

ПУТІВНИК

ДЕРЖАВНИЙ
АРХІВ
ОДЕСЬКОЇ
ОБЛАСТІ



ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ПУТІВНИК

ВИПУСК І

ФОНДИ ОСОБОВОГО
ПОХОДЖЕННЯ

О Д Е С А
Прес-кур'єр
2012

УДК 930.253:351(477.74)(036)

ББК 79.34(4Ук - 4Од)791л6

Державний архів Одеської області. Путівник – Випуск 1. Фонди особового походження /упорядкув. В. Ф. Онопрієнко. – Одеса: Прес-кур'єр, 2012. – 292 с.
ISBN 978-966-2512-28-1

Путівник містить відомості про документи Національного архівного фонду України, які знаходяться на зберіганні в Державному архіві Одеської області в фондах особового походження та колекціях. Описові статті містять дані про фондоутворювачів та склад документальних масивів. Видання розраховано на широке коло дослідників.

«ПРАЦІ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ» **Серію започатковано у 2000 році**

ТОМ XXXVI

Редакційна колегія серії:

Ніточко І. І. (*голова*), к. і. н. Білоусова Л. Г. (*заступник голови*), д. і. н. Боряк Г. В., д. і. н. Гребцова І. С., д. і. н. Матяш І. Б., д. і. н. Сапожников І. В., д. і. н. Хмарський В. М., к. і. н. Барвінська П. І., к. і. н. Левченко В. В., к. і. н. Синявська О. О., к. і. н. Томазов В. В., к. і. н. Щетников В. П.

Автор-упорядник: Онопрієнко В. Ф., *начальник відділу науково-довідкового апарату Державного архіву Одеської області.*

Науковий редактор: к. і. н. Білоусова Л. Г., *заступник директора Державного архіву Одеської області.*

Науково-технічний редактор: Березін С. Є., *головний спеціаліст відділу формування НАФ.*

Робоча група випуску:

к. і. н. Білоусова Л. Г. (*голова*), Абрамцова Д. Ю., Березін С. Є., Виногловська С. В., Герасимова С. М., Корецька О. А., Мартиненко О. В., Солончук О. О., Штепко О. Ю.

Рецензент: д. і. н. Хмарський В. М., проф., зав. кафедрою історії України Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова.

Схвалено науково-методичною радою Держархіву Одеської області, протокол № 2 від 30. 06. 2012

ПЕРЕДМОВА	7
Розділ І. ФОНДИ ДОРАДЯНСЬКОГО ПЕРІОДУ	
Альбранд Олександр Петрович	14
Андросов Іван Ілліч	15
Аноєв Микола Федорович	15
Байков Лев Львович	16
Березовський Конрад Генріхович	17
Бернацький Олександр Олександрович	18
Білярський Петро Спиридонович	19
Благовидов Микола Федорович	22
Бондаренко Іван Михайлович	23
Борзенко Олександр Олександрович	24
Брун Пилип (Філіп) Карлович	29
Брунс Генріх	32
Бутенки (<i>сімейний фонд</i>)	33
Бялковська Ганна Вацлавівна	36
Вілінський Сергій Григорович	36
Гайос Сергій Іванович	38
Гарріс Едмонд Генріхович	38
Голікови (<i>сімейний фонд</i>)	39
Григорович Віктор Іванович	40
Гроссфельд Юрій Ісидорович	42
Доброклонський Олександр Павлович	42
Зелений Павло Олександрович	44
Едуардс Борис Васильович	45
Ерделі (<i>сімейний фонд</i>)	47
Ізмайлов Олександр Олександрович	48
Інглезі Дмитро Спиридонович	49
Інокентій (Борисов Іван Олексійович)	50
Каменєви (<i>сімейний фонд</i>)	51
Келеповський Сергій Іполитович	51
Кир'яков Михайло Михайлович	51
Клітін Олександр Михайлович	52
Кондратьєви (<i>сімейний фонд</i>)	53
Котляревський Павло Петрович	54
Кочубинський Олександр Олександрович	54
Кудрявцев Олександр Миколайович	55
Кузовкін (Ніколаєв) Микола Іванович	56
Кузнецов Полікарп Олексійович	57
Кухта (<i>сімейний фонд</i>)	58
Ланжерон Олександр Федорович	58
Лігін (Козлов) Валеріан Миколайович	59

Лісаневич Григорій Іванович	59
Ликов Костянтин Якович	60
Линниченко Іван Андрійович	60
Липа Іван Львович	62
Лорович Венедикт Вікентійович	63
Маразлі Григорій Григорович	63
Маркевич Олексій Іванович	64
Марков Володимир Сергійович	65
Мечников Ілля Ілліч	66
Мордовцев (Мордовець) Данило Лукич	67
Морська (П'єткевич-Фессінг) Марія Іванівна	68
Мураневич Олександр Іовович	68
Мурзакевич Микола Никифорович	69
Назимови (сімейний фонд)	69
Никанор (Бровкович Олександр Іванович)	70
Обух-Воцатинські (сімейний фонд)	70
Пахман Семен Вікентійович	71
Пиlipенки-Дьяконови (сімейний фонд)	72
Петрієв (Петріашвілі) Василь Мойсейович	72
Попруженко Михайло Георгійович	73
Родоканакі - Юр'євичі (сімейний фонд)	74
Руссов Олександр Петрович	75
Рутенберг Петро Мойсейович	75
Рябков Павло Захарович	76
Самінська Єва Йосипівна	76
Скальковський Аполлон Олександрович	77
Смирнов Костянтин Михайлович	78
Сабанські (сімейний фонд)	78
Сосновський Іван Васильович	79
Стамеров Дмитро Васильович	79
Стурдза, Гагаріни, Гагаріни-Стурдза (сімейний фонд)	80
Сухомлинов Микола Федорович	82
Сцибор-Мархоцькі (сімейний фонд)	82
Толстой Михайло Михайлович	83
Трифільєв Євген Парфенович	83
Тройницькі (сімейний фонд)	84
Фролова Віра Петрівна	84
Фукс Ісаак Маркович	84
Хрущова Марія Анастасіївна	85
Цвілінг Михайло Борисович	85
Шапіро Соломон Борисович	85
Шеміоти (сімейний фонд)	86
Штерн Сергій Федорович	88
Шугурови (сімейний фонд)	89
Щепкін Євген Миколайович	89

Язикови (сімейний фонд)	90
Яковлеви (сімейний фонд)	91

Колекції

Колекція листів (П. Т. Герцо-Виноградський, О. Менделєєв, В. І. Модестов, Ю. Любич)	91
---	----

**Розділ II. ФОНДИ РАДЯНСЬКОГО ПЕРІОДУ
ТА ПЕРІОДУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ**

Барановський Анатолій Андрійович	92
Бачинський Анатолій Діомидович	93
Бельський Мирон Романович	96
Благовидова Ольга Миколаївна	97
Боринський Ісаак Абович	98
Боровой Саул Якович	100
Бригін Микита Олексійович	102
Бугова Лія Ісаківна	103
Вайнштейн Олександр Соломонович	105
Виноградови (сімейний фонд)	106
Володін Іван Іванович	108
Воронова Ольга Володимирівна	112
Галяс Василь Терентійович.....	112
Гольденберг Олександр Львович	112
Гриценко Михайло Семенович	113
Демидов Павло Геннадійович	114
Де-Рібас (Дерібас) Людвиг Михайлович	115
Дихан Михайло Дмитрович	116
Добролюбський Костянтин Павлович	120
Дузь Іван Михайлович	121
Жуковський Михайло Павлович	126
Збандуто Степан Федорович	126
Злочевський Петро Опанасович	127
Ізраельсон Мері Мойсеївна	129
Калініченко Олександр Олександрович	129
Камінський Яків Йосипович	131
Компаніченко Петро Фокич	133
Короб Вадим Абрамович	134
Коробко Дмитро Павлович	136
Куварзін Анатолій Іванович	137
Левицька (Черкунова) Віра Миколаївна	139
Лущик Сергій Зенонович	140
Малінова Галина Леонідівна	146
Маркелов Григорій Іванович	148
Мельник Степан Кирилович	148
Михайленко Ганна Василівна	149
Москаленко Артемій Амвросійович	154

Ніточко Іван Іванович	155
Павлович	159
Петряєв Костянтин Дмитрович	159
Покритан Анатолій Карпович	161
Пучковська Надія Олександрівна	162
Руденко Клавдія Степанівна	166
Рузанкін Микола Степанович	167
Самохоцький Олександр Святославович	168
Селютіна Лідія Яківна	170
Сидорський Леонід Семенович	172
Смирнов Володимир Олександрович	176
Соколовський Михайло Павлович	178
Ткаченко Нінель Олександрівна	179
Твердохліб Іван Йосипович	180
Тихомиров Федір Костянтинович	180
Трусов Юрій Сергійович	183
Файтельберг Рафаїл Йосипович	185
Фельдман Яким Абрамович	186
Фішер Мирон Наумович	187
Хаїт Валерій Ісаакович	188
Хмельницький Ісаак Абрамович	190
Цесевич Володимир Платонович	191
Чарнецький Володимир Адамович	192
Шаповаленко Микола Андрійович	194
Шиллер Ігнатій Гораційович	196
Шувалов Роман Олексійович	197

Колекції та об'єднані фонди

Кримські караїми м. Одеси (об'єднаний фонд: Б. З. Леві, М. О. Сарри-Леві, Г. М. Сарри-Леві, І. З. Казас)	200
Колекція І. Р. Бродовського	201
Колекція П. Т. Маркушевського	202

Перелік фондів особового походження та колекцій

(за порядком номерів)	205
-----------------------------	-----

Список скорочень	216
-------------------------------	-----

Предметно-тематичний покажчик	217
--	-----

Друковані та рукописні праці, твори та видання (за алфавітом назв, тематикою та типами видань)	252
---	-----

Іменний покажчик	267
-------------------------------	-----

Географічний покажчик	285
------------------------------------	-----

ПЕРЕДМОВА

Дане видання є першим з 6-ти випусків Путівника по фондах Державного архіву Одеської області, який за обсягом документів є одним з найбільших обласних архівів України - установа зберегіє понад 13 тис. фондів, що містять більше 2 мільйонів справ за період з кінця XVIII ст. по теперішній час. Фонди особового походження займають у цьому вагомому історичному надбанні чільне місце. За більш ніж 90-річний період свого існування архів накопичив значну кількість документів, які утворилися в процесі життя і діяльності приватних осіб або ж цілих родин: це 153 фонди, які включають понад 9 тис. справ.

Особливо цінними видаються 88 фондів (3587 справ) *дорадянського періоду*, які надходили на державне зберігання, починаючи з 1920-х років. У березні 1920 року був утворений Одеський історичний архів, а вже за місяць, у квітні, був прийнятий фонд професора Новоросійського університету *Івана Андрійовича Линниченка*. 680 справ цього унікального джерельного комплексу, що залишився по від'їзді відомого історика з Одеси після встановлення радянської влади, увійшли в Золотий фонд Одеського архіву: саме в цьому фонді зберігається найдавніший документ в Одеській області - польські грамоти 1572 року. На теперішній час, навіть після втрат під час Великої Вітчизняної війни, фонд *І. А. Линниченка* залишається одним з найбільших приватних архівів за кількістю справ та найціннішим за їх хронологічними рамками (618 од. зб. за 1572-1919 роки).

Протягом довоєнного періоду до архіву надходили документи відомих осіб з бібліотек і музеїв Одеси. Продовжуючи тему формування приватних зібрань одеських науковців, варто відзначити ще 17 фондів професорів Новоросійського університету - *П. С. Білярського, О. О. Борзенка, Ф. К. Бруна, В. І. Григоровича, О. П. Доброклонського, С. Г. Вілінського, О. О. Кочубинського, О. М. Клітіна, О. М. Кудрявцева, В. М. Лігіна, І. І. Мечникова, О. І. Маркевича, В. М. Петріашвілі, М. Г. Попруженка, К. М. Смирнова, Є. П. Трифільєва, Є. М. Щепкіна*. Професорські фонди збагачує і така джерельна перлина як архів із 1125 справ сенатора, професора цивільного права Казанського, Харківського і Петербурзького університетів, доктора юридичних наук *С. В. Пахмана*. Ці приватні зібрання є безцінним джерелом для вивчення історії науки, вищих навчальних закладів, освіти, громадського руху, історії краю.

Чудовим надбанням є також фонд «Нестора Новоросії» *Аполлона Олександровича Скальковського* – історика, археографа, члена-кореспондента Петербурзької академії наук, директора Статистичного комітету Новоросійського краю, зібрані ним матеріали за 1731-1891 роки містять важливу інформацію з історії Одеси та всього причорноморського регіону.

Гордістю Одеського архіву є 18 фондів, що включають документи не тільки однієї особи, а й кількох поколінь або ж споріднених сімей. Вони містять найдавніші за хронологією документи і починають свій відлік з 1719 року. Це *сімейні* фонди дворян, поміщиків, домовласників - Бутенків (1792-1930), Гагаріних-Стурдза, Голікових (1872-1913), Ерделі (1781-1918), Каменєвих (1719 - поч. ХІХ ст.), Кондратьєвих (1737-1841), Кухтів (1817-1898), Назимових (1764-1891), Тройницьких (1831-1871), Обух-Воцатинських (1895-1917), Пилипенків-Дьяконових (1772-1893), Родоканакі - Юр'євичів (1847-1920), Сабанських (1834-1884), Сцибор-Мархоцьких (1780-1908), Шеміотів (1748-1918), Шугурових (1902-1911), Язикових (1793-1910), Яковлевих (1831-1913).

Сімейні зібрання органічно доповнюються документами відомих осіб - графа *М. М. Толстого*, *О. П. Альбранда*, *С. І. Келеповського*, *М. Ф. Сухомлинова*. Матеріали дворянських фондів у комплексі ілюструють життя і побут, майнові й внутрішньосімейні відносини представників станової еліти Російської імперії, серед яких було немало непересічних особистостей, що проявили себе на військовому поприщі, на державній цивільній службі, в громадському житті, національно-визвольних рухах, благодійництві.

Широко представлені в архіві документи, що віддзеркалюють і дозволяють досліджувати різноманітні сфери життя дорядянського суспільства - економічну, політичну, соціальну, релігійну, культурну складові. Це фонди чиновників *органів державної влади та самоуправління* - генерал-губернатора *О. Ф. Ланжерона*, одеського градоначальника *І. В. Сосновського*, одеських міських голів *І. І. Андросова*, *Д. С. Інглезі*, *Г. Г. Маразлі*, *П. О. Зеленого*; *архієпископів* *Никанора* (Бровковича) та *Інокентія*; *письменників* *Д. Л. Мордовцева* (Мордовця), *М. В. Шугурова*; *видавця альманаху* "Багаття" *І. Л. Липи*; *редакторів* - «Записок Общества селського хозяйства юга России» *М. М. Кир'якова*, "Одесского листка" *С. Ф. Штерна*; літератора *І. М. Бондаренка*; *директора Рішельєвського ліцею* і Одеського музею історії та старожитностей *М. М. Мурзакевича*; акторів *театру* *М. І. Морської*, *Г. В. Бялковської*, *В. П. Фролової*, *М. А. Хрущової*, *М. І. Кузовкіна* (Ніколаєва), оперного співака

М. Ф. Благовидова; театрального критика В. Лоровича; власника театру Д. В. Стамерова; художника і скульптора Б. Едуардса; присяжних повірених М. Б. Цвілінга, К. Г. Березовського, Ю. І. Гроссфельда; інженерів Г. Брунса, Е. Г. Гарріса, П. М. Рутенберга, Фукса; власників торгових фірм О. І. Мураневича, П. П. Котляревського, К. Я. Ликова; маклера С. І. Гайоса; військових – генерал-майора Л. Л. Байкова, генерал-лейтенанта Г. І. Лісаневича, підполковника О. П. Ізмайлова, штабс-капітана О. О. Бернацького, начальника дивізії П. О. Кузнєцова, М. Ф. Аноєва; революційних і громадських діячів – народників П. З. Рябкова, Є. Й. Самінської.

Фонди радянського періоду комплектувалися з моменту створення архіву, і на теперішній час їх 65 (5352 справи), в т. ч. 2 сімейні. Надзвичайно цінними є документи науковців - представників вищої школи і науково-дослідницьких установ. Одним з перших в архів надійшов фонд присяжного повіреного, професора права Одеського інституту народного господарства, одного з фундаторів системи радянських архівних установ І. А. Хмельницького.

Гуманітарна галузь науки і освіти представлена документальними зібраннями докторів історичних наук С. Я. Борового, А. Д. Бачинського, С. К. Мельника, К. П. Добролюбського, К. Д. Петряєва; доктора філологічних наук І. М. Дузя; докторів педагогічних наук М. С. Гриценка, С. Ф. Збандуто; кандидата педагогічних наук М. Н. Фішера; педагогів загальноосвітньої школи В. М. Левицької, О. В. Воронової.

Широко представлені в архіві фонди зірок радянської медицини - офтальмолога, академіка АМН СРСР, Героя Соціалістичної Праці Н. О. Пучковської; докторів і професорів медицини - мікробіолога І. Г. Шиллера, дермато-венерологів М. М. Израельсон, Я. А. Фельдмана, хірурга М. П. Соколовського, академіка АН УРСР невропатолога Г. І. Маркелова; кандидатів медичних наук – рентгенолога і пульмонолога Я. Й. Камінського, хірурга й імунолога О. С. Самохоцького;

Цінними історичними джерелами є фонди члена-кореспондента АН УРСР астронома В. П. Цесевича; докторів біологічних наук Р. Й. Файтельберга, подружжя З. А. та К. О. Виноградових; доктора сільськогосподарських наук Ф. К. Тихомирова; доктора економічних наук А. К. Покритана; професора Одеського технологічного інституту харчової промисловості П. Г. Демидова.

Одеські архітектори М. А. Шаповаленко, О. Л. Гольденберг залишили нащадкам цікаві матеріали з історії будівництва Одеси повоєнного часу, зокрема фотографії і креслення.

Історія радянської культури яскраво відображена у фондах оперної співачки *Н. О. Ткаченко*, народних артистів УРСР *І. Й. Твердохліба*, *Л. І. Бугової*, народного художника УРСР *П. О. Злочевського*, народної артистки УРСР і професора Одеської консерваторії *О. М. Благовидової*, бібліотекаря *Л. М. Де-Рібаса*, члена Спілки журналістів і письменника *М. О. Бригіна*, поета і прозаїка *Ю. С. Трусова*, письменниці і драматурга *Л. Я. Селотіної*.

За радянських часів на державне зберігання вперше надійшли приватні архіви робітників: Героїв Соціалістичної Праці - бригадира слюсарів-монтажників-котельників *П. Ф. Компаніченка* та бригадира докерів-механізаторів *А. А. Барановського*.

В архіві зберігається 18 фондів учасників Великої Вітчизняної війни, в т. ч. професійних військових *М. С. Рузанкіна*, *І. А. Боринського*, *О. С. Вайнштейна*.

Історія громадського руху 1960-х – 1990-х, зокрема, правозахисницького і дисидентського, представлена матеріалами фондів начальника Одеського обласного управління КДБ генерал-майора *А. І. Куварзіна* та колишньої політув'язненої і реабілітованої *Г. В. Михайленко*.

Особливу увагу роботі з потенційними фондоутворювачами в архіві приділяли починаючи з 1990-х років, коли увага науковців повернулася до біографістики та ролі особистості в історії. Архівісти *В. М. Бончева*, *В. К. Січкаренко*, *М. Г. Гілко*, *Г. Л. Малінова*, *С. А. Желясков*, *В. Ф. Онопрієнко*, *Л. Г. Білоусова*, *В. Ю. Алексеева*, *Т. В. Ратушна*, друзі архіву *І. Л. Комаровський*, *Г. Л. Лазарева* та ін. доклали немало зусиль для поповнення Національного архівного фонду України новими раритетними джерелами. Для цього ще на підготовчому етапі, до приймання документів в архів, встановлювалися і підтримувалися постійні контакти з фондоутворювачами, систематизувалися матеріали на місцях, укладалися біографічні довідки і здавальні описи. Така робота має регулярний характер і, як правило, приносить гарні результати.

Серед надбань архіву періоду незалежності України – фонди найвідоміших одеських краєзнавців і колекціонерів *Р. О. Шувалова*, *В. А. Чарнецького*, *М. Р. Бельського*, *С. З. Луцика*, *І. І. Володіна*; письменника-сатирика і редактора одеського гумористичного журналу «Фонтан», капітана одеської команди «КВН» *В. І. Хайта*; інструктора-методиста туризму *В. А. Короба*; військового інженера і автора філософських щоденників *Д. П. Коробка*; архівістів – Відмінника архівної справи *К. С. Руденко*, кандидата історичних наук *Г. Л. Малінової*, голови Березівської райдержадміністрації, директора Держархіву Одеської

області *І. І. Ніточка*; академіка Болгарської АН, професора-історика *М. Д. Дихана*; астронома, члена міжнародної організації COSPAR та European Geosciences Union *В. О. Смирнова*; командира підводного човна *О. О. Калініченка*. Унікальним є фонд одесита у кількох поколіннях фотохудожника *Л. С. Сидорського*, в якому зібрано понад 22 тис. фотографій та музейних предметів. Об'єднаний фонд «Кримські караїми м. Одеси» включає 4 приватні архіви - *Б. З. Леві*, *М. О. Сарри-Леві*, *Г. М. Сарри-Леві*, *І. З. Казаса*. Даний розділ завершують дві колекції: листівок і прокламацій журналіста *І. Р. Бродовського* та унікальних етнографічних матеріалів *П. Т. Маркушевського*.

Особові фонди розміщено у Путівнику в алфавітному порядку прізвищ фондоутворювачів з поділом на періоди - дорадянський, радянський і період незалежності України. У кінці кожного розділу включені колекції, які є або зібранням кількох особових фондів (колекція приватних листів та об'єднаний фонд караїмів), або ж результатом діяльності певної особи - збирача і власника колекції (*І. Бродовського*, *П. Маркушевського*).

Анотація на особовий фонд включає такі відомості:

- прізвище та ініціали фондоутворювача;
- номер фонду, кількість одиниць зберігання (справ), хронологічні рамки, наявність опису;
- коротку анотацію на особу фондоутворювача;
- біографічні дані фондоутворювача;
- описання складу і змісту документів фонду.

При укладанні біографічних довідок упорядниками використовувалися матеріали зі справ фондів, дані енциклопедій, довідників, публікації фахівців - науковців та краєзнавців, напрацювання архівістів у роботі з фондоутворювачами. Велика робота здійснена робочою групою щодо встановлення конкретних дат життя і діяльності окремих осіб.

Анотації на документи фонду вкладені відповідно до чіткої структури тексту в такій послідовності: документи службової, наукової, творчої, громадської діяльності; біографічні документи; господарчо-майнові документи; листування; документи інших осіб; фотографії; колекційні матеріали. Важливим доповненням до анотацій є дані, які вдалося встановити, про зберігання аналогічних документальних комплексів в інших установах - архівах, бібліотеках і музеях України, Росії.

Путівник, Випуск 1, завершується науково-довідковим апаратом.

Перелік фондів особового походження та колекцій (за порядком номерів) надає досліднику можливості оперативного пошуку інформації. Далі подається *Список скорочень*.

Предметно-тематичний покажчик містить назви установ, організацій, спілок, товариств, видавництв та видань (газет, журналів, монографій тощо), назви яких подаються відповідно до оригінальної назви. Окремо подається *Перелік друкованих та рукописних праць, творів та видань*.

Іменний покажчик влючає прізвища та ініціали (імена, імена та по батькові), які зазначені в тексті путівника.

Географічний покажчик влючає назви адміністративно-територіальних одиниць - населених пунктів, повітів, губерній, районів, областей, країв, республік та країн, які зазначені у тексті путівника. Назва м. Одеси опускається в зв'язку із частим згадуванням.

Путівник «Державний архів Одеської області. Випуск 1. Фонди особового походження. 1572 - 2012» підготовлений колективом співробітників архіву як черговий XXXVI том серії «Праці Державного архіву Одеської області», що видається з 2000 року.

Автор-упорядник – начальник відділу науково-довідкового апарату (НДА) *Валентина Федорівна Онопрієнко* – підготувала текст видання в першій редакції та уклала до нього науково-довідковий апарат, здійснивши левову частку роботи.

Науково-технічний редактор, головний спеціаліст відділу НДА *Сергій Євгенович Березін* вніс суттєві доповнення до біографічних довідок на фондоутворювачів, здебільшого, представників вищої школи, використавши значний масив нових публікацій та безпосередньо дослідивши документи фондів (фф. 160, 161, 182, 187, 191), тим самим значно підвищив науковий рівень видання. Він також підготував макет Путівника у першій редакції.

Начальник відділу використання документів, інформації та зовнішніх зв'язків *Олена Василівна Мартиненко* доповнила предметно-тематичний, іменний та географічний покажчики, розробивши нову їхню структуру. Співробітники відділу *Світлана Миколаївна Герасимова*, *Діана Євгенівна Абрамцова* доповнили анотації на деякі фонди.

Уточнення по справах фондів та надання облікових і довідкових матеріалів здійснювали начальник відділу зберігання та обліку документів *Олена Олексіївна Солончук*, її заступник *Світлана Володимирівна* Виногловська. Головний спеціаліст *Олена Анатоліївна* Корецька підготувала описання колекції І. Р. Бродовського.

Матеріально-технічну частину роботи над путівником забезпечували головний спеціаліст *Валентина Костянтинівна* Січкаренко, зберігачі *Тетяна Дмитрівна* Філімонова, *Тетяна Іванівна* Сороковська, *Наталія Вікторівна* Мхатварі, *Олександр Михайлович* Литвинов, *Наталія Миколаївна* Руснак.

Науковий редактор – заступник директора Держархіву к. і. н. *Білоусова Лілія Григорівна* здійснювала загальне керівництво над проектом, визначила структуру видання, здійснювала редагування тексту, описування 12 фондів, що надійшли в архів протягом останніх років (фф. РР-8098, 8101, 8178, 8185, 8187, 8193, 8217, 8233, 8237, 8240, 8241, 8259). Також нею було укладанно Перелік фондів за порядком номерів. При описуванні фондів були використані наукові напрацювання укладачі описів та історичних довідок – *Алексєєвої Вероніки Юріївни*, *Солончук Олени Олексіївни*, *Бончевої Валентини Миколаївни*, *Желяскова Степана Андрійовича*, *Корецької Олени Анатоліївни*.

Головний науковий співробітник *Олена Юріївна* Штенко допомагала в розробці версії макету та видання.

Рецензію на Путівник «Державний архів Одеської області. Випуск 1. Фонди особового походження. 1572 – 2012» склав завідуючий кафедрою історії України д. і. н. *Вадим Михайлович* Хмарський, за що Державний архів Одеської області йому глибоко вдячний.

Видання розраховане на фахівців архівної справи, науковців, студентів, краєзнавців та інших категорій користувачів архіву.

Білоусова Лілія Григорівна
кандидат історичних наук,
заступник директора
Державного архіву Одеської області

Розділ І. ФОНДИ ДОРАДЯНСЬКОГО ЧАСУ

Альбранд О. П.

Ф. 632, 69 од. зб. (1852-1908). Опис.

Альбранд Олександр Петрович (08. 08. 1842 – 30. 09. 1903) – мировий суддя, гласний Одеської міської думи; власник маєтку Стримба у Балтському повіті Подільської губернії, домовласник.

Його *батько* – інженер, генерал-майор Петро Львович Альбранд (1808-1864); дядько – Єреванський військовий губернатор, генерал-майор Лев Львович Альбранд (1804-1849). *Мати* – Стратоніка Чарномська, з дворян Подільської губернії. Рідна *сестра* – Марія Петрівна (1846-1912), її чоловік – предводитель дворянства Херсонської губернії Георгій Львович Скадовський (1847-1919). *Дружина* – Марія, донька дипломата грецького походження, сходознавця, письменника Костянтина Михайловича Базілі (1809-1884).

Навчався на юридичному відділенні Рішельєвського ліцею (1859-1862). Проходив службу по відомству Міністерства юстиції: мировий суддя Балтського (1863), Одеського (1869) повітів, 6-ї дільниці м. Одеси (1871); почесний мировий суддя Одеського повіту (1884) та м. Одеси (1889-1899); голова Одеського міського з'їзду мирових суддів (1889-1893). Гласний Херсонського губернського повітового зібрання (1889-1893); гласний Одеської міської думи (1889-1900).

Дійсний статський радник (1892). Кавалер орденів Св. Анни 3 ст. (1883) та 2 ст. (1887) та ін.

Господарсько-майнові документи. Розписки О. Альбранда та кредиторів про отримання грошей. Контракти на продаж пшениці та лісу, угоди, рахунки по утриманню маєтку Стримба. Виписки з указів Подільської палати громадського суду (1868).

Листи до О. П. Альбранда, кореспонденти: П. Альбранд (1859), М. Альбранд (1859, 1861), Емілія [Альбранд] (1862); (?) Кричевська (1868), В. та Є. Лардецькі (1869-1872), Л. М. Березовський (1870-1872, 1877), І. Кучков (1870), Ф. Марковська (1870-1871), О. Петровський (1871), О. Галицький (1871), Ринцький (1871), О. Якович (1872-1878), Барановський (1891-1892).

Документи інших осіб. Листування П. Альбранда, адресати: Стратоніка Альбранд (1852), В. І. Чарномська (1859), М. Альбранд (1858-1859). Листи П. Дробовича до В. І. Чарномської (1854); З. Дедичко до К. О. Альбранда (1907-1908). Розписки Л. К. Чарномського (1868).

Андросов І. І.

Ф. 753, 1 од. зб. (1806-1830). Опис.

Андросов Іван Ілліч (1767 - 08. 09. 1838) - купець I гільдії, одеський міський голова.

Народився в м. Брянську Орловської губернії у сім'ї купця Іллі Андриївича Андросова. Протягом 6 років працював у канцелярії Брянського міського магістрату. Мав власну торгівлю у Єлисаветграді, Очаківі та Одесі.

Ратман (радник) міського правління при Іноземному магістраті м. Одеси (1797); другий (1801), перший (1802) бургомістр; міський голова (1809-1812). Комісар комісії по боротьбі з чумою (1812), член продовольчої комісії під час появи чуми в Одесі (1829). Член Одеської облікової контори Державного банку (1815-1817).

Внаслідок низки фінансових невдач поступово зменшував обсяг торговельної діяльності (згодом - купець II, III гільдій) та нарешті її припинив, після чого особисто займався вирощуванням хліба на своєму хуторі у Кривій Балці (1830). Загинув від нападу розбійників.

Службові атестати (1806, 1810, 1815). Документація Одеського магістрату (1811). *Листи до І. І. Андросова*, кореспонденти: герцог («дюк») Е. де Рішельє (1811), граф О. Ф. Ланжерон (1818), граф М. С. Воронцов (1829, 1830); Одеська продовольча комісія (1812).

Аноєв М. Ф.

Ф. 177, 8 од. зб. (1916-[1917]). Опис.

Аноєв Микола Федорович (1875 - 1917) - офіцер російської армії.

Офіцер-вихователь Симбірського кадетського корпусу (в чині капітана, 1907, 1909). Під час Першої Світової війни - на дійсній службі: підполковник, командир 20-го легкого мортирного артилерійського паркового дивізіону, дислокованого у м. Казані (1916). Помер внаслідок нещасного випадку на залізниці - був вбитий потягом. Похований на Військовій ділянці II Християнського кладовища м. Одеси.

Вірогідно, його *брат* - Олександр Федорович Аноєв (1874-1931) - генерал-майор, герой Російсько-японської війни, діяч Білого руху.

Листи до М. Ф. Аноєва, кореспонденти: В. Беляєв, В. Горанський, О. Горизонтов, А. Дирович, М. К. Никитенко, В. Присяженко, Н. Тихоцький, Г. Якубович, племінниця Тетяна, інші особи (1916).

Байков Л. Л.

Ф. 171, 8 од. зб. (1905-1917). Опис.

Байков Лев Львович (15. 06. 1869 - 23. 11. 1938) – генерал-майор російської армії, генеральний хорунжий армії Української Держави, діяч Білого руху.

Народився у м. Ізюмі; із дворян С. -Петербурзької губернії. *Батько* - генерал-лейтенант, герой Російсько-турецької війни 1877-1878 рр. , письменник Лев Матвійович Байков (1840 - не раніше 1902). *Дружина* - Віра Дмитрівна, донька полковника Д. С. Інглезі (1876 - не раніше 1915); *діти*: Кирило (1901 р. н.), Тамара (1903 р. н.), Сергій (1905 р. н.).

Вихованець I Кадетського корпусу (1888) та I військового Павловського училища (1889). Підпоручик 16 гренадерського Мінгрельського полку, 26 артилерійської бригади, поручик (1893). Закінчив Миколаївську академію Генерального штабу з відзнакою і наданням чину штабс-капітана; призначений до Одеського військового округу (1897). Старший ад'ютант штабу (1898), т. в. о. начальника штабу (1900) 14 піхотної дивізії. Капітан (1899), командир роти 54 піхотного Мінського полку (1900-1901), в. о. столоначальника Головного штабу (1902). Підполковник (1903), начальник штабу V округу Окремого корпусу прикордонної варті (1904). Полковник, командир батальйону 59 піхотного Люблінського полку (1907); командир 53 піхотного Волинського полку (1913). Генерал-майор (1914); командир 2 бригади 71 піхотної дивізії, начальник штабу 32 армійського корпусу (1915); командир 115 піхотної дивізії (1916). Начальник штабу 12 армії (?); в резерві при штабі Одеського військового округу, командир 38-ї піхотної дивізії (1917).

Генерал-лейтенант (1917 - ?). Генеральний хорунжий, начальник штабу Окремого корпусу прикордонної охорони Української держави (1918). Військовослужбовець Збройних Сил Півдня Росії (1919). В еміграції (з 1920): проживав в Югославії, помер у м. Белграді.

Нагороди: орден Св. Георгія [4 ст.], Георгіївська зброя (1915); ордени Св. Володимира 2 ст. з мечами (1915), 3 ст. (1913, з мечами - 1914) та 4 ст. (1910); Св. Анни 3 ст. (1913); Св. Станіслава 1 ст. з мечами (1915), 2 ст. (1906) та 3 ст. (1901); медалі в пам'ять царювання імператора Олександра III (1896), в пам'ять війни 1812 року (1912). Іноземні ордени: Румунська Зірка 3 ст. (1910), сербський Білого Орла 2 ст. (1911), чорногорський Князя Данила I 3 ст. (1911), Благородної Бухари («Бухарська Зірка») 2 ст. (не пізніше 1915); знак Французького товариства Рятуння на водах Верхнього Рейну (1903).

Автор праць з історії, теорії та практики військової справи: «Сборник вопросов для проверки знаний артиллерийских разведчиков» (1910); «Свойства боевых элементов и подготовка войск к войне и бою» (1910), в перекладі - «Підготовка народу та війська до захисту батьківщини» (1918) та ін.

Біографічні документи: копія метричного свідоцтва про народження (1880), свідоцтво про дворянство (1906); грамоти про нагородження Георгіївською зброєю та орденом Св. Георгія 4 ст. (1915); послужний список (1915); медичне свідоцтво про поранення під час бойових дій (1916).

Документи службової діяльності: копії наказів, доповідей та рапортів, пояснювальні записки, атестації, листування (1914-1917).

Документи творчої діяльності: машинопис із правками розділів невстановленої праці: «Война 1904-1905 гг. на Дальнем Востоке», «Кампанія 1815 г. в Бельгії», «Новейшая война и кампании Наполеона» (б. д.).

Листування. Листи Л. Л. Байкова, адресати: М. М. Головін (1915), О. С. Санников (1915), І. К. Сарафов (1915), О. І. Гучков (1917), О. О. Брусилов (1917), інші особи. Листи до Л. Л. Байкова, кореспонденти: (?) Худолей (1914), Л. Дубов, І. К. Сарафов (1915), інші особи.

Господарчо-майнові документи: листування з присяжним повірним І. М. Сахаровим у позовній справі його дружини.

Документи інших осіб. Копія послужного списку генерал-лейтенанта Л. М. Байкова (1908); копія метричного запису про народження та грамота про дворянство сина Сергія (1907); схема родоводу дружини В. Д. Байкової (кн. Оболенських, Богусловських, Інглезі). Копії наказів про нагородження військових (1914-1915). Лист М. П. Цитовича до О. О. Брусилова з проханням у справі Л. Л. Байкова (1917).

Фотографії: Л. Л. Байков (2 екз.). Малюнок з портретом Л. Л. Байкова (вирізка з газети «Одесские новости», 1915).

Березовський К. Г.

Ф. 626, 4 од. зб. (1727-1917). Опис.

Березовські – вихідці з польської шляхти, римо-католицького віросповідання. Засновник роду - «галицький скарбник» Григорій Березовський (жалуваний польським королем Августом II, 1716). Мали вотчинний маєток Березівку, який був проданий онуком, Матвієм Олександровичем та його дітьми – Андрієм та Мартином Березовськими (1790). Андрій із синами Генріхом, Владиславом, Миколою та Андрієм були внесені до VI частини дворянської родословної книги Київської губернії (1836). Генріх Андрійович (1825 – 1909) – навчався в Немирівській гімназії; колезький реєстратор, попечитель сільських запасних магазинів Балтського повіту (1853), дійсний член Попечительства про недостатніх студентів Новоросійського університету (1871); його дружина - Камілія (уродж. Богуцька), були домовласниками будинку у м. Одесі на розі вулиць Дворянської та Коблевської. Їхні діти: Тадеуш (1869 р. н.), Юлія (1870 р. н.), Конрад.

Березовський Конрад Генріхович (? - не раніше 1918) - статський радник; мировий суддя 12-ої дільниці м. Одеси (1901), присяжний повірений округу Одеської судової палати (1910). Як уповноважений Одеського міського відділення Російського Товариства Червоного Хреста, був відправлений на театр військових дій до м. Львова (1914). Член Російського технічного товариства (не пізніше 1914), дійсний член Одеського товариства історії і старожитностей (1915). Юрконсульт Одеського автомобільного товариства (1918).

Біографічні документи: свідоцтва та посвідчення (1908-1918).

Листи до К. Г. Березовського, кореспонденти: М. М. Вускович (1908), В. М. Смолянинов (1907) та інші особи (російською мовою); Г. Сенкевич (1903) та інші особи (польською мовою); Одеське автомобільне товариство (1918) та інші установи; редакції часописів «Dziennic Polski (1878), «Nowa Reforma» (1891), «Dzwonu, Wianca polskiego i Pszozolki» (1898), «Wiek», (б. д.), та ін. (польською мовою).

Господарчо-майнові документи: купчі, договори, довіреності (1843, 1849, 1850, 1886, 1901).

Документи інших осіб: копії свідоцтв, витяги з метричних книг роду Березовських (1790-1909). Родовід Богуцьких. Листи з фінансових питань від судових установ до княжни А. Д. Ухтомської (1916-1917).

Бернацький О. О.

Ф. 271, 15 од. зб. (1906-1917). Опис.

Бернацький Олександр Олександрович (?- не раніше серпня 1917) Учасник I Світової війни, штабс-капітан 1-ої артилерійської бригади 8-ої армії Південно-Західного фронту (1914-1915), командуючий батареєю 50-ої артилерійської бригади 11-ої армії (1916-1917).

Його *брат*, Володимир Олександрович Бернацький (25. 05. 1879 - 22. 06. 1931), - випускник Костянтинівського артилерійського училища (1899); офіцер-вихователь, викладач історії та географії Симбірського кадетського корпусу (у чині капітана, 1906-1908); офіцер-вихователь Першого кадетського корпусу в Санкт-Петербурзі (1908-1909); в. о. завідуючого судовою частиною Головного управління військово-навчальних закладів (1909); кавалер ордена Св. Станіслава 3 ст. (1909); полковник (1915). Інспектор класів (1916), директор (заст. директора - ?) Одеського кадетського корпусу (1917-1920). Військовий спеціаліст Робітничо-селянської червоної армії: викладач 94-их піхотних курсів, зав. навч. частиною 13 піхотної Одеської школи (1920-1928); військовий керівник («воєнрук») Одеського борошномельного технікуму (1928). Арештований у справі «Весна», розстріляний (реабілітований посмертно).

Біографічні документи: щоденники О. О. Бернацького про хід воєнних дій на Південно-Західному фронті (рукопис; по тексту - із малюнками, схемами бойових дій, газетними вирізками з російських, польських, німецьких газет та фотографіями, 1914-1917).

Документи службової діяльності: списки кадетів Симбірського кадетського корпусу з оцінками, звіти про виховну роботу з характеристиками учнів (1906-1907); «описание образовательной поездки» кадетів до м. Казані (1907).

Документи інших осіб: Відношення директора С. -Петербурзького реального училища імператора Олександра II та секретаря Першого кадетського корпусу до В. О. Бернацького щодо навчання його сина (племінника О. О. Бернацького) Олександра (1913-1914); шкільні зошити та частина щоденника О. В. Бернацького (1913-1914).

Фотографії: російські офіцери, райони боїв і бойових позицій та ін. (фотографії знаходяться в щоденниках).

Білярський П. С.

Ф. 191, 34 од. зб. (1847-1870). Опис.

Білярський Петро Спиридонович (19. 06. 1819 – 02. 01. 1867) – професор російської мови і словесності Новоросійського університету, фахівець з порівняльного мовознавства, педагог.

Народився у сім'ї священика; навчався в Казанській семінарії та в Московській духовній академії; слухав лекції Є. Є. Голубинського та П. М. Погодіна. Викладач приватним чином у Москві (1840-1844). Канцелярський чиновник Санкт-Петербурзької Академії Наук (1844); член Учбового комітету військово-навчальних військово-навчальних закладів Головного Штабу (1856); ад'юнкт (3. 06. 1860), екстраординарний академік (11. 01. 1863) Санкт-Петербурзької Академії Наук.

У період життя в Санкт-Петербурзі займав посади протоколіста загального зібрання Сенату, штатного рецензента «Журнала Міністерства народного просвещения», редактора «Записок Академії Наук» (відділення російської мови та словесності). Його праця «Судьби церковного язика» (в 2-х ч.) отримала повну Демидівську премію. За станом здоров'я переїхав до Одеси: ординарний професор кафедри російської словесності Новоросійського університету (1865), викладав протягом двох семестрів; помер передчасно через хворобу.

Праці: «Судьби церковного язика. Историко-филологические исследования. I. О средне-болгарском вокализме по Патриаршему списку летописи Манасси. II. О Кирилловской части Реймского Евангелия» (1847-1848); «Замечания о языке Сказания о Святых Бо-

рисе и Глебе» (1862); «Материалы для биографии М. В. Ломоносова» (1865); переклад російською мовою праці В. Гумбольдта «О различии организмов человеческого языка и о влиянии этого различия на умственное развитие человеческого рода» (1859), та ін.

* Особовий фонд «Білярський П. С. » також зберігається в Одеській національній науковій бібліотеці імені М. Горького (Ф. 49, 40 од. зб., 1841-1869). У фонді представлені листи до П. С. Білярського від М. Н. Булича, Ф. І. Бус-лаєва, О. М. Веселовського, В. І. Классовського, А. О. Краєвського, М. П. Погодіна, А. А. Шифнера, інших видатних діячів науки та культури.

Документи службової діяльності П. С. Білярського на посаді члена Учбового комітету військово-навчальних закладів: друкарські примірники наказів, оголошень, витяги з положень, тощо; правила ведення конспектів для практичних занять (1853), звіти про заняття та екзамени у Павловському кадетському корпусі (1856); промова подяки на адресу генерал-ад'ютанта Я. І. Ростовцева у зв'язку з його проханням про викладання російської словесності у військово-навчальних закладах (б. д., не пізніше 1860); чернетки доповідних записок.

Документи наукової діяльності: робочі матеріали, виписки, чернетки праць та лекцій, в т. ч. матеріали до праці «Судьбы церковного языка», друкарський примірник роботи «О средне-болгарском вокализме по Патриаршему списку летописи Манасии» (1848; з автографічними доповненнями, б. д.); матеріали до історії Академії Наук: тематично-хронологічний перелік документів з (1723-1788), копії оголошень, протоколів засідань (в т. ч. латинською мовою, 1749-1750); матеріали до діяльності М. В. Ломоносова: бібліографія праць, реєстр рукописам вченого, витяги з документів канцелярії Академії Наук; чернетки доповідей, в т. ч. «Для характеристики 2-го Отделения Академии: недавнее событие» (1864); список членів загального зібрання Академії Наук (1864).

Рукописи праць: «О средне-болгарском вокализме по Патриаршему списку летописи Манасии» (друкарський примірник, 1848; з автографічними доповненнями); «О натуре междометий по отношению к первоначальным стихиям слова и к составу речи» (1857-?); «О пробных лекциях по русской словесности [у військових навчальних закладах]» та відгуку на неї Учбового комітету (1858); «О “Русской грамматике” В. І. Классовського» (довідна-рецензія та зауваження, направлені до Учбового Комітету, 1856); «По поводу статьи Н. А. Некрасова» (рецензія-довідна на статтю «О преподавании словесности в средних учебных заведениях», опубліковану в журналі «Атеней», №43, 1858); друкарські відбитки титульного аркуша та змісту праці «О различии организмов человеческого языка...» (1859); відгук на книгу Ф. І. Буслаєва «Историческая хрестоматия церковно-славянского и

древне-русского языков» (1861); «Образование слова в связи с развитием мысли. Опыт предварительной разработки теоретической грамматики русского языка. Предисловие» (б. д.); матеріали з теорії поезії, історії розвитку російської народної творчості, бібліографічні витяги, нотатки на різні теми.

Листування. П. С. Білярський, адресати: Учбовий відділ Головного штабу (1855-1858), президент Академії Наук Ф. П. Літке (з проханням щодо поїздки за кордон для лікування, 1865). *Листи до П. С. Білярського, кореспонденти:* генерал-ад'ютанти Я. І. Ростовцев, Д. В. Путята, полковник І. О(?). Бирильов, 1855-1856); секретар історико-філологічного відділення Академії Наук К. С. Веселовський (1861-1864); Московська Духовна Академія (1865); М. І. Сухомлинов; лист до Учбового відділу (1857).

Документи інших та невстановлених осіб: рукописні копії: лист митрополита Рязанського Стефана (Яворського) до Петра I (1715), «Челобитная от "Ъ" Ера» - сатира С. Я. Румовського проти директора Академії Наук С. Г. Домашньова (після 1780); «Таблица, показывающая употребление буквы Ж в Остромировом Евангелии» - рукопис О. Х. Востокова, з матеріалів академіка Ф. І. Круга (1844 - ?); «Кстати о свадьбах...» - витяги П. С. Воронова про шлюбні обряди відповідно до тексту «Домостроя» (Вельск, 1847); рукописи «О составлении руководств практической грамматики [для военно-учебных заведений]» (б. а. , 1856 -?), «Программы для экзамена лиц, желающих преподавать в военно-учебных заведениях русский язык и словесность» Ф. І. Буслаєва (1857 - ?) та М. І. Сухомлинова (1857); «История языка и слога» - конспект лекцій О. О. Котляревського, складений вихованцями Олександрійського сирітського кадетського корпусу (1857 - ?); друкарський відбиток віршів С. І. Пономарьова «Две песни Великого Пятка» «Перед распятым», та його переклад вірша «Плачь Пресвятой Богородицы при кресте» (з автографом, б. д.); «Сегодня праздник юбилейный...» - вірш з нагоди 50-річчя князя П. А. В'яземського (б. а. , 1861); «Путешествие по Уральским горам и зауральским степям в Оренбургском крае штабс-лекаря Билярского в 1863 году» (б. а.); «Хрисовул Стефана Уроша, короля сербского, 1303 года» - друкарський відбиток та калька з видання (публікація К. Петковича // Записки Императорской Академии Наук, Т. 3, 1863); «Об окончании прилагательных имен целых, мужеского рода, множественного числа, и о двух некоторых разностях, до правописания принадлежащих» [1746] - список (вірогідно, з оригіналу) «Записки» В. К. Тре-діаковського (перша публікація документа: Пекарский П. П. *Дополнительные известия для биографии Ломоносова // Записки Императорской Академии наук, Т. 8, Кн. 2, 1866*); «История философии» - рукописний конспект лекцій професора Р. В. Орбінського, читаних на історико-філологічному факультеті Новоросійського університету (1869/70 акад. р.); «Археология» - конспект лекцій («курс 7-го клас-

са», зошити 4 и 5, б. д. , б. а. ; фактично: курс «русских древностей» - давньої та середньої історії, головним чином, на підставі письмових джерел); конспект лекцій з філософії (? , б. а. , б. д. ; підрозділи: «О не-вещественности, простоте и духовности души человеческой», «О естественном предназначении человеческой души», «Система причин случайных или посреднического пособия», «Система физического влияния», «О начале или происхождении души»); конспект лекцій з «Истории славянских законодательств» (? , б. а. , б. д.); «Историческое средство славянских языков» - конспект (? , б. а. , б. д.).

Благовидов М. Ф.

Ф. 197, 34 од. зб. (1891-1908). Опис.

Благовидов Микола Федорович (дати життя не встановлені) – артист, оперний співак. Навчався у Санкт-Петербурзькій консерваторії, клас співу професора Антоніо Катоні (1896). Разом із сім'єю переїхав із Санкт-Петербурга до Одеси (приблизно 1915).

Його донька, Благовидова Ольга Миколаївна (1905-1975) * – солістка Одеського театру опери і балету (1932-1948); викладач (1933), зав. кафедрою сольного співу (1944), професор (1951) Одеської консерваторії; Народна артистка УРСР (1970). Її чоловік – Цомакіон Борис Федорович (1879-1956) – вчений-фізик, член-кореспондент АН УРСР, професор Одеського політехнічного інституту та Інституту інженерів зв'язку; репресований (1938, шлюб із О. М. Благовидовою розірвано); викладач Красноярського педагогічного інституту (1943-1951); реабілітований посмертно (1957).

* Також див. : Ф. Р-7886 - особовий фонд «Благовидова О. М. ».

** Архів та особисті речі О. М. Благовидової (близко 300 од. зб.) - були передані її ученицею, професором А. В. Джамагорцян на зберігання до Одеського історико-краєзнавчого музею (2005).

Документи творчої діяльності: афіші та програми концертів і музичних вечорів (Самара, Санкт-Петербург), у т. ч. за участю М. Ф. Благовидова (1891-1897, 1908). Екзаменаційні списки учнів професора А. Катоні (1895, 1897).

Листування. Листи до М. Ф. Благовидова, кореспонденти: З. Кирилова (1894), Л. С. (б. д.). **Телеграми:** до М. Ф. Благовидова (1896); до «лікаря Благовидова» (батька - ?, 1899).

Документи інших осіб: лист до Л. Г. Ашкеназі від секретаря правління «Общества нуждающихся учащихся в народных училищах г. Одессы» Т. С. Степанова (1904).

Бондаренко І. М.

Ф. 187, 13 од. зб. (1891-1911). Опис.

Бондаренко Іван Михайлович (11. 10. 1873 – 16. 08. 1911) – історик, літератор; викладач гімназії М. М. Іглицького, Одеських вищих жіночих курсів; діяч Українського руху.

Народився у сім'ї бідного селянина в м. Азові. Навчався в Азовській прогімназії та Ніжинській гімназії (1891); у Московському університеті (1892-1896, виключений за участь у студентському русі). Працівник Кременчуцького земства (1896-1899); співробітник газети «Северный Курьер» у Санкт-Петербурзі (1899). Студент історичного відділення Новоросійського університету (1900); за роботу «Критическая оценка главных теорий происхождения городской организации на основании данных по истории возникновения городов в Англии» отримав золоту медаль (1903; у переробленому вигляді опубліковано, 1905). Отримав диплом I ступеня (1904), був залишений при кафедрі всесвітньої історії (1906-1908).

Голова Одеської української студентської громади (1903), один з фундаторів Українського товариства «Просвіта» в Одесі (1905), член Одеського українського клубу (1910). Автор-співробітник одеських та київських періодичних видань.

Член історико-філологічного товариства при Новоросійському університеті, Українського наукового товариства у м. Києві (1907). Завідуючий історико-філологічним кабінетом при Новоросійському університеті (1908). Викладач приватної гімназії М. М. Іглицького (1908), позаштатний викладач Одеських вищих жіночих курсів (1910). Обраний приват-доцентом кафедри всесвітньої історії (1910; затверджений після смерті, згідно з наказом попечителя Одеського учбового округу, 1911). Вірогідно, покінчив життя самогубством – вбитий потягом на ст. Карпове.

Дружина - донька священика Олексія Кривусьова, Катерина (у першому шлюбі - Скобникова); *діти*: Микола, Олексій (?), Надія.

Праці: «Английский город в средние века. Критическая оценка главных теорий происхождения городской организации на основании данных по истории возникновения городов в Англии» (1905); «Про Гарібальді, борця за волю італійського народу» (1908).

Документи наукової та громадської діяльності: нотатки з середньовічної історії Лондона (в т. ч. англійською мовою); конспекти лекцій із всесвітньої (б. д., рукопис) та російської історії (б. а., б. д., машинопис). Книжка для оплати членських внесків Українського товариства «Просвіта» в Одесі на 1907 р. (підпис: в. о. скарбника – І. М. Бондаренко). Відривні купони на сплату гонорарів від редакцій київських видань «Днепровская Молва», «Рада».

Листування. *Листи І. М. Бондаренка*, адресати: редакція журналу «Жизнь» (1901), дружина К. О. Бондаренко (1896-1910); П. С. Шестериков (1910), племінниця Рая (1910). *Листи до І. М. Бондаренка*, кореспонденти: батько М. І. Бондаренко (1902-1907); рідні – мати, брат Петро, сестра Поля, племінниця Рая, дружина Катерина (1891-1911); однокурсники С. Л. Аваліані, М. Є. Старов (1901); М. Г. Попруженко (1905), інші особи (1891-1911); редакції періодичних видань: «Север» (СПб., 1902), «Нова Громада» (Київ, 1906) «Літературно-науковий вісник» (Київ, 1907). *Листи до К. О. Бондаренко*, кореспонденти: рідні та інші особи (1894-1910).

Документи інших осіб: копія медичного свідоцтва про загибель студента М. П. Скобникова (першого чоловіка К. О. Бондаренко, 1894); прохання К. О. Бондаренко до Харківського окружного суду (1895); візитні картки різних осіб, в т. ч. «Илья Васильевич и Поля Бондаренко», «Антонина Алексеевна Кривусева», «Георгий Семенович Кривусев, священник Кремечугской Преображенской церкви».

Друковані видання: матеріали виборчої кампанії до Державної Думи: листівки Конституційно-демократичної партії, «Союза 17 октябрия», «Одесской партии правого порядка», «Союза свободы, правды и миролюбия»; список кандидатів у виборщики від к.-д. партії по дільницях м. Одеси (1905-1906); агітаційні матеріали виборів гласних Одеської міської думи (1909). Стаття І. І. Дусинського «Союз любителей и друзей античного мира» (1906). Газети: «Северный курьер» (СПб. : №1, № 2, 1899; № 172, 1900); «Сын Отечества» (СПб. , № 27, 1905); «Юг» (Херсон, особливий додаток до № 2182, 1905), газетні вирізки.

Фотографії: сестра Поля (1906); невстановлені особи: слухач фармацевтичних курсів (з печаткою Херсонської поліцейської дільниці м. Одеси, 1910); чоловік середнього віку (Таганрог, б. д.).

Борзенко О. О.

Ф. 161, 98 од. зб. (1861-1915 [1917]). Описи.

Борзенко Олександр Олександрович (1847 – 1915) – фахівець цивільного права, викладач, письменник, громадський діяч.

Народився в м. Одесі (?). Його *батько* (?) – Борзенко Олександр Олексійович (1806-1867) – випускник Харківського університету (1828) та Східного інституту при Рішельєвському ліцеї; сходознавець, перекладач; кореспондент (1839), дійсний член (1849) Одеського товариства історії та старожитностей; автор кількох наукових праць, в т. ч. «Бахчисарайские арабские и турецкие надписи» (ЗООИД, II, 1850); працював при канцелярії Новоросійського та Бессарабського

генерал-губернатора М. С. Воронцова (з 1828), у подальшому - на посадах віце-губернатора (в Кутаїсі, Ставрополі, Костромі, Кишиневі, Пензі), начальника акцизно-питейного управління в Полтаві (до 1864).

Навчався у Рішельєвській гімназії та на юридичному факультеті Московського університету. Залишений для підготовки до професорського звання при Демидівському ліцеї у м. Ярославлі, мав відрядження до Віденського та Берлінського університетів (1870), після повернення з-за кордону - в. о. доцента ліцею (викладав цивільне право, цивільний процес; торгівельне право; до 1884). Магістр цивільного права (1885). Присяжний повірений у м. Москві (1884); співробітник юридичного відділу газети «Московские ведомости» (1884-1891).

Подав прохання на ім'я міністра І. Д. Делянова про заміщення вакантної кафедри цивільного права та судочинства в Новоросійському університеті; однак через надання йому лише приват-доцентури (замість бажаної посади екстраординарного професора), відмовився від цього призначення (1886). Юридичний консультант Одеської контори Державного банку (1894). Працював у архівах Болгарії над дослідженням «Державні установи Болгарського королівства» (1903).

Помер в м. Одесі; був похований на І Християнському кладовищі.

Основні праці: «Русское гражданское право. Введение» (1875); «Личность, общественность, собственность (очерки права)» (1881); «Материалы по железнодорожным вопросам» (1881); «Гражданские ограничения железнодорожных предприятий»: Ч. 1. «Вещное право» (1881), Ч. 2. «Концессия железнодорожного права» (1883, магістерська дисертація); «Право автора на перевод» (1892); «Элизе Реклю об общественном строе Северо-Американских Соединённых Штатов» (1892); «Промышленная собственность» (1893); «Протест переводного векселя» (1895), та ін.

* Документи, що увійшли до опису 2 (14 од. зб.), раніше знаходилися на зберіганні у фонді 900 Центрального державного історичного архіву (сучасний Російський державний історичний архів, м. Санкт-Петербург). Опис на ці справи був складений у 1948 р., мав підзаголовок (рос.) «Записки (дневники) А. А. Борзенко». За інформацією з інших документів фонду, ці рукописи (можливо, у більшій кількості) були особисто передані автором та надійшли на зберігання до Рукописного відділу I відділення бібліотеки Академії Наук (1906-1907).

** Ще за життя, О. О. Борзенко передав у дар до Одеської міської публічної бібліотеки зібрання книг з юридичної, економічної та історичної тематики (851 од. зб., на російській та іноземних мовах); дотепер вони знаходяться на зберіганні в Одеській національній науковій бібліотеці імені М. Горького (іменний фонд).

Матеріали творчої та наукової діяльності. «Записки (дневники) А. А. Борзенко» під назвами: «Сто дней после 17 октября 1905 г.», «От указа 12 февраля 1906 г. и созыва Государственной Думы до указа 8 июля 1906 г. о роспуске Государственной Думы», «Междудумие», «103 дня Второй Государственной Думы», «Второе междудумие» (загалом - 14 одиниць зберігання) – рукописний текст (рос. , англ. , нім. , фр. мовами) з хронологічним викладенням історичних подій, особистим свідком яких був О. О. Борзенко, доповненням до тексту цитат із статей в російських та іноземних періодичних виданнях, газетних вирізок («Одесский Листок», «Русская Речь», «Народный Голос» та ін.), окремих екземплярів газети «Le Petit Temps», агітаційних матеріалів правих організацій, друкарських примірників зі списками кандидатів в виборці від одеських відділів «Русского Собрания», «Союза Русского Народа», «Союза Русских людей», прокламацій «Высочайшего Манифеста о роспуске Второй Государственной Думы» (1907) та ін. (16. 10. 1905-31. 10. 1907). *Інформаційне повідомлення* (рукопис) про революційні події в Одесі під назвою «14-24 июня 1905 года», написане за дорученням однієї з столичних (?) газет.

Матеріали з юриспруденції, історії російського законодавства, державного управління та місцевого самоврядування - машинописи під назвами: «История законодательства городского общественного устройства», «Исторический очерк компетенции городских общественных управлений», «Об упорядочении и определении взаимных отношений земств и городов», «[Упрощённое городское общественное управление]», «[Мелкая земская единица]»; «Продовольственное дело в земствах», «Земские пенсионные кассы», «Взаимное земское страхование»; «О компетенции городских общественных управлений в отношении водных путей сообщения и портов («Городовое положение 1870 года», «Городовое положение 1892 года»); «О городском попудном сборе с товаров: О взимаемом в некоторых городах империи сборе с привозимых в город и отвозимых из них товаров», «О применении городского положения 1870 года: к городам Санкт-Петербургу, Москве, Одессе; к городам Западных губерний; к городам Прибалтийских губерний»; «О преобразовании хозяйственного и медицинского департаментов в Главное управление по делам местного хозяйства и в Управление главного врачебного инспектора»; машинописні копії: відношення канцелярії Головного управління у справах місцевого господарства до Ради Міністрів під назвою «О порядке заведывания делом обеспечения продовольственных потребностей сельского населения в губерниях, в коих введено "Положение о губернских и уездных земских учреждениях"», «Основные положения предложенной статс-секретарём А. С. Ермоловым системы помощи населению в неурожайные годы»; «О попечительстве о домах трудолюбия и работных домах» [1902-1909].

Вірші за підписом О. О. Борзенка: «Вздох», «[Всхлип слёз, скрипичных грёз...]», «[Декадент полезен в том...] Ответ на ответ В. И. Сафронова», «Мотоциклет и аэроплан», «[Что может веселее быть...]» (1911); «К столетию Императорской Публичной библиотеки, 2 января 1814 - 1914 года» (1914); «[Спаситель трижды упал под бременем креста...]» (б. д.); *вірші невстановленого автора* (О. О. Борзенка - ?): «Дон-Кихот. Посвящается профессору А. И. Кирпичникову» (1887), «Скрипка» (1904).

Біографічні документи. «Учебный лист» О. О. Борзенка із записом прослуханих ним лекцій у Віденському університеті (два семестри: квітень-жовтень, 1871; жовтень 1871 - квітень, 1872).

Листи О. О. Борзенка, адресати: «Николай Фёдорович» (редактор «Русской Старины» М. Ф. Дубровін (?), 1902), редакція журналу «Владивосток» (1905), правління Одеської міської публічної бібліотеки (1911).

Листи до О. О. Борзенка (рос., англ., нім., фр., чеською мовами), кореспонденти: Віктор Михайлович Борзенко (двоюрідний брат (?)) - Курськ, 1902); В. І. Сафонов (у листах також знаходяться тексти його віршів - Росія, Німеччина, 1901-1912); В. А. Балашов (маєток Ржава, 1907, 1908), С. П. Бартенєв (М., Кремль, 1912), Д. С. Баршев (СПб., 1906), А. Ф. Бичков (СПб., 1898), Марія (?) Вейсберг (б. д.), Д. М. Вергун (СПб., 1907, 1908), П. О. Вігель-Панчулідзієв (Біаріц, 1911), С. Ю. Вігте (1910), В. М. Володимиров (М., 1908), Олександра Грипенберг (1899), Є. О. Казалет (Лондон, 1893), В. О. Кожевников (1906), С. О. Конічек (1908), Ф. Є. Корш (1908, 1909), П. Б. Мансуров (1906), М. Миклашев (Катеринослав, 1903), П. В. Нікітін (СПб., 1909), С. Ф. Ольденбург (СПб., 1906-1907), П. А. Потехін (СПб., 1910), О. О. Піленко (1903, 1905), Я. В. Ратибор-Уличний (Сімферополь, 1907), Д. Ф. Самарін (1895), Ю. Стибор-Мархоцький (маєток Любомила, 1907), М. О. Тройницький (1911), В. С. Трубецької (1900), Б. К. Гумський (1906), В. Б. Фредерікс (1903), П. О. Харитонов (1903), М. О. Хомяков, Дума (СПб., 1908), М. Д. Челишов (Самара, 1908), В. Є. Чешихін (Рига, 1908), Л. О. Шанявська (1906), М. Л. Шаховський (СПб., 1907), О. С. Шмаков (М., 1907, 1908), І. В. Ягич (Відень, 1908), В. Є. Якушкін (М., 1905); інші та невстановлені особи.

Жульєтта Адам-Ламбер (1902), Ежен Мелькіор віконт Вогюе (Париж, 1902), Річард Елі (Мадісон, Вісконсін, 1904), Поль Леруа-Больє (1891), Уоллес Маккензі (Лондон, 1906, 1913), Р. Матоуш (Острава, 1908), Бернард Перс (Ліверпуль, 1906), Еліз Реклю (1892), Едвард Росс (Лінкольн, 1904), Жюль Симон (Париж, 1891-1893), Дональд Макензі Уоллес (б. д.), Чарлз Річмонд Хендерсон (Чикаго, 1903), барон Henry Thring (Суррей; Лондон; 1900); за підписами Dragutin Godina (Белград, 1908), Pierre Rocheverre (1909), E. Demi (1909); інші та невстановлені особи.

Канцелярія Міністерства Імператорського Двору («о подношении Николаю II» брошури «Михаил Николаевич Капустин и его письма к А. А. Борзенко», 1902); Санкт-Петербурзька Академія Наук (про прийняття на зберігання рукописів О. О. Борзенка); Головне управління Генерального Штабу (1910); Перший департамент Міністерства юстиції (1912); Відділ цензури іноземних газет і журналів (СПб. , 1904); «Особое совещание для составления проекта уложения о торговом мореплаваннии» (1906); Херсонський губернський предводитель дворянства (Одеса, 1904); Одеське товариство історії та старожитностей (1908, 1909); Бюро комітету Конституційно-демократичної партії (СПб. , 1906), Партія мирного оновлення (СПб. , 1906), відділ «Всеросійського Торгово-промисленого союзу» (СПб. , 1906), Бюро Торгово-промислової партії (СПб. , 1906), «Союз общественных деятелей» (СПб. , 1905), Головна рада «Союза Русского Народа» (СПб. , 1906), «Кружок москвичей» (1906), «Общество Русских Патриотов» (М. , 1907); редакції «Бессарабец», «Всемирный Союз», «Голос Москвы», «Голос Русского», «Русская Старина», «Русско-Славянский ежегодник» та ін. (1903-1909); «Галицко-русское благотворительное общество (СПб. , 1908), «Общество славянской культуры в Москве» (1908, 1909); Організаційне бюро Всеросійського національного студентського союзу (СПб. , 1909); «Товарищество борьбы с жилищной нуждой» (СПб. , 1906), Товариство допомоги селянам, які постраждали від неврожаю «Союз Копейки» (1909), інші установи та організації.

Болгарська дипломатична агенція (про дозвіл працювати з науковою метою в архівах установ королівства, 1903); «Англо-русское литературное общество» (Лондон, 1893); Бомбейський університет (1904), Гарвардський університет (Кембридж, 1909), Карлів університет (м. Прага, 1910), Колумбійський університет (Нью-Йорк, 1903), Університет шт. Небраска (Лінкольн, 1904), Пенджабський університет (Лакхор, 1904), Юридичне товариство Массачусетського технологічного інституту (Кембридж, 1894, 1904); Міжнародний бібліографічний інститут (Брюссель, 1910), «Società Umanitaria» (Мілан, 1903), Conference Permanente du commerce Exterieur (Париж, 1909); Федерація адвокатів Бельгії (Брюссель, 1905); Департамент комерції та праці (Вашингтон, 1908); Чеський народний комітет (Прага, 1909); редакції «Narodni Politiku» (Прага, 1908), «La Nouvelle Revue» (Париж, 1909); товариство тверезості (Бостон, 1902), інші іноземні установи та організації.

Листи інших осіб: листи до «Михаила Михайловича», «Леонтия Васильевича», «Августина (?) Карловича» (Д. Сищенко, Я. Фінк, невст. особи; 1891, 1895, 1909, 1914); листівка від О. Висніовського до «Н. А. Эбергардта» (Жмеринка, 1908), візитні картки Н. С. Давидова з рукописним текстом (б. д.).

Фотографії: А. Р. Гоц; невстановлені особи (поч. ХХ ст.).

Документи інших осіб. Біографія (*автобіографія ?* - рукописний текст за підписом барона Henry Thring, 1900); біографія Жульєтти Адам-Ламбер (друкарський примірник статті Ч. Симона на сторінках французького видання «Nouvelle bibliotheque populaire», 1902); біографія Річарда Елі (машинопис, 1904); біографія Мері Хант (машинопис, англ. мовою; б. а. , б. д.). Джеймс Карлтон Юнг, «[Обращение к литераторам]» (типографський примірник, рос. мовою; Міннеаполіс, 1903). «Речь, произнесённая 19 марта 1904 года в Одесском Юнкерском училище на обеде офицеров Одесского гарнизона в честь экипажей «Варяга» и «Корейца» капитаном 15 Артиллерийской бригады Гензеловичем» [машинопис, 1904]. «Из воспоминаний первого сотника Красной Гвардии» (машинопис, за підписом «Малых», після 1917). «О славянском объединении» (рукопис, б. а. , б. д.). *Вірші* В. І. Сафронова: «Гостинная у Вас...» - вірш із листування, опублікований О. О. Борзенком на сторінках газети «Одесский Листок» (рукопис та газетна вирізка, 1901); «Нет, Кисловодск совсем не храм!» (Кисловодськ, 1910); «[Я декадентов ненавижу...] В ответ А. А. Борзенко» (Кисловодськ, 1911).

Колекційні матеріали. Друкарські примірники матеріалів щодо створення Слов'янської торговельної палати (проект статуту, мета організації, література з даного питання, бланк заяви про прийняття в дійсні члени палати; текст доповіді М. В. Козаровецького на Всеросійському Слов'янському з'їзді, 1909). Витяги із статуту, склад правління «Галицко-русского благотворительного общества в Санкт-Петербурге» (1903); статут «Общества славянской культуры в Москве» (1909); інформаційні листки товариства «Славия» (1909); програма, список членів Організаційного комітету I Всеросійського з'їзду по боротьбі з пияцтвом (1909-1910). Програми та інформаційні матеріали Всесвітньої виставки в Сент-Луїсі (1904); інформаційний листок «Школи по вивченню Росії» при Ліверпульському університеті [1906]; програми Міжнародної конференції адвокатів у Льєжі (1905), XVI міжнародного медичного конгресу в Будапешті (фр. та чеськ. мовами; Прага, 1909). *Програми* лекцій та виступів у «Université Populaire du Faubourg Saint-Antonie» (Париж, 1913-1914), в т. ч. - вечора пам'яті М. П. Мусоргського (1913), концерту Сари Бернар (1914). *Номери* «Československa Korespondence», «Radikální Listy» (Прага, 1908).

Брун П. К.

Ф. 160, 32 од. зб. (1832-1892). Опис.

Брун Пилип (Філіп) Карлович (18. 08. 1804 - 04. 06. 1880) - історик, статистик, професор Рішельєвського ліцею, Новоросійського університету.

П. К. Брун народився в м. Фрідріхсгам (суч. - Хамина, Фінляндія), у сім'ї заможного купця лютеранського віросповідання (через дев'ять років його батько помер). Освіту отримав у Санкт-Петербурзькому пансіоні Іоганна Муральта (закінчив з відзнакою, 1821) та в Дерптському університеті (ступінь кандидата, 1825). Службу розпочав в Особовій канцелярії по кредитній частині при Міністерстві фінансів, у тому ж році вийшов у відставку (1825). Вивчав політичну економію та статистику в Німеччині (Берлін, Бонн, Гейдельберг, Лейпциг), у Франції та Швейцарії. Після повернення з-за кордону продовжив службу у Департаменті мануфактур і внутрішньої торгівлі (1829).

Працював у Вітебській (німецька мова, 1830) та Дінабурзькій (суч. - Даугавпілській) гімназіях (викладач історії, 1831). За власним бажанням був переведений до Рішельєвського ліцею, де отримав посаду ад'юнкта (1832) та був призначений завідуючим основною бібліотекою (1832-1835). Доктор філософії Йенського університету (1835). Викладач історії (за дорученням, 1834), професор історії та статистики (1836). У відставці за вислугою (1854). Після реорганізації Рішельєвського ліцею обраний на посаду доцента кафедри всесвітньої історії у Новоросійському університеті (1866). Доктор honoris causa (1868). Екстраординарний професор (1869); заслужений професор (1870). Після остаточної відставки (1871) залишився в університеті як позаштатний професор, продовжуючи викладати курси історичної географії, Стародавнього Сходу та середньовічної історії.

Член Одеського статистичного комітету (1835); Одеського товариства історії та старожитностей (1840), Російського географічного товариства (1846). Наукові інтереси П. К. Бруна на першому етапі зосереджувалися на статистиці (в першу чергу - питання зовнішньої торгівлі Новоросійського краю); з кінця 1840-х років вчений звернувся до проблем античної та середньовічної історії Північного Причорномор'я, історичної географії та топографії регіону. У 1860-ті роки, за дорученням та сприянням Імператорської Археологічної комісії та Одеського товариства історії та старожитностей, зробив масштабні археологічні розвідки території півдня Російської імперії.

Творча спадщина вченого налічує більш ніж 80 праць, опублікованих на сторінках різноманітних періодичних та наукових видань, та монографій, серед яких: «Руководство к сравнительной статистике европейских государств» (1842, похвальний відгук Академії Наук), «Судьбы местности, занимаемой Одессою» (1865); «Путешествия Ивана Шильтбергера по Европе, Азии и Африке с 1394 по 1427 г.» (1866), «Опыт соглашения противоположных мнений о Геродотовой Скифии и смежных с нею землях» (1869), «Тридцатилетие Одесского общества истории и древностей, его записки и археологические собрания» (1872), «Путевые заметки Эриха Лассоты, отправленного римским императором Рудольфом II к запорожцам в 1594 г.» (1873); переклад (разом з В. М. Палаузовим) праці К. Й. Іречека «История

Болгар» (1878). Своєрідним підсумком його діяльності став вихід двотомної збірки праць, написаних у 1852-1877 роках - «Черноморье. Сборник исследований по исторической географии Южной России» (1879, 1880; перший том отримав Уварівську премію Академії Наук).

Статський радник (1846); *мав нагороди*: «Знак отличия безпорочной службы за XV лет» (1846), орден Св. Анни 3 ст. (1848). Помер у м. Славуті Волинської губернії; був похований на І (Старому) Християнському кладовищі в м. Одесі.

Його *брат* - Брун Генріх Карлович (25. 05. 1806-29. 01. 1854) - вихованець пансіону Муральта (1821); навчався у Санкт-Петербурзькому університеті, Медичній академії та Дерптському університеті (кандидат, 1825). Доктор філософії Гетингенського університету (1827). Професор кафедри фізики (1831), чистої математики (1835); в. о. інспектора (1843, 1844) Рішельєвського ліцею. Інспектор Одеського інституту благородних дівичь (1849). Автор низки публікацій у галузі математики. Похований на І Християнському кладовищі в м. Одесі.

Сім'я П. К. Бруна: *дружина* Юлія Феліксівна, уродж. Де-Рібас (племінниця засновника Одеси адмірала О. Де-Рібаса, тітка історика О. Дерибаса); *їхні діти*: Октавія (народ. 05. 04. 1841), Карл (07. 07. 1842), Людовик/Людвіг (16. 04. 1845), Люція (15. 08. 1846), Генріх (20. 01. 1849).

Його *син* - Людвіг Пилипович (Філіпович) Брун (1845-1905) - випускник Рішельєвського ліцею (1864), працював в Новоросійському університеті: виконуючий обов'язки (1865), штатний помічник (1868) бібліотекаря; секретар у студентських справах (1874; т. в. о. помічника інспектора, 1880); бібліотекар (1890-1905). Чиновник Одеської поштової прикордонної контори зі знанням іноземних мов (1889-1895). Статський радник; кавалер орденів Св. Станіслава 3 ст. (1882) та 2 ст. (1893), Св. Анни 3 ст. (1890), Св. Володимира 4 ст. (1901). Фахівець у галузі нумізматики, член Московського нумізматичного товариства (1888), Історико-філологічного товариства при Новоросійському університеті (1889), Одеського товариства історії та старожитностей (1893), Російського археологічного інституту в Константинополі (1896).

Онука (?) - Люція Карлівна Брун (роки життя не встановлені) - закінчила 8 класів Одеської II жіночої гімназії; позаштатний помічник (1907), молодший помічник бібліотекаря Новоросійського університету (перша жінка - штатний співробітник університетської бібліотеки в Російській імперії, 1915).

Біографічні документи: формулярний список про службу (1850).

Матеріали педагогічної діяльності: студентський конспект університетських лекцій Ф. К. Бруна з історії середньовіччя (б. а. , б. д.).

Листи до П. К. Бруна (рос. , нім. , фр. , англ. мовами), кореспонденти: Адріан Бальбі (Відень, 1835), О. Г. Брикнер (1869, 1878), Є. Г. Вейденбаум (Тифліс, 1880), Л. Ф. Воеводський (Німеччина, 1879), Вільгельм Гейд (Штутгарт, 1867-1880), Корнеліо Дезімоні (Генуя, 1870-1879), В. С. Іконников (Київ, 1878), Г. Е. Караулов (1866-1867), П. І. Кепшен (Крим: Карабаг, 1846-1863), Георг Лаубманн (Вюрцбург, 1877-1878), Клемент Маркхем (Лондон, 1879-1880), Генріх Теодор Менке (Гота, Німеччина, 1868-1876), Й. Г. Міхневич (1857), О. Д. Нордман (1833-1849), І. У. Паскевич (Судак, 1865), Ю. (Г). П. Проценко (Сухум, 1874; Тифліс, 1880), Поль Ріан (Париж (?), 1880), І. П. Сокальський (Харків, 1869), Х. Х. Стевен (Крим, 1858-1862), В. Г. Тизенгаузен (СПб. , 1865-1875), Георг Томас (Мюнхен, 1869-1875), О. О. Федченко (Москва, 1875), Ф. Черховський (СПб. , Варшава, 1876), Людвіг Штіда (Дерпт, 1878), Генрі Юль (Палермо, 1874-1875; Лондон, 1879), І. В. Ягич (1879), Г. А. Янчевецький (Київ, 1874), В. М. Ястребов (Єлисаветград, 1878), редакція газети «Odessaer Zeitung» (1880); кореспонденція від невстановлених осіб; листи на адресу П. К. Бруна (до 1889). *Лист* до «Александра Львовича» (б. а. , 1886).

Документи інших осіб: матеріали з історії діяльності бібліотеки Новоросійського університету: офіційне листування директора з правлінням, відділеннями книжкових крамниць та виробників друкарських засобів, розрахунки по асигнованих сумах на придбання книг та ін. (1892-1895). Фрагменти праці бібліотекаря П. С. Шестерикова «Постановка бібліотечного дела в университетских и некоторых других библиотеках России» (Одеса, 1915) - машинопис із правками, з доданими до тексту зразками поліграфічних бланків, що використовувалися в бібліотеках [1913].

Брунс Г.

Ф. 776, 7 од. зб. (1879-1906). Опис.

Брунс Генріх (роки життя не встановлені) - підданий Австро-Угорщини, інженер-залізничник. У 1870 р. приїхав до Одеси для будівництва Південно-Західної залізниці. Наприкінці 80-х років - співвласник ресторану («пивна Брунса» у домі Вагнера) в м. Одесі.

Біографічні матеріали: заповіт Г. Брунса (нім. мовою, 1896).

Листування: листи Г. Брунса, адресат: дружина Кароліна Брунс (франц. мовою, Париж, 1889); листи до Г. Брунса, кореспонденти: генеральний Консул Австро-Угорщини з подякою Г. Брунсу за участь у зборі пожертв на користь постраждалих від повені жителів Сегедіна

(франц. мовою, Одеса, 1879.); Імператорська місія в Карлсруе Міністерства зовнішніх справ Росії (нім. мовою, 1905) та Баденське Міністерство двору і зовнішніх справ (1905) щодо судової справи Анни Мель (Anna Mehl) з Гейдельберга; Л. М. Мрост (нім. мовою, 1906); Е. Заль та інші особи (нім. мовою, 1890 – 1901)

Господарчо-майнові документи: розписка Г. Брунсу від Єлени Валікер, уродж. Брунс (нім. мовою, 1897).

Бутенки (сімейний фонд)

Ф. 778, 45 од. зб. (1792-1930). Опис.

Бутенки - дворяни-землевласники с. Бутовки (Бутівки) Тираспольського (пізніше – Одеського) повіту Херсонської губернії.

Бутенко Сава Іванович ([1768]-1840) – учасник російсько-турецької війни, зокрема штурму Ізмаїла (1787-1791); поручник (1795). Дружина – Єфросинія Онуфріївна (? - 1807); діти – дві доньки і три сини.

Бутенко Пилип Савович (1798-13. 08. 1868) – вступив у дворянський полк (01. 08. 1815), прапорщик Галицького піхотного полку (07. 04. 1817); корнет 1 Бузького полку (26. 03. 1819), поручник (29. 02. 1820), ротмістр (16. 12. 1822). Звільнений з військ військового поселення через хворобу (1830). Нагороджений орденом Св. Анни 4 ст. Дружина – *Віра Богданівна Нілус* (12. 05. 1823-?), що народилася у с. Покровському Тираспольського повіту Херсонської губернії (шлюб від 25. 04. 1844). Діти – *Олександр, Микола, Іван*.

Бутенко Олександр Пилипович (02. 08. 1845 - ?) – закінчив Рішельєвський ліцей з правом на чин 12 класу; чиновник канцелярії предводителя дворянства Одеського повіту, губернський секретар.

Бутенко Іван Пилипович (12. 01. 1854 - ?).

Бутенко Микола Пилипович (26. 04. 1850-?) – закінчив відділення техніко-агрономічних наук фізико-математичного факультету Новоросійського університету (роки навчання – 1869-1875); чиновник канцелярії предводителя дворянства Одеського повіту (з 1876); обирався: почесним мировим суддею по Одеському повіту на 3-річні терміни (1877, 1880, 1883, 1886, 1889), засідателем Одеської дворянської опіки (1887), членом Одеського повітового у селянських справах присутствія 1 дільниці (на три роки), земським начальником 1 дільниці Одеського повіту. Нагороджений орденом Св. Станіслава 3 ст. за участь у Російсько-турецькій війні 1877-1878 рр. Дружина – *Парасковія Осипівна Буковецька* (шлюб від 16. 08. 1881, розірваний 10. 12. 1899); діти – *Євген і Володимир*.

Бутенко Володимир Миколайович (27. 01. 1884 - [1912]) – навчався один рік в Рішельєвській гімназії, потім п'ять років – у Петербурзькій Маріїнській гімназії і три роки – в Одеській 2-й гімназії, яку закінчив у 1903 р. Тоді ж вступив на юридичний факультет Новоросійського університету, який закінчив у 1906 р.

Бутенко Євген Миколайович (09. 08. 1882 - ?) – навчався у Миколаївському морському кадетському корпусі, потім у Катеринославському реальному училищі (закінчив у 1901). Вступив до Інституту інженерів шляхів сполучення у С. -Петербурзі (1902). З 1919 р. проживав в еміграції у Болгарії, Франції, працював інженером. Дружина - *Буковецька-Бутенко Віра Опанасівна* (04. 01. 1884 - ?), 1-й чоловік - художник Є. Й. Буковецький, 2-й - Є. М. Бутенко (шлюб від 31. (18). 09. 1920 у м. Варна, Болгарія). 23. 10. 1920 виїхала до Варшави, згодом переїхала до Франції і оселилася у Ліоні. Дочка - *Бутенко Ірина Євгенівна (Буковецька-Карманова)* (22. 11. 1901-30. 07. 1987) – народилася в Одесі, емігрувала разом з матір'ю за кордон. У Ліоні вийшла заміж за *Володимира Митрофановича Карманова* (1928). У 1930 р. Навчалася у Ліонській національній школи витончених мистецтв (1930-1935). За успіхи у школі була нагороджена двома медалями і дипломами. Працювала у студії портретиста Антуана Толля (1936-1941). Під час окупації Франції німецько-фашистськими військами потрапила на примусові роботи до Німеччини, у місто Мангейм, де працювала в архітектурній установі. Продовжувала писати портрети, які експонувалися у Мангеймі, Людвіг-Шафені і Ной-Штадті. У 1948 р., після інсульту, Об'єднані церковні громади Кінборна допогли їй переїхати до Канади, у м. Торонто. Після повторного інсульту (1963) продовжувала писати портрети і квіткові композиції, навчившись працювати лівою рукою. Роботи її канадського періоду виставлялися у Лондоні (1957) і Торонто (публічна бібліотека, спільно з художниками Марком Троїцьким і Анатолієм Струве, 1962-1965). У Меннонітському центрі відкрилася спільна виставка робіт Ірини та її батька, Євгена Буковецького (1985).

Документальні матеріали. Савва Іванович Бутенко: особові документи - ордер на чин прапорщика, присвоєний за хоробрість при взятті Ізмаїла, та копія листа О. В. Суворова з Варшави про присвоєння С. І. Бутенку чина прапорщика (1792, 1795).

Пилип (Філіп) Савич Бутенко: особові документи: його свідоцтва - про шлюб з Вірою Богданівною Нілус (1844), на дворянство, про смерть (1868), укази про нагородження чинами і орденами (1920-1834); свідоцтво про народження його дружини В. Б. Нілус [1825], про опіку В. Б. Бутенко (уродж. Нілус) над сином Іваном (1871).

Олександр Пилипович (Філіпович) Бутенко: атестат про службу (1869); вексель на 3000 крб. і розписка про виплату грошей (1868-1869).

Микола Пилипович (Філіпович) Бутенко: атестат про закінчення Новоросійського університету (1875), послужний список [1892], свідоцтво про розірвання шлюбу з Параскою Осипівною Буковецькою (1899); господарчо-майнові документи по володінню Бутовка (рахунки, квитанції, інвентарний опис, угода з М. Я. Крафтан на поставку сіна, пшениці та ін. , 1865-1867, 1911, 1906, 1918, 1919). *Листи М. Ф. Бутенка*, адресат: небіж Г. І. Бутенко (1897-1913); *листи до М. Ф. Бутенка*, кореспонденти: Г. Скаржинський (1881), А. Везно, В. Якупін (1918).

Євген Миколайович Бутенко: метричний витяг про народження, свідоцтво про закінчення Катеринославського реального училища (з фотографіями), довідка про вступ до Санкт-Петербурзького інституту інженерів шляхів сполучення (1882-1902).

Володимир Миколайович Бутенко: свідоцтво про закінчення юридичного факультету Новоросійського університету (1906)

Гаврило Іванович Бутенко: *листи до Г. І. Бутенка*, кореспонденти: бабуся, Є. Бутенко (1908), брати, А. М. Гордон, П. Горшкова, П. Григоріна, А. Ф. Дерюжинський (1908 - 1912).

Віра Афанасіївна (Опанасівна) Бутенко (у першому шлюбі - Буковецька): закордонний паспорт (1919), посвідчення (1930).

Карманови: Ірина Євгенівна (уродж. Буковецька): посвідчення, атестат про закінчення Ліонської школи мистецтв (1935), нагородні дипломи і медаль за успіхи в навчанні. Нотатки про заповіт, витяги про батька Є. Й. Буковецького з книги В. Н. Муромцевої-Буніної «Жизнь Бунина. 1870-1906» (1919-1988). Газетні статті про І. Є. Буковецьку (Карманову) (1947-1987; німецькою та англійською). **Володимир Митрофанович:** особисті документи – атетстат про закінчення 1-ої Воронезької гімназії; метричні витяги, посвідчення (1917-1953). Лист сестри, Олександри Маковкіної, адресований дружині Карманова у Канаду [1970].

Матеріали сім'ї Бутенків – лист Єлисаветі Богданівні про нагородження її великою золотою медаллю та успіхи у садоводстві і лісоводстві; газета «Утро России» зі статтею про князів Трубецьких та ін. ; ескіз малюнка на мотиви російської архітектури (1806-1911).

Фотографії (113): М. Ф. Бутенко, з родичами (1897-1917); П. О. Бутенко (б. д.); Є. М. Бутенко (1882-1930); В. О. Бутенко [1920], І. Є. Буковецька-Карманова (б. д.); члени сім'ї Бутенків (1882-1907); Бутенки у художній майстерні в Ліоні (б. д.); Є. О. Буковецький (батько І. Є. Карманової, б. д.); В. М. Карманова, з друзями (1924-1951). Фотографії-картки: події у м. Белграді, Югославія (Запорізька сотня зі штандартом 2-го Кубанського полку; [1920]); емігрантські військові паради, джигитівка 1-ої сотні конвою [1920-1924]; генерали О. П. Кутепов [1920] та Л. Г. Корнілов; поховання П. М. Врангеля; Д. П. Соколов; Ів. Солоневич; невстановлені особи.

Бялковська Г. В.

Ф. 190, 9 од. зб. (1903-1912). Опис.

Бялковська Ганна (Анна) Вацлавівна (роки життя не встановлені) - артистка Одеського драматичного театру.

Документи творчої діяльності. Програми вистав за участю Г. В. Бялковської (1903-1908): Театр Товариства Грамотності, Одеський міський театр (антреприза В. І. Нікуліна та ін.) з рекламними оголошеннями торгових фірм та різних установ м. Одеси.

Листування: листи Г. В. Бялковської, адресати: Марк Миколайович Бялковський (чоловік, 1905); листи, телеграми, поштові картки до Г. В. Бялковської, кореспонденти: М. М. Бялковський (1904-1912), М. Багров (1909), мати (1908-1912, адресовані у с. Маргаритівку Донської обл. , буд. Ю. Г. Сарандінакі), родичі і знайомі (з м. Кишинева - Ліда, діти Коля В. і Боря, та ін. , 1903-1912); поштова картка з кольоровим малюнком «М. Добужинский. Чернышев мост» (1912). *Лист до М. М. Бялковського* від Бернарда Міллера (1912); поштова картка з зображенням земської аптеки (амбулаторії) у м. Бельци, Бессарабія (1911).

Господарчо-майнові документи: домова контрольна книжка Одеського міського водопроводу (1908), квитанції (1915).

Фотографія двох жінок з дитиною.

Конверт з локонами (волоссям) Г. В. Бялковської.

Вілінський С. Г.

Ф. 182, 3 од. зб. (1901-1907). Опис.

Вілінський Сергій Григорович (03. 09. 1876 – 15. 01. 1950) – філолог, дослідник давньоруської, російської та слов'янської літератури; професор кафедри російської мови та словесності Новоросійського університету та Одеських Вищих жіночих курсів.

Народився у м. Кишинев; його *дід* мав обер-офіцерський чин; *батько* – колезький радник, займав посаду старшого члена Бессарабського комерційного суду.

Закінчив Кишинівську гімназію з золотою медаллю (1895). Семестр навчався у Санкт-Петербурзькому університеті (1895); повний курс наук закінчив у Новоросійському університеті (1896-1900), де був залишений при кафедрі російської мови та словесності (керівник - професор В. М. Істрін, 1901-1904). Магістр (дисертація «Послания старца Артемия (XVI в.)», 1907), доктор російської словесності (дисертація «Житие Св. Василия Нового в русской литературе», 1914); диспути відбулися в Новоросійському університеті, дисертації опубліковані (1906; 1913).

Приват-доцент (1904), в. п. екстраординарного професора (1909), ординарний професор кафедри російської мови та словесності (1914); секретар історико-філологічного факультету (1909-1912); проректор (1912-1917) Новоросійського університету. Викладач Одеських вищих жіночих курсів (1906, згодом - професор). Голова Історико-філологічного товариства при Новоросійському університеті (1907); член Одеського товариства історії та старожитностей (1909).

Викладач (1904; у штаті, 1908), член господарського комітету (1907) Одеської III чоловічої гімназії. Голова педагогічних рад жіночих гімназій м. Одеси: К. Л. Мякєнко (1906-1907), Л. Ф. Байєр (1908-1909), О. С. Белєн-де-Баллю (1910-1914), О. Г. Шольп (1914-1915).

Статський радник (1913); нагороди: ордени Св. Станіслава 3 ст. (1908); Св. Анни 3 ст. (1912), 2 ст. (1916); медаль «В пам'ять 300-ліття царствования Дома Романовых» (1913).

Разом із сім'єю емігрував до Болгарії (1920). Викладач Російської вищої школи в м. Софії (?), гімназії в м. Пловдив (?). Згодом переїхав до Чехословаччини: професор Російського педагогічного інституту імені Я. А. Коменського у м. Празі та університету імені Т. Г. Масарика в м. Брно. Публікувався у наукових виданнях (у тому числі, на чеській мові), в болгарській, чеській, російській емігрантській періодиці. Помер у м. Празі.

Після смерті першої жінки, Пелагеї Іванівни, взяв другий шлюб (1913) з Анною Миколаївною Гринман (1884 - 1942, Брно).

Син від першого шлюбу, Валерій Сергійович Вілінський (03. 07. 1903, Одеса - 1955, Прага), – студент російського юридичного факультету в Празі, доктор філософії університету імені Т. Г. Масарика, автор праць з російської та церковної історії; працював в Президії уряду та Міністерстві шляхів Чехословаччини.

**Архів В. С. Вілінського знаходиться на зберіганні в Чехії – в Музеї національної літератури (м. Прага) та в обласному архіві (Zemský archiv, м. Опава).*

Рукописи праць С. Г. Вілінського: «Сказание черноризца Храбра о письменах славянских» (введение и сводный текст «Сказания», опубліковано: Одеса, 1901), «Жизнь и литературная деятельность старца Артемия (XVI в.)» (магістерська дисертація; опубліковано: Одеса, 1906).

Список з текстів праць П. Комніна під загальною назвою «ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ»: «ΕΒΡΑΪΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ» «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ», «ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ», «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΗ» («Єврейська археологія», «Християнська археологія», «Літургічне богослов'я», «Православна апологетика» – рукопис, грецькою мовою, 1901-1903; усі частини об'єднані під загальною обкладинкою).

Гайос С. І.

Ф. 178, 1 од. зб. (1906-1912). Опис.

Гайос Сергій Іванович (роки життя не встановлені) – одеський ма-клер.

Квитанція товариства «Ліонський кредит» про оренду С. Гайосом сейфу (1913). *Листи до С. І. Гайоса*, кореспонденти: небіж П. Клодт (1908, 1912), В. Клодт (1909), О. М. Мураневич 1896), Ф. Папудов (1906), Б. О. Корейво (1906), К. Андроніков (1906).

Гарріс Е. Г.

Ф. 329, 95 од. зб. (1869-1917). Опис.

Гарріс Едмонд (Едмунд) Генріхович (роки життя не встановлені) - інженер, власник механічно-будівельного заводу в м. Одесі.

Підданий Великобританії. Прибув до Росії наприкінці 60-х років XIX ст. В 1870-х рр. як інженер брав участь у будівництві Закавказької залізниці та портів міст Поті та Нахічевань, у 1880-х рр. - Південно-Західної залізниці та реконструкції порту в м. Одесі. В Одесі заснував власний завод виготовлення стрілочної сигналізації, на якому запровадив систему страхування робітників від нещасних випадків.

Документи службової діяльності. Матеріали розвідок по прокладанню залізниці Поті - Тифліс, про організацію товариства по експлуатації залізниці Нев'янськ - Таборинськ - Ірбіт, досліджень залізничної сигналізації системи Гарріса, влаштування каналізації та водопроводу на станції Київ-І, організації в Росії факторії експлуатації природних багатств. Проекти вивезення антрациту з Грушевських кам'яновугільних копалень через Ростов та Таганрог, вугілля з порту Нахічевань, будівництва гілки залізниці до ст. Шахти, залізниці Бухарест - Уржичени, естакади на ст. Одеса-Застава, обладнання Віндавського порту та залізничної лінії Віндава - Москва з гілкою до Дно - Сокольників. Кошториси будівництва залізничної лінії до ст. Шпола, будівельних робіт у Голій Пристані, на станціях Тирлиця та Унгени, до проекту мосту через р. Прут. Доповіді комісії по дослідженню заходів для посилення вивезення хліба з Одеського порту, влаштуванню водопроводу в м. Херсоні та м. Києві, з розвідування залізнорудних копалень біля с. Жовтого Катеринославської губернії (Е. Г. Гарріс входив до складу комісії). Відомості про спорудження залізничної лінії Троянів Вал - Ізмаїл, експлуатацію Зеленського рудника в Катеринос-

лавській губернії, про видобуток марганцю в Індії, про розвідування нафти у Кутаїській губернії та на Закавказзі. Проекти статутів Товариства Тавдинської та Ахтанизівської залізниці, каналу Темрюк - Керч; проект моста через р. Прут Кишинівсько-Яської залізниці; проект моста для Одеського трамваю. План організації Південно-російського будівельного товариства.

Листи до Е. Гарріса, кореспонденти: син Борис Гордон (1903-1917), донька Наталі Мюріел (1908-1911), адвокати Тейлори (1905, 1908-1909, 1911, 1912), іноземні фірми (1874-1909), адміністрація школи музики та мистецтв, де навчалися його діти (м. Солсбері, Англія, 1906-1910).

Господарчо-майнові документи: Доручення Е. Гарріса своїй дружині на управління та володіння майном (1910). Заповіт Е. Гарріса (1910). Документи Е. Гарріса, пов'язані з Одеським товариством взаємного кредиту (кредитні книжки, зобов'язання та ін.).

Документи інших осіб: Метричні виписки з актів громадянського стану на членів родини Гарріс, дітей Е. Г. Гарріса - Самюеля та Анни (1899-1917). Диплом інженера О. О. Юговича на звання дійсного члена Російського технічного товариства (1875). Метричне свідоцтво про народження Карла Пікока (1880). Документи про позов Ігнатія Петровського, батька Михайла Петровського, який постраждав під час будівництва у Віндаві (1901). Шкільні документи Наталі Гарріс (1909, 1910).

Голікови (сімейний фонд)

Ф. 192, 33 од. зб. (1872-1913). Опис.

Голікови - дворяни, поміщики, домовласники в м. Одесі.

Голіков Володимир Іванович [народ. у 1848] мав чин колезького секретаря. Разом з братами Зіновієм [народ. у 1852] і Леонідом володів селом Новогригорівкою (Одеський повіт). Приватно володів маєтком в Тираспольському повіті та окремими будинками в м. Одесі. Був одружений з Софією Семенівною Семашко, одеською домовласницею. Мав дітей: Марію [1876 р. н.] й Олімпіаду [1877 р. н.] (у шлюбі Яворська). Помер 27. 08. 1895 в с. Соше-Островське Тираспольського повіту. *Голіков Зіновій Іванович* був одружений з Валентиною Костянтинівною, дворянкою.

Біографічні матеріали: витяги із запису в метричній книзі про смерть В. І. Голікова.

Листування. *Листи до В. І. Голікова*, кореспонденти: М. Ф. Комаров (1891), Н. Гербст (1891). *Листи В. І. Голікової*, адресати: Марія й Олімпіада Голікови (1905), О. І. Мохрін (1906).

Листи до С. С. Голикової, кореспонденти: мати (1895), доньки (1891-1913), М. Франо (1889), С. Ісупов (1895-1905), І. Мечинський (1900-1902), І. фон Штейн (1901), Г. Т. Феодоров (1902), О. Тузіні (1903), М. Виноградов (1903-1906), Г. М. Буадзе (1904), О. І. Мохрін (1906), Одеська дворянська опіка (1895), Одеський окружний суд (1905).

Посвідчення і акти про введення до спадщини: С. Семашко (1847), Софії Голикової (1877, 1882, 1895), братів Голикових (1889). Акти на купівлю В. І. Голиковим власності в м. Одесі (1875-1876). Контракти, договори на утримання та здавання в оренду С. С. Голиковою житла в Одесі (1895-1907). Звіти про витрати на утримання майна (1885-1887). Рахунки одеських і варшавських магазинів, будівельних складів (1905, 1911-1914).

Документи інших осіб. Листи Яна Ліпкевича (інженер-конструктор, Подільська губернія) до Олесі (1904, Рожков). Рахунки. *Грамота* на дворянство І. Г. Голикова [1845]. Брошура «Пасторское воззвание к православным жителям Херсонской паствы архиепископа Димитрия» (1871). *Карта* Македонії. Містичний матеріал "Значения цветов".

Григорович В. І.

Ф. 759, 1 од. зб. (1852-1855). Опис.

Григорович Віктор Іванович (30. 04. 1815 - 19. 12. 1876) - історик, філолог, слов'янознавець; викладач вищої школи - професор Казанського, Московського, Новоросійського університетів; колекціонер.

Народився в м. Балті в сім'ї повітового чиновника (мати походила з польської шляхти). Родина та родичі Григоровичів мали у спадковій власності земельні володіння на території сучасних північних районів Одеської області.

Навчався у Балтському училищі, в «польському» - Греко-католицькому - «колегіумі» в м. Умані, на філософському факультеті Харківського університету (1830-1833). Проїшов стажування з метою підготовки до вчительського звання та поглибленого вивчення класичної філології і німецької філософії в Дерптському університеті (1834-1838). Прикомандирований до Казанського університету «для заняття кафедри славянских наречий», викладав давньогрецьку мову (1839-1841). Магістр (дисертація «Опыт изложения литературы словен в ее главнейших эпохах», 1841; опубліковано: 1842, 1843). Знаходився у закордонному відрядженні з науковою метою (1843-1847). Викладач (1842), в. п. ординарного професора кафедри історії та літератури слов'янських нареч Казанського (1847) та Московського (1849) університетів. В. п. орд. професора Казанського університету (1850; доктор honoris causa, орд. проф., 1863). У відставці, мешкав у м. Херсоні (1864).

Ординарний професор кафедри слов'янської філології (слов'янські наріччя, старожитності, історія слов'янських літератур, 1865-1876), перший декан історико-філологічного факультету (1865-1867) Новоросійського університету.

У відставці (1876); переїхав до м. Єлисаветград, де помер і був похований (на могилі встановлено пам'ятник роботи скульптора Б. В. Едуардса, 1892). Одружений не був.

Почесний член Казанського (1865) та Новоросійського (1876) університетів; дійсний член Одеського товариства історії та старожитностей (1868). Учасник Археологічних з'їздів. Автор понад 50 наукових праць, присвячених різноманітним питанням слов'янознавства, філології та історії слов'янських мов, публікації письмових джерел і фольклору, археологічному дослідженню Південного Причорномор'я; в своїх статтях вказував на необхідність створення «центрального архіву» для збирання та вивчення документів з історії Новоросійського краю. Низка його праць була видана після смерті, див. : Григорович В. И. , «Славянские древности» (1880), «Славянские наречия» (1884), збірка неопублікованих праць, 1866-1876 («Записки Историко-филологического общества при Новороссийском университете» XXV, 1916), та ін.

* *Архів В. І. Григоровича, після його смерті, рідні брати Олександр і Олімпій Григоровичі пропонували Новоросійському університету; нарешті документи придбав Румянцевський музей у м. Москві (1877), туди ж надійшли інші «бумаги Григоровича» від Ф. І. Успенського (1889).*

На сьогодні ця колекція знаходиться на зберіганні у Відділі рукописів Російської державної бібліотеки (колишня імені В. І. Леніна, м. Москва): Ф. 86, 406 од. зб: матеріали наукової та педагогічної діяльності; рукописи наукових праць та спогадів, нотатки різного змісту; листування: В. Н. Юргевич, Ф. А. Струве (1867) та інші адресати; Міністерство народної освіти (про призначення до Одеси, 1864-1865), М. Н. Мурзакевич (1873, 1876), вдова професора П. С. Білярського (1867), інші кореспонденти; вітальний лист професорів Новоросійського університету із 25-річчям службової діяльності (1867) та ін. ; біографічні матеріали: в т. ч. атестат про службу (1876); фотопортрет, інші документи та матеріали.

** *Зібрання книг та рукописів з особової бібліотеки В. І. Григоровича знаходяться у фондах Національної наукової бібліотеки імені М. Горького (60) та Наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (близько 650 одиниць).*

*** *Документи, що складають особовий фонд Державного архіву Одеської області «Григорович В. І. » (Ф. 759, Оп. 1. , Спр. 1) були знайдені у 1956 р. серед не облікованих документальних матеріалів Відділу дорадянських фондів.*

Документи інших осіб: листи (копії) І. І. Срезневського до «Павла Павловича» (?) Шафарика (5; СПб., Павловськ, Лесной, 1852-1855).

Гроссфельд Ю. І.

Ф. 195, 14 од. зб. (1906-1917). Опис.

Гроссфельд (Гросфельд) Юрій (Юлій) Ісидорович (роки життя не встановлені) - присяжний повірений м. Одеси.

Документи службової діяльності. Справи політичних та кримінальних процесів, в яких брав участь Ю. І. Гроссфельд (копії): відомості про страйки на Чорному морі на поч. ХХ ст. , про створення професійних організацій серед робітників судноплавства, про заворушення в м. Кишиневі у зв'язку з Маніфестом 17 жовтня 1905 р. ; документи у справі по звинуваченню співробітників Сімферопольського кредитного товариства у незаконній діяльності (1916).

Доброклонський О. П.

Ф. 157, 148 од. зб. (1889-1919). Опис.

Доброклонський Олександр Павлович (10. 12. 1856 - 04. 12. 1937) - історик церкви, викладач Пензенської, Рязанської, Московської духовних семінарій, Московського університету; професор кафедри церковної історії Новоросійського університету

Народився у Павловському Посаді Богородського повіту Московської губернії, у родині протоієрея. Закінчив Іконоспаське духовне училище, Московську духовну семінарію та Московську духовну академію (кандидат богослов'я, 1880). Магістр богослов'я (дисертація «Сочинение Факунда епископа Гермианского «В защиту трёх глав»: Историко-критическое исследование из эпохи V Вселенского Собора», 1880, опубліковано). Доктор церковної історії (за працю «Преподобный Феодор, исповедник и игумен Студийский. Ч. I. Его эпоха, жизнь и деятельность. Ч. II. Его творения. Вып. I», 1913-1914; «удостоение» Московської духовної академії, наказ Святейшого Синоду, 1916; повна Макаріївська премія, 1917).

Викладач Пензенської духовної семінарії (церковна історія; 1880-1881); Рязанської духовної семінарії (церковна історія, цивільна історія, німецька мова, 1881-1891), Рязанського єпархіального жіночого училища (церковна історія, 1882-1884). Викладач Московської духовної семінарії, одночасно приват-доцент кафедри церковної історії Московського університету (1892). Член Комісії зі складання історико-статистичного описання церков Московської єпархії (1892).

В. о. екстраординарного професора (1899), в. о. ординарного професора (1907), ординарний професор (1916), заслужений професор кафедри церковної історії (1917); секретар (1903-1907), в. о. декана (1910), декан історико-філологічного факультету (1912-1919); т. в. о. ректора Новоросійського університету (з перервами, 1915-1917). Редактор «Записок Новороссийского университета» (1908-1916). Викладач церковної історії на Одеських вищих жіночих курсах (1907-1917).

О. П. Доброклонський, як представник «правої професури», за радянської влади був відрахований з університету (17. 04/23. 08. 1919, остаточно – з 07. 02. 1920). Разом з дружиною Мариною Григорівною (пом. у 1932) емігрував (1920); отримав запрошення від Софійського університету Св. Климента Охридського (1920); професор церковної історії богословського факультету Белградського університету (Сербія, 1920). Один із засновників Російського культурного комітету (1928); член правління (1929), директор Російського наукового інституту (1936-1937).

Член «Общества любителей духовного просвещения» (1880); Рязанської вченої архівної комісії (1884); член, голова (1907) Історико-філологічного товариства при Новоросійському університеті; член Одеського товариства історії та старожитностей (1908).

Крім дисертацій, автор монографій «Руководство по истории русской церкви» (I-IV, 1884-1893), «Солотчинский монастырь, его слуги и крестьяне в XVII веке» (1888), «Курс истории христианской церкви» (1909) та інших праць з історії християнської церкви, історії становлення інституту російської церкви, церковної археології, історіографії, археографії. Разом із М. Г. Попруженком займався підготовкою видання до 50-річного ювілею Новоросійського університету (1915; праця видана не була). В еміграції розробляв питання історії взаємовідносин християнської церкви та релігійних організацій інших віросповідань.

Кавалер орденів: Св. Станіслава 3 ст. (1889), 2 ст. (1899), 1 ст. (1914); Св. Анни 3 ст. (1894), 2 ст. (1903); Св. Володимира 4 ст. (1906), 3 ст. (1912); нагороджений медалями «В память коронации имп. Николая II» (1897), «В память 300-летия царствования Дома Романовых» (1913).

Помер у м. Белград (Сербія), похований на міському кладовищі.

Документи службової, творчої, наукової, педагогічної та громадської діяльності. Рукописи, чернетки, підготовчі матеріали до наукових праць, в т. ч. монографії «Історія російської церкви», до курсів лекцій з історії церкви; нотатки з текстів середньовічних писемних

джерел. *Підготовчі матеріали* до ювілейної праці з історії Новоросійського університету: рукописи - частини зошитів, чернетки, із доповненнями (у т. ч. вирізками із друкованих видань та періодичної преси) про діяльність університету (1890-ті - поч. ХХ ст.); біографічні та бібліографічні матеріали про С. Л. Аваліані, Г. О. Афанасьєва, М. І. Гордієвського, І. І. Іванова, О. І. Кирпичникова, Н. П. Кондакова, О. О. Кочубинського, І. А. Линниченка, М. І. Мандеса, Д. М. Овсяннико-Куликовського, М. К. Павловського, С. Д. Пападимитріу, М. Г. Попруженка, Ф. І. Успенського, А. А. Шапеллона, Е. Р. фон Штерна, Є. М. Шерцеля, І. В. Ягича, інших викладачів та випускників університету, переважно - історико-філологічного факультету (серед документів - автографічні тексти та спогади, відомості про інших осіб; *листи на ім'я* О. П. Доброклонського та М. Г. Попруженка, нотатки). *Документи* діяльності О. П. Доброклонського на посаді декана історико-філологічного факультету Новоросійського університету (в т. ч. : про балотування Є. М. Щепкіна, 1916 та ін.). *Матеріали* щодо ревізії Рішельєвської гімназії, яку проводив О. П. Доброклонський: витяги з протоколів, списки персоналу, листування зі скаргами, роз'ясненнями та ін. (1919).

Листування: *листи до* О. П. Доброклонського, кореспонденти: М. Г. Попруженко (1914-1919), А. О. Нілус (1915), О. Д. Білимович (1918), викладачі та випускники Новоросійського університету, інші особи; *листи інших осіб*: Г. О. Афанасьєва до М. Г. Попруженка, І. В. Ягича до М. П. Смирнова (б. д.), ін.

Документи інших осіб. Матеріали з архіву О. О. Кочубинського (рукописи та нотатки до наукових праць; документи щодо біографії та діяльності В. І. Григоровича). В. І. Григорович (?), «Обозрение преподавания славянских древностей» (1869). Рукописні нотатки про творчість Генріха Гейне (конспект або підготовчі матеріали до курсу лекцій Л. Ф. Воєводського за цією тематикою, не пізніше 1899). Звернення правої професури «Університет для науки» (1905), та ін.

Колекційні матеріали. Лист із текстом індульгенції (б. д.).

Зелений П. О.

Ф. 162, 32 од. зб. (1789-1905). Опис.

Зелений Павло Олександрович (1840-1912) – головний редактор газети «Одесский вестник», журналіст, публіцист, громадський діяч. Одеський міський голова.

Голова Земської управи Єлисаветградського повіту (1867-1874). Головний редактор газети «Одесский вестник» (1876-1882). Директор

Херсонського земського банку (1882-1893). Одеський міський голова (1897-1905).

Листи до П. О. Зеленого, кореспонденти: П. Мельников [Печерський] (1859), П. А. Єфремов (1862), Л. Глебов (1863), Ю. Янсон (1868), К. Картамишев (1869), О. Вериго (1876-1877), В. Є. Андреєвський (1876), О. де Бальмен (1877), С. Панов (1877), І. Аксаков (1878), Т. Тобілевич (1883), С. Подолинський (1880), В. Ястребов (1882), М. Старицький (1881), К. К. Федоровський (1882), Г. Данилевський (1882), М. Белинський (1883), В. Шевченко (1884), В. Желиховська (1884), М. Палаузов (1884), В. С. Соловйов (1891), О. Малєєв (1894), В. І. Герье, О. І. Кирпичников (1901). Редакції журналів і газет: «Ласточка» (1860), «Оса» (1864), «Новоросійський телеграф» (1869); Одеський цензурний комітет (1865-1877), Головне управління у справах друку (1873-1878), попечитель Одеського учбового округу (1886-1887), Товариство російських академіків «Союз» (Чернівці, 1877), болгарські товариства (Румунія, м. Кукуреш, Браїл; 1876), Єлисаветградське реальне училище (1892).

Документи інших осіб. Деякі правила поведінки з нижчими чинами в піхотній дивізії (1815); Деякі зауваження про судочинство в корпусах військових судів (1816). *Рукописи* невстановлених авторів: «Краткий обзор действий войск Отдельного Кавказского корпуса в 1830 г.», «Заметки о Крымской войне 1854-1856 гг.», «Заметки о провинциальной жизни», «О всенародной грамотности». *Грамота* Карла Шеймана на орден Св. Станіслава 3 ст. (1875). *Автографи*: М. К. Цебрикова, Ф. Ф. Юсупов [1917].

Едуардс Б. В.

Ф. 154, 46 од. зб. (1876-1918). Опис.

Едуардс Борис Васильович (15. 05. 1860 – 12. 02. 1924) - художник, скульптор.

Народився в м. Одесі, в сім'ї вихідців з Ірландії. Навчався в Одеській малювальній школі (1876-1881), в Академії мистецтв в Санкт-Петербурзі (1881-1883). Академік скульптури (1915).

Один з фундаторів Товариства південно-російських художників (1890). Засновник художньо-промислового ательє скульптури в м. Одесі (1883). Автор, співавтор багатьох відомих пам'ятників: бюста Л. Пастера (1887), пам'ятників В. І. Григоровичу (Єлисаветград,

1892), Катерині II (Одеса, 1895), О. С. Пушкіну (Харків, 1904), О. В. Суворову (Очаков, 1907) та ін. Емігрував (1919); помер на о. Мальта.

Документи службової, творчої, наукової діяльності. Ескізи, креслення, описання його пам'ятників. Нотатки, рахунки, кошториси, контракти, інші матеріали щодо спорудження пам'ятників, пам'ятних знаків, плит у різних містах Російської імперії та Румунії: Е. І. Тотлебену (м. Севастополь), М. Д. Скобелеву (м. Москва), О. В. Суворову (Очаків, Ізмаїл, Боровичі, фортеця Кодак, м. Римник у Румунії), татарським кінним військам (м. Сімферополь), генералу Р. І. Кондратенку (м. Одеса), імператорам Олександрю II та Олександрю III (м. Херсон), Петру I (м. Таганрог), запорозьким козакам, що переселилися у 1792 р. на Кубань (ст. Таманська), Феодосійському полку (м. Катеринослав), князю Святославу біля Ненаситицького порога на р. Дніпро. Матеріали щодо виготовлення бронзового орла і хреста для Сергіївського артилерійського училища (м. Одеса). *Пояснювальна записка* до кошторису на спорудження у м. Катеринодарі пам'ятника імператриці Катерині II архітектора Баумгардтена. *Матеріали конкурсу на пам'ятник на честь заснування Телеграфного союзу. Рукопис повісті* Б. В. Едуардса «Агнеса» (б. д.).

Біографічні документи. Метричні виписки членів родини Едуардс (Edwards). Свідоцтво на промислове підприємство Б. В. Едуардса в м. Одесі (1900). *Газетні вирізки* статей про діяльність Б. В. Едуардса.

Листування. Сімейне листування (англ., рос. мовами, 1817-1914). *Листи* Б. В. Едуардса, адресати: Йозеф Едуардс (1810), Вільям Едуардс (1892), Георг Едуардс (Берлін, Ревель, 1892, 1913), Петро Осипович Едуардс (1892), Сергіївське артилерійське училище м. Одеси (1914). *Листи до* Б. В. Едуардса, кореспонденти: Георг (Жорж) Едуардс (1892), дочка Муся Едуардс (1911-1914), О. Скворцова (1902), Дебу (1902), В. В. Коренев (про виставку в Катеринославі, 1910), О. Тітс (1893), О. О. Значко-Яворська (щодо справи у Комерційному суді, 1910-1913), С. Канаки про ілюзіон Т. Д. Леонтовської (1911), дружина Б. В. Едуардса - акторка театру Т. Д. Леонтовська (1913), В. Д. Кологривов (1913); Лондонська національна галерея (1900), Берлінський музей (1900), Дрезденський музей (1901); Імператорське Військово-історичне товариство (1908), Катеринославське художньо-артистичне товариство (1910), Катеринославська комісія Південноросійської сільськогосподарської та промислової виставки (1910), Сергіївське артилерійське училище в м. Одесі (1914), Британське консульство в м. Одесі (1916).

Господарчо-майнові документи: квитанції та рахунки (1910-1913).

Документи інших осіб. *Листи* до Георга Едуардса від небоги Ліди (1890); до дружини Едуардса, Т. Д. Леонтовської, від О. Насакіної (1910).

Рукопис «Слов`янський літопис» (автор - «князь В. М. », 1876). *Віри* С. Копитіна, присвячений загибелі судна «Португалія».

Фотографії: майстерня Б. В. Едуардса (1900); місто Берн (Швейцарія). Опис фотографій робіт Б. В. Едуардса (1908).

Малюнок герба Едуардсів.

Колекційні матеріали. *Статут* Одеського літературно-артистичного товариства. *Каталог* виставки в Імп. Академії Мистецтв з роботами Б. В. Едуардса (друк. прим. , 1890). *Нотатки* про III і IV пересувні виставки у м. Києві [1875, 1876, 1890]. *Ілюстроване видання* І. Антоновича «Скульптура Едуардса». *Альбом літографій* із зображенням Г. Гете, архієпископа Інокентія, М. С. Лескова, угорського композитора Ф. Ліста, К. Маса, Д. І. Писарева, М. О. Польового, А. М. Савича, С. М. Соловійова, графа Д. М. Блудова, та ін. *Карта* території Румунії [1910-1914].

Ерделі (сімейний фонд)

Ф. 143, 43 од. зб. (1781-1918). Опис.

Ерделі - дворяни угорського походження, одеські домовласники, власники земель у Херсонській губернії (у повітах: *Ананьївському* - с. Мостове, х. Бурдюжеве; *Єлисаветградському* - при сс. Аннівка, Варварівка, Ерделівка (Богданівка-Ерделівка), Ковалівка, Копанка (х. Роцца); *Олександрійському* - при с. Павлівка; *Херсонському* - при с. Токарівка; ін.)

Ерделі Яків Павлович (02.03.1750-01.01.1821), полковник одеський домовласник. Його діти - Семен, Володимир, Єгор.

Ерделі Семен Якович [1770 - 1850-ті], актуаріус Колегії іноземних справ. Його син - *Ерделі Олександр Семенович* (16.08.1825 - 28.11.1898) - таємний радник, Херсонський губернатор, голова Херсонської земської управи, почесний член Одеського товариства покровительства тварин; автор статей в «Одеському віснику».

Ерделі Володимир Якович (1789-17.04.1853) - полковник. У 1808 р. - підпоручик; учасник Вітчизняної війни 1812-1814 рр.; поміщик Ананьївського повіту Херсонської губернії, предводитель дворянства Ольгопольського повіту. Дійсний член Імператорського товариства сільського господарства Півдня Росії. Був одружений з Серафимою Петрівною. Помер і похований у своєму маєтку Мостовому. Його діти: Яків і Микола. *Ерделі Яків Володимирович*, штаб-ротмістр. *Ерделі Микола Володимирович* (1846-1902) - землевласник, громадський діяч, благодійник, колекціонер антикваріату. Закінчив Рішельєвський лицей і Московський університет. Гласний Ананьївської повітової земської управи, почесний мировий суддя, дійсний член Товариства сільського господарства Півдня Росії, Одеського товариства історії та старожитностей, попечитель Мостівського початкового народного

училища. Служив у Канцелярії новоросійського генерал-губернатора як надвірний радник, колезький радник (1847), звільнений за прохан-ням (1947). З 1856 р. знову на службі як губернський секретар (1856), колезький секретар (1956). Син - Ерделі *Борис Миколайович* (нар. 1876) - поміщик, його дружина - *Віра Костянтинівна*, донька - *Ніна*.

Ерделі Єгор Якович - займався виробництвом і поставкою вовни на внутрішній та зовнішній ринки, був членом наглядової ради Земського банку Херсонської губернії. Діти: Володимир, Яків, Іван, Георгій, Леоніда (у шлюбі - Пищевич).

Ерделі Олімпіада Яківна - випускниця Одеського інститут благо-родних дівочь (1965).

Ерделі Павло Петрович (1809-01.04.1867) - капітан карантинного полку Керченського центрального карантину. Помер в м. Одесі в чині підполковника у відставці, похований на Старому Християнсь-кому кладовищі.

Ерделі Петро Петрович (? - 16.02.1884)

Ерделі Христофор Петрович (? - 1887) - колезький секретар, за-пасний присяжний засідатель Одеського окружного суду, помер в Одесі (zareєстрований у метричній книзі Покровської церкви).

Ерделі Феодосій Петрович (? - 1871) - генерал-майор, командир 13-го гусарського Нарвського полку. В Одесі не проживав.

Ерделі Микола Петрович - член Товариства сільського gospodar-ства Півдня Росії.

Ерделі Сергій Миколайович - колезький асесор, власник маєтку Токарівка Херсонського повіту, член розпорядчої думи.*

* Відомості про маєтки Ерделі див. у ф. 249. «Земський банк Херсонської губернії»

Ізмайлов О. О.

Ф. 289, 8 од. зб. (1904-1917). Опис.

Ізмайлов Олександр Олександрович (роки життя не встановлені) - військовий.

Підполковник [1917], завідуючий оперативною частиною штабу Одеського військового округу, почесний мировий суддя Бахмутсько-го повіту (1906). Нагороджений орденом Св. Станіслава 2 ст. (1913), від-знакою за працю із землеустрою сільського населення (1914).

Біографічні документи. Відомості для послужного списку (б. д.), наказ по Одеському військовому округу про тимчасове призначення підполковника О. О. Ізмайлова виконуючим обов`язки начальника опе-ративного відділення штабу округу. (1917).

Листи до О. О. Ізмайлова, кореспонденти: Ровняков (1916); технічна контора «Броня» (1915), уповноважений по заготівлі сіна, соломи, сала та худоби для потреб армії Катеринославської та Таврійської губерній (1916).

Господарчо-майнові документи. Копія межевої книги на вотчинне володіння Ізмайлових, складеної у 1776 р. та завердженої Рязанською межевою конторою (1784), прохання селян-арендаторів (1917).

Інглезі Д. С.

Ф. 268, 16 од. зб. (1787-1848). Опис.

Інглезі Дмитро Спиридонович ([1771]-30. 04. 1846) – представник грецького дворянського роду (уродженець о. Кефалонія, дворянство Венеціанської республіки). Військовий моряк. Одеський міський голова, громадський діяч, благодійник.

В Російській імперії з 1787 р. - волонтер грецької команди на російських гребних суднах (м. Таганрог), учасник російсько-турецьких воєн; у відставці в чині капітана (1792). З початку XIX ст. проживав у м. Одесі.

Комісар Комітету з питань боротьби з чумою і холерою (1812-1813, 1830). Одеський міський голова (1818-1821). Член Одеського комерційного суду (1808-1811), Одеського міського шпиталю, Почесного товариства Одеських грецьких негоціантів (1815), Одеського будівельного комітету (1821), Комісії з устрою Одеського грецького допоміжного комітету (1821) і самого комітету, Комісії з устрою Одеського порто-франко (1822), Правління Рішельєвського ліцею (1822-1823), Ради Одеського приказу громадської опіки (1823-1825), Ради інституту шляхетних дівиць (1831), Комітету з питань розгляду прибутків і видатків м. Одеси (1836-1840), Комісії з розгляду карантинного Статуту (1838). Благодійник, засновник торгової фірми, одеський домовласник.

Нагороди: орден Св. Володимира 4 ст. (1818), грецький «Орден Спасителя» (Золотий кавалерський хрест, 1844).

Документи службової та громадської діяльності: царські маніфести про війну (1806-1807); квитанції про отримані пожертвування на ополчення (1812); відомості про пожертвування Товариства одеських грецьких негоціантів на користь міського шпиталю (1815-1823); матеріали про створення комісії для розгляду рахункових справ Одеського Рішельєвського ліцею (1822-1823); дані про склад Приказу громадської опіки в Одесі (1823), грошові позики графа О. Ф. Ланжерона (1827); нотатки про торгівлі перспективи щодо вивозу хліба за кордон з Чорноморських і Азовських портів (1827), документи про доставку в Одесу

каменю для замощення вулиць (1831), призначення Почесним членом ради Одеського інституту багородних дівиць (1831); матеріали про закупівлю в Галаці і Браїлові хліба під час неврожаю (1833); відомості про доходи і витрати м. Одеси на 1838 р.

Біографічні документи. Свідоцтва про походження роду Інглезі з дворян Венеціанської республіки (грецькою мовою, 1804), формулярні списки (1822, 1844); свідоцтва про нагородження орденом Володимира 4-го ст. (1818); паспорт, виданий для подорожі в Константинополь, Грецію та Іонічні острови (1832); квиток, виданий Одеським карантинним правлінням (1833).

Листування. Листи Д. С. Інглезі, адресати: генерал-лейтенант Кравцовський (1831). Листи до Д. С. Інглезі, кореспонденти: генерал-майор Ф. О. Кобле (1822), князь Голіцин (1822, 1823), граф О. Ф. Ланжерон (1822, 1827), граф Толстой (1838), князь Гагарін (1840).

Інокентій, архієпископ

Ф. 167, 2 од. зб. (1834-1855). Опис.

Інокентій /Борисов Іван Олексійович/ (15. 12. 1800 – 25. 05. 1857) – богослов, історик церкви; професор Санкт-Петербурзької, Київської духовних академій; архієпископ Херсонський і Таврійський.

Народився в м. Єлець Орловської губернії у родині священника. Отримав початкову домашню освіту; закінчив Орловську духовну семінарію та Київську духовну академію (магістр богослов'я, 1823). Прийняв постриг, у сані ієромонаха (1823). Ректор Олександрівського духовного училища, професор церковної історії та викладач давньогрецької мови; професор Санкт-Петербурзької духовної академії (1823). Доктор богослов'я (1829). Ректор, професор Київської духовної академії; настоятель Києво-братського монастиря (1830). Єпископ Вологодський (1841), Харківський (1843); архієпископ Херсонський і Таврійський (1848).

Член Одеського товариства історії та старожитностей (1840). Автор праць з питань богослов'я, церковної історії, історії середньовічного Криму (див. : зб. його праць, 1873). Помер у м. Херсоні. Канонізований Російською Православною Церквою (1997).

Листування. Листи Інокентія (чернетки), адресати: Г. І. Соколов (1849), граф К. В. Нессельроде (1851), великий князь Костянтин Миколайович (1851), Київський і Галицький митрополит Філарет (1851), граф Д. М. Блудов (1852). Листи до Інокентія, кореспонденти: граф К. О. Протасов (1834, 1851), митрополит Філарет (139, 1851), Полоцький та Вітебський архієпископ Василій (1850), граф Д. М. Блудов (1851); Російська Академія Наук (1836), Одеське товариство історії та старожитностей (1840), Санкт-Петербурзький комітет духовної цензури (1842), Московська духовна академія (1844), Московський університет (1855).

Каменєви (сімейний фонд)

Ф. 136, 6 од. зб. (1719 - поч. XIX ст.). Опис.

Каменєви – дворянський рід, поміщики Курської губернії.

Копії з наказів, прохань на володіння маєтком Сидором Каменєвим про зміну власника (1706). Витяги з відмови від майна (вотчини) Авдогії Сидорівни Каменєвої (1719). Матеріали щодо розділу маєтків Сергія Каменєва (1722-1785). Листи від Каменєвих до полковника Лачинова (1731-1805). Реєстр справ Сергія Каменєва (1752).

Келеповський С. І.

Ф. 448, 1 од. зб. (1911-1917). Опис.

Келеповський Сергій Іполитович (роки життя не встановлені) - надвірний радник, поміщик с. Мар'їн Буг Ананьївського повіту та с. Кам'януватка Єлисаветградського повіту.

Документи. Умови здачі в оренду землі Келеповського (1911). Посвідчення уповноваженого військово-санітарного потягу № 158 (1916).

Листування. Листи С. І. Келеповського, адресати: К. Урняж (1915), С. Варун-Секрет (1915). Листи до С. І. Келеповського, кореспонденти: предводитель дворянства Ананьївського повіту (1914), В. Д. Лейбенов (1915), М. М. Фіх (1917); Богданівський сільський виконком (1917), Мар'їно-Бузький сільський виконком (1917).

Кир'яков М. М.

Ф. 270, 13 од. зб. (1787-1844). Опис.

Кир'яков Михайло Михайлович (23. 05. 1810 - 23. 07. 1839) – агроном, історик, статистик; редактор «Записок Общества сельского хозяйства юга России»; член Одеського товариства історії та старожитностей.

М. М. Кир'яков народився в с. Ковалівка Херсонської губернії, походив із старовинного дворянського роду. Його батько – М. М. Кир'яков (1866-1825) – перший директор Одеської митниці, голова комісії по будівництву Одеського порту. Кир'яков–молодший отримав домашню освіту; навчався в Московському університеті (1826-1828, закінчив зі ступенем «кандидат нравственно-политических

наук»), подорожував по Росії та Європі. Після повернення з-за кордону почав успішно займатися сільським господарством у своєму родовому маєтку, опираючись на найсучасніші досягнення науки, за що отримав срібну медаль від Товариства сприяння лісному господарству (1836). Чинownik канцелярії Новоросійського та бессарабського генерал-губернатора (1828), колезький асесор. Член Товариства сільського господарства Південної Росії (1829), редактор «Листков» товариства (1837). Член-засновник Одеського товариства історії та старожитностей (1839). Автор низки праць історико-статистичного змісту, генеалогічного дослідження свого роду (видано у 1915), рецензій на публікації історичних джерел та ін. Помер в Одесі.

Документи службової, наукової і творчої діяльності. Рукописи «Об изысканиях античных древностей в Южной России» (1834), «Хозяйственные заметки о Херсонской губернии» (1836), «Хозяйственная статистика колоний Херсонской губернии» (1836), «Описание плантаций, разведенных возле Одессы» (1837), «Статистическая записка о промышленности в г. Одессе» (1838). Уривок спогадів про закордонні подорожі (1830). Доповідні записки (копії): графа М. С. Воронцова до Миколи I; М. М. Сперанського до Олександра I.

Лист Л. Машури (Дербент, 1844).

Документи інших осіб. Рукописи: «Дума при гробе графа Сперанського» (авт. М. Л. Магницький); «О Черноморской торговле» (б. а., 1787).

Клітін О. М.

Ф. 170, 13 од. зб. (1889-1902). Опис.

Клітін Олександр Михайлович (21. 10. 1860 - 1919 ?) – богослов, історик церкви; викладач вищої школи - Київської духовної семінарії, Київського кадетського корпусу; професор кафедри богослов'я Новоросійського університету; протоієрей.

Народився в м. Біле Смоленської губернії (сучасне місто у Тверській області), в родині інспектора духовного училища. Закінчив Московську духовну академію 1884). Викладач грецької мови Севського духовного училища (Оренбурзька губернія, 1884-1889). Магістр богослов'я (1889; дисертація «Подлинность посланий Св. Павла к Тимофею и Титу», 1887).

Викладав у Київській духовній семінарії та Київському кадетському корпусі (1889-1892). У сані священника (1893); настоятель церкви Св. Володимира при кадетському корпусі (1893-1900). Професор

кафедри богослов'я Новоросійського університету, настоятель університетської церкви Св. Олександра Невського (1900-1919). Протоіерей (1906). Після встановлення радянської влади в м. Одесі, був звільнений з університету за наказом комісара Є. М. Щепкіна. Подальша його доля невідома.

Основні праці: «Отношение богословской науки к всемирным задачам Богочеловечества» (1901), «О современном положении богословской науки» (1903), «Современные вопросы западной богословской науки» (1904), «Курс богословских знаний в его основных положениях» «История религии: историко-богословское исследование» (Т. 1, 1910).

Був нагороджений скуфією, набедреником, камілавкою; орденами Св. Станіслава 3 ст., Св. Анни 3 ст.; медаллю «В память 300-летия царствования Дома Романовых».

Документи службової, творчої, наукової, педагогічної діяльності. Рукописи праць: «Мистика средних веков», «Чаяния конца света в Италии в XIII и XIV вв.», «Пророчества и ожидания конца мира в XIII в.», «Восточный вопрос с русской точки зрения». Рукописи лекцій «Иоахимизм до 1254 г.», з історії інквізиції, православного богослов'я (1901), релігійного руху в Італії XI-XIII ст. (1902). Нотатки з релігійної літератури.

Листи О. М. Клітіна, адресати: мати та дружина Антоніна Павлівна (1899).

Кондратьєви (сімейний фонд)

Ф. 137, 40 од. зб. (1737-1841). Опис.

Кондратьєви - дворянський рід, поміщики Сумського повіту Харківської губернії (сер. XVIII ст. - XIX ст.); переселились до Слобожанщини в XVII ст. із Задніпрянської України. Відігравали важливу роль в Сумському слобідському полку, де деякі з представників цього роду були полковниками. Володіли численними маєтками (станом на 1785 р. їм належало 120000 десятин землі в Харківській губернії). *Кондратьєв Андрій Васильович* - полковник.

Господарчо-майнові документи. Купчі на земельні ділянки біля річки Бездрик, на маєтки, села та дачі Бобрик, Малий Бобрик, Василівка, Суходомни, Сироватка, Маслова, Вишні, Кімбелі (1737-1785, 1802, 1826). Купчі на кріпосних селян (1787-1802). Витяги з межових книг (1754-1841).

Котляревський П. П.

Ф. 335, 2 од. зб. (1903-1909). Опис.

Котляревський Павло Петрович ([1868] – не раніше 1913) – співвласник (разом з П. І. Кухтою) торгового дому «Товарищество Д. П. Котляревский» (засн. у 1833 р., адреса крамниці – вул. Троїцька, 54); гласний Одеської міської думи і член міської управи.

Випускник Одеського казенного реального училища, Інституту сільського господарства і лісівництва у Новій Олександрії, Московського юнкерського училища. Голова опікунської ради Торгової школи, член благодійних товариств. Власник прибуткового будинку по вул. Катерининській, 85). *Дружина* – Лідія, дочка власника миловарного заводу В. М. Генцлера. *Брати* – Дмитро, Іван.

Інформацію про Котляревського П. П. також див. : Ф. 265, «Кухта П. Г. ».

Щоденники П. П. Котляревського із нотатками про повсякденне життя Одеси, політичні події, єврейські погроми у 1905 р., стан торгівлі, театр, родичів і колег (П. Г. Кухта та ін.), подорож до Італії та Німеччини (Берлін).

Кочубинський О. О.

Ф. 158, 11 од. зб. (1834-1907). Опис.

Кочубинський Олександр Олександрович (03.11.1845-28.05.1907) – історик, філолог, слов'янознавець; професор, декан історико-філологічного факультету Новоросійського університету; викладач Одеських вищих жіночих курсів.

Народився в м. Кишиневі. Його *батько*, Олександр Михайлович – священик, відомий проповідник; *мати*, О. Л. Пламенко – донька військового, сирота що виховувалася у родині Козлових-Сухомлинових.

Закінчив Аккерманське повітове училище (у сучасному м. Білгород-Дністровський Одеської області; 1857), гімназію при Рішельєвському лиці (1863; золота медаль); історико-філологічний факультет Московського університету (1867; зі ступенем кандидата, дисертація «Сношения России при Петре I с южными славянами и румынами»). Викладач російської словесності у гімназіях міст Володимира та Одеси. Знаходився у закордонному відрядженні (1869); після успішного складання магістерського іспиту був обраний в. о. доцента кафедри слов'янської філології Новоросійського університету (професор кафедри – В. І. Григорович). Магістр слов'янської філології (дисертація «Братья Подобои и чешские католики в начале XVII в. », 1873). Перебував у науковому відрядженні за кордоном (1874-1876). Доктор слов'янської філології (дисертація «К вопросу о взаимном отношении славянских наречий», 1877). Екстраординарний, у тому ж році – ординарний професор (1877). Редактор «Записок Новоросійського університета» (1878). Заслужений професор (1896). Декан історико-філологічного факультету Новоросійського університету (1903-1905). Викладач Одеських жіночих курсів (з 1903).

Автор понад 80 наукових праць, присвячених питанням слов'янського мовознавства, політичної та церковної історії західних та східних слов'ян, російської політики та дипломатії у «східному питанні», археології та історичному краєзнавству Північного Причорномор'я, археографії, історії історичної науки та історіографії.

Дійсний член Одеського товариства історії та старожитностей (1883), один із засновників Історико-філологічного товариства при Новоросійському університеті (1889); член Російського археологічного інституту в Константинополі (1896); член низки вітчизняних та зарубіжних наукових та просвітницьких товариств; член Чеської Академії Наук (1898). Отримав золоту медаль Петербурзької Академії Наук (1890), премію графа Уварова (1900), та ін.

Нагороджений орденами Св. Станіслава 2 ст. (1881) та 1 ст. (1905), Св. Анни 2 ст. (1888), Св. Володимира 4 ст. (1895) та 3 ст. (1900); кавалер сербського ордену Св. Савви 3 ст. (1891).

Помер в Одесі.

Документи службової, наукової та творчої діяльності. Рукопис нарису про мову слов'ян Балтійського помор'я та Бранденбурга [1878]. Нотатки з літератури зі слов'янознавства. Учбовий план історико-філологічного факультету (в т. ч. лекції Кочубинського). Списки студентів університету. *Листування* з правлінням Новоросійського університету з приводу видання «Записок», діяльності студентського історичного гуртка. *Карта* поділу слов'ян в IX ст., складена Кочубинським.

Листування. *Листи* О. О. Кочубинського до правління Новоросійського університету (1893-1901). *Листи до* О. О. Кочубинського, кореспонденти: О. О. Котляревський (1873-1878), І. В. Ягич (1873-1903), Новоросійський університет (1874-1907).

Документи інших осіб. Грамота капітана Григоровича (1834). Лекції В. І. Григоровича («Обозрение славянских стран и наречий», 1866-1867).

Курдявцев О. М.

Ф. 631, 63 од. зб. (1859-1888). Опис.

Курдявцев Олександр Миколайович (1840 - 1888) - професор богослов'я Новоросійського університету.

Народився у Володимирській губернії, в родині священика. Закінчив Московську духовну академію. В 1867-1872 рр. - диякон церкви Російської амбасаді у Відні (Австро-Угорська імперія). Професор богослов'я Новоросійського університету (1873-1888). Помер в Одесі.

Документи службової, наукової, творчої, педагогічної діяльності. Студентські твори з філософії, богослів'я, літератури, історії Росії та Китаю. Рукописи магістерської дисертації «Рассмотрение Евангелия от Иоанна», творів з богослов'я, статей для газет з історії уніатської церкви, про слов'янські товариства в Австрії та ін. Конспекти лекцій, читаних в Новоросійському університеті з історії церкви, по церковному законодавству, богослов'ю. Проповіді О. М. Кудрявцева.

Біографічні документи. Грамота на орден Св. Анни 3 ст. (1887).

Листи О. М. Кудрявцева, адресати: архієпископ Херсонський і Одеський Платон (Городецький) (1884), Херсонська духовна консисторія (1870-1884).

Листи до О. М. Кудрявцева. Кореспонденти: Н. та П. Кудрявцеви (*батько і мати*, 1867), Н. та Л. Кудрявцеви (*брат і сестра*).

Господарчо-майнові документи. Розрахунки, квитанції, угоди О. М. Кудрявцева (1872-1885).

Документи інших осіб. Статут младосербського товариства «Зоря» [1870]. Свідоцтво про народження Євгена Пуколова (Відень, 1871). *Лист* Йосипа Гурбана до В. К. Кузманіма (1870). Адреса до архієпископа Платона (копія).

Кузовкін (Ніколаєв) М. І.

Ф. 186, 23 од. зб. (1889-1911). Опис.

Кузовкін (Ніколаєв) Микола Іванович (04. 02. 1866 - ?) - актор, антрепренер.

Народився в Москві в родині купця. Одружився з актрисою М. І. Морською - ур. Ліхманович (1893). Актор театру Сословцова (м. Київ, 1898). Жив в Одесі (1899), Санкт-Петербурзі (1901). Актор театру драматичної трупи Б. Горін-Горяїнова та М. Свободіна (Гатчина, 1902). В Одесі - актор літнього театру «На Большом фонтане» (1903); актор і кофундатор драматичної трупи О. І. Сибірякова (1903-1905); актор Одеського міського театру (1907); керівник театру «Гармонія» (1908). Власник театрального бюро І. І. Данського та театральної школи М. Морської у м. Одесі (1909).

Біографічні документи. Свідоцтво про хрещення (копія). Закордонний паспорт (1900). Контракти М. Кузовкіна (Ніколаєва) з власниками театральних труп (1901-1917), з акторами (1908-1909). Програми вистав (1902-1907).

Листи до М. І. Кузовкіна, кореспонденти: *мати* Клавдія Кузовкіна (1907-1910), сестра Варвара Тихонова (1904-1910), С. та І. Кузовкіни (1907-1910), П. І. Владикін (1902-1903), М. О. Соколова (1905-1910), О. Коваль (1906-1910), М. І. Чернов (1908-1909), Є. Корсак-Дігбі (1908), М. М. Голіцин-Онегін (1909), О. Рахманова (1909-1910), М. Гіртер (1910), К. Корсан (1909-1910), газета «Голос Юга» (1908), Одеська жіноча гімназія Л. Д. Чудновської (1909).

Господарчо-майнові документи. Договори на найм житла (1899, 1901, 1903, 1906). Рахунки, страхові поліси (1905, 1906). Довіреності М. Морської на М. Кузовкіна (1904).

Документи інших осіб. Прохання І. Н. Кузовкіна [1870]. Закордонний паспорт М. Морської (1900), прохання М. І. Кузовкіної (1906).

Фотографії: М. І. Чернов [1908].

Кузнєцов П. О.

Ф. 292, 5 од. зб. (1915-1919). Опис.

Кузнєцов Полікарп Олексійович (02. 02. 1860 - ? після 1917) – військовий, генерал.

Народився у м. Тара Тобольської губернії. Освіту отримав у Симбірській військовій гімназії, III Військовому Олександрівському училищі та Академії Генерального Штабу (1885). Службу розпочав у Петропавлівській фортечній артилерії (1879); був прикомандирований до штабу Туркестанського військового округу (1885); займав посади старшого ад'ютанта канцелярії начальника Амудар'їнського відділу (1889), начальника Ходжентського відділу Ферганської області. У чині капітана Генштабу (1892) обіймав посаду начальника гарнізону в урочищі Шаджан (Памір), в. о. штаб-офіцера для особливих доручень при командуючому військами Туркестанського військового округу (1894). Підполковник (1895), командир 5-го Оренбурзького козачого полку; полковник (1899), начальник штабу 13-ої піхотної дивізії (1900), командир 59-го піхотного Люблінського полку (1904), командир 1-ої бригади 3-ої піхотної дивізії (1905), командир 1-ої бригади 15-ої піхотної дивізії. Генерал-майор (1906), командир 2-ої бригади 15-ої піхотної дивізії (1907). Начальник штабу VIII армійського корпусу (1910), який під час I Світової війни увійшов до складу 8-ї армії генерала О. О. Брусилова; командуєчий 31-ю піхотною дивізією (1914). Генерал-лейтенант (1915), командир 37-го корпусу (1915) та 13 корпусу (1916) 12-ї армії. Генерал від інфантерії (1917 - ?). У резерві штабу Петроградського військового округу.

Нагороди: ордени Св. Станіслава 3 ст. (1890), 2 ст. (1896), 1 ст. (1909); Св. Анни 2 ст. (1903), 1 ст. (1913) з мечами (1914); Св. Володимира 4 ст. (1894), 3 ст. з мечами (1906); Золота зброя (1906).

Нотатки П. О. Кузнєцова про воєнні дії на фронтах I Світової війни (1915-1919).

Друковані екземпляри статей невстановлених авторів «Антисемитская агитация в армии», «Выселение евреев» (1914-1917). Копії наказів, оголошень, телеграма (1914 -1916).

Кухта (сімейний фонд)

Ф. 265, 1 од. зб. (1817-1898). Опис.

Кухта Павло Григорович (1809 - 14. 01. 1897), старший чиновник Тамбовської казенної палати. Його дружина - **Марія Анатоліївна** (1821-12. 03. 1897); їхній син - **Костянтин Павлович**, керуючий мануфактурною торгівлею П. П. Котляревського.

П. Г. Кухта народився в Полтавській губернії. Вступив на службу до Зіньковського повітового суду (1823); чиновник Полтавської казенної палати (1828); секретар Курської (1843), Архангельської (1848) будівельних комісій; старший чиновник Тамбовської казенної палати (1859); у відставці в чині колезького радника (1882); помер у м. Сергіїв Посад. Його дружина, М. А. Кухта, померла в м. Ревелі.

Біографічні документи. Формулярний список П. Г. Кухти. Автобіографічна довідка, складена П. Г. Кухтою. Грамоти та свідоцтва про народження П. Кухти (1844-1883). Атестат до пенсії (1883). Свідоцтва про смерть П. Г. та М. А. Кухти (1897). Доручення на К. П. Кухту (1897).

Нотатки Г. Кухти (1817).

Документи інших осіб. Список акціонерів товариства «Ртутное дело А. Ауэрбаха» и К. » (К. Кухта - акціонер, 1898).

Ланжерон О. Ф.

Ф. 627, 2 од. зб. (1793-1825). Опис.

Ланжерон Олександр Федорович /Луї Олександр Андре/ (13. 01. 1763 - 04. 07. 1831) – французький дворянин, граф; військовий, видатний державний діяч Російської імперії. Генерал-губернатор Новоросійського краю.

Народився в Парижі; у Франції розпочав військову службу (1777), емігрував до Відня (1789). Поступив на російську службу (1790), російськопідданий (1799). Брав участь у російсько-шведській і російсько-турецьких війнах (1790-1791, 1806-1822); командуючий корпусом (1812-1814). Генерал-губернатор Новоросійського краю (1815-1922). Член Верховного кримінального суду (справа декабристів, 1826). Командувач російською армією у Валахії (1828); у відставці (1829). Похований в м. Одесі, у Римо-католицькому соборі.

Листи до О. Ф. Ланжерона, кореспонденти: командор Гатеський (1793, 1795, Відень; 1796, Варшава; 1799, СПб. ; 1803, Брест; 1804); Фролуа; князь В'яземський; лейтенант Боскан (1796); генерал М. Б. Барклай де Толлі (1811); Н. Бейкот (1814); Г. Юзефович (1823); Роселер (1824); Капітул російських орденів (1810).

Господарчо-майнові документи: розписки, рахунки (1801-1825).

Лігін В. М.

Ф. 172, 34 од. зб. (1899-1910). Опис.

Лігін (Козлов) Валеріан Миколайович (26. 07. 1846 - 06. 01. 1900) – математик, професор Новоросійського університету, одеський міський голова.

Народився в м. Санкт-Петербурзі. Закінчив Рішельєвський ліцей та фізико-математичний факультет Новоросійського факультету (1869; зі ступенем кандидата; золота медаль, праця «О притяжении эллипсоидов»). Кандидат наук, доцент (1871); доктор математичних наук, професор кафедри теоретичної та практичної механіки (1873); декан фізико-математичного факультету Новоросійського університету (1884-1889). Голова Одеського відділення Російського технічного товариства (1882-1897). Товариш одеського міського голови Г. Г. Маразлі (1889), міський голова Одеси (1895-1897). Попечитель Варшавського учбового округу (1897-1900). Помер в Одесі, був похований на I (Старому) Християнському кладовищі.

Нотатки про реорганізацію Одеського порту (1903-1909).

Друковані видання: «Звіт товариства ремесел і промисловості» (1900), «Закон про фабричну інспекцію» (1899), «Общие итоги промышленности» (1901). Протокол засідання комісії по реорганізації поштово-телеграфного класу при Одеському торговельному 6-тикласному училищі (1901). Матеріали нарад з улаштування портів Туапсе, Поті, Сухумі (1904).

Малюнки та плани павільйонів Промислової виставки в м. Одесі (1910).

Лісаневич Г. І.

Ф. 240, 2 од. зб. (1810-1831). Опис.

Лісаневич Григорій Іванович (1756-1832) - генерал-лейтенант, учасник наполеонівських війн. В армії з 1780 р. ; майор Білозерського мушкетерського полку (1797); полковник, учасник битви при Аустерлиці (1805). Генерал-майор (1910), командир 2-ої Уланської дивізії (1812-1814). Після виходу у відставку (1820) проживав в м. Олександрії Херсонської губернії.

Біографічні документи. Копії наказів Павла I, Олександра I про нагородження Лісаневича. Наказ військового міністра про звільнення Лісаневича зі служби.

Листи до Г. І. Лісаневича, кореспонденти: імператриця Марія Федорівна (1810), граф М. Б. Барклай де Толлі (1814), граф О. А. Аракчеєв (1820), граф І. І. Дібіч-Забалканський (1831).

Ликов К. Я.

Ф. 777, 2 од. зб. (1908-1909). Опис.

Ликов Костянтин Якович (роки життя не встановлені) - член правління Східного торгово-промислового пайового товариства (м. Одеса).

Листи до К. Я. Ликова, кореспонденти: О. К. Орехов (1908, 1909), О. Роліх (1909).

Линниченко І. А.

Ф. 153, 618 од. зб. (1572-1919). Опис.

Линниченко Іван Андрійович (12. 10. 1857-09. 06. 1926) – історик, політичний та громадський діяч. Професор російської історії Новоросійського університету, член-кореспондент Імператорської Санкт-Петербурзької академії наук.

Народився у м. Києві, в родині доцента університету Св. Володимира А. І. Линниченка. Закінчив історико-філологічний факультет Київського університету (1879), захистив дисертацію на ступінь магістра російської історії при Санкт-Петербурзькому університеті (1884). Приват-доцент Новоросійського університету (1884), Московського університету (1888). Професор російської історії Новоросійського університету (1896). Член-кореспондент Академії наук (1913). Переїхав з Одеси до Криму (1919), помер у м. Сімферополі.

Документи службової, творчої, наукової, педагогічної та громадської діяльності. Список опублікованих бібліографічних статей (1916), списки праць (б. д.); брошури: «Бумаги професора А. Е. Назимова. Описал С. А. Авалиани. С предисловием проф. И. А. Линниченко (1911), «Проект нового университетского устава» та стаття «Наше учебное дело», «Мысли и факты» (1916), «Открытое письмо студенчеству и молодежи» (б. д.), статті (рукописи, машинопис, гранки, друкарські відбитки): «Брачные разводы в древней Польше и Юго-Западной Руси» (1889), «Судьба крестьянского населения Галицкой Руси XIV-XV вв. (1890), «Замечания на статью Г. Ретабка» (1901), про О. І. Маркевича (1903), про професуру (1905-1906), «Шаг культуре» (1910), «К истории Древне-Киевского кремля» (1911), «Еще о музее г. Киева» (1912), «Профессор Виктор Иванович Григорович. К столетию со дня рождения» (1915), «Малорусский сепаратизм» (1917), «Откровенное слово студенчеству» (1918), про малоросійську культуру (1919), «Существовала ли самобытная русская культура» (1919), «Когда мертвые воскреснут» (1919), «Возрождение античной общины. Воспоминания путешественника» (б. д.), «Гоголиана. Поправки к двум переводам» (б. д.), «Искренность и поза» (б. д.), «К истории премии имени И. Г. Вучины» (б. д.), «Малорусский вопрос и автономия Украины. (Открытое пись-

мо професору М. Грушевському; б. д.), «Назначение или выборы» (б. д.), «Один из рода Рудиных (профессор А. А. Козлов» (б. д.), «Письмо к русскому народу» (типографский экз. , б. д.), «Политические воззрения Н. М. Карамзина» та ін. ; нариси: про професора Московського університету Н. С. Тихонравова (1893), «Казачество» (1909), про мінеральні води у Німеччині (1912), про масток у с. Мардарівці (1916) та ін.; доповіді - присвячена 100-річчю від дня народження М. П. Погодіна (1900) та «Источник одного из рассказов Л. Н. Толстого», надрукована у газеті «Одесские новости» (1912); нотатки з історії Росії, України (1892-1896; б. д.), з археології, філософії, літератури, педагогіки, бібліографічні та подорожні (б. д.) тощо; українські пісні; промови: в Академічній спілці з приводу виборів до Ради університету (1906), на відкритті Одеського бібліографічного товариства при Новоросійському університеті «Задачи библиографии» (1911), про значення О. С. Пушкіна (б. д.); відгуки на праці В. Новодворського (1895), П. Іванова, Є. П. Трифільєва (1904) тощо; рецензії: на праці «Начальные годы Ришельевского лицея. 1817-1828», полеміка з М. Грушевським (1915), Л. В. Падалко «Прошлое Полтавской территории и материалы о ее заселении» (1915), на монографію В. Ляскоронського «История Переяславской земли с древнейших времен до половины XIII столетия. Киев. 1897г. » (б. д.), на магістерську дисертацію П. Іванова «Исторические судьбы Волынской земли с древнейших времен до конца XIV века» (б. д.); доповідні записки - про свою наукову діяльність (1911), Раду робітничих та солдатських депутатів, діяльність Одеського слов'янського благодійного товариства (1918); конспекти, тексти та програми лекцій І. А. Линниченка (1876-1905); запрошення на засідання різних наукових та благодійних товариств (1887-1919), ін.

Біографічні документи. Дипломи історико-філологічного факультету Санкт-Петербурзького університету про надання наукового ступеня магістра російської історії (1884), про обрання членом-кореспондентом імператорської Академії наук (1913), відкриті листи про відрядження до міст Кракова, Львова, Лейпцига, Мюнхена, Відня, Полтави (1891-1909), закордонні паспорти (1901-1905), щоденник (1917), сторінки із щоденника (1917-1919, 1918), грамота про нагородження орденем Св. Станіслава II ступеня (1904) тощо.

Листи І. А. Линниченка, адресати: Лідія Юр'ївна (1891), Михайло Михайлович (Де-Рібас; 1916), «Миколі Прокоф'євичу» (1918), «Петру Григоровичу» (директору бібліотеки, 1916), редактору газети «Русская речь» (1908), ділове листування (1897-1919).

Листи до І. А. Линниченка, кореспонденти: Лідія Іванівна Линниченко (1893-1898), Н. Линниченко (1912), *мати* І. А. Линниченка (б. д.), С. Аваліані (б. д.), І. К. Айвазовський (1865-1871), В. Арнаутов (1911), О. Л. Бертьє-Делагард (1903-1919), О. Веселовський (1900-1915), О. Врангель (1910), В. Городцов (б. д.), М. С. Грушевський (1894, 1901), М. Єрмолова (б. д.), М. Каманін (б. д.), М. Кондаков (1917-1918), А. Коні (1917), Ф. Є. Корш

(1891), О. О. Кочубинський (1897), О. С. Лапшо-Данилевський (1896-1916), В. Ф. Лазурський (1908-1917), О. І. Маркевич (1897-1912), П. Меліков (1904-1919), О. Петрієва (1913), З. Ріхтер (1904-1917), В. Семевський (1893-1916), М. Сперанський (1897-1912), В. Строев (1909), Г. Тройницький (1911-1913), Б. Ф. Фармаковський (1909-1910), В. Г. Філатов (б. д.), В. В. Хвойко (1913-1914), О. Шахматова (1917), Е. фон Штерн (1917), редакція Московського театрального журналу «Артист» (1889-1890), секретар Московського археологічного товариства (1890-1895), попечитель Одеського учбового округу (1901-1919), директори різних гімназій та училищ (1904-1916), редактор видавництва «Речь» (1913), редакція журналу «Голос минувшого» (б. д.), редакція «Журнала Министерства народного просвещения» (1891), редакція журналу «Исторический вестник» (1893-1917); керівництво Новоросійського університету (1900-1919), Академія Наук (1913) та ін.

Листи А. І. Линниченка від А. Линниченка (1871-1872), листування різних осіб (1871-1903).

Господарчо-майнові документи. Фінансові рахунки, квитанції (1883-1919), страхові поліси (1908-1918) тощо.

Документи інших осіб. Грамоти про нагородження орденами А. І. Линниченка (*батька*, 1873-1888), атестат С. Линниченка про закінчення Новоросійського університету (1891); реферати студентів (1903-1910), статті О. О. Іванова (1881-1885), професора С. Петровського (1910), О. П. Бртошновського (1917), О. Д. Білимовича (1918, 1919), професора Г. Л. Стаднікова (1919) тощо.

Колекційні матеріали. Грамоти, які містять відомості про польсько-московські відносини - оригінали та копії документів, датованих 1438-1682 рр. ; виписки з історичних джерел з історії станів Галичини XV століття (польською мовою), наказ Малоросійської військової канцелярії про надання князю І. П. Шаховському права на володіння хутором Тиніцького (1746), справа про резетів (1793-1880), театральні афіші (1869-1916), бібліографічні картки (1883-1904), справа про спорудження пам'ятника О. С. Пушкіну у м. Одесі (1885-1887), статути: Одеського комерційного училища (1897), Одеського бібліографічного товариства (1906) та студентського біологічного гуртка Новоросійського університету (1906), листівки та прокламації (1905, 1917) тощо.

Фотографія І. А. Линниченка (б. д.)

Липа І. Л.

Ф. 164, 16 од. зб. (1892-1912). Опис.

Липа Іван Львович (24. 02. 1865 – 13. 11. 1923) - літератор, видатний діяч українського національного руху, видавець альманаху «Багаття».

Листи до І. Л. Лити, кореспонденти: Є. К. Тимченко (1892-1893), М. Яценко (1894), Є. Чикаленко (1898-1905), Д. Мордовцев (1899-1900), Б. Н. Мартос (1900), М. Литвинович (1901-1906), Я. Жарко (1903), О. Крушельницький (1903-1905), М. Чернявський (1903-1905), О. І. Кандиба (1904-1906), П. Карманський (1903-1905), В. Кравченко (1904, 1906), наукове товариство ім. Т. Г. Шевченка у м. Львові (1900-1912).

Документи інших осіб. Рукописи віршів О. Олеся, М. Кононенка, П. Карманського, О. Маковія, І. Стешенка, Я. Жарка (1901, 1903).

Лорович В. В.

Ф. 179, 2 од. зб. (1829-1855). Опис.

Лорович Венедикт Вікентійович (роки життя не встановлені) - одеський театральний критик.

Брошура В. В. Лоровича «Сборник заметок из жизни великих артистов» (1885).

Афіші (1829); лібретто та тексти п'єс, опер (1853-1880).

Вірші невідомого автора [1830-1840].

Маразлі Г. Г.

Ф. 751, 1 од. зб. (1902-1906). Опис.

Маразлі Григорій Григорович (25. 07. 1831-01. 05. 1907) - одеський міський голова, благодійник, домовласник.

Народився у заможній одеській купецькій родині. Батько, Григорій Іванович Маразлі (1774-1853), належав до першого покоління грецьких поселенців Одеси. Мати, Зоя Федорівна Феодоріді (1793-1869), також походила з купецького стану. Отримав освіту в приватному одеському пансіонаті Кнарі, потім - у Рішельєвському ліцеї (юридичне відділення). Після закінчення ліцею почав цивільну службу і займав такі посади: чиновник у штаті канцелярії Кавказького намісника князя М. С. Воронцова у чині губернського секретаря (1850); чиновник канцелярії за IX класом без жалування (1851); отримав чин колезького секретаря (1852); чиновник VIII класу (1853), потім - титулярний радник, колезький асесор (1856). У 1858-1863 рр. не служив. У 1863 р. був призначений позаштатним чиновником з особливих доручень VI класу по канцелярії Кавказького намісника із зарахуванням до Першого відділення власної Його Імператорської Величності канцелярії, з 1864 р. - колезький радник, у 1866 р. звільнений за домашніми обставинами, в тому ж році призначений на службу до Міністерства внутрішніх справ з відрядженням

до Одеси в розпорядження новоросійського і бессарабського генерал-губернатора. У 1869 р. обраний в почесні мирові судді Яського судового округу. Після служби в канцелярії Кавказького намісника в деякий час проживав у Парижі. Повернувся в Одесу і цілком присвятив себе громадській діяльності: спочатку він був гласним Думи, з 1873 р. - членом Міської управи. У відсутність міського голови в 1871-1872, 1873 і 1875 рр. заміщав його, в 1878 р. був обраний міським головою і прослужив місту на цій посаді до 1895 р. З 1879 р. Маразлі Г. Г. у званні камергера, з 1883 р. - таємний радник.

За період його управління містом відбулися значні події: відкриття першої лінії конки в Одесі (1881), будівництво Міського театру і Павлівського будинку дешевих квартир (на кошти, пожертвовані П. З. Ямчитським), відкриття школи садівництва на його власній дачі (на його кошти було збудовано два двоповерхових будинка з домовою церквою в одному з них та один одноповерховий), новий нічліжний притулок і дві столових (на які Маразлі пожертвував 30 тис. рублів); відкрито пам'ятник О. С. Пушкіну і пам'ятник-колона імператору Олександрові II; споруджено комплекс лікувального закладу на Куяльницькому лимані (де на кошти Маразлі був побудований барак для бідних хворих), психіатричне відділення міської лікарні, лінія парового трамвая на Хаджибейський лиман. На його кошти було зведено або придбано і подаровано місту будівлі: Художній музей, Міська бібліотека, Музей Одеського товариства історії та старожитностей, перша в Росії бактеріологічна станція, міська народна аудиторія, міська безкоштовна народна читальня з народним училищем, кілька богоділень, дешевих їдалень, притулків, народних училищ у місті та передмісті. Дружина - Марія Фердинандівна Кіч. Помер у м. Одесі, похований в Одеській Грецькій Свято-Троїцькій церкві.

Біографічні документи. Дипломи (грецькою мовою). Повідомлення Одеського повітового предводителя дворянства про утвердження Маразлі почесним мировим суддею. Особові документи (грецькою, франц. та нім. мовами).

Маркевич О. І.

Ф. 150, 132 од. зб. (1759-1911). Опис.

Маркевич Олексій Іванович (17. 03. 1847-05. 06. 1903) - історик, професор Новоросійського університету.

Народився у с. Смоші Прилуцького повіту Полтавської губернії. Закінчив історико-філологічний факультет Новоросійського університету (1869). Вчитель історії та географії в середніх навчальних закладах м. Одеси (1871). Магістр історії; приват-доцент кафедри російської

історії Новоросійського університету (1879). Доктор, екстраординарний професор (1888); у відставці (1895). Член Одеського товариства історії та старожитностей (1887) та багатьох інших наукових товариств. Помер в Одесі.

Документи службової, наукової, творчої та педагогічної діяльності. Рукописи лекцій О. І. Маркевича з історії, історіографії і джерелознавства Росії, України та всесвітньої історії. Підготовчі матеріали до наукових праць О. І. Маркевича: з історії місництва [1870-1887], з історії російської та всесвітньої літератури [1890-1902], етнографії півдня і сходу України (народні пісні, 1864-1899).

Газетні статті з історії Новоросії та Одеси, про народні звичаї та пісні в Одесі (1893-1900).

Біографічні документи. Родовід Маркевичів. Щоденник О. І. Маркевича (1855). Дипломи та свідоцтва про обрання О. І. Маркевича дійсним членом: Таврійської, Нижньогородської, Воронежської, Костромської та Катеринославської вчених архівних комісій (1889), Московського археологічного товариства (1890), Історичного товариства Несторалітописця (1892). Спогади І. А. Линниченка про О. І. Маркевича з додатком списку його наукових праць (друк. екз., 1904). Некрологи на смерть О. І. Маркевича (друк. прим., 1903).

Листи до О. І. Маркевича, кореспонденти: П. І. Маркевич (1899-1901), В. І. Маркевич (1900-1903), М. І. Маркевич (1900-1903), Г. Афанасьєв (1900), М. С. Грушевський (1900-1902), О. Бертє-Делагард (1902), Арсеній Маркевич (1902), князь Рєпнін (1902).

Господарчо-майнові документи. Копія заповіту Явдохи Міславської від 1822 р. Копія свідоцтва Софії Стороженко від 1829 р. Копія прохання дворянства Прилуцького повіту в справі судді Маркевича від 1842 р.

Документи інших осіб. Листи до Л. С. Маркевич (1903-1906). Щоденник Соколова (б. д.).

Колекційні матеріали. Стародавні кулінарні рецепти, зібрані О. І. Маркевичем.

Марков В. С.

Ф. 145, 138 од. зб. (1836-1919). Опис.

Марков Володимир Сергійович (1862 - ?) - чиновник управління акцизними зборами Херсонської губернії.

Закінчив Олександрівський ліцей. На державній службі (1885); чиновник Управління цивільною частиною на Кавказі (1886-1890). Служив у відомстві Міністерства фінансів (1891), в управліннях акцизними зборами Ставропольської (1891-1893), Тамбовської (1894-1895), Таврійської (1896-1897) і Херсонської (1898-1918) губерній. Мав чин статського радника.

Дружина В. С. Маркова після розлучення з ним одружилася з ялтинським градоначальником генерал-майором А. І. Думбадзе. Його син, *Сергій Володимирович Марков* (народ. 03. 04. 1898) - корнет 8-го запасного кавалерійського полку. В квітні 1919 р. евакуюювався з армією Денікіна з Одеси до Єкатеринодару. Перебував у Києві, звідки евакуюювався до Берліну (Німеччина). В еміграції проживав у Белграді (Сербія), потім у Відні (Австрія). У 1928 р. видав книгу спогадів про свою сім'ю і події в Росії початку ХХ ст. під назвою «Покинутая Царская Семья».

Документи службової, наукової, творчої діяльності. Нариси В. С. Маркова про діяльність Херсонського губернського акцизного управління за 40 років (1904), Опікунства народної тверезості (1898). Оповідання В. С. Маркова «Їлка» (1902), «Домашний спектакль» (1903), «Радикальное средство» (1905), «Роковое совпадение» (1910; друк. прим.). Статті (рукописні та друківані) В. С. Маркова «Игра в мячик» (1905), «При чтении газет» (1905), «Роковое недоразумение» (1905), «Изборский праведник» (1906), «Из воспоминаний об артисте Горева» (1911), «Генерал А. А. Едлинский» (1911), «Из воспоминаний о белом генерале» (1913). Вірші В. С. Маркова «Памяти Скобелева» (1882). Рукописи віршів (1898-1916).

Біографічні документи. Формулярний список (1892). Прохання та рапорт на ім'я керівника акцизними зборами Херсонської губернії, начальника частини акцизних зборів та казенних монополій Управління фінансів та ін. (1914-1919). Наказ главкома А. І. Денікіна про евакуацію з Одеси від 04. 05. 1919 (копія). Список чинів Херсонського губернського акцизного управління (б. д.). Посвідчення В. С. Маркова на дворянство. Членський квиток Одеського благодійного товариства «Братская помощь» (1916). *Щоденники* В. С. Маркова (1885, 1906-1914, 1918-1919).

Листування. *Листи В. С. Маркова*, адресати: С. В. Марков (1913-1918), В. І. Гросул-Толстой (1915-1916), Петербурзький кадетський корпус (1914), журнал «Русская старина» (1911-1914). *Листи до В. С. Маркова*, кореспонденти: М. Маркова (1913-1915), С. В. Марков (1913-1918), О. Маркова (1913-1915), В. І. Гросул-Толстой (1915-1916), М. Думбадзе (1914, 1916), А. Протопопова [б. д.], А. Малиновська (1910-1916), редакція журналу «Русская старина» (1910-1916), газета «Одесский листок» [1916], Одеський кадетський корпус в м. С-Петербурзі (1914).

Документи інших осіб. Свідоцтво гімназиста С. В. Маркова (1910). Квиток кадета С. В. Маркова (1912). Атестат корнета С. В. Маркова (1918). Учбові зошити С. В. Маркова.

Мечников І. І.

Ф. 331, 5 од. зб. (1867-1880). Опис.

Мечников Ілля Ілліч (03. 05. 1845-02. 07. 1916) - біолог, патолог, професор зоології та порівняльної анатомії Новоросійського університету, Нобелівський лауреат.

Народився в с. Іванівка (нині Куп'янський район Харківської обл.) Закінчив Харківський університет (1864); магістр (1867), доктор (1868); доцент (1867), професор (1870) зоології та порівняльної анатомії Новоросійського університету. Завідуючий Одеською бактеріологічною станцією (1870-1886). Завідуючий відділенням в інституті Л. Пастера (м. Париж, 1877). Почесний член Петербурзької Академії Наук (1902).

Свідчення про отримання ступеня кандидата природознавчих наук, видане Харківським університетом (1867); дипломи Санкт-Петербурзького університету на звання магістра зоології (1867) та доктора зоології (1868). *Лист* І. І. Мечникова, адресат В. Орлов (1880). *Рукопис* статі про І. І. Мечникова (автор – професор Третьяков).

Мордовцев (Мордовець) Д. Л.

Ф. 146, 23 од. зб. (1899-1908). Опис.

Мордовцев /Мордовець/ Данило Лукич (7(19).12.1830 - 10(23).06.1905) - російський та український письменник, публіцист, історик.

Народився в слободі Данилівці Ростовської губернії. Закінчив історико-філологічне відділення Петербурзького університету (1854). Працював у Саратові та Петербурзі редактором газети, цензором, статистиком. У відставці (1886). Друкуватись почав у 1859 році, автор історичних монографій «Гайдамаччина» (1870), «Політичні рухи російського народу», художніх романів, повістей, віршів, статей тощо. Дружина – Анна Никанорівна Пасхалова.

Документи творчої діяльності. Рукописи «Житиме до віку» (1890), «Две сестри» (б. д.), «Дві доли» (б. д.). Збірки вирізок з періодики, зроблені Д. Л. Мордовцевим під назвою «Софизмы и парадоксы. Мой склад» (б. д.). Статті, оповідання Д. Л. Мордовцева (вирізки з періодики; 1889-1890, б. д.), відбитки оповідань «За юною українку» (б. д.), «Старці» (1903), «Дзвонар» (1903), збірок дитячих оповідань (1901, б. д.) та оповідання (1885, 1904).

Біографічні документи. Матеріали святкування 50-річчя літературної діяльності Д. Л. Мордовцева: запрошення на ювілейний вечір та обід, меню обіду (франц. мовою), відбиток статті Б. Глинського з дарчим написом Д. Л. Мордовцева видавцю І. П. Перевозникову та нотаткою останнього (1905). Некрологи на смерть Д. Л. Мордовцева (вирізки з газет та журналів, 1905).

Листи Д. Л. Мордовцева, адресат І. Г. Перевозников (1901-1904).

Листи до І. П. Перевозникова, кореспонденти: Б. Глинський (1905), «В'ячеслав Перво [. . .]» (1905), Департамент у справах початкових училищ Міністерства народної освіти з приводу допущення творів Мордовцева у бібліотеки (1901-1908).

Фотографії Д. Л. Мордовцева (б. д.)

Морська (П'єткевич-Фессінг) М. І.

Ф. 185, 1 од. зб. (1897-1906). Опис.

Морська (справжнє прізвище - П'єткевич-Фессінг) Марія Іванівна (1895 - 28. 11. 1932) - українська драматична актриса. Народилася в м. Острополі (тепер Старокостянтинівського району Хмельницької області). Працювала в Першому державному драматичному театрі УРСР імені Т. Г. Шевченка в Києві (1919-1921), театрі товариства «Руська бесіда» у Львові (до 1923), в українських театрах в Ужгороді та Подебрадах, Чехія (1923-1925). Виконувала провідні ролі в п'єсах Г. Ібсена («Лялькова хатка»), Г. Гауптмана («Візник Геншель»), І. Шніцера («Любощі»), Ж. Б. Мольєра («Тартюф») та М. В. Гоголя («Ревізор»).

Листи та телеграми до М. І. Морської, кореспонденти: Сибіряков О. (1902, 1903), Владикін (1902, 1903), Кулаков В. (1903), «П. Клад [..]» (1903), «Аделя» (1906).

Мураневич О. І.

Ф. 152, 82 од. зб. (1869-1917). Опис.

Мураневич Олександр Іович (роки життя не встановлені) - власник фірми «Русско-балканская торговля», потомственный почесний громадянин. Автор публічної лекції «Онемечение славян», читаної у Москві (1887; опубліковано: Одеса, 1889).

Документи службової, наукової, творчої діяльності. Рукопис «Путеводитель от Москвы до Софии» (1884), чернетка статті з слов'янського питання (б. д.), вирізки з газет, зібрані Мураневичем (рос. та болг. мовами, 1894).

Біографічні документи. Особова картка перепису (б. д.), офіційні та особливі запрошення Мураневичу (1880-1889).

Господарчо-майнові документи. Рахунки, квитанції, векселі, заставні тощо (1893-1897).

Листування О. І. Мураневича, адресати: П. І. Губонін (1888), П. Й. Бутмі (1893), Р. Г. Розенталь (1894-1897, за підписом «Демон-Донской»), «Пантелеймон Георгійович» (1893), «Никодим Адольфович» (1894), «Павел Олександрович» (1895) та ін. ; *кореспонденти:* В. С. Шереметьєв (1880), Д. А. Рафалович (1880, 1881), А. І. Гуревич (1885-1889), В. Краузе (1884-1885), П. Кухта (1884-1885), Є. Таубе (1886), П. Кршивицький (1886), Н. Топалова (1893), О. Сосновський (1900), «Ніна» (1869-1890), Російська місія у Сербії (1880, 1882), редакція газети «Русский курьер» (б. д.) та ін.

Фотодокументи. О. І. Мураневич (1878, 1896), М. І. Мураневич та його родина (1880, 1884), О. Ф. Ганєва (1879), М. М. Соколовська (1880), Є. Ф. Сміріанова (1883), К. Мураневич (1895), Ю. Журавина (1899).

Колекційні матеріали. Меню ресторану Центрального готелю в м. Одесі (1884).

Мурзакевич М. Н.

Ф. 148, 11 од. зб. (1817-1852). Опис.

Мурзакевич Микола Никифорович (21. 04. 1806-16. 10. 1883) – історик, археолог, професор Одеського Рішельєвського ліцею, засновник Одеського товариства історії та старожитностей, директор Одеської публічної бібліотеки.

Народився у м. Смоленську; його *батько* – Никифор Адріанович Мурзакевич (02. 06. 1769-08. 03. 1834) – священик, відомий історик і краєзнавець, автор книги «История губернского города Смоленска» (1804).

Навчався в Смоленській духовній семінарії, Московському університеті (1825-1828). У Москві познайомився з М. М. Кир'яковим, за пропозицією якого переїхав до Одеси, де почав служити в Одеській митниці (1830). Вчитель (1831), ад'юнкт (1838), професор (1839), директор (1850) Одеського Рішельєвського ліцею. Член-засновник Одеського товариства історії та старожитностей, директор музею, секретар, редактор «Записок» товариства (1839), віце-президент (1875). Був також директором Одеської публічної бібліотеки і редактором ліцейських видавництв «Новороссийский календар», «Альманах», секретарем Товариства сільського господарства Півдня Росії, редактором його «Листка», та ін.

Документи службової, наукової, творчої педагогічної діяльності. Рукописи, підготовчі матеріали, нотатки до наукових праць з історії та статистики, лекцій (на рос. та лат. мовах), тексти та плани лекцій з історії Російської держави, історії Франції XVIII та наполеонівських війн (франц. мовою, 1823-1828); рукопис «Записка о Москве», підписана «Карамзин» (1817); списки студентів Рішельєвського ліцею (1843-1846).

Назимови (сімейний фонд)

Ф. 168, 7 од. зб. (1764-1891). Опис.

Назимови – дворянський рід, поміщики Володимирської, Московської, Новгородської, Тверської губерній. У документах зустрічаються: Олексій Гаврилович, Павло Федорович, Андрій Федорович, Олександр, та ін.

Атестат Тверського окружного суду про службу діяльність А. А. Назимова (1868). Духовний заповіт Л. М. Назимова (1764), купчі на продаж О. Г. Назимовим А. Л. Назимову маєтка Морицьке (1790), роздільний акт А. Ф. Назимова, І. І. Єлагіної та ін. на спадщину Г. В. Єлагіна (1819), роздільний акт на масток Морицьке між Назимовими (1838), орендний договір з селянами на землю біля с. Черевнова (1891), та ін.

Никанор, архієпископ

Ф. 197, 6 од. зб. (1870-1884). Опис.

Никанор /Бровкович Олександр Іванович/ (26. 11. 1826 - 27. 12. 1890) – архієпископ Херсонський і Одеський.

Випускник Санкт-Петербурзької духової академії (1851), доктор богослов'я (1869). Викладач, ректор Полоцької та Казанської духовних академії, вікарій Донської єпархії, єпископ Уфимський та Мензелінський, та ін. Єпископ Херсонський і Одеський (1883; у сані архієпископа, 1886). Автор понад 50 праць, серед яких: «Позитивная философия и сверхчувственное бытие» (1875), «Разбор римского учения о видимом главенстве в церкви, сделанный на основании Священного писания и Предания первых веков христианства» (1888), «Против гр. Льва Толстого» (1891) та ін. Помер в м. Одесі; був похований в Спасо-Преображенському соборі.

Щоденники (з записами текстів та нотаток до проповідей, повчань і надгробних речей; 1870, 1873, 1880, 1881, 1883, 1884).

Обух-Воцатинські (сімейний фонд)

Ф. 189, 10 од. зб. (1895-1917). Опис.

Обух-Воцатинські – дворяни Волинської губернії. У документах зустрічаються: Цезар Іванович, Ян Цезарович, Марія Цезарівна.

Учбові та студентські зошити М. І. Обух-Воцатинської (1904-1914). Листи Ц. І. Обух-Воцатинського до Наленчова (польською мовою, 1904). Листи до І. І. Обух-Воцатинського за підписами «Ляля» (б. д., 1908), «Nіпа» (польською мовою; б. д., 1909), «Ада» (б. д.), «Ася» (б. д.). *Фотографії* невстановлених осіб (б. д.).

- *Документи про Обух-Воцатинських зберігаються також у Державному архіві Житомирської області.*

Пахман С. В.

Ф. 149, 1125 од. зб. (1842-1907). Опис.

Пахман Семен Вікентійович (27. 04. 1825-1910) – юрист, викладач Рішельєвського ліцею, професор Казанського, Харківського, Петербурзького університетів; сенатор.

Народився в Одесі. Випускник Рішельєвського ліцею і Московського університету. Викладач законодавства Тульської гімназії (1846), викладач історії права Рішельєвського ліцею (1847). Магістр (дисертація «О судебных доказательствах по древнерусскому праву, преимущественно гражданскому, в историческом развитии», 1851). Екстраординарний професор кафедри історії права Казанського (1852), кафедр цивільного права Харківського (1859) та Петербурзького університетів (1866). Викладач права Олександрівського ліцею та Училища правознавства (1876). Сенатор (1882). Помер в Санкт-Петербурзі.

Документи службової, наукової, творчої та педагогічної діяльності. Конспекти лекцій (1841-1845). Студентські праці з історії права (-1845). Друкований екземпляр магістерської дисертації (1851). Рукописи статей: «Учение о субъектах гражданских прав» (1853). «О дополнительных статьях к судебнику царя Иоанна Васильевича» (1855), «Народные юридические обычаи по указаниям судебной практики» [1875]. Рукопис некролога «В. І. Антропов» (1856). Рукописи рецензій та відгуків на статті (1861-1886). Літографовані стенограми лекцій з історії цивільного права і юриспруденції (1855). Програми курсу лекцій С. В. Пахмана [1854-1904]. Чернетки, нотатки і виписки до лекцій з історії російського і римського права, з цивільного і торговельного законодавств (1847-1878). Матеріали (рукописні і друковані) судових розглядів з цивільних та кримінальних справ (1842-1906), матеріали Сенату про розгляд спадкоємних справ (1877-1900), проекти законоположень (друковані, 1874-1907). Витяги із справ архіву МВС за 1802-1819 рр. про селянські заворушення в різних губерніях Російської імперії. Прохання С. В. Пахмана до ради Казанського університету (1852), та ін.

Листування. Листи С. В. Пахмана, адресати: В. Ф. Пахман (1854-1872), Ричкова (1853), Ахлопков (1855), Таганцев (1892). Листи до С. В. Пахмана, кореспонденти: В. Ф. Пахман (1854-1872), Г. В. Пахман (1855-1879), О. Навроцький (1855), Вершков (1855), О. Віцин (1855), Г. Богданович (1860), Д. І. Каченовський (1860), В. Сергеевич (1872), О. Градовський (1872), О. Белецький (1872), Ф. Леонтович (1872-1876, 1894), Ф. Мартенс (1874), М. В. Калачов (1879), О. Ріхтер (1882), Таганцев (1886), міністр Муравйов (1900), Харківський університет (1860), та ін.

Документи інших осіб. Заповіт В. Ф. Пахмана (1877). Розписки Г. В. Пахмана, М. В. Пахмана (1878). Праці студентів С. В. Пахмана (1867, 1871-1879, 1894-1898). Рукописи статей Є. Г. Соловйова і М. Кострова про етнографічні звичаї народів Росії (1875-1887).

Пилипенки-Дьяконови (сімейний фонд)

Ф. 138, 240 од. зб. (1772-1893). Опис.

Пилипенки-Дьяконови - дворяни, поміщики Київської, Полтавської та Чернігівської губерній. У документах зустрічаються: **Пилипенки** Михайло Григорович (1812-1848); його жінка Параска Іванівна (уродж. Нестеровська); **Дьяконови**: Михайло Олексійович (? - 1837), його жінка Софія Іванівна (уродж. Маркевич), син Василь Михайлович (1834 - 1894), його жінка Софія Михайлівна (уродж. Пилипенко, 26. 10. 1841 - 1877)

Біографічні документи. Свідоцтво про дворянство Г. М. Пилипенка (1828), витяг з метричної церковної книги про народження С. М. Дьяконової (1841), посвідчення про закінчення 2-ї Київської гімназії (1849) та тимчасове поліцейське посвідчення (1883) В. М. Д'яконова, витяг з метричної книги про вступ у шлюб М. Г. Пилипенка та П. І. Нестеровської (1851), атестат про закінчення 1-го класу приватної жіночої гімназії Н. В. Дьяконової (1885), метрика Ф. Я. Пилипенка (1848). *Конспекти В. М. Дьяконова* (всесвітня історія, право; 1876, 1878, 1893, б. д.).

Листи В. І. Нестеровського до П. І. Пилипенко (1850-1871). **Листи** В. М. Дьяконова, кореспонденти: родина Маркевичів (1853-1895), родина Данчич (1859-1882), П. Белизький-Носиков (1859), Н. Д. Чайковська (1875-1887), А. Беккер (1882-1889), М. Горленко (1883), П. Павлов (1886-1887), П. Дорош (1887-1888), А. Башилов (1888), А. Воробйов (1898) та ін. **Листи** О. Дьяконової до В. Валицького (1870).

Господарчо-майнові документи. Прохання селян до С. М. Д'яконової (1815), купчі на землі (1834-1856), судові позови (1837), духовний заповіт (1843), квитанції (1844-1885), опис рухомого майна (1875) С. М. Дьяконової, купчі, застави П. І. Пилипенкової (1854-1873), дарча на майно В. Нестеровського П. І. Пилипенковій (1854), умови на продаж нерухомого майна В. М. Дьяконовим (1877, 1882) тощо.

Петрієв (Петріашвілі) В. М.

Ф. 163, 11 од. зб. (1870-1914). Опис.

Петрієв (Петріашвілі) Василь Мойсейович (20. 02. 1845 – 26. 07. 1908) – доктор хімії, професор Новоросійського університету.

Народився у с. Кода в Грузії. Закінчив Новоросійський університет (1870); магістр (1874), доктор хімії (1878). Доцент, професор Новоросійського університету.

Документи службової, наукової, творчої, педагогічної діяльності. Нотатки Петрієва В. М. з природознавчих питань (б. д.).

Біографічні документи. Свідоцтво про народження В. М. Петрієва (1870), диплом доктора хімії Новоросійського університету (1885), грамота та повідомлення про нагородження орденом Св. Станіслава II ступеня (1886, 1887).

Листування. Листи В. М. Петрієва зі зверненням «Многоуважаемый коллега» (1903). Листи до В. М. Петрієва від кореспондента за підписом «Давид Чхан- [. . .]» (1882-1885; б. д.). Листування Петрієва (грузинською мовою) (1906-1914).

Документи інших осіб. Листування Катерини Караманівни Петрієвої, жінки В. М. Петрієва. Листи до К. К. Петрієвої з приводу смерті чоловіка (1908). Кореспонденти: М. Каменецька, М. Луньяк, Н. Масс, М. Шостаківський, О. Левановська, П. Кіхнер та ін.

Фотодокументи. Фотографії невстановлених осіб без підписів та з підписами грузинською мовою (14; 1897, 1902, 1908; б. д.).

Попруженко М. Г.

Ф. 159, 82 од. зб. (1784-1921). Опис.

Попруженко Михайло Георгійович (25. 07. 1867 – 30. 03. 1943) - історик, літературознавець, професор Новоросійського університету.

Народився у м. Одесі, в родині протоієрея. Закінчив історико-філологічний факультет Новоросійського університету (кандидат, 1888). Магістр (1894), доктор слов'янської філології (1899). Викладач російської мови в Одеському комерційному училищі (1888-1908). Приват-доцент (1891), екстраординарний (1908), ординарний професор кафедри слов'янської філології (1909), заслужений професор Новоросійського університету (1916). Завідуючий Одеською міською бібліотекою (1896). Член Одеського товариства історії та старожитностей (1909). В еміграції; професор історії російської літератури університету Св. Климента Охридського (Софія, 1920-1941). Член-кореспондент (1923), академік Болгарської Академії Наук (1941).

Документи службової, наукової, творчої, педагогічної діяльності. Конспекти лекцій О. Кочубинського, В. І. Шерцля та ін. (1885-1888). План лекцій історико-філологічного факультету (1902-1903), запрошення на святкові заходи з нагоди відкриття пам'ятника Катерині II у м. Одесі від міського голови П. О. Зеленого, Новоросійського університету та Одеського комерційного училища (1896); з нагоди закладення будинку медичного факультету Новоросійського університету (1896), на свята 50-річчя Одеського комерційного училища (1913) та 100-річчя Одеської публічної бібліотеки (1914).

Біографічні документи. Медичне посвідчення про щеплення віспи (1867), диплом члена Одеського товариства опікування над тваринами (1894), диплом дійсного члена Одеського товариства історії та старожитностей (1896), повідомлення ректора Новоросійського університету про призначення М. Г. Попруженка в. о. декана історико-філологічного факультету (1913), свідоцтво про нагородження медаллю «300-летие Дома Романовых» (1913). Виборчі списки кандидатів у члени Державної Думи по першому розряду (1912), виборчі заклики до виборів гласних Одеської міської думи (1912), брошури тощо.

Листування: листи М. Г. Попруженка, адресат: Мойсеев М. І. (б. д.); листи до М. Г. Попруженка, кореспонденти: Ф. І. Успенський (1889-1915), О. І. Кирпичников (1891-1902), В. І. Златарський (1899-1912), проф. Яковлев (1899), проф. Дринов (1900), О. П. Зелений (1903-1904), С. Соловйов (1903, 1908, 1910), Бобчев (1907), М. М. Толстой (1907-1919), Є. Редін (1907, 1908), О. Бернардацці (1908), Цонев (1908), О. Бертъе-Делагард (1910-1916), Е. Р. фон Штерн (1911-1914), М. Піотровський (1911, 1915, 1916), В. Златарський (1911, 1914), проф. Кишенський (1913), Ф. Є. Корш (1913), академік Никитенко (1914), М. Б. Бречкевич (1915), М. Веселовський (1915), В. Францев (1916), М. Нестурх (1917), П. Крижановський (б. д.).

Документи інших осіб. Рукопис з історії філософії Георгія Попруженка (1837); чорнові виписки з книг релігійного змісту (лат. , рос. мовами, б. д.), лист Херсонської духовної семінарії про призначення протоієрея Г. Попруженка ревізором в Одеське духовне училище (1863).

Фотографії. М. Г. Попруженко (б. д.)

Родоканакі - Юр'євичі (сімейний фонд)

Ф. 188, 123 од. зб. (1847-1920). Опис.

Родоканакі - Юр'євичі - дворяни, купці, домовласники і власники маєтків у Бессарабській, Подольській та інших губерніях. **Родоканакі** - грецький дворянський рід з о. Хіоса, одеські купці 1-ї гільдії: Федір Павлович (?-1882), Перикл Федорович (1840-31. 10. 1899), Венчеслава Феліксівна (уродж. Барчевська, [1853]-29. 10. 1900); Станіслав Йосипович (1802-1877). **Юр'євичі** - польський шляхетський рід: Павло Станіславович (06. 06. 1875-?); Федір Станіславович, Мечислав Станіславович (?-15. 06. 1911).

Біографічні документи. Формулярний список С. Й. Юр'євича (1859). Підтвердження про приналежність Юр'євичів до дворянства (1883), акти про смерть П. Ф. Родоканакі (1899) та В. Ф. Родоканакі (1900), свідоцтво про усиновлення П. С. Юр'євича: прохання П. Ф. Родоканакі до Олександра III (1883), повідомлення Одеської купецької управи (1884), посвідчення Управління одеського поліцмейстера (1883).

Листування. Листи до П. Ф. Родоканакі, кореспонденти: А. Шипович (1893), Д. Ш. Лейфер (1896-1897). Листи П. С. Юр'євича, адресати: А. І. Тработті (1899), К. П. Калоті (1899). Кореспонденти: Російський банк зовнішньої торгівлі та його Одеське відділення (1907), різні особи (франц. та польською мовами, 1901-1910). Листи до Ф. М. Юр'євича від Російського банку зовнішньої торгівлі (1907).

Господарчно-майнові документи. Переклад з грецької мови духовного заповіту Ф. П. Родоканакі (1872). Копія заповіту, описи рухомого та нерухомого майна П. Ф. Родоканакі (1899-1900), витяг з духовного заповіту В. Ф. Родоканакі (1900), арендний договір на маєток Ботушани (1894-1902), купчі на маєтки (1875-1908), купчі на будинки Юр'євичів (1875-1900), роздільний договір (1902) тощо.

Руссов О. П.

Ф. 176, 2 од. зб. (1907-1911). Опис.

Руссов Олександр Петрович (1847 – 1908) - купець 1-ої гільдії, потомствений почесний громадянин, меценат.

Відомості про стан кас маєтків О. П. Руссова - Писарівки та Мавринської економії (1907), орендні договори на нерухоме майно (1911).

Рутенберг П. М.

Ф. 267, 15 од. зб. (1918-1920). Опис.

Рутенберг Петро Мойсейович (24. 01. /05. 02. 1878 – 03. 01. 1942) – інженер, бізнесмен; політичний діяч.

Народився у м. Ромнах Полтавської губернії. Учасник революції 1905-1907 рр. (відомий у зв'язку зі справою попа Гапона). У 1914-1915 рр. – один із керівників сіоністського руху, організатор Єврейського легіону та Американського єврейського конгресу. В 1920-ті рр. отримав від британської влади концесію на електрифікацію Палестини; створив та очолив першу електричну компанію, що існує в Ізраїлі дотепер. Помер у Єрусалимі.

Статті: «Союзнники-предатели» (1919), «Тяжело больна Россия» (б. д.). Проекти Одеської крайової економічної ради (1919), комісії постачання для південної Росії періоду французької окупації (франц. мовою, 1919), положення про заснування крайової комісії постачання Одеського району (1919), копія журналу засідань Ради оборони у м. Одесі (1919). *Рукопис* «Белый уголь на Кавказе» (автор Л. Ессен, б. д.).

Листи до П. М. Рутенберга, кореспонденти: П. М. Переверзєв (1919), В. Б. Юрченко (1919), Управління Всеросійської Харківської центральної ради споживчих товариств (1918), редакція журналів «Еврейская мысль» (1919), «Объединение» (1919).

Рябков П. З.

Ф. 173, 2 од. зб. (1921-1923). Опис.

Рябков Павло Захарович (29. 06. 1848 - 28. 12. 1926) - революційний та громадський діяч, народник.

Народився у м. Херсоні. Закінчив курс землемірних класів при Херсонській гімназії (1868). Брав участь у діяльності народницького гуртка, був заарештований (1874). Після звільнення вів пропаганду в Одесі, Херсоні та Єлисаветградському повіті. Переїхав до Києва (1878), був заарештований вдруге та висланий до Сибіру (1879). Працював у земських установах Херсона (1884), Єлисаветграда (1892). Секретар Єлисаветградського товариства поширення грамотності та ремесел. Збирав матеріали з етнографії та антропології українського народу в Галиччині та на Буковині разом з І. Я. Франком і Ф. К. Вовком. Автор праць з етнографії та археології, спогадів про І. Я. Франка, В. Г. Короленка та ін.

Рукописи «Из воспоминаний боцмана с броненосца «Князь Потемкин-Таврический» Н. А. Богдановича-Мурзака» (1921), «Исторический очерк Елисаветградского общества распространения грамотности и ремесел», частина I (продовження раніше надрукованого нарису до 25-річчя товариства, 1923).

Самінська Є. Й.

Ф. 293, 11 од. зб. (1908-1918). Опис.

Самінська Єва Йосипівна (?) - педагог, народниця, політкаторжанка.

Рукописи творів: «На Ангаре», «О судьбах народного образования в России» (1918).

Листування: листи Є. Й. Самінської до рідних і знайомих із тюрми та заслання (1908-1917); листи до Є. Й. Самінської, кореспонденти: Павлович (1915), тижневник «Новый восход» (1914), невстановлені особи.

Фотографії: Є. О. Самінська (1907-1908); К. Л. Авальяні (1908), У. Церетеллі (1914), К. Є. Андрієвський (б. д.); групові: з каторжанами (1914), «Герман» (б. д.); каторжани (1913); невстановлені особи.

Скальковський А. О.

Ф. 145, 54 од. зб. (1731-1891). Опис.

Скальковський Аполлон Олександрович (13. 01. 1808 - 09. 01. 1899) - директор Головного статистичного комітету Новоросійського краю; історик, археограф, статистик, економіст; громадський діяч. Член-кореспондент С.-Петербурзької академії наук.

Народився в м. Житомирі у родині службовця. Навчався у Житомирському повітовому училищі (1819-1823), на фізичному та морально-політичному відділеннях Віленського університету (1823-1825). Закінчив Московський університет (1827). Працював чиновником канцелярії Новоросійського і Бессарабського генерал-губернатора М. С. Воронцова (1828), згодом - чиновник у розпорядженні одеського градоначальника. Таємний радник.

Автор проекту створення історичного архіву в м. Одесі (1837). Підготував проект створення статистичного комітету (1840); редактор (1843), директор (1845) Головного статистичного комітету Новоросійського краю. Автор близько 300 наукових, науково-популярних, белетристичних, публіцистичних праць, більша частина яких базується на архівних даних з історії Новоросії. Член Одеського товариства історії та старожитностей (1839; почесний член, 1898), Московського товариства історії та старожитностей російських (1854); член-кореспондент С. -Петербурзької Академії наук (1856).

Документи службової, наукової та творчої діяльності. Доповідні записки, подані А. О. Скальковським на ім'я М. С. Воронцова (1834, 1867, 1872, б. д.), рукописи «Хронологическое обозрение истории Новороссийского края» (б. д.), «Опыт статистического описания Новороссийского края. Торговая статистика Новороссийского края и Бессарабской области» (1854), «Торговля привозная» (б. д.), «Рынки заграничной торговли» (б. д.), «О производительных силах хлебной торговли Новороссийского края и Бессарабии» (1854), «Будущность промышленной жизни Новороссийского края» (б. д.), «Статистическое обозрение Новороссийского края и Бессарабии» (1845-1846), «Статьи о торговле в разных областях» (1850-1864), «Что такое Бессарабия» (1816), «О торговле железом в Новороссийском крае» (1852), «Путевые заметки от границы Херсонской губернии до Ростов-Дона» (б. д.), «Описание портового города Одессы» (1829), тощо.

Біографічні документи. Грамоти про нагородження А. О. Скальковського орденами Св. Станіслава 1 ст. та Св. Анни 1 ст. (1864); повідомлення Одеського статистичного комітету про надання відпусток та грошових допомог (1871-1886), посвідчення від Одеського градоначальника про відсутність причин, що заважають отримати пенсію (1898).

Листи до А. О. Скальковського, кореспонденти: племінник Насонов (1855), автор з нерозбірливим підписом (1855).

Смирнов К. М.

Ф. 155, 44 од. зб. (1866-1918). Опис.

Смирнов Костянтин Михайлович (31. 07. 1864 - після 1918) – юрист, професор, декан юридичного факультету Новоросійського університету

Народився у м. Одесі. Закінчив юридичний факультет Новоросійського університету (1887); служив кандидатом на судовій посаді, помічником секретаря 2-го карного відділення Одеського окружного суду (1887-1888). Знаходився у відрядженні для підготування до професорського звання в Берліні (1888-1891). Приват-доцент (1891) римського права Новоросійського університету. Почесний мировий суддя м. Одеси (1899); неодмінний член (1902), в. о. голови (1903), голова (1908) Одеського з'їзду мирових судей. Магістр римського права (дисертація «Банки и банковские депозиты в Риме», 1910). В. о. екстраординарного (1910), в. о. ординарного професора (1913); заслужений професор (1916); декан юридичного факультету Новоросійського університету (1916-1918). *Кавалер орденів* Св. Станіслава 1 ст. (1917), Св. Володимира 3 ст. (1914), інших нагород.

Конспекти лекцій з права (1886, 1895, 1897, 1907, 1908, 1911, 1912, 1913), витяги з книг по праву для підготовки лекцій (1890-1916), нотатки на прочитані юридичні книги (1866-1917); завдання для студентів з юридичних питань (б. д.); запрошення на з'їзди мирових судів (б. д.), тощо. Квитанція Земського банку на заставу маєтку (1887).

Сабанські (Собанські) (сімейний фонд)

Ф. 144, 11 од. зб. (1834-1884). Опис.

Сабанські (Собанські) – дворянський (шляхетський) польський рід. У документах зустрічаються: Анеля Юзефа (нар. 20. 10. 1828); Станіслав Ліборович, Конрад Ліборович, Іполіта Ліборівна; Юзефіна, Михайло, Олександр, Гелена та інші.

Господарчо-майнові документи. Постанова Дворянської опіки про визволення Анелі Юзефи Сабанської з-під опіки (1847). Описи боргів Станіслава та Конрада Ліборовичей Сабанських (1843, 1858-1860), матеріали розділу маєтків між К. Л. та І. Л. Сабанськими (1861-1866) та між Йосипом Пеньковським і Геленою Сабанською (1834-1835), рахунки маєтку І. Сабанської (1861-1863), роздільний договір між Михайлом та Олександром Сабанськими, (1869), нотаріальний акт на отримання спадку графа І. Мощенського Олександром Сабанським (1869), господарчі відомості Карашинського маєтку (1859-1875).

Сосновський І. В.

Ф. 775, 35 од. зб. (1894-1914). Опис.

Сосновський Іван Васильович (1868 - після 1917) - державний діяч, одеський градоначальник.

Походив з відомої дворянської сім'ї; *батько*, Василь Осипович - смоленський губернатор (1886-1901). Випускник Санкт-Петербурзького університету (1890). Чиновник при астраханському губернаторі (1893); переведений до штату Міністерства внутрішніх справ (1894), займався питаннями розвитку східних територій Російської імперії. Віце-губернатор у Пермській та Ярославській губерніях (1904); помічник санкт-петербурзького градоначальника (1905); архангельський губернатор (1907-1911). Одеський градоначальник (1911-1917). Товариш міністра закордонних справ (? 1917).

Документи службової діяльності. Копія формулярного списку (1894), наказ про переведення з посади діловода відділу Міністерства внутрішніх справ на посаду старшого помічника начальника відділення канцелярії комітету міністрів (1897), відношення та відкритий лист про відрядження у Сибір (1899) та в Забайкальську, Амурську та Приморську області (1901), наказ про призначення начальником відділення канцелярії Комітету міністрів (1903), накази про призначення на посади астраханського та пермського віце-губернатора (В. К. Плева, 1904), про призначення архангельським губернатором (П. А. Столипін, 1907) тощо.

Біографічні документи. Документи про нагородження орденами Св. Станіслава 3 ст. (1894), Св. Анни 3 ст. (1900); нагрудними знаками «За сприяння духовній освіті Сибіру», «За діяльність по переселенню і земельному улаштуванню за Уралом» (1904); персидським орденом Лева та Сонця 2 ст. (фірман, 1906). Паспорт для виїзду за кордон (1900). Повідомлення про призначення чинів колезького асесора (1896), камергера Двора (1903), статського радника (1905).

Листування: листи І. В. Сосновського, адресат А. М. [Кулозін] (1900); листи до І. В. Сосновського, кореспонденти: О. П. Енгельгардт (1899), В. Міхеєв (1905), Д. Ф. Трепов (1905), С. Ю. Вітте (б. д.) та ін.

Документи інших осіб. Наказ про звільнення В. О. Сосновського з посади смоленського губернатора за його проханням (1901). Некролог О. П. Енгельгарда (1904).

Стамеров Д. В.

Ф. 752, 1 од. зб. (1912-1919). Опис.

Стамеров Дмитро Васильович (роки життя не встановлені) - власник драмтеатру в м. Одесі, адвокат.

Договори, купчі на нерухоме майно (1912-1919).

Стурдза, Гагаріни, Гагаріни-Стурдза (сімейний фонд)

Ф. 141, 79 од. зб. (1783-1919). Опис.

Стурдза, Гагаріни, Гагаріни-Стурдза - князі, поміщики Бесарабської, Херсонської, Саратовської губерній, одеські домовласники.

Стурдза - молдавський (румунський) боярський рід, що ведеться від початку XV ст. , представники якого у XVIII - першій половині XIX ст. були молдавськими господарями. *Скарлат Дмитрович* (1 пол. XVIII – 1 пол. XIX ст.) - генерал-майор, дійсний статський радник, син логофета Дмитра Стурдзи переїхав до Росії (1792). Його дружина, *Султана Костянтинівна*, походила із давнього знатного грецького роду *Мурузі*.

Його син, *Олександр Скарлатович* - таємний радник, російський дипломат, письменник-богослов. Виховувався в Росії, навчався в Німеччині. Заступив на дипломатичну службу в Росії, був засновником і першим опікуном Одеської богадільні жалостивих сестер (1850; потім - Стурдзівська), віце-президент Товариства сільського господарства Півдня Росії, член Афінських товариств вишуканих мистецтв та археологічного, був прийнятий до Мадридської академії історії. О. С. Стурдзі було дозволено заснувати з маєтку Манзир (Бессарабія) заповідне князівство (1848). Відомі твори - «La Grece en 1821», «Вера и ведение», «Рассуждение об обучении и духе православной церкви», «Нечто о философии христианской», «Идеал и подражание в изящных искусствах», «Нечто об этнологии и эстетике по отношению к истории и науке древностей», «Письма о должностях священного сана» та ін.

Стурдза Роксандра Скарлатівна (в заміжжі - графиня Едлінг, 12. 10. 1786 – 16. 01. 1844) - одна з впливових фрейлін при Імператорському дворі Олександра I. Відома своєю благодійною діяльністю. Разом з братом, О. С. Стурдзою сприяла заснуванню Одеського Архангело-Михайлівського жіночого монастиря (1844).

Стурдза Марія Олександрівна (в заміжжі - княгиня Гагаріна, 19. 01. 1821 – 13. 02. 1890).

Гагаріни: *Григорій Іванович* (17. 05. 1782 – 12. 02. 1837), його сини: *Григорій* (1810-1833) та *Євген* (1810 - 1870) - статський радник, одружений на *Марії Олександрівні Стурдзі*; діти: *Ольга, Григорій, Анатолій* та *Юрій*.

Гагаріни-Стурдза: *Ольга Євгенівна* в шлюбі з Леонідом Миколайовичем Шестаковим, їхня дочка - *Ольга* (в заміжжі - Маршаль); *Анатолій Євгенович*; *Юрій Євгенович* - власник торговельного дому «Князь Юрий Гагарин и Ко» в м. Одесі; *Григорій Євгенович* - його діти: *Ганна* та *Андрій*. Гагаріна-Стурдза *Ганна Григорівна*, у шлюбі з Д. Пюеш. Їх дочка – *Олена* (в заміжжі - Міницька); Гагарін-Стурдза *Андрій Григорович* та його жінка *Марія Дмитрівна*.

Співвласником торговельного дому «Князь Юрій Гагарин и К^о» був К. А. Кржечковський, у зв'язку з чим у фонді знаходяться **документи родини Кржечковських**. Антон Ігнатович ([1827] - 1889) - повітовий предводитель дворянства; його жінка - А. Ф. Д'яковська; син - Казимир Антонович (22. 04. 1863-?), головний контролер Російського товариства Чорноморсько-Дунайського пароплавства. Його жінка - Марія-Целіна Едуардівна Д'яковська (? - 1874); їх діти: Вацлав (10. 12. 1894 - ?), Георгій (1897 - ?) та Станіслав (1904 - ?).

Сімейні документи Стурдза, Гагаріних-Стурдза. Інструкції, записки тощо про поліпшення народної освіти та виховання у християнському дусі, написані та зібрані О. С. Стурдзою (1818-1842), матеріали з історії Архангело-Михайловського жіночого монастиря, Воскресенської церкви (листування, іночеські статuti тощо), зібрані О. С. Стурдзою з його нотатками (1836-1891), повідомлення віце-президента Товариства сільського сільського господарства Південної Росії О. С. Стурдзи членам товариства (1846), 1-й статут Одеської богадільні жалісливих сестер (був складений О. С. Стурдзою (1856), богословські твори О. С. Стурдзи на франц. мові (б. д.), вірші О. С. Стурдзи, Г. Местяра, А. Цуріхова (1810-1848). Рукопис М. О. Гагаріної «Наставление учителю Окнинского училища» (1847). Матеріали діяльності торговельного дому «Князь Юрій Гагарин и К^о»: доручення, розпорядження тощо (1900-1919). Накази про надання О. С. Стурдзі звань: камер-юнкера (1813), колезького асесора (1816), призначення членом головного правління училищ (1818), повідомлення про прийняття у Мадридську академію історії (на ісп. мові, 1818) та нагородження орденом Св. Анни I ступеню (1828) і золотою медаллю Вільного економічного товариства (1840) тощо. Нотатки про стан православної віри у Греції, де згадується Іоанн Каподистрія (б. д., на франц. мові). Богословські рукописи та твори з історії християнства (1821-1852). Нотатки про організацію колонії біля Акерману (фр. мовою, б. д). Проект уставу про цензуру, та ін.

Літографії з зображенням А. С. Стурдзи та Р. С. Едлінг.

Листування. Листи [С. Д.] Стурдзи (грецькою мовою, 1796-1842). Лист до С. Д. Стурдзи від Н. Енгельгардта (1794). Листи О. С. Стурдзи: адресати: К. В. Нессельроде (1834-1849), Є. К. Воронцова (1842-1851), М. К. Павловський (1843-1854); кореспонденти: князь Голіцин (1842, 1844).

Майново-господарчі документи. Матеріали по маєтку О. С. Стурдзи: акт, квитанція та ін. (1836-1852), звіти Окнинської та Черногрязької економії князів Гагаріних-Стурдза (1833-1859), Камишенської, Миколаївської вотчин (1848), економії с. Тушкун, с. Кроткове (1859-1860) та по дому в Одесі (1869) Гагаріних, заставні, купчі О. Є. Шестакової та О. Л. Маршаль (1910-1917), заставні О. Г. Гагаріної-Стурдзи (1916) тощо.

Матеріали сім'ї Кржечковських у фонді Стурдза, Гагарини-Стурдза. А. І. Кржечковського: свідоцтво, видане одеським поліцмейстером (1862), метричне свідоцтво про смерть (1889). К. А. Кржечковського: витяг з метричної книги про народження (1866) «свідоцтво про щеплення віспи» (1866), приписне військове свідоцтво (1882); службовий атестат, виданий Кишинівським відділенням Одеського облікового банку (1889), витяг з метричної книги про одруження (1882); грамоти про нагородження: сербським орденом Таковского креста IV ст. за підписом короля Олександра I (сербською мовою, 1893) та орденом Св. Станіслава 3 ст. Фінансові доручення різних осіб (1900-1918) тощо. В. К. Кржечковського: витяг з метричної книги про народження (1897), свідоцтва про внесення у дворянський родовід (1902), щеплення віспи (1904). Г. К. Кржечковського: свідоцтво про внесення у дворянський родовід (1902), військове посвідчення про відстрочку служби (1916), атестат про закінчення Одеського комерційного училища (1916) та учбові квитки (1914-1916), фотографія (б. д.).

Сухомлинов М. Ф.

Ф. 754, 3 од. зб. (1793-1912). Опис.

Сухомлинов Микола Федорович (роки життя не встановлені) - поміщик, гласний Одеської міської думи.

Господарчо-майнові документи. Купчі, дарчі, відкриті листи, роздільний акт, квитанції та розписки М. Ф. Сухомлинова, Олени Сухомлинової та членів їх родини щодо маєтків м. Нечаянне, с. Іванівка та Окниця (1793-1912).

Сцибор-Мархоцькі (сімейний фонд)

Ф. 140, 12 од. зб. (1780-1908). Опис.

Сцибор-Мархоцькі (Стибор, Мархотські) - польський дворянський (шляхетський) рід Подільської губернії. У документах зустрічаються: Адальберт, Альберт, Надіна, Ігнатій, Карл Ігнатович та ін.

Переважає більшість документів - польською мовою, серед них накази, листування і витяги з міських книг Житомирського, Київського, Брацлавського воеводств (1740-1758) тощо. У перекладі: про призначення в 1780 Станіславом Августом Адальберта Мархоцького Саноцьким кастеляном (1893), витяг з опису герба роду Мархоцьких (1904). Родовід (схема) Сцибор-Мархоцьких з 1401 р. Виписи (екстракти) з історичних книг та архівів Польщі, Італії щодо шляхетського походження роду Сцибор-Мархоцьких, про окремих представників роду, наслідування майна тощо.

Толстой М. М.

Ф. 266, 7 од. зб. (1825-1919). Опис.

Толстой Михайло Михайлович-молодший (1864 -1927) - граф, землевласник, домовласник, відомий меценат, організатор першої у Російській імперії станції Швидкої допомоги у м. Одесі (1903). В еміграції (1919); помер та був похований у м. Женеві. Його батько *Михайло Михайлович Толстой-старший* (1835-1898), мати – *Олена Григорівна* (у дівочтві – Смирнова, 1848-1926); дід – відомий громадський діяч, президент Товариства сільського господарства Південної Росії, *Михайло Дмитрович Толстой* (1804-1891).

Господарчо-майнові документи. Матеріали про будинок графа М. М. Толстого у м. Одесі (на розі вулиць Софіївської та Преображенської): лист на володіння (1847), дозвіл на перебудову (1864), плани та креслення будинку і оранжереї (1850), посвідчення, мандат, квитанція, повідомлення про ревізію радянською владою будинку № 4 на Сабанєєвому мосту і надання М. М. Толстому квартири (1918-1919), каталог книг бібліотеки Толстих (1907).

Документи інших осіб. Свідectво про надання М. Д. Толстому чина поручика (1825), прохання М. Д. Толстого на ім'я імператора про звільнення з військової служби (1835), грамоти про нагородження М. Д. Толстого орденами: Св. Володимира IV ст. (1827), Св. Анни III ст. (1826) та Св. Анни II ст. (1832, 1834).

Колекційні матеріали. Виписки із справ Коломенського земського суду в справі про рибну ловлю на Москві-річці (1810).

Трифільєв Є. П.

Ф. 291, 5 од. зб. (поч. ХХ ст.). Опис.

Трифільєв Євген Парфенович (05. 01. 1867-17. 08. 1928) - професор, завідуючий кафедрою російської історії Новоросійського університету; професор Одеського інституту народної освіти.

Народився у м. Маріуполі. Навчався у Маріупольській гімназії, на історико-філологічному факультеті Харківського університету (1890). Викладач у харківських середніх навчальних закладах. Хранитель фондів Музею мистецтв та старовини, приват-доцент (1901) Харківського університету. Магістр (1905). Професор, завідуючий кафедрою російської історії Новоросійського університету (1911); професор Одеського інституту народної освіти.

Рукописи: «Крестьянское движение на Херсонщине в 1905 году» (б. д.), «Экономическое состояние Херсонщины в 1905 г. (б. д.), «Новый план действий Наполеона» (б. д.), «Переход союзников к решительному наступлению» (б. д.).

Тройницькі (сімейний фонд)

Ф. 139, 3 од. зб. (1831-1871). Опис.

Тройницький Олександр Григорович (12. 03. 1807-12. 03. 1871) - закінчив Рішельєвський ліцей (1824); головний редактор газет «Одесский вестник» та «Journal d'Odessa» (1833). Таємний радник (1860), сенатор (1862). Був членом Товариства сільського господарства Півдня Росії (1844), Одеського товариства історії та старожитностей (1845), Імператорського географічного товариства (1855); попечителем міського дівочого училища (1832) та ін. Мав вищі російські нагороди, у т. ч. ордени Св. Станіслава 1 ст. (1856), Св. Анни 1 ст. (1859), Білого Орла (1865), Св. Олександра Невського (1870). Його брат – *Микола Григорович*, з дружиною *Вірою* (у дівочтві - Булацель), мали трьох синів - *Миколу* (народ. 23. 07. 1842), *Григорія* (26. 05. 1844) та *Володимира* (31. 08. 1847).

Формулярний список О. Г. Тройницького (1871). Чернетки (підпис нерозбірливий, б. д.). Уривки з *листів О. Г. Тройницького*, адресати: М. Г. Тройницький, М. Ф. Тройницька (б. д.). ; *листи до О. Г. Тройницького*, кореспондент: за підписом «Волошин» (1863).

Фролова В. П.

Ф. 184, 30 од. зб. (1870-1914). Опис.

Фролова Віра Петрівна (уродж. *Яворська*) (роки життя не встановлені) – актриса. Навчалась на Фребелівських курсах у Петербурзі (1903). Актриса Театру робітничої молоді в Одесі (1929).

Листи до В. П. Фролової, кореспонденти: Д. Побиванець (1902), О. Г. Логінова (1903), князь В. Барятинський, І. Федорова (1906), М. Кругляков (1908), О. Лавров, І. М. Малінін (1903-1905), І. Ф. Фролов (1903-1913); листи невстановлених осіб (1870-1914).

Фукс І. М.

Ф. 169, 15 од. зб. (1865-1901). Опис.

Фукс Ісаак Маркович (роки життя не встановлені) - інженер-технік, власник будівельно-ремонтної контори в м. Одесі.

Каталоги іноземних фабрик і заводів з машинного обладнання парфумерних фабрик, парового опалення (1868-1901), преїскуранти іноземних фабрик і заводів на машинне обладнання (1862-1896, франц. і нім. мовами), каталог Одеської фабрики терезів (1899).

Хрущова М. А.

Ф. 623, 2 од. зб. (1906-1907). Опис.

Хрущова Марія Анастасіївна (роки життя не встановлені) - акторка.

Листи до М. А. Хрущової, кореспонденти: за підписами «І» (1906-1907), «Вова» (б. д.), «В» (б. д.)

Цвілінг М. Б.

Ф. 193, 116 од. зб. (1903-1921). Опис.

Цвілінг Михайло Борисович (1856-1932) - одеський присяжний повірений. Виступав у цивільних, карних, політичних справах. Особливу популярність здобув у 1906-1910 рр. як захисник у політичних процесах.

Матеріали судових процесів у справах про соціал-демократичну пропаганду в Миколаєві (1905), групу анархо-комуністів в Одесі (1906), Одеську раду робітничих депутатів (1906), соціал-демократичну пропаганду у військах Одеського гарнізону (1906), Одеського міського комітету РСДРП (1906), Київську військову організацію есерів (1908), Одеського комітету РСДРП (1909), есерівську організацію в Одесі (1909) та Акермані (1909). Справа про катування та вбивство наймитів в маєтку В. Атанасіу Тираспольського повіту Херсонської губернії (1913) та ін. *Чернетки* записів з нотаріальних питань (1912).

Шапіро С. Б.

Ф. 194, 10 од. зб. (1905-1914). Опис.

Шапіро Соломон Борисович - одеський присяжний повірений. Член дирекції Одеської громадської бібліотеки (1915).

Копії карних, політичних та цивільних справ (1905-1914). Тимчасова угода між редакцією газети чорноморських судових команд «Моряк» і професійною спілкою каспійських моряків (1914). Свідчення підсудних та свідків у справі про пограбування на пароплаві «Софія» приватного товариства Фальц-Фейн в Одесі (1907). Витяг (копія) звинувачувального акту по справі Менделя Бейліса (1911).

Шеміоти (сімейний фонд)

Ф. 199, 216 од. зб. (1748-1918). Опис.

Шеміоти - дворянський (шляхетський) рід. **Вікентій Леонтіювич** (II пол. XVIII ст. - 1841), дійсний статський радник, катеринославський цивільний губернатор та віце-губернатор; його дружина - *Доміцелла Мартинівна*. Їхні діти: *Єлизавета* (03. 09. 1801 - 14. 10. 1854), в заміжжі - Гадомська; *Єввлія* (11. 02. 1804 - 22. 08. 1871); *Євгенія* (26. 03. 1807 - 25. 06. 1878); *Емануїл* (25. 01. 1809 - 04. 04. 1839); *Густав* (1811 - 26. 06. 1859); *Олександр* (07. 10. 1815 - 1886) - служив у Міністерстві іноземних справ, мандрував країнами Сходу та залишив дорожні нотатки. **Станіслав Вікентійович** (1799 - 1866), дійсний статський радник, віце-президент Банку Польського, брав участь в укладанні Зводу Законів Російської імперії під керівництвом графа М. М. Сперанського, був керуючим канцелярії міністра фінансів Є. Ф. Канкріна; його дружина - *Ганна Дмитрівна* (?-?). Їхні діти: *Йосип* (нар. 09. 09. 1840); *Казимир* (1841 - 25. 12. 1872) брав участь у влаштуванні Одеського порту (1866), під його наглядом вироблялось оздоблення внутрішнього боку Платонівського молу, оздоблення набережної Військового та Карантинного молів; *Михайло* (? - 12. 10. 1868). **Вікентій Станіславович** (нар. 02. 03. 1838) лейтенант флоту, його дружина - *Михаліна*, уродж. *Грохольська* (нар. 09. 04. 1845). Діти: *Мечислав* (нар. 09. 05. 1879), його діти - *Софія*, *Мечислав*; *Марія* (нар. 22. 04. 1883); *Михаліна* (нар. 22. 04. 1885); *Казимир* (нар. 01. 06. 1891).

Документи службової та творчої діяльності. *В. Л. Шеміота*: рапорти до Одеської міської поліції, дяку де Ришельє про участь Шеміота та ін. у проведенні слідства у справі зведення будинків для колоністів (1806), рапорти та листи різних установ Катеринославської губернії віце-губернатору Шеміоту (1817-1818), копія наказу Сенату про надання чину статського радника (1818), повідомлення міністерства фінансів про звільнення у відпустку (1819), копія царського наказу про надання довічної пенсії (1828), копія рапорта І. М. Інзова М. С. Воронцову про звільнення у відставку титулярного радника Шеміота з посади начальника Аккерманської карантинної застави (б. д.). *С. В. Шеміота*: постанова про зміну способів збирання податків з приватної золотопромисловості у Сибіру, доповідна записка з проектом заснування у Росії земських банків на акціях [1865]. Службовий атестат, виданий департаментом мануфактур (1831). *О. В. Шеміота*: Дорожні нотатки про мандрування Туреччиною (1831-1832), рахунки на службові витрати (1848-1850), закордонні паспорт та квиток кур'єра Константинопольської імператорської місії (1861, 1865), службовий атестат, виданий Азіатським департаментом Міністерства іноземних справ (1864). Матеріали про участь у відправленні до Москви архіва Константинопольської місії: доручення, подорожна, прохання, повідомлення тощо (1855-1856).

Документи службової діяльності В. С. Шеміота: квитанції про утримання грошей з жалування (1857-1858), послужний список [1860], прохання (1862) та наказ про звільнення (1863).

Біографічні документи. Родовід Шеміотів – рукопис та схема (польською мовою, б. д.) В. Л. Шеміота: копії дворянських грамот (1817-1828), родовід включно до В. Л. Шеміота (російською та польською мовами, 1813) тощо. Єлизавети Шеміот: копії витягів з метричних книг про народження у 1801 (1881) шлюб у 1846 (1881) та смерть у 1854 (1873). Євлалії Шеміот: копії витягів з метричних книг про народження у 1804 (1882) та смерть (1871). Євгенія Шеміот: те ж саме про народження у 1807 (1882) та смерть у 1878 (1879). Е. В. Шеміота : те ж саме про народження у 1809 (1814; польською мовою) та смерть у 1839 (1879). Г. В. Шеміота: те ж саме про смерть у 1859 (1879). О. В. Шеміота: те ж саме про народження у 1915 (1881;1885). В. С. Шеміота: те ж саме про народження у 1838 (1843), посвідчення 5-ої Санкт-Петербурзької гімназії (1855), свідоцтво та повідомлення про приєднання до дворянського роду (1898-1899), копії витягу з метричної книги про народження його жінки – М. Грохольської у 1845 (1851, 1900). Й. С. Шеміота: копія витягу з метричної книги про народження у 1840 (1874). К. С. Шеміота: те ж саме про смерть у 1872 (1873) та подорожні (1856, 1862). М. С. Шеміота: копія витягу з метричної книги про смерть у 1868 (1874). М. В. Шеміота: копія витягу з метричної книги про народження у 1879 (1883), свідоцтво про затвердження у потомственному дворянському званні (1899). Марії Шеміот: копія витягу з метричної книги про народження у 1883 (1912), свідоцтво потомственої дворянки (1899). Михайлини Шеміот: копія витягу з метричної книги про народження у 1885 (1912), свідоцтво потомственої дворянки (1899). К. В. Шеміота: копія витягу з метричної книги про народження у 1891 (1894), свідоцтво потомственого дворянина (1899), свідоцтво про закінчення 2-ої Житомирської гімназії (1912).

Листування. Листи В. Д. Шеміота, кореспонденти: [К. Островський] (1807), І. Скорняков (1818), О. Пустошина (1819-1821), [Д. Ахльостишев] (1820-1822), [І. Гладкон] (1820), [І. Ліпсяк] (1820), [Синельников] (1821), О. Казначеев (1830), О. Дашков (1830), різні особи (польською мовою, 1803-1904). Листи С. В. та Г. Д. Шеміотів, кореспонденти: П. Федоров (1859-1965), О. Александрович (1861-1865), різні особи (польськ. мовою, 1824-1892). Листи до Євлалії Шеміот (польськ. мовою, 1836-1853) та Євгенії Шеміот від різних осіб (польськ. мовою, 1824-1878). Листи до С. В. Шеміота (польськ. мовою, 1832-1838). Листи О. В. Шеміота, кореспонденти: О. Логовський (1847-1849), В. Бутаков (б. д.), М. Чернишев (б. д.), а також різні особи (польськ. , фр. , араб. мовами, 1816-1896). Листи В. С. Шеміоту від різних осіб (польською мовою, 1862-1918). Листи М. В. Шеміота, кореспонденти: О. Мазаракі (1867), «Надя» (1916-1917), «Аленушка» (1916).

Майново-господарчі документи Шеміотів. Господарчі договори по маєтку Шеміотів (1819-1835), ревізські реєстри селян с. Шеміотівки (1827-1858), прибутково-видаткові господарчі відомості (1839-1846), купча на землі у Тираспольському повіті (1818) В. Л. Шеміота, запозичні розписки В. Л. Шеміота (1816-1824), рахунки Є. В. Шеміот (1841-1843), духовний заповіт Є. В. Шеміот (1856) тощо.

Фотодокументи. Фотографія К. В. Шеміота (1912).

Колекційні матеріали. Патент Тадеуша Костюшка, виданий ад'ютанту 2-ої Української бригади кавалерії О. Турському (1794); рукопис графа Ф. В. Ростопчина «Последний день жизни Екатерины II и первый день царствования Павла I» (1796), паспорти мешканців м. Брацлава та селян-власників Брацлавської волості (1864-1872), родовід Татурів (схема, б. д.), статистичний огляд Катеринославської губернії з 1818 р. (б. д.), тексти малоросійських та молдовських пісень (б. д.) тощо.

Штерн С. Ф.

Ф. 156, 126 од. зб. (1825-1919). Опис.

Штерн Сергій Федорович (1866 – 20. 09. 1947) - громадський діяч, член конституційно-демократичної партії, редактор газети «Одеський листок» (1912–1918). Емігрував (1919); жив у Парижі.

Документи службової, творчої, наукової, педагогічної та громадської діяльності. Подяка С. Ф. Штерну за надання грошової допомоги пораненим та потерпілим під час I Світової війни від Комітету членів Державної думи з надання допомоги (1915).

Біографічні документи. Посвідчення С. Ф. Штерна на право переміщення по місту в нічний час (1918).

Листи до С. Ф. Штерна, кореспонденти: А. Ф. Маркс (1886-1895), М. Стасюлевич (1886), М. Семевський (1891), А. М. Скабичевський (1891), генерал Г. Галіфе (1897-1898), Е. Ухтомський (1898), Г. Є. Афа-насьєв (1900-1917), І. А. Линниченко (1903-1917), В. Косинський (1908-1911), О. Коновніцин, М. Лернер (1911), А. Грузинський-Лазарєв (1911), В. Глобачев (1911), К. Чуковський (1911), Ю. Сльозкін (1911), С. Г. Скиталець (1913), С. Ф. Юферов (1914), М. І. Сталайкович (1915), В. П. Філатов (1916), В. Г. Короленко (1917), О. М. Толстой, О. Будищев, І. О. Бунін (1917), Д. Овсяннико-Куликовський (1918), Л. Анциферов (1918-1919), Б. Едуардс (1919) та ін. ; Королівська сербська місія (1915, Петроград), парламентська фракція партії народної свободи (1912-1914), правління Товариства допомоги нужденним учням в народних училищах м. Одеси (1918) та ін.

Документи інших осіб. Рукописи віршів М. Ф. Щербини (1852), О. Будищева, І. Буніна (1918) і статей Ю. Сльозкіна, С. Аваліані, В. Розенберга, С. Чудновського, М. Лернера, Жюля Патуйї, П. Толстого, Г. А. Алексинського, С. Щусева, Ю. Стеклова, С. Уточкіна, П. Мілюкова та ін. Листи до В. В. Навроцького від одеського градоначальника (1905), тимчасового генерал-губернатора (1905), редакції журналу «Русская мысль» (1906-1907), співробітників (1882-1910); листи редакторів журналів «Русский вестник» і «Свет» Н. В. Желиховській (1896-1903); записки та візитна картка генерального консула Італії де Візара (1919), візитні картки редакторів французьких газет (б. д.) та ін.

Фотодокументи. Генерал Галіфе (І; б. д.), Пуришкевич (І; 1916), артистка Є. Воринець (І; 1917), невідомий художник (І; 1883).

Колекційні матеріали. Гранки статей для «Одесской коммерческой газеты» (1905) та «Одесского вестника» (1914).

Шугурови (сімейний фонд)

Ф. 165, 3 од. зб. (1902-1911). Опис.

Шугурови – Микола Васильович (1843-1901) - історик, письменник, поет; голова Ніжинського повітового суду; Надія Антонівна.

Незакінчені листи М. В. Шугурова (б. д.). *Листи до* Н. А. Шугурової, кореспонденти: О. М. Куліш (1902-1911), З. Піскорська (1902-1910).

Щепкін Є. М.

Ф. 151, 73 од. зб. (1894-1920). Опис.

Щепкін Євген Миколайович (13. 05. 1860 - 12. 11. 1920) - історик, в. о. професора Московського, Новоросійського університетів, викладач Одеських вищих жіночих курсів; політичний та громадський діяч. Комісар вищої освіти в м. Одесі, завідуючий Одеським губернським відділом народної освіти.

Народився в м. Москві. Закінчив історико-філологічний факультет Московського університету (1883). Викладач гімназії в Москві (1886). Приват-доцент кафедри всесвітньої історії Московського університету (1892). В. о. екстраординарного професора Історико-філологічного інституту в м. Ніжині (1897). В. о. екстраординарного професора Новоросійського університету (1898). Магістр (дисертація «Русско - австрійський союз во время Семилетней войны. 1746-1758», 1903). Депутат Першої Державної Думи від партії кадетів (1906). Викладач Одеських вищих жіночих курсів. Є. М. Щепкін займав посади комісара вищої освіти в м. Одесі, завідуючого Одеським губернським відділом народної освіти (1919; 1920). Депутат Одеської ради робітничих депутатів (1920). Помер в м. Одесі.

Документи службової та творчої діяльності Є. М. Щепкіна. Рукописи та підготовчі матеріали до лекцій з історії Візантії; нової історії європейських країн, джерелознавства новітньої історії та історії дипломатії; лекцій з історії філософії; лекцій з історії давньої культури. Рукописи статей (1914-1916). Газетні статті (1912-1914) тощо.

Листування. Листи до Є. М. Щепкіна. Кореспонденти: брати і сестри (1904-1914), В. Протопопов (1902), правління Одеського товариства допомоги літераторам та вченим (1911-1913).

Фотодокументи. Фотографії Є. М. Щепкіна (1890-1910).

Колекційні матеріали. Портрет актора М. С. Щепкіна. Твори Т. Н. Грановського (1892). Стенографічний звіт засідання Державної думи (1914). Звіти Пушкінського дому (1911-1913, 1915-1916).

Язикови (сімейний фонд)

Ф. 135, 25 од. зб. (1793-1910). Опис.

Язикови - дворяни, поміщики Володимирської та Самарської губерній.

Петро Григорович Яковлев (1756-1826/1827/), генерал-майор, учасник наполеонівських війн; був одружений з Ганною Монтефейль - правнучкою фельдмаршала графа Б. К. Мініха. *Олександр Петрович Яковлев* (18. 05. 1802 - 27. 02. 1878) народився в м. Ризі, навчався в пажеському корпусі; поліцмейстер м. Риги (1838), таганрозький градоначальник (1848), директор училища правознавства (1849); генерал-лейтенант (1856); кавалер орденів: Св. Станіслава 1 ст. (1851), Св. Анни 1 ст. (1852), Св. Володимира 2 ст. (1856), Білого Орла (1865), Св. Георгія 4 ст. (1832); відомий працями з правознавства; його дружина - *Констанція Карлівна*, уроджена баронеса фон Штакельберг (04. 01. 1820-13. 11. 1906); їхні діти: *Софія* (1844-1908), у шлюбі - Сіннер (Циннер); *Микола Олександрович Яковлев* (1843 - ?) - вихованець Імператорського училища правознавства, штаб-ротмістр, ад'ютант командуючого військами Варшавського військового округу, згодом - генерал-майор; був одружений з *Марією Степанівною Раллі*, донькою почесного громадянина м. Одеси.

Документи службової діяльності. *О. П. Язиков*: реляція (1831), військові свідоцтва, в т. ч. про поранення (1832), повідомлення про призначення пенсії (1833) та про зарахування в лейб-гвардію Преображенського полку (1873). *М. О. Язиков*: послужний список (1879).

Біографічні документи. Грамота про внесення роду М. Г. Язикова до дворянської родовідної книги Володимирської губернії (1793). *О. П. Язиков*: копії свідоцтв про народження (1802) і смерть (1878), грамоти про нагородження орденами (1832-1865). *К. К. Язикова (Сіннер)*: закордонний паспорт (1902), свідоцтво про смерть (1906).

Господарчо-майнові документи Язикових. Опис рухомого майна (1878), свідоцтво про спадкоємців (1878) О. П. Язикова, судова постанова про утвердження у правах на спадок М. О. Язикова, К. К. Язикової та С. О. Сіннер (1878), витяг з актової книги про придане М. С. Язикової (1879), посвідчення на право купівлі рухомого майна (1891), рахунки та квитанції (1893-1910), копії духовного заповіту барона фон Штакельберга (1899, 1908, 1909) та баронеси С. О. Сіннер (1908, 1909).

Документи інших осіб. Родовід Мініхів по лінії Віттегебен, листування графа К. Мініха (німецькою мовою, 1853-1861).

Яковлєви (сімейний фонд)

Ф. 142, 20 од. зб. (1831-1913). Опис.

Яковлєви - поміщики, домовласники в м. Одесі.

Олексій Олексійович (1803-?) народився в Санкт-Петербурзі; вступив на військову службу рядовим в уланський полк (1823), корнет (1828), поручик кавалерійського полку (1831); штаб-ротмістр гусарського полку (1838), майор (1839). Нагороджений орденами Св. Анни 3 ст. (1842) та 2 ст. (1850). Його дружина - *Єлизавета Михайлівна*.

Формулярний список О. О. Яковлєва (1849-1850). Нотатки про віину 1813 р. (автор - О. О. Яковлєв). Свідоцтво члена Одеського товариства догляду немовлят і породіль Є. М. Яковлєвої (1884-1885).

Листи до О. О. Яковлєва, кореспонденти: П. Кудряшев (1855-1856), Чернявська Н. (1851), дворянська опіка (1864). *Листи до Є. М. Яковлєвої*, кореспонденти: Є. [Єлизавета] (донька?; 1888-1889), Н. Скаржинська (1878-1888), Н. Черневська (1888-1889), М. Яковлєв (1876-1889).

Поштові конверти (1880-1888).

Колекція листів

Ф. 774, 4 од. зб. (1869-1909). Опис.

Листи *П. Т. Герцо-Виноградського* до П. І. Межеричера і до невстановленої особи зі зверненням «Николай Николаевич» (1893-1909); *О. Менделєєва* до невстановленої особи зі зверненням «Павел Федорович» (1869); *В. І. Модестова* в контору газети «Одеський листок» і до невстановленої особи на візитній картці (1890-1893); *Ю. Любича* до О. Норвежського (1907).

Розділ II. ФОНДИ РАДЯНСЬКОГО ПЕРІОДУ ТА ПЕРІОДУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Барановський А. А.

Ф. Р-7962, 14 од. зб. (1959-1985). Опис.

Барановський Анатолій Андрійович (06. 05. 1937- 31. 07. 2009) - докер-механізатор Іллічівського порту, Герой Соціалістичної Праці.

Народився в м. Одесі в сім'ї робітника. Трудову діяльність почав завідуючим бібліотекою та клубом у с. Йосипівка Овідіопольського району Одеської області (1954). Служив на Військово-Морському флоті (Североморськ, 1956-1961). Працівник Іллічівського морського торговельного порту: водій, робітник-стивідор (1961), бригадир докерів-механізаторів (1967). Автор ідеї створення комплексних бригад докерів-механізаторів з новою формою організації праці, яку втілював на практиці і досяг значних успіхів у виробництві. Закінчив Одеське морехідне училище за спеціальністю «експлуатація водного транспорту» (1979) та юридичний факультет Одеського державного університету імені І. І. Мечникова (1990). Юрист договірної відділу порту (1994), бригадир-наставник УККА, голова профспілки докерів порту (2001-2009).

Почесний працівник морського флоту (1971). Член КПРС (1973). Депутат (1975-1980), член Президії (1980-1985) Верховної Ради УРСР. Герой Соціалістичної Праці (з врученням ордена Леніна, 1975). Нагороджений орденами Дружби народів (1973), Жовтневої Революції (1982); медалями «За доблестний труд» (1970), «Ветеран праці» (2003). Лауреат Державної премії УРСР (1975). Почесна грамота Президії Верховної Ради УРСР (1985). Понад 10 років отримував звання «Кращий бригадир комплексної бригади докерів-механізаторів ММФ». Почесний громадянин міста Іллічівська № 1 (1996).

* Фонд А. А. Барановського також зберігається в архівному відділі Іллічівської міської ради.

Біографічні документи: свідоцтва, партійні рекомендації, характеристика (1959-1977). Виступи А. А. Барановського на з'їздах, зустрічах, зборах (1977-1980). Депутатські запити та звіти А. А. Барановського по скаргах та проханнях трудящих (1975-1985). Матеріали про соціалістичне змагання бригади, очолюваної А. Барановським (1970-1983).

Листи до А. А. Барановського, кореспонденти: ЦК профспілок працівників морського і річкового флоту (1973, 1977), Чорноморське морське пароплавство (1973, 1976), редакції газет: «Азовський моряк» (1974), «Патриот Родины» (1976), «Часовой Севера» (1976), «Чорноморська комуна» (1977), «Правда» (1981), Одеський обком КПУ (1978).

Фотографії А. А. Барановського (1973-1984).

Бачинський А. Д.

Ф. Р-8139, 159 од. зб. (1952-1995). Опис.

Бачинський Анатолій Діомидович (21. 05. 1933 - 08. 04. 1995) – професор кафедри історії України Одеського державного університету імені І. І. Мечникова; голова Одеського товариства краєзнавців; Заслужений працівник культури України.

Народився в м. Одесі в сім'ї лікарів. Разом з родиною був евакуйований до Ташкента (серпень 1941), де закінчив початкову школу. Після повернення до Одеси (1946), продовжив навчання у середній школі № 105, після закінчення якої вступив на історичний факультет Одеського державного університету імені І. І. Мечникова (1951). На формування його наукового світогляду великий вплив мав завідувач кафедрою історії УРСР доцент С. М. Ковбасюк.

Після закінчення історичного факультету Одеського державного університету імені І. І. Мечникова (1957) працював науковим співробітником в Одеському археологічному музеї, брав участь у видавничій роботі, був членом редколегії Одеського археологічного товариства. Старший науковий співробітник (лютий 1958), начальник відділу науково-довідкового апарату Державного архіву Одеської області (січень 1959); під час роботи в архіві був укладачем та редактором путівника (1961), автором низки археографічних публікацій, членом редколегії «Науково-інформаційного бюлетеня Архівного управління УРСО» (1960-1964).

Старший викладач кафедри історії УРСР Одеського державного університету імені І. І. Мечникова (1963). Кандидат історичних наук (дисертація «Народна колонізація Придунайських степів у XVIII ст.», 1969). Доцент кафедри історії УРСР (1971), кафедри історії УРСР, історіографії та джерелознавства (1981), кафедри історії України (1990); заступник декана історичного факультету з наукової роботи (1982-1983); професор кафедри історії України (1991) Одеського державного університету імені І. І. Мечникова. Під час роботи в університеті викладав загальні курси історії України та історичної географії, спеціальний курс з історії Південної України.

Член президії, голова секції документальних пам'яток Одеської обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (1967). Учасник розробки історії радянсько-болгарських відносин (нагорода уряду Народної Республіки Болгарії - орден «Кирил и Методий» 1 ст., 1969). Член редколегії та секретар одеського тому республіканського видання «Історія міст і сіл УРСР» (грамота Президії Верховної Ради УРСР, 1975). Старший науковий співробітник (для написання докторської дисертації «Соціалістичне будівництво в Придунайських землях УРСР», 1979).

Протягом багатьох років А. Д. Бачинський працював у галузі археографії, очолював декілька археографічних експедицій по Одещині, брав участь в упорядкуванні та редагуванні 35 археографічних видань, у тому числі 11 збірників документів і матеріалів.

Член Археографічної комісії АН УРСР; член дирекції Державного архіву Одеської області (1987). Член колегії Всеукраїнського товариства краєзнавців (1990). Почесний член Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (1991). Член вченої ради Одеської наукової бібліотеки імені М. Горького (1991), брав участь у підготовці бібліографічних видань з історії Одещини. Голова Одеського товариства краєзнавців (березень 1992).

Член координаційної ради Одеського відділення Міжнародного фонду «Відродження», член правління Одеської обласної організації Українського фонду культури, член організаційної ради музею «Степова Україна», відповідальний редактор наукового збірника «Історичне краєзнавство Одещини» (1992). Заслужений працівник культури України (за особистий внесок у розвиток краєзнавства та збереження національного історико-культурного надбання, липень 1993).

Помер А. Д. Бачинський у м. Одесі. На будинку № 21 по вул. Преображенській на його честь встановлено пам'ятну дошку.

У творчих роботах іноді користувався псевдонімами «Анатольєв С.», «Демидов А».

Документи службової, творчої, наукової, педагогічної та громадської діяльності. Видані роботи: «В семье советской. Социалистическое строительство в Придунайских землях Украинской ССР» (1984); «Непокоренный Дунай» (1985); «Січ Задунайська. 1775-1828» (1994); «Буджацька заграда» (1995); «Дай руку, другар» (співавтор - М. Дихан, 1965); «Нова мова про одеського українознавця (спів-автор - С. Водотика, 1994); «Козацтво на півдні України. 1775-1869» (співавтор - О. Бачинська, 1995).

Рукописи; підготовчі матеріали до наукових робіт (витяги із періодичних видань, книг, архівних документів, архівні довідки тощо, 1963-1994); звіти про роботу археографічного загону комплексної археолого-археографічної експедиції Одеського державного університету імені І. І. Мечникова та Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (1974-1980); звіти та робочі плани кафедри історії України (1973-1994); рецензії та відгуки на роботи інших авторів (1976-1989); плани та річні звіти секції документальних пам'яток Одеської об'єднаної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (1981-1989).

Пропозиції А. Д. Бачинського щодо найменування пам'яток, встановлення меморіальних дошок до засідання Одеської міської комісії з найменування вулиць; запрошення на з'їзди, пленуми, наукові конференції Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (1982-1989), на прийоми від генерального консула Народної Республіки Болгарії (1989-1994) тощо.

Біографічні документи: автобіографія, характеристика, листок нагороджень; комсомольський, членські, профспілкові квитки; посвідчення; квиток делегата «Всесвітнього форуму українців» (1952-1992).

Листування. Листи А. Д. Бачинського, адресати: М. Л. Бінов (1985), Н. М. Бурлаченко (1987), Я. Л. Вольдман (1988), В. І. Гулін (1987), В. М. Кожокару (1989), Л. Ф. Попович (1987), М. К. Салабаш (1985-1986), Р. П. Шишкіна (1985-1986), А. Ф. Ячменєва (1987).

Листи до А. Д. Бачинського, кореспонденти: Г. К. Акріш (1987), В. Ф. Водинін (1987), М. М. Козлов (1987), В. К. Мойсюк (1987), М. К. Салабаш (1985-1989), П. М. Стогній (1987), Р. П. Шишкіна (1987-1989); політвідділ окремого контрольно-пропускнуго пункту «Ізмаїл» (1988), міжрейсова база моряків ЧМП (1989), Національний музей освіти (м. Габрово, Болгарія. 1989).

Документи інших осіб. Наукові роботи М. В. Ашика, В. Г. Сарбея, Г. Я. Сергієнка, В. А. Смоля, І. І. Локтіонова (1962-1989); автореферати на здобуття наукового ступеня кандидата та доктора історичних наук, у т. ч. О. Фесика, В. М. Хмарського та ін. (1992-1994); науково-довідкове видання «Бачинський Анатолій Діомидович» (1994); рецензії та відгуки на монографії А. Д. Бачинського (1983-1987).

Фотодокументи. А. Д. Бачинський (1954-1994); А. Д. Бачинський з друзями та знайомими (1954-1994).

Колекційні матеріали: Закон УРСР «Про охорону і використання пам'яток історії та культури» (1980); Статут Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, довідка про діяльність Одеської обласної організації товариства (1986); журнали «Пам'ятники України», в т. ч. присвячений 40-річчю Перемоги в Великій Вітчизняній війні (1985-1986); текст проспекту «Одеса на сторінках "Правди"» (авт. Л. М. Смичок, 1988); газетні та журнальні статті (1977-1995); одеські газети, присвячені 200-річчю міста (1994); копії статей із журналу «Киевская старина» (XIX ст.); окремі примірники періодичних видань: «Ave Maria», «Вестник Грузии», «Народное обозрение», «Націоналіст», «Незборима нація», «Роден край» (1989-1995); тематична картотека з історії Великої Вітчизняної війни; спогади свідків про голод 1946-1947 рр.; проспекти та листівки з Болгарії (1960); карта-схема та набір карток з краєвидами Одеси (1980-1981); колекція листівок виборчої кампанії в Україні (1994); значок «Кирило і Мефодій».

Бельский М. Р.

Ф. Р-8193, 49 од. зб. (1972–2006). Опис.

Бельський Мирон Романович (09. 01. 1927 – 15. 07. 2009) - бібліограф, літератор, краєзнавець, колекціонер мініатюрної книги.

Народився у м. Одесі. Його батько був музикантом, мати – домогосподаркою. Разом із сім'єю перебував в евакуації в Ташкентській області (1941), де розпочав трудову діяльність на фруктовопереробному заводі (1942). Призваний в армію (листопад 1944), служив у 13-му запасному стрілковому полку 92-ої запасної стрілкової дивізії, потім у 632-му мінометному полку 26-ої механізованої дивізії у складі радянської групи військ на території Польщі. Після демобілізації повернувся до м. Одеси (1951), працював на заводі імені Старостіна, одночасно навчався у 10-му класі вечірньої школи, отримав атестат зрілості (1952). Після закінчення Одеського політехнічного інституту (1957), отримав призначення на завод «Пресмаш» (працював до виходу на пенсію з посади начальника ливарного цеху, 1987). Продовжив трудову діяльність старшим майстром дільниці пральних машин «Малятко» (1987-1988) та у приватних фірмах (1993-1998).

У 1970-х роках захопився колекціонуванням мініатюрних книг. Голова Одеського міського клубу любителів мініатюрних книг (1979-2004); член секції «Одесика» при Одеському Будинку вчених; член товариства бібліофілів Росії. Брав участь у роботі з'їздів книголюбів СРСР та України, займався популяризацією історії краю, зокрема видавничої справи. Автор довідників, книг та понад 500 публікацій у періодичних виданнях СРСР, України та Росії, США, Ізраїлю.

Документи творчої діяльності. Рукописи та друковані примірники статей М. Р. Бельського про мініатюрні книги, Одеський міський клуб мініатюрних книг, історію видавничої справи в Одесі, про видавництва міст Херсона, Ізмаїла, Ростова-на-Дону, Мінська, Києва, Тирасполя, Єкатеринбурга, Таллінна, Архангельська та ін. (1984 -2006). Матеріали до книги «Книгоиздательство М. С. Козмана в Одессе» (2003): нотатки; архівні виписки; рукописи статей; книги, ксерокопії брошур М. С. Козмана «Шутки и остроты Пушкина», «Шутки и остроты Гоголя»; картотека публікацій та ін. Довідник «Книжная торговля в дореволюционной Одессе» (2007). Пробні екземпляри мініатюрних книг «Радости книжных находок», «Старые одесские миниатюры». Каталоги виставок мініатюрних книг.

Матеріали про роботу секції шанувальників книги Одеського Будинку вчених: запрошення на засідання секції і виставки, програми засідань, плани роботи секції, вирізки з газет зі статтями різних авторів (1972-2006). Протоколи засідань Одеського міського клубу любителів мініатюрних книг та матеріали до них. Запрошення та програми конференцій (Москва, Ленінград, Таллінн, 1979–1985).

Біографічні матеріали. Щоденник. Почесні грамоти, листи подяки, привітання на адресу М. Р. Бельського та Одеського міського клубу любителів мініатюрних книг (1983-1989).

Листування. Листи М. Р. Бельського, адресати: редакції газет (1980 – 2002). Листи до М. Р. Бельського, кореспонденти: редакції газет (1980 – 2006); Марія Петрівна Несторова, інші особи (1977-2000).

Фотографії М. С. Козмана та його родичів.

Колекційні матеріали: примірники щомісячного літературно-публіцистичного журналу «Лехаим» (Москва) із статтями про відомих одеситів.

Благовидова О. М.

Ф. Р-7886, 38 од. зб. (1914-1976). Опис.

Благовидова Ольга Миколаївна (1905–23. 10. 1975) – оперна співачка, народна артистка УРСР, професор Одеської державної консерваторії (тепер - Одеської національної музичної академії) імені А. В. Нежданової.

Народилася в Санкт-Петербурзі. Її батько, Микола Федорович Благовидов – артист та оперний співак, випускник Санкт-Петербурзької консерваторії, разом із сім'єю переїхав до Одеси (приблизно, 1915).

Навчалася в Одеському музично-драматичному інституті (1921-1925). Провідна солістка Большого театру СРСР (1928), Театру опери і балету в м. Тбілісі (1931), Одеського театру опери і балету (1932-1948). Лауреат I Всесоюзного музичного конкурсу (2-а премія, 1933). Педагог з вокалу (1933), завідувача кафедрою сольного співу (1944), професор (1951) Одеської державної консерваторії імені А. В. Нежданової. Заслужений діяч мистецтв УРСР; народна артистка УРСР (1970); нагороджена орденом Трудового Червоного Прапора.

Її чоловік – Цомакіон Борис Федорович (1879-1956) – вчений-фізик, член-кореспондент АН УРСР, професор Одеського політехнічного інституту та Інституту інженерів зв'язку; репресований (1938, шлюб розірвано); у подальшому - викладач Красноярського педагогічного інституту (1943-1951); реабілітований посмертно (1957).

* Також див. : Ф. 191 - особовий фонд «Благовидов М. Ф. ».

** Близько 300 од. зб. - архів та особисті речі О. М. Благовидової були передані її ученицею, професором А. В. Джамагорцян, на зберігання до Одеського історико-краєзнавчого музею (2005).

Документи службової та творчої діяльності: програми, афіші виступів О. М. Благовидової та її учнів (1926-1975); доповіді, повідомлення на конференціях, художній раді Міністерства культури УРСР, тексти виступів на радіо та ін. (1952-1969); відгуки, рецензії О. М. Благовидової на дисертації, реферати, концерти (1961-1975); записи доповідей О. М. Благовидової про всесоюзні вокальні конференції у Ленінграді (1954) та Москві (1966); нотатки про всесоюзні, республіканські та міжнародні конкурси вокалістів, програми, конкурсні видання та ін. (1959-1974).

Біографічні документи: автобіографія; посвідчення працівника Одеської державної консерваторії; атестати доцента, професора; особовий листок з обліку кадрів; репертуарні картки; посвідчення Президії Верховної Ради УРСР про нагородження званнями Народної артистки УРСР та Заслуженого діяча мистецтв УРСР; документи про організацію похорону О. М. Благовидової (телеграми, текст некролога; 1975.)

Листування: листівки, вітальні телеграми до О. М. Благовидової у зв'язку з урядовими нагородами, перемогами її учнів на конкурсах (1950-1970).

Фотодокументи: дитячі фотографії О. М. Благовидової; фотографії в ролях, з учнями, в консерваторії, на концертах, зустрічах та ін. (1926-1971); фотографії учнів: В. Абрамова, Т. Бобошко, З. Василевської, М. Огренича, Б. Руденко та ін. (1948-1971).

Боринський І. А.

Ф. Р-8046, 129 од. зб. (1937-1995). Опис.

Боринський Ісаак Абович (народ. 16/29. 03. 1913 - ?) - інженер-енергетик, громадський діяч, учасник Великої Вітчизняної війни; член клубів інтернаціональної дружби з містами та селами Болгарії.

Народився в м. Одесі. Потомствений одесит - його *прадід* Юхим Таран був унтер-офіцером російської армії, учасником Севастопольської оборони 1854-1855 рр. і Російсько-турецької війни 1877-1878 рр. Його *батько* - Аба Маркович, інженер-механік, отримав освіту в Німеччині, *мати* - Марія Миронівна, працювала акушеркою.

Навчався в місцевому борошномельному технікумі, Одеському енергетичному інституті (1930-1934); працював інженером-теплотехніком на Дніпродзержинській ТЕЦ та Сталінській ТЕЦ-11 у Москві. З початком II Світової війни був призваний до лав Радянської армії у званні лейтенанта (вересень 1939); учасник оборони Полоцька та Твері, військових операцій по звільненню України, Одеси та міст Болгарії.

Пройшов шлях від командира взводу до начальника штабу 46-ої гвардійської артилерійської бригади 37-ої армії 3-го Українського фронту, закінчив війну на посаді начальника штабу гарнізону радянських військ у м. Пловдив (Болгарія). Гвардії підполковник (1944).

Після демобілізації (1947) повернувся до Одеси, брав участь у післявоєнній відбудові міста. Головний інженер Проектного інституту № 3; після виходу на пенсію - співробітник відділу капітального будівництва заводу «Стройгидравліка» (1979-1983). Проводив значну громадську роботу: голова рад ветеранів інституту та заводу; один із організаторів, голова ради ветеранів 6-ої армії та 46-ої гвардійської артилерійської бригади, шкільних музеїв у Києві та Одесі; член клубів інтернаціональної дружби з містами та селами Болгарії. Член обласного правління товариства «Знання» та Науково-технічного товариства енергетики. Керівник делегацій радянських ветеранів на урочистих заходах, присвячених звільненню Болгарії від німецько-фашистських загарбників (1976, 1979, 1984).

Був одружений двічі; його друга дружина, Сарра Семенівна Серебренникова - фронтовий хірург, капітан військово-медичної служби; після війни - врач-епідеміолог, начальник відділу Одеського облздраву, кавалер бойових нагород, ордена Трудового Червоного Прапора та ордена «Знак Почёта». Разом із дружиною емігрував до Австралії (1995), у м. Сідней, де проживає його син. Член асоціації ветеранів II Світової війни штату Новий Південний Уельс. Отримав почесне звання «Людина року» асоціації «Шолом» (у номінації «громадська діяльність», 2007).

Нагороди: ордени Червоного Прапора, Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ст. », 13 радянських та болгарських медалей. Почесний громадянин м. Пловдива.

Біографічні матеріали: автобіографія (1985); спогади (1984, 1993); газетні статті про І. А. Боринського (1978-1988); нагородна грамота Пловдивського комітету болгаро-радянської дружби (1985); вітальні картки (1979-1990), святкові запрошення (1945, 1982-1988).

Листування. Листи І. А. Боринського, адресати: болгарські учні (1984), рідні (1993), Г. Л. Малінова (1995). Листи до І. А. Боринського, кореспонденти: Русанка Ілієва (м. Сливен, Болгарія, 1978), клуб «Молодые друзья Советского Союза» (м. Софія, Болгарія, б. д.).

Фотодокументи. І. А. Боринський (1979); групові: зустрічі з болгарськими та радянськими громадянами в СРСР і Болгарії (1947-1986), учасники зустрічі однополчан 46-ої гвардійської артбригади в с. Копанка Молдавської РСР (1977), болгарські учні (1981), знайомі (1963-1986); пам'ятник визволителям Шипки (1944), військовий парад, маніфестація і сходження на пагорб Визволителів у День Свободи Болгарії в Пловдиві (1945), дівчата в національних болгарських костюмах на пероні пловдивського вокзалу на зустрічі потягу з делегатами Всес-

лавенського собору (1945), виступи ансамблю народного танцю під керівництвом І. Моїсеєва в м. Пловдиві (1946), покладення вінків до пам'ятників радянському воїну-визволителю Альоші (1982) та Олександрю ІІ (1983), гвардійський караул біля Мавзолею Г. Димитрова (б. д.); начальник штабу артбригади «Христо Ботев» Коста Ламбрев (1944), Димо Казасов (1946), В. Чавдарова (1981), юний болгарський партизан Митко Палаузов (1981); Г. Димитров і ополченець Петко Рашков Налбантов, І. Еренбург, К. Ламбрев.

Колекційні матеріали: покажчик вулиць та площ Пловдива з планом міста (1937); бюлетень референдуму про державний устрій Болгарії (1945); підручник російської мови (Н. Триндафілов, Г. Єрмоленко. 1945), російсько-болгарський розмовник і словники (1945, 1976, 1982); радянські газети та газетні вирізки (1945-1991), болгарські газети і журнали, газетні вирізки (1969-1988); буклети з історії Болгарії, науки та культури (російською та болгарською мовами, 1959-1983), путівники «Болгарія», «Габров округ», «Шипкинская эпопея», «Сливен», «Освобождение Плевны» (1960-1984), атлас Сливенського округу (1969), карти Болгарії та плани міст (1971-1986); наукові та науково-популярні книги болгарських авторів з історії Болгарії (російською і болгарською мовами, 1963-1987), художні твори болгарських авторів (російською і болгарською мовами, 1964-1986); набори карток з краєвидами Болгарії, її історії та культури (1973-1987); **фотонабори:** «Братская могила - Пловдив» (скульптурна композиція, б. д.), з краєвидами Плевена, Пловдива, виставочні фотонабори «Следы веков», «Болгарская культура - посланник мира», «Братьям-освободителям - вечная признательность» (б. д.), Г. Вазов, Васил Левські, Христо Ботев (фотокопії); **грамплатівки** «Песня об Алеше» (Є. Колмановський, Т. Димчев), «Моя страна» (Є. Димитров, В. Андреев, М. Щерев), ін.

Боровой С. Я.

Ф. Р-7400, 36 од. зб. (1927-1983). Опис.

Боровой Саул Якович (30. 10/12. 11. 1903 – 30. 08. 1989) – доктор історичних наук, професор економічної історії в Одеському інституті народного господарства, завідувач кафедри історії СРСР в Одеському педагогічному інституті; фахівець з юдаїки, історії банків.

Народився в м. Одесі, у сім'ї адвоката Якова Ароновича Борового та Єлизавети Давидівни Брилінг. Початкову освіту отримав вдома та у комерційному училищі Х. І. Гохмана. Навчався у Одеському народному університеті (1918). Після встановлення радянської влади С. Я. Боровой навчався в Одеському гуманітарно-суспільному інсти-

тугі (1920-1921); Одеському археологічному інституті / на музейно-архівно-бібліотечному відділенні Одеського інституту народної освіти (1921-1923); випускник юридичного факультету Одеського економічного інституту (1924). Закінчив аспірантуру при Одеській центральній науковій бібліотеці (1930). Становлення науковця проходило під впливом М. Є. Слабченка, С. Л. Рубінштейна, О. О. Рябініна-Скляревського.

Кандидат педагогічних наук (дисертація «Научная библиотека в современных условиях», 1930); кандидат історичних, кандидат економічних наук (без захисту, 1938). Доктор історичних наук (захист відбувся в Інституті історії СРСР, 1940; дисертація «Очерки по истории евреев на Украине в XVI-XVII вв. », з трьох частин: «Евреи в Запорожской Сечи», «Национально-освободительная борьба украинского народа против польского владычества и еврейское население Украины», «Евреи в Левобережной Украине в XVII-XVIII вв. », перші дві опубліковані).

Працював в Єврейській академічній та Центральній науковій бібліотеках; Одеському історичному архіві (член-кореспондент Комісії з концентрації та вивчення історико-революційних матеріалів); навчальних закладах міста (1921-1934). Викладач, професор економічної історії в Одеському кредитно-економічному інституті / Одеському інституті народного господарства (1934-1952, 1954-1977). Під час Великої Вітчизняної війни знаходився в евакуації; після повернення деякий час завідував кафедрою історії СРСР в Одеському педагогічному інституті (з 1944). Після виходу на пенсію мешкав у Москві (з 1978). Помер у м. Одесі.

Автор низки монографій, серед яких «Еврейская земледельческая колонизация в Старой России: политика, идеология, хозяйство (по архивным материалам)» (1928), «Кредит и банки России (сер. XVII в. - 1861 г.)» (1958) та понад 200 публікацій з різноманітних питань вітчизняної історії XVII-XIX ст. , історії євреїв, історії фінансових та банківських установ, історіографії та книгознавства. Після смерті С. Я. Борового опубліковано його книгу «Воспоминания» (1993).

Документи службової, творчої, наукової діяльності. Коректура історичного нарису «Одесса - город-герой» (1950-1951), газетні статті з історії краю (1931-1984). Документи наукових конференцій, конгресів та симпозиумів з історично-економічних проблем (1931-1984), документи роботи в секціях краєзнавців та книголюбів (1964-1982). Рецензії та відгуки на дисертації та наукові праці (1943-1980); рецензії та відгуки на праці С. Я. Борового (1926-1983).

Біографічні документи. Автобіографія, виписка з протоколу атестаційної комісії про затвердження в званні професора та ступеня доктора історичних наук, довідки і характеристика з місць роботи (1940-1973). Афіші лекцій С. Я. Борового (1948-1968).

Листи до С. Я. Борового, кореспонденти: І. С. Бак, Д. Д. Благой, С. Д. Дмитрієв, О. О. Зімін, І. А. Гуржій, В. В. Мавродін, М. В. Нечкіна, П. Нікольський, М. Петровський, М. М. Розенталь, С. Г. Струмилін, Л. Р. Фадеєв, В. І. Яцунський (1947-1980), видавництва, наукові установи та редакції (1945-1978); вітальні телеграми, листівки та листи до 70-річчя та 80-річчя (1973, 1983).

Фотографії. С. Я. Боровой (1940-1960), святкування його ювілеїв (1973, 1983); будинки та вулиці м. Одеси (копії).

Бригін М. О.

Ф. Р-7796, 267 од. зб. (1942-1985). Опис.

Бригін Микита Олексійович (11. 08. 1927 – 27. 02. 1985) - директор Одеського державного літературного музею; член Спілки журналістів СРСР.

Народився у с. Прилуки Вологодської області. Навчався у середній школі в м. Вологді, одночасно працював слюсарем, кіномеханіком, шофером; працював кіномеханіком і шофером у Москві (1945). Вступив на історичний факультет Вологодського педінституту; навчався в розвідшколі МДБ СРСР (1948-1950), співробітник держбезпеки (1950-1957); екстерном закінчив заочне відділення історичного факультету Саратовського держуніверситету.

В Одесі М. О. Бригін обіймав посади завідуючого методичним відділом екскурсійної бази ВУСПС (1957-1960); експерта з закупівлі рідкісних видань букіністичної книги облкниготоргу (1960-1961); інструктора обкому та міському КПУ (1963-1965); редактора та члена сценарної колегії Одеської кіностудії (1965-1968); головного редактора та заступника директора обласного будинку народної творчості (1968-1974); кореспондента газети «Вечерняя Одесса» з літературних питань (1974-1977). Засновник та перший директор Одеського державного літературного музею (1977-1984). Публікувався на сторінках місцевих періодичних видань (з 1957), співробітничав з одеським телебаченням (з 1964). Член Спілки журналістів СРСР (1962). Автор книжок «Как хлеб и воздух» (1962), «Одесса. Краеведческий очерк» (1964), збірки літературних нарисів «Времен стремительная связь» (1974) та понад 200 публікацій з питань історії та літератури, багатьох сценаріїв для телебачення.

Нагороди: медаль «За доблестный труд. В ознаменование 100-летия В. И. Ленина».

Матеріали творчої та адміністративної діяльності: рукописи та вирізки з книг, оповідань, публіцистичних нарисів, літературних

сценаріїв, кіносценаріїв, статей; робочі матеріали для підготовки публікацій та телепередач з історичних та історико-літературних тем; матеріали з історії створення Одеського державного літературного музею (доповідні записки, плани, листування, публікації та ін. , 1962-1984); виписки, нотатки різної тематики.

Біографічні матеріали: автобіографії, характеристики; атестат про закінчення середньої школи в м. Вологді, копія диплома Саратовського державного університету; службові посвідчення, перепустки, довідки та ін. (1942-1980).

Листи М. О. Бригіна, адресати: І. О. Адов («Одесские известия»), С. О. Бондарін, Є. М. Весенін («Крокодил»), Л. М. Малінов, О. Л. Попов, Л. І. Славін; редакції та видавництва: «Политиздат» та ін. (1971-1981).

Бугова Л. І.

Ф. Р-7972, 100 од. зб. (1905-1985). Опис.

Бугова Лія Ісаківна (10. 04. 1900 - 1981) - акторка драматичних та єврейських театрів України, провідна актриса Одеського російського драматичного театру імені А. В. Іванова, народна артистка УРСР.

Народилась в єврейській сім'ї у м. Немирові Подільської губернії. Навчалася в Немирівській (до 1915) та Вінницькій (1915-1917) жіночих гімназіях. Розпочала творчу діяльність у вінницьких драмгуртках та професійних театральних трупах (з 1917). Добровільно вступила до лав Червоної армії; інструктор політвідділу 46-ої дивізії 14-ої армії, активна учасниця художньої самодіяльності (1919). Після демобілізації - співробітниця підвідділу мистецтв губнаросвіти в м. Вінниці, акторка Вінницького російського драматичного театру (1920). Працювала в Державному єврейському театрі «Кунст-Вінкл» («Мистецький куточок», м. Київ, 1922-1929), пересувному театрі Театрального тресту України «Ройтер факел» («Червоний факел», 1929-1932), пересувному вінницькому театрі (1933); в Одеському державному єврейському театрі («Госет», 1934-1938), Одеському російському драматичному театрі (1939-1941).

У роки Великої Вітчизняної війни працювала у 1-му Всесоюзному театрі «Кіно-актора» (м. Ташкент), у складі трупи драматичного театру Червоної армії Київського військового округу (м. Чита, 1942; м. Одеса, 1944). Акторка Одеського російського драматичного театру імені А. В. Іванова (1945). Народна артистка УРСР (1946).

Депутат Вінницької міської ради (1920-1922), Одеської міської ради (1934-1954); член Всеукраїнського комітету профспілки працівників мистецтв (1926-1930); секретар партбюро театру (1954, 1956).

Нагороди Л. І. Бугової: ордени Трудового Червоного Прапора, «Знак Почёта»; медалі «За доблестный труд в годы Великой Отечественной войны», «За победу над Германией», «25 лет победы в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.», «За доблестный труд. В ознаменование 100-летия со дня рождения В. И. Ленина»; почесні відзнаки та грамоти.

Була одружена двічі: за легендою, її *перший чоловік*, революціонер-підпільник І. Бугов, був убитий білогвардійцями, а його тіло кинуте у р. Буг (в пам'ять про нього акторка залишила це прізвище); *другий чоловік* - актор, режисер Одеського єврейського театру Лазар Тимофійович Абеліов.

* У 1989 р. до Одеського історико-краєзнавчого музею від А. А. Решетник надійшли більше 300 одиниць зберігання, що мають відношення до життя та діяльності Л. І. Бугової – документи, фотографії, театральні костюми та приналежності, рояль «Busendorfer» та ін.

Документи творчої діяльності: матеріали про роботу в єврейських театрах «Кунст-Вінкл», «Ройтер Факел»: накази, договори, репертуар, програми, списки акторів, афіші тощо (російською та єврейською мовами, 1925-1937); репертуари виступів (1937-1980); рукописи сценаріїв (1939-1975) та ролей у різних п'єсах з нотатками Л. І. Бугової (1948-1964); матеріали для роботи над ролями (1940-1968); запрошення на творчі зустрічі з трудовими колективами та громадськістю (1954-1966); тези до виступів, театральні нотатки (б. д.) та ін.

Біографічні документи: Автобіографія, характеристика; лікарські посвідчення про щеплення проти віспи (1907); мандат учасника конференції працівників мистецтв «Рабис»; документи про надання звання заслуженої артистки; довідка про евакуацію; посвідчення з місць роботи; пенсійна книжка; почесні грамоти Одеського обласного комітету ЛКСМУ, Одеського обласного управління культури та ін.

Листування. Листи Л. І. Бугової, адресати: приватні особи (б. д.), вітання та листи особового характеру (1963-1973). Листи до Л. І. Бугової, кореспонденти: приватні особи (1929-1981); організації та установи: Московська державна філармонія, Державний музей театрального мистецтва, Російський драматичний театр імені А. В. Іванова, видавництво «Искусство», Українфільм, Українське управління з питань мистецтв та ін. (1936-1977); телеграми, привітання з днем народження, святами (1931-1981).

Документи Л. Т. Абеліова: посвідчення, свідоцтво про смерть; запрошення на ювілейні вечори; листування (телеграми про гастролі, приватні листи та ін.); *фотографії* Л. Т. Абеліова в ролях (1934-1948).

Фотографії: Л. І. Бугова (1916-1950); з І. Буговим та Л. Т. Абеліовим (б. д.); з колегами на творчих зустрічах (1937-1970); батьки, сестри, брат, інші родичі (1942-1958); Л. І. Бугова в ролях (1935-1977).

Вайнштейн О. С.

Ф. Р-8067, 47 од. зб. (1920-1995). Опис.

Вайнштейн Олександр Соломонович (27. 05. 1903 - 1995) - журналіст, громадський діяч, учасник Громадянської та Великої Вітчизняної воєн.

Народився в м. Альошки Дніпровського повіту Таврійської губернії. Добровільно вступив до лав Червоної армії: військовослужбовець 15-ої стрілкової дивізії; переведений до 51-ої стрілкової дивізії, учасник штурму Перекопу, в бою поранений і контужений (1920); командуючий взводом окремої роти зв'язку 51-ї дивізії (прикордонна служба, 1924); звільнений у запас (1925). Член ЛКСМУ (1924), КП(б) У (1930).

Закінчив Одеський інститут харчової промисловості. Працівник цукрорафінадного заводу, редактор багатотиражної газети «Одеський сахарник»; організатор і редактор районних газет «Большевик Любашовщини», «Колгоспна правда»; завідуючий одеським відділенням всесоюзної газети «За пищевую индустрию».

З початком Великої Вітчизняної війни - редактор районної газети «Велижанский ударник», кореспондент Всесоюзного радіокомітету, під час виконання завдань «Совинформбюро» знаходився на лінії фронту. Виконував доручення органів НКВС. У мирний час - член рад ветеранів прикордонних військ Одеського гарнізону та 51-ї Перекопської дивізії.

Закінчив Центральні газетні курси при ЦК ВКП(б) (1946). Працював страховим агентом у м. Омську (1949). Позаштатний кореспондент газет «Чорноморська комуна», «Знамя коммунизма», «Вечерняя Одесса» (Одеса, з 1963); «Советский пограничник» (Київ) та ін.

Псевдоніми: «А. Волков», «А. Зинаидов», «А. Винокамнев».

Документи службової та громадської діяльності. Рукописи статей, газетні публікації; нотатки, виписки з історії 51-ої Перекопської дивізії та прикордонних військ, на кримінальні, морально-етичні та інші теми (1965-1989). Матеріали роботи Одеської ради ветеранів 51-ої Перекопської дивізії (протоколи засідань, списки ветеранів, довідки про проведену роботу, листування, 1970-1983); анкети ветеранів дивізії, спогади та листування (1964-1984); рукописи статей ветеранів війни, газетні статті та нотатки різних авторів про дивізію, громадянську війну, прикордонників (1969-1990); списки ветеранів Великої Вітчизняної війни - генералів та чекістів-прикордонників м. Одеси (1975). Копія довідки про 15-ту Сиваську стрілкову дивізію (Центральний державний архів Радянської Армії, 1979). Копія посвідчення інструктора політсекції тилу 14-ої армії О. Голодницького про перебування його на посаді коменданта міста Альошки (політвідділ Херсонської бойової групи, 1920) та ін.

Біографічні документи. Автобіографія, свідоцтва про одруження, посвідчення (службові, нагородні та інші), доручення, членські та читацькі квитки, перепустки, особовий листок, витяг з трудової книжки, характеристики, свідоцтва, довідки, облікова картка ветерана, тимчасове посвідчення учасника Великої Вітчизняної війни, приймальна квитанція на зброю, телеграми, блокнот, почесні грамоти, вітальні адреси та листівки, запрошувальні квитки та ін. (1930-1995).

Листування. Листи О. С. Вайнштейна, адресати: приватні особи, державні, партійні, громадські організації (1959-1993). Листи до О. С. Вайнштейна, кореспонденти: приватні особи, радянські органи влади, редакції газет, музеї, архіви, прокуратури (1959-1993).

Документи інших осіб. Газетні статті з інформацією про О. С. Вайнштейна; газета «Велижанский ударник» (1941). Матеріали його дружин, Р. Б. та З. Б. Рошковських: довідки, квитанції, членський квиток, газетні статті, листування; заповіт та некролог на смерть Р. Б. Рошковської. Журнальні статті В. О. Волкова, сина О. С. Вайнштейна.

Фотодокументи: О. С. Вайнштейн, сімейні фотографії Р. Б. та З. Б. Рошковських (1924 - 1992); ветерани-прикордонники та ветерани 51-ої Перекопської дивізії, фотокопії із пам'ятного дивізіонного альбому (1920-ті - 1980-ті рр.).

Виноградови (сімейний фонд)

Ф. Р-8104, 161 од. зб. (1916-1987). Опис.

Виноградов Костянтин Олександрович (01.02.1902 - 21.12.1989) - доктор біологічних наук, професор Одеського державного університету імені І. І. Мечникова, заступник директора Одеського відділення Інституту біології південних морів.

Народився в м. Ревелі (Таллінн). Червоноармієць (1918). Випускник Харківського інституту народної освіти (1928); аспірант Харківської філії Науково-дослідницького зоолого-біологічного інституту АН УСРР, науковий співробітник Карадаської біологічної станції АН УСРР (1929-1932) та Камчатської морської станції (м. Петро-павловськ-Камчатський, 1933-1936); директор Карадаської біологічної станції (1937-1941, 1944-1952). Під час Великої Вітчизняної війни знаходився в евакуації з Інститутом зообіології АН УРСР (Уфа, Москва).

Кандидат біологічних наук (дисертація «Полихеты Карадага (Черное море)», 1942), доктор біологічних наук (дисертація «Фауна Прикамчатских вод Тихого океана», 1947); професор гідробіології та іхтіології (1951). Старший співробітник Інституту гідробіології АН УРСР (1952), директор Одеської біологічної станції (1954), завідуючий відділом екологічної біогеографії, заступник директора з на-

укової роботи Одеського відділення Інституту біології південних морів (1963-1972). Професор Одеського державного університету імені І. І. Мечникова (1956-1965). Консультант Одеського відділення Азовсько-Чорноморського науково-дослідницького інституту морського рибного господарства та океанографії (1974-1983).

Був одружений з З. А. Виноградовою. Помер у м. Одесі.

Виноградова Зоре Аблякимівна (30. 11. 1916 – 18. 05. 1989) – доктор біологічних наук, професор біологічного факультету Одеського державного університету імені І. І. Мечникова, завідувач відділу біохімії Інституту біології південних морів АН УРСР.

Народилася в с. Кольчура (сучасне Некрасове) Феодосійського повіту Таврійської губернії. Закінчила Кримський педагогічний інститут (1937); викладач Судацької середньої татарської школи, за сумісництвом - Керченської філії Дніпропетровського заочного інституту підвищення фахового рівня керівних працівників гірничої металургії (1937-1938). Науковий співробітник Карадазької біологічної станції (1938-1941, 1945-1952), Інституту зообіології АН УРСР (в евакуації у містах Уфі та Москві).

Кандидат (дисертація «О химическом составе беспозвоночных Черного моря и его изменениях», 1947), доктор біологічних наук (дисертація «Витамин А в рыбах и некоторых беспозвоночных Черного моря», 1958). Науковий співробітник (1953), завідувач біохімічною лабораторією Одеської біологічної станції (1955); завідувач відділу біохімії Інституту біології південних морів АН УРСР (1953-1962); професор біологічного факультету Одеського державного університету імені І. І. Мечникова (1963-1972).

Була одружена з К. О. Виноградовим. Померла в м. Одесі.

Документи службової, творчої, наукової, громадської діяльності.

К. О. Виноградов. Рукописи кандидатської та докторської дисертацій, наукових праць: «Морские биоценозы Юго-Восточного побережья Камчатки» (1932-1936), «Морская прибрежная ихтиофауна Юго-Восточной Камчатки» (1932-1935) «Жизнь Черного моря» (1952-1953), «Исследования в области контактных зон Черного моря в 1960-1971 годах», «Развитие морской биологии на Украине до 1917 года» (1973-1983), «Тропический и субтропический элемент в фауне Черного моря» (1970). Матеріали наукових конференцій (рукописи доповідей, тези, нотатки, запрошення, програми, 1960-1969). Документи про роботу в Одеському університеті (лекції з гідробіології, програми спецкурсів). Відгуки та рецензії на наукові праці. Документи науково-дослідницьких експедицій, в яких брав участь К. О. Виноградов (звіти, доповіді, газетні статті, 1958-1984). Документи про роботу К. О. Виноградова депутатом ради Київського району м. Одеси (посвідчення, звіти, рішення, 1963-1973). Документи про роботу у Всесоюзному гідробіологічному товаристві (довідка, звіти, 1971-1973).

З. А. *Виноградова*. Докторська дисертація. Опубліковані праці з гідробіології та підготовані до друку відбитки публікацій (1957-1972). Матеріали наукових конференцій (статті, доповіді, тези, програми, 1957-1988). Матеріали роботи в Одеському університеті (звіти, програми спецкурсів, 1964-1972). Рецензії та відгуки на наукові праці (1968-1987).

Біографічні документи. К. О. *Виноградов*. Посвідчення гімназиста Гельсінгфорської гімназії (1917), дипломи кандидата (1946) та доктора (1948) біологічних наук, атестат професора (1951), біографічна довідка, особовий листок з обліку кадрів (1972), характеристики, довідки з місць роботи, витяги з наказів, трудова книжка (1921-1986), вітальні листи, телеграми, адреси з нагоди ювілеїв (1962, 1972, 1982), газетні та журнальні статті про К. О. Виноградова (1948, 1950, 1968-1969, 1983, 1985); стаття А. В. Жирмунського, В. Н. Золотарьова та Ю. М. Макарова «К. О. Виноградов» (1985). З. А. *Виноградова*. Диплом кандидата біологічних наук (1947), атестати професора (1967) та старшого наукового співробітника (1942, 1955), автобіографія (1971), особовий листок, анкети, характеристики, довідки з місць роботи, витяги з наказів, трудова книжка (1939-1971), список наукових праць. Записна книжка (1979-1983). Газетні та журнальні статті про З. А. Виноградову (1963, 1972, 1983). Почесні грамоти Виноградових (1960-1987).

Листування. Листи К. О. *Виноградова*, адресат: Ф. С. Замриборщ (1966). Листи до К. О. *Виноградова*, кореспонденти: Л. Ш. Давіташвілі (1946), Д. К. Третьяков (1949), О. О. Скарлато (1954), Л. О. Зенкевич (1962, 1967), В. Г. Бочаров (1963, 1965, 1967-1968), Міхай Беческу (Румунія, 1963, 1967-1968), Ха Мао (В'єтнам, 1965), Франьо Шуніч (Югославія, 1965-1966), С. Стоянов (Болгарія, 1971), П. В. Ушаков (1972, 1977, 1982-1983, 1988), О. Г. Резніченко (1976-1983), О. І. Маркевич (1976, 1986), видавництво «Таврія» (1982).

Фотографії: К. О. Виноградов (б. д), З. А. Виноградова (б. д); групі зі студентами, науковими співробітниками, учасниками конференцій (1946-1987); фото краєвидів Камчатки, Криму, Одещини, Чорного моря (1946, 1954-1965); академік С. Х. Зернов (1938); професор О. Р. Прендель (копія), фото морської флори і фауни (37 од.).

Володін І. І.

Ф. Р-8072, 189 од. зб. (1938-2001). Опис.

Володін Іван Іванович (22. 10. 1911 - 20. 09. 2001) - інженер-гідротехнік, раціоналізатор; колекціонер-мистецтвознавець, краєзнавець; учасник Великої Вітчизняної війни.

Народився в с. Трясно Тульської губернії. Разом із сім'єю переїхав до Одеси (до 1917). Навчався на гідротехнічному факультеті Одеського інституту гідротехніки та меліорації (спеціальність «інженер-гідротехнік», 1928-1933). Працював у будівельних організаціях Москви та на Далекому Сході, потім в Одесі – в АСО «Эпрон» (1938-1940) та в Одеському облпроекті (1941). Учасник оборони Одеси, поранений у боях, перебував в окупації (1941-1944).

Після війни - начальник відділів капітального будівництва Одеського судноремонтного заводу № 2 та Українського державного рибного тресту (1944-1945), начальник ВКБ облігпрому в м. Ужгороді (1946-1949), інженер-геодезист Придніпровського промбудпроекту (1949-1952), інженер відділу досліджень Одеського проектного інституту № 3 (1952-1955); старший лаборант, викладач, науковий співробітник Одеського державного університету імені І. І. Мечникова (1956-1957); інженер-інспектор (1957-1961), старший інженер, керівник групи науково-технічної пропаганди Одеського облуправління будівництва і промбудматеріалів (1961-1975).

Автор проекту підводного хвилелому, збудованого на пляжі «Ланжерон» у м. Одесі, керував підводно-технічними роботами зі зведення берегоукріпних споруд у м. Сочі, брав участь у роботах з підйому пароплавів «Патагонія», «Петр Первый» та ін. Співробітничав з науково-технічними видавництвами, особливо з редакцією журналу «Транспортное строительство»; опублікував понад 250 наукових статей, лекцій, технічних інформацій, раціоналізаторських пропозицій.

Брав участь у суспільному житті: громадський інспектор Одеської обласної організації Товариства пам'яток історії та культури (більше двадцяти років готував документи про такі об'єкти, вносив пропозиції щодо їх реконструкції - Приморський бульвар, будівля Одеської філармонії та ін.). Відомий мистецтвознавець, колекціонер живопису та предметів давнини, листувався з багатьма діячами культури, з музеями та бібліотеками. Помер у м. Одесі.

Документи службової, творчої, наукової, громадської діяльності. Рукописи статей, лекцій, конспектів; журнальні статті, технічні інформації, виробничі звіти, методичні вказівки; збірники технологічних карт, інформаційні карти; картки впровадження прогресивних технологій, раціоналізаторські пропозиції; підготовчі матеріали до видань та кандидатської дисертації; текст телевізійного репортажу з виставки будівельних матеріалів та будівництва. Акти обстеження, технічні висновки щодо капітального ремонту, реконструкції, благоустрою Одеської наукової бібліотеки імені М. Горького, Одеської філармонії, Одеського театру опери і балету, Приморського бульвару, ін. (1986-1990); запрошення на пленуми Одеського товариства охорони пам'яток історії та культури (1971-1991) тощо.

Праці «Заметки о художниках» (1965-1999), про художників М. С. Сар'яна (1966-1990), І. С. Глазунова (1988), співака Д. М. Гнатюка (1983), піаніста С. М. Ріхтера (1968-1991); спогади «Три поїздки на Дальний Восток», «Эпрон» (1988); матеріали про Л. М. Толстого та Ясну Полянну, спогади матері, А. М. Володіної, про зустріч з Л. М. Толстим (з коментарями І. І. Володіна, 1938-1991); записи, зроблені при вивченні портретних мініатюр старовинного роду Рибон'єр; нотатки «О картинах», «О коллекционировании», «Тулов Федор Андреевич» (з описанням картин із особистої колекції); «Иконография» (записи та коментарі до творів В. О. Солоухіна «Черные доски»); список картин з колекції І. І. Володіна; есе «Одесские этюды инженера Володина» (2001). Альбом «Фотографии и чертежи железобетонных конструкций, примененные инженером И. И. Володиным на строительстве берегоукрепительных объектов в Одессе, Крыму и на Кавказе», бібліографічний покажчик технічної літератури з транспортного і гідротехнічного будівництва з роботами І. І. Володіна, списки опублікованих праць (1948-1989).

Біографічні документи. Автобіографії, характеристики, щоденники, записні книжки (1950-1988); посвідчення, членські книжки та квітки (1953-1996), санаторно-курортні книжки (1959-1973); почесні грамоти (1960-1974), вітальні адреси та телеграми з нагоди 60-річчя І. І. Володіна (1971); матеріали, зібрані під час туристичних подорожей до Болгарії, Польщі, Чехословаччини, Угорщини, Ленінграда (*листування* з редакцією «Вечерней Одессы» щодо публікацій матеріалу, півтки, квитки, рахунки тощо, 1971-1985).

Листування. *Листи І. І. Володіна*, адресати: С. Р. Абрагам (1978), Н. В. Володіна (дружина, 1951-1969), зі зверненням «Олександр Олександрович», «Марія Миколаївна» (1975). *Листи до І. І. Володіна*, кореспонденти: Р. С. Абрагам (1969-1980), Е. П. Абрамова (1986-1988), Н. М. Бант (1964-1989), Є. Ю. Білецький (1979), С. Василевський (1970-1972), Н. В. Володіна (1954), В. В. Марухіна (1986-1988), В. М. Огородник (1964-1989), В. Ф. Покатаєва (1964-1987), А. Н. Полосіна (1964-1987), М. Рок (1970-1972), Н. В. Столиця (1964-1989), Є. Ф. Успенський (1964-1989), Н. М. Ужвій (1970-1972), С. І. Хорошайло (1964-1987), Г. С. Яблонський (1979); рідні, друзі, знайомі (1993); Одеська міська рада (1952-1953), Кагановицька районна рада (1952-1953), редакції журналів «Водный транспорт», «Наука и жизнь», «Строитель», «Изобретатель», «Транспортное строительство», редакції газет «Чорноморська комуна», «Литературная газета» (1939-1985).

Документи інших осіб. *Документи Н. В. Володіної (дружини)*: почесні грамоти (1959-1960), вітальні картки від рідних та знайомих (1962-2001), листи від Г. А. Афанасьєвої, В. В. Марухіної (1970, 1977), ради музею історії піонерської організації Тульського палацу піонерів та Тульського обласного товариства «Искатель» (1979).

Документи О. І. Володіної (сестри): пам'ятна адреса (1961), рукописи звітів про науково-дослідницьку роботу, робочі журнали (1951-1957), конспекти філософських творів «Законы высшей жизни» (А. Безант), «Как достигнуть познания высших миров» (Р. Штейннер). *Документи інших осіб:* інформаційні листки тресту «Чорноморгідробуд» про раціоналізаторські пропозиції, доповідь Т. І. Гришина під час диспуту на здобуття вченого ступеня кандидата технічних наук (1969).

Фотодграфії: І. І. Володін на роботі (1960-1980), А. М. Володіна (мати, 1958); колективи Одеського тресту «Одестрансбуд» та будівельного управління № 142 (1960-ті рр.), Одеський залізничний вокзал (1960-ті рр.).

Колекційні матеріали. Спогади Л. Д. Менделєєвої, доньки Д. І. Менделєєва, дружини О. О. Блока (машинописна копія з позначками І. І. Володіна, б. д.). Ф. Горенштейн, А. Михалков-Кончаловський, «Раба любви» (режисерський сценарій, 1976).

Друковані видання: збірка нормативних актів «Законодавство про пам'ятки історії та культури» (1970), Закон УРСР «Об охране и использовании памятников истории и культуры» (1980); шкільний підручник «Новая школа» (до 1918); І. І. Бабичинський «Положение и инструкции по технике безопасности на предприятиях по добыче строительных материалов» (1960); науково-технічні статті різних авторів, опублікованих в журналі «Транспортное строительство» (1967-1978); методпосібник «Элементы производственной эстетики на стройках и промпредприятиях» (1967); З. Кудрявцева «Искусство советской Прибалтики» (1971); А. А. Любчик «Советская станковая графика» (1971); реферативні збірки «Транспортное строительство» (1972-1975); А. А. Купчин «Профактиву об охране труда» (1974); І. І. Азаров «Осажденная Одесса» (1975); В. Д. Ходасевич «Некрополь. Воспоминания» (1976); збірка «Памятники истории и культуры. Всероссийское общество охраны памятников истории и культуры. Владимирское областное отделение» (1976); «Щоденники Ежена Делакруа» (1980); В. І. Тимофієнко «Формирование градостроительной культуры Юга Украины» (1986); С. О. Вольський «73 героических дня. Хроника обороны Одессы в 1941 году» (1988); О. В. Гудкова, С. Б. Охотников, Л. В. Субботін, І. Т. Черняков «Археологические памятники Одесской области. Справочник» (1991). Окремі примірники журналів «Архитектура СССР», «Наука и жизнь», «Журнал Московской патриархии» (1939, 1966-1978).

Проспекти, буклети туристичних центрів Болгарії, Угорщини, Чехословаччини (1970-ті - 1980-ті рр.); проспекти, буклети м. Волгограда, набір фотомініатюр з краєвидами м. Севастополя, листівки з репродукціями картин естонських художників з краєвидами м. Таллінна (б. д.).

Воронова О. В.

Ф. Р-7365, 6 од. зб. (1947-1969). Опис.

Воронова Ольга Володимирівна (07. 11. 1917 - після 1969) – педагог початкової школи, громадський діяч.

Народилася на ст. Кучургани Херсонської губернії. Закінчила Одеський педагогічний технікум (1936); вчителька молодших класів у школах Одеської області: № 15, м. Котовськ (1937-1941) та № 1, м. Роздільна (з 1944). Активна учасниця громадського життя: керівник шкільного методичного об'єднання, голова Роздільнянського районного методоб'єднання вчителів 1-4 класів, позаштатний інспектор району; постійний член виборчих комісій. За високі показники в навчально-виховній роботі неодноразово отримувала почесні грамоти. *Нагороди*: медаль Н. К. Крупської (1969), почесні грамоти.

Автобіографія О. В. Воронової; характеристика, почесні грамоти, статті з районної газети «Вперед» з нагоди 50-річчя та нагородження медаллю Н. К. Крупської (1947-1969). *Листи* школярів до О. В. Воронової з проханнями взяти участь у піонерській роботі шкіл (1963-1969).

Галяс В.Т.

Ф. Р-8255, 4 од. зб. (1960-1968, 2003, 2006). Здавальний опис.

Галяс Василь Терентійович (13.01.1921 - 2005) – історик, ветеран Одеського національного університету ім. І.І.Мечникова. Народився 13 січня 1921 року в містечку Журавно Жидачівського повіту Польщі (нині Львівської області). Вступив до історичного факультету Одеського державного університету (1939), але одразу був призваний до Червоної Армії. Учасник II світової війни. Відновив навчання в університеті після демобілізації (1946), навчався в аспірантурі (1951-1954). Працював старшим лаборантом на кафедрі історії СРСР (1954) та на кафедрі історії УРСР (1956). Одночасно читав кілька спецкурсів, у т.ч. з української історичної бібліографії. Помер в Одесі в 2005 р.

Стаття В.Т.Галяса «Русский историк-славист А.В. Флоровский» (2003). Зошит В.Т.Галяса з копіями листів А.В.Флоровського до нього (б/д). Листи А.В.Флоровського до В.Т.Галяса з питань джерелознавства історії (1960-1968, Прага). Книга «Василь Терентійович Галяс (біографічні матеріали до 85-річчя з дня народження) / Упор. В.М.Хмарський. – Одеса: Гермес, 2006. – 84 с.

Гольденберг О. Л.

Ф. Р-7977, 15 од. зб. (1946-1989). Опис.

Гольденберг Олександр Львович (1921-1989) – архітектор; учасник Великої Вітчизняної війни.

Народився у м. Миколаєві. Разом із родиною переїхав до Одеси (1921). Навчався на архітектурному факультеті Одеського інституту комунального та цивільного будівництва (сучасна Одеська державна академія будівництва та архітектури, 1936-1941). У роки Великої Вітчизняної війни – рядовий стрілок 3-го Білоруського фронту, День Перемоги зустрів під Кенігсбергом.

У мирний час працював в Одеському облпроекті (пізніше - «Одеспроект», «Діпромисто» (рос. - Гипроград). Створив більше 100 індивідуальних авторських проєктів у м. Одесі та Одеській області, серед яких - ресторан «Київ», санаторії імені В. П. Чкалова, «Примор'я», «Мирний», курорт «Аркадія», будинок № 33 по вул. Подбельського (Коблевський), гуртожиток нафтотехнікуму (Одеського технікуму нафтової та газової промисловості); автор проєкту реконструкції проспекту Миру (Олександрівського проспекту), генерального планування житлового району 5-ої - 9-ої станцій Великого Фонтану; будівлі морського вокзалу у м. Рені тощо.

Біографічні документи: автобіографія О. Л. Гольденберга (1989).

Документи службової та творчої діяльності. Проєктні роботи, ескізи, фотографії будинків та макетів будівель (1946-1988); рукописи статей та виступів під назвою «Архитектурная комедия» (1954-1977).

Фотографії О. Л. Гольденберга (1967-1989).

Гриценко М. С.

Ф. Р-7401, 74 од. зб. (1940-1974). Опис.

Гриценко Михайло Семенович (07. 11. 1907 - 21. 01. 1992) - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки Одеського педагогічного інституту; учасник Великої Вітчизняної війни.

Народився в с. Великі Сорочинці Полтавської губернії. Навчався на Великосорочинських вищих педагогічних курсах (1924-1927), працював учителем у школах Полтавщини (1928-1930). Екстерном закінчив Київський інститут народної освіти (1930). Аспірант Харківського науково-дослідницького інституту педагогіки, одночасно - співробітник Харківського обласного відділу профосвіти (1931). Завідувач кафедри педагогіки Запорізького інституту народної освіти (1933-1941). У роки Великої Вітчизняної війни - викладач навчальних закладів Таджикиської та Киргизької РСР (1941-1943), інспектор політуправління Українського фронту (1943-1945). Кандидат педагогічних наук (захист відбувся в Середньоазіатському університеті імені В. І. Леніна, 1943).

Завідувач кафедри педагогіки Одеського державного університету імені І. І. Мечникова (1946-1949); директор Одеського педагогічного інституту іноземних мов (1949-1956); викладач, професор кафедри педагогіки Одеського педагогічного інституту (1956-1983). Доктор педагогічних наук (дисертація «Развитие общеобразовательной школы в Украинской ССР (1919-1970)», 1970).

Нагороди: орден Червоної Зірки, бойові медалі, нагрудний знак «Відмінник народної освіти Української РСР».

Помер у м. Києві.

Документи службової, творчої та наукової діяльності. Рукописи кандидатської та докторської дисертацій (1940, 1967), монографій «Очерки по истории школы и педагогики Украинской ССР. 1917-1961», «История школы в Украинской ССР. 1917-1941» (1946-1961), праць з історії народної освіти, статей про діяльність Г. С. Сковороди, М. В. Гоголя, К. Д. Ушинського, А. С. Макаренка (1948-1973); сценарії навчальних діафільмів про життя та діяльність К. Д. Ушинського (1973) та Я. А. Коменського (1974).

Рецензії та відгуки на праці М. С. Гриценка (1939-1972); документи про його роботу в Одеському педагогічному товаристві, участь у наукових конференціях (1960-1973).

Біографічні документи. Автобіографія; дипломи про закінчення навчальних закладів (1930-1972); особовий листок та характеристики з місць роботи, службові посвідчення (1932-1970), членські квитки наукових товариств та читалень (1939-1960). Медичні довідки (1950-1974). Вітальні адреси з нагоди 60-річчя (1967).

Листування з Академією Педагогічних Наук УРСР, Міністерством освіти УРСР, видавництвами, навчальними закладами, бібліотеками та архівами (1963-1971).

Документи інших осіб: спогади С. Гриценка (батька М. С. Гриценка) про революційні події 1905 року в с. Сорочинці (1935).

Фотодокументи: М. С. Гриценко (1973-1974); фотографії Одеси, Праги, с. Великі Сорочинці (1973).

Колекційні матеріали: поштові картки із зображенням туристичних об'єктів та пам'яток м. Праги (Чехословацька ССР, 1957).

Демидов П. Г.

Ф. Р-7363, 9 од. зб. (1925-1969). Опис.

Демидов Павло Геннадійович (22. 05. 1893 - 11. 04. 1969) – професор Одеського технологічного інституту харчової промисловості .

Народився в с. Трестіно Костромської губернії в сім'ї службовця. Закінчив ремісниче училище імені Кулібіна (м. Нижній Новгород, 1910) та млинно-технічне училище (м. Одеса, 1916). Перебував на військовій службі (1916-1917). Працював в Одеському млинно-технічному училищі (з 1921) яке в наступні роки зазнало декілька реорганізацій та змін назви: технікум (1922), політехнікум технології зерна та борошна (1928); інститут технології зерна та борошна (1929), інститут інженерів борошномельної промисловості та елеваторного господарства (1939); у подальшому - Одеський технологічний інститут харчової промисловості (1970; сучасна Одеська національна академія харчових технологій імені М. В. Ломоносова). Екстерном закінчив Харківський технологічний інститут (1925); кандидат наук (1938). Декан технологічного (1932) та механічного (1939-1941) факультетів; завідуючий кафедрами технологічного обладнання млинів, елеваторів та круп'яних заводів (в евакуації у м. Ташкенті, 1941-1944), комбігодувальної промисловості (1944-1953) та технології млинно-круп'яного і комбігодувального підприємства (1954-1969). Професор (1959).

Нагороди: ордени Леніна, Трудового Червоного Прапора, медалі, грамоти. Помер у м. Одесі.

Документи наукової діяльності: перелік науково-дослідних праць та публікацій (1925-1965); наукові звіти про перебування П. Г. Демидова в Чехословаччині (1948).

Біографічні документи: автобіографія; особовий листок, характеристики з місць роботи, виписки з трудової книжки та службових наказів; свідоцтво та атестат про закінчення середніх навчальних закладів, диплом кандидата наук, атестати доцента і професора; військовий квиток, службові посвідчення, членські квитки наукових товариств. Посвідчення про нагородження значком «Отличник заготовок»; грамоти.

Вітальні листи та телеграми від навчальних закладів (1957-1963).

Фотографії: П. Г. Демидов у Чехословаччині (1948).

Де-Рібас Л. М.

Ф. Р-5437, 20 од. зб. (1839-1921). Опис.

Де-Рібас (Дерібас, Дерибас) Людвіг /Луї-Антоній-Михайло/ Михайлович (1886 – 18. 04. 1922) – історик, краєзнавець, бібліограф, директор, помічник директора Одеської публічної бібліотеки.

Народився у м. Одесі. Син Михайла-Еммануїла Феліксовича Де-Рібаса та Єлизавети Андріївни Ван дер Шкруф; по лінії батька – прямиий нащадок Фелікса Де-Рібаса, рідного брата засновника м. Одеси адмірала Іосифа Де-Рібаса; *брат* історика та бібліографа Олександра Де-Рібаса (Дерібаса). Освіту отримав в Одеському комерційному училищі; працював в Одеській публічній бібліотеці, якою керував його батько, на посаді старшого помічника бібліотекаря, в перші роки радянської влади – директора та помічника директора бібліотеки (1880-1922). Член-кореспондент Одеського товариства історії та старожитностей. Редактор збірника статей «Из прошлого Одессы», виданого до 100-річчя міста (1894). Був *одружений* з Мальвіною Миколаївною Пфейфер, мав двох *дочок* – Ольгу (1905 р. н.) і Єлизавету. Помер у м. Одесі.

Листи до Л. М. Де-Рібаса, кореспонденти: Єлизавета Де-Рібас (*донька*, 1919), історики та викладачі російських університетів: О. О. Борзенко, І. Денисюк, І. А. Линниченко, Л. О. Чижиков, С. Я. Штрайх (1904-1920). Візитні картки від знайомих (1915). Вірші невідомого автора (італійською мовою, 1839). Лист Дубельта до М. М. Лонгінова (1840). Лист Г. Супічича до редактора збірника «100-річчя Одеси» (1894). Друковані портрети письменника І. С. Тургенева та історика Стюарта (1878-1890).

Дихан М. Д.

Ф. Р-8237, 144 од. зб. (1925-2012). Опис.

Дихан Михайло Дмитрович (25. 08. 1925 – 06. 07. 2006) – учасник Великої Вітчизняної війни; доктор історичних наук, професор, викладач вищих навчальних закладів Одеси і Софії (Болгарія); Заслужений працівник вищої школи УРСР; академік Балканської Академії Наук; один з лідерів національного відродження болгарської діаспори на теренах СРСР.

Народився у с. Благоево (тепер - Іванівського району Одеської області) у сім'ї нащадків болгар-колоністів. Навчався у 7-річній школі, закінчив Бобринецький сільськогосподарський технікум (1941). З початком Великої Вітчизняної війни пішов на фронт добровольцем винищувального батальйона, командир відділення мінометів 869-ого стрілкового полку 271-ої дивізії (1942-1944); учасник оборони Кавказу і визволення України, інвалід війни I групи.

Навчався в Одеському технікумі культпросвітпрацівників (1945-1946), закінчив юридичний факультет Львівського державного університету імені І. Я. Франка (1951). Почав викладацьку діяльність учителем історії в середній школі робітничої молоді № 6 м. Одеси (1954); у різні періоди працював старшим лаборантом, викладачем кафедри історії КПРС, доцентом кафедри наукового комунізму Одеського державного університету імені І. І. Мечникова; старшим викладачем кафедри нової і новітньої історії Одеського державного медичного інституту імені М. І. Пирогова; професором, завідуючим кафедрою наукового комунізму Одеського інституту народного господарства; професором Софійського електротехнічного інституту (Болгарія); професором Одеської національної юридичної академії.

Кандидат історичних наук (дисертація «Участие трудящихся болгар и гагаузов Юга Бессарабии в Великой Октябрьской социалистической революции и в борьбе с интервентами в 1917–1920 гг.», захист відбувся в Інституті історії Академії Наук УРСР, 1961; опублікована в Болгарії). Доктор історичних наук (дисертація «Развитие и укрепление братских связей между КПСС и БКП (1917-1929 гг.). Участие болгарских интернационалистов в гражданской войне и социалистическом строительстве в СССР», 1972). Професор (1974). Заслужений працівник вищої школи УРСР (1985). Академік Балканської Академії Наук (2001).

Автор близько тридцяти монографій і науково-популярних видань, понад двохсот статей, опублікованих у наукових журналах і збірниках, що видавалися у загальновідомих наукових центрах СРСР, України, Молдови, Болгарії, Канади, та понад семисот статей у засобах масової інформації. Основна проблематика його досліджень - історія політичних, економічних і культурних зв'язків Болгарії з СРСР, Україною, Молдовою, Російською Федерацією, історія та сучасність болгарської діаспори.

М. Д. Дихан - видатний громадський діяч, один з лідерів національного відродження болгарської діаспори на теренах СРСР. Один із авторів звернення до ЦК КПРС з приводу проблем асиміляції болгар в СРСР, втрати болгарами національних традицій, рідної мови, культури (1960-ті). Секретар правління (1959), заступник голови (1980) Одеського відділення Комітету радянсько-болгарської дружби. Один з ініціаторів видання в м. Одесі газети та організації радіо- та телепередач болгарською мовою (1989), заснування Одеського болгарського дружества (відігравав значну роль як заступник голови і почесний голова). Ініціатор звернення лідерів одеської болгарської громади до президента Болгарії Желю Желева з пропозицією про відновлення діяльності Генерального консульства Республіки Болгарія в Одесі (1991). Голова одеської делегації на Першому міжнародному з'їзді болгар за участю представників 18 держав (1991). Член Настоятельства Міжнародної асоціації болгар від України (1991). Значним досягненням його громадської діяльності стало відкриття в Одесі Всеукраїнського центру болгарської культури (1999). Протягом чотирьох десятиріч відвідував Болгарію з метою збирання матеріалів для наукових досліджень, участі у конференціях, зміцнення українсько-болгарських наукових і культурних зв'язків; неодноразово читав лекції у навчальних закладах, виступав на болгарському радіо та телебаченні.

Нагороди: ордени Червоної Зірки (двічі, 1943, 1944), Слави 3 ст. (1944), Великої Вітчизняної війни 1 ст. (1985); 14 медалей за бойові заслуги та трудові досягнення (СРСР, Україна); *іноземні* - орден «Кирил и Методий» 2 ст. (1969) та 4 медалі (Болгарія). Численні грамоти, дипломи, подяки.

Помер в м. Одесі, похований на II християнському кладовищі.

Документи службової, творчої та громадської діяльності. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (1961). Рукопис дисертації на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук (1972). Витяг з протоколу Вченої ради Вищого машинобудівного інституту імені В. І. Леніна (Софія, Болгарія) про виконання плану науково-педагогічної роботи завідуючого кафедрою наукового комунізму Одеського інституту народного господарства, д. і. н. М. Д. Дихана (1988).

Договори з видавництвами на друкування праць (1968-1987). Монографії, науково-популярні книги, присвячені українсько-болгарським зв'язкам, історії болгар в Україні та видатним особам - болгарам України і Болгарії зокрема, на теми: переселення болгар у Південну Україну, 200-річчя села Благоевого в Одеській області, болгаро-політемігранти в Україні у 1924-1929 рр., письменники-болгари в Україні, болгарські національні райони в Україні, лідери і спонсори болгарського національного відродження в Україні (1985-

2005); Одеське болгарське дружество (1989-2006); у співавторстві: «Истински другари» (з А. Д. Бачинським), «Солдат трех революций» (з А. Богоєвою) та ін. (рукописи, друковані прим.; російською і болгарською мовами). Нариси «Здравствуй, полк родной», рукопис спогадів про Велику Вітчизняну війну (1984-2005).

Статті, повідомлення, оповідання, огляди про історію розвитку культурних російсько-болгарських зв'язків; роль представництва Болгарської компартії у виконкомі Комінтерну в 1925-1927 рр. ; бессарабські болгари у Першій російській революції 1905-1907 рр. ; болгари і гагаузи Одещини в Громадянській війні, їх участь у Татарбунарському повстанні; болгари у бригаді Г. І. Котовського; наукове управління соціалістичним суспільством; про історію українсько-болгарських культурних та літературних зв'язків у 20-х – 30-х рр. ХХ ст. (з І. М. Кулінічем); Георгій Димитров і політична еміграція в Одесі (з П. С. Соханем); бібліографія літератури про епоху болгарського Відродження (з І. П. Портним); документи про перебування Г. Раковського в Одесі та про допомогу вчених Новоросійського університету визвольному рухові на Балканах у 1875-1877 рр. (з А. Д. Бачинським); нові документи Одеського архіву про Браїльське повстання 1841-1842 рр. (з Іоно Мітевим, болгарською мовою).

Рукопис статті про візит в Україну делегації на чолі з прем'єр-міністром Болгарії Симеоном Саксбургготським (2004). Статті про життя та діяльність видатних болгар (Георгій Раковський, Георгій Димитров, Сотир Черкезов, Тодор Главчев, Серафим Мицев, Ніколай Шишман, революціонери-більшовики А. В. Христов, В. Райнов, герой Громадянської та Великої Вітчизняної воєн Іван Генев (з Г. А. Луцик) та ін.). Публікації у журналах: «Младеж» (1962), «Болгаро-советская дружба» (1960), «Отечествен фронт» (1987); інші статті, опубліковані в різних газетах і журналах (1958-2002). Доповіді, тези доповідей на II міжвузівській республіканській конференції славистів (1961), на міжнародних конгресах і конференціях у Болгарії (Софія, 1981; Варна, 1982).

Рецензії та відгуки на наукові та науково-популярні видання різних авторів (І. Германова, А. Д. Бачинський та Ф. О. Самойлов, І. Мещерюк, В. Травушкін).

Біографічні матеріали. Біографія (автор - сестра, А. Д. Дихан); свідоцтво про народження; особовий листок з обліку кадрів, трудова книжка, ксерокопія паспорта; довіреність на ім'я сестри; свідоцтво, довідки про смерть; газета «Роден край», присвячена пам'яті М. Д. Дихана; генеалогія родини Диханів (1925-2007). Документи про освіту: атестат Одеського технікуму політпросвіти; диплом Львівського державного університету; диплом кандидата історичних наук; атестати доцента і професора; посвідчення про здачу кандидатських екзаменів (1946-1974).

Документи про захист М. Д. Диханом дисертації на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук (оголошення, відгуки, повідомлення, 1972). Посвідчення заслуженого працівника вищої школи УРСР, Одеської державної юридичної академії, товариства «Знання», Одеського болгарського товариства (дружества), анкета комп'ютерного банку болгаристики (1985-2004). Посвідчення до орденських книжок, медалей (1944-1995). Трудова книжка. Характеристики (1962, 1972). Почесні грамоти (26; 1945-2006). Запрошення на наукові конференції, вечори радянсько-болгарської дружби, прийоми з нагоди Дня слов'янської писемності у Генеральному консульстві Болгарії в Одесі та ін. Вітання (адреси, поштові картки, телеграми) з нагоди ювілеїв та інших свят (1945-2006). Документи про стан здоров'я: анкета учасника війни, обстеження та ін. (1946-2006). Документи про перерахування пенсії (2006).

Щоденники зі спогадами і нотатками на теми: «Студенческая рапсодия», «Гайдаржи», «Петров», «Македонский вопрос», «Ан Як Кирязов», «Е. Димо», «Кисе», «Лидеры», «Мавроди», «Намлиев», «Фуклев», «Яковенко», «Львов» (в електронному варіанті, російською мовою).

Матеріали про М. Д. Дихана. Статті у газетах і журналах з нагоди ювілеїв М. Д. Дихана (1958-2007). Книга І. Д. Єргієва і С. Драгнева «Болгарский сладкодумец Михаил Дмитриевич Дыхан, профессор, доктор исторических наук. Библиография («80-летнему юбилею посвящается», 2005). Стаття О. О. Сурилова про М. Д. Дихана у виданні «Професори Одеського (Новоросійського) університету».

Листування. *Листи М. Д. Дихана*, адресати: Т. В. Селіванова-Крушевська (сестра, 1978-2005), «Валентина Іванівна» (прізвище не встановлене, б. д.). *Листи до М. Д. Дихана*, кореспонденти: Ігор Дихан (син, 1998); донька Асена Христова (1958-1970); Академія Наук Болгарії, музеї, редакції газет і журналів, науковці, громадські діячі, різні установи (1957-1997); однополчани (1975-1992); *листування електронною поштою* (2005).

Фотографії. М. Д. Дихан, з батьком, дідом, сином (1945, 1951, 1962); у період навчання на юридичному факультеті Львівського університету, зустрічі з однокурсниками (1946-1951, 1971); серед викладачів і випускників вечірньої середньої школи № 6 (1954); з братом Лукою і сестрою Анною (1956, 2002, 2003); з професором І. Мітевим, професором В. Мариновим, письменником С. Северняком (1960, 1988); на захисті кандидатської дисертації (1961); на конференції славістів у Львові (1981); на святкуванні 200-річчя села Благоеве Одеської області, біля найстарішого горіхового дерева у с. Шаркове (1984, 1988, 2002, 2003); з ветеранами Великої Вітчизняної війни (1985, 1990); на Всесвітньому конгресі болгаристів у м. Софії (1991), серед учасників візиту в Україну прем'єр-міністра Болгарії С. Саксбургготського, з президентом Болгарії П. Стояновим (2001); фотографії сестри, Т. В. Селіванової (1952-1954).

Відеодокументи. Відокасети з документальними фільмами: «Святкування 75-річного ювілею М. Д. Дихана» (2000), «Забравените българи» (2002), «Национальные ансамбли, песни, пляски», «Погребение М. Д. Дыхана», «Памет-15», «Бежаниците - 45», «Юбилей в Благоево», «Песни Ганны Пеневои».

Добролюбський К. П.

Ф. Р-7952, 14 од. зб. (1906-1985). Опис.

Добролюбський Костянтин Павлович (17. 05. 1885 – 01. 02. 1953) – доктор історичних наук, професор, декан історичного факультету Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова.

Народився у с. Грачовка Бузулуцького повіту Самарської губернії, в сім'ї земського вчителя. Закінчив Оренбурзьке духовне училище та Оренбурзьку духовну семінарію (1906); навчався у Казанському (1906-1908) та Санкт-Петербурзькому (1908) університетах. Знаходився на засланні за революційну пропаганду (1908-1910). Навчався у Санкт-Петербурзькому психоневрологічному інституті (1910-1911), в Цюріхському університеті (1911-1913).

Студент історико-філологічного факультету Новоросійського університету (1913-1915; диплом I ступеня, золота медаль, 1915); був залишений для підготовки до професорського звання при кафедрі всесвітньої історії. Був мобілізований до російської армії (1915). У роки Громадянської війни перебував у Одесі, працював у навчальних закладах міста. Після складання магістерського іспиту, був обраний приват-доцентом кафедри всесвітньої історії Новоросійського університету, викладав на Одеських вищих жіночих курсах (1920).

Після встановлення радянської влади працював в Гуманітарному суспільному інституті (1920-1921); в Інституті народної освіти (1921-1930); в Одеському інституті професійної освіти, де завідував кафедрою загальної історії (після реорганізації кафедр - кафедрою загальної історії та історії народів СРСР, 1930-1933). Професор (1934); доктор історичних наук (без захисту дисертації, 1936).

Професор, завідуючий кафедрою історії нового часу (1934-1941, 1944-1953), декан історичного факультету (1937-1938, 1940-1941; 1944-1953) Одеського державного університету. Читав лекції з історії нового часу, спеціальні курси з історіографії та історії Франції. У роки Великої Вітчизняної війни перебував в евакуації, працював у педагогічних інститутах у містах Краснодар та Самарканд, входив до Самаркандського міського комітету Спілки працівників вищої школи, був лектором самаркандської партійної організації.

К. П. Добролюбський - автор понад 40 наукових праць, основною темою яких стала історія Французької революції 1789-1794 рр. Співпрацював з сектором нової історії Інституту історії АН СРСР, двічі був висунутий кандидатом у члени-кореспонденти Академії Наук. Брав участь у роботі ювілейної сесії АН СРСР, присвяченій 220-річчю Академії Наук. Голова правління Одеського Будинку вчених (1945).

Член ВКП (б) (1945). Депутат Одеської міської ради (1939-1941, 1944-1947). Займався громадською роботою: читав лекції в Народному університеті, пролетарських школах, інших закладах народної освіти, брав участь у діяльності предметних історичних комісій, був співавтором шкільних програм з історії, лектором та членом бюро секції наукових працівників та інших професійних організацій. *Нагороди*: медаль «За доблестный труд в Великой Отечественной войне» (1945); Відмінник народної освіти (1946); почесні грамоти.

Матеріали наукової та педагогічної діяльності: прохання наукових закладів та дисертантів про підготовку дисертацій під керівництвом К. П. Добролюбського; запрошення в Кишинівський державний університет для читання лекцій з історії Французької революції; план лекцій з історії міжнародних відносин у Новий час; матеріали до видання книги «Термидор. Классовая борьба во Франции в 1794-1795 гг.» (листування, відгук на рукопис та ін., 1939-1957).

Біографічні документи: автобіографія, посвідчення про закінчення духовної семінарії, диплом Новоросійського університету про закінчення історико-філологічного факультету, грамота республіканського комітету Співки працівників вищої школи та наукових закладів Узбецької РСР.

Рукопис К. П. Добролюбського «Воспоминания о прошлом и встречи» (1906-1948).

Листи до К. П. Добролюбського, кореспонденти: В. С. Алексеев-Попов, А. І. Гладковська; студенти, аспіранти, співробітники (1946-1952).

Фотографії: К. П. Добролюбський (1915, 1930).

Дузь І. М.

Ф. Р-8140, 163 од. зб. (1944-1993). Опис.

Дузь Іван Михайлович (18. 11. 1919 - 21. 11. 1994) – доктор філологічних наук, декан філологічного факультету Одеського державного університету імені І. І. Мечникова; письменник, заслужений діяч культури УРСР; учасник Великої Вітчизняної війни.

І. М. Дузь народився в м. Волочиську Хмельницької області в сім'ї робітників. Студент українського відділення філологічного факультету Одеського держуніверситету (1937). З початком Великої Вітчизняної війни пішов до Радянської армії: рядовий; курсант Краснодарського військово-мінометного училища; командуючий мінометною батареєю (1942), начальник артилерії 1130-го стрілкового полку 336-ої Житомирської Червонопрапорної стрілкової дивізії. Після війни був призначений помічником начальника штабу 639-го мінометного полку, згодом командиром мінометного батальйону 93-го механізованого полку 26-ої механізованої дивізії.

Після демобілізації повернувся до Волочиська, працював учителем української та російської мови та літератури. Закінчив філологічний факультет Одеського державного університету (1948). Редактор газети «Зоря» (1948), завідувач відділу культури та побуту хмельницької обласної газети «Радянське Поділля» (1950).

Аспірант кафедри української літератури Одеського держуніверситету (1952, закінчив достроково). Кандидат філологічних наук (дисертація «Газета "Правда" в боротьбе за идейность и художественное совершенство украинской советской литературы (1929-1941 гг.)», 1954). Доцент (1957). Доктор філологічних наук (дисертація «Остап Вишня і розвиток української радянської сатири та гумору», 1967). Професор (1970). Декан філологічного факультету Одеського державного університету імені І. І. Мечникова (1958-1981), завідувач кафедри української літератури (1981). Проводив велику наукову, педагогічну та громадську роботу, займався проблемами української радянської літератури.

Літературну творчість розпочав у 1937 році, *публікувався під псевдонімами* «Іван Михайленко», «Іван Димич». *Автор книг:* «Павло Усенко» (1958), «Міжнародне значення української радянської літератури» (1959), «Публіцистика Павла Тичини» (1960), «ПРАВДА» і художнє слово» (1961), «Українська радянська сатира 20-х років», «Остап Вишня» (1962), «Олександр Корнійчук» (1963), «Петро Панч» (1966), «Гімн людині» (1967), «Степан Олійник» (1968), «Світлий дороговказ», «Ленінська Правда» про українську літературу» (1969), «На лінії вогню» (1972), «З відкритим серцем» (1974), «Союз сердець» (1982), «Динаміка становлення багатонаціональної радянської літератури» (1983), «Від задуму до прем'єри» (1985), «На все життя» (1985), «В серці у моїм» (1988), «Смішного слова чародій» (1989), «Панько Педа. Бринить весна», «Високе осіяння душі» (1990), «Переможці забуття» (1992), «Сквозь тернии ГУЛАГА» (1993), «Котляревський і Чорноморське козацтво», «Шевченко і Одеса», «Літературна Одеса» (1994) та ін. Один із співавторів наукової біографії Т. Г. Шевченко. Особливе місце в його науковій діяльності посідали питання розвитку української сатири та гумору.

І. М. Дузь брав участь у роботі IV (Москва) та V (Софія) всесвітніх з'їздів славістів. Займався різнобічною громадською роботою. Багато років редагував університетську газету «За научные кадры», керував районним відділенням товариства «Знання», був членом репертуарної колегії Одеського облуправління культури, членом президії та головою науково-методичної ради з літератури та мистецтва. Голова правління Одеського обласного товариства культурних зв'язків з зарубіжними українцями «Україна» (1976). Неодноразово виїжджав до Канади та США для читання лекцій. Ініціатор та організатор зміцнення радянсько-болгарських наукових та культурних зв'язків, член правління Товариства радянсько-болгарської дружби.

Депутат Волочиської райради, Одеської міської та обласної рад. *Нагороди*: орден Червоного Прапора (1943), два ордени Великої Вітчизняної війни 1 ст. (1944, 1985), орден «Знак Пошани» (1977); орден «Кирил и Методий» 1 ст. (Болгарія, 1983), 11 медалей. Заслужений працівник культури УРСР. Почесний громадянин м. Тернополя.

Помер в Одесі. До 10-ї річниці з дня його смерті у видавництві «Маяк» було видано збірник «Спогади про І. М. Дузя».

Матеріали наукової, педагогічної, громадської діяльності. Праці І. М. Дузя: «Текстологія п'єс Олександра Корнійчука» (1982), «На все життя» (1982); рукописи статей (1950-ті - 1980-ті рр.). Матеріали до 150-річчя, 170-річчя з дня народження Т. Г. Шевченко та 100-річчя з дня народження Остапа Вишні (рукописи статей, програми та плани наукових конференцій, всесоюзних Шевченківських свят літератури та мистецтва, запрошення на літературно-творчі вечори (1964-1989). Газетні статті (1967-1989), рецензії та відгуки на роботи інших авторів (1982-1991), творчі заявки (1984-1987), довідка про публікації (1989), запрошення на з'їзди, пленуми, літературні читання, наукові конференції, літературно-художні та музикальні фестивалі, концерти, урочисті засідання, консульські прийоми (1966-1992), запрошення на засідання вченої ради та спеціалізованої ради Одеського державного університету імені І. І. Мечникова (1958-1989), заяви про дозвіл на творчі відрядження, участь в літературно-художніх вечорах та святах (1969-1991), плани, програми, звіти про стажування (1981-1982), матеріали щодо проведення краєзнавчої практики студентів (1989), доповіді на зборах Одеської організації Спілки письменників України (1974-1989), подання, відношення про встановлення меморіальних дошок, найменування вулиць, вирішення житлового питання одеських письменників (1987-1988), щоденник депутата облради, тексти виступів перед виборцями, звіти про роботу з виборцями (1987-1990), матеріали про участь І. М. Дузя в Шевченківських читаннях в універ-

ситетах, культурних асоціаціях та товариствах об'єднаних українців у Канаді (звіти, статті, ін. , 1983), інформація про проведену роботу під час перебування у Варненській області (1988), запрошення на засідання секції книги Одеського Будинку вчених, правління Одеської обласної організації Товариства «Знання», в літ-артгалереї Одеського державного літературного музею «Литературные среды» (1970-1993); витяг із наказу військам Одеського військового округу про оголошення подяки І. М. Дузю за активну участь у культурно-шефській роботі в військах округу (1967).

Біографічні документи. Автобіографія, характеристики, анкети, диплом кандидата наук, профспілковий квиток, посвідчення (1954-1987), записна книжка, блокноти, перепустки (1954-1991), грамоти подяки за звільнення міст Житомира, Тернополя, Троппау (Чехія), Верхньої Силезії (Німеччина) від німецько-фашистських загарбників (1944-1945), почесні грамоти, вітальні адреси, листи, листівки, в т. ч. з нагоди 50-річчя та 70-річчя з дня народження (1958-1987).

Листування. Листи І. М. Дузя, адресати: Б. С. Ласкін (1980-і рр.), І. І. Лук'ячук (1989), Ю. М. Мушкетик (1988), Б. М. Рильський (1990).

Листи до І. М. Дузя, кореспонденти: Ф. Ф. Білоус (1988), М. Осипов (1988), рідні та близькі (1987-1991), колеги-письменники (1964-1991), ветерани-однополчани (1984-1990), друзі, знайомі, учні (1981-1991), Болгарська Академія Наук, Інститут літератури імені Т. Г. Шевченко, Центральний державний архів-музей літератури та мистецтва УРСР, літературно-меморіальний музей імені М. Рильського, Черкаський обласний краєзнавчий музей, Одеський інженерно-будівельний інститут, Одеська наукова бібліотека імені М. Горького (1966-1990); правління Спілки письменників СРСР та Спілки письменників УРСР, Харківська організація Спілки письменників УРСР (1982-1990), редакція Української Радянської Енциклопедії, видавництва «Радянський письменник», Вища школа», «Радянська школа», «Дніпро», «Маяк», редакції журналів «Дніпро», «Радуга», «Прапор», «Дружба народів», «На боевом посту», редакції газет «Сільські вісті», «Ленінець» (1966-1991); рада ветеранів 336-ої Житомирської Червонопрапорної стрілкової дивізії (1986-1989), Міський народний комітет м. Подебради (Чехія), Тернопільський міськком Компартії України, Народичеський райком Компартії України Житомирської області (1983-1989), Спілка чехословацько-радянської дружби (1983-1990).

Господарчо-майнові документи. Дарча на передачу на державне зберігання Одеському державному літературному музею своїх книг, фотографій, афіш (1989), матеріали з обміну житлової площі та утримання дачі (1978-1991), санаторно-курортні книжки, абонементи на передплату періодичної преси, тощо (1969-1991).

Документи інших осіб. Документи Л. І. Дузь (старша донька): диплом Міністерства вищої та середньої спеціальної освіти УРСР та ЦК ЛКСМ України про нагородження її як переможниці республіканського конкурсу студентських наукових робіт з технічних та природознавчих наук; грамота про нагородження як активного учасника студентської наукової конференції Чернівецького держуніверситету; довідка про роботу на посаді доцента університету (1970, 1989). Документи М. І. Дузь (молодша донька): грамота за відмінне несення почесної варти на Алеї Слави біля пам'ятника Невідомому матросу (1971). Документи І. Ф. Маяка (заслужений артист УРСР): почесна грамота, вітальна адреса президії Українського театрального товариства в зв'язку з 90-річчям з дня народження (рукописні копії, 1972).

Інші документи. Бібліографічний покажчик «Іван Михайлович Дузь» (укладач Л. С. Скржипчак, 1980); рецензії, відгуки А. В. Недзвідського, О. В. Килимника, Г. О. В'язовського, Ф. П. Смагленка на творчі роботи (1954-1989); довідка про внесок І. М. Дузя у зміцнення наукових та культурних радянсько-болгарських зв'язків, складена ректором Одеського держуніверситету В. В. Сердюком (1981); газетні статті про І. М. Дузя (Л. Шумакова, А. Носкова, Є. Голубовський, А. Михайлевський, А. Паньков, 1969-1989). Праці інших авторів: А. Коломієць «Дикий ангел» (повість, 1978); В. Канівець «Міс Америка» (1985), «На порозі вічності» (1986), «Брестський мир» (1986); С. Мельник «Гуморески» (1988); В. Кравчук «Квокче квочка в холодочку» (1989); А. Уваров «Остров тревог» (1989); А. Селіван, П. Педа (вірші, 1970-ті рр.); Т. А. Писчурникова, Ю. Шесталов, Н. Майоров (статті, 1982-1991); Ю. Макаров «Портрет для первой полосы» (рукопис, 1985); П. Полубок «Філфаківські каштани» (вірш, присвячений І. М. Дузю, 1988); М. Г. Любимий «Село» (вірш, рукопис, 1980-і рр.); В. С. Потапов «О. Фадєєв і М. Рильський» (стаття, 1979).

Автореферати дисертацій на здобуття вченого ступеня кандидата філологічних наук (Ю. О. Микитенко, І. Є. Волошко, О. Н. Токарев, А. Л. Глозов, О. І. Івасюк, О. В. Кеба, Г. І. Дьякова, В. С. Филипчук, О. В. Силаєв, Фалах Х. Джассим, 1987-1991) та вченого ступеня доктора філологічних наук (С. О. Коваленко, 1989); відгуки І. Слинко, І. Кирпеля, А. Марченко на трилогію письменника П. Автомонова «Каштани на память», «Второй фронт», «На Западном направлении» (1984-1985); Одещина на сторінках центральної та республіканської преси. Покажчик літератури за лютий 1988 р. (укладач Л. М. Смичок, 1988).

Фотодграфії. І. М. Дузь (1970 - 1980-ті рр.), на засіданні вченої ради Одеського державного університету імені І. І. Мечникова, з керівництвом університету, колегами з Чернівецького держуніверситету (1960-ті рр.), на урочистому засіданні в Петрівському технікумі сільського господарства Комінтернівського району, присвяченому Шевченківському святу «В сім'ї вольній, новій» (1987), з письменником Н. Романченком (1986, 1990), зі знайомим на дачі (1980-і рр.); професор

М. А. Шевченко (1960-і рр.), Генеральний Консул Болгарії в м. Одесі Ролев (1968), студенти - учасники огляду художньої самодіяльності філологічного факультету (1959), студенти - випускники І. М. Дузя (1970-ті рр.), святкування «Дня філолога» (1976).

Колекційні матеріали. Буклет «Народная артистка СССР Е. Н. Гоолева» (Державний академічний Малий театр СРСР, 1981), проспект «Кзыл-Ординский областной историко-краеведческий музей» (Алма-Ата, 1988), рекламний плакат «Літературно-меморіальний музей Олександра Корнійчука» (1989), пам'ятка «А. Е. Корнійчук – видаючийся драматург и общественный деятель, борец за мир» (Одеса, 1955), буклет Дніпропетровського українського музично-драматичного театру, програми вистав Одеського, Полтавського, Дніпропетровського музично-драматичних театрів (1984-1990).

Жуковський М. П.

Ф. Р-5506, 2 од. зб. (1923-1928). Опис.

Жуковський Михайло Павлович (17. 11. 1879 - ?) - член ради депутатів Сталінського району м. Одеси.

Особові документи М. П. Жуковського: посвідчення, пенсійні документи, повістки, запрошення на святкові вечори, членські квитки профспілки «Союза безбожников СССР», Товариства Червоного Хреста УРСР, Товариства друзів повітряного флоту СРСР та ін. (1923-1938).

Збандуто С. Ф.

Ф. Р-7510, 47 од. зб. (1939-1972). Опис.

Збандуто Степан Федорович (25. 12. 1900 - 1983) – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Одеського педагогічного інституту.

Народився в с. Ялті на Катеринославщині. Навчався в Маріупольській вчительській семінарії (1916-1920), вчителював у сільських школах Маріупольського району (1920-1923). Студент історичного факультету Дніпропетровського інституту народної освіти (1923-1925); студент (1926-1927), аспірант (1927-1930) Одеського інституту народної освіти. З початку 1930-х років викладав у вищих навчальних закладах м. Одеси. Кандидат педагогічних наук (1938).

С. Ф. Збандуто займав посади проректора з наукової роботи Одеського державного університету, та одночасно - викладача в Одеському педагогічному інституті (1939-1941). Знаходився в евакуації; разом із одеськими викладачами, працював у містах Майкоп (Республіка Адігея) та Байрам-Алі (Туркменістан). Заступник ректора з наукової роботи (1944-1965); завідувач кафедрою (1944-1974), професор-консультант (1974-1975) кафедри педагогіки Одеського педагогічного інституту. Доктор педагогічних наук (1966). *Нагороди*: ордени Трудового Червоного Прапора та «Знак Почета», медалі імені А. С. Макаренка та Л. Я. Яковлева. Відмінник народної освіти УРСР. Помер в Одесі.

Матеріали творчої та педагогічної діяльності. Рукописи монографій та підручників: «Педагогіка», «Основи педагогіки», «Детский коллектив и формирование личности в восьмилетней общеобразовательной школе», «Методы обучения в средней общеобразовательной школе», «Гуманизм как фактор воспитания нового человека» та ін. (1960-1972). *Рукопис* та додатки до докторської дисертації «Методы воспитания коммунистической морали в советской школе» (1939-1960). Рукописи статей до газет (1953-1970). Документи про роботу на наукових конференціях (1960-1971). Рецензії та відгуки С. Ф. Збандуто на наукові праці та статті (1967-1974). Список наукових праць та відгуки на них (1966-1968). *Листи* від викладачів та науковців (1965-1972), вітальні адреси з нагоди 70-річчя (1971).

Злочевський П. О.

Ф. Р-7975, 15 од. зб. (1939-1988). Опис.

Злочевський Петро Опанасович (25. 05. 1907 - 31. 12. 1987) - професор та завідувач кафедрою живопису художньо-графічного факультету Одеського педагогічного інституту імені К. Д. Ушинського, голова правління Спільки художників УРСР; народний художник УРСР.

Народився у м. Києві. Закінчив механіко-професійну школу при цукроварні у м. Київ), працював механіком-техніком, слюсарем (1922). Навчався на театральному відділенні факультету живопису Київського державного художнього інституту (1927-1931). Головний художник Луганського драматичного театру імені Артема (1931-1932), художник-постановник Одеського театру опери та балету (1932-1941). Викладач історії мистецтв та зовнішнього оформлення вистави Одеського музично-драматичного інституту; викладач Одеської консерваторії, Театрального технікуму (1933-1939). Головний художник драматичного театру імені Н. К. Крупської у м. Фрунзе (1941-1942), Академічного театру опери та балету в м. Алма-Аті (1942-1944).

Після Великої Вітчизняної війни П. О. Злочевський працював головним художником Одеського театру опери та балету (1944), викладачем Одеського художнього училища (1945-1948). Викладач (1966), доцент (1969), професор та завідуючий кафедрою живопису (1973) художньо-графічного факультету Одеського педагогічного інституту імені К. Д. Ушинського. Автор навчальних посібників для студентів: «Школьный театр», «Все про школьный театр на селе», «Украина - Молдавия», методичного посібника «Рисунок головы».

Оформлював першу Харчову виставку у м. Києві та виставку досягнень народного господарства у м. Кишиневі (1930), виставки у м. Тірані (Албанія, 1960), м. Варні (Болгарія, 1965), брав участь в оформленні Всеукраїнської виставки (1927) та різних виставок за кордоном (Угорщина, Румунія, Югославія, Італія, Єгипет). Проводив персональні виставки у Одесі (1967, 1985), Києві (1983), Тбілісі (1984). Оформив понад 430 вистав у театрах Одеси, Донецька, Києва, Львова, Харкова, Москви, Вільнюса, Кишинева, Тбілісі, Алмати, Фрунзе та ін., та за кордоном - у м. Тірані («Мадам Батерфляй», «Кармен») та у м. Варні («Князь Ігор»). 11 років був членом Одеського обласного правління Спілки художників УРСР, 6 років - членом республіканського правління і президії правління Спілки художників УРСР, 30 років - головою правління Спілки художників УРСР; був членом художньої ради Одеського облвиконкому.

Нагороджений орденами «Знак Почёта» та Трудового Червоного Прапора, медаллю «За труд в годы Великой Отечественной войны», значком «Отличник народного просвещения». Почесні звання: «Народный художник УССР»; «Заслуженный деятель искусств УССР», «Заслуженный деятель искусств Грузинской ССР».

Документи службової, творчої, наукової діяльності. Малюнки П. О. Злочевського, фотокопії ескізів декорацій та костюмів до вистав, документи виставок (списки праць, каталог), афіші вистав та виставок; рукописи статей (1939-1987).

Біографічні матеріали. Військовий квіток, трудова книжка П. О. Злочевського, членські квитки Українського театрального товариства, Одеського відділення Педагогічного товариства імені К. Д. Ушинського; пенсійне посвідчення, службове посвідчення працівника Одеського театру опери та балету; посвідчення про нагородження значком «Відмінник народної освіти», грамота Західного прикордонного округу КДБ за активну шефську працю; характеристика та ін. (1938-1987).

Листування. Листи директорів радянських та зарубіжних театрів про постановку вистав, листи Спілки художників УРСР, вітання, телеграми Злочевському П. О. (1956-1987).

Фотодокументи: П. О. Злочевський (1938-1968).

Ізраельсон М. М.

Ф. Р-6273, 88 од. зб. (1924-1966). Опис.

Ізраельсон Мері Мойсеївна (23. 02. 1892 - 18. 02. 1965) – кандидат біологічних наук, завідувач серологічною та мікробіологічною лабораторіями Одеського науково-дослідницького інституту дерматовенерологічних захворювань імені Є. С. Главче.

Народилась у м. Ізмаїл в родині бухгалтера. Навчалась на природничо-історичному відділенні фізико-математичного факультету Київських вищих жіночих курсів (1909-1915). Працювала в лікувальних установах м. Одеси (1916-1921); науковий співробітник, завідувач серологічною та мікробіологічною лабораторіями Одеського науково-дослідницького інституту дерматовенерологічних захворювань імені Є. С. Главче (1922-1941, 1945-1955); в евакуації: завідувач аеробної групи сироваткового відділу Киргизького інституту мікробіології та епідеміології (1941-1945); завідувач лабораторією експериментальної патології Одеського психоневрологічного інституту (1931-1946). Розробник нових методів серодіагностики; доцент (1933), кандидат біологічних наук (без захисту дисертації, 1935). Померла в м. Одесі.

Документи наукової та службової діяльності. Рукописи та відтиски статей по серодіагностиці сифілісу, вивченню біології блідої спірохети, впливу інфекційних захворювань (сифіліс, туберкульоз, тиф, дифтеріт) на оптико-вегетативну нервову систему людини, випробуванню пеніциліну на тваринах (1924-1957). Матеріали наукових конференцій, у яких брала участь М. М. Ізраельсон: доповіді, тези, програми, запрошення та ін. (1929, 1945, 1947, 1949, 1957). Список наукових праць М. М. Ізраельсон. Копії протоколів наукової ради науково-дослідницького інституту імені Є. С. Главче (1949, 1965).

Біографічні матеріали: автобіографія, характеристика з місця роботи (1960); некролог (1966).

Калініченко О. О.

Ф. Р-8240, 18 од. зб. (1969-2010). Опис.

Калініченко Олександр Олександрович (народ. 17. 03. 1954) – капітан далекого плавання, військовий моряк – підводник, громадський діяч, історик.

Народився у м. Миколаєві у сім'ї військового, учасника Великої Вітчизняної війни. Курсант Нахімовського військово-морського училища (1969; на 2-му курсі розжалуваний у матроси Балтійського флоту; закінчив у 1971); студент мінно-торпедного факультету Тихоокеанського вищого військово-морського училища імені С. О. Макарова (1971).

Після відрахування (з розжалуванням у матроси), О. О. Калініченко проходив службу у Головному мінно-торпедному арсеналі Тихоокеанського флоту (півострів Егершельд, Владивосток, 1974). Звільнений у запас (1975). Матрос 2-го класу на морському буксирі «Бригадир» Іллічівського морського торговельного порту (1975-1977). Командир мінно-торпедної бойової частини ПЛАТ «К-45» (1977-1979); командир мінно-торпедної бойової частини ПЛАТ «К-122» в Південно-Китайському морі (1979-1981). Офіцер на атомному підводному човні «К-42» (1981-1982). Капітан 3-го рангу (1985). Неодноразово виходив в море із завданням забезпечення ходових випробувань атомних багатоцільових підводних човнів третього покоління проекту 971 та систем слідкування за підводними човнами в Японському морі. Звільнений із Збройних сил СРСР у запас за скороченням штатів (1990).

Працівник Чорноморського рибпромислового об'єднання «Антарктика» (1990-1996). Балотувався у депутати Одеської міськради від Руху та в народні депутати України від партії Конгрес українських націоналістів (1998). Навігаційний помічник, старший помічник капітана на торгових судах іноземних судновласників (1999-2008). Викладач судноводіння в Одеському морехідному коледжі імені О. І. Маринеска (2005-2006). Навчався в Інституті інноваційної та післядипломної освіти Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (історичний факультет, 2005-2010). Координатор міжнародного проекту на честь 400-річчя Українського підводного флоту «Зірка Командора» (2005-2006). Автор публікацій з історії підводних човнів.

Нагороди: медалі «60 лет Вооруженным Силам СССР» (1978), «За безупречную службу 3-й степени» (1982), «За безупречную службу 2-й степени» (1987), «70 лет Вооруженным Силам СССР» (1988); медаль «Захиснику Вітчизни» (2004). *Неурядові нагороди:* ордени «Хрест Доблесті» (Братство ОУН-УПА, 2005), «Зірка Командора» (Король Руси-України і Фонд відродження Українського Чорноморського флоту, 2006); медалі «100 лет подводным силам России» (Міжнародна асоціація підводників, 2006), «Морська слава України. 1-й (Античний) флот, 2-й (Княжий) флот, 3-й (Козацький) флот» (Братство моряків України, 2007).

Документи службової, творчої та громадської діяльності. Звіти по музейній і архівній практиці (2008); дипломна робота (кафедра історії України, Інститут інноваційної та післядипломної освіти Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, 2010). Документи міжнародних проектів: «Зірка Командора», 2006–2009); «Морська слава України» (положення про медаль «Морська слава України», нагородні відомості, 1998-2007). Матеріали «Комітета захити Конституції України – КоЗаК: листування, статут, статті (1988-2006); товариства «Сотниковий Кіш»; міжнародної національно-патріотичної, оборонно-спортивної громадської організації «Українське козацтво»

(1997-2008). *Книги і брошури* О. О. Калініченка: збірка оповідань «Созвездие командора» (на компакт-диску, 2009), «Когорта» (2010), «Когорта або роль українського чинника в зародженні, становленні та розвитку підводної військової справи. 1595-1995» (2010), «К-42: Под Полярной звездой и созвездием Южного Креста» (2012), «Лейтенант подводного флота» (2012), «Тричі зраджена» (2012); стаття «Цюлковський підводного світу – Володимир Кремінський» (газета «Одеський університет», 2009). Газетні статті на різні теми, зібрані О. О. Калініченком (1981-2007).

Матеріали до біографії С. І. Коваленка - прототипу головного героя художнього фільму «Командир счастливой щуки»: листи, фотографії, статті. Матеріали службової діяльності на посаді командира БДК «Ровно»: подання на присвоєння чергового військового звання, листування, довідки про звільнення з військової служби (1996-1998). Документи про участь О. О. Калініченка у виборчих кампаніях як кандидата в депутати Одеської міської ради по Жовтневому виборчому округу № 2: постанова виборчої комісії одномандатного виборчого округу № 136, рішення Одеського апеляційного суду та ін. (1998-2007).

Біографічні документи. Автобіографія, особистий листок, посвідчення, генеалогічне дослідження, копії документів про освіту та нагородження (1969-2009). Матеріали про кримінальне і адміністративне переслідування; справа військової прокуратури щодо захисту честі і гідності О. О. Калініченка (1997-2002).

Листування з різними посадовими особами та установами.

Документи інших осіб. Д. Шупта, статті «Мариністика й підводні камені», «Мариністика багатолика» («Одеські вісті», 2010).

Колекційні матеріали: орден «Звезда Командора» № 34.

Камінський Я. Й.

Ф. Р-8016, 102 од. зб. (1915-1993). Опис.

Камінський Яків Йосипович (21. 09. 1897 - 15. 02. 1996) - рентгенолог, пульмонолог; фундатор та керівник Одеської філії Всеукраїнського науково-дослідницького інституту фізичної культури; репресований; завідуючий рентгенівським відділенням Одеської обласної протитуберкульозної лікарні.

Народився в м. Єлисаветграді у сім'ї лікаря. Навчався на медичному факультеті Новоросійського університету / Одеській медичній академії (1915-1921). Лікар-епідеміолог у м. Єлисаветграді (1921-1923), лікар-рентгенолог у медичних установах м. Одеси (1923-

1927). Фундатор та керівник Одеської філії Всеукраїнського науково-дослідницького інституту фізичної культури (1928-1937).

Я. Й. Камінський був репресований; заслання відбував у таборі «Ветласян», де працював лікарем (Комі АРСР, 1937-1956). Після реабілітації керував медичними групами радіологічних експедицій Комі філії АН СРСР (1959-1960). Завідуючий рентгенівським відділенням Одеської обласної протитуберкульозної лікарні (1961-1989). Зробив великий внесок у розвиток рентгенологічної служби Одеської області: розробив і впровадив методику суцільного флюорографічного обстеження населення на основі особового перфокартного обліку, методику діагностичної багатовісєвої флюорографії легенів та ін. *Нагороди*: званнями і нагрудні знаки «Отличник здравоохранения» (1958), «Заслуженный работник науки и культуры Коми АССР» (1959). Помер у м. Одесі.

Документи службової, творчої, наукової діяльності. Рукописи статей: про вплив радіації на організм людини (1959-1960), «Нормальные роды с иглой в области сердца» (1959-1960), «Физкультпауза на производстве» (1959), «Производственная гимнастика - залог здоровья» (1959), «Первые шаги лечебной физкультуры на одесских курортах» (1960) та матеріали до них. Тексти радіовиступів: «Пути предупреждения заболевания раком» (1946) та «60 лет переходу яхты «Комсомолец» из Одессы в Стамбул» (1991). Раціоналізаторські пропозиції Камінського щодо рентгенологічного обладнання (1941-1959). Лекції з пульмонології (1963-1979). Документи про участь Камінського в наукових з'їздах, конференціях, засіданнях товариств та семінарах з питань рентгенології і флюорографії: рукописи доповідей, тез, нотатки, конспекти, програми та запрошення (1943-1991).

Біографічні документи. Свідчення про народження та шлюб Я. Й. Камінського, атестат про закінчення гімназії, посвідчення про присвоєння звання почесного лікаря Комі АРСР (1915-1959). Особистий листок, анкета, довідки, характеристики та посвідчення з місць роботи (1923-1991). Довідки НКВС про реабілітацію Камінського (1957). Вітальні адреси з нагоди ювілеїв (1960-1982). Рукопис мемуарів Камінського «Минувшее проходит предо мною...» (опубліковані у 1995 р.).

Листування. Листування з Є. І. Харечко (1975). Лист до литовського художника В. Мотуза-Матузьявічюса (1989). Листи до Прокуратури СРСР та Вищої атестаційної комісії СРСР з приводу арешту, реабілітації та повернення наукового ступеня кандидата медичних наук (1937-1958). Листи від родичів (1945-1956). Листи та поштові картки від колишніх в'язнів концтабору «Ветлосян» (1967-1992). Листи та листівки від Л. Л. Сахновського (1988-1992), посадових осіб медичних установ та організацій із запрошеннями на наукові конференції та семінари (1957-1992). Вітальні листи, поштові картки і телеграми від приватних осіб, наукових товариств і медичних установ (1970-1992).

Господарчо-майнові документи: план будинку в м. Ухті, довідки на житло в м. Одесі.

Біографічні документи родичів Я. Й. Камінського: автобіографія, посвідчення, довідки та характеристика з місць роботи дружини *Віри Григорівни*; свідоцтво про закінчення Київської консерваторії сестри Камінського - Беті Йосипівни; документи сім'ї Рум'янцевих.

Фотодокументи: Я. Й. Камінський, його рідні та близькі (1900-1978); з колегами (1947-1975); місцевості поблизу м. Ухти (1945-1950).

Колекційні матеріали. Протоколи конференції лікарів табору «Ветлосян» про авітаміноз табірною раціону, таблиця діагностики дистрофії та авітамінозів (1942-1943). Спогади німецького військово-полоненого Гано Наве про його роботу лікарем у таборі «Ветлосян» (1990-1991, нім. мовою). Лист А. Рудзіта до латвійської газети зі спогадами про свою тітку Марію Рудзіт, учасницю Громадянської війни (1988). Свідчення голови Єлисаветградської міської думи та єврейської громади про єврейський погром у місті в 1919 р. (ксерокопія, 1990). Збірка матеріалів Ухт-Печорського товариства «Меморіал» з дарчим написом від невістановленої особи (1990). Газетна стаття про жертви сталінських репресій (1991).

Компаніченко П. Ф.

Ф. Р-7387, 10 од. зб. (1950-1970). Опис.

Компаніченко Петро Фокич (народ. у 1912 р.) - моряк; слюсар-монтажник, новатор, раціоналізатор; Герой Соціалістичної Праці.

Народився у м. Одесі. Трудову діяльність почав на Одеському заводі радіозв'язку (1928). Курсант школи юнг плавкладу Чорноморського пароплавства (1930); матрос 1-го класу, боцман на різних судах. Працівник Одеського монтажного управління «Югэнергомонт» (1939-1941). Під час Великої Вітчизняної війни був відряджений до м. Хабаровська, звідти - до Нижньо-Амурського морського пароплавства, де працював на різних судах (1941-1944). Працівник Чорноморського пароплавства (1944-1948). Робітник, згодом - бригадир слюсарів-монтажників-котельників Одеської монтажно-дільниці тресту «Южтеплоэнергомонт» (на пенсії з 1970). Автор багатьох раціоналізаторських пропозицій, новатор, впровадив прогресивні технології на виробництві. *Нагороди:* медалі «За победу над Германией», «За победу над Японией», «За трудовую доблесть». Герой Соціалістичної Праці (1962).

Документи службової та творчої діяльності П. Ф. Компаніченка: брошури Всесоюзного центрально-дослідницького бюро та Українського науково-технічного товариства енергетичної промисловості про досвід блочного монтажу електродів електрофільтру, розробленого П. Ф. Компаніченком, та по обміну досвідом щодо монтажу теплотехнічного обладнання (1957-1958).

Біографічні документи. Автобіографія (б. д.), характеристики (1950, 1968, б. д), мандати делегата партійних та профспілкових конференцій (б. д), посвідчення кандидата в члени Одеської промислової обласної ради профспілок (1965). Почесні грамоти від Міністерства будівництва електростанцій СРСР, Кримського обкому КПУ, міськомів КПУ міст Одеси та Сімферополя (1950-1970). Вітальні листи та телеграми з нагоди присвоєння звання Героя Соціалістичної Праці, святкування річниць Великої Вітчизняної війни, інших знаменних дат (1962-1963), запрошення на участь в урочистих святкуваннях (1963-1967).

Фотографії: П. Ф. Компаніченко ([1955], б. д).

Короб В. А.

Ф. Р-8171, 143 од. зб. (1952 - 2006). Опис.

Короб Вадим Абрамович (народ. у 1932 р.) – викладач вищої школи, інструктор-методист спортивного туризму.

Народився у сім'ї службовців. Випускник Одеського політехнічного інституту (за спеціальністю «інженер-механік, конструктор», 1954). Інженер-конструктор на Харківському тракторному заводі (1954-1958); Одеському заводі радіально-свердлильних верстатів, Одеському дослідно-механічному заводі (1958-1967). Викладач технікуму харчової промисловості (з 1964). Захоплюючись туризмом, працював викладачем школи інструкторів туризму (з 1950); учасник республіканського збору інструкторів-методистів (1968). Плідно працював у багатьох туристичних організаціях, підготував значну кількість інструкторів та спортсменів-туристів масових та вищих розрядів. Неодноразово керував зборами Одеської школи туризму, був головою Одеської обласної атестаційної комісії з туризму та членом Української атестаційної комісії з туризму.

Документи службової, творчої, педагогічної та громадської діяльності. Документи про участь у походах та організації туризму в період роботи на Харківському тракторному заводі (1954-1958); звіт про гірськолижний похід по Закарпатській області (1956).

Методичні рекомендації, складені В. А. Коробом, з організації секції туризму в курсі фізичного виховання учнів. Документи з історії туризму: про роботу школи підготовки громадських туристів (1983 - 1984); про організацію самодіяльних туристичних походів і мандрівок по території СРСР (1963-1984); про роботу громадської інспекції з охорони пам'яток історії і культури (1987-1992); про проведення походів у Карелії (1958), «Романтик» (1973), «Молдавські Кодри» (1984) та інших (1972-1979); аналітичні довідки про розвиток туризму в Одеській області (1981-1991); вирізки з газет про туризм, зокрема про військово-спортивну гру «Орлёнок»; акти перевірок стану громадських (народних) музеїв (1979); звіти туристичних гуртків шкіл (1977); про проведення масового туристичного зльоту, присвяченого 45-й річниці Великої Жовтневої революції (1962); маршрутні листки різних туристичних походів (1971); документи змагань з міського спортивного орієнтування (1959, 1962, 1982, 1986-1987, 1989); матеріали Першої республіканської науково-практичної конференції «Роль і завдання туризму і спортивного орієнтування в організації активного відпочинку трудящих на основі всесоюзного комплексу ГТО», присвяченої 60-річчю Великої Жовтневої революції (1977); документи про проведення в Одесі республіканської конференції «Градостроительные и социально-экономические задачи развития иностранного туризма в СССР» (1982). Списки державних пам'яток природи союзного, республіканського та місцевого значення (б. д.).

Теоретичні розробки та матеріали педагогічної діяльності: рукопис роботи «Советский туризм как одно из средств коммунистического воспитания» (1974-1976); «Предметный указатель литературы по туризму»; тексти лекцій; робочі щоденники, плани уроків; план дисертації на здобуття ученого ступеня кандидата педагогічних наук і рукопис «Оптимізація методів і засобів підготовки туристичних кадрів»; лекція-екскурсія по місцях партизанської слави Одеси (розділ «Підземний гарнізон»); тексти доповідей, статей, виступів. Тексти екскурсій «Історія Французького бульвару», «Одеський театр музичної комедії». Плани з підготовки організаторів туризму в школах (1973), довідки про інструкторський склад в Одеській області (1977); документи по атестації кадрів (1972 - 1974). Схема і плакати туристичного переходу «100 км за 24 години» вздовж поясу Слави міста-героя Одеси (1984 - 1944). Ілюстративний матеріал до лекції В. А. Короба про звільнення Одеси від німецько-фашистських загарбників (б. д.).

Нариси, розповіді та спогади В. А. Короба: «В походе», «Галина Павловна Марцышек», «Неожиданный знакомый», «На острове», «Кипплинг», «О космонавтике», «Ученик консерватории», «О дяде Захаре Моисеевиче Вайсброде и родственниках», «В нашем классе», «Судьба нотной библиотеки», «Старая оперетта», «Пассажи», «Под бомбами».

Біографічні документи. Автобіографія; анкета; грамоти; характеристики (1962-1969); документи про роботу в Одеському технікумі харчової промисловості (1974-1975), про відрядження до Риги і Таллінна (1983), Ізмаїла (1980); довідки, виписки з наказів, посвідчення (1962-1985); запрошення і мандат на 6-й з'їзд Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (1990); запрошення на науково-технічну конференцію професорсько-викладацького складу і наукових працівників Одеського інституту морського флоту (1984); довідка про інструкторську роботу в галузі туризму.

Листування. Листи В. А. Короба до редакції газети «Орsameах»(2004). Листи до В. А. Короба, різні кореспонденти (1954-1968).

Фотодокументи. Фотографії туристичного переходу «100 км за 24 години» вздовж пояса Слави міста-героя Одеси (1984). Альбом фотографій походів. Фотографії та колажі: походи на Хаджибейський лиман, Жевахову гору і Куяльник, на річки Буг, Кодиму, Саврань; у Крим, Кодри, Карпати, на Східні Саяни та ін. ; фотозвіти тренувальних походів; зліт до 27-ої річниці звільнення Одеси від німецько-фашистських загарбників.

Аудіозаписи та діафільми про туристичні походи.

Документи інших осіб. «Пособие по составлению методических разработок для проведения семинарских и практических занятий на сборах, семинарах и в школах по подготовке общественных туристов» (авт. С. Горбунов). Анкети туристів – учасників різних походів. Характеристики та облікові картки на інструкторів-методистів туризму.

Колекційні матеріали. Ескіз значка Одеського клубу туристів. Технічні умови та креслення на спорядження туриста. Плакати, стінгазети-блискавки про туристичні походи. Карта-схема туристичних маршрутів «Аркадійська зона», «Одеса та її передмістя».

Коробко Д. П.

Ф. Р-7980, 44 од. зб. (1912-1992). Опис.

Коробко Дмитро Павлович (народ. у 1929 р.) - військовий інженер.

Народився у м. Лохвиця Полтавської області. Закінчив Київське артилерійське підготовче училище (1949), 2-ге Ленінградське артилерійське училище (1952), Ростовське вище інженерне училище (1958). Служив на Північному науково-дослідницькому полігоні викладачем школи сержантів, інженером відділу з'єднання, старшим інженером, інженером-випробувачем, начальником випробуваль-

ної лабораторії систем управління. Брав активну участь у науково-дослідницькій роботі (виступав на конференціях, публікувався у військових виданнях). Навчався у вечірньому університеті марксизму-ленінізму (1966-1967), тоді ж захопився суспільними науками, зокрема політекономією, філософією, статевою психологією. Автор близько тридцяти неопублікованих праць. Після звільнення в запас (у званні підполковника-інженера, 1976) жив у містах Волгограді, Полтаві, Києві; згодом – у м. Одесі (з 1985).

Документи службової, творчої, наукової діяльності. Рукописи праць: «К теории научного коммунизма», «Диалектика половой психологии человека», «О клеточке научного знания», «О развитии философии, науковедения, гносеологии», «Философско-экономические рукописи» та ін. (1966-1992). Відгуки Д. П. Коробка на книги, статті різних авторів; виписки, чернетки, нотатки; запрошення на засідання Українського відділення Радянського об'єднання історії і філософії, природознавства та техніки при АН СРСР, чернетка листа до Всесоюзного об'єднання народних депутатів «Союз» (1968-1992). Курсові праці, написані під час навчання у вечірньому університеті марксизму-ленінізму (1966-1967)

Біографічні документи. Автобіографія; копії посвідчення про народження, диплома Ростовського артилерійського інженерного училища, свідоцтво про закінчення вечірнього університету марксизму-ленінізму (1947-1991).

Листування. Листи Д. П. Коробка до наукових закладів, редакцій журналів та газет (копії та чернетки). Листи до Д. П. Коробка від наукових закладів та газет, зокрема з відгуками на його праці (1967-1992).

Фотодокументи. Особисті та сімейні фотографії Д. П. Коробка, в т. ч. - копія з фотографії його діда - Василя Дейнеки, члена товариства «Просвіта» (1912 - 1990).

Куварзін А. І.

Ф. Р-7902, 24 од. зб. (1919-1981). Опис.

Куварзін Анатолій Іванович (06. 11. 1912 - 20. 02. 1989) – начальник Одеського обласного управління КДБ, журналіст; комсомольський, партійний та громадський діяч; учасник Великої Вітчизняної війни.

Народився в с. Пономарьове Данилівського повіту Ярославської губернії в робітничо-селянській сім'ї. Закінчив 8-річну школу; працівник Ленінградського оптико-механічного заводу (1930).

Як журналіст почав працювати в заводській багатотиражці (1931), міській газеті м. Хібіногорська (Кіровська), мурманській обласній газеті «Полярная правда». Завідуючий відділом політнавчання Мурманського горкому та окружному комсомолу (1937). На оперативній роботі в органах державної безпеки (з 1938) в містах Мурманську, Куйбишеві, Архангельську, Одесі. У період Великої Вітчизняної війни брав участь в обороні Радянського Заполяр'я. Начальник Одеського обласного управління КДБ (1954).

Член ВЛКСМ (1927); член ВКП(б) (1939). Обирався до складу Кіровського міськкому та Мурманського обкому комсомолу (1930-ті); до складу Воднотранспортного РК та бюро КПУ м. Одеси (1950), Одеського обкому КПУ (1954-1973; в бюро обкому КПУ, 1955-1971). Депутат Одеської обласної Ради та Одеської міської Ради (1955-1971). Делегат XIX-XXII з'їздів КПУ, XXIII з'їзду КПРС.

На пенсії (1971) займався партійною і громадською роботою серед молоді. Видав книгу про перебування Ф. Е. Держинського на Україні в 1920-1921 рр. («Дорогами нескончаемых битв», 1982); автор публікацій про роботу чекістів в роки Громадянської і Великої Вітчизняної воєн (збірка «Фронт без линии фронта»; журнали «Пограничник», «Украина», «Молодая гвардия»; московські, київські та одеські газети, 1972-1980). Помер у м. Одесі.

Нагороди: іменна бойова зброя; ордени Червоного Прапора, Червоної Зірки; «Знак Почета»; медалі; почесні грамоти Президії Верховної Ради УРСР, ЦК ВЛКСМ, ЦК ЛКСМУ, пам'ятні та почесні знаки.

Біографічні документи. Особові документи: автобіографія, службове посвідчення, депутатські та членські квитки, посвідчення про обрання депутатом Одеської обласної та міської рад, мандати делегата партійних з'їздів, запрошувальний квиток (1950-1981).

Документи інших осіб. Рукописи книг «Связисты 58-й дважды Краснознаменной дивизии в борьбе за Советскую власть. 1918-1921 гг. » (авт. - Ф. Д. Вовман, С. П. Пожидаев; з фотографіями, 1969); «Актуальные вопросы теории и практики противохолерных мероприятий» (авт. - М. М. Жуков-Вережников, Є. П. Ковальова; з дарчим підписом авторів, 1970). Стаття «Предварительные результаты исследования причин возникновения вспышки холеры в г. Одессе» (б. а.; фотокопія рукопису, 1970). Спогади учасниці Громадянської війни та одеського підпілля в роки Великої Вітчизняної війни К. І. Николюк-Стугарьової (1970).

Фотодокументи. А. І. Куварзін з Ю. О. Гагаріним (1965); учасники перевірки лав Червоної гвардії і червоних партизанів в м. Одесі (1931), зустріч челюскінців в Одесі (1934), група командно-політичного складу 58-ої стрілкової дивізії 1918-1922 років, що проживали в м. Москві (1969).

Колекційні матеріали. Вирізка із білогвардійської газети «Новая Россия» (№ 29) із заміткою про ЧК (була подарована І. П. Судакову Ф. Е. Держинським; 1919); нотатки-спогади ветерана ВЧК-ОГПУ І. П. Судакова про виступ В. І. Леніна на III Всеросійській конференції ЧК 6. 02. 1920 р. та про зустрічі з Ф. Е. Держинським на Україні в 1920-1921 рр. (копії, 1974). Спогади колишнього коменданта будівель Одеської губЧК О. А. Смирнова про приїзд Ф. Е. Держинського в Одесу влітку 1920 р. (копії, 1974), посвідчення О. А. Смирнова (1920, фотокопія). Зошити з копіями листів і донесень монархіста В. В. Шульгіна в ставку генерала П. М. Врангеля, що були захоплені Одеською губЧК влітку 1920 р. , нелегальне листування В. В. Шульгіна з розвідкою Врангеля та врангелівською ставкою в Криму влітку 1920 р. з викладенням своїх «принципов власті» для м. Одеси та територій, які були б захоплені врангелівською армією (фотонегативи, 1920), доповідь таємного співробітника ВЧК Кулика, засланого в розвідку Врангеля, про виконання чергового завдання Одеської губЧК (фотонегативи, 1920), протокол Добровольчої підпільної організації м. Одеси (копія, 1920), протокол міжвідомчої наради під головуванням Ф. Е. Держинського в м. Херсоні та витяг із нього (фотокопії, 1921), довідки-характеристики болгарських комуністів Карагезова Радослава Крайчева (він же Карагезов Раді Краевич) та його дружини Крайчевої Вели Рачевни підписані представником КП Болгарії В. П. Коларовим (фотокопії, 1939). Свідчення зрадника А. Б. Федоровича румунським слідчим органам про діяльність підпільної організації В. О. Молодцова-Бадаєва в м. Одесі (з трофейної румунської справи, копія, 1942), схема розміщення партизанських і підпільних груп в одеських міських та приміських катакомбах у 1941-1943 рр. з документів трофейного фонду румунського розвідувально-контрозвідувального органу «ССІ», що діяв в м. Одесі в роки тимчасової фашистської окупації (фотокопії, 1943), посвідчення розвідника М. А. Гефта з фотографією, фотографія М. А. Гефта (1944). Проект міста і порту Гаджибей та плану м. Одеси з дореволюційним найменуванням вулиць (фотокопії, 1974).

Левицька В. М.

Ф. Р-7384, 10 од. зб. (1905-1970). Опис.

Левицька (ур. Черкунова) Віра Миколаївна (1906 - ?) – педагог середньої школи, директор школи № 2 Іллічівського району м. Одеси, Заслужений вчитель УРСР.

Народилася у м. Одесі; закінчила II Одеську міську жіночу гімназію. Разом із сім'єю виїхала до Москви (1918), де познайомилась з Н. К. Крупською, яка особисто брала участь в улаштуванні на роботу в дитячу колонію Сокольничого району. Після повернення до Одеси

(1919), В. М. Левицька працювала викладачем у школі № 47. Заступник (1935), завідувача (1936) Ворошилівським райвідділом народної освіти; заступник завнаросвіти м. Одеси (1937). Закінчила заочно Одеський державний педагогічний інститут (1949). Директор школи № 2 Іллічівського району м. Одеси (до 1957).

Нагороди: орден Леніна, медаль «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941-1945». Заслужений вчитель УРСР (1948).

Біографічні документи. Спогади В. М. Левицької (стенограма, стаття, нотатки, 1948-1957). Атестати 2-ої Одеської міської жіночої гімназії, довідки з місць роботи, атестат на звання вчителя початкової школи, диплом заочного відділу Одеського державного учительського інституту та ін. (1905-1957). Посвідчення про нагородження медаллю «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг. »; Грамота Президії Верховної Ради УРСР про надання звання заслуженого вчителя УРСР; почесні грамоти за педагогічну та виховну діяльність від Народного комісаріату / Міністерства освіти УРСР, Одеського обкому та міському КПУ, Іллічівського райкому КПУ, військових частин; вітальні адреси на честь ювілеїв (1934-1967). Вирізки з газет Одеси, Харкова, Вільнюса з нотатками про В. М. Левицьку (1947-1970).

Лущик С. З.

Ф. Р-8098, 399 од. зб. (1893-2012). Опис.

Лущик Сергій Зенонович - одеський краєзнавець, бібліограф, колекціонер. *За побажанням фондоутворювача його біографічні дані не оприлюднюються.*

Документи службової, творчої та громадської діяльності. Документи про святкування 60-річчя краєзнавчої діяльності С. З. Лущика: запрошення, програма, передрук статті «Екслібриси М. Жука» (2012).

Архів наукової секції книги Одеського Будинку вчених. Матеріали (щорічні) секції книги Одеського Будинку вчених за 1967-2000 рр. Матеріали для брошури «Мероприяття за 1967-1972 гг. » Списки членів секції за 1967-1975 рр. Листування про видання каталогу виставки «Образ Ленина в экслибрисе» (1981). Матеріали конференцій «Актуальные проблемы теории и истории библиофильства» (1982, 1985). Документи про видання книги про секцію «15 лет – 300 заседаний» (1982-1984), про планування організації в Одесі бібліофільської конференції (1985) і виставки графіки із зібрання М. В. Раца (1986). Матеріали Бабелівських читань (Од., 1989), III і IV Алексєєвських читань (Од., 1989, 1991), IV всесоюзної конференції «Актуальные проблемы теории и истории библиофильства» (1991),

конференції «Литература и власть» (1991). Рукопис невиданої книги «Четвертое пятилетие» (1992). Особисті фонди членів секції: І. Л. Дайліса (1981), М. Б. Гітельмахера (1990), І. Л. Попелюхера (1990), Б. С. Амчиславського (1997), Ю. М. Іноземцева (1997). Колекція видань секції: брошури, каталоги виставок, запрошення на засідання, пам'ятки засідань, жетони, книжкові знаки (1967-2006). Перелік видань секції, що зберігаються у Музеї екслібрису і бібліофільтства у м. Москві. Книги, що надійшли в архів секції (1979-2000).

Колекція плакатів (афіш): персональних виставок (переважно одеських) художників, поетів (164; 1959-2008); виставок, присвячених діяльності українського письменника та художника М. І. Жука (11; 1953-1996); робіт художника Зайцева С. Н. (39; 1975-2005).

Колекція технічних матеріалів по морському поглибленню дна в управліннях морських шляхів Астрахані, Риги та Одеси (1948-1981).

Документація трестів «Чорномортехфлот», «Черазморпуть», «Рейдморпуть – Рейдтехфлот», «Азовморпуть» (Ростов-на-Дону), «Балтморпуть» (Рига): креслення і фотографії, технічна документація земснарядів «Нева-1», «Нева-4», «Северный», «Турали», «Онежская-4»), землечерпапок «Родина», «Пятилетка» (Астрахань–Одесса), ґрунтовідводних шаланд. Публікації і рукописи С. З. Лущика про «Черазморпуть»; відомості про фірму УНС (Голандія), що будувала земснаряди (1963).

Документи інших осіб, що відклалися у фонді «Лущик С. З.»

Василько Василь Степанович - режисер, педагог, актор, драматург.

Матеріали творчої діяльності. Машинописний екземпляр збірки листів В. С. Василька під назвою «Мої листи», зроблений на замовлення вдови Василька з оригіналів його листів (1918-1972). Рукописи спогадів та статей В. С. Василька про театр (1927-1968). Рукописи інсценізацій (1960-ті). Мемуари В. С. Василька «Театру віддане життя. Спогади». Машинопис, з дарчим написом Ю. М. Розумовської-Василько (1972).

Опубліковані твори В. С. Василька: «Кобиланська Ольга. Земля: Інсценізація на 4 дії, 8 картин В. Василька» (1951); «У неділю рано зілля копала... Музична драма на 4 дії, 12 картин за однойменною повістю Ольги Кобиланської (1959); «Ф. В. Левицький. Нарис про життя і творчість» (1958); «Микола Садовський та його театр» (1962); «Шевченко Т. Г. Гайдамаки: Інсценізація на 3 дії Леся Курбаса» (1964); «Фрагменти режисури» (1967); «Театру віддане життя» (1984; з дарчим написом від дружини Василька Юлії Розумовської-Василько); «Інсценізації» (1987).

Біографічні матеріали В. С. Василька: свідоцтво та довідка про одруження, наказ про призначення на посаду художнього керівника Одеського драматичного українського театру, автобіографії, особистий аркуш з кадрового обліку, списки ролей, переліки вистав, списки науково-літературних праць, договір з видавництвом (1944-1972).

Біографічні матеріали дружини В. С. Василька, Ю. М. Розумовської-Василько: свідощтва про народження та смерть, посвідчення, переписки, договори, листування, статті про неї (1946-1987).

Матеріали про В. С. Василька: статті з газет про театральні вистави, ювілей, присвоєння звання народного артиста СРСР, некролог (1918, 1938-1972) ювілейна та театральні програми, афіша, запрошення (1918-1947). Матеріали про театральну діяльність В. С. Василька у 1927 р. : репертуар та план театру, статут, правила внутрішнього розпорядку. Тези доповідей і повідомлень одеських обласних науково-творчих конференцій, присвячених В. С. Васильку і українському театру (друк. прим. : 1982, 1983, 1989). Дослідження життя і діяльності В. С. Василька різних авторів: Андреев А. , Віхрев В. «В. С. Василько - народний артист СРСР» (1949; з надписом «від учня Вікт. Довбі [щенко]»); Бондарчук М. «Народний артист Радянського Союзу В. С. Василько» (1959); Недзведский А. «Василий Степанович Василько - Народный артист СССР» (1960); Кравчук П. И. «Режиссерское искусство В. С. Василько и проблемы воплощения советской драматургии на украинской сцене» (Автореферат диссертации ... кандидата искусствоведения», 1979); Кравчук П. И. «В. С. Василько – режисер» (1980).

Листування В. С. Василька: з сином першої дружини Валерієм Гакебуш - листи, телеграми, стаття з газети про Л. М. Гакебуш (1947-1997); з дружиною Ю. М. Розумовською (1944-1965). Листування В. С. Василька та Ю. М. Розумовської з родичами та знайомими (1951-1967). Листи до В. С. Василька, від драматургів І. Микитенка, О. Корнійчука, І. Кочерги, С. Голованівського, О. Копиленка, М. Рильського, А. Петрицького, [І.] Мар'яненка, Ю. Меженко, Ю. Смолича, М. Терещенка; новорічна листівка від співака І. Козловського (1929-1970).

Фотоматеріали. В. С. Василько (1912-1971); з рідними (1908-1963); з колегами (1918-1970). Перша дружина В. С. Василька – Л. М. Гакебуш (у т. ч. в театральних ролях, 1917-1950-ті); дружина В. С. Василька - Ю. М. Розумовська, у т. ч. в театральних ролях (1925-[1980]). Фотографії режисера Леся Курбаса, українських театральних акторів Хенкіна, Волховського, Рогожина, Ніни Карпинської, Юхименка та інших (1919-1950-ті); драматурга О. Є. Корнійчука; сцен з театральних вистав: групи Садовського, Молодого театру (Леся Курбаса), театру «Березіль», у т. ч. за участю В. С. Василька (1912-1919); Одеської державної драми (1926-1927); «Макбет» Сталінського театру (в постановці В. С. Василька, 1938); постанови «Шельменко-денщик», «Віндзорські жартівниці», «Житейське море», «Земля» Чернівецького драматичного театру (режисер і актор В. С. Василько, 1944, 1945, 1947); «Земля», «У неділю рано...», «Гайдамаки» та «Угрюм-река» Одеського драматичного театру (у т. ч. за участю В. С. Василька, 1948-1962). Фото пам'ятника В. С. Васильку на II Одеському цвинтарі (1988).

Каменський С. Т., професор.

Вирізки з газет про діяльність С. Т. Каменського в Одеському інституті інженерів морського флоту СРСР (1945-1972). Друковані наукові роботи і посібники С. Т. Каменського: «Постройка судов. - Ч. 1. » (1927); «Кораблеустройство. Краткое пособие для судовых машинистов и кочегаров» (1930). «Внутреннее устройство морских судов» (1935); «Конструкция корпуса морских стальных судов» (1939); статті про суднобудування, опубліковані в журналі «Техника-массам» (1935-1936). Стаття С. Каменського про К. Костанді в газеті «Молва» / «Graiul» (1943).

Особисті та особові документи С. Т. Каменського: свідоцтво, програма дипломної роботи, виписки ВАК, списки і переліки наукових праць, характеристика, особова справа, фотокартка, візитні картки (1902-1939). Зошит для розрахунків студента 1-го курсу суднобудівного відділення Петербурзького політехнічного інституту С. Каменського [1902].

Фотографія Кіріака Костанді з дарчим надписом Каменському.

Малюнок олівцем Л. Яковлева - ескіз портрета невідомого (1916).

Крайнев Д. К., художник.

Особисті документи Д. К. Крайнева: виписка з метричної книги про шлюб батьків, атестати, паспортна книжка, копія указу Президії Верховної Ради УРСР, трудовий список, грамота, посвідчення на членство в міській раді та профспілках, вітальні адреси (1899-1959). Студентські малюнки-ескізи Д. К. Крайнева різних стилів архітектури (туш, олівець, гуаш; 1893). Спогади Д. К. Крайнева про Одеську малювальну школу та Одеське товариство художників (б. д.). Рукописи лекцій про натуралізм у живопису та нотатки Д. К. Крайнева. Матеріали про Д. К. Крайнева, зібрані його сином (1974-1919).

Фотографії Д. К. Крайнева, у т. ч. серед викладачів та учнів Одеського художнього училища (1929-2938). Листи Д. К. Крайнева до сина Антона (1928-1935).

Номікос Орест Іванович (Зерновий Олег), поет:

Документи творчої діяльності. Рукописи О. Номікоса авторських збірок віршів «Листопад» (1935-1941), «Блаженство відчаю» (1939-1960). Поетична збірка О. Номікоса «Вірші і поеми»: «Лист евкаліпту», «Врятована Мадона», «Сльози Магелану» (машинописні і рукописні варіанти).

Поеми, вірші, статті О. Номікоса (уривки, чернетки, рукописи; публікації, [1943]-1971); фотокопії поем «Люди», «Першотравень» (1962). Рукописи спогадів О. Номікоса (1960)-[1970]]. Відгук О. Т. Твардовського на творчість О. Номікоса (1964). Статті, спогади про О. Номікоса; перелік опублікованих творів; обкладинки виданих збірок (1970-1994).

Біографічні документи О. Номікоса: автобіографія, посвідчення, довідки, диплом про закінчення Одеського індустріального інституту, довідка про звільнення з табору, військовий і профспілковий квитки, записна книжка (1926-1975).

Особисті документи батьків О. Номікоса: атестати, довідка, копія диплома, свідоцтво про шлюб (1908-1951).

Листи О. Номікоса до дружині, знайомих (1950-1970). *Листи до* О. Номікоса від видавництва, у т. ч. з автографами поетів І. Сильванського, М. Ушакова (1962-1984). *Листи до Ореста та Галини Номікос* від знайомих (1981-1983). *Листування* Г. В. Ушакової, дружини О. Номікоса з видавництвами (1975-1989).

Фотографії О. Номікоса.

Тарадаш А. М., мистецтвознавець:

Матеріали службової і творчої діяльності. Запрошення на лекції, виставки; програми і каталоги виставок (1950-1984). Каталоги виставок з фотографіями картин та експонатів (1966-1988). Рукописи статей, методичних рекомендацій; опубліковані в газетах статті з питань мистецтвознавства (1954-1988). Рукопис доповіді «Художнє життя Одеси наприкінці ХІХ – початку ХХ сторіччя» на засіданні секції «Одесика» та робочі матеріали для доповіді (1965, 1986-1988). Бібліографічні та архівні виписки А. М. Тарадаш з мистецтвознавства (зошити, картки; 1960-ті).

Біографічні матеріали А. М. Тарадаш: автобіографія та її лист про життя в Ізраїлі (1988, 1992); характеристики, відгуки про роботу, довідки, плани роботи, перепустки (1955-1972); грамоти (26; 1958-1970). Листи від газети «Известия», обласної прокуратури, профспілкових комітетів та обласного управління культури до А. М. Тарадаш щодо її звільнення з Художнього музею за скороченням штатів (1964-1965).

Документи батька А. М. Тарадаш - М. Б. Тарадаша: посвідчення, довідки та відгуки про роботу; фото (1898-1956).

Листи до А. М. Тарадаш від журналу «Искусство», Інституту мистецтвознавства, видавництва «Мистецтво», різних осіб з питань атрибуції музейних експонатів (1957-1988). *Фотографії* А. М. Тарадаш (1929-1975).

Шарж Г. І. Сайчука на А. М. Тарадаш (малюнок фломастером, 1963).

Наукові статті та відгиски статей з історії і мистецтвознавства різних авторів, у т. ч. з дарчим написом П. О. Каришківського (1953-1987).

Тенер Г. С., професор медицини:

Особисті та особові документи Г. С. Тенера: посвідчення Мюнхенської художньої академії, свідоцтва Харківського медичного інституту, інститутів, технікумів, квитки, довідки про роботу (німецькою мовою, 1914-1943). *Наукові роботи* Г. С. Тенера в Харківському медичному інсти-

туті (1926, 1931). *Листи* Г. С. Тенеру (8; 1941-1942). *Фотографії* Г. С. Тенера (14; 1900-1940). *Статті з газет про діяльність* Г. С. Тенера (43; 1923-1939). Ескізи і фотографії скульптур Г. С. Тенера, договори на виготовлення скульптур (1933-1942).

Матеріали дружини Г. С. Тенера: фотографії, листи (1961-1979).

Удалов (Стратонов) Василь Іванович, актор, поет:

Особисті та особові документи В. І. Удалова: лекційна книжка студента, посвідчення, театральні програми вистав його за участю (1917-1922); грамоти, посвідчення на медаль, рукопис про театр, малюнки костюмів до вистав, ноти (1935-1946). *Фотографії* В. І. Удалова (Стратонова) (1908-1960). Фотографії, дагеротипи та негативи фотографій акторів та театральних вистав, невстановлених осіб (1916-1946).

Зошити з віршами Удалова (Стратонова) (1914-1953). Альбом В. І. Стратонова з вирізками газетних статей та фотографіями театральних вистав (1930-1946). Програми театральних вистав, у яких брав участь В. І. Стратонов; рецензії і відгуки на вистави в газетах (1936-1952). *Ex Libris* та огляд бібліотеки В. І. Удалова (Стратонова).

Удалов Валеріан Іванович, мистецтвознавець:

Матеріали службової і творчої діяльності В. І. Удалова: протоколи засідань наукової ради музею, відгуки про виставки, листування з питань атрибуції картин (1926-1973). Рукопис збірника статей «Одеські художники», над яким працював В. І. Удалов як автор статті та укладач (1961). Рукописи статей і опубліковані в газетах статті В. І. Удалова про художні виставки, художників, роботу музеїв (1960).

Біографічні матеріали: автобіографія, довідки, посвідчення, довідки, залікова книжка, читацький квиток (1933-1979); блокнот з щоденниковими записами та фрагмент рукопису спогадів ([1960-1970]).

Листування В. І. Удалова с редакціями газет з питань естетичного виховання молоді та новітньої архітектури міста (1965-1989). Вітальні картки на адресу батьків В. І. Удалова (1905-1909).

Фотографії В. І. Удалова та його рідних (1967); різних осіб, у т. ч. студентів Одеського художнього училища ([1910], 1926, [1950]); художника К. К. Ковтурмана, у т. ч. групові зі студентами Одеського художнього училища, та фото з картин Ковтурмана (1914-1940); альбом з фотокартками про проведення виставки творів художників України в Котовському районі Одеської області, яку організували В. Удалов і Я. Галкер; одеських художників і скульпторів та їх творів (1950-ті - 1970-ті); монументальної споруди на будівлі Одеського політехнічного інституту; процесу монтажу пам'ятника матросам-потьомкінцям (1970-ті).

Документи дружини В. І. Удалова – художниці *Е. О. Рапопорт*: біографічні матеріали - анкета, грамота, ошадна книжка (1932-1938); малюнки та ескізи її малюнків (олівець, акварель, гуаш; 1930-ті); записна книжка з ескізами малюнків (1915-1930-ті рр.); рукописи доповідей (1930-ті).

Малінова Г. Л.

Ф. Р-8194, 50 од. зб. (1936-2004). Опис.

Малінова Галина Леонідівна (29(26). 07. 1938 – 03. 10. 2007) – історик-архівіст, перекладач, громадський діяч; головний науковий співробітник Державного архіву Одеської області.

Народилась в м. Кутаїсі (Грузія) в родині військовослужбовця. Вступила до Московського державного історико-архівного інституту (1956), який закінчила за фахом «історик-архівіст». Працювала в архівних установах м. Калінінграда; з 1963 - м. Москви. Закінчила Центральні заочні курси іноземних мов по англійському та німецькому відділеннях (м. Москва); Центральний інститут підвищення кваліфікації керівних працівників та фахівців народного господарства в галузі патентної справи, отримала диплом патентознавця (1973) і в подальшому працювала за цим фахом. Кандидат історичних наук (дисертація «Історія радянської патентно-винахідницької літератури», 1988); автор понад 25 наукових статей за цією темою. Близько двадцяти років була позаштатним перекладачем редакції Всесоюзного науково-дослідного інституту патентної інформації; також виконувала художні переклади для видавництва «Мир». Головний науковий співробітник Державного архіву Одеської області (1990). Член (з 1991) історико-просвітницького, правозахисного та благодійного товариства «Одеський меморіал»: входила до керівного складу, брала участь у багатьох заходах, входила до складу редколегії серії «Реабілітовані історією», працювала над 1-м і 2-м томами «Одеського мартирологу». Співавтор книг «Одесской таможене – 200 лет» (разом з Л. Г. Білоусовою, 1995), «А. А. Рябинин-Скляревский: материалы к биографии» (разом з І. В. Сапожниковим, 2000); по архівних джерелах опублікувала понад тридцять статей і нарисів (див. : збірка праць «Из-под завесы тайны», 2002 та ін.). Померла в м. Одесі.

Документи службової, творчої, наукової діяльності. Дипломна робота «Історичні погляди М. П. Огарьова» (1962); кандидатська дисертація «Історія радянської патентно-винахідницької літератури. 1917-1936» (1986); автореферат (1987) та матеріали про захист кандидатської дисертації (лист про надання відгуку, стенограма засідання спеціалізованої вченої ради, відгук на дисертацію, проект рішення; 1987-1988).

Опубліковані наукові статті (1964-2004), статті про політичні репресії 1930-х років (1991-1999), рукописи статей «Розповсюдження ідей О. І. Герцена на Україні», «Довідка про антирадянську діяльність Української комуністичної партії (боротьбистів)», «Радянська система концтаборів 1917-1934 рр. », «Молодість нашого покоління», «Лідія

Карлівна Федорова» (1990-ті), про Б. П. Бабкіна, М. П. Драгоманова, І. А. Линниченка, фонди особового походження Державного архіву Одеської області, голод 1920-х років (1990-1999).

Рукописи перекладів творів американських письменників-фантастів, роману Філдінга «Спадкоємці», книги Г. Розенталя «Культурні устремління естонського народу» (1971-1974); конспекти краснавчої літератури з історії Естонії (1970-ті); конспект праць Л. Каменєва, виконаний на прохання російського історика Р. Медведєва (1980-і); бібліографічні та архівні виписки про Кримську війну та політичні репресії 1930-х років (1990-ті).

Програма 7-го міжнародного симпозіуму, присвяченого А. С. Макаренку (м. Марбург, Німеччина), стаття газети «Marburg» з фотографією учасників (Г. Л. Малінова – учасниця, 1998), дорожні нотатки про Німеччину (1990-ті).

Біографічні документи. Особистий листок з обліку кадрів з додатком списку наукових праць (1986), профспілковий квиток, квиток члена ВЛКСМ, читацькі квитки (1956-2000), трудова книжка, довідки, посвідчення, перепустки (1960-2002), дипломи про отримання вищої освіти, підвищення кваліфікації, отримання ученого ступеня кандидата історичних наук, свідоцтва та довідки про закінчення курсів з іноземних мов (1962-1988), почесні грамоти (1987-2002), закордонні паспорти (1997-2007).

Листування. Листи Г. Л. Малінової, адресати: редакції журналів «Аврора», «Вокруг света», «Литературная Россия», «Ровесник», «Наука и жизнь», «Сельская молодежь» (1970-1971). Листи до Г. Л. Малінової, кореспонденти: Б. Окуджава (б. д.), І. Дивний (1999), В. Шандра (2000-2004); Російська державна бібліотека (м. Москва, 2000), Російський державний воєнно-історичний архів (м. Москва, 2002)

Документи інших осіб: Л. І. Малінов, С. В. Рижкова (батьки): свідоцтва про шлюб та смерть (1936, 1963); П. А. Крим (колишній репресований): спогади (рукопис, 1990-ті).

Фотодокументи: Г. Л. Малінова (1939-2004), Л. І. Малінов та С. В. Рижкова (батьки, 1936-1970).

Колекційні матеріали. Путівники по містах та музеях Одеси, Вільнюса, Таллінна, Тбілісі та ін. (1968-1986); туристичні схеми та путівники по Закарпаттю, Закавказзю, Прибалтиці (1974-1986); поштові картки з краєвидами Таллінна, Монтесуми та ін. (1985-2004).

Журнал «Огонек», присвячений 200-річчю з дня народження видатного російського поета В. А. Жуковського (1983); журнальні та газетні статті про політичні репресії та голодомор 1930-х років; книги О. І. Солженіцина (1974-1997), про кішок (російською та німецькою мовами, 1974-1984).

Маркелов Г. І.

Ф. Р-7383, 29 од. зб. (1902-1952). Опис.

Маркелов Григорій Іванович (07. 02. 1880 - 08. 04. 1952) - невропатолог, професор Одеського медичного інституту, академік АН УРСР. Учасник I Світової війни.

Народився в м. Пермі у сім'ї службовця. Після закінчення гімназії був зарахований до Санкт-Петербурзької медичної академії. За сімейними обставинами разом із сім'єю переїхав до Одеси. Закінчив на відмінно медичний факультет Новоросійського університету (1906); ординатор при клініці нервових хвороб (до 1913). Асистент у Петербурзькому психоневрологічному інституті (1913, працював під керівництвом у професора В. М. Бехтерева). Під час Першої Світової війни був на фронті, служив старшим лікарем піхотного полку, завідуючим нервовим відділенням Київського військового шпиталю (1914-1918). Асистент (1918), доцент (1923), професор, завідуючий кафедрою нервових хвороб (1927) медичного факультету Новоросійського університету / Медичної академії / Одеського медичного інституту. Науковий керівник (заступник директора по науці) Одеського науково-дослідницького неврологічного інституту (1930). Член правління Одеського товариства невропатологів і психіатрів. Дійсний член АН УРСР (1939). Заслужений діяч науки УРСР (1948). Автор понад 100 праць, більшість з яких присвячена питанням вивчення вегетативної нервової системи. Під його керівництвом були захищені 5 докторських і 18 кандидатських дисертацій.

Нагороджений медаллю «За доблестный труд в Великой Отечественной войне».

Документи службової, наукової та творчої діяльності Г. І. Маркелова: рукописи, нотатки та чернетки лекцій з питань захворювань вегетативної нервової системи людини (1920-ті - 1940-ві); рукописи та друковані відтиски праць та статей, у тому числі 4-томне видання «Заболевания вегетативной системы» (1907-1940).

Біографічні документи. Автобіографія; диплом доктора медичних наук, атестат професора; список наукових праць (1902-1947).

Листування з видавництвом «Вища школа» (1947-1949).

Фотографії Г. І. Маркелова.

Мельник С. К.

Ф. Р-7822, 29 од. зб. (1951-1975). Опис.

Мельник Степан Кирилович (нар. 28. 10. 1918) – доктор історичних наук, завідуючий кафедрою історії КПРС Одеського інституту народного господарства; учасник Великої Вітчизняної війни.

Народився в с. Могильному Єлисаветградської губернії (тепер - Кіровоградська область). Закінчив історичний факультет Одеського державного університету (1939). Науковий співробітник Одеського історичного архіву (1939-1940). Учасник Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр. Викладач у вищих навчальних закладах Кишинєва та Одеси (1940-1941, 1946-1955). Завідувач кафедри історії партії та філософії Одеського кредитно-економічного інституту (1956); завідувач кафедри марксизму-ленінізму Одеського педагогічного інституту (1959); доцент кафедри історії СРСР Одеського державного університету (1964). Доктор історичних наук (дисертація «Перемога Радянської влади на Півдні України: березень 1917 - березень 1918 рр. », 1967). Професор (1967). Завідувач кафедри історії КПРС в Одеському інституті народного господарства (1973-1989).

Документи службової, наукової, творчої діяльності. Рукописи, друковані відтиски та друкарські гранки монографій і статей з історії революційного руху 1905-1917 рр. на півдні України, докторської дисертації (1960-1975). Газетні статті (1952-1975). Рукописи лекцій (1953-1966). Рецензії Мельника на наукові праці і статті (1951-1960). Особиста справа (1969). Список наукових праць. Афіші лекцій (1961-1968). Документи про святкування 100-річного ювілею Одеського університету (1965).

Листування: лист від Пермського університету з запрошенням взяти участь у науковій конференції (1969); листування Одеського університету з Міністерством вищої та середньої спеціальної освіти УРСР про публікацію монографії С. К. Мельника.

Михайленко Г. В.

Ф. Р-8172, 145 од. зб. (1917-2006). Опис.

Михайленко Ганна Василівна (народ. 30. 04. 1929) – громадський діяч-правозахисник, репресована за антирадянську агітацію.

Народилась у с. Михновець Турківського повіту Львівського воєводства, який входив на той час до складу Польщі. В 1950 р. сім'ю Г. В. Михайленко переселили до Любашівського району Одеської області в зв'язку з обміном територій між СРСР і Польщею. У 1955 р. закінчила Львівський вчительський інститут іноземних мов, працювала в сільських школах Одещини вчителькою німецької та англійської мов. В 1964 р. залишила викладацьку роботу в зв'язку з захворюванням на астму та переїхала до Одеси, працювала бібліотекарем, перекладачем в бюро технічної інформації, вихователем робітничої молоді в гуртожитку 1-го автопарку. Тут брала участь у підготовці та проведенні страйку водіїв, притягалася до суду. Суд поновив її на роботі, начальство автопарку було засуджене. З 1972 по 1977 рр.

працювала бібліотекарем в СШ № 1, де брала активну участь в розповсюдженні української мови та літератури, нагадувала учням їх українське походження та заохочувала їх читати українські книги. Це стало приводом до нового переслідування, проти Г. В. Михайленко було порушено кримінальну справу, їй було присуджено рік виправних робіт за місцем роботи, але справа закінчилася амністією. Г. В. Михайленко розгорнула активну правозахисну діяльність, писала багато листів та статей на захист переслідуваних, зокрема – В. Барладяну, Н. А. Строкатої, Л. Лук'яненка, ін. Тісно співпрацювала з відомою правозахисницею-киянкою, членом Української Гельсінської групи Оксаною Мешко (30. 01. 1905-02. 01. 1991), яка запропонувала Михайленко стати негласним членом групи. Г. В. Михайленко готувала до видання в Одесі матеріали групи та підписувалася від імені всіх її 16 членів. Статті Г. В. Михайленко були опубліковані за кордоном, вона стала відомою серед української діаспори. У лютому 1980 р. була заарештована з порушенням кримінальної справи за ст. 62 (антирадянська агітація та пропаганда), була засуджена на безстрокове «лікування» в Казанській психіатричній лікарні спеціального типу (в'язниці особливого призначення), де провела 8 років. Внаслідок примусового лікування у Г. В. Михайленко втратила на два роки мову. Боротьба за її звільнення велась усі роки її ув'язнення. Вже в 1980 р. Всесвітня федерація українських жіночих організацій виступила на захист Г. В. Михайленко. Міжнародна амністія адаптувала її як в'язня совісті. Багато для цього зробила відома українська правозахисниця Н. А. Строката-Караванська, яка з 1979 р. проживала в США. Організації вчителів та бібліотекарів захищали свою колегу, широко розповсюджували адресу її місцезнаходження, щоб кожний бажаючий міг написати листа Г. В. Михайленко, надіслати посилку чи бандероль.

У 1987 р. Американська міжнародна амністія вибрала Г. В. Михайленко як символ цієї організації в світі. Біля Кембриджської публічної бібліотеки було посаджено дерево та встановлено пам'ятний знак на її честь. 1 грудня 1989 р. 42 сенатори США підписались під листом до Генерального секретаря ЦК КПРС М. С. Горбачова на захист п'яти жінок, переслідуваних в СРСР: Ганни Михайленко, Сірвард Авагян, Валентини Пайлодзе, Олени Саннікової та Ганни Черткової. Президент США Р. Рейган особисто звернувся до М. С. Горбачова під час зустрічі з ним у Москві з проханням звільнити політв'язнів. У травні 1988 р. Г. В. Михайленко була звільнена. Через рік відвідала США на запрошення Американської міжнародної амністії. Дві спеціально проведені експертизи відомих лікарів-психіатрів прийшли до висновку, що Г. В. Михайленко психічно здорова і ніколи раніше не хворіла. У 1991 р. Г. В. Михайленко була реабілітована. Активно займалась політичною та громадською діяльністю. Була одним із організаторів «Просвіти» в м. Одесі та Комітету солдатських матерів, очолювала Одеську організацію Всеукраїнського товариства політв'язнів та репресованих. З 1992 по 1998 рік Г. В. Михайленко очолювала (з

перервами) Одеську організацію Української консервативної республіканської партії (УКРП), брала активну участь у боротьбі за незалежність України. На міжнародному рівні представляла Одесу в Американській асоціації бібліотекарів та в Американській асоціації радянських політв'язнів. У 2002 р. указом Президента України Л. Д. Кучми нагороджена довічною іменною стипендією як постраждала за правозахисну діяльність. 26 листопада 2005 р. указом Президента України В. А. Ющенко нагороджена орденом Княгині Ольги III ст., а 8 листопада 2006 р. – орденом «За мужність» I ст. Г. В. Михайленко була почесним учасником Всеукраїнського зібрання колишніх членів Української Гельсінської групи 8-10 листопада 2006 р. та урочистостей з нагоди 30-річчя Української Гельсінської спілки 13-14 серпня 2008 р.

Документи громадської діяльності. Документи щодо засудження, звільнення та реабілітації. Скарги Г. В. Михайленко до Президії Верховної Ради УРСР, голові Верховного Суду УРСР, прокурору УРСР на незаконність сфабрикованих кримінальних справ, засудження вироком Одеського облсуду та вимоги у поновленні її в громадянських правах; визначення судової колегії з кримінальних справ Одеського облсуду в справі Г. В. Михайленко (1973-1991); протоколи обшуків, повістка явки до райвідділу міліції як звинувачуваної (1977-1979); акти амбулаторних та стаціонарних судово-психіатричних експертиз (1980-1988); звернення сенаторів Конгресу США, губернатора штату Массачусеттс М. Дукакіса, Американської міжнародної амністії до радянського керівництва (Л. І. Брежнєва, М. С. Горбачова) щодо незаконного засудження Г. В. Михайленко з політичних мотивів та її звільнення (рос. та англ. мовами, 1981-1988); звернення одеської правозахисниці Г. В. Голумбієвської до генерального секретаря ЦК КПРС М. С. Горбачова про звільнення Г. В. Михайленко (1985); заява Г. В. Михайленко міністру охорони здоров'я УРСР Ю. П. Спіженку, головному психіатру Одеської області М. Ф. Кравченку, професору-психіатру Воронкову про зняття з неї фальшивого діагнозу «шизофренія» з додатком актів обстежень американськими психіатрами-експертами та листа директора бюро міжнародних зв'язків Американської асоціації психіатрів Еллен Мерсер у Міністерство охорони здоров'я УРСР про вилучення діагнозу психічного захворювання із усіх документів (рос. , укр. , англ. мовами, 1989-1990); довідка про реабілітацію (1991); список особливо жорстоких співробітників Казанської психіатричної лікарні спеціального типу, складений Г. В. Михайленко (1990); заява та згода Г. В. Михайленко про надання копії відеозапису свого обстеження американськими психіатрами Голландській академії кінематографії та телебачення для документального фільму режисера Х. С. Ван дер Хорста «Тонка нитка. Портрет Ганни» (рос. , укр. , англ. мовами, 1997). *Документи правозахисної, політичної, громадської діяльності.* Донесення генерал-майора Д. В. Човгана начальнику УКДБ по Одеській області

генерал-майору А. З. Бандуристу про надання заяви групи одеситів на захист В. Барладяну, заарештованого за правозахисну діяльність, за підписом Г. В. Михайленко (1980); довідка, надана Г. В. Михайленко Товариством української мови м. Одеси, про доручення їй організації осередків товариства на території Любашівського району; телеграма до Міністерства культури України про пікетування Одеської кіностудії за підписом Г. В. Михайленко; листівка Кілійської організації руху про злочинну діяльність першого секретаря Кілійського райкому КПУ В. Б. Боделана з пропозицією до Г. В. Михайленко використати її в своїй громадській роботі (1991); проект статуту Української християнської партії незалежних жінок з пропозицією Г. В. Михайленко організувати осередки партії в Одесі (1991); заяви та скарги Г. В. Михайленко як голови Комітету захисту прав людини Одеської облорганізації УКРП на незадовільне розслідування кримінальних справ, порушення діючого законодавства при ліквідації АРО «Пасаж» (1994-2003); газетна стаття про першу зустріч політ'язнів СРСР з виступом Г. В. Михайленко (1991); запрошення на Всесвітній конгрес українських політ'язнів, збори Всеукраїнського товариства репресованих, ради руху, науково-практичні конференції, літературно-художні вечори, зустріч з Президентом України Л. М. Кравчуком (1990-1996), збори, звітно-виборні та методико-практичні конференції товариства «Меморіал» (1990-1996), святкування 25-річчя Української Гельсінської групи в Києві (2001), відкриття виставки книг США до 45-річчя закінчення Другої світової війни (1990), запрошення до США від Н. А. Строкатої-Караванської (м. Дентон) і Лінн Кей Каннічі (м. Кембридж, 1989-1990); статті, присвячені пам'яті одеської правозахисниці Н. А. Строкатої-Караванської (1998, 2000); різдв'яне поздоровлення від лідера блоку «Наша Україна» В. А. Ющенка Одеській організації студентського товариства на адресу Г. В. Михайленко (2003).

Біографічні документи. Автобіографії, анкети, характеристики, диплом про закінчення Львівського учительського інституту, свідоцтво про шлюб, грамота, членська картка Американської асоціації бібліотекарів, посвідчення, довідки, мандати (1955-2003).

Листування. Листи Г. В. Михайленко, адресати: Анн-Марі Ванжандр (франц. мовою, 1988), П. В. Смолій (1984-1988), Американська асоціація бібліотекарів (1991). Листи до Г. В. Михайленко, кореспонденти: Е. Вулф (м. Кембридж, 1989), Лінн Кей Каннічі (м. Кембридж, 1988-1990), С. Месс-Кулішова (м. Берлін, 1994-1999), П. В. Смолій (1983-1993), Н. А. Строката-Караванська (м. Дентон, 1989), Л. Тихівська-Чупіль (м. Гамільтон, 1993-1994), знайомі та приватні особи (1974-2005).

Господарчо-майнові документи. клопотання до голови Одеської міськради Р. Б. Боделана про надання Г. В. Михайленко упорядкованого житла, поштові повідомлення та квитанції, повідомлення Центрального райвиконкому м. Одеси з питання конфліктної ситуації з сусідкою (1991-2000).

Документи інших осіб. Документи П. В. Смолій (сестри): акт судово-медичного огляду (1980), скарги П. В. Смолій до Генерального прокурора СРСР, прокурора та народного суду Центрального району м. Одеси про незаконність засудження Г. В. Михайленко, копія визначення судової колегії з кримінальних справ Верховного суду Татарської АРСР у справі Г. В. Михайленко (1982-1988), листування (рос. , укр. , англ. , нім. мовами, 1987-1993). Документи О. Г. Коденчука (одеського правозахисника): заява в Комітет захисту прав людини ООН про допомогу повернути відібране житло в зв'язку з незаконним тюремним ув'язненням з політичних мотивів, повідомлення прокуратури Жовтневого району м. Одеси про припинення порушеної проти нього справи в зв'язку з відсутністю складу адміністративного правопорушення, газетні статті тощо (1990-1997). *Документи інших осіб.* Доповідь американської комісії психіатрів та юристів про оцінку останніх змін в радянській психіатрії, підготовлена за результатами візиту до СРСР в березні квітні 1989 р. (є відомості про Г. В. Михайленко, до якої незаконно застосовувалось примусове лікування в Казанській спецпсихлікарні, 1989); Н. А. Строката. Брошура «Преследование украинских женщин в СССР» (про Г. В. Михайленко та О. Я. Мешко, нім. , франц. , англ. мовами, 1982, 1984); Г. Голумбієвська. Стаття «Дума про Людину» (про Г. В. Михайленко, 1988); Л. Тиховська «Мережі» (згадано Г. В. Михайленко як відомому українську дисидентку, 1998); О. Різників. Стаття та буклет «Ганні Михайленко – 70» (1999); пісня Українського Чорноморського Подунай-Гуляйпільського козацтва, присвячена Г. В. Михайленко в зв'язку з її 70-річчям (1999), газетні та журнальні статті про Г. В. Михайленко (1981-1999), бланк запрошення групи 24-ої Американської міжнародної амністії та Кембриджської публічної бібліотеки на освячення дерева та встановлення пам'ятного знаку на честь Г. В. Михайленко (англ. мовою, 1986); Г. Змієнко-Сенишин «Пересажені квіти України» (2001); статут та програма УКРП (1992), укази Президента України Л. Д. Кучми «Про нагородження державними нагородами України активістів Всеукраїнського товариства політичних в'язнів і репресованих», «Про довічні державні іменні стипендії громадянам України, які зазнали переслідувань за правозахисну діяльність» (2001); газетні статті про Н. А. Строкату-Караванську (1990-ті рр.); лист голови оргкомітету з ознаменування 25-річчя Української Гельсінської групи Президенту України Л. Д. Кучмі про призначення стипендій колишнім членам УГГ або їхнім родичам (2001); проект декрета про владу, з яким академік А. Д. Сахаров виступив на з'їзді народних депутатів СРСР (1989); доповідь конгресмена США Джозефа Кеннеді (1989); вірші про Україну, записані В. Ковалем (1992-1993).

Фотодокументи. Рідні (мати, брат, сестра, дядько, 1; 1950-ті рр.); сімейний фотоальбом (фотографії правозахисників О. Я. Мешко, Н. А. Строкатої, С. Й. Караванського, Г. В. Голумбієвської, керівника Міжнародної амністії США Джошуа Рубінстайна, конгресмена США

Д. Кеннеді, ін. 32; 1953-2005), засідання Ради референтів Крайової екзекутиви з питання створення організації українських націоналістів (Роман Шухевич, Микола Лебідь, Ганна Дідик, Василь Старух, Дмитро Миронів, Степан Бандера, 1; 1929), народні депутати України С. Хмара (1990-1994) та Л. Лук'яненко (1; 1991), одеський правозахисник О. Коденчук (3; 1990-і рр.), приїзд до рідного міста Одеси української громадської діячки в Канаді Г. Змієнко-Сенишин (1; 1992), водії 1-го автобусного парку м. Одеси (1; 1968), пікетуючі на Приморському бульварі (10; 1993-1994), мітинги, присвячені річниці з дня народження Т. Г. Шевченка (5; 1990-ті рр.), знайома, що відбувала примусове лікування в Харківській спецпсихлікарні (1; 1980).

Колекційні матеріали. Матеріали з історії Помаранчевої революції (газети, листівки, буклети, тощо, 2004), газети та газетні вирізки (в т. ч. закордонні та газета «Смолоскип», 1987-2006, рос. , укр. , англ. мовами), газетні статті з психіатрії в СРСР (1988-1991), окремі примірники газет «Горнило» (1991), «Соціал-націоналіст» (1997), «Нескорена нація» (1997), «Ідеаліст», «Шлях перемоги» (2000-2002), «Українське слово» (2002), «Незборима нація» (2005), «Нація і держава» (2005), «Український самвидав», «Смолоскип» (2001-2005), «Клич нації» (1996-1999), «За віру і волю» (1991), «Самостійна Україна» (1992), «Слово Батьківщини» (2001-2002), «Слово» (1990-1992), «Просвіта» (1992), «58-я. Жертви и палачи» (1993), листівки «Стратегічне партнерство чи грабунки України», «Хай пам'ятають, але не вертаються», «Київська декларація», «Злочинців попереджує СБУ» (1990-ті рр.), «Переяславський трактат» (1917), «Как удалось Гурвицу попасть в первую двадцатку самых богатых людей в Украине. Черный бизнес с международными террористами» (2002), листівка Одеського обкому КПУ (1994), вітальні листи воїнів УПА українському народу (1994), проспект «Відродження Автокефальної православної церкви в Україні» (1990-ті рр.), буклети «Литва стремится к переменам», «Украинские старинные иконы» (1990), проспекти Американської асоціації бібліотекарів (1988-1990), набір художніх листівок «Київ» (1979), програми концертів Бостонського симфонічного оркестру (1985-1986, англ. мовою).

Москаленко А. А.

Ф. Р-6274, 58 од. зб. (1940-1975). Опис.

Москаленко Артемій Амвросійович (02. 11. 1901 - 23. 10. 1980) - професор-філолог Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова.

Народився в с. Григор'ївка Катеринославської губернії (тепер - Запорізька область). У 1918-1920 рр. служив в Червоній армії. З 1921 по

1936 рр. його діяльність пов'язана з Дніпропетровським університетом: навчався на робфаці, закінчив філологічний факультет, аспірантуру, викладав на кафедрі української мови та літератури, захистив кандидатську дисертацію. Працював завідувачем кафедрами української мови та літератури Полтавського педагогічного інституту (1936-1938) та Одеського університету (з 1938 р.). Наприкінці 1930-х років очолював мовознавчі експедиції з вивчення діалектів у селах Полтавщини та Одещини. В період Великої Вітчизняної війни працював в м. Байрам-Алі в евакуйованому з Одеси університеті (1941-1944). Після війни працював завідувачем кафедрами української мови Одеського педагогічного інституту (ОПІ) та університету (1944-1949). Був звільнений з посади за обвинуваченням у націоналізмі. Викладав українську мову в Одеській вищій партійній школі. В 1958-1960 рр. - завідувач кафедри Одеського педагогічного інституту, в 1961-1975 рр. - викладач на кафедрі університету. Автор монографій та підручників з українського мовознавства: «Історична граматики української мови», «Хрестоматія з історії української літературної мови», «Історична фонетика давньоруської і української мови» та ін. Багато його учнів стали кандидатами та докторами філологічних наук. Помер в Одесі.

Матеріали службової і наукової діяльності. Рукопис статті «Ложка дегтя»; документи про участь у наукових конференціях та з'їздах із слов'янознавства; відгук на підручник доцента З. І. Іваненко. рецензії та відгуки на праці А. А. Москаленка (1956-1969).

Біографічні матеріали. Записна книжка, профспілковий квиток, табель про закінчення 3-го класу школи сина Володимира (1940-1966);

Листи до А. А. Москаленка, кореспонденти: вчені-філологи, викладачі вишів, учні Москаленка (1942-1975), видавництва (1940-1971).

Фотографії: А. А. Москаленко (1960-1964).

Ніточко І. І.

Ф. Р-8233, 98 од. зб. (1937-2011). Опис.

Ніточко Іван Іванович (народ. 15.06.1949) – голова Березівської районої ради і Березівської райдержадміністрації, директор Державного архіву Одеської області

Народився в с. Устяновому Нижньо-Устрицького району (до 1951 р. – Дрогобицька область України, тепер територія Польщі). В 1951 році його родина була переміщена до Одеської області - села Маринового Березівського району. Навчався у Маринівській восьмирічній школі (1956-1964), Вознесенському сільськогосподарському технікумі (1964-1968, спеціальність «агроном по захисту рослин»); заочно в Одеському сільськогосподарському інституті (1972-1978, спеціальність «вчений аг-

рономплодоовочівник, виноградар»), в Одеському інституті політології і соціології управління (3-річне відділення Одеського національного університету ім. І.І.Мечникова, 1989-1992, спеціальність «політолог, соціолог»). Пройшов навчання у Мінському вищому військово-політичному училищі (1986, підполковник запасу). Трудовий шлях почав в у Березівському об'єднанні «Сільгосптехніка» експедитором торгівельної бази (1968), інженером-будівельником (1970). Служив у лавах Радянської армії (1968-1970). З 1973 по 1990 роки займав різні посади в управлінському і партійному апаратах Березівського району: голова виконкому Маринівської сільської ради (1973-1975), секретар первинної партійної організації радгоспу ім. 17-ї Партконференції (1975-1977), голова колгоспу ім. Щорса у с. Чорногорка (1977-1986), голова Березівської районної ради народних депутатів (1986-1992), перший секретар Березівського райкому Компартії України Одеської області (1988-1991), представник Президента України в Березівському районі Одеської області (1992-1994), голова Березівської районної державної адміністрації (1994-2003). 5 червня 2003 р. розпорядженням голови Одеської обласної адміністрації С.Р.Гриневецького призначений на посаду директора Державного архіву Одеської області. За період роботи в архіві ініціював розробку регіональної програми «Архів - захист історичної пам'яті Одещини», приділив значну увагу створенню обласної мережі районних і міських трудових архівів, комп'ютеризації та інформатизації архівних установ, створенню фонду користування на електронних носіях, популяризації архівної справи у ЗМІ. Започаткував відомче періодичне видання «Одеські архіви. Інформаційний бюлетень» (2007). Є автором та співавтором 11 науково-довідкових видань з різних аспектів історії Березівського району та Одещини. *Нагороди:* медаль «За трудову доблесть» (1982), орден «За церковні заслуги» Української православної церкви (2000), звання «Почесний землевпорядник України» (2003), Почесна відзнака голови Одеської обласної державної адміністрації та Почесна Грамота Кабінету Міністрів України (2001), орден Данила Галицького (2008), лист-подяка від Варфоломія - Архієпископа Константинопольського, Патріарха Нового Риму та Патріарха Вселенського (2010).

Документи службової, творчої та громадської діяльності.

Матеріали про соціально-економічний стан Березівського району; протокол закритих партійних зборів парторганізації колгоспу ім. Щорса та постанова бюро Березівського райкому КПУ в персональній справі голови колгоспу ім. Щорса І.І. Ніточка (1984). Список слухачів 47-го випуску спецкурсів при Мінському вищому військово-політичному загальновійськовому училищі, де зазначений голова Березівського райвиконкому І.І. Ніточко (1987). Відомості про довідник «Делегати XXVIII съезда Компартии Украины от Одесской областной партийной организации»; пам'ятки делегатам (1990); облікові картки депутатів Одеської обласної ради народних депутатів XXII скликання; довідник телефонів депутатів обласної ради XXIII скликання (1994, 1999); покажчик «Одеська обласна рада IV скликання. 2002-2006 роки» (2006). Матеріали науково-довідкових видань І.І. Ніточка (нотатки, довідки, друковані верстки,

чернетки, оригінал-макети): «Березівський район: історія, люди, події» (2006), «Правда про Голодомор на Одещині. Березівський район» (2007-2008), «Окупація. Березівський район. 1941-1944 рр.» (1942, 1972-2008), «Маринове» (2008, у співавторстві з Л.І. Римяк), «Афганістан. Чорнобиль. Випробування трагедією: Березівський район» (2009), «Освіта. Документи. Факти. Спогади: Березівський район» (2009), «Команда. Спогади і роздуми районного керівника: Березівський район» (2009), «Остання депортація: до 60-річчя примусового переселення 1951 року» (2011), «Історія розвитку медицини на Одещині. Дореволюційний період» (2011, у співавторстві з О.А.Корецькою і І.Л. Комаровським), «Православна Березівщина» (2012, у співавторстві з П. І. Ляшиком). Рукописи статей, доповідей, лекцій, газетні статті І.І. Ніточка (1991 – 2006). Рукопис статті «Це ми не могли знати» (про боротьбу ОУН УПА) (2007). Газетні статті про І.І. Ніточка (17; 1990-2007). Вірші, присвячені ювілеям І.І. Ніточка (2; 1994, 2009).

Біографічні документи. Біографічна довідка, особова картка, характеристика, дипломи, копії дипломів, трудова книжка колгоспника, свідоцтва про підвищення кваліфікації (1971-2006). Партійний квиток та облікова картка члена КПРС; комсомольський, профспілковий, військовий квитки; мандати, посвідчення, свідоцтва, членські квитки (1965-2005). Анкета делегата XXVIII з'їзду Компартії України від Одеської обласної партійної організації І.І. Ніточка «Політичний лідер» (1990). Дипломи, грамоти, почесні відзнаки, подяки, вітальні адреси (1994-2011). Запрошення І.І. Ніточку на урочисті громадські заходи, ювілейні вечори, консульські прийоми тощо. Архівні довідки про переселення родини І.І. Ніточка в Одеську область з с. Устянового Нижньо-Устрицького району Дрогобицької області (2003-2004). Заява І.І.Ніточка голові Одеської обласної державної адміністрації С.Р.Гриневецькому про виділення коштів на придбання приватного житла (2004). Записна книжка. Архівна довідка про 17-річний стаж депутата Одеської обласної ради І.І.Ніточка (2006).

Листи до І.І.Ніточка, кореспонденти: колишній директор Березівської СШ №3 В.Т. Ткаченко; історик Коновалова-Айсфельд О.В.; український письменник В.П. Моцьо (2007 – 2008).

Фотодокументи. Ніточко І.І.(1; 1968); з дружиною Марією Іванівною (1; 1996); з сестрою Любов'ю Іванівною Римяк (2; 1956, 2007); з громадянином Польщі П.П. Ковчаком у с. Устяновому, Польща (1; 1996); товаришем юності В. Іюфчоглу (1970); на нараді сільських голів Березівського району 4; 1987); з футболістом команди «Чорноморець», володарем «Золотого м'яча» Ігорем Білановим (1;1999); з колегами на дозвіллі (1; 2000); з працівниками архівних установ (14; 2004 – 2007); з головою Ізмайльської міськради Г.М. Дубенком (2; 2005); з письменником і журналістом Богданом Сушинським (1; 2007); з автором видання «Список Голокосту» Тетяною Шиндлер (1; 2008); фото віньєтки з І.І.Ніточко: товаришів по службі в/ч 75535 (1; 1968); випускників факультету підвищення кваліфікації Одеського сільськогосподарського

інституту (1; 1982-1983); слухачів 47-го випуску спецкурсів при Мінському вищому військово-політичному загальновійськовому училищі (1; 1987); депутатів Одеської обласної ради IV скликання 2002-2006 рр. (1; 2006). Клец Олександр (племінник, 1; 2007). Колеги І.І. Ніточка по роботі та громадській діяльності (45; 1970-2007); архівні працівники Одещини (8; 1978-2005). Фотоальбом «Вище професійне училище №19. м. Березівка» (1967-2003). Фотографії на різні теми: діяльність культурно-освітніх закладів Березівщини (1960 - 1970-ті рр., 2002); працівники сільського господарства Березівщини, в т.ч. М.О. Посмітний та бюст двічі Героя Соціалістичної Праці П.П. Ведути (1970-ті рр.); першотравнева демонстрація в Березівці (1960-ті рр.); святкування на Березівщині Дня Перемоги (25; 1975-1999), Дня Незалежності України (1992-2001), 200-річчя м. Березівки та 80-річчя Березівського району (2002); керівники та учасники березівського підпілля в роки Великої Вітчизняної війни (23; ориг. 1940; копії); вечір творчості Лесі Українки та виставка народної творчості в смт Раухівка (2003); танцювальний ансамбль «Непоседы» Раухівської ЗОШ I-III ст. (2002 - 2004); життя березівчан (1980, 1988, 1999); будинки різних установ Березівщини (1960-1980); знаменита вікова верба на р. Тилігул на Березівщині (1986); красвиди с. Устяногого - батьківщини І.І. Ніточка (тепер Польща, 2002).

Документи інших осіб. Члени сім'ї І.І. Ніточка. Ніточко Іван Федорович (батько) - трудова книжка колгоспника, посвідчення, газетна стаття (1960-1981); Ніточко Ірина (дочка, лікар-дерматолог) - комсомольський квиток (1989); Ніточко Олег (син, головний лікар дитячого шкірно-венерологічного диспансеру) - стаття про його участь в україно-шведському проєкті медичної допомоги безпритульним дітям. Коноваленко Д. Рукопис статті «Творча юнь» (з правками І.І. Ніточко). Друковані видання: Б. Дубров «Повесть о первой МТС» (1978); В. Савчук «І назвали село Розквіт». Фотонарис (1983); Соловійов О.А. «Съезды и конференции КПСС». Довідник (1986); Литв'яков Ф.І. «История Березовской пожарной охраны» (2001); Рижков М.І. «Про основні напрями економічного і соціального розвитку СРСР на 1986-1990 роки і на період до 2000 року» (доповідь XXVII з'їзді КПРС 3 березня 1986 р.).

Матеріали, що відклалися у фонді І.І. Ніточко. Брошура «К 50-летию советского архивного дела» (М., 1968); довідник «Организационно-уставные вопросы КПСС» (М., 1984); програма та статuti Комуністичної партії Радянського Союзу та Комуністичної партії України (1978, 1963, 1984, 1986-1990, рос. та укр. мовами); програма курсу «Мировой революционный процесс. Внешнеполитическая деятельность КПСС». Для дворічних відділень вищих партійних шкіл (М., 1988); Основи законодавства Союзу РСР та союзних республік про землю (М., 1990, рос. мовою); «Атлас Одеської області. До 70-річчя заснування. (Од., 2002); спецвипуск газети Одеської обласної ради «Одесские известия», присвячений 75-річчю Одеської області (27.02.2007). Телефонні довідники,

в т.ч. Одеського обкому КПУ, адміністрації Президента України, Одеської обласної держадміністрації (1990-2005); переліки організацій політичних партій в Одеській області станом на 22.12.2004 р. та 01.12.2005 р.; список працівників відділу по роботі з органами місцевої виконавчої влади управління з питань територій, закріплених за регіонами (1995); список запрошених на урочисті збори з нагоди святкування 120-річчя Одеського державного академічного театру опери та балету; запрошення (2007); список міст України (2000-ті рр.); бланки посвідчень «50 лет пребывания в КПСС», «Ударник коммунистического труда» (1981); газети та газетні вирізки з різних питань розвитку регіону (1980-2006). Копії архівних документів: про розвиток і стан сільського господарства та райспоживспілки на Березівщині (1954, 1979-1994); документи і матеріали з історії храмів Березівщини (1953 – 1991, 2011).

Колекційні матеріали. Книга обліку парафіян устянівської церкви із зазначенням посімейних списків, в т.ч. рідні І.І. Ніточка (1937-1950). Буклети «Березовщина вчера и сегодня» (1990), «У пам'ять про примусово переселених українців з території Польщі на південь України в 1951 році» (упор. І.І. Ніточко, 2011)

Павлович

Ф. Р-5941, 16 од. зб. (1914-1928). Отис.

Павлович (інформація про фондоутворювача відсутня) – економіст.

Матеріали, зібрані Павловичем: машинописні копії з правкою творів Ф. Купера, Ж. Верна, М. Твена, книги «Любочкины «отчего» и «оттого»» під редакцією М. І. Левіна, автора підручників з природознавства; інструкції для налагодження роботи тваринницької молочної кооперації, звіт Одеського історико-археологічного музею за 10 років роботи з оглядами виставкових залів та експозицій (1927) тощо.

Петряєв К. Д.

Ф. Р-7970, 253 од. зб. (1937-1990). Отис.

Петряєв Костянтин Дмитрович (19. 01. 1917 - 30. 09. 1987) - доктор історичних наук, професор кафедри марксистсько-ленінської філософії, політекономії та наукового комунізму Інституту підвищення кваліфікації керівних працівників та фахівців Міністерства морського флоту СРСР; Заслужений працівник вищої школи УРСР; учасник Великої Вітчизняної війни.

Народився в м. Березовському Пермської губернії (тепер Свердловської області) в сім'ї поштового службовця. Закінчив Свердловський педагогічний інститут за фахом історика (1938), аспірантуру (1941). Був учасником Великої Вітчизняної війни. Працював завідувачем кафедри загальної історії Комі педагогічного інституту, м. Сиктивкар (1943-1953), завідувачем кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн Одеського університету ім. І. І. Мечникова (1953-1972). Захистив докторську дисертацію «Современная историография истории Германии 1871-1914 гг. » (1966), отримав звання професора (1968). Трудовий шлях: професор кафедри наукового комунізму Одеського технологічного інституту холодильної промисловості (1972-1975); завідувач кафедри наукового комунізму Одеської вищої партійної школи (1975-1982), професор кафедри марксистсько-ленінської філософії, політекономії та наукового комунізму Інституту підвищення кваліфікації керівних працівників та фахівців Міністерства морського флоту СРСР (1982-1987). Автор праць з історії робітничого руху 1871-1914 рр. у країнах Європи та США, історії та історіографії Німеччини. *Нагороди*: орден Червоної Зірки, медалі. Помер в Одесі.

Документи службової, творчої, наукової діяльності. Рукописи: докторської дисертації (1964-1966), монографій з німецької історіографії, методології історичної науки та історії Німеччини (1966-1975), статей з філософії, марксизму, міжнародних відносин, вітчизняної історії початку ХХ ст. та періоду Великої Вітчизняної війни (1970-1987). Рукописи лекцій з історії Німеччини, журналістики, філософії та педагогіки (1970-1983), методичні розробки до історичних дисциплін (1977-1985). Рецензії Петряєва на дисертації та статті (1970-1985). Рукопис монографії «Основи методологии историографии» (1979). Конспекти лекцій з нової та новітньої історії зарубіжних країн, міжнародних відносин, методології історіографії (1944-1968). Підготовчі матеріали до лекцій з історії зарубіжних країн, історіографії (1935-1970). Рецензії К. Д. Петряєва в «Українському історичному журналі» (1954-1981). Рукописи виступів Петряєва перед студентами-випускниками та слухачами інституту підвищення кваліфікації (1980-1986). Документи наукових конференцій, у яких брав участь Петряєв (1944-1985), відгуки на його праці та лекції (1961-1980). Конспекти і нотатки до лекцій: з нової та новітньої історії зарубіжних країн (1956-1974), з питань літературознавства, історії, філософії, політики, історіографії, екології, психології, релігії (1958-1987). Нотатки та блокноти Петряєва (1975-1986). Рукопис спогадів (1976).

Біографічні документи. Автобіографія, анкета, характеристики, копія диплома про закінчення інституту, рішення вищої атестаційної комісії, посвідчення (1939-1987), довідки з місць роботи, витяги з наказів, трудова книжка, виписки з історії хвороби (1937-1987), витяги з протоколів ВАК про присвоєння наукових ступенів та звань, витяг з наказу про нагородження нагрудним знаком «Ветеран 54-ої армії» (1940-1987), вітальні адреси з нагоди 60- та 70-річчя (1977, 1987); списки осіб та

організацій, що надіслали вітання ювіляру (1967-1987). Записна книжка (1978). Щоденник (1977-1978). Рукопис автобіографічної статті «О матеріалах личного архива» (1970).

Листування. Листи К. Д. Петряєва, адресати: В. П. Бірюков, І. С. Галкін, В. Е. Маланчук (1979), М. В. Нечкіна (1970-1971), Державний архів Свердловської області (1971-1981), Міністерство вищої та середньої освіти УРСР, видавництво «Вища школа» та редакція «Коммунист Молдавии» (1959-1987). Листи до К. Д. Петряєва, кореспонденти: Є. Д. Петряєв (1985-1986), В. П. Бірюков (1970-1971), Р. В. Заверюха (1980-1987), мати (1967-1973), викладачі вищих навчальних закладів (1970-1987) та видавництва (1970-1987), Державний архів Свердловської області (1971-1981), Свердловський педагогічний інститут (1976-1986), Рада ветеранів 311-ї стрілецької дивізії (1984-1988).

Документи Є. Д. Петряєва (рідного брата). Краєзнавчі праці: «Люди, рукописи, книги» (Кіров, 1970), «Записки книголюба» (Кіров, 1978), «Живая память» (М., 1984), «Вятские книголюбцы» (Кіров, 1966). Лист Тулушової до К. І. Петряєвої (1988).

Фотографії К. Д. Петряєва, Є. Д. Петряєва, групові знімки К. Д. Петряєва зі студентами (1942-1986). В. Н. Чавачін (1; 1990).

Колекційні матеріали. Книги з історії, зібрані Петряєвим (з дарчими написами від авторів, 1951-1984). Набір листівок краєвидів міста та тундри Комі (1966).

Покритан А. К.

Ф. Р-7979, 79 од. зб. (1950-1990). Опис.

Покритан Анатолій Карпович (02. 12. 1920 – 27. 09. 2003) - доктор економічних наук, професор, завідуючий кафедрою загальної економічної теорії Одеського економічного університету; учасник Великої Вітчизняної війни.

Народився у с. Китайгороді Тростянецького району Вінницької області в сім'ї сільського вчителя. Вступив на філологічний факультет Одеського держуніверситету (1938), через 2 місяці був призваний в армію. Службу проходив у м. Сімферополі, де його й застала Велика Вітчизняна війна. Воював на Південно-Західному, Калінінському, Північно-Західному фронтах командиром вогневого взводу артилерійського полку. Внаслідок важкого поранення (березень 1943) позбувся зору і був демобілізований. Практично сліпий, вступив на літературний факультет Іркутського педагогічного інституту (жовтень 1943), а після війни перевівся в Одеський педагогічний інститут, який закінчив з відзнакою (1947). Працював викладачем політекономії в Одеському

обліково-кредитному технікумі (1947), асистентом за спеціальністю «політекономія» в Одеському педагогічному інституті (1948). Захистив кандидатську дисертацію на тему: «Економічні праці В. І. Леніна 90-х років» (1952), затверджений завідуючим кафедрою основ марксизму-ленінізму Одеського педагогічного інституту (1953), завідуючим новоутвореної кафедри політекономії того ж інституту (1954). В Інституті економіки АН України захистив дисертацію на здобуття ступеня доктора економічних наук на тему «Питання соціалістичного відтворювання суспільного продукту», став першим доктором економічних наук в м. Одесі (1966), присвоєно звання професора (1967). 35 років працював завідуючим кафедрою політекономії Одеського інституту народного господарства (з 1993 р. - кафедра загальної економічної теорії Одеського економічного університету) (1966-2003). За ці роки підготував більше 30 кандидатів економічних наук і 3 докторів наук, займався активною науковою працею - написав 9 монографій (5 особисто і 4 - в співавторстві, 2 монографії переведені на німецьку мову, 1 - на словацьку). Був обраний дійсним членом Академії вищої школи України (1994).

Нагороди: почесні звання «Заслуженный работник высшей школы» (1977) і «Заслуженный деятель науки и техники Украины» (1988). Ордени Вітчизняної війни I і II ст., Трудового Червоного Прапора, 11 медалей.

Документи службової, творчої, наукової діяльності. Рукописи дисертацій, монографій, статей, доповідей, лекцій, методпосібників (1951-1990), наукові рецензії на дисертації і монографії різних авторів: Л. Ф. Тернового, Н. Я. Фіногіна, Л. Ф. Бутенко, Д. А. Драгомарецького, В. Н. Мазура, М. М. Дзядика, Н. К. Тяпкіна та колективну монографію «Взгляд, устремленный в будущее» під редакцією доктора економічних наук професора П. В. Проскуріна.

Біографічні документи. Автобіографія, характеристика, ювілейна стаття в «Вечерней Одессе» до 70-річчя з дня народження.

Листи Покритану А. К. від Каченко А. І. і Бадера В. А.

Документи інших осіб. Монографії Федосєєва К. А., Спиридонової Н., Нагорного Н., Макарової М. Ф.; статті, лекції та плани лекцій Буряка Н., Занегіна А. Г., Збарського М. І., Бузгаліна А. В., Рибалкіна В. А., Гриценко А., Тивончука А. І., Балукіна У. Т.

Фотографії: Покритан А. К. (1990)

Пучковська Н. О.

Ф. Р-7969, 166 од. зб. (1927-1999). Опис.

Пучковська Надія Олександрівна (12. 00. 1908 – 15. 05. 2001) - доктор медичних наук - офтальмолог (1954), професор (1956), директор

Інституту очних хвороб та тканинної терапії ім. В. П. Філатова (1957-1985), Герой Соціалістичної Праці (1960), двічі лауреат премії Академії медичних наук СРСР (1960, 1986), заслужений діяч науки України (1968), Академік Академії медичних наук СРСР (1971), академік Академії інтернаціональної офтальмології (1975), лауреат Державної премії України (1978), академік Національної Академії Наук України (1992), академік Академії медичних наук України (1993), депутат Верховної Ради СРСР (1963-1985). Учасник Великої Вітчизняної війни.

Народилася у м. Смоленську. Закінчила Київський медичний інститут (1930). Вступила до аспірантури по кафедрі гістології Одеського медичного інституту (1932), одночасно почала працювати під керівництвом акад. В. П. Філатова в клініці інституту. Захистила кандидатську дисертацію (1937), докторську дисертацію (1954). Працювала асистентом кафедри гістології Київського медичного інституту (1936-1940). Навчалася в докторантурі при АН УРСР (1940-1941). Працювала асистентом очної клініки Ташкентського інституту (1941-1942), керувала очним відділенням фронтового спеціалізованого евакогоспіталю у складі військ 4-го Українського фронту (1943-1946). З 1946 р. працювала в Українському (пізніше – Одеському) науково-дослідницькому інституті очних хвороб та тканинної терапії ім. В. П. Філатова завідуючою клінічним відділенням (1946-1952), заступником директора з наукової роботи (1952-1956), директором (1956-1985), очолювала клінічний відділ інституту (з 1986). Опублікувала в нашій країні та за кордоном понад 300 наукових статей, 11 монографій. Підготувала 27 докторів та 26 кандидатів наук. Член-кореспондент (1961), академік АМН СРСР (1971); почесний член Міжнародного товариства очних хірургів (1969), дійсний член Міжнародної академії офтальмологів (1975), почесний член офтальмологічних товариств Болгарії, Німеччини, Чехословаччини, Польщі, Угорщини. Головний редактор «Офтальмологического журнала», голова Українського і член правління Всесоюзного товариства офтальмологів; очолювала ряд комісій при науковій раді з офтальмології та науковій раді з герантології і геріатрії АМН СРСР та ін. Брала участь у роботі офтальмологічних конгресів багатьох країн світу. Обиралася депутатом Верховної Ради Української РСР 6-го скликання, заступником голови Верховної Ради УРСР 7-8 скликань.

Нагороди: ордени ім. Леніна, Жовтневої революції, Трудового Червоного Прапора, «Знак Пошани», Почесна грамота президії Верховної Ради УРСР, медалі, премії Президії АМН СРСР, дипломи 2-го ст. ім. М. І. Вавилова, дипломи ВДНГ СРСР, УРСР та ін. Книги Н. О. Пучковської «Пересадка роговиці при осложненных бельмах» у 1960 р. та «Кератопротезирование» у 1988 р. відзначені премією ім. В. П. Філатова президії АМН СРСР. У 1978 р. група вчених під керівництвом Н. О. Пучковської відзначена Державною премією УРСР за роботу «Патогенез и лечение ожогов глаз и их последствий».

Документи службової, творчої, наукової, громадської діяльності. Друковані роботи, рукописи наукових праць Н. О. Пучковської (статті, кандидатська дисертація, монографія, додаток до дисертації на здобуття ступеня доктора медичних наук, рос. , укр. , англ. , нім. мовами, 1937-1980), звіти про наукову діяльність (1974-1992); протоколи засідань атестаційної комісії та наукової ради інституту ім. В. П. Філатова; рецензії Н. О. Пучковської на дисертації та дослідження колег (1954-1970).

Матеріали конференцій та з'їздів офтальмологів: програми, запрошення та ін. (1950-1990), рукописи доповідей Н. О. Пучковської (1963-1973); звіти про відрядження на міжнародні та всесвітні конференції, конгреси офтальмологів (міста Амстердам, Лондон, Мехико, Марсель, Генуя; країни Фінляндія, США, ФРН, НДР, Ірак, Арабська Республіка Єгипет, Угорщина, Болгарія, Югославія та ін. , 1964-1983); депутатське листування по скаргах трудящих (1963-1984); книги депутатського прийому (1969-1984); тексти виступів перед виборцями, довідки, звіти (без дат); доповідь на міжнародному жіночому конгресі в м. Мінську, Білорусія (1975); матеріали про поїздку Н. О. Пучковської до США у складі делегації радянських жінок на запрошення товариства «Жінки в боротьбі за мир» (програми перебування, нотатки, щоденник, візитки, листівки, проспекти, газетні вирізки, 1964).

Біографічні документи. Автобіографія, депутатські квитки, посвідчення, довідки, характеристики АН УРСР, інституту ім. В. П. Філатова, Київського медичного інституту, копія трудової книжки (1958-1984), почесні та ювілейні грамоти, адреси, вітальні адреси, листівки та телеграми (1953-1993), книжка для нотаток (1978).

Листування. Листи Н. О. Пучковської, адресати: офтальмологи-професори з Індії, Туреччини, Югославії, США, Канади, Японії, Аргентини, Польщі (1978-1982); Президія Верховної Ради УРСР (1984), Рада Міністрів УРСР, Міністерства охорони здоров'я СРСР та УРСР, вчена рада Міністерства охорони здоров'я УРСР, управління зовнішніх зв'язків Міністерства охорони здоров'я СРСР, науково-дослідницькі інститути очних хвороб, видавництва (1954-1979). Листи до Н. О. Пучковської, кореспонденти: вітчизняні та зарубіжні офтальмологи-колеги (1954-1989), листи подяки радянських та зарубіжних пацієнтів Н. О. Пучковської (1960-1990), Міністерства охорони здоров'я СРСР та УРСР, редакції, видавництва, радянські та зарубіжні академії, інститути, клініки очних хвороб та офтальмологічні товариства (1954-1990).

Документи В. П. Філатова: листування В. П. Філатова з питань наукового книгообміну по лінії Всесоюзного товариства зв'язків з зарубіжжям (1947); листування В. П. Філатова з директором Одеського медичного інституту професором І. Я. Дейнекою та з міністром охорони здоров'я УРСР П. Л. Шушиком про направлення на роботу в Інститут очних хвороб випускників Одеського медичного інституту (1952), фо-

тографії В. П. Філатова, газетні статті про його діяльність (1952-1975); відгук за підписом академіка В. П. Філатова на працю Н. О. Пучковської «Пересадка рогової оболочки при стафіломах, выпяченних бельмах и некоторых других видах осложненных бельм», поданої на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук (1953).

Документи інших осіб: газетні та журнальні статті про діяльність Н. О. Пучковської (1954-1988); рецензії, відгуки, анотації на праці Н. О. Пучковської (1954-1977); сценарії кінофільмів та вірші, присвячені Н. О. Пучковській (1959-1970); брошури, статті, збірники з дарчими написами Н. О. Пучковській (1962-1985); програма та тези доповідей наукової конференції офтальмологів, присвяченої 90-річчю Н. О. Пучківської (рос, укр., англ. мовами, 1998); наукові праці вчених-офтальмологів з дарчими надписами Н. О. Пучковській (М. М. Золотарьова, М. Г. Рабинович, Н. Н. Нурмамедов, Д. Ф. Чеботарьов, В. С. Беляев, Л. А. Кацнельсон, Т. І. Єрошевський, В. О. Мачехін, П. Г. Макаров, С. Дебов, І. В. Морхат, В. І. Барашков, А. П. Нестеров, А. І. Горбань, О. А. Джалиашвілі, А. Ф. Корнілова, С. М. Макарова, Є. І. Ковалевський, С. Є. Стукалов, Л. Є. Черикчі, Л. В. Каргашин, М. Н. Шибаловська, Нгуен Тхієн Тхань, 1959-1988); Г. Мокряк «Крутые виражи» (повість, 1987); Г. Лункін «В Одессе живут героини» (стаття про учасниць Великої Вітчизняної війни, 1967); Б. Рапопорт. Виставка живопису (каталог, 1979); автореферати дисертацій з дарчими написами на здобуття вченого ступеня: доктора медичних наук (Б. О. Бродський, Д. С. Бушмич, В. В. Войно-Ясенецький, Г. Ф. Дядюша, А. М. Водовозов, З. М. Скрипниченко, А. С. Новохатський, Н. І. Шпак, Р. К. Мармур, Е. О. Котелянський, Ю. Ф. Майчук, Г. В. Панфілова, О. Д. Блаватська, І. С. Черкасов, А. І. Гмиря, А. І. Пахомова, С. Ф. Шершевська, Г. В. Легеза, Т. Г. Ільїна, Н. О. Юшко, Є. Я. Хомяк, Н. М. Сергієнко, Л. Д. Данчева, Л. Є. Черикчі, Г. О. Дугельний, С. В. Філатов, Л. Т. Кашинцева, І. В. Клюка, Н. Г. Гольдфельд, Є. С. Лібман, В. Н. Соколов, Т. У. Горгіладзе, О. І. Ключева, Л. С. Терентьева, Л. Ф. Лазаренко, Ю. Є. Голубенко, А. С. Буйко, І. М. Логай, Г. Є. Венгер, А. М. Солдатова, (1956-1992); кандидатів медичних наук (Г. В. Легеза, Л. С. Терентьева, М. Т. Курява, В. О. Єфет, Л. Ф. Линник, Є. М. Липовецька, І. В. Клюка, Т. У. Горгіладзе, П. Г. Красников, Є. І. Ключева, Ю. Ф. Хатминський, Нгуен Чонг Ньян, І. В. Морхат, Л. І. Федорова, О. І. Стародубцева, Л. О. Линник, Г. П. Попов, В. І. Левтюх, О. С. Буйко, І. О. В'язовський, В. Х. Маркарян, О. П. Кулеш, І. І. Салікліте, К. Н. Демичева, І. М. Логай, Т. О. Красновид, А. М. Турянська, Н. Б. Нікуліна, Н. Р. Гладкова, З. Д. Титаренко, В. Є. Боїштян, О. К. Кривицький, І. Р. Салдан, В. О. Мачехін, В. П. Плевінскіс, С. Ф. Васильєва, І. Я. Шитова, В. В. Тринчук, К. Є. Котелянська, О. І. Аніна, Г. Є. Венгер, Г. Ю. Юодкайте, Б. Петровський, Ю. Є. Голубенко, С. І. Юров, З. Н. Атрахович, М. В. Гузхарська, Г. П. Нахабіна, А. В. Скринник, С. Н. Гончаренко, Ю. О. Маришев, Н. О. Романова, Н. Ф. Боброва, С. С. Корхов, О. О. Ванічкін, В. Л. Осташевський, М. Х. Шерзаї, Т. М. Прянишникова, О. І. Кочкарьова, О. І. Ковальов, В. В. Шамбра, І. І. Кролевська, 1956-1988); докторів біологічних

наук (О. Є. Шевальов, Н. С. Шульгіна, І. І. Чикало, В. П. Соловйова, 1965-1972); кандидатів біологічних наук (С. С. Черняк, О. П. Копп, Л. Н. Савчук, Л. С. Жовнерович, О. Ф. Щербина, І. С. Збандут, Н. Н. Мойсеева, Е. А. Бормусова, 1959-1985).

Фотодокументи. Фотографії Н. О. Пучковської (13; 1927-1960), з пацієнтами та під час операцій (7; 1947-1980); з лікарями, які навчались на курсах вдосконалення лікарів, що проводила Н. О. Пучківська (99; 1958-1988 рр.); альбом фотографій про участь Н. О. Пучковської у I з'їзді офтальмологів Казахстану (1977), на Всесоюзних, республіканських і міжнародних конгресах, з'їздах, симпозиумах, конференціях офтальмологів (65; 1953-1991), з колегами в інституті та на могилі В. П. Філатова (16; 1957-1978), на зустрічах з громадськістю та іноземними делегаціями (65; 1954-1985); В. В. Скородинська-Філатова, Н. Н. Кравченко, Нгуєн Тхієн Тхань (В'єтнам, 8; 1960-1987); будівлі науково-дослідницького інституту очних хвороб та тканинної терапії імені В. П. Філатова (4; 1953).

Руденко К. С.

Ф. Р-8133, 10 од. зб. (1948-1988). Опис.

Руденко Клавдія Степанівна (09. 12. 1922 - 2008) - історик-архівіст, ветеран Державного архіву Одеської області.

Народилась в м. Суми. В 1935 р. родина переїхала до м. Одеси. У 1941-1945 рр. перебувала в евакуації в м. Чирчик, Узбекистан. Після закінчення в 1946 р. історичного факультету Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова почала трудову діяльність у Державному архіві Одеської області, в якому працювала до виходу на пенсію у 1989 р. на різних ділянках роботи - молодшим науковим співробітником, старшим науковим співробітником, завідуючим відділом до революційних фондів, старшим методистом архіву, старшим архівістом Першої (секретної) частини архіву. У 1963-1987 рр. була головою Експертно-перевірної комісії Архівного відділу Одеського облвиконкому. Нагороди: Почесна грамота Головного архівного управління УРСР, знак «Отличник архивного дела» (1988).

Біографічні матеріали. Автобіографія, службові посвідчення, довідки, свідоцтво про підвищення кваліфікації (1945-1988). Спогади про роботу в архіві (1947-1980). Почесні грамоти (1968-1989).

Листи К. С. Руденко до Одеського виконкому (1990-1991).

Фотографії: К. С. Руденко, в т. ч. групі зі студентами історичного факультету (1946) і співробітниками архіву (1948-1988).

Рузанкін М. С.

Ф. Р-8015, 17 од. зб. (1929-1992). Опис.

Рузанкін Микола Степанович (1905 - 1990) – учасник Великої Вітчизняної війни, військовополонений, в'язень концтаборів і тюрем.

Народився у м. Ардатові (Мордовія). У 1925 р. став членом комуністичної партії. Після закінчення радпартшколи (1928) виїхав у с. Батраки Сизранського округу Середньо-Волзької області, де працював у Батрацькому районі штатним партпропагандистом, потім завідувачим агітаційного партійно-пропагандистського відділу райкому ВКП(б). Працював завідувачем Батрацької семирічної школи та викладачем суспільствознавства (1929). Брав участь у колективізації. Закінчив Куйбишевський індустріальний інститут (1936). Працював учителем хімії, а потім директором середньої школи № 83 м. Куйбишева (1938-1941). З 23 червня 1941 р. М. С. Рузанкін - у лавах діючої армії на посаді командира взводу 273-го батальйону зв'язку 21-ої Привользької армії. У вересні 1941 р. потрапив у полон, знаходився у німецькому концтаборі Заксенхаузен-Оранієнбург (відділення Фалькензее) та у багатьох тюрмах Німеччини і Польщі. За спробу втечі був засуджений на смерть і перебував у німецькій в'язниці Олександр-платц. Звільнений Радянською Армією у квітні 1945 р. і після перевірки відновлений у званні радянського офіцера. Після війни працював на Куйбишевському толерубероїдному заводі. З 1949 р. - на Одеському рубероїдному заводі, пізніше - у будівельних організаціях Одеської області. Неодноразово проходив фільтраційні комісії та перевірки органами МДБ КДБ у зв'язку з перебуванням у полоні, був виключений з партії, звільнений з роботи. У 1985 р. нагороджений орденом Вітчизняної війни 2-го ст.

Дружина М. С. Рузанкіна, *Тамара Миколаївна Рузанкіна* (1910 р. н.), до війни працювала завідуючою бібліотекою Батрацької середньої школи, потім вчителькою початкових класів СШ № 35 м. Куйбишева. Навчалася на факультеті російської мови та літератури. В роки Вітчизняної війни працювала на Куйбишевському підшипниковому заводі, а потім, з 1944 р. , була вчителькою початкових класів і завідуючою методкабінетом у СШ № 16 м. Куйбишева. Займалась активною громадською діяльністю: брала участь у роботі районного відділу охорони здоров'я, Червоного Хреста, була головою домового комітету.

Документи службової, творчої, наукової, громадської діяльності.

Записна книжка М. С. Рузанкіна з нотатками про перебування у полоні та адресами інших радянських військовополонених в'язнів концтаборів (1943-1970-ті рр.), мемуарні рукописи М. С. Рузанкіна «У кожного своя біографія», «В плену у жовтого дьявола», «Люди, прошедшие ад» (1950 - 1960-ті рр.).

Біографічні документи. Трудова книжка М. С. Рузанкіна, довідки з місць роботи, атестат Куйбишевського індустріального інституту, ма-

теріали про нагородження та вшанування учасника Великої Вітчизняної війни, інженера-будівельника Рузанкіна М. С. : орденська книжка, значок «50 років КПРС», грамоти, запрошення та ін. (1923-1992).

Листування М. С. Рузанкіна з виконавчим комітетом Спілки Товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця про підтвердження перебування у концтаборі (1983), з Одеським обласним та Жовтневим військоматами про видачу постійного посвідчення учасника війни (1981-1985), листи Надії Андріївни Обідченко (в'язня табору Штеттін, оstarбайтера) подружжю Рузанкіних (1945).

Документи про педагогічну та громадську діяльність Т. М. Рузанкіної, грамоти - нагородні та ювілейні - за активну громадську діяльність; вітальні листівки, запрошення на громадські заходи (1931-1988).

Фотографії М. С. та Т. М. Рузанкіних (1920--1980-ті).

Самохоцький О. С.

Ф. Р-7989, 50 од. зб. (1898-1995). Опис.

Самохоцький Олександр Святославович (04. 06. 1890 - 1986) - хірург, кандидат медичних наук, асистент хірургічної клініки Одеського університету; розробник універсального методу лікування тяжких хронічних хвороб.

Народився в с. Ново-Українка (с. Липняжки) Єлисаветградського повіту Херсонської губернії в сім'ї земського лікаря. Навчався на юридичному факультеті Київського університету (1908-1909), на медичному факультеті Новоросійського університету (1909-1916). Був заарештований за участь у студентському революційному русі та засланий до м. Миколаєва під нагляд поліції (1910). Під час Першої світової війни працював хірургом на Західному фронті (1916-1917), потім - ординатором факультетської хірургічної клініки Новоросійського університету (1917-1921), асистентом кафедри анатомії (1921-1923); хірургом поліклініки м. Одеси (1924-1932); науковим співробітником (1932-1935), асистентом хірургічної клініки Одеського університету (1935-1954). В період Великої Вітчизняної війни був на фронті, потрапив у полон, після втечі з полону перебував в окупованій Одесі, де працював хірургом у румунському шпиталі. Допомігав партизанам і підпільникам, зокрема групі Молодцова-Бадаєва. Захистив кандидатську дисертацію на тему «Опыт определения лечебных закономерностей» в Одеському медичному інституті (1946). Автор універсального методу лікування тяжких хронічних хвороб і старіння нетрадиційними методами, зокрема внутрішньовенними вливаннями малих доз розчинів для нормалізації вегетативної нервової системи

людини. Успішно лікував безнадійно хворих, зібрав унікальний клінічний матеріал, однак у 1953 р. покинув інститут через непорозуміння з керівництвом. Після цього продовжував лікувати приватно, проводив наукові дослідження, підсумком яких стала його праця «О нервизме и его лечебных закономерностях» (опублікована після його смерті). Був яхтсменом, самостійно побудував дві яхти. Помер у м. Одесі.

Документи службової і наукової діяльності. Рукописи праць Самохоцького «Опыт определения лечебных закономерностей», «Учение И. П. Павлова и лечебная медицина», «Нервизм и лечебные закономерности», «Некоторые показатели состояния организма человека, основанные на определении соотношений микроэлементов в плазме крови» (1923-1985). Документи наукових конференцій, у яких брав участь Самохоцький (протоколи, доповідь, 1936-1941). Нотатки та чернетки про методи лікування нервових захворювань, невризм, синергізм (1939-1963). Конспект з голкотерапії (1977-1984). Друковані статті С. О. Самохоцького з проблем хірургії (1898-1905, 1912).

Біографічні документи. Автобіографія, диплом про закінчення Новоросійського університету, довідки з місць роботи (1915-1991). Посвідчення члена Одеського яхт-клубу та грамота (1939-1985). Список наукових праць. Газетні статті про Самохоцького - лікаря та яхтсмена (1932-1952, 1969-1997).

Листування. Листи О. С. Самохоцького, адресати: І. О. Булатова (1966-1985), В. В. Глухов, О. Д. Іванова (Сухих), О. С. Чистяков, Б. А. Шацилло (1946-1985). Листи до О. С. Самохоцького, кореспонденти: С. О. Самохоцький (1903-1905), його пацієнти (1945-1971).

Документи інших осіб. Відгуки академіків АН СРСР О. Д. Сперанського та О. О. Богомольця, професорів П. Часовникова, С. Нікітіна, В. М. Черніговського та О. Г. Сосновського на наукові роботи та методіку лікування О. С. Самохоцького (1930-1954). Листування професора-психіатра Є. К. Свідзінського з редакціями журналів та газет про наукову спадщину Самохоцького (1986-1992, 1995). Спогади Є. К. Свідзінського про О. С. Самохоцького (1990). Рукопис роботи Є. К. Свідзінського «Проблема шизофрении с общемедицинской позиции (биологический аспект в свете теории хронических заболеваний)» (1991). Листи вдови Самохоцького З. М. Мейер про наукові праці свого чоловіка (1988-1997) та її спогади (1991). Вірш В. М. Дико-го, присвячений доньці Самохоцького Ірині (1960).

Фотодокументи: О. С. Самохоцький, його батьки, дружина, донька та інші родичі (1890-1973); пацієнти, яких вилікував О. С. Самохоцький (1949-1983).

Колекційні матеріали. Дитячі книжки, написані зятем Самохоцького, М. О. Булатовим (1956, 1966, 1984, 1988). Книжки з дарчими написами від авторів (Д. Гессен, О. Доливо, Ю. Усиченко, Ю. Трусов).

Селютіна Лідія Яківна

Ф. Р-8042, 128 од. зб. (1950-1995). Опис.

Селютіна Лідія Яківна (народ. 15.11.1920 - 14.02.2007) - письменниця, драматург, член Одеського відділення Спілки письменників України (1963).

Народилася у м. Одесі. Закінчила українське акторське відділення Одеського театрального училища (1941), Московський літературний інститут ім. М. Горького. Працювала в Одеському українському театрі імені Жовтневої революції (1951-1957). Літературною працею почала займатися з 1950 р. Її п'єси поставлені театрами міст Одеси, Миколаєва, Житомира, Кіровограда, Києва, Бердичева та ін. : «Грози минають» (1955), «Ветер з моря» (1960), «Без любови нельзя» (1968), «Чайки над містом» (1976). Написані п'єси - «Снова с тобой», «Марсианка», «Что было? Что будет?» («Червовый король»), «Беглянка», «Спросите вы у матерей». П'єси також видавалися окремо та збірками. Видані прозаїчні твори Л. Я. Селютіної: збірка оповідань «Іду на вогник» (1973), повість «Сотвори добро» (1973), романи «Наследники» (1981,1988), «Быть человеком» (1983), «Дороги» (1984,1991), «Именем любви» (1988), «Порыв» (1990), «Цыганка Рубинта» (1994), «Любовное зелье» (1995) тощо. Померла у м. Одесі.

Документи творчої діяльності. Рукописи романів: «Быть человеком» (1977-1980), «Наследники» (1977-1979), «Дороги» (1981-1982), «Именем любви» (1984-1986), «Порыв» (1985-1987), «Цыганка Рубинта» (1988-1989), повістей: «Сотвори добро» (1973-1974), «Председатель» (б. д.), п'єс: «Грозы проходят» (1955), «Марсианка» (1957), «Снова с тобой» («Когда расходятся дороги») (1957,1960), «Ветер с моря» (1959, 1960), «Червовый король» («Что было? Что будет?») (1967, 1972,1978,1980), «Без любови нельзя» (1968), «Чайки над містом» (1972), «Красные маки» (1973), «Я буду ждать тебя» (1973), «Цена падения» (1977,1978), «Спросите вы у матерей» (1984), оповідань: «Баба Марія», «Берегите сердце», «Брати», «Оленка», «Після балу», «Руки» та ін. (1971-1973), статей, нарисів, літературних портретів (1964-1991), сценаріїв для телебачення та радіо: «Дом на Коллективной», «Мои герои», «Мы рабочий класс» та ін. (1967-1985), відгуки та рецензії на спектаклі різних театрів (1950-1981), відгуки на твори інших авторів (1970-1980), підготовчі матеріали (анотації, творчі заявки та ін.) до п'єс «Песня скрипки» (1963), «Что было? Что будет?» (1967), романів «Цыганка Рубинта» (1987-1992), «Дороги» (б. д.), «Быть человеком» (б. д.), статті, замітки у пресі про творчі зустрічі, вечори за участю Л. Я. Селютіної (1956-1987), програми виступів (1958-1984), заява на вступ до Спілки письменників (1961), записки з питаннями від гладачів на творчих зустрічах (1946).

Біографічні документи. Автобіографія (б. д.), списки опублікованих творів (1970-1986), замітки у пресі про нагородження грамотою Президії Верховної Ради УРСР (1980).

Листування. Листи Л. Я. Селютіної, адресати: «Микола Васильович» (1957), головний режисер Московського циганського театру «Ромен», С. О. Баркан (1967), директор Одеського облкниготоргу М. О. Котович (1976), головний редактор Одеської кіностудії Лазарева Г. Я. (1979), головний редактор видавництва «Радянський письменник» «Олександр Борисович» (1980), директор видавництва «Маяк» (1983), голова ревізійної комісії Спілки письменників України Мусієнко О. Г. (1986), редакція літературно-драматичного мовлення Одеської телестудії (1987). *Листи до Л. Я. Селютіної*, кореспонденти: Пихтін Д. Г. (1955, 1958), Шувалова (1955), Шаповалов І. І. (б. д.), Волчанецька С. (б. е.), А. Гаврюшенко (1965), Дануленко (1967), Л. М. Отрюх (1968), Л. Зуев (1975), С. И. Ковганюк (1947), Н. Тирмос (1981), В. Стороженко (1981), М. С. Ткачук (1981), О. Христенко (1968), С. О. Букатов (1988), М. С. Вінграновський (1992), Н. Васильєва (б. д.), Ворошиловградський державний український музично-драматичний театр ім. Островського (1955,1956), Бердичівський український драматичний пересувний театр (1956), Кіровоградський російський драматичний театр ім. С. Кірова (1958), редакція газети «Известия», м. Одеса (1965), Московський циганський театр «Ромен» (1967), Управління захисту авторських прав УРСР (1968), правління Одеської організації Спілки письменників України (б. д.), видавництво «Радянський письменник» (1974), редакція журналу «Радуга» (1976), Міністерство культури УРСР (1979), видавництво «Мистецтво» (1980), наукове видавництво «Маяк» (1984, 1987), Одеська наукова бібліотека ім. М. Горького (1985,1988) та ін.

Документи інших осіб. Статті у пресі до ювілеїв Л. Я. Селютіної: автори Іванович В. , П. Маркушевський, Я. Сікорський до 50-річчя (1970), І. Давидова, І. Неверов, М. Татарчук, П. Трохименко до 60-річчя (1980), М. Антонов, О. Голишев, О. Колісніченко, Б. Сушинський до 70-річчя (1990), В. Гаранін, В. Гридін, В. Ляковський, Т. Мельникова, О. Роксанін, О. Яні до 75-річчя (1995), рецензії, відгуки на п'єси Селютіної від О. Роготченка, О. Сімукова, Д. Шлапак та ін. (1953-1979); К. Волинського, В. Лисенка, П. Северова та ін. ; на повісті та романи (1969-1989); статті, відгуки у пресі С. Бутенка, В. Голоти, Є. Голубовського, В. Гридіна, Б. Дуброва, В. Ляковського, Д. Сергієвича та ін. на твори фондоутворювача (1955-1983), матеріали творчої та громадської діяльності письменника, поета Юрія Сергійовича Трусова, чоловіка Л. Я. Селютіної; рукописи пісень до спектаклів за п'єсою «Ветер с моря» (1960), статті у пресі до ювілеїв (1992, 1994).

Фотодокументи: Л. Я. Селютіної та членів її родини (16; 1960-1989), з різними особами (27; 1954-1980), відзняті Л. Я. Селютіною у художниці Н. М. Котляревської (10; 1973), на творчих зустрічах (226; 1961-1985), Ю. С. Трусова (17; 1961-1981).

Колекційні матеріали. Афіші спектаклів за п'єсами «Грози минають», «Ветер с моря», «Чайки над містом», «Без любви нельзя», «Цена падения» (1955-1985).

Сидорський Л. С.

Ф. Р-8185, 301 од. зб. (1957-2012). Опис.

Сидорський Леонід Семенович (народ. 22. 01. 1942) – фотохудожник, член Спілки журналістів України, Спілки фотохудожників України, Спілки кінематографістів України.

Народився в м. Рубцовську Алтайського краю, де його батьки перебували в евакуації. Після закінчення війни сім'я повернулася до Одеси, де Л. С. Сидорський в 1949 р. пішов до школи. Закінчивши 7 класів в 1956 р., з 14 років працював на заводі ім. Жовтневої революції учнем-модельником по дереву і у 1970 р. вже був спеціалістом 5-го розряду. Але захоплення фотографією незабаром стало його новою професією – фотожурналіста. Працював у газеті «Слава хлібороба» Комінтернівського району, в позаштатній газеті «Новин» Одеського телебачення, з 1971 р. - в окружній військовій газеті «Защитник Родины», з 1973 р. - першим фотографом в газеті «Вечерняя Одесса», згодом перейшов на роботу поза штатом, за договорами. Багато років співробітничав з молодіжною комсомольською газетою «Комсомольська іскра». Працював також художником-фотографом на Одеській кіностудії на зйомках художніх фільмів «Место встречи изменить нельзя», «Д'Артаньян и три мушкетера», «20 лет спустя», «Виконт де Бражелон». Його перша фотовиставка була проведена в 1971 р. в приміщенні газети «Комсомольська іскра», згодом його фотовиставки проходили в кінотеатрах «Смена», «Москва», в клубі заводу «Будгидравлика», Палацах студентів та Лесі Українки. Дві перші персональні виставки було проведено в Будинку актора, потім – в Одеському літературному музеї та в Одеському музеї західного та східного мистецтва. Протягом 1971-2012 рр. було проведено 36 персональних виставок за темами: «Одесса, которую мы любим», «Весна», «От Ланжерона до Люстдорфа», «Осень, прозрачное утро», «Зима в Одессе», «Чугунная шаль города», «Образ женщины в архитектуре», «Лики дюка Ришелье», «Одесса в лужах», «Зеркальное отражение», «Тени уходящего дня», «Ретро», «Какие мы», «Юморина», «Привоз», «Ностальгия», «А я опять по Дерибасовской иду», «Край Овидия», «Кошка в городе», «Хорошо сидим», «Дерево в городе», «Красота в простых вещах, среди которых мы живем», «Окна Одессы», «Люблю деревья - не люблю столбы», «Моцарт в Одессе», «Одесса во сне и наяву», «Одесса. Спасем и сохраним», «Одесса. Времена года» та ін. Видає компакт-диски своїх персональних виставок («Одесса во сне и

наяву», «Моцарт в Одессе», «Окна Одессы», «Одесса в лужах», «Одесса, которую мы любим», 2004-2007 рр.) та авторського кіно («Моцарт в Одессе», 2005 р.). Двічі ставав переможцем всесоюзних фестивалів народної творчості (1985, 1987), лауреатом XII міжнародного фестивалю молоді та студентів в м. Москві (1985). За фотознімок «Рицарі Сталінграда» одержав медаль ВДНГ «За успіхи в народному господарстві СРСР» (1985). Свій особовий фонд Л. С. Сидорський формує на запрошення Держархіву Одеської області з 2000 р. За цей період здав до архіву більше 22 тис. чорно-білих і кольорових фотографій – за обсягом і змістом це єдина в обласних архівах України колекція фотоматеріалів приватної особи, яка є унікальним джерелом ілюстрацій до сучасної історії Одеси і нашого краю.

Документи службової, творчої, громадської діяльності.

Компакт-диски авторського кіно «Моцарт в Одессе» (2005), персональних виставок «Одесса во сне и наяву», «Моцарт в Одессе», «Одесса в лужах», «Одесса, которую мы любим», «Окна Одессы» (2004-2006); *фотонегативи* зйомок художнього фільму «Д'Артаньян и три мушкетера» (1977), «Двадцать лет спустя» (1986), «Виконт де Бражелон» (1987), «Место встречи изменить нельзя» (1982), «Наваждение» (1990-і рр.); *фотонегативи та слайди* фотовиставок «Чугунная шаль города», «Деревья, парки, сады», «Зеркальное отражение», «100 ликов дюка Ришелье», «Тени уходящего дня» (1990-2000), скульптурних композицій та архітектурних пам'яток м. Одеси (1973-2004), вулиць та бульварів Одеси, Іллічівська, Москви (1973-1989), Одеського, Южненського, Іллічівського портів, яхтклубу, морвокзалу, морських суден (1970-2000), артистів театру, кіно, естради, композиторів, письменників, поетів, художників, кінорежисерів, архітекторів, журналістів, фотографів (1973-2002), виступів художніх колективів та московських театрів (1970-1999), виставок та семінарів (1970-2002), спортивних змагань та видатних спортсменів (1973-2000), громадських заходів (1970-2002), шкільного та студентського життя (1970-2001), керівників підприємств, установ, організацій Одеси та Одеської області (1975-2002), Героїв Соціалістичної Праці (1973-1989), смт Саврань та Савранського району (1980-1986), Чорнобильської зони та забруднення навколишнього середовища (1986-1989), одеських ринків (1973-2000), ін. ; *фотографії* виставок «Цветы», «Хорошо сидим», «Тени уходящего дня», «От Ланжерона до Люстдорфа», «Одесса во сне и наяву», «100 ликов дюка Ришелье», «Кошка в городе», «Одесса в лужах», «Между городом и морем». «Образ женщины в архитектуре», «Моцарт в Одессе», «В тумане скрылась», «Окна Одессы», «Край Овидия», «Зеркальное отражение», «Осени пожар», «Зима в Одессе», «Скульптурная память города», «Новый облик города», «Чугунная шаль города», «Деревья, парки, сады», «Привоз» (1980-2005); *фотографії акторів та сцен кіно*, відзняті під час роботи на Одеській кіностудії на зйомках художніх фільмів «Д'Артаньян и три мушкетера» (1977), «Двадцать лет спус-

тя» (1990), «Место встречи изменить нельзя» (1983), «Зефир в шоколаде» (1990-ті рр.), Одеського порту, морвокзалу, морських краєвидів (1980-2005), архітектурних пам'яток, культурних установ (1990-2005), вулиць та міських краєвидів (2000-2005), громадських заходів (1970-2005), спортивних змагань (1990-і рр.), відомих артистів театру та кіно, письменників-гумористів, поетів, музикантів, художників (1990-2005), сцен із життя одеситів, зокрема дітей (1980-2005); фотоальбом (в т. ч. робота «Рыцари Сталинграда», 1980-ті рр.); ін. ; фотоетюди, фотовернісажі, фоторепортажі (1983-2005), календарі (2002-2006), програми та каталоги різних виставок, фотосалонів за участю Л. С. Сидорського (1971-2005), друковані видання з фото Л. С. Сидорського (1974-2006), афіші про відкриття персональних фотовиставок (1986-2005), буклети персональних виставок та авторського кіно «Ностальжи» (2002-2006), газетні статті (1989-2002), запрошувальні квитки та афіші на персональні виставки, презентації авторських програм, ювілеї, громадські заходи (1986-2006), книги відгуків про фотовиставки Л. С. Сидорського (1971, 1987), газетні та журнальні статті про Л. С. Сидорського (1987-2006).

Біографічні документи. Автобіографія, характеристика, партквиток, комсомольський квиток, військовий квиток, візитні картки (1962-2005), посвідчення, перепустки (1967-2004), дипломи, почесні грамоти, вітальні адреси (1971-2006), свідоцтва Державного департаменту інтелектуальної власності про реєстрацію авторського права на твори (2002-2005), листи Л. С. Сидорського ОАО «Морской транспортный банк» про передачу в дар своїх робіт (2003), медаль «20 лет Победы в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг. » (1965), медаль ВДНГ «За успехи в народном хозяйстве СССР» (1985), медалі лауреатів Всесоюзного огляду самодіяльної народної творчості 1983-1985 рр. (1985) та Всесоюзного фестивалю народної творчості (1987), знак ЦК ВЛКСМ «За активное участие в подготовке и проведении XII Всемирного фестиваля молодежи и студентов в г. Москве» (1985), нагрудний знак «80 лет ОЮИ НУВД».

Листування. Листи до Л. С. Сидорського, кореспонденти: редакція газети «Литературная газета» (1986), видавництво «Политиздат» (1987), видавництво «Мистецтво» (1988), Одеський обласний благодійний фонд реабілітації дітей-інвалідів «Будущее» (2004-2006).

Господарчо-майнові документи. Договори про організації персональних виставок, кошториси виставок (1988, 2000-2005), договори на аренду приміщення під творчу майстерню (листування, рахунки, квитанції про плату за приміщення (1989-1994), договори та трудові угоди з різними організаціями та установами (1989-2005).

Документи інших осіб. В. Гоцуленко «Время трав» (Одеса, 1974), В. В. Потапов «Десять врачей, которые помогут спасти вас???. . . » (Вороніж, 1990), С. Стриженюк «Мрія пам'яті» (Одеса, 1992), В. Гоцулен-

ко «Знак Нострадамуса» (М. , 1993), І. Рядченко «Прочти себя. Только лирика» (Одеса, 1995), І. Божко «Очередь» (Одеса, 1996), А. Шевченко «Завещание Орфея» (Одеса, 1996), М. Огренич «Твои имена, Одеса. . . » (Одеса, 1999, 2000), М. Степанов «Стихотворения» (Одеса, 2001), Ю Бойко «В поисках рифмы на слово давно. . . » (Одеса, 2003), Л. Г. Бурчо «Люди дела. На них стояла, стоит и будет стоять земля, а значит, жизнь» (Одеса, 2003), В. Давиденко «Необыкновенная история» (Одеса, 2006).

Фотодокументи. Л. С. Сидорський (22; 1980-2006), з М. Вилкуном та В. Богомоленком (3, 1994, 2002), з Р. Б. Боделаном (1, 2001), зі знайомими (3, 1970-ті рр.), з ветеранами Великої Вітчизняної війни (2; 1980-ті рр.), на своїх фотовиставках (7; 1992-2004), Б. Амарантов (1; 1973), Б. І. Ладиженський (1; 2004), святкування ювілеїв Б. Д. Литвака (6; 2000, 2005), святкування 5-річного ювілею газети «Окна» (1; 2005).

Колекційні матеріали. Колекція значків, зібрана Л. С. Сидорським (1960-1980-ті рр.); перший фотоапарат Л. С. Сидорського 1965 р. ; штатив для фотоапарату Л. С. Сидорського (1980-і рр.); колекційна майка, виготовлена в Австралії до відкриття персональної виставки Л. С. Сидорського (2005). Брошура «Матеріали інтелектуального форуму України» (К. , 2003); каталог національного конкурсу в галузі архітектури «Созидание» (Одеса, 2004, 2005, російською та англійською мовами); каталоги III, IV Всеукраїнської виставки-конкурсу будівельних компаній «VIRA!» (Одеса, 2005, 2006); каталог VI міжнародного архітектурно-будівельного форуму «Одесский Дом» (2005, російською та англійською мовами); офіційний каталог міжнародного будівельного форуму «Vira Ukraine!» (2006, російською та англійською мовами); В. Ратушний «Афонский дневник» (фотобуклет, 1996-1998); буклет «Серафим Чаркин. Живопись» (2002, російською та англійською мовами), Каталог «Herbert List. Photographien 1930-1970» (Goettle-Institut e. V. , München, 2003); буклети авторських фотовиставок Г. Гарбузова «Парижские картинки» і В. Опольської (Федоровської) «Мой мир» (2004), Г. І. Муляр «Фотоискусство и природа» (Одеса, 2004); окремі примірники журналу «Digital Photographer» (2006); буклети дитячого центру Спільки піонерських організацій України «Молодая гвардия» (1991), Одеської державної наукової бібліотеки ім. М. Горького (1999), «Юморина-97» (1997); афіші історико-художніх виставок та виставок художньої фотографії (1986-2005); газетні фоторепортажі В. Пашука, А. Князева, В. Рощина, В. Ковалю (1986, 1997); матеріали з виборів Президента України (газети, програми, листівки, ін. , 2004), газети та газетні вирізки (1962-1988); дарча листівка одеського колекціонера М. В. Жолобова відомому краєзнавцю В. А. Чарнецькому (1970); вимпел «Одесская турбаза арендованных помещений приглашает на отдых» (1980-ті рр.).

Смирнов В. О.

Ф. Р-8241, 70 од. зб. (1945-2012). Опис.

Смирнов Володимир Олександрович (народ. 05. 04. 1936) - кандидат фізико-математичних наук, астроном, доцент Одеського електротехнічного інституту зв'язку ім. О. С. Попова; історик науки, письменник, краєзнавець.

Народився у м. Одесі у сім'ї наукової інтелігенції. Батько був завідувачем кафедри політекономії Одеського державного університету, в. о. професора. Мати, Лідія Василівна Заградська, працювала на електростанції і в Одеському консервному інституті хіміком-технологом і викладачем. У період румунсько-німецької окупації Одеси, В. О. Смирнов навчався у школі ім. проф. П. С. Столярського як піаніст, яку закінчив у 1954 р. зі срібною медаллю. Вступав на філософський факультет Московського держуніверситету. У 1954 р. вступив на фізико-математичний факультет Одеського держуніверситету ім. І. І. Мечникова, який закінчив у 1959 р. з відзнакою. Трудову діяльність почав молодшим науковим співробітником Полтавської гравіметричної обсерваторії АН УРСР, де розробляв наукову тему «Рух полюсів землі». У 1961 – 1954 рр. навчався в аспірантурі Одеського держуніверситету під керівництвом проф. В. П. Цесевича. В Одеській обсерваторії займався теорією і практикою фотометрії метеорів. У 1968 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Спектрофотометрія метеорів», отримавши науковий ступінь і диплом кандидата фізико-математичних наук. З 1969 р. працював в Одеському електротехнічному інституті зв'язку (ОЕІЗ) ім. О. С. Попова старшим викладачем, з 1972 р. – доцентом, отримавши у 1975 р. атестат доцента кафедри фізики. Продовжував займатися науковими дослідженнями метеорів, також публікував роботи методичного та філософського характеру. У 1974-1976 рр. працював в Одеському сільськогосподарському інституті на кафедрі фізики і метеорології на посаді доцента; у 1976 – 1999 рр. - доцентом на кафедрі фізики в Національній академії зв'язку ім. О. С. Попова, тісно співпрацюючи з Одеською обсерваторією. У 1994 р. опублікував монографію «Спектри короткочасних атмосферних світлових явищ: метеори» (м. Москва). За цією ж темою була написана докторська дисертація, представлена до захисту в Одеському держуніверситеті ім. І. І. Мечникова та в Голосіївській обсерваторії у м. Києві (до захисту не була прийнята). В. О. Смирнов брав участь у багатьох міжнародних конференціях, присвячених фізиці метеорів, в т. ч. в асамблеях COSPAR, будучи асоційованим членом цієї міжнародної організації та Європейської геофізичної спілки. Він є автором понад 60 наукових статей з астрономії та історії науки, публікувався у наукових виданнях Інституту історії природознавства і техніки РАН. Як активний громадський діяч В. О. Смирнов був членом і заступником голови товариства «Одеський Меморіал», багато років займався в архівах дослідженнями теми політичних репресій у СРСР.

Опублікував 5-томне видання «Реквием XX столетия» (Одеса, Астропринт, 2000-2007), у якому представлені результати вивчення більш ніж 100 архівно-слідчих справ репресованих і реабілітованих одеситів, зокрема представлені щоденники викладача школи ім. проф. П. С. Столярського В. О. Швеця за 1940-1990 рр. , нариси про репресовану одеську інтелігенцію – Т. Ріхтера (батька піаніста С. Ріхтера), композитора С. Орлова, радіофізика Б. Цомакіона, ректорів Інституту народної освіти, директрів Археологічного музею, співака Петра Лещенка, багатьох інших артистів, музикантів, письменників, викладачів.

Матеріали службової, наукової діяльності. Робочі зошити В. О. Смирнова з матеріалами над дисертацією (1970-1973-ті рр.). Дисертація В. О. Смирнова на здобуття ступеня кандидата фізико-математичних наук (1967). Матеріали роботи над докторською дисертацією: автореферат, рецензії, статті різних авторів, листування про допуск до захисту та ін. (1997-1998). Дисертація В. О. Смирнова на здобуття ступеня доктора фізико-математичних наук (1993). Матеріали роботи над мартирологом - рукописи статей, чернетки (1998). Рукопис книги «Реквием XX века» і матеріали до неї, зокрема, виписки зі справ репресованих (1990-2009). Ксерокопії журнальних статей В. О. Смирнова з астрономії (1964-1995). Рукописи, конспекти, виписки з літератури по теорії музики (1959-1993). Робочі матеріали по астрономії (рукописи статей, договори, діаграми) [1970-ті рр.]; про роботу у наукових товариствах, в т. ч. астрономо-геодезичному (1970-ті рр. – 1998), в учених радах Одеського університету ім. І. І. Мечникова і Одеського інституту зв'язку ім. О. С. Попова (звіти, автореферати, рецензії) (1969-1995). Матеріали семінарів, симпозіумів з астрономії, програми і буклети з'їздів (1991 – 1997). Матеріали досліджень В. О. Смирнова про метеори, з історії астрономії (рукописи статей, протоколи семінарів, виписки) (1964, 1980-ті рр.). Відгуки В. О. Смирнова на наукові роботи інших вчених (1972 – 1986). Журнали «Физическое обозрение», «Наука и техника» (7 прим. , 1906-1908, 1913, 1930); „Вселенная и мы» (1993-1994).

Біографічні матеріали. Автобіографія, характеристики, довідки з роботи, почесні грамоти (1960-1992). Учнівські зошити (1952). Читацький квиток, свідоцтво «Ветеран праці», робочі щоденники, блокноти, виписки з класного журналу, нотні зошити, афіші (1946-1977). Вітальні листівки, адресовані В. О. Смирнову та його дружині (151; 1972-1998).

Листування. Листи В. А. Смирнова, адресати: Швець В. О. (1955-1977); редакції наукових видавництв, колеги, знайомі (1967-1993); родичі та друзі з Польщі (1971-1996). Листи до В. А. Смирнова, кореспонденти: видавництва, Одеська обсерваторія, управління ЖКГ м. Одеси, колеги, знайомі (1968-2003).

Документи інших осіб. Документи Лідії Василівни Заградської (матері В. О. Смирнова, 1915-1973). Листи В. О. Швеця, адресати: члени сім'ї, родичі. Листи до В. О. Швеця, кореспонденти: члени сім'ї, родичі, учні,

знайомі (1945-1983). *Швець В. О.* Матеріали про культурне і наукове життя Одеси, зібрані Швецем (запрошення на концерти, збори; довідки; програми концертів; вирізки з газет та журналів; фотокартки) (1952-1964). Переклади літературних творів, зроблені В. О. Швецем на російську мову з іноземних мов - англійської, іспанської, німецької, французької (зошити з рукописами). Колекція газет, зібраних В. О. Швецем. *Л. Ковальов* Рукописи статей з астрофізики (1976-2001)

Соколовський М. П.

Ф. Р-7974, 13 од. зб. (1915-1973). Отис.

Соколовський Михайло Павлович (07. 11. 1887 - 1977) – доктор медичних наук, професор хірургії Одеського медичного інституту.

Народився у м. Ржеві Калінінської області. Навчався на медичному факультеті Московського університету (1906-1911). Працював на кафедрі патологічної фізіології Саратовського університету (1911-1913), асистентом хірургічної клініки університету (кінець 1913 - квітень 1921). Під час Першої світової війни працював у перев'язувальному загоні 1-ої гренадерської дивізії та у зведеному евакуаційному шпиталі (1914-1917). У 1920 р. став Доцент хірургічної клініки Саратовського університету (1920), обраний на посаду професора хірургії Смоленського університету (1921), професор хірургії, завідуючим госпітальною хірургічною клінікою Мінського університету (з 1922); завідуючий клінікою загальної хірургії та завідуючий кафедрою дитячої хірургії педіатричного факультету Воронежського медичного інституту (з 1936). Також займав адміністративні посади: в 1923 та 1935 рр. був деканом Мінського інституту, пізніше деканом Воронежського та Одеського медичних інститутів, головою державних екзаменаційних комісій у містах Вітебськ, Курськ, Вороніж, Дніпропетровськ та Київ. Проводив велику громадську роботу: в 1935-1936 рр. був депутатом Мінської міської Ради, двічі обирався членом правління Все-союзного товариства хірургів, був членом Українського товариства хірургів. В роки Великої Вітчизняної війни був головним хірургом спочатку Воронежської, а потім Ульяновської областей. Після війни проживав в Одесі, завідував кафедрою хірургії Одеського медичного інституту (1945-1964), був консультантом тієї ж кафедри (1964-1971). На IX українському з'їзді хірургів був обраний почесним членом республіканського товариства; заступником голови Одеського товариства хірургів (1958). *Нагороди:* орден Червоної Зірки, медалі, значок «Відмінник охорони здоров'я».

Матеріали службової і наукової діяльності. Рукописи наукових праць М. П. Соколовського: «Изучение раневого процесса при помо-

щи точних методів кількісного учета змінень» (1948), «Клиническая хирургия» (1956), монографії «О патогенезе и лечении ран» (1957), тези доповідей, відгук на кандидатську дисертацію Б. Д. Морозова.

Біографічні документи. Автобіографія, атестат професора, диплом доктора наук, пенсійне посвідчення, військовий квиток, профспілковий квиток, посвідчення про нагородження орденами Трудового Червоного Прапора, значком «Відмінник охорони здоров'я» (1921-1949). Відтиск статті А. А. Русонова, А. С. Синовця «Михаил Павлович Соколовский (к 85-летию со дня рождения)» з журналу «Вестник хирургии им. И. И. Грекова», 1973 р., № 8.

Документи інших осіб. Автореферат Г. П. Шабана з дарчим написом професору М. П. Соколовському (1969).

Фотографії М. П. Соколовського – індивідуальні, сімейні, з колегами та студентами (1915-1972); альбом фотографій випускників Дніпропетровського державного медичного інституту (1953).

Ткаченко Н. О.

Ф. Р-7466, 4 од. зб. (1963-1975). Опис.

Ткаченко Нінель Олександрівна (21. 11. 1928 - 27. 09. 2007) – оперна співачка, солістка Одеського театру опери і балету, народна артистка СРСР.

Народилась у м. Харкові. Закінчила Харківську консерваторію по класу вокалу у Т. Я. Веске (1958), стала солісткою (сопрано) оперної студії Київської консерваторії, потім солісткою Львівського (1960 - 1962), Білоруського (1962-1968), Одеського (1968-1980) театрів опери і балету, солісткою і художнім керівником Московської філармонії (1982-2007). У її репертуарі було 25 провідних оперних партій, 8 з яких належать Д. Верді й принесли Н. Ткаченко славу «вердієвської співачки»: Аїда («Аїда» Д. Верді), Ліза, Тетяна («Пікова дама», «Євгеній Онегін» П. І. Чайковського), Наташа («Русалка» О. С. Даргомижського), Ярославна («Князь Ігор» О. П. Бородіна), та інші. У 1964 р. стала народною артисткою СРСР. З початку 1980-х років - художній керівник Московської обласної філармонії. Нагороджена пам'ятним знаком «Золотої Аполлон» Фонду імені Чайковського. Померла у м. Москві.

Біографічні і службові документи. Депутатський квиток (Мінська міськрада, 1965). Афіші спектаклів та концертів з участю Ткаченко (1963-1973). Газетні статті з рецензіями на спектаклі, в яких брала участь Н. О. Ткаченко (1965-1975). *Лист* від Вольф.

Фотографії Н. О. Ткаченко в ролях (1964-1967).

Твердохліб І. Й.

Ф. Р-7467, 3 од. зб. (1936-1975). Опис.

Твердохліб Іван Йосипович (24. 06. 1899 - 16. 10. 1986) – актор Одеського державного українського драматичного театру імені Жовтневої революції, народний артист Української РСР.

Народився в с. Довжику Дергачівського району Харківської області. Працював у селі, з 1917 - робітником Чорноморської залізниці у м. Сочі. З травня 1918 р. - червоноармієць. Навчався на клубно-театральних курсах при Українському політуправлінні (м. Харків, 1921-1923). Після їх закінчення та демобілізації вступив до Харківського театру ім. Т. Г. Шевченка. Працював у театрах міст Києва і Харкова. З 1929 р. - в Одеському державному українському драматичному театрі імені Жовтневої революції. Ролі Твердохліба в театрі: Микола («Украдене щастя» І. Я. Франка), Терешко Сурма («Суєта» І. Карпенка-Карого), боцман Бухта, Бублик, Галушка («Загибель ескадри», «Платон Кречет», «В степах України» О. Є. Корнійчука) та інші. У 30-х роках грав у кінофільмах «Перекоп», «Прометей», «Приємного апетиту», «Дорогою ціною». Помер у м. Одесі.

Біографічні документи. Автобіографія, наказ Міністра оборони СРСР про нагородження нагрудним значком, почесні грамоти (1968-1975), афіші спектаклів та газетні вирізки з рецензіями на спектаклі з участю І. Й. Твердохліба (1956-1975).

Фотографії актора в ролях (1936-1973).

Тихомиров Ф. К.

Ф. Р-8176, 79 од. зб. (1920-2002). Опис.

Тихомиров Федір Костянтинович (08. 08. 1908-29. 07. 2002) – доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри ботаніки Одеського сільськогосподарського інституту.

Народився в м. Ізюмі Харківської області в сім'ї вчителя. Навчався і закінчив Ізюмську агропрофшколу (1925-1927). Вступив до Харківського зоотехнічного інституту (1927), з третього курсу був мобілізований на виробництво та призначений зоотехніком радгоспу «Циммервальд» Херсонської області. Закінчив інститут у 1932 р. і вступив заочно до Ленінградського агропедагогічного інституту, який закінчив у 1934 р. Ф. К. Тихомиров – зоотехнік та педагог за освітою, а за покликанням – ботанік, спеціаліст з природних пасовищ та сінокосів. У травні 1931 р. переведений на педагогічну роботу завучем та викладачем Безенчуківського вівчарського технікуму в Куйбишевській області. В липні 1933 р. був призначений на таку ж посаду в Кашин-

ський зооветтехнікум Калінінської області, де працював до червня 1937 р. Зацікавившись високогір'ям, переїхав до Киргизії (1937), де працював 11 років на посаді старшого наукового співробітника відділу природних пасовищ Південно-Киргизької дослідної станції тваринництва. Захистив кандидатську дисертацію на тему «Кормовая оценка пастбищ и сенокосов юга Киргизии» в Московській сільськогосподарській академії ім. К. А. Тимирязєва (березень 1941). На початку Великої Вітчизняної війни був призначений головним зоотехніком і начальником тваринницького управління Омського обласного земельного відділу (1941-1944). Очолив кафедру природознавства та геодезії Омського вчительського інституту (березень 1944), залишався на цій посаді, одночасно з роботою на дослідній станції, до від'їзду із Середньої Азії. Обраний доцентом кафедри ботаніки Херсонського педінституту (літо 1948), через рік став завідувачем цієї кафедри. Призначений на таку ж посаду в Херсонському сільськогосподарському інституті (1952), працював заступником директора з наукової та навчальної роботи цього ж інституту (з липня 1957). У Тимирязівській академії захистив докторську дисертацію «Пастбища высокогорной Алайской долины» і був затверджений у вченому ступені доктора сільськогосподарських наук та в званні професора кафедри «Ботаніка» (1958). Працював професором кафедри ботаніки Одеського сільськогосподарського інституту (з вересня 1959), а потім 16 років – завідувачем цієї кафедри. Під керівництвом Ф. К. Тихомирова колектив кафедри займався вивченням флори північно-західного Причорномор'я і підготував довідник рослин цієї зони, також підручник ботаніки, який перевидавався чотири рази. Ф. К. Тихомиров – видатний вчений з широким діапазоном знань у галузі геоботаніки та луківництва, піонер в галузі застосування математичних методів в анатомії рослин. Працюючи в Одеському сільськогосподарському інституті, підготував 8 кандидатів та докторів наук. Був також великим знавцем літератури і мистецтва. Помер у м. Одесі.

Документи службової, творчої, наукової, громадської діяльності. Рукописи докторської та кандидатської дисертацій з додатками (1940, 1953), матеріали досліджень пасовищ Алайської долини (1927-1953), підручники ботаніки для сільськогосподарських вузів (1966-1996), видані наукові праці та статті (1950-1977), методпосібники, методвказівки, лекції, доповіді, рекомендації (1953-1983), робочі зошити (1950-1960), список наукових праць (1965), рецензії та відгуки на наукові роботи інших авторів (В. Д. Горб, П. М. Гроздинський, А. Ю. Смутін, Мурадов Адиль Теймур Огли, Г. В. Шишкану, С. Н. Печерська, П. М. Жуковський, 1963-1988), газетні статті (1968-1979), розпорядження, накази про службові призначення та переміщення (1937-1978), доповідні записки (1949-1968), статті, доповіді, пропозиції щодо системи сільськогосподарської освіти в СРСР (1960-1970-і рр.), видавничі угоди на видання наукових праць (1966-1977), запрошувальні квитки на між-

народні конгреси, пленуми, конференції (1964-1978). Текст промови як громадського захисника на засіданні народного суду Іллічівського району м. Одеси в справі аспіранта Одеського сільськогосподарського інституту В. К. Паніна, звинувачуваного у здійсненні кримінального злочину (1964). Грамота центральної ради студентського добровільного товариства «Буревестник» про нагородження за активну участь у роботі, запрошення та повідомлення взяти участь в установчій конференції Української християнської партії незалежних жінок, засіданнях науково-методичної Ради з пропаганди медичних та біологічних знань, звітно-виборній комсомольській конференції (1964-1991).

Біографічні документи. Автобіографії, характеристики, довідка про народження, витяги із протоколів вченої ради Московської сільськогосподарської академії ім. К. А. Тимирязєва та вищої атестаційної комісії про присудження вчених ступенів та звань, диплом доктора наук, атестат професора, дипломи про закінчення вузів, свідоцтва, довідки (1925-2002), квитки, перепустки (1947-1989), почесні грамоти (1958-1988), щоденники (1939-1996), книжки для нотаток (1950-1990-ті рр.).

Листування. Листи Ф. К. Тихомирова, адресати: К. В. Ливанов (1989), Г. М. Лоза (1963), Р. М. Тихомирова (дружина, 1955), П. К. Тихомирова (сестра, 1971), Г. П. Тихомирова (дружина, 1974-1976). Листи до Ф. К. Тихомирова, кореспонденти: С. Абраїмов, Є. І. Гуляєв, Г. В. Денисов, І. Г. Казаков, І. В. Ларін, Ф. Леженєков, К. В. Ливанов, І. В. Ново-покровський, Н. В. Цицин (1936-1981), Г. Тейлор (Великобританія, 1971), В. К. Тихомиров, рідні та знайомі (1946-2002), Г. П. Тихомирова (1974-1979), Московська сільськогосподарська академія ім. К. А. Тимирязєва, Інститут археології АН УРСР, Академія наук Киргизької РСР, Одеський держуніверситет ім. І. І. Мечникова, Одеський політехнічний інститут, видавництво «Вища школа» (1957-1971).

Господарчо-майнові документи. Страхові свідоцтва, ощадні книжки, туристична путівка (1950-1966).

Документи інших осіб. Програма курсу «Ботаника и основы агрономии» (М., 1969); Н. Г. Станіславський «Новые на Северном Причерноморье сорта винограда для производства десертных вин» (Одеса, 1970); Е. І. Хреновсков «Метод подбора прививаемых компонентов и способы повышения выхода высококачественных привитых саженцев винограда» (Кишинів, 1985). Рецензії та відгуки І. С. Попова, А. М. Дмитрієва, Л. І. Зільберштейна, Д. І. Жужи, В. Г. Хржановського на роботі Ф. К. Тихомирова (1940-1974); газетні статті про Ф. К. Тихомирова (1972-1993).

Фотодокументи. Ф. К. Тихомиров (6; 1968-1978), зі студентом на екзамені (1; 1970), на своєму 75-річному ювілеї з ректором Одеського сільськогосподарського інституту Ю. С. Цукановим (2; 1983), випускники молодших зоотехніків Кашинського зооветтехнікуму (1937).

Колекційні матеріали. Карта Кримського півострова (1920), газета «Красный Весёгонск» (1920), витяги, нотатки, вірші, афоризми, зібрані Ф. К. Тихомировим (1960-1980-і рр.), газетні статті про НЛО (1977-1990).

Трусов Ю. С.

Ф. Р-8000, 179 од. зб. (1938-1997). Опис.

Трусов Юрій Сергійович (03. 04. 1914 – 07. 03. 1991) - поет і прозаїк, член Спілки письменників України, учасник Великої Вітчизняної війни.

Народився в м. Одесі. Закінчив семирічну школу у м. Астрахані (1929). Навчався на судомеханічному відділенні Астраханського водного технікуму (1930-1934). Тоді ж почав свою трудову діяльність учнем моториста катера на Каспійському морі. Переїхав до Одеси (1934), працював на заводі «Большовик», майстром ремонтного та інструментального цехів заводу «Червоний Жовтень». Проходив військову службу (1937-1938). Прийнятий до літературного об'єднання при Одеському відділенні Спілки письменників України (1938). В тому ж році одеські газети «Большевистское знамя» та «Молодая гвардия» вперше надрукували вірші та оповідання Ю. С. Трусова. Навчався в Одеському педагогічному інституті (1939-1941). В роки Великої Вітчизняної війни воював на Південному фронті (1941 – січень 1942), публікував вірші та нариси у фронтових газетах. Після поранення під Сталінградом, демобілізований як інвалід війни. Служив вільно-найманим механіком мостопоїзда в Головному управлінні військово-відбудівних робіт (з 1943), а пізніше на тій же посаді в автоколоні УВВР-5 3-го Українського фронту. В боях під Курськом був поранений вдруге.

Перша збірка віршів Ю. С. Трусова «Утро на берегу» була надрукована в Одеському обласному видавництві (1945). Поет був прийнятий у кандидати в члени Спілки письменників України (1948), тоді ж побачила світ його друга збірка віршів «На вахте». Працював відповідальним секретарем районної газети «Раздельнянский колхозник» (1950-1951), літературним співробітником одеської газети «Морьяк» (1951-1953). У 1954 р. вийшла збірка віршів «Родной берег». Був прийнятий у члени Спілки письменників України (1955). Виданий у 1968 р. історичний роман «Падение Хаджибея», а пізніше книга «Утро Одессы» (1966) та «Каменное море» (1968) у відредагованому варіанті склали трилогію «Хаджибей» (1974) - головний твір Трусова Ю. С. , над яким він продовжував працювати в наступні роки і який пізніше неодноразово перевидавався. Автор романів «Когда рядом

друг» (1963), «Проникновение в тайну» (1980), «Зеленая ветвь» (1984), повістей «Даль» (1975), «Рубец на сердце» (1991) та багатьох оповідань, нарисів, віршів, літературно-критичних статей, опублікованих у різні роки в збірках та періодичній пресі. Одночасно з творчою роботою активно займався громадською діяльністю: понад 20 років був головою військово-шефської комісії Одеської організації Спілки письменників України, організатором і учасником творчих зустрічей, літературних вечорів для підшефних військових частин та ін. *Нагороди*: орден Вітчизняної війни II ст. , медалі «За победу над Германией», «80 лет Победы», «50 лет Вооруженных сил СССР», «Ветеран труда». Почесна грамота Президії Верховної Ради УРСР. Почесна грамота Одеського обкому КПУ та облвиконкому - за трилогію «Хаджибей»

Матеріали службової і творчої діяльності. Рукописи, чернетки, нотатки, вирізки з газет романів «Хаджибей», «Утро Одессы», «Каменное море», «Проникновение в тайну», «Зеленая ветвь»; повістей «Даль», «Встреча с мечтой», «Лилии как снег. . .», «После боя», «Рубец на сердце»; збірник повістей та оповідань «Родник», збірник оповідань «В дороге», «Две ночи», «Колины тревоги» та ін. ; вірші, рецензії на твори різних авторів, критичні статті та ін. (1945-1991); запрошення на виставки, творчі зустрічі, вечори; афіші, оголошення творчих зустрічей, вечорів за участю Ю. С. Трусова; матеріали з військово-шефської праці (плани, звіти, списки, довідки та ін. , 1945-1988).

Біографічні матеріали. Автобіографія; мандати, видані Ю. С. Трусову як делегату IV Одеської обласної конференції профспілки працівників культури, VII з'їзду письменників України та ін. (1947-1987).

Листування. *Листи Ю. С. Трусова*, адресати: В. І. Безимянний, В. І. Пікуль, А. М. Трусова та ін. (1956-1989); історико-дипломатичне управління МЗС СРСР, Центральний державний військово-історичний архів, редакції журналів та газет, видавництва (1970-1983).

Листи до Ю. С. Трусова, кореспонденти: ВЛ. Без'язичний, М. Є. Гаско, Т. Карев, В. Ляковський, Н. Решетняк; читачі, вітання (1964-1990); видавництва, редакції, Українське республіканське відділення Всесоюзного агентства з авторських прав (1952-1990).

Документи інших осіб. Матеріали з історії громадянської війни на Одещині, зібрані Загоруйком В. А. (листи, витяги та ін. , 1948, 1968); переклади Бровченка В. , Нечерди Б. , Терещенка В. віршів Трусова Ю. С. з російської на українську мову (1955); нотні рукописи пісень на вірші Ю. С. Трусова, Гржибовського М. , Саконського Л. , Сегаль І. (1952, 1955, 1976); статті, нариси Загоруйка В. А. (1967-1969).

Фотодокументи. Фотографія Ю. С. Трусова на відкритті кімнати-музея Г. І. Котовського у м. Роздільній Одеської області (1981).

Файтельберг Р. Й.

Ф. Р-7989, 36 од. зб. (1935-1992). Опис.

Файтельберг Рафаїл Йосипович (25. 12. 1902 – 04. 02. 1998) - фізіолог, доктор біологічних наук, професор, завідуючий кафедрою фізіології людини і тварин Одеського держуніверситету ім. І. І. Мечникова.

Народився у м. Одесі. Закінчив класичну гімназію (1919). Навчався в Одеському медичному інституті (1920-1925). Вступив до аспірантури Одеського інституту народної освіти (1926), після закінчення якої працював завідуючим фізіологічною лабораторією психофізіологічної станції морського транспорту. Доцент кафедри фізіології Одеського медикоаналітичного інституту (з 1931). З 1934 по 1937 рр. Працював у лабораторії академіка Л. А. Орбелі над докторською дисертацією «Влияние мышечной деятельности на функцию почек» (1934-1937). Після захисту дисертації (1937), працював завідуючим кафедрою фізіології сільськогосподарських тварин в Одеському сільськогосподарському інституті (1937-1941, 1946-1951), одночасно очолював кафедру фізіології в Одеському фармацевтичному інституті. Під час евакуації (1941-1944) керував кафедрою фізіології людини і тварин у педагогічному інституті м. Куйбишева. Після війни займав посаду старшого наукового співробітника в Інституті фізіології АН СРСР (м. Москва, 1944-1946). Був завідуючим кафедрою фізіології людини і тварин Одеського держуніверситету ім. І. І. Мечникова (1951). В університеті працював до 1980 р. Проводив величезну громадську роботу: був головою ради студентського наукового товариства Одеського університету, членом правління і головою Одеського відділення Всесоюзного фізіологічного товариства (у 1988 р. на Всесоюзному з'їзді фізіологів у м. Кишиневі обраний його почесним членом), головою Одеської філії Українського відділення Радянського національного комітету з історії та філософії природознавства і техніки АН СРСР, з 1958). Організатор і учасник проведених у м. Одесі українських з'їздів фізіологів, 3-х всесоюзних та 2-х українських конференцій фізіології травлення, 2-х всесоюзних симпозіумів з фізіології і патології всотування в шлунково-кишковому тракті. Помер у м. Одесі.

Документи службової, творчої, наукової діяльності. Матеріали наукових з'їздів, конференцій, симпозіумів (програми, запрошення, тези); рукописи книги Р. Й. Файтельберга «Пережитое-2»; матеріали діяльності Одеського відділення Радянського національного об'єднання історії та філософії природознавства і техніки (запрошення, програми наукових конференцій, тези доповідей та ін. , 1954-1990).

Біографічні документи. Автобіографія, ювілейне вітання, список наукових праць Р. Й. Файтельберга (1947-1955).

Листування. Листи до Р. Й. Файтельберга, кореспонденти: Р. Є. Кавецький (член АН УРСР), А. Н. Мельниченко (ректор Горьковського

державного університету), М. Розенталь (професор історії Одеського держуніверситету), Уголева А. М. (член АН СРСР) та ін., вітальні листи від різних осіб (1945-1991).

Документи інших осіб. Автореферати, статті, доповіді учнів та колег Файтельберга Р. Й. (1955-1981). Рецензії Соловійова А. В. на монографії Р. Й. Файтельберга «Всасывание в пищеварительном аппарате» и «Всасывание в желудочно-кишечном тракте» (відтиски статей); публікації про діяльність Р. Й. Файтельберга (вирізки з газет, 1960-1992).

Фотодокументи. Родинні фотографії Р. Й. Файтельберга; Р. Й. Файтельберг з колегами; фотографії одеських дворів, зроблені Р. Й. Файтельбергом (1935-1988).

Фельдман Я. А.

Ф. Р-7088, 62 од. зб. (1899-1967). Опис.

Фельдман Яким Абрамович (1872 - 05. 07. 1966) - дермато-венеролог, доктор медичних наук, один з фундаторів Одеського науково-дослідницького інституту дермато-венеричних захворювань імені Є. С. Главче.

Народився в м. Одесі. Навчався на медичному факультеті Харківського університету (1896-1902). Працював ординатором міських лікарень м. Одеси (1902-1908), поліклініки лікарів-спеціалістів (1909-1916), консультантом-дерматовенерологом Всеросійської спілки міст (1916-1918), завідувачем сифілісного відділення Одеської міської поліклініки шкірних та венеричних захворювань (1917-1922), завідувачем дерматологічним відділенням Одеського науково-дослідницького інституту дермато-венеричних захворювань імені Є. С. Главче (1922-1953, був одним з фундаторів цього інституту). Заснував клініку туберкульозу шкіри при Одеському НДІ туберкульозу (1929), якою керував до 1941 р. Доктор медичних наук (1935, без захисту дисертації). Під час Великої Вітчизняної війни перебував в евакуації в м. Ташкенті, працював завідувачем експериментально-біологічним відділом Узбецького шкірно-венеричного інституту (1941-1944). Після війни повернувся до Одеси, де продовжував трудову діяльність. Помер у м. Одесі.

Рукописи та відтиски статей, доповіді на наукових конференціях з лікування венеричних та шкірних захворювань (1911-1957): «К вопросу применения 60Б», «К вопросу об abortивном лечении сифилиса», «К вопросу о побочных явлениях при сальварсане», «Пиодермия», «Об инфекционных и паразитарных экземах», «Опыт применения пенициллина в дерматологии» та ін. Особиста справа Фельдмана (1945). Витяги з наказів Одеського ВДІ ім. Главче (1945-1952). Трудова книжка (1939-1953). Характеристика з місця роботи. Вітальні адреси (1944, 1962).

Список праць. Некролог (1967). *Листи* від сина (1929); Наркомату охорони здоров'я СРСР і УРСР про участь Фельдмана в наукових радах та конференціях. **Фото:** Я. А. Фельдман (1939-1940).

Фішер М. Н.

Ф. Р-8061, 50 од. зб. (1901-1995). Опис.

Фішер Мирон Наумович (народ. 13.09.1925) - кандидат педагогічних наук, доцент Південно-українського педагогічного університету.

Народився в м. Одесі, дитинство провів у м. Вінниці. Під час війни сім'я була евакуйована до м. Бійська Алтайського краю. Навчався в Бійському вчительському і Алтайському машинобудівному інститутах. Призваний до армії (1944), після служби закінчив історичний факультет Одеського університету. Працював викладачем історії і директором школи в Вінницькій області і Молдавській РСР. У 1963 р. почав педагогічну діяльність у м. Одесі, був учителем історії та естетики школи робітничої молоді. Як один із розробників теорії викладання технічної естетики, опублікував ряд статей в журналі «Техническая эстетика», присвячених теорії дизайну. За доповідь «Роль факультативного курсу «Основы технической эстетики» в эстетическом воспитании учащихся школ рабочей молодежи» постановою президії Академії педагогічних наук СРСР від 11 січня 1978 р. удостоєний премії АПН СРСР. Захистив в Московському педінституті ім. В. І. Леніна кандидатську дисертацію «Методика преподавания декоративно-прикладного искусства и труда» (1979). Викладав на художньо-графічному факультеті Одеського педінституту ім. К. Д. Ушинського (з 1981). Автор ряду навчальних посібників, програм, метод рекомендацій; відомий у м. Одесі бібліофіл і власник рідкісної колекції прижиттєвих видань російських класиків XIX ст. та іншої літератури.

Документи службової, творчої, наукової діяльності. Книга «Лекции по методике трудового обучения» (1993), план і програма «Художественный труд 1-4 классов» (1990), дипломна робота «К вопросу характеристики категорий крестьянского населения средневековой Сербии» (б. д), рукописи статей, навчально-методичних праць, лекцій (1960-1996), програми конгресів, конференцій, семінарів за участю М. Н. Фішера (1966-1994), програма Центрального лекторію м. Одеси та навчально-тематичний план міського університету науково-педагогічних знань для вчителів на 1982-1983 навч. рік з лекціями М. Н. Фішера (1967, 1983), його журнальні статті (1968).

Біографічні документи. Автобіографія (1995).

Листування. Листи М. Н. Фішера, адресати: невстановлений музейний співробітник Галина Зінов'ївна (1991), Т. О. Матіс (б. д.), С. І. Пономарьков (1971), Всесоюзний науково-дослідний інститут технічної естетики (1968). Листи до М. Н. Фішера, кореспонденти: О. О. Белов (1982-1984), Є. Д. Варнакова, А. В. Веселаго (1967-1968), І. І. Зарецька (1976-1978), І. В. Зельдіс (1967-1968), М. П. Золотухіна (1988-1990), О. С. Зуєв (1988-1991), Ю. М. Іванов (1967-1968), В. О. Кислюк (1991), Є. М. Лазарев (1974-1982), Т. О. Матіс (1988-1990), Р. О. Мойшу (1988-1990), Б. В. Нешумов (1977-1990), С. І. Пономарьков (1966-1971), І. П. Фрейтаг (1982-1992), Ю. Четбарьова (1967-1968)

Документи інших осіб. Відгуки різних авторів на статті, доповіді та дисертаційну роботу М. Н. Фішера «Проблеми естетического воспитания учащихся средствами дизайна» (1960-1979); стаття Б. Єзерської «История одного поиска В. Короленко» (1966); стаття В. Максименко «Жизнь и судьба» (про журналістку Б. Єзерську, 1995); газетна стаття «Живет на земле такой человек» (про лікаря Я. Й. Камінського); програма курсу «Основы научной организации труда» (1967).

Фотодокументи. М. Н. Фішер (1;1988), Фішер з учнем і прокурором м. Кам'янця-Подільського (2; 1968,1985), кабінет технічної естетики на заводі «Кисеньмаш», обладнаний Фішером (1; 1970), учні Рибницької середньої школи № 5 (2; 1957-1958, 1962, Фішер - директор і класний керівник).

Колекційні матеріали. Лист В. Г. Короленка до атамана уральських козаків В. А. Щапова (1901) з додатком конверта від іншого листа; рукопис каталогу видань російських та українських письменників XIX ст. (1994); екслібриси з колекції О. С. Зуєва (1980-1990-ті рр.).

Хаїт В. І.

Ф. Р-8217, 55 од. зб. (1966 - 2012). Опис.

Хаїт Валерій Ісаакович (народ. 19. 03. 1939) - прозаїк, поет, сатирик, драматург, телеведучий і журналіст. Головний редактор одеського гумористичного журналу «Фонтан».

Народився у с. Нові Прилуки Липовецького району Вінницької області. Навчався в середній школі міста Білгорода-Дністровського Одеської області (1946-1956). Закінчив Одеський інженерно-будівельний інститут (1971). Працював в інституті «Укржитлопроект» (1961-1971). Капітан легендарної збірної команди «КВН» Одеси «Одесские трубочисты» (1967-1970). Чемпіон Всесоюзного «КВН» 1967 року. Художній керівник одеських команд — чемпіонів всесоюзного «КВН» у сезонах 1971/72 («Деловые люди») и 1986/87 (перша команда «Одес-

ских джентльменов»). Співавтор ідеї і один з організаторів одеських Гуморин (1973-1976 і 1988-1995). Художній керівник гумористичної авторської групи телепрограми «Джентльмен-шоу» (1986-1997). Заснував Клуб одеських джентльменів (1988). Віце-президент Всесвітнього клубу одеситів. Автор і ведучий телепередачі «Фонтан-клуб» на студії «1+1» (1999-2000). Головний редактор одеського гумористичного журналу «Фонтан» (з 1997). Автор п'єс (разом з Г. Голубенком і Л. Сущенком) «Старые дома», «Король скрипачей», «Путешествие на Луну», які з успіхом йшли на сценах вітчизняних і закордонних театрів. *Опубліковані книги:* «Старые дома» (у співавторстві з Г. Голубенком і Л. Сущенком), поетичні збірки «До востребования» (1989) і «Пробуждение» (1995), «Круг» (1996), «Доля шутки» (у співавторстві з Маріанною Гончаровою, 2003), «Доля шутки» (у співавторстві з Юлією Хаїт, 2006), «Дедушка танцует на балконе. . . » (2011).

Нагороди: Лауреат премії «Золотий Остап» в номінації «Телевізійна передача» (у складі «Джентльмен-шоу»). Лауреат премії «Золотий стілець» одеського фестивалю «Майстер Гамбс» в номінації «Кращий редактор гумористичного журналу» (2002). Почесна нагорода одеського міського голови «Знак почета» (нагородив Е. Гурвіц).

Матеріали службової, творчої діяльності. Рукописи книг і віршів (чернетки, варіанти, рукописи, машинопис): «Путешествие на луну»; Музична комедія В. Хаїт, Г. Голубенко, Л. Сущенко «Старые дома» («Все начинается с любви»); «Хозяйка Рая (Гнездо Кукушкиных, семейное счастье)»; «Есть город, который...»; «Апендет в десятку»; поезії та вірші для дітей «Мы строим дом» та ін. Матеріали «Клуба одеських джентльменов»: вірші, скетчі, тексти телерепортажу «Заседание продолжается (Клуб одесских джентльменов)» (машинописні рукописи). Тексти сценаріїв: виступів команди КВН Одеського держуніверситету, «капусників», огляду «Говорим и показываем» для театру «Комедиум». Афіші. Поздоровлення, привітання.

Документи інших осіб. Рукописи творів (чернетки, нотатки, варіанти): О. Лозовський «Еретик или формула успеха»; Л. Лазарев, Ст. Рассадін, Б. Сарпов «О строгостях любви»; С. Лівшин «Дама с собачкой Баскервилей»; Б. Сарпов «У времени в плену». Матеріали творчого вечора Абахова.

Колекційні матеріали. Буклети: «Кубок А. Райкина», «КВН», «Театральный Ленинград». Програми: «Дважды Герой нашего времени»; «Юморина-94» та ін. Колекція журналів (окремі номери): «Аншлаг»; «Апельсин»; «Афиша мама»; «Вокруг смеха»; «Дружба народов»; «Игра»; «Клуб Голохвастова»; «Красная бурда»; «Крокодил»; «Лехим»; «Магазин» (М. Жванецький, 24 номери); «Мигдаль», «Самиздат»; «ТВ-Х юмор»; «Театр»; «Фонтан»; «For you»; «Mysiki». Колекція одеських газет (окремі номери): «Век»; «Вести»; «Всемирные одесские новости»; «Город»; «День за днем»; «Дом Дерибаса»; «Зеленый град»; «Неправ-

да»; «О'кей»; «Одесский листок»; «Одесский маяк»; «Одесский телеграф».

Хмельницький І. А.

Ф. Р-5250, 70 од. зб. (1840, 1905-1926). Опис.

Хмельницький Ісаак Абрамович (1. 07. 1861 (1863) - 1941) - присяжний повірений, професор права Одеського інституту народного господарства, історик революційного руху.

Народився в м. Павлограді Катеринославської губернії (тепер - Дніпропетровська область). До революції працював помічником присяжного повіреного Одеського консультативного бюро при міському з'їзді мирових судей, присяжним повіреним Одеської судової палати. В радянський період працював завідувачем Одеського губернського юридичного відділу (1920-1921), завідувач Одеського музею історії революції та партії (Іспарт) (1922-1925), професором Одеського інституту народного господарства та лектор Одеського загальнодоступного університету (1926-1928). На початку війни був евакуйований до Махачкали (Дагестан), де, вірогідно, й помер.

Документи службової і наукової діяльності. Рукопис статті «Вещное право» (до 1917). Документи про діяльність Хмельницького: в юридичному бюро при Одеському відділенні Товариства захисту жінок (1913-1920), в Одеському літературно-артистичному клубі (1916-1917), в Одеському губюрвідділі (доповідні записки, протоколи, інструкції судових установ, постанови засідань суду, звіти судових справ, службове листування, штатний список Одеського суду, 1920-1921, 1923), в Іспарті: листування архівних установ, накази, інструкції, протоколи та доповідні записки (1921-1924). Лекція І. А. Хмельницького «Червоне право та Червоний суд» (1921, рос. мовою). Звіти Одеської міської думи (копії та витяги, 1905). Звіт про умови та режим Одеського виправного притулку (1911). Протокол допиту В. Воровського (копія, 1912). Списки засуджених та ув'язнених в Одеському ДОПРІ (1921). Спогади різних осіб про жовтневі події, організацію в Одесі Червоної гвардії (1922-1923). Список докторів Одеського загальнодоступного університету.

Біографічні документи. Судова справа та справа Одеського охоронного відділення і Департаменту поліції з звинувачення в революційній діяльності І. Хмельницького та М. Б. Цвілінга (1907). Бібліографія праць І. Хмельницького (1926).

Листування І. А. Хмельницького з приватних справ (1920-1926). Лист Вацлава Воровського до І. А. Хмельницького (1912).

Цесевич В. П.

Ф. Р-7969, 76 од. зб. (1944-1988). Опис.

Цесевич Володимир Платонович (11. 10. 1907 – 28. 10. 1983) - фізик-астроном, доктор наук, професор, член-кореспондент АН УРСР, директор Одеської астрономічної обсерваторії.

Народився у м. Києві. Закінчив фізико-математичний факультет Ленінградського державного університету (1922-1927). Працював в Астрономічній обсерваторії Ленінградського університету та викладачем астрономії і математики (1927-1933), директором обсерваторії у м. Сталінабаді (Душанбе, Таджикистан) (1933-1937); завідуючим фізико-математичним факультетом, професором кафедри математики Вечірнього педагогічного інституту м. Сталінабада (1934-1935). Увійшов до складу Радянського астрономічного комітету Міжнародної астрономічної ради (1935). Після отримання наукового ступеня кандидата фізико-математичних наук (1936) працював професором Ленінградського педагогічного інституту ім. Покровського та співробітником Астрономічного інституту АН СРСР м. Ленінграда (1937-1942). У період Великої Вітчизняної війни перебував в евакуації у Таджикистані і працював професором евакуйованих у м. Душанбе Одеського Технологічного інституту консервної промисловості та Одеського педагогічного інституту (1942-1944). Після захисту докторської дисертації «Определение орбит затменных двойных звезд» (1944) працював професором, завідуючим кафедрою астрономії Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова та директором Астрономічної обсерваторії (1944-1983), директором Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР у м. Києві (1948-1950). Доктор наук (1945), Член-кореспондент АН УРСР (1948). Працював в Одеському державному університеті (з 1972), одночасно керував відділом астрономічного приладобудування Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР. Редактор «Бюллетеня Астрономической обсерватории Одесского государственного университета» (1932-1934); відповідальний редактор, редактор, член редколегії «Известий астрономической обсерватории Одесского университета» (1947-1963); член редколегії «Краткого астрономического календаря» (1972-1983); віце-президент Всесоюзного астрономо-геодезичного товариства. *Нагороди:* ордени Леніна і Трудового Червоного Прапора, почесне звання «Заслуженний діяч науки УРСР», Почесна грамота Президії Верховної Ради, ін. грамоти. Помер у м. Одесі.

Документи службової і наукової діяльності. Матеріали та праці Одеської астрономічної лабораторії: накази, рапорти, довідки та інше; тези доповідей про зірки, метеори та ін. ; плани наукових досліджень; запрошення Цесевичу В. П. на наради керівників наукових секцій, товариств, на конференцію Одеської обласної організації товариства

«Просвіта»; програма II метеорної конференції, проведеної комітетом з метеорів Академії Наук СРСР та ін. ; матеріали дослідницької праці співробітників Одеської обсерваторії під час Міжнародного геофізичного року (тези доповідей, програма досліджень та ін. , 1954-1977); рукописи досліджень і спостережень з малюнками руху планет, графіками і картами астрономічних спостережень (1944-1983); конспекти наукових розрахунків (1944-1972); відгуки, анотації, рецензії Цесевича В. П. на дипломні праці, дисертації та ін. (1953-1968); рукописи лекцій В. П. Цесевича з астрономії, робочі плани, рекомендації по темах дисертацій, програми спецкурсів, екзаменаційні білети (1952-1975), плани і звіти закордонних відряджень (травень 1961).

Біографічні документи: посвідчення, анкети та ін. (1947-1987).

Листування. Листи В. П. Цесевича, адресати: вчені-астрономи, вищі навчальні заклади, Міністерство вищої освіти УРСР, редакції газет (російською та англійською мовами), закордонні кореспонденти. *Листи до В. П. Цесевича*, кореспонденти: родичі, астроном Б. А. Кащеев, О. А. Печора (дружина астронома Г. А. Ланге); вчені-астрономи, Астрономічна рада та її комісії при АН СРСР, обсерваторії, навчальні і наукові інститути, бібліотеки, редакції журналів і газет.

Чарнецький В. А.

Ф. Р-8144, 222 од. зб. (1974-1989). Опис.

Чарнецький Володимир Адамович (24. 07. 1914 – 27. 04. 2000) - краєзнавець, колекціонер, учасник Великої Вітчизняної війни.

Народився в м. Феодосії в сім'ї земського лікаря. Після смерті батька сім'я переїхала до Одеси. Закінчивши семирічку, працював слюсарем та машиністом на одеських заводах. Вступив на робітничий факультет Одеського інституту інженерів водного транспорту (1932). Після закінчення інституту керував конструкторським бюро Мурманського морського пароплавства (1940-1942).

В повоєнні роки працював головним інженером аварійної служби підводно-технічних робіт, займався підйомом затоплених суден у Північному морі. Після переїзду до Одеси за сімейними обставинами працював як головний інженер аварійно-рятувальної служби окремого дивізіону в м. Одесі (1949-1958), викладач та науковий співробітник Одеського інституту інженерів морського флоту (1958-1980). Відомий одеський краєзнавець та колекціонер, автор багатьох публікацій з історії Одеси, брав активну участь у роботі секцій «Одесика» та книголюбів Одеського Будинку вчених. Помер в Одесі. Свій приватний архів заповів передати до Державного архіву Одеської області.

Документи творчої, наукової, громадської діяльності. Стаття «Древних стен негласное звучание» (2001), рукопис статті «Большая тайна Де Волана» (б. д.), рукописи статей: про охорону та історію пам'яток історії та архітектури м. Одеси (1974-1989), з історії будинків Кароліни Ржевуської, в заміжжі Собанської (1978), Фелікса Де-Рібаса (1990-ті рр.), Ланжерона, Лучича, Лехнера, Фундукля, Яхненка (1980-і рр.), одеських ринків та торгових рядів (1980), біографій архітекторів Боффо, Торічеллі, Фраполлі (1982-1983), біографій російських письменниць ХІХ ст. (1984), історіографії та історії оборони м. Одеси в Кримську війну 1853-1856 рр. (1983-1994), історії м. Одеси та забудови вулиць Пушкінської, Дерibasівської, Приморського бульвару (1984-1988), історії видавничої справи (1985-1987), будинку Одеського літературного музею (1986), масонства (1989-1990), пушкінських місць (1991), декабристських місць та будинку декабриста С. Г. Волконського (1970-і рр.), історії порто-франко (б. д.). Рукописи виступів на Одеському телебаченні з питань краєзнавства (1974-1996), топоніміки м. Одеси (1980-1986), з проблем реконструкції міста (1987-1989). Бібліографічні витяги та витяги з архівних джерел з історії Одеси (б. д.). Малюнки В. А. Чарнецького (1929-1930). Запрошення на засідання секції книголюбів та секції «Одессика» (1967-1986), Одеського клубу шанувальників симфонічної музики (1981-1985), виставок (1966-1986).

Біографічні документи і матеріали. Автобіографія, копія свідоцтва про народження, свідоцтва про закінчення семирічної та фабрично-заводської шкіл, характеристика, посвідчення та довідки з місць роботи (1926-1974), паспорт, трудова книжка, квиток члена КПРС, профспілковий квиток (1939-1998). Почесні грамоти (1960-1980), вітальні адреси (1974-1989), орденські книжки, посвідчення до медалей та нагрудних знаків (1945-1997). *Нагороди:* ордени Червоної Зірки, Вітчизняної війни І ст. ; медалі «За оборону Советского Заполярья», «За 15 лет безупречной службы», «20 лет Победы в Великой Отечественной войне», «25 лет Победы в Великой Отечественной войне», «30 лет Победы в Великой Отечественной войне», «За боевые заслуги», «За победу над Германией», нагрудний знак «Ветеран труда».

Листування. Листи В. А. Чарнецького, адресати: Р. Девід (1990-1993), Л. А. Сухих (1989-1990), бібліофіли та філокартисти (1970-1980), Центральний державний архів кінофотофонодокументів УРСР (1980), Державна бібліотека ім. В. І. Леніна (Москва, 1967-1969), Державна публічна бібліотека ім. М. Є. Салтикова-Щедрина (Ленінград, 1968), відділи культури Архангельської, Батумської, Тбіліської міськрад депутатів трудящих (1973), редакція газети «Книжное обозрение» (1968-1973).

Листи до В. А. Чарнецького, кореспонденти: Р. Девід (1990-1993), Л. А. Сухих (1989-1990), бібліофіли та філокартисти (1970-1980), Центральний державний архів кінофотофонодокументів УРСР (1980), Державний архів Дніпропетровської області (1987), Державна бібліо-

тека СРСР ім. В. І. Леніна (Москва, 1967-1969), Наукова бібліотека ім. М. Горького (Москва, 1967), Державна публічна бібліотека ім. М. Є. Салтикова-Щедріна (Ленінград, 1968-1980), Наукова бібліотека Академії мистецтв СРСР (Ленінград, 1967), Державна республіканська бібліотека Литовської РСР (1967), Центральна бібліотека Академії наук Литовської РСР (1985), Державна бібліотека Естонської РСР ім. Ф. Крейцвальда (1967), наукова бібліотека Академії наук Естонської РСР (1985), Державна бібліотека БРСР ім. В. І. Леніна (1985), Всесоюзне товариство філателістів (1980), відділ культури Архангельської міськради депутатів трудящих (1973), редакція газети «Книжное обозрение» (1974), Одеський історико-краєзнавчий музей (1967), рада ветеранів морської піхоти (1970-1990).

Документи інших осіб. М. М. Кампіоні (архітектор): матеріали з проектування та забудови м. Одеси (1970-ті рр.); О. В. Шахова: посвідчення до медалі «Ветеран труда».

Фотодокументи: В. А. Чарнецький і ветерани Великої Вітчизняної війни (1; 1975), підйом суден (67; 1947-1955), пароплави, катери, пошкоджені судна (28; 1940-1950-ті рр.), будівництво мікрорайону Південний у м. Одесі (32; 1977-1980), вулиці та будинки м. Одеси (1970-ті рр.).

Колекційні матеріали. Альбоми поштових карток з видами Одеси (поч. ХХ ст. - 1980), фотокопії поштових карток, гравюр, літографій, книжкових ілюстрацій з видами Одеси (XIX-XX ст.); туристичні проспекти міст Італії, Португалії, Фінляндії, Японії (англійською та італійською мовами, 1958-1975), туристичні проспекти та буклети м. Одеси (російською, англійською, іспанською, італійською, німецькою, чеською мовами, 1960-1970), рекламні проспекти та буклети по туризму в СРСР, Україні, Лівані, Сирії, Румунії, Болгарії, Угорщині, Чехословаччині, Німецькій Демократичній Республіці (1960-1974), рекламні проспекти та буклети Чорноморського морського пароплавства (1966-1975), друковані видання з краєзнавчої тематики (1887-1997), картотека, складена за архівними документами та бібліотечними матеріалами з історії забудови м. Одеси (1970-1989), історії катакомб, музеїв, бібліотек, заводів, фабрик, друкарень, міських комунікацій, транспорту, зв'язку, карантину, порту, ін. (1970-1989). Іменна картотека до матеріалів публікацій та виявлених архівних документів (1970-1980).

Шаповаленко М. А.

Ф. Р-7973, 13 од. зб. (1935-1989). Отис.

Шаповаленко Микола Андрійович (10. 10. 1910 - 14. 02. 1983) - архітектор, член Одеського відділення Спілки архітекторів УРСР, учасник Великої Вітчизняної війни.

Народився у с. Попівка Антоно-Кодинцевського повіту Херсонської губернії (тепер – Комінтернівського району Одеської області). Навчався на У 1929 р. вступив до живописному факультету Політехнікуму (1929-1930), перевівся на архітектурний факультет Одеського будівельного інституту (1930). Після закінчення інституту працював в архітектурних майстернях при міському житловому будівельному управлінні. Прийнятий у члени Одеської організації Спілки архітекторів (1936). За наказом Одеського облвиконкому був переведений до облпроект (1937). На початку Великої Вітчизняної війни призваний у робітничий батальйон (липень 1941), у зв'язку з хворобою легенів, направлений в м. Одесу на інші роботи (вересень 1941). Під час окупації працював на вапняних печах. Вступив до підпільної антифашистської організації інженерно-технічних працівників Одеського обкому КП(б)У, яка діяла протягом окупаційного періоду (1942-1944). Після звільнення Одеси від німецько-румунських окупантів, з 1944 р. працював в Одеській філії Діпромiста (рос. - «Гипроград») головним архітектором, потім - головним архітектором Облпроект. Член правління Одеського відділення Спілки архітекторів та голова житлової секції (1957-1975). Працював головним архітектором та керівником творчого колективу з реставрації Одеського оперного театру, керівником архітектурної майстерні (1968-1971). Автор багатьох архітектурних проєктів у містах Одесі, Миколаєві, Донецьку, зокрема Одеський технологічний інститут (1935), амбулаторія інституту ім. В. П. Філатова (1948), Одеський аеровокзал (1959), Палац спорту (1965-1969), район м. Одеси «Гаїровський» (1966-1967) та ін. На республіканських конкурсах отримував почесні грамоти, II та III премії, срібну медаль (1963, за будівлю аеровокзалу).

Нагороди: орден Трудового Червоного Прапора, медалі «За доблестный труд», «В ознаменование 100-летия со дня рождения Владимира Ильича Ленина», «Ветеран труда». За бойові заслуги в роки Великої Вітчизняної війни нагороджений медалями «За боевые заслуги», «20 лет Победы в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.», «30 лет Победы в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.», «60 лет Вооруженных сил СССР», «Партизан города-героя Одессы. 1941-1944 гг.»

Біографічні документи. Автобіографія, медичні довідки, копії свідцтв про шлюб та смерть, архівна довідка про участь в одеській антифашистській групі О. В. Уточкіна, нагородні та ювілейні грамоти (1941-1968), посвідчення до нагород (1963-1967). Перелік основних праць з проєктування та будівництва, виконаних М. А. Шаповаленком

Фотодокументи: проєкти будівель, виконаних М. А. Шаповаленком (1948-1953), будинки, споруджені за його проєктами (б. д.), альбом фотографій «Проект Дворца культуры и техники судостроителей в г. Николаеве», виконаного М. А. Шаповаленком (1952), приватні фотографії (1935-1956).

Шиллер І. Г.

Ф. Р-7414, 44 од. зб. (1909-1969). Опис.

Шиллер Ігнатій Гораційович (1879-1972) – доктор зоології та доктора філософії, завідувач мікробіологічних лабораторій Одеського стоматологічного інституту та Одеського НДІ туберкульозу.

Народився у м. Одесі. Навчався в Одеському комерційному училищі, на природознавчому відділенні Цюрихського університету (Швейцарія, 1903-1907). За дисертацію «О тонком строении кровеносных сосудов у кольчатых червей. Арениколоды» отримав ступінь доктора зоології та доктора філософії (1907). Працював асистентом у Політехнікумі ім. Штутгарта (Німеччина), асистентом Монахського океанографічного інституту, Пастерівського інституту в м. Парижі під керівництвом І. І. Мечникова та в Лондонському інституті з вивчення інфекційних захворювань (1907-1914), на Одеській бактеріологічній станції (1914-1915). Далі займав посади: завідувач бактеріологічної лабораторії російської армії (1916-1918); завідувач такої ж лабораторії Одеського водопроводу станції «Дністер» (1918-1920); асистент професора Д. К. Заболотного (1920-1921); завідувач клініко-діагностичною та бактеріологічною лабораторіями м. Одеси (1921-1941). Перебував в евакуації (1941-1945). Після війни працював завідувачем мікробіологічних лабораторій Одеського стоматологічного інституту та Одеського НДІ туберкульозу (1945-1963). Автор наукового відкриття про насильницький антагонізм між мікробами і практику отримання лізинів-антибіотиків як засобів боротьби з інфекційними хворобами. Автор наукової роботи «Направленный антагонизм микробов» (опубліковано у 1952). Помер в Одесі.

Рукописи, друковані відбитки наукових праць та статей «О насильственном антагонизме бактерий» (1923), «О насильственном антагонизме микробов» (б. д.), «О цито- и органотропных токсинах, образуемых бактериями» (1947), «Проблеми туберкулеза» (1949), «Лечение экспериментального туберкулеза лизинами, получаемыми от микробов в условиях насильственного антагонизма» (1956), анотації та фотоілюстрації до статей. Доповідь «Превращение микробов в антагонистов туберкулезной палочки под влиянием продукта ее обмена» (1955). Наукові плани та звіти про роботу лабораторій Шиллера (1945, 1947, 1959-1960). Відгуки Шиллера на докторську дисертацію Є. Я. Акбройт (1950).

Біографічні документи. Автобіографія, особові листки, характеристики та посвідчення з місць роботи, диплом доктора наук (копія), профспілкові квитки, записні книжки, почесна грамота за багаторічну працю (1933-1963). Вітальні адреси з нагоди ювілеїв (1954). Список наукових праць. Рецензії на праці Шиллера (1951-1961).

Листування. Листи І. Г. Шиллера, адресати: колеги та учні: Ю. І. Мілепушкін, Л. М. Шведов та ін. (1940-1959), Міністерство охорони

здоров'я СРСР (1952), редакції журналів та газет (1948-1958). *Листи до І. Г. Шиллера*, кореспонденти: іноземні вчені (1909-1914), академік М. Ф. Гамалея (1939).

Колекційні матеріали. Автореферати дисертацій колег та учнів Шиллера (1947-1956). Стаття М. А. Поповського «Подвиг Владимира Хавкина» з дарчим написом (1955).

Шувалов Р. О.

Ф. Р-8187, 151 од. зб. (1959-2001). Опис.

Шувалов Роман Олексійович (02(15). 10. 1911 – 14. 04. 2002) – полковник, учасник Великої Вітчизняної війни, одеський краєзнавець.

Народився у м. Одесі. Навчався в Одеській школі-семирічці № 3 (тепер Маріїнська гімназія) (1921-1926). Закінчив професійну школу «Метал» (1926-1929). Працював техніком на Одеському верстатобудівному заводі ім. В. І. Леніна (1929-1933). Служив в Червоній Армії – у м. Житомирі в 5-ій кавалерійській дивізії курсантом, начальником радіостанції, старшим електромеханіком дивізії (1933-1936). Після демобілізації й до початку Великої Вітчизняної війни навчався і закінчив Одеський інститут зв'язку. Одночасно працював лаборантом навчального передавального радіоцентра інституту. На початку Великої Вітчизняної війни брав участь в обороні Одеси командиром взводу зв'язку 287-го стрілецького полку 25-ої стрілецької дивізії. В боях під Одесою у вересні 1941 р. був поранений, евакуйований морем до Краснодару, де перебував у шпиталі на лікуванні. З листопада 1941 р. і до кінця війни воював на фронті в діючій армії - 13-й окремії стрілецькій бригаді на Південному фронті, а після її переформування у 1942 р. в 161-ту стрілецьку дивізію - на Воронезькому і IV Українському фронтах. Разом з дивізією пройшов бойовий шлях до м. Праги (Чехословаччина). Остання посада в дивізії - начальник зв'язку дивізії. Двічі контужений. Після війни служив у 107-му стрілецькому корпусі старшим помічником начальника зв'язку корпусу. Демобілізований інженер-капітаном (1951). Нагороди: два ордени Вітчизняної війни I ст. , орден Червоної Зірки, орден Богдана Хмельницького, медалі «За відвагу», «За оборону Одеси», ювілейні медалі. Після служби в армії і до виходу на пенсію працював технологом, начальником відділу технічного контролю, головним інженером на одеських підприємствах електронної і радіотехнічної промисловості - «Епсилон» и «Нептун» (1951-1981). Захопившись краєзнавством, Р. О. Шувалов почав працювати в архівах як приватна особа і як представник Одеського товариства охорони пам'яток історії і культури. Тематами його досліджень стали історія Одеси, козачих поселень, етнічних громад, біографії видатних одеситів. Особливу увагу місце приділяв роботі по встановленню імен загиблих учасників військових

дій та місць їх поховань в Одесі і на території Одеської області. Зібрані ним дані в архівах Міністерства оборони РФ (м. Подольськ Московської області), Військово-медичного музею у Гатчині, у Центральному архіві Військово-Морського флоту РФ (м. Санкт-Петербург), Державному архіві Одеської області, Малиновському районному військкоматі (м. Одеса) стали підставою для встановлення понад 3100 імен загиблих воїнів та місць їх поховань. Входив до складу робочої групи з укладання «Книги Пам'яті». Автор 4-х монографій та понад 200 публікацій у місцевій періодиці та ін. виданнях За заслуги і високі результати пошукової роботи нагороджений орденом «За мужність» III ст. Помер у м. Одесі, похований на II Християнському кладовищі.

Документи службової, творчої, наукової, педагогічної та громадської діяльності. Альманах «Серце отдаю людям» про роботу пошуковців-дослідників України; робота «Указатель мест захоронения воинов, погибших в годы Великой Отечественной войны (1941-1945), прах, который покоится в земле города Одессы». Карти-плани кладовищ, де були поховані радянські воїни, а також німецькі, італійські та румунські військовополонені. Нотатки, переліки місць масового знищення єврейського населення в Одеській області. Витяги з документів Державного архіву Одеської області, статей з періодичних видань щодо встановлення прізвищ і місць поховань військовослужбовців Одеської області в роки Першої і Другої світових воєн. Мемуари (рукописні нотатки) «Воспоминания о боевом пути в составе 161-ой стрелковой дивизии». Список Героїв Радянського Союзу – уродженців Одеської області (уточнення до «Книги пам'яті»), матеріали про льотчиків 69-го винищувального авіаційного полку, що брав участь в обороні та звільненні Одеси, матеріали про встановлення місць поховань загиблих партизанів, підпільників. Дослідження за темами: доля радянських військовополонених, побут німецьких колоністів у Причорномор'ї. Роботи Р. О. Шувалова: «Указатель мест захоронения воинов, погибших в годы Великой Отечественной войны (1941 - 1945), прах которых покоится в земле города Одессы (1997)»; довідник «Одесское общество политкаторжан и ссыльнопоселенцев. Трижды преданные» (1995). Статті «200 лет Одессе», «70 лет Одесскому Дому ученых», «Метрическая запись о рождении Г. Г. Маразли» (1984), «Памятные места истории «Филики Этерии» (1994), «Из истории греческого населения Одессы» (1992), «Про що розповів некрополь» (1992), «Одесская строка биографии Анны Ахматовой» (2000), «Нам Овидиопольскую трагедию забыть нельзя». Публікації Р. О. Шувалова з краєзнавства, про видатних осіб у періодичних виданнях, книгах, збірниках: «Историческая память», «Есть город у моря», «Сердце отдаю людям», «Вісник». Програми коференцій (в т. ч. присвяченої 200-річчю Одеси), запрошення до участі у засіданнях секції книги Одеського Будинку вчених. Нотатки і матеріали для статей, виступів у ЗМІ, на конференціях з різних питань історії краю: заселення Новоросійського краю; Запорізьке і Чорноморське козацтво, перші козацькі

поселення в Одеській області; народовольці; єврейська громада Одеси; болгарські просвітителі в Одесі; 25-річчя Новоросійського університету; смертні вироки у період з 1905 по 1911 рр. ; англо-французька інтервенція в Одесі; встановлення радянської влади; діяльність Одеської ГубЧК, боротьба з бандитизмом у довоєнний період; Герої Радянського Союзу Одещини; списки громадян, репресованих в Одеській області у перод сталінських репересій. Матеріали про письменників, поетів, художників та ін. видатних осіб: Ахматова А. А. , Катаєв В. П. , Гоголь М. В. , Шмідт П. П. , Інбер В. М. , Колонтай О. М. , Стельченко В. , Гарін-Михайловський М. Г. , Суворов О. В. , Толстой О. К. , Маринеско О. І. , Леруа Л. (Франція). Звіти і нотатки Р. О. Шувалова про результати пошукової роботи військово-історичної секції Одеської міської організації Товариства охорони пам'яток історії і культури з встановлення імен невідомих воїнів, похованих на цвинтарях Одеси і в Одеській області (1980-ті рр.). Матеріали про роботу в топонімічній комісії Одеської міськради щодо перейменування вулиць.

Біографічні документи. Автобіографія Р. О. Шувалова; особова справа дослідника Держархіву Одеської області.

Листування з В. Гурковичем з питань охорони пам'яток у Криму.

Фотографії: Р. О. Шувалов (участь роботі Товариства охорони пам'яток історії і культури, 25); місця масового знищення єврейського населення на території Одеської області в період румунсько-німецької окупації (1941-1944); пам'ятки архітектури, природи й історії в Одеській області; пам'ятні місця, пов'язані з діяльністю болгарських просвітителів в Одесі (20); козацькі хрести на старих цвинтарях Одеси і області (20); історичні місця Одеси (15).

Матеріали інших осіб. Книги, подаровані Р. О. Шувалову, з дарчими надписами від авторів (45): Амброз Ю. , Белозоров Р. , Білоусова Л. Г. , Богданович О. В. , Богуш П. , Боленбрух А. Т. ; Головань В. І. , Гридін В. , Дивний І. В. , Іванова Н. (Габрово, Болгарія), Авгітідіс Костас (Греція), Лущик С. З. , Майстровий Я. Я. , Малінова Г. Л. , Піччоні Піа, Ременной Л. , Рибалко Є. , Сапожников І. В. , Сапожникова Г. В. , Синельников В. , Суммов І. , Телегін Д. Я. , Фуратов В. М. , Шапошников Г. С. , Чавдарова Верба (Болгарія), Тамбовцева В. , Островська Н. М.

Колекційні матеріали. Карти-плани цвинтарів та місць Одеси, де були поховані радянські воїни, а також німецькі, італійські та румунські військовополонені (1997). Плани-схеми поховань політкаторжан. Малюнки типів козацьких хрестів на цвинтарях Одеси і Одеської області. Карти (копії) і картотека пам'яток архітектури, природи й історії в м. Одесі (в т. ч. парки Ілліча та ім. Т. Г. Шевченка, колишне Суворовське укріплення, Малий Фонтан, Новий цвинтар, Одеський Центральний карантин, цвинтарі Одеси, узбережжя «Ланжерон – Отрада», балки Одеського градоначальства та ін.). Карта міста Одеси 1826 р. арх. Торічеллі (копія).

Кримські караїми м. Одеси (об'єднаний фонд)

Ф. Р-8101, 35 од. зб. (1914-1998). Опис.

Леві Борис Захарович (народ. у 1926 р.) - головний конструктор Чорноморського центрального проектно-конструкторського бюро, краєзнавець. Народився в м. Севастополі. Закінчив кораблебудівний факультет Одеського інституту інженерів морського флоту. Нагороджений знаком «Почетный работник морского флота СССР». Активіст Одеського караїмського товариства «Базлык», автор книг «Караимская школа», «Прогулки по Одессе» та «Базлык», присвячених караїмам Одеси; уклав російсько-караїмський словник (кримський діалект, 1996).

Сарри-Леві Михайло Осипович (04. 12. 1881-03. 11. 1964) - хірург, доцент Одеського медичного інституту. Народився в м. Одесі. В 1910 р. закінчив медичний факультет Новоросійського університету і працював у хірургічній клініці при університеті; з 1920-х років викладав в Одеському медичному інституті. З 1939 р. - доцент кафедри хірургії. Помер в м. Одесі.

Сарри-Леві Георгій Михайлович (31. 08. 1918-17. 02. 1987) - професор Одеського медичного інституту. Народився в м. Одесі. В 1939 р. закінчив лікувальний факультет ОМІ, де залишився в аспірантурі. В 1956 р. захистив кандидатську дисертацію, в 1972 р. - докторську. Помер в м. Одесі.

Казас Ілля Азарович (1901-1973) - агроном, директор Всесоюзної науково-дослідницької протифілоксерної станції. Народився в м. Сімферополі в родині адвоката. В 1920-х роках навчався в Кримському інституті спеціальних культур та Харківському сільськогосподарському інституті. В 1925 р. закінчив Вищі курси із захисту рослин Наркомзему УСРР і по 1947 р. працював в Міністерстві сільського господарства СРСР. З 1948 по 1973 рр. - директор Всесоюзної науково-дослідницької протифілоксерної станції. Помер в м. Одесі.

Документи службової, творчої, наукової діяльності. Раціоналізаторські пропозиції, розробки Б. З. Леві з удосконалення та розвитку морського флоту та ескізи до них (1986-1996). Верстки книжок Б. З. Леві «Пассажи́рские суда прибрежного плавания» (1976), «Караимская школа» (1995), «Прогулка по Одессе» (1997), «Базлык» (1998) та російсько-караїмського словника (1996). Документи зборів товариства «Базлык», у яких брав участь В. З. Леві (1990-1998).

Біографічні матеріали. Копії наказів ВНІ протифілоксерної станції щодо трудової діяльності І. А. Казаса (1948-1971). Вітальні адреси до І. А. Казаса (1961, 1971). Атестат доцента, пенсійна книжка та характеристика з місця роботи М. І. Сарри-Леві (1949-1954).

Листування Б. З. Леві з академіком Ю. А. Полкановим (1994-1998), автором видання «Рецепти караїмської кухні» Е. І. Лебедевою (1995-1998); караїмами з караїмських товариств різних міст України та Росії (1978-1998), газетами і видавництвами (1961-1981, 1996-1996).

Документи інших осіб. Біографічні документи (посвідчення з міст роботи, довідки, військовий квиток, заява) Захарія Борисовича Леві, батька В. З. Леві (1919-1944). Біографічні документи сім'ї Ботук (1914-1915). Рукопис п'єси Є. І. Оксюз «Карайская свадьба» (ксерокс). (1914). Рукописи караїмських авторів «Из недавнего прошлого», «К столетию отца» (1964-1990).

Фотографії: М. О. та Г. М. Саррі-Леві та їх родин (поч. ХХ - 1990-ті роки); В. З. Леві, родини Ботуків (1914-1980); І. А. Казаса (1946-1971).

Колекція листівок, прокламацій і газет І. Р. Бродовського
Бібліотечний фонд Державного архіву Одеської області, 3700 од. зб. (1894-1934). Опис.

Бродовський Ісидор Романович (1875 - ?). Народився в м. Одесі, журналіст, співробітник газети «Одесские новости», автор книги «Еврейская нищета в Одессе» (1902).

Колекція складається з листівок, прокламацій і газет, які обліковуються окремо. Про шляхи її формування, що передували моменту надходження до бібліотеки, точних облікових даних немає.

Листівки і прокламації обліковуються в інвентарних книгах листівок і прокламацій та нараховують 2787 одиниць зберігання. В інвентарних книгах листівки і прокламації не мають чіткого розмежування між собою і хронологічної послідовності, що ускладнює дослідницьку роботу з ними. Значний відсоток не має точної датованості. Кожна одиниця зберігання колекції має штамп «Из коллекции журналиста Бродовского».

Основна тематика листівок і прокламацій дорадянського періоду – революційна боротьба: заклики до повстань, страйків, демонстрацій: «Листовка Крымского союза РСДРП с призывом к отказу рабочих и крестьян от участия в войне с Японией», «Листовка Одесского союза учащихся социалистов-революционеров о событиях в Баку в январь-феврале 1905 г.», «Обращение Одесской организации курсисток социал-революционеров к учащейся молодежи с призывом к борьбе против самодержавия. . . » та ін.

Листівки і прокламації радянського періоду містять звернення до робітників, колгоспників та інших громадян з пропозиціями брати участь у виборах, вступати до лав партії, допомагати голодуючому населенню, об'єднуватися у боротьбі проти контрреволюціонерів, допомагати фронту, виконувати продовольчі плани. Приділено багато уваги ролі жінки у радянському суспільстві. Так у прокламації «Поторопитесь, женщины» жінок закликають створювати жіночі робітничі конференції, брати участь у виборах.

Певний відсоток прокламацій пропагандує працю, як основу життя і суспільства: «Труд – основа жизни. Дизертиры труда – изменники в семье трудящихся!»; любов до дітей: «Готовьте подарки для детей», «Неделя ребенка»; піклування про солдат: «Неделя больного и раненого красноармейца», «Все наши помыслы – о раненных и больных воинах Красной армии» та ін.

Газети обліковуються в інвентарних книгах одиничних екземплярів газет та інвентарних книгах газетних підшивок, і нараховують 913 одиниць зберігання. Вони також не мають хронологічної послідовності та тематичного розподілу, що ускладнює дослідницьку роботу з ними.

Газети зібрано за різноманітною тематикою та місцем видання: суспільно-політичні, революційні, професійні (газети окремих організацій), рекламно-розважальні, крайові. За місцем видання основний відсоток газет надруковано у Санкт-Петербурзі («Северная рабочая газета», «Звезда», «Правительственный вестник», «Сенатские объявления» та ін.), Москві («Коммунистический труд», «Сельскохозяйственная жизнь», «Московские ведомости» та ін.), Одесі («Одесский листок», «Красный инженер», «Рабочее слово» та ін.) і Харкові («Красная звезда», «Советская копейка», «Ларек» та ін.). Є газети з Феодосії («День просвещения»), Донецька («Донецкий пролетарий»), Голти («Українські вісті»), Махачкалі («Красный Дагестан»), Миколаєва («Власть труда»), Проскурова («Серп и молот»), Севастополя («Вольный Юг»), Олександрівська («Советская власть»), Тифлісу («Красный воин»), Тулі («Коммунар»), Ростова-на-Дону («Вечернее время») та багатьох інших міст дореволюційної Росії та Радянського Союзу. Незначний відсоток газет надруковано за кордоном: Женева («Искра»), Париж («Русское время»), Копенгаген («Русско-датский торгово-промышленный листок»), Софія («Младеж»), Берлін («Korrespondenz Blatt») та ін.

Газетні підшивки містять невелику кількість екземплярів – від трьох до восьми, що пов'язано, напевно, з тривалістю відрядження журналіста Бродовського у тому чи іншому місті. 80 відсотків газет – це одиничні екземпляри за окреме число, що не дає можливості досліджувати історію краю чи інші теми, розглянуті у даному виданні, або знайти конкретну статтю. *Всі підшивки одеських газет, одиничні екземпляри яких є у бібліотеці Державного архіву Одеської області, можна знайти в Одеській національній державній науковій бібліотеці імені М. Горького.*

Колекція П. Т. Маркушевського

Ф. Р-8217, 600 од. зб. (1970 – 1989). Опис.

Маркушевський Петро Трохимович (22. 09. 1919 – 17. 05. 2001) - кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології Одеського державного університету імені І. І. Мечникова, фольклорист.

Народився у м. Літині Вінницької області. Після закінчення середньої школи (1937) вступив до Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова. З початком Великої Вітчизняної війни пішов добровольцем на фронт (липень 1941). Вступив до лав Комуністичної партії (1943). Закінчив Краснодарське мінометне училище, приймав участь в обороні Сталінграду. Фронтовий шлях пройшов через Україну, Молдавію, Румунію, Болгарію, Угорщину, Югославію, Австрію. Деякий час діяв в югославському партизанському загоні. Війну закінчив у чині капітана.

Закінчив університет (1945) і продовжив навчання в аспірантурі по кафедрі української літератури. Одночасно працював викладачем в Одеському учительському інституті, Житомирському та Ізмайльському педагогічних інститутах. Захистив кандидатську дисертацію на тему «Українські радянські поети – учасники партизанської боротьби періоду Великої Вітчизняної війни Радянського Союзу» (науковий керівник проф. А. В. Недзвідський, 1952).

З 1955 р. - доцент кафедри української літератури ОДУ ім. І. І. Мечникова. Сфера його наукових інтересів – український фольклор, театр, літературознавство, методика викладання. Викладав спецкурси з історії україно-російських літературних взаємин, драматичного театру, літератури періоду Великої Вітчизняної війни та ін. Був організатором і учасником багатьох наукових і мистецьких конференцій, присвячених таким видатним українським особистостям як Т. Шевченко, Л. Українка, І. Франко, М. Гоголь, В. Василько, Л. Курбас, А. Недзвідський, І. Твердохліб, Д. Нещеретний, Ю. Трусів, вчені Одеського університету. Автор монографії «За землю рідну Кобзар воював», ряду наукових статей до Української Радянської Енциклопедії та Української Літературної Енциклопедії. Активно публікувався у періодичній пресі. Проводив велику громадську роботу як лектор і голова військово-шефської комісії товариства «Знання», член Спілки театральних діячів СРСР, Спілки журналістів СРСР, Музичного товариства УРСР. Колекціонував українські писанки, мав прекрасну бібліотеку, яку подарував Науковій бібліотеці університету.

Нагороди: ордени Олександра Невського, Великої Вітчизняної війни 1 та 2 ст., Червоної Зірки; нагрудні знаки «Відмінник народної освіти УРСР», «Отличник культурного шефства над Вооруженными силами СССР».

Помер у м. Одесі, похований на Західному кладовищі.

Протягом 1970-х і до кінця 1980-х років П. Т. Маркушевський разом із своїми студентами втілював у життя унікальний етнографічний проєкт, основною метою якого було виявлення, збирання і фіксація фольклору в різних областях України - традицій, обрядів, пісень, легенд та інших жанрів народної творчості, переважно усної. В результаті більш ніж 20-річної

експедиційної роботи студентами було опитано тисячі респондентів – в основному, жителів сіл - носіїв художньої колективної творчості. В результаті студентами було укладено понад 600 зошитів з фольклорними матеріалами, зібраними переважно в Одеській, Вінницькій, Миколаївській, Кіровоградській, Херсонській областях, також представлені Івано-Франківська, Львівська, Полтавська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська області, АР Крим і Молдавська РСР (Слободзейський район, с. Незавертайлівка). Унікальні матеріали представлені різними жанрами народної творчості і репрезентують духовне і культурне життя народу України як в історичній ретроспективі, так і в сучасний для укладачів період. Частина рукописних зошитів оригінально ілюстрована фотографіями, малюнками, колажами, типовими для оформлення учнівських і студентських робіт 1970-х - 1980-х років. П. Т. Маркушевський зберіг накопичені матеріали і сформував з них колекцію, систематизовану за алфавітно-хронологічним принципом.

Після смерті П. Т. Маркушевського і його дружини, кандидата філологічних наук Раїси Филімонівни Маркушевської (18. 08. 2005), колекція зберігалася у директора Центральної дитячої бібліотеки м. Одеси Г. Я. Лазаревої, яка протягом 2010-2012 р. передала її на постійне зберігання до Держархіву Одеської області.

Фольклорні матеріали, записані студентами під керівництвом П. Т. Маркушевського в різних областях, районах, населених пунктах України (рукописи):

Пісні: українські народні, історичні, козацькі, думи, кобзарські, великодні (пасхальні), сирітські, народно-побутові, жнивварські, трудові, чумацькі, ліричні, коліскові, періоду громадянської війни, революційні, радянські, популярні естрадні, романси, жартівливі, частівки, щедрівки, коломийки, колядки, гаївки, веснянки, голосіння, співанки (про О. Довбуша та ін.), хороводи. Пісні на слова Т. Г. Шевченка, про В. І. Леніна, про мир. Пісні періоду Великої Вітчизняної війни, зокрема, часів окупації. Російські народні та естрадні пісні. Болгарські народні пісні.

Усний фольклор: казки, легенди, притчі, історії сіл (Ярославка, Ляхове та ін.), оповіді про встановлення радянської влади на селі. Прислів'я, приказки, поговірки, народні вислови, примовлянки, залицяння, замовляння, народні прикмети. Загадки, шаради. Жарти, анекдоти, гуморески. Дитячі ігри, лічилочки.

Обряди і свята (описання): Івана Купала, Андрія, Маланки, свято жнив, заручини, прощання молодої, посаг молодої, весілля, реєстрації новонароджених, вирядження до Збройних Сил Союзу РСР, проводи в армію, посвячення в громадянство, посівання, похорони, Новий рік, свято села.

Матеріали про Велику Вітчизняну війну: оповідання і спогади про Поема «Срібнянська трагедія» О. Сидоренко (про спалення фашистами жителів с. Срібнянка у 1943 р. у школі).

Перелік фондів особового походження та колекцій (за порядком номерів)

- Ф. 135. Язикови** – дворянський рід, поміщики Владимирської та Самарської губерній. 90
- Ф. 136. Каменєви** – дворянський рід, поміщики Курської губернії. 51
- Ф. 137. Кондратьєви** - дворянський рід, поміщики Сумського повіту Харківської губернії (сер. XVIII ст. – XIX ст.). 53
- Ф. 138. Пилипенки-Дьяконови** – дворянський рід, поміщики Київської, Полтавської та Чернігівської губерній. 72
- Ф. 139. Тройницькі** – дворяни; **Тройницький Олександр Григорович** (12. 03. 1807-12. 03. 1871) – громадський та державний діяч. 84
- Ф. 140. Сцибор-Мархоцькі** - польський дворянський рід Подільської губернії. 82
- Ф. 141. Стурдза, Гагаріни, Гагаріни-Стурдза** - князі, поміщики Бессарабської, Херсонської, Саратовської губерній, одеські домовласники. 80
- Ф. 142. Яковлєви** – дворянський рід, поміщики, домовласники в м. Одесі. 91
- Ф. 143. Ерделі** – дворянський рід угорського походження, поміщики Херсонської губернії, одеські домовласники. 47
- Ф. 144. Сабанські** – польський дворянський рід. 78
- Ф. 145. Марков Володимир Сергійович** (1862 - ?) - чиновник управління акцизними зборами Херсонської губернії. 65
- Ф. 145. Скальковський Аполлон Олександрович** (13. 01. 1808 - 09. 01. 1899) - директор Головного статистичного комітету Новоросійського краю; історик, археограф, статистик, економіст; громадський діяч. Член-кореспондент С.-Петербурзької академії наук. 77
- Ф. 146. Мордовцев /Мордовець/ Данило Лукич** (14.12.1830-13.06.1905) - російський та український письменник, публіцист, історик. 67
- Ф. 148. Мурзакевич Микола Никифорович** (21. 04. 1806-16. 10. 1883) – історик, археолог, професор Одеського Рішельєвського ліцею, засновник Одеського товариства історії та старожитностей, директор Одеської публічної бібліотеки. 69
- Ф. 149. Пахман Семен Вікентійович** (27. 04. 1825-1910) – юрист, викладач Рішельєвського ліцею, професор Казанського, Харківського, Петербурзького університетів; сенатор. 71
- Ф. 150. Маркевич Олексій Іванович** (17. 03. 1847-05. 06. 1903) - історик, професор Новоросійського університету. 64

- Ф. 151. Щепкін Євген Миколайович** (13. 05. 1860 - 12. 11. 1920) - історик, в. о. професора Московського, Новоросійського університетів, викладач Одеських вищих жіночих курсів; політичний та громадський діяч. Комісар вищої освіти в м. Одесі, завідуючий Одеським губернським відділом народної освіти. 89
- Ф. 152. Мураневич Олександр Іовович** (роки життя не встановлені) - власник фірми «Русско-балканская торговля», потомственный почесний громадянин. 68
- Ф. 153. Линниченко Іван Андрійович** (12. 10. 1857-09. 06. 1926) - професор російської історії Новоросійського університету, член-кореспондент Імператорської Санкт-Петербурзької академії наук, політичний та громадський діяч. 60
- Ф. 154. Едуардс Борис Васильович** (15. 05. 1860 – 12. 02. 1924) - художник, скульптор. 45
- Ф. 155. Смирнов Костянтин Михайлович** (31. 07. 1864 - після 1918) - юрист, професор, декан юридичного факультету Новоросійського університету. 78
- Ф. 156. Штерн Сергій Федорович** (1866 – 20. 09. 1947) - громадський діяч, член конституційно-демократичної партії, редактор газети «Одесский листок». 88
- Ф. 157. Доброклонський Олександр Павлович** (10. 12. 1856 - 04. 12. 1937) - історик церкви, викладач Пензенської, Рязанської, Московської духовних семінарій, Московського університету; професор кафедри церковної історії Новоросійського університету. 42
- Ф. 158. Кочубинський Олександр Олександрович** (03. 11. 1845-28. 05. 1907) – історик, філолог, слов'язознавець; професор, декан історико-філологічного факультету Новоросійського університету; викладач Одеських вищих жіночих курсів. 54
- Ф. 159. Попруженко Михайло Георгійович** (25. 07. 1867 – 30. 03. 1943) - історик, літературознавець, професор Новоросійського університету. 73
- Ф. 160. Брун Пилип (Філіп) Карлович** (18. 08. 1804 - 04. 06. 1880) - історик, статистик, професор Рішельєвського ліцею, Новоросійського університету. 29
- Ф. 161. Борзенко Олександр Олександрович** (1847 – 1915) – фахівець у галузі цивільного права, викладач, письменник, громадський діяч. 24
- Ф. 162. Зелений Павло Олександрович** (1840-1912) – головний редактор газети «Одесский вестник», журналіст, публіцист, громадський діяч. Одеський міський голова. 44
- Ф. 163. Петрів (Петріашвілі) Василь Мойсейович** (20. 02. 1845 – 26. 07. 1908) – доктор хімії, професор Новоросійського університету. 72
- Ф. 164. Липа Іван Львович** (24. 02. 1865 – 13. 11. 1923) - літератор,

- видатний діяч українського національного руху, видавець альманаху «Багаття». 62
- Ф. 165. Шугурови** – дворяни; **Микола Васильович** (1843-1901) – історик, письменник, поет. 89
- Ф. 167. Інокентій/Борисов Іван Олексійович** (15. 12. 1800 – 25. 05. 1857) – богослов, історик церкви; професор Санкт-Петербурзької, Київської духовних академій; архієпископ Херсонський і Таврійський. 50
- Ф. 168. Назимови** – дворянський рід, поміщики. 69
- Ф. 169. Фукс Ісаак Маркович** (роки життя не встановлені) – інженер-технік, власник будівельно-ремонтної контори в м. Одесі. 84
- Ф. 170. Клітін Олександр Михайлович** (21. 10. 1860 -1919 ?) – богослов, історик церкви; викладач вищої школи – Київської духовної семінарії, Київського кадетського корпусу; професор кафедри богослов'я Новоросійського університету; протоієрей. 52
- Ф. 171. Байков Лев Львович** (15. 06. 1869 - 23. 11. 1938) – генерал-майор російської армії, генеральний хорунжий армії Української держави, діяч Білого руху. 16
- Ф. 172. Лігін (Козлов) Валеріан Миколайович** (26. 07. 1846 - 06. 01. 1900) – математик, професор Новоросійського університету, одеський міський голова. 59
- Ф. 173. Рябков Павло Захарович** (29. 06. 1848 - 28. 12. 1926) – революційний та громадський діяч, народник. 76
- Ф. 176. Руссов Олександр Петрович** (1847 – 1908) – купець 1-ої гільдії, потомствений почесний громадянин, меценат. 75
- Ф. 177. Аноєв Микола Федорович** (1875 - 1917) – офіцер російської армії. 15
- Ф. 178. Гайос Сергій Іванович** (роки життя не встановлені) – одеський маклер. 38
- Ф. 179. Лорович Венедикт Вікентійович** (роки життя не встановлені) – одеський театральний критик. 63
- Ф. 182. Вілінський Сергій Григорович** (03. 09. 1876 – 15. 01. 1950) – філолог, дослідник давньоруської, російської та слов'янської літератури; професор кафедри російської мови та словесності Новоросійського університету та Одеських вищих жіночих курсів. 36
- Ф. 184. Фролова Віра Петрівна** (роки життя не встановлені) – актриса. 84
- Ф. 185. Морська (справжнє прізвище - П'єткевич-Фессінг) Марія Іванівна** (1895 - 28. 11. 1932) – українська драматична актриса. 68
- Ф. 186. Кузовкін (Ніколаєв) Микола Іванович** (04. 02. 1866 - ?) – актор, антрепренер Одеського драматичного театру, директор Одеської тетральної школи, власник театального бюро. 56

- Ф. 187. Бондаренко Іван Михайлович** (11. 10. 1873 – 16. 08. 1911) – історик, літератор; завідувач філологічним кабінетом Новоросійського університету; діяч українського руху. 23
- Ф. 188. Родоканакі – Юр'євичі** – дворяни, купці, домовласники і власники маєтків. 74
- Ф. 189. Обух-Вошчатинські** – дворянський рід з Волині і Поділля. 70
- Ф. 190. Бялковська Ганна (Анна) Вацлавівна** (роки життя не встановлені) - артистка Одеського драматичного театру. 36
- Ф. 191. Білярський Петро Спиридонович** (19. 06. 1819 – 02. 01. 1867) – професор російської мови і словесності Новоросійського університету, фахівець з порівняльного мовознавства, педагог. 19
- Ф. 192. Голікови** - дворяни, поміщики, домовласники в м. Одесі. 39
- Ф. 193. Цвілінг Михайло Борисович** (1856-1932) - одеський присяжний повірений. 85
- Ф. 194. Шапіро Соломон Борисович** - одеський присяжний повірений. 85
- Ф. 195. Гроссфельд (Гросфельд) Юрій (Юлій) Ісидорович** (роки життя не встановлені) – одеський присяжний повірений. 42
- Ф. 196. Никанор /Бровкович/ Олександр Іванович** (26. 11. 1826-27. 12. 1890) – архієпископ Херсонський і Одеський. 70
- Ф. 197. Благовидов Микола Федорович** (роки життя не встановлені) – оперний співак, соліст Одеського оперного театру.
- Ф. 199. Шеміюти** - дворянський рід. 86
- Ф. 240. Лисаневич Григорій Іванович** (1756-1832) – військовий, учасник наполеонівських війн, генерал-лейтенант. 59
- Ф. 265. Кухта** – дворянський рід Полтавської губернії, одеські домовласники. 58
- Ф. 266. Толстой Михайло Михайлович-молодший** (1864 –1927) - граф, землевласник, домовласник, відомий меценат. 83
- Ф. 267. Рутенберг Петро Мойсейович** (24. 01. [05. 02.] 1878 – 03. 01. 1942) - інженер, бізнесмен; політичний діяч. 75
- Ф. 268. Інглезі Дмитро Спиридонович** ([1771]-30. 04. 1846) – представник грецького дворянського роду (уродженець о. Кефалонія, дворянство Венеціанської республіки). Військовий моряк. Одеський міський голова, громадський діяч, благодійник. 49
- Ф. 270. Кир'яков Михайло Михайлович** (23. 05. 1810 - 23. 07. 1839) – агроном, історик, статистик; редактор «Записок Общества сельского хозяйства юга России»; член Одеського товариства історії та старожитностей. 51

- Ф. 271. Бернацький Олександр Олександрович** (? - не раніше серпня 1917) – військовий, учасник I Світової війни. 18
- Ф. 289. Ізмайлов Олександр Олександрович** (роки життя не встановлені) – військовий. 48
- Ф. 291. Трифільєв Євген Парфенович** (05. 01. 1867-17. 08. 1928) - професор, завідуючий кафедрою російської історії Новоросійського університету; професор Одеського інституту народної освіти. 83
- Ф. 292. Кузнецов Полікарп Олексійович** (02. 02. 1860 - після 1917) – військовий, генерал. 57
- Ф. 293. Самінська Єва Йосипівна** (роки життя не встановлені) - педагог, революційний діяч-народник, політкаторжанка. 76
- Ф. 329. Гарріс Едмонд (Едмунд) Генріхович** (роки життя не встановлені) - інженер, власник механічно-будівного заводу в м. Одесі. 38
- Ф. 331. Мечников Ілля Ілліч** (03. 05. 1845-02. 07. 1916) - біолог та патолог, професор зоології та порівняльної анатомії Новоросійського університету, Нобелівський лауреат. 66
- Ф. 335. Котляревський Павло Петрович** (роки життя не встановлені) - власник мануфактурної торговельної фірми та магазинів у Одесі та Кишиневі. Гласний Одеської міської думи. 54
- Ф. 448. Келеповський Сергій Іполитович** (роки життя не встановлені) - надвірний радник, поміщик с. Мар'їн Буг Ананьївського повіту та с. Кам'януватка Єлисаветградського повіту. 51
- Ф. 623. Хрущова Марія Анастасіївна** (роки життя не встановлені) - акторка. 85
- Ф. 626. Березовський Конрад Генріхович** (? – не раніше 1918) – статський радник; мировий суддя, присяжний повірений округу Одеської судової палати. 17
- Ф. 627. Ланжерон Олександр Федорович /Луї Олександр Андре/** (13. 01. 1763 - 04. 07. 1831) – граф; військовий, видатний державний діяч Російської імперії. 58
- Ф. 631. Кудрявцев Олександр Миколайович** (1840 - 1888) - професор богослов'я Новоросійського університету. 55
- Ф. 632. Альбранд Олександр Петрович** (08. 08. 1842 – 30. 09. 1903) – мировий суддя, гласний Одеської міської думи; власник маєтку, домовласник. 14
- Ф. 751. Маразлі Григорій Григорович** (1831-1907) - одеський міський голова, благодійник, домовласник. 63
- Ф. 752. Стамеров Дмитро Васильович** (роки життя не встановлені) - власник театру в м. Одесі. 79

- Ф. 753. Андросов Іван Ілліч** (1767 - 08. 09. 1838) - купець І гільдії, одеський міський голова. 15
- Ф. 754. Сухомлинов Микола Федорович** (роки життя не встановлені) - поміщик, гласний Одеської міської думи. 82
- Ф. 759. Григорович Віктор Іванович** (30. 04. 1815 - 19. 12. 1876) - історик, філолог, слов'язознавець; професор Казанського, Московського, Новоросійського університетів; колекціонер. 40
- Ф. 775. Сосновський Іван Васильович** (1868 - після 1917) - державний діяч, одеський градоначальник. 79
- Ф. 776. Брунс Генріх** (роки життя не встановлені) - підданий Австро-Угорщини, інженер-залізничник. 32
- Ф. 777. Ликов Костянтин Якович** (роки життя не встановлені) - член правління Східного торгово-промислового пайового товариства (м. Одеса). 60
- Ф. 778. Бутенки** - дворяни-землевласники с. Бутовки (Бутівки) Тираспольського (пізніше - Одеського) повіту Херсонської губернії. 33
- Ф. Р-5250. Хмельницький Ісаак Абрамович** (01. 07. 1861 (1863) - 1941) - присяжний повірений, професор права Одеського інституту народного господарства, історик революційного руху. 190
- Ф. Р-5437. Де-Рібас (Дерібас, Дерибас) Людвіг / Луї-Антоній Михайло / Михайлович** (1886 - 18. 04. 1922) - історик, краєзнавець, бібліограф, директор, помічник директора Одеської публічної бібліотеки. 115
- Ф. Р-5506. Жуковський Михайло Павлович** (17. 11. 1879 - ?) - член ради депутатів Сталінського району м. Одеси. 126
- Ф. Р-5941. Павлович** (інформація про фондоутворювача відсутня) - економіст. 159
- Ф. Р-6273. Израельсон Мері Мойсеївна** (23. 02. 1892 - 18. 02. 1965) - кандидат біологічних наук, завідувач серологічною та мікробіологічною лабораторіями Одеського науково-дослідницького інституту дермато-венерологічних захворювань імені Є. С. Главче. 129
- Ф. Р-6274. Москаленко Артемій Амвросійович** (02. 11. 1901 - 23. 10. 1980) - кандидат біологічних наук, завідувач серологічною та мікробіологічною лабораторіями Одеського науково-дослідницького інституту дермато-венерологічних захворювань імені Є. С. Главче. 154
- Ф. Р-7088. Фельдман Яким Абрамович** (1872 - 05. 07. 1966) - дермато-венеролог, доктор медичних наук, один з фундаторів Одеського науково-дослідницького інституту дермато-венерологічних захворювань імені Є. С. Главче. 186
- Ф. Р-7363. Демидов Павло Геннадійович** (22. 05. 1893 - 11. 04. 1969) - професор Одеського технологічного інституту харчової промисловості. 114

- Ф. Р-7365. Воронова Ольга Володимирівна** (07. 11. 1917 - після 1969) – педагог початкової школи, громадський діяч. 112
- Ф. Р-7383. Маркелов Григорій Іванович** (07. 02. 1880 - 08. 04. 1952) - невропатолог, професор Одеського медичного інституту, академік АН УРСР. Учасник I Світової війни. 148
- Ф. Р-7384. Левицька (уродж. Черкунова) Віра Миколаївна** (1906 - ?) – педагог середньої школи, директор школи № 2 Іллічівського району м. Одеси, заслужений вчитель УРСР. 139
- Ф. Р-7387. Компаніченко Петро Фокич** (народ. у 1912 р.) – моряк; слюсар-монтажник, новатор, раціоналізатор; Герой Соціалістичної Праці. 133
- Ф. Р-7400. Боровой Саул Якович** (30. 10/12. 11. 1903 – 30. 08. 1989) – доктор історичних наук, професор економічної історії в Одеському інституті народного господарства, завідувач кафедри історії СРСР в Одеському педагогічному інституті; фахівець з юдаїки, історії банків. 100
- Ф. Р-7401. Гриценко Михайло Семенович** (07. 11. 1907 - 21. 01. 1992) – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки Одеського педагогічного інституту; учасник Великої Вітчизняної війни. 113
- Ф. Р-7414. Шиллер Ігнатій Гораційович** (1879-1972) – доктор зоології та доктор філософії, завідувач мікробіологічних лабораторій Одеського стоматологічного інституту та Одеського НДІ туберкульозу. 196
- Ф. Р-7466. Ткаченко Нінель Олександрівна** (21. 11. 1928 - 27. 09. 2007) - оперна співачка, солістка Одеського театру опери і балету, народна артистка СРСР. 179
- Ф. Р-7467. Твердохліб Іван Йосипович** (24. 06. 1899 - 16. 10. 1986) – актор Одеського державного українського драматичного театру імені Жовтневої революції, народний артист Української РСР. 180
- Ф. Р-7510. Збандуто Степан Федорович** (25. 12. 1900 - 1983) – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Одеського педагогічного інституту. 126
- Ф. Р-7796. Бригін Микита Олексійович** (11. 08. 1927 – 27. 02. 1985) - директор Одеського державного літературного музею; член Спілки журналістів СРСР. 102
- Ф. Р-7822. Мельник Степан Кирилович** (нар. 28. 10. 1918) – доктор історичних наук, завідувач кафедри історії КПРС Одеського інституту народного господарства; учасник Великої Вітчизняної війни. 148
- Ф. Р-7886. Благовидова Ольга Миколаївна** (1905–23. 10. 1975) – оперна співачка, народна артистка УРСР, професор Одеської державної консерваторії імені А. В. Нежданової. 97
- Ф. Р-7902. Куварзін Анатолій Іванович** (06. 11. 1912 - 20. 02. 1989) – начальник Одеського обласного управління КДБ, журналіст;

- комсомольський, партійний та громадський діяч; учасник Великої Вітчизняної війни. 137
- Ф. Р-7952. Добролюбський Костянтин Павлович** (17. 05. 1885 – 01. 02. 1953) – доктор історичних наук, професор, декан історичного факультету Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова. 120
- Ф. Р-7962. Барановський Анатолій Андрійович** (06. 05. 1937- 31. 07. 2009) - докер-механізатор Іллічівського порту, Герой Соціалістичної Праці. 92
- Ф. Р-7969. Пучковська Надія Олександрівна** (12. 00. 1908 – 15. 05. 2001) - доктор медичних наук – офтальмолог, професор, директор Інституту очних хвороб та тканинної терапії імені В. П. Філатова. Герой Соціалістичної Праці. 162
- Ф. Р-7969. Цесевич Володимир Платонович** (11. 10. 1907 – 28. 10. 1983) - фізик-астроном, доктор наук, професор, член-кореспондент АН УРСР, директор Одеської астрономічної обсерваторії. 191
- Ф. Р-7970. Петряєв Костянтин Дмитрович** (19. 01. 1917 - 30. 09. 1987) - доктор історичних наук, професор кафедри марксистсько-ленінської філософії, політекономії та наукового комунізму Інституту підвищення кваліфікації керівних працівників та фахівців Міністерства морського флоту СРСР; заслужений працівник вищої школи УРСР; учасник Великої Вітчизняної війни. 159
- Ф. Р-7972. Бугова Лія Ісаківна** (10. 04. 1900 - 1981) - акторка драматичних та єврейських театрів України, провідна актриса Одеського російського драматичного театру імені А. В. Іванова, народна артистка УРСР. 103
- Ф. Р-7973. Шаповаленко Микола Андрійович** (10. 10. 1910 - 14. 02. 1983) - архітектор, учасник Великої Вітчизняної війни. 194
- Ф. Р-7974. Соколовський Михайло Павлович** (07. 11. 1887 - 1977) - доктор медичних наук, професор хірургії Одеського медичного інституту. 178
- Ф. Р-7975. Злочевський Петро Опанасович** (25. 05. 1907 - 31. 12. 1987) - професор та завідуючий кафедрою живопису художньо-графічного факультету Одеського педагогічного інституту імені К. Д. Ушинського, голова правління Спільки художників УРСР; народний художник УРСР. 127
- Ф. Р-7977. Гольденберг Олександр Львович** (1921-1989) - архітектор, учасник Великої Вітчизняної війни. 112
- Ф. Р-7979. Покритан Анатолій Карпович** (02. 12. 1920 – 27. 09. 2003) - доктор економічних наук, професор, завідуючий кафедрою загальної економічної теорії Одеського економічного університету; учасник Великої Вітчизняної війни. 161
- Ф. Р-7980. Коробко Дмитро Павлович** (народ. у 1929 р.) - військовий інженер. 136

- Ф. Р-7989. Самохоцький Олександр Святославович** (04. 06. 1890 - 1986) - хірург, кандидат медичних наук, розробник універсального методу лікування тяжких хронічних хвороб. 168
- Ф. Р-7989. Файтельберг Рафаїл Йосипович** (25. 12. 1902 - 04. 02. 1998) - фізіолог, доктор біологічних наук, професор, завідуючий кафедрою фізіології людини і тварин Одеського держуніверситету ім. І. І. Мечникова. 185
- Ф. Р-8000. Трусов Юрій Сергійович** (03. 04. 1914 - 07. 03. 1991) - поет і прозаїк, член Спілки письменників України, учасник Великої Вітчизняної війни. 183
- Ф. Р-8015. Рузанкін Микола Степанович** (1905 - 1990) - учасник Великої Вітчизняної війни, військовополонений, в'язень концтаборів і тюрем. 167
- Ф. Р-8016. Камінський Яків Йосипович** (21. 09. 1897 - 15. 02. 1996) - рентгенолог, пульмонолог; фундатор та керівник Одеської філії Всеукраїнського науково-дослідницького інституту фізичної культури; репресований; завідуючий рентгенівським відділенням Одеської обласної протитуберкульозної лікарні. 131
- Ф. Р-8042. Селютіна Лідія Яківна** (народ. 15. 11. 1920) - письменниця, драматург, член Одеського відділення Спілки письменників України (1963). 170
- Ф. Р-8046. Боринський Ісаак Абович** (народ. 16/29. 03. 1913) - інженер-енергетик, громадський діяч, учасник Великої Вітчизняної війни. 98
- Ф. Р-8061. Фішер Мирон Наумович** (народ. 13. 09. 1925) - кандидат педагогічних наук, доцент Південноукраїнського педагогічного університету. 187
- Ф. Р-8067. Вайнштейн Олександр Соломонович** (27. 05. 1903 - 1995) - журналіст, громадський діяч, учасник Громадянської та Великої Вітчизняної воєн. 105
- Ф. Р-8072. Володін Іван Іванович** (22. 10. 1911 - 20. 09. 2001) - інженер-гідротехнік, раціоналізатор; колекціонер-мистецтвознавець, краєзнавець; учасник Великої Вітчизняної війни. 108
- Ф. Р-8098. Лущик Сергій Зенонович** - одеський краєзнавець, бібліограф, колекціонер. 140
- Ф. Р-8104. Виноградов Костянтин Олександрович** (01. 02. 1902 - 21. 12. 1989) - доктор біологічних наук, професор Одеського державного університету імені І. І. Мечникова, заступник директора Одеського відділення Інституту біології південних морів. **Виноградова Зоре Аблякимівна** (30. 11. 1916 - 18. 05. 1989) - доктор біологічних наук, професор біологічного факультету Одеського державного університету імені І. І. Мечникова, завідувач відділу біохімії Інституту біології південних морів АН УРСР. 106

- Ф. Р-8133. Руденко Клавдія Степанівна** (09. 12. 1922 - 2008) - історик-архівіст, ветеран Державного архіву Одеської області. **166**
- Ф. Р-8139. Бачинський Анатолій Діомидович** (21. 05. 1933 - 08. 04. 1995) - професор кафедри історії України Одеського державного університету імені І. І. Мечникова; голова Одеського товариства краєзнавців; заслужений працівник культури України. **93**
- Ф. Р-8140. Дузь Іван Михайлович** (18. 11. 1919 - 21. 11. 1994) - доктор філологічних наук, декан філологічного факультету Одеського державного університету імені І. І. Мечникова; письменник, заслужений діяч культури УРСР; учасник Великої Вітчизняної війни. **121**
- Ф. Р-8144. Чарнецький Володимир Адамович** (24. 07. 1914 - 2001) - краєзнавець, колекціонер, учасник Великої Вітчизняної війни. **192**
- Ф. Р-8171. Короб Вадим Абрамович** (нар. у 1932 р.) - викладач вищої школи, інструктор-методист спортивного туризму. **134**
- Ф. Р-8172. Михайленко Ганна Василівна** (народ. 30. 04. 1929) - громадський діяч-правозахисник, репресована. **149**
- Ф. Р-8176. Тихомиров Федір Костянтинович** (08. 08. 1908-29. 07. 2002) - доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри ботаніки Одеського сільськогосподарського інституту. **180**
- Ф. Р-8185. Сидорський Леонід Семенович** (народ. 22. 01. 1942) - фотохудожник, член Спільки журналістів України, Спільки фотохудожників України, Спільки кінематографістів України. **172**
- Ф. Р-8187. Шувалов Роман Олексійович** (2(15). 10. 1911 - 14. 04. 2002) - полковник, учасник Великої Вітчизняної війни, краєзнавець. **197**
- Ф. Р-8193. Бельський Мирон Романович** (09. 01. 1927 - 15. 07. 2009) - бібліограф, літератор, краєзнавець, колекціонер мініатюрної книги. **96**
- Ф. Р-8194. Малінова Галина Леонідівна** (29(26). 07. 1938 - 03. 10. 2007) - історик-архівіст, перекладач, громадський діяч; головний науковий співробітник Державного архіву Одеської області. **146**
- Ф. Р-8217. Хаїт Валерій Ісаакович** (народ. 19. 03. 1939) - прозаїк, поет, сатирик, драматург, телеведучий і журналіст. Головний редактор одеського гумористичного журналу «Фонтан». **188**
- Ф. Р-8233. Ніточко Іван Іванович** (народ. 15. 06. 1949) - голова Березівської районної ради, Березівської райдержадміністрації; директор Державного архіву Одеської області. **155**
- Ф. Р-8237. Дихан Михайло Дмитрович** (25. 08. 1925 - 06. 07. 2006) - учасник Великої Вітчизняної війни; доктор історичних наук, професор, викладач вищих навчальних закладів Одеси і Софії (Болгарія); заслужений працівник вищої школи УРСР; академік Балканської академії наук; один з лідерів національного відродження болгарської діаспори на теренах СРСР. **116**
- Ф. Р-8240. Калініченко Олександр Олександрович** (народ. 17. 03. 1954)

- капітан далекого плавання, військовий моряк – підводник, громадський діяч, історик. 129
- Ф. Р-8241. Смирнов Володимир Олександрович** (народ. 05. 04. 1936)
 - кандидат фізико-математичних наук, астроном, доцент Одеського електротехнічного інституту зв'язку ім. О. С. Попова; історик науки, письменник, краєзнавець. 176
- Ф. Р-8255. Галяс Василь Терентійович** - історик, ветеран ОНУ ім. І. І. Мечникова. 112
- Колекція листів** (П. Т. Герцо-Виноградський, О. Менделєєв, В. І. Модестов, Ю. Любич) (ф. 774) 91
- Колекція І. Р. Бродовського** (бібліотечний фонд) 201
- Колекція П. Т. Маркушевського** (ф. Р-8217) 202
- Кримські караїми м. Одеси** (об'єднаний фонд) (ф. 8101) 200

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

АН - Академія наук
 АМН - Академія медичних наук
 АПН - Академія педагогічних наук
 АРСР - Автономна Радянська соціалістична республіка
 АСО «Эпрон» - Аварийно-спасательный отряд «Экспедиции подводных работ особого назначения»
 БКП - Болгарська комуністична партія
 ВДНГ - Виставка досягнень народного господарства
 ВКП (б) - Всесоюзна комуністична партія (більшовиків)
 ВЦСПС - Всесоюзный центральный совет профессиональных союзов
 ГУЛАГ - Главное управление лагерей ОГПУ (НКВД)
 ДОПР - Департамент общественно-политических работ
 ЖКГ - Житлово-комунальне господарство
 ЗООИД - Записки Одесского общества истории и древностей
 ЗОШ - Загальноосвітня школа
 КВН - «Клуб веселых и находчивых» (*укр.*: «Клуб Веселих та Кмітливих») - КВК)
 КДБ - Комітет державної безпеки
 КПРС - Комуністична партія Радянського Союзу
 КПСС - Коммунистическая партия Советского Союза
 КПУ - Комуністична партія України
 ЛКСМУ - Ленінський Комітет Спілки молоді України
 МДБ - Міністерство державної безпеки
 МТС - Машинно-тракторна станція
 НДА - Науково-довідковий апарат
 НДІ - Науково-дослідницький інститут
 НДР - Німецька Демократична Республіка
 НКВС - Народний комісаріат внутрішніх справ
 ООН - Організація Об'єднаних Націй
 ОПІ - Одеський педагогічний інститут
 ОУН-УПА - Об'єднання українських націоналістів-Українська повстанська армія
 РАН - Російська Академія Наук
 РСДРП - Російська соціал-демократична робітничка партія
 СБУ - Служба безпеки України
 COSPAR - Committee on Space Research (Комитет по исследованию космического пространства)
 СРСР - Союз Радянських Соціалістичних Республік
 СССР - Союз Советских Социалистических Республик
 СШ - Середня школа
 США - Сполучені Штати Америки
 ТЕЦ - Теплова електростанція
 УРСР - Українська Радянська Соціалістична республіка
 ФРН - Федеративна Республіка Німеччини
 ЦК - Центральний комітет

б. а. - «без автора»

б. д. - «без дати»

ПРЕДМЕТНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Автобіографії - 45, 55, 95, 98, 99, 101, 103-104, 106, 110, 112, 113, 115, 121, 124,
131, 133, 134, 136, 138, 141, 144, 145, 146, 148, 152, 160, 162, 164, 166,
169, 171, 174, 177, 179, 180, 182, 184, 185, 187, 193, 195, 196, 197, 199

Авторське кіно - 173

Агенства, Агенції - 28, 184

- Болгарська дипломатична агенція - 28
- Всесоюзне агентство з авторських прав - 184

Агрономи - 51, 200

Адвокати - 39, 100, 200

Адмірали - 31, 115

Адреси вітальні - 98, 99, 102, 106, 110, 114, 115, 124, 127, 132, 134, 140, 143, 145,
154, 157, 160, 164, 168, 174, 177, 186, 193, 196, 200

Академії - 16, 20, 21, 28, 31, 45, 50, 55, 57, 60-62, 67, 70, 73, 80, 112-114, 116, 119,
124, 131, 144, 148, 163, 176, 181, 182

- Академія вищої школи України - 162
- Академія Генерального Штабу - 57
- Академія інтернаціональної офтальмології - 163
- Академія медичних наук СРСР - 163
- Академія медичних наук України - 163
- Академія мистецтв у Санкт-Петербурзі - 45, 47
- Академія наук Киргизької РСР - 182
- Академія Педагогічних Наук УРСР - 113
- Балканська Академія Наук - 116
- Болгарська Академія Наук - 73, 119, 124
- Імператорська Санкт-Петербурзька академія наук - 60, 61
- Казанська духовна академія - 70
- Київська духовна академія - 50
- Мадридська академія історії - 80
- Медична академія - 31, 148
- Миколаївська академія Генерального штабу - 16
- Міжнародна академія офтальмологів - 163
- Московська духовна академія - 19, 21, 42, 50, 52, 55
- Московська сільськогосподарська академія ім. К.А. Тимирязєва - 181, 182
- Мюнхенська художня академія - 144
- Національна Академія Наук України - 163
- Національна академія зв'язку ім. О.С.Попова - 176
- Одеська державна академія будівництва та архітектури - 112
- Одеська медична академія - 131
- Одеська національна академія харчових технологій імені М.В.Ломоносова - 114
- Одеська національна музична академія ім. А.В.Нежданової - 97
- Одеська національна юридична академія - 116
- Полоцька духовна академія - 70
- Російська Академія Наук - 21, 50
- Санкт-Петербурзька (Петербурзька) Академія Наук - 19, 28, 55, 67, 77
- Санкт-Петербурзька духовна академія - 50, 70
- Санкт-Петербурзька медична академія - 148
- Чеська Академія Наук - 55

Академіки - 19, 45, 47, 73, 108, 116, 148, 163, 197, 200

Аккерманська карантинна застава - 86

Актори, Артисти - 22, 36, 56, 68, 84, 85, 89, 97, 98, 103, 104, 141, 145, 173, 179,
180

Актуаріуси - 47

Акушерки - 98

Алеї Слави - 125

- Алексеевські читання - 140
- Альбоми - 47, 106, 110, 136, 145, 153, 158, 166, 174, 179, 194, 195
- Американська міжнародна амністія - 150
- Амністія - 150
- Ананьївська повітова земська управа - 47, 48
- Анархо-комуністи - 85
- Англо-французька інтервенція - 199
- Анкети - 124, 132, 136, 145, 157, 160, 192
- Ансамблі - 100, 120
- Антирадянська агітація - 149
- Антрепренери - 56
- Антрепризи - 36
- Антропологія - 76
- Арешти - 18, 76, 132, 150, 168
- Армії - 16, 18, 49, 65, 58, 96, 99, 161, 167, 187, 197
- Привольська армія - 167
 - Радянська армія - 98, 167
 - Робітничо-селянська червона армія, Червона Армія - 18, 105, 154, 197
 - Російська армія - 196
 - Російська армія у Валахії - 58
- Архангело-Михайлівський жіночий монастир - 81
- Археографія - 43, 55, 77, 94
- Археологія, археологи - 8, 21, 30, 37, 41, 43, 55, 61, 62, 65, 69, 76, 80, 93, 94, 101, 111, 159, 177, 182
- Архіви - 44, 77, 82, 83, 101, 105, 106, 113, 118, 124, 146, 147, 149, 155, 156, 166, 173, 176, 184, 192, 193, 198
- Архів Константинопольської місії - 86
 - Архів Міністерства оборони РФ - 198
 - Архіви Болгарії - 25
 - Архіви Італії - 82
 - Архіви Польщі - 82
 - Архівний відділ Одеського облвиконкому - 166
 - Державний архів Дніпропетровської області - 193
 - Державний архів Одеської області - 93, 146, 155, 166, 173, 192, 198
 - Державний архів Свердловської області - 161
 - Одеський історичний архів - 77, 101, 149
 - Районні і міські трудові архіви - 156
 - Російський державний військово-історичний архів - 147
 - Центральний архів Військово-Морського флоту РФ - 198
 - Центральний державний архів кінофотофонодокументів УРСР - 193
 - Центральний державний архів Радянської армії - 105
 - Центральний державний військово-історичний архів - 184
- Архієпископи - 47, 50, 56, 70
- Архітектура, Архітектори - 35, 46, 112, 145, 173, 174, 194, 195
- Асамблея COSPAR - 176
- Асоціації - 117, 123, 151, 152, 154
- Аспірантура, Аспіранти - 101, 106, 113, 126, 155, 160, 163, 176, 182, 185, 200, 203
- Астраханський губернатор - 79
- Астрономія, Астрономи - 176-177, 191-192
- Ательє - 45
- Атестати - 15, 34, 35, 58, 62, 66, 70, 82, 86, 96, 98, 103, 109, 115, 118, 132, 140, 143, 144, 148, 168, 176, 179, 182, 200
- Атласи - 100, 158
- Атомні підводні човни - 130

Аудіоматеріали - 120,136

Афіші - 22, 62, 63, 98, 101, 104, 128, 142, 149, 172, 174, 175, 177, 179, 180, 184, 189

Афоризми - 183

Бабелівські читання - 140

Баденське Міністерство двору і зовнішніх справ - 33

Бактеріологія - 64, 67, 196

Банки - 15, 25, 48, 82, 86

- *Банк Польський* - 86
- *Державний банк* - 15
- *Кишинівське відділення Одеського облікового банку* - 82
- *Одеське відділення Російського банку зовнішньої торгівлі* - 75
- *Російський банк зовнішньої торгівлі* - 75
- *Херсонський земський банк* - 45, 48

Барони - 90, 91

Берегоукріплення - 109

Березівська райдержадміністрація - 155, 156

Березівська районна рада - 155, 156

Бібліографія, бібліографи - 20, 21, 28, 44, 60-62, 94, 110, 115, 118, 125, 140, 144, 147, 193

Бібліотеки, бібліотекарі - 27, 31, 32, 34, 41, 64, 67, 69, 73, 85, 92, 94, 101, 109, 113, 124, 149, 150, 167, 171, 175, 192-194, 202-204

- *Державна бібліотека Білоруської РСР ім. В.І.Леніна* - 194
- *Державна бібліотека Естонської РСР ім. Ф. Крейцвальда* - 194
- *Державна бібліотека СРСР ім. В.І.Леніна* - 193, 194
- *Державна публічна бібліотека ім. М.Є.Салтикова-Щедріна* - 193, 194
- *Державна республіканська бібліотека Литовської РСР* - 194
- *Єврейська академічна наукова бібліотека* - 101
- *Кембриджська публічна бібліотека* - 150
- *Наукова бібліотека Академії мистецтв СРСР* - 194
- *Наукова бібліотека Академії наук Естонської РСР* - 194
- *Наукова бібліотека Одеського національного університету ім. І.І.Мечникова* - 41
- *Одеська громадська бібліотека* - 85
- *Одеська міська публічна бібліотека* - 27, 64, 73, 69, 115
- *Одеська наукова бібліотека імені М. Горького* - 41, 94, 101, 109, 124, 171, 175, 194, 202
- *Російська державна бібліотека* - 41, 147
- *Центральна бібліотека Академії наук Литовської РСР* - 194
- *Центральна дитяча бібліотека м. Одеси* - 204
- *Центральна наукова бібліотека* - 101

Бібліофіли - 187

Білий рух - 15, 16

Біографії - 29, 44, 48, 118, 122, 193, 197

Біологія, Біологи - 62, 66, 106-108, 129, 165, 166, 182, 185, 186, 196

Біохімія - 107

Благодійництво, Благодійники - 47, 49, 61, 63, 64, 66, 80, 146, 174

Блокноти - 106, 124

Блок «Наша Україна» - 152

Богослови, Богослів'я - 37, 42, 43, 50, 52, 53, 55, 56, 70, 80, 81

Богодільні - 64, 80

Болгари - 19, 20, 25, 28, 31, 34, 37, 45, 73, 93, 95, 98-100, 108, 110, 111, 116-119, 123-126, 128, 139, 163, 164, 194, 199, 203, 204

Бостонський симфонічний оркестр - 154

Ботаніки - 180-182

Британське консульство в м. Одесі - 46

Будинки - 102, 172

- Будинок вчених - 172
- Будинок актора - 172
- Обласний будинок народної творчості - 102

Будівництво, Будівельні організації - 38-40, 49, 51, 58, 64, 84, 93, 109-113, 124, 134, 143, 145, 156, 166-168, 175, 183, 194-195

Буклети - 111, 126, 153, 154, 159, 174-175, 177, 189, 194

Бургомістри - 15

Бюлетені - 156

Бюро - 56, 109, 138, 149, 151

- Бюро міжнародних зв'язків Американської асоціації психіатрів - 151
- Бюро обкому КПУ - 138
- Бюро технічної інформації - 149
- ВКБ облгепрому в м. Ужгороді - 109

Бюсти - 158

В'язниці, в'язні - 132, 150

Варшавський учбовий округ - 59

Велика Жовтнева соціалістична революція - 116

Верховна Рада СРСР - 163

Верховна Рада Української РСР - 163

Ветерани війни - 99, 106-106, 119, 124, 139, 160, 161

Ветерани праці - 92, 99, 166, 177, 193-195

Вечори (пом'яті, дружби, творчості) - 29, 119, 158

Вибори - 24, 112, 201

Видавництва - 62, 69, 102, 103, 109, 114, 117, 123, 141, 144, 146, 148, 155, 161, 164, 171, 174, 177, 182-184, 200

Видобуток корисних копалин - 39

Визвольний рух на Балканах у 1875-1877 рр. - 118

Викладачі - 23, 24, 40, 42, 54, 70, 71, 73, 83, 89, 107, 109, 113, 115, 116, 127, 130, 134, 136, 140, 155, 161, 167, 176, 180, 192, 203

Виконкоми - 51

Вимпели - 175

Виставки - 29, 46, 47, 100, 128, 140, 141, 144, 158, 159, 172-174, 193

- Виставка досягнень народного господарства у м. Кишиневі - 128
- Виставки графіки із зібрання М.В.Раца - 140
- Виставки за кордоном - 128
- Виставки персональні - 128, 172-174
- Всесвітня виставка в Сент-Луїсі - 29
- Всеукраїнські виставки - 128
- Перша харчова виставка у м. Києві - 128
- Фотовиставки - 172

Вища атестаційна комісія СРСР - 132

Відгуки на наукові праці - 121, 125, 145, 165, 192

Відділ культури Архангельської міськради депутатів трудящих - 194

Відділ цензури іноземних газет і журналів (СПб.) - 28

Відділення:

- Буклістичної книги Одеського облкниготоргу - 102
- Очне відділення фронтового спеціалізованого евакогоспітало - 163
- Психіатричне міської лікарні - 64

Відеодокументи - 120, 175

Відмінники (праці, освіти, охорони здоров'я) - 113, 121, 125, 127, 128, 178, 179,

203

Відомче періодичне видання «Одеські архіви. Інформаційний бюлетень» - 156

Візитні картки - 28, 24, 89, 115, 164

Війни - 15, 16, 18, 19, 33, 47, 49, 57-59, 88, 90, 98, 103, 105, 106, 108, 112, 113, 116, 118, 119, 121, 128, 129, 133, 137, 138, 147, 148, 152, 155, 161, 163, 168, 178, 181, 183, 186, 192, 194, 197, 201, 203, 204

- *I Світова війна* - 15, 18, 19, 57, 88, 148, 168, 178
- *II Світова війна* - 98, 152
- *Велика Вітчизняна війна* - 47, 103, 105, 106, 108, 112, 113, 116, 118, 121, 128, 129, 133, 137, 138, 148, 155, 161, 163, 167, 168, 178, 181, 183, 186, 192, 194, 197, 203, 204
- *Громадянська війна* - 105, 118, 133, 185
- *Кримська війна* - 147
- *Наполеонівські війни* - 59, 90
- *Російсько-турецькі війни* - 16, 33, 49, 58, 98
- *Російсько-шведська війна* - 58
- *Російсько-японська війна* - 15, 201

Війська - 85, 96, 105

- *Прикордонні війська* - 105
- *Радянської групи військ на території Польщі* - 96

Військова канцелярія - 62, 131

Військова прокуратура - 131

Військові - 29, 48, 54, 58, 57, 146

Військові паради - 35, 99

Військові судна - 45

Військово-Морський флот - 92

Військовополонені - 198

Військкомати - 168

Військові звання - 16, 17, 20, 21, 31

- *Адмірали* - 31
- *Гвардії підполковники* - 99
- *Генерал-ад'ютанти* - 20, 21
- *Генерали* - 35, 57, 58, 89
- *Генерал-лейтенанти* - 16, 17, 50, 57, 59, 90
- *Генерал-майори* - 16, 48, 50, 80, 57, 59, 90
- *Генеральний хорунжий* - 16
- *Капітани* - 99
- *Командири* - 58, 99, 161, 167, 197
- *Командуючі* - 90
- *Корнетти* - 91
- *Лейтенанти* - 58, 98
- *Майори* - 59, 91
- *Підполковники* - 16, 48, 57
- *Полковники* - 16, 18, 21, 47, 51, 53, 57, 59, 197
- *Поручики* - 91
- *Прапорчики* - 34
- *Фельдмаршали* - 90
- *Штаб-ротмістри* - 91
- *Штабс-капітани* - 18

Вікарії - 70

Вірші - 21, 27, 29, 47, 63, 66, 67, 81, 89, 115, 125, 143, 145, 153, 157, 165, 169, 183, 184, 189

Вітальні листи - 119, 154, 157

Віце-губернатори - 25, 69, 79, 80, 86

Воскресенська церква - 81

Всесвітній фестиваль молоді і студентів (м. Москва) - 174
Всесвітній форум українців - 95
Всесвітній клуб одеситів - 189
Всесвітня федерація українських жіночих організацій - 150
Весоюзний фестиваль народної творчості - 173, 174
Весоюзні Шевченківські свята літератури та мистецтва - 123
Всеукраїнське зібрання колишніх членів Української Гельсінської спілки - 151
Всеукраїнський центр болгарської культури - 117
Всеукраїнська виставка-конкурс будівельних компаній «VIRA!» - 175
Вчена рада Міністерства охорони здоров'я УРСР - 164
Вчителі - 69, 112, 126, 149, 161, 180

Гагаузи - 116

Газети - 19, 35, 88, 105, 112, 133, 157, 200, 201
Генеалогічні дослідження - 52, 118, 131
Генерал-губернатори - 58, 64, 89
Генерал-майори - 14, 66, 90, 151, 152
Географія - 64
Геодезія - 181
Герби - 47, 82
Герої Радянського Союзу - 198, 199
Герої Соціалістичної Праці - 92, 133, 158, 163, 173
Гідробіологія - 106
Гімназії, прогімназії - 23, 25, 30, 33, 37, 54, 56, 57, 62, 72, 87, 89, 103, 139, 140, 185, 197

- Азовська прогімназія - 23
- Вінницька жіноча гімназія - 103
- Вітебська гімназія - 30
- Гімназія в м. Пловдив, Болгарія - 37
- Гімназія в Москві - 89
- Дінабурзька гімназія (Даугавпілська) - 30
- Житомирська гімназія № 2 - 87
- Київська гімназія № 2 - 72
- Кишинівська гімназія - 36
- Маріупольська гімназія - 83
- Немцівська жіноча гімназія - 17, 103
- Ніжинська гімназія - 23
- Одеська гімназія при Рішельєвському ліцеї - 54
- Одеська гімназія М.М.Геліцького - 23
- Одеська жіноча гімназія № 2 - 31, 33, 139, 140
- Одеська жіноча гімназія Л.Д.Чудновської - 56
- Одеська Маріїнська гімназія - 197
- Одеська Рішельєвська гімназія - 25, 44
- Одеська чоловіча гімназія № 3 - 37
- Одеські жіночі гімназії К.Л.Мякєнко, Л.Ф.Байєр, О.С.Белєн-де-Баллю, О.Г.Шольє - 37
- Петербурзька Маріїнська гімназія - 33
- Приватна жіноча гімназія Н.В.Дьяконової - 72
- Санкт-Петербурзька гімназія № 5 - 87
- Симбірська військова гімназія - 57
- Тульська гімназія - 71
- Херсонська гімназія - 76

Гласні - 14, 54, 64, 82

Гравюри - 194

Градоначальники - 66, 79, 89, 90, 199

- Грамоти - 17, 45, 55, 56, 58, 61, 62, 77, 83, 89, 90, 92, 93, 112, 115, 117, 119, 121, 124, 125, 134, 138, 140, 145, 147, 152, 156, 157, 164, 168, 180, 182, 184, 191, 193, 195, 196
- Грамплатівки - 100
- Графи - 47, 50, 52, 58, 59, 78, 80, 83, 86, 90, 91
- Греки - 14, 37, 40, 49, 50, 52, 63, 64, 74, 75, 80, 81, 199
- Греко-католицький «колегіум» (Умань) - 40
- Громадські діячі - 24, 44, 60, 64, 76, 77, 83, 89, 98, 105, 112, 129, 137, 146, 149, 168, 176, 182, 203
- Грушевські кам'яновугільні копальні - 38
- Губернатори - 14, 47, 79, 86, 151
- Губернські секретарі - 48, 63
- ГУЛАГ - 122
- Гумор, Гуморини - 122, 175
- Дарчі** (нотаріальні акти даріння) - 72, 82, 124, 199
- Дворяни, Дворянство - 14, 16, 17, 33, 34, 39, 47, 49, 51, 53, 58, 65, 66, 69, 70, 72, 74, 78-82, 86, 90, 91
- Декабристи - 58
- Декани - 41, 43, 54, 78, 114, 120, 121, 178
- Делегації, Делегати - 99, 118-119, 138, 157
- Демидівська премія - 19
- Демобілізації - 99, 161, 183
- Департаменти - 28, 30, 67, 86
- *Перший департамент Міністерства юстиції - 28*
 - *Департамент комерції та праці (Вашингтон, США) - 28*
 - *Азіатський департамент Міністерства іноземних справ - 86*
- Депутати - 89, 92, 103, 107, 121, 123, 126, 130, 138, 153, 154, 157, 158, 163, 164, 178
- Державна Дума - 24, 74
- Державна премія України - 163
- Державна безпека - 102
- Дермато-венерологи - 129, 158, 186
- Джерелознавство - 90, 93
- Дивізії - 16, 45, 57, 59, 96, 105, 138, 178, 197, 198
- *161-а стрілецька дивізія - 197*
 - *1-а гренадерської дивізії - 178*
 - *25-й стрілецька дивізія - 197*
 - *26-а механізована дивізія - 96*
 - *5-а кавалерійська дивізія - 197*
 - *92-а запасна стрілкова дивізія - 96*
 - *Піхотна дивізія - 45*
 - *Сиваська стрілкова дивізія - 105*
 - *Стрілкова дивізія - 138, 161*
 - *Уланська дивізія - 59*
- Дипломатія, Дипломати - 14, 33, 55, 80
- Дипломи - 35, 39, 61, 64, 65, 67, 73, 74, 108, 113-115, 117, 118, 121, 125, 137, 144, 146, 147, 148, 152, 157, 160, 169, 174, 179, 182, 196
- Директори - 62, 69, 77, 90, 102, 106, 113, 115, 139, 155, 162, 163, 167, 177, 187, 191, 200, 204
- Дисертації - 25, 36, 40, 43, 52, 54, 56, 60, 61, 71, 78, 89, 93, 98, 101, 106-109, 113, 116, 117, 119-121, 125, 127, 129, 146, 148, 149, 155, 160, 162-165, 168, 176, 177, 179, 181, 185-188, 191-200

- Диспансери - 158
 Дитяча колонія Сокольничого району - 139
 Диякони - 55
 Діафільми - 120,136
 Дійсні статські радники - 14
 Діячі культури - 109
 Довідки - 166, 177, 178, 191, 201,
 Довіреності - 18, 57, 118
 Договори - 18, 57, 75, 78, 79, 88, 145, 174
 Докери-механізатори - 92
 Доктори наук - 30, 40, 43, 50, 54, 59, 65, 67, 70, 72, 73, 95, 100, 101, 106-108, 113, 116,
 120, 121, 125, 126, 148, 149, 155, 159, 161, 162, 165, 178, 179, 180, 181, 185, 186, 191, 196
- Доктори біологічних наук - 106, 107, 165, 185
 - Доктори богослів'я - 70
 - Доктори економічних наук - 161, 162
 - Доктори зоології - 196
 - Доктори історичних наук - 95, 101, 116, 120, 148, 149, 159
 - Доктори медичних наук - 162, 165, 178, 186
 - Доктори наук - 116, 179, 191, 196
 - Доктори педагогічних наук - 113, 126
 - Доктори сільськогосподарських наук - 180, 181
 - Доктори філологічних наук - 30, 121, 125, 155, 196
- Документальні фільми - 120
 Домові книги - 36
 Домовласники - 14, 17, 39, 47, 49, 63, 74, 80, 83, 91
 Дорожні нотатки - 61, 86, 146
 Доручення - 39, 87
 Дослідні станції - 181
 Доценти - 54, 59, 60, 67, 72, 93, 115, 122, 128, 129, 141, 148, 149, 176, 178, 181, 185,
 187, 200, 202, 203
 Драматурги - 126, 141, 142, 170, 188
 Драмгуртки - 103
- Евакуації** - 65, 66, 93, 96, 101, 104, 106, 114, 127, 129, 155, 166, 172, 185, 186, 187,
 190, 191, 196, 197
 Екзаменаційні списки - 22
 Екологічна біогеографія - 106
 Економісти - 77, 159
 Економічна історія - 100
 Експурсії - 135
 Експурсійна база ВУСПС - 102
 Експедиції - 94, 155
 Експертизи - 150, 166
 Експертно-перевірні комісії - 166
 Експозиції - 159
 Експорт хліба - 38
 Електрифікація - 75, 176
 Еміграція - 16, 34, 35, 37, 43, 46, 58, 73, 83, 88, 99, 117
 Енциклопедії - 124, 203
 Епідеміологія - 99
 Есери - 85, 201

Ескізи - 46, 136, 145
 Естетичне виховання - 145
 Етнічні громади - 197
 Етнографія - 76, 202-204

Єврейські громади - 198, 199
 Єврейський легіон - 75
 Єврейське населення - 198
 Єврейські погроми - 198
 Єпископи - 50, 70

Живопис - 127, 128
 Жіночий рух - 201
 Журналісти - 44, 105, 137, 157, 173, 188, 201

З'їзди - 29, 41, 78, 92, 96, 117, 123, 132, 136, 153, 155, 157, 164, 184, 185

- *Археологічний з'їзд* - 41
- *Всеросійський Слов'янський з'їзд* - 29
- *Всесвітні з'їзди славістів* - 123
- *Всесоюзний з'їзд фізіологів у м. Кишиневі* - 185
- *З'їзд книголюбів СРСР та України* - 96
- *З'їзд Компартії України* - 157
- *З'їзд народних депутатів СРСР* - 153
- *З'їзд письменників України* - 184
- *Наукові з'їзди* - 132, 185
- *Одеський з'їзд мирових суддів* - 78
- *Перший Всеросійський з'їзд по боротьбі з пияцтвом* - 29
- *Перший міжнародний з'їзд болгар* - 117

Заводи - 84, 96, 183

- *Куйбишевський підшипниковий завод* - 167
- *Куйбишевський толерубероїдний завод* - 167
- *Ленінградський оптико-механічний завод* - 137
- *Одеський верстатобудівельний завод ім. В.І.Леніна* - 197
- *Одеський дослідно-механічний завод* - 134
- *Одеський завод «Більшовик»* - 183
- *Одеський завод «Будгідравлика» («Стройгидравлика»)* - 99, 172
- *Одеський завод «Пресмаш»* - 96
- *Одеський завод «Червоний Жовтень»* - 183
- *Одеський завод ім. Жовтневої революції* - 172
- *Одеський завод ім. Старостіна* - 96
- *Одеський завод радіально-свердлильних верстатів* - 134
- *Одеський завод радіозв'язку* - 133
- *Одеський механічно-будівельний завод* - 38
- *Одеський рубероїдний завод* - 167
- *Одеський судноремонтний завод № 2* - 109
- *Одеський цукрорафінадний завод* - 105
- *Фруктово-переробний завод (Ташкентська область)* - 96
- *Харківський тракторний завод* - 134

Залізниця - 32, 38, 39

- *Ахтанизівська залізниця* - 39
- *Закавказька залізниця* - 38
- *Залізниця до ст. Шахти* - 38
- *Залізниця Бухарест - Уржичени* - 38
- *Залізниця Віндава - Москва з гілкою до Дно - Сокольників* - 38
- *Залізниця Нев'янськ - Таборинськ - Ірбіт* - 38
- *Залізниця Поті - Тифліс* - 38
- *Залізнична лінія Троянів Вал - Ізмаїл* - 38

- Південно-Західна залізниця - 32, 38
 - Кишинівсько-Яська залізниця - 39
 - Тавдинська залізниця - 39
 - Чорноморська залізниця - 180
- Залізніорудні копальні - 38
- Замощення вулиць - 50
- Записки Имп. Российской Академии Наук - 21
- Записні книжки - 124, 144, 155, 157, 160, 167, 196
- Заповіти - 32, 35, 39, 65, 70-72, 75, 88, 91, 106
- Запорізьке козацтво - 35, 198
- Запрошення - 67, 73, 78, 96, 99, 107, 119, 123, 126, 129, 132, 137, 143, 146, 157, 159, 168, 178, 182, 185, 193
- Заслання - 76, 132, 168
- Заслужені діячі - 93, 94, 97, 98, 116, 121, 123, 148, 159, 163
- Заслужений діяч культури УРСР - 121
 - Заслужений діяч мистецтв УРСР - 97, 98
 - Заслужений діяч науки України - 148, 163
- Заслужені працівники - 78, 93, 94, 116, 123, 139, 140, 159
- Заслужений працівник вищої школи УРСР - 116, 159
 - Заслужений працівник культури України - 93, 94, 123
 - Заслужений професор - 78
- Збройні Сили Союзу РСР - 204
- Звання - 98
- Звіти - 19-20, 40, 81, 90, 92, 94, 107-109, 111, 115, 132-124, 130, 134-136, 152, 159, 164, 177, 182, 190, 192, 196, 199
- Зеленський рудник - 38
- Землечерпалки - 141
- Земська управа Єлисаветградського повіту - 44
- Значок «Кирило та Мефодій» - 95
- Золотопромисловість - 86
- Зошити - 22, 26, 44, 66, 70, 139, 143-145, 177-178, 181, 204
- Зустрічі творчі - 170-171
- Іллічівський райком КПУ - 140**
- Ілюзіони - 46
- Імператорська місія в Карлсруе Міністерства зовнішніх справ Росії - 33
- Індульгенція - 44
- Інженери - 14, 32, 34, 38, 40, 75, 84, 98, 99, 108, 109, 134, 136, 197
- Іноземні вчені - 197
- Іноземні фірми - 39
- Інститути:
- Алтайський машинобудівний інститут - 187
 - Астрономічний інститут АН СРСР м. Ленінграда - 191
 - Бійський учительський інститут - 187
 - Вечірній педагогічний інститут м. Сталінабада - 191
 - Вищий машинобудівний інститут імені В.І.Леніна (Софія, Болгарія) - 117
 - Вологодський педагогічний інститут - 102
 - Воронежський медичний інститут - 178
 - Всесоюзний науково-дослідний інститут патентної інформації - 146
 - Всесоюзний науково-дослідний інститут технічної естетики - 188
 - Дніпропетровський заочний інститут підвищення фахового рівня керівних працівників гірничої металургії - 107

- Дніпропетровський інститут народної освіти - 126
- Дніпропетровського державного медичного інституту - 179
- Житомирський педагогічний інститут - 203
- Запорізький інститут народної освіти - 113
- Ізмаїльський педагогічний інститут - 203
- Інститут «Укржитлопроект» - 188
- Інститут археології АН УРСР - 182
- Інститут біології південних морів АН УРСР - 107
- Інститут гідробіології АН УРСР - 106
- Інститут економіки АН України - 162
- Інститут зообіології АН УРСР (Уфа, Москва) - 106, 107
- Інститут інженерів борошномельної промисловості та елеваторного господарства - 114
- Інститут інженерів зв'язку - 22, 97
- Інститут інженерів шляхів сполучення у Санкт-Петербурзі - 34
- Інститут інноваційної та післядипломної освіти Одеського національного університету імені І.І.Мечникова - 130
- Інститут історії Академії наук УРСР - 116
- Інститут історії Академії наук СРСР - 121
- Інститут історії природознавства і техніки РАН - 176
- Інститут Луї Пастера (м. Париж, Франція) - 67
- Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка - 124
- Інститут мистецтвознавства - 144
- Інститут народної освіти - 177
- Інститут підвищення кваліфікації керівних працівників та фахівців Міністерства морського флоту СРСР - 159, 160
- Інститут фізіології АН СРСР (Москва) - 185
- Іркутський педагогічний інститут - 161
- Історико-філологічний інститут в м. Ніжині - 89
- Керченська філія Дніпропетровського заочного інституту підвищення фахового рівня керівних працівників гірничої металургії - 107
- Київський державний художній інститут - 127
- Київський інститут народної освіти - 113
- Київський медичний інститут - 163
- Киргизський інститут мікробіології та епідеміології - 129
- Красноярський педагогічний інститут - 22, 97
- Кримський інститут спеціальних культур - 200
- Кримський педагогічний інститут - 107
- Куйбишевський індустріальний інститут - 167
- Ленінградський агропедагогічний інститут - 180
- Ленінградський педагогічний інститут ім. Покровського - 191
- Лондонський інститут - 196
- Львівський вчительський інститут іноземних мов - 149, 152
- Массачусетський технологічний інститут (м. Кембридж, США) - 28
- Міжнародний бібліографічний інститут (м. Брюссель, Бельгія) - 28
- Мінський інститут - 178
- Монахський океанографічний інститут - 196
- Московський державний історико-архівний інститут - 146
- Московський літературний інститут ім.М.Горького - 170
- Науково-дослідницький інститут очних хвороб - 164
- Одеський медичний інститут - 163
- Одеська філія Всеукраїнського науково-дослідницького інституту фізичної культури - 131, 132
- Одеське відділення Азовсько-Чорноморського науково-дослідницького інституту морського рибного господарства та океанографії - 107
- Одеське відділення Інституту біології південних морів - 106, 107
- Одеський археологічний інститут - 101
- Одеський будівельний інститут - 195
- Одеський гуманітарно-суспільний інститут - 100, 120
- Одеський державний медичний інститут імені М.І.Пирогова - 116
- Одеський державний педагогічний інститут - 140
- Одеський економічний інститут - 101
- Одеський електротехнічний інститут зв'язку ім. О.С.Попова - 176, 197
- Одеський енергетичний інститут - 98

- Одеський індустріальний інститут - 144
- Одеський інженерно-будівельний інститут - 124, 188
- Одеський інститут народного господарства - 100, 190
- Одеський інститут народної освіти - 83
- Одеський інститут благородних дівиць - 31, 48
- Одеський інститут інженерів водного транспорту - 192
- Одеський інститут інженерів морського флоту СРСР - 143, 200
- Одеський інститут комунального та цивільного будівництва - 112
- Одеський інститут морського флоту - 136
- Одеський інститут народного господарства - 101, 116, 148, 149, 162
- Одеський інститут народної освіти - 101, 120, 126, 185
- Одеський інститут очних хвороб та тканинної терапії ім. В.П. Філатова - 163
- Одеський інститут політології і соціології управління - 156
- Одеський інститут професійної освіти - 120
- Одеський інститут технології зерна та борошна - 114
- Одеський інститут харчової промисловості - 105
- Одеський інститут шляхетних дівиць - 49
- Одеський консервний інститут - 176
- Одеський кредитно-економічний інститут - 101, 149
- Одеський медикоаналітичний інститут - 185
- Одеський медичний інститут - 168, 185, 200
- Одеський музично-драматичний інститут - 97
- Одеський науково-дослідницький інститут дерматовенерологічних захворювань імені Є.С.Гавличе - 129, 186
- Одеський науково-дослідницький неврологічний інститут - 148
- Одеський НДІ туберкульозу - 196
- Одеський педагогічний інститут імені К.Д.Ушинського - 100, 101, 113, 126, 127, 128, 149, 155, 161, 183, 187, 191
- Одеський педагогічний інститут іноземних мов - 113
- Одеський політехнічний інститут - 96, 134, 145
- Одеський політехнічний інститут - 22, 97, 182
- Одеський проектний інститут № 3 - 99, 109
- Одеський психоневрологічний інститут - 129
- Одеський сільськогосподарський інститут - 156, 157, 176, 180-182, 185
- Одеський стоматологічний інститут - 196
- Одеський технологічний інститут - 195
- Одеський технологічний інститут консервної промисловості - 191
- Одеський технологічний інститут харчової промисловості - 114
- Одеський технологічний інститут холодильної промисловості - 160
- Одеський учительський інститут - 203
- Одеський фармацевтичний інститут - 185
- Одеської медичний інститут - 148, 164, 178
- Одеської музично-драматичний інститут - 127
- Омський вчительський інститут - 181
- Пастерівський інститут у м. Парижі - 196
- Педагогічний інститут м. Куйбишева - 185
- Педагогічний інститут м. Сиктивкар - 160
- Петербурзький політехнічний інститут - 143
- Петербурзький психоневрологічний інститут - 148
- Полтавський педагогічний інститут - 155
- Російський археологічний інститут в Константинополі - 31, 55
- Російський науковий інститут - 43
- Російський педагогічний інститут імені Я.А.Коменського у м. Празі - 37
- Санкт-Петербурзький психоневрологічний інститут - 120
- Свердловський педагогічний інститут - 160, 161
- Софійський електротехнічний інститут (Болгарія) - 116
- Східний інститут при Рішельєвському ліцеї - 24
- Ташкентський інститут - 163
- Узбецький шкірно-венеричний інститут - 186
- Український (Одеський) науково-дослідницький інститут очних хвороб та тканинної терапії ім. В.П.Філатова - 163
- Харківська філія Науково-дослідницького зоолого-біологічного інституту АН УСРР - 106

- Харківський зоотехнічний інститут - 180
- Харківський інститут народної освіти - 106
- Харківський медичний інститут - 144
- Харківський науково-дослідницький інститут педагогіки - 113
- Харківський сільськогосподарський інститут - 200
- Харківський технологічний інститут - 114
- Херсонський педагогічний інститут - 181
- Херсонський сільськогосподарський інститут - 181
- Центральний інститут підвищення кваліфікації керівних працівників та фахівців народного господарства в галузі патентної справи - 146

Інструкції - 81, 159, 190

Інтервенції - 116, 199

Інформатизація - 156

Історики - 23, 29, 40, 42, 50-52, 54, 60, 64, 67, 69, 73, 77, 89, 115, 129, 146, 147, 157, 160, 166, 176, 190

Історія, історіографія, історичні дисципліни, дослідження (тематика):

- Історична географія - 93
- Історія бібліотек - 194
- Історія будинків - 193
- Історія видавничої справи - 193
- Історія друкарень - 194
- Історія катакомб - 194
- Історія м. Одеси та забудови вулиць - 193
- Історія музеїв - 194
- Історія партії - 149
- Історія порто-франко 193
- Історія порту - 194
- Історія середньовічного Криму - 50
- Історія станів Галичини XV століття (польською мовою) - 62
- Історія України - 93
- Історія церкви - 43, 43
- Історіографія та історія оборони м. Одеси в Кримську війну - 193
- Історіографія - 43, 55, 93
- Історія Одеси - 197
- Історія українсько-російських літературних взаємин - 203

Іхтіологія - 106

Кагановицька районна рада м. Одеси - 110

Казанська психіатрична лікарня - 150

Камергери - 64, 79

Камер-юнкери - 81

Канали - 39

Каналізація - 38

Кандидати наук - 42, 51, 54, 59, 67, 73, 93, 101, 106, 107, 108, 113, 114, 116, 122, 125, 126, 129, 146, 147, 166, 168, 176, 187, 191, 202, 204

- Кандидат біологічних наук - 106, 129
- Кандидат економічних наук - 101
- Кандидат історичних наук - 93, 101, 116, 146, 147, 166
- Кандидат медичних наук - 168
- Кандидат педагогічних наук - 101, 113, 126, 187
- Кандидат фізико-математичних наук - 176, 191
- Кандидат філологічних наук - 122, 125, 202

Канцелярії - 24, 28, 48, 52, 63, 64, 77

- Канцелярія Кавказького намісника - 63, 64
- Канцелярія Новоросійського генерал-губернатора - 48

- Канцелярія Новоросійського та Бессарабського генерал-губернатора - 24, 52, 77
 - Канцелярія Його Імператорської Величності - 63
 - Канцелярія Міністерства Імператорського Двору - 28
- Капітани - 49, 188, 203
- Капітул російських орденів - 58
- Капусники - 189
- Карти - 40, 47, 55, 95, 100, 136, 183, 192, 198, 199
- Карта Кримського півострова - 183
 - Карта Македонії - 40
 - Карта Одеси - 199
 - Карта поділу слов'ян в IX ст., складена Кочубинським - 55
 - Карта території Румунії [1910-1914] - 47
 - Карти астрономічних спостережень - 192
 - Карта-схема Одеси - 95
 - Карта-схема туристичних маршрутів Одеси та області - 136
 - Карти Болгарії та міст Болгарії - 100
 - Карти-плани кладовищ Одеси - 198
- Картотеки - 95, 96, 194, 199
- Каталоги - 47, 83, 84, 96, 128, 140, 141, 144, 165, 174, 175, 188
- Каталог VI міжнародного архітектурно-будівельного форуму «Одеський Дім» - 175
 - Каталог виставок «Скульптура Едуардса», ілюстроване видання І. Антоновича - 47
 - Каталог книг бібліотеки Толстих - 83
 - Каталог національного конкурсу в галузі архітектури «Созидание» - 175
 - Каталоги виставок з фотографіями картин та експонатів - 144
 - Каталоги виставок мініатюрних книг - 96
- Квитки - 95, 144, 147, 155, 158, 164, 174, 179
- Кієво-братський монастир - 50
- Київська військова організація есерів - 85
- Кицьки - 173
- Кілійська організація Руху - 152
- Кілійський райком КПУ - 152
- Кіностудії - 102, 174
- Кінотеатр - 172
- Кінофільми - 120, 174
- Кіровський міський обком комсомолу - 132
- Клініки - 148, 163, 186
- Клуби - 92, 96, 98, 99, 172, 189
- Книги - 141, 147, 159
- Князі - 18, 50, 58, 62, 80, 81, 84
- Козацтво - 35, 122, 130, 197-199,
- Колегія іноземних справ - 47
- Коледжі - 130
- Одеський морехідний коледж імені О.І.Маринеска - 130
- Колезькі асесори, радники, реєстратори, секретарі - 17, 36, 39, 48, 52, 58, 63, 79, 81
- Колекції - 69, 95, 141, 173, 175
- Колекція значків - 175
 - Колекція листівок виборчої кампанії в Україні - 95
 - Колекція листівок, прокламацій
 - Колекція плакатів (афіш) - 141
 - Колекція фотоматеріалів - 173
 - Колекція мініатюрної книги -
- Колекціонери - 40, 47, 109, 140, 192, 175
- Колонії - 81, 139
- Команди:

- КВК «Одесские джентльмены» - 188-189
- Футбольна команда «Чорноморець» - 157

Комінтерн - 118

Комісії - 58, 59, 75, 134, 193, 199

- Американська комісія психіатрів та юристів - 153
- Археографічна комісія АН УРСР - 94
- Архівні комісії - 43
- Будівельна комісія - 58
- Воронежська вчена архівна комісія - 65
- Імператорська Археологічна комісія - 30
- Катеринославська вчена архівна комісія - 65
- Катеринославська комісія Південноросійської сільськогосподарської та промислової виставки - 46
- Комісія з концентрації та вивчення історико-революційних матеріалів - 101
- Комісія з устрою Одеського порто-франко - 49
- Комісія зі складання історико-статистичного описання церков Московської єпархії - 42
- Комісія по боротьбі з чумою - 15
- Комісія по будівництву Одеського порту - 51
- Комісія з розгляду карантинного Статуту - 49
- Костромська вчена архівна комісія - 65
- Нижньогородська вчена архівна комісія - 65
- Продовольча комісія під час появи чуми в Одесі - 15
- Рязанська вчена архівна комісія - 43
- Таврійська вчена архівна комісія - 65
- Топонімічна комісія Одеського міськвиконкому - 193, 199

Комітети - 28, 30, 43, 45, 49, 50, 77, 88, 92, 103, 104, 117, 121, 124, 150, 152, 153, 185

- Всеукраїнський комітет профспілки працівників мистецтв - 103
- Головний статистичний комітет Новоросійського краю - 77
- Комітет з метеорів Академії Наук СРСР - 192
- Комітет з питань боротьби з чумою і холерою - 49
- Комітет з питань розгляду прибутків і видатків м. Одеси - 49
- Комітет захисту прав людини ООН - 153
- Комітет членів Державної думи з надання допомоги учасникам Першої Світової війни - 88
- Комітет захисту прав людини Одеської об'єднання УКРП - 152
- Комітет солдатських матеріалів - 150
- Одеське відділення Комітету радянсько-болгарської дружби - 117
- Одеський будівельний комітет - 49
- Одеський обласний комітет ЛКСМУ - 104
- Одеський статистичний комітет - 30
- Одеський цензурний комітет - 45
- Радянський національний комітет з історії та філософії природознавства і техніки АН СРСР - 185
- Російський культурний комітет - 43
- Санкт-Петербурзький комітет духовної цензури - 50
- Статистичний комітет - 77
- Центральний комітет профспілок працівників морського і річкового флоту - 92
- Чеський народний комітет (Прага) - 28

Комп'ютеризація - 156

Компакт-диски - 172, 173

Компанії - 75

Комплекс лікувального закладу на Куяльницькому лимані - 64

Композитори - 47, 173, 177

Комуністична партія, комуністи - 139, 203

Конверт з локонами - 36

Конгреси - 118, 119, 163, 182, 187

- Болгаристів - 119
- Єврейський конгрес - 75
- Медичний - 29
- Міжнародні, всесвітні - 29, 75, 119, 182

- США - 151
 - Українських націоналістів - 130
 - Українських політв'язнів - 152
- Конкурси - 97, 98, 125
- Консерваторії - 22, 97, 98, 127, 133, 179
- Київська консерваторія - 133, 179
 - Одеська державна консерваторія імені А.В.Нежданової - 97, 98, 127
 - Санкт-Петербурзька консерваторія - 22, 97
 - Харківська консерваторія - 179
- Конспекти - 23, 31, 44, 61, 71-73, 78, 109, 192
- Константинопольська імператорська місія - 86
- Конституційно-демократична партія - 88
- Конструктори - 200
- Консули - 32, 89, 95, 126
- Генеральний Консул Австро-Угорщини - 32
 - Генеральний Консул Болгарії в м. Одесі - 126
 - Генеральний консул Італії - 89
 - Генеральний консул Народної Республіки Болгарії - 95
- Консульства - 46, 117, 123, 157
- Контори - 25, 31, 49, 84
- Будівельно-ремонтна контора в м. Одесі - 84
 - Одеська контора Державного банку - 25
 - Одеська поштова прикордонна контора - 31
 - Рязанська межова контора - 49
 - Технічна контора «Броня» - 49
- Контракти - 46, 56
- Конференції - 96, 98, 117, 119, 123, 125, 135, 136, 137, 140, 142, 152, 155, 160, 169, 164, 182, 184-187, 191, 198
- Адвокатів - 29
 - Вокальні - 98
 - Жіночі робітничі - 201
 - Комсомольські - 182
 - Лікарів табору «Ветлюсян» - 133
 - Метеорні - 192
 - Міжнародні - 29, 176
 - Офтальмологів - 165
 - Партиїні та профспілкові - 134
 - Працівників мистецтв «Рабис» - 104
 - ЧК - 139
- Концентраційні табори - 120, 132, 146, 167, 168
- Концерти - 29, 98, 123
- Концесії - 75
- Кооперація - 159
- Копальні - 38
- Королівська сербська місія - 88
- Корпуси кадетські - 15, 16, 18-21, 34, 52, 58, 66, 197
- Київський кадетський корпус - 52
 - Миколаївський морський кадетський корпус - 34
 - Одеський кадетський корпус - 66
 - Окремий корпус прикордонної охорони - 16
 - Олександрійський сирітський кадетський корпус - 21
 - Павлівський кадетський корпус - 20
 - Перший кадетський корпус в Санкт-Петербурзі - 16, 18, 19, 66
- Симбірський кадетський корпус - 15, 18, 19
- Краєзнавці, Краєзнавство - 55, 69, 108, 115, 123, 140, 176, 192, 197, 200
- Країни Сходу - 86

- Кредитні книжки - 39
 Кременчуцьке земство - 23
 Креслення - 46, 141
 Кримінальні процеси, справи, - 42, 85, 150, 151, 182
 Критики - 63
 Культурно-шефська робота 124
 Купці - 15, 30, 56, 63, 74, 75
 Купці (акти) - 18, 53, 70, 72, 75, 79, 81, 82, 88
 Купці на кріпосних селян - 53
 Курорти - 112
 Курси - 23, 24, 36, 43, 54, 84, 89, 105, 113, 120, 129, 146, 180, 200
- *Великосорочинські вищі педагогічні курси - 113*
 - *Вищі курси із захисту рослин Наркомзему УСРР - 200*
 - *Київські вищі жіночі курси - 129*
 - *Клубно-театральні курси при Українському політуправлінні - 180*
 - *Одеські вищі жіночі курси - 23, 36, 43, 54, 89, 120*
 - *Фармацевтичні курси в Одесі - 24*
 - *Фребелівські курси у Петербурзі - 84*
 - *Центральні газетні курси при ЦК ВКП(б) - 105*
 - *Центральні заочні курси іноземних мов - 146*
- Лабораторії, Лаборанти** - 109, 129, 137, 138, 185, 196, 197
 Лауреати премій - 92, 97, 163, 173
 Лекції - 44, 55, 56, 117, 143, 144, 187
 Листівки - 24, 124, 154, 175, 201
 Лібретто - 63
 Лікарні, Лікарі - 93, 131, 148, 150, 153, 168, 186
 Лісоводство - 35
 Літ-артгалереї - 124
 Літературні вечори - 123, 152
 Літературознавці - 23, 62, 63, 73, 122, 203
 Літературознавство - 203
 Літографії - 47, 81, 194
 Ліцеї - 14, 24, 25, 29, 33, 47, 49, 54, 59, 61, 63, 65, 71, 84
- *Демидівський ліцей у м. Ярославлі - 25*
 - *Олександрівський ліцей - 65, 71*
 - *Рішельєвський ліцей у м. Одесі - 14, 24, 29, 33, 47, 49, 54, 59, 61, 63, 71, 84*
- Лондонська національна галерея - 46
- Магістри** - 25, 36, 40, 42, 50, 52, 54, 56, 61, 60, 64, 67, 71-73, 78, 83, 89
 Магістрати - 15
 Мастки - 17, 39, 51, 52, 53, 70, 74, 75, 78, 80, 81, 82, 88, 91
 Макаріївська премія - 42
 Малиновський районний військкомат (м. Одеса) - 198
 Малоросійська військова канцелярія - 62
 Малюнки - 17, 19, 35, 36, 47, 59, 128, 143-145, 193, 199, 204
 Мандати - 104, 134, 136, 138
 Мандрівки, Мандри - 86, 129-131. Див. також *Подорожі, Дорожні нотатки*
 Маніфести - 49
 Мар'їно-Бузький сільський виконком - 51
 Математика - 59
 Медицина - 99, 124, 126, 132, 143, 144, 158, 164, 174, 181, 182, 192

- Межові книги - 53
 Меморіальні дошки - 94, 123
 Меннонітський центр у Торонто (Канада) - 34
 Метеори - 191
 Методичні рекомендації - 135, 144, 187, 203
 Метричні записи та свідоцтва - 17, 18, 34, 39, 46, 56, 58, 65, 72-74, 82, 87, 90, 104, 106, 115, 118, 127, 132, 137, 141, 143, 147, 152, 182, 193, 195
 Меценати - 75, 83
 Мірові судді - 14, 18, 33, 47, 48, 64
 Мистецтвознавство - 109, 144, 145
 Митниці - 51, 69
 Митрополити - 21, 50
 Міжнародна амністія - 150
 Міжнародна асоціація болгар - 117
 Міжнародні симпозиуми - 147
 Міжнародний фестиваль молоді та студентів в м. Москві - 173
 Міжрейсова база моряків ЧМП - 95
 Мікробіологічні лабораторії - 129, 196
 Мініатюрна книга - 96
 Міністерства - 14, 30, 33, 37, 63, 65, 79, 86, 98, 113, 140, 149, 151, 152, 161, 164, 171, 192, 196, 200
- *Міністерство вищої та середньої спеціальної освіти УРСР - 149, 161, 192*
 - *Міністерство внутрішніх справ Росії - 63, 79*
 - *Міністерство двору і зовнішніх справ у Бадені - 33*
 - *Міністерство зовнішніх справ Росії - 33, 86*
 - *Міністерство культури України - 98, 152, 171*
 - *Міністерство освіти УРСР - 113, 140*
 - *Міністерства охорони здоров'я СРСР та УРСР - 151, 164, 196*
 - *Міністерство сільського господарства СРСР - 200*
 - *Міністерство фінансів Росії - 30, 65*
 - *Міністерство шляхів Чехословаччини - 37*
 - *Міністерство юстиції Росії - 14*
- Міністри - 71, 79, 86
 Мінська міська Рада - 78
 Місії - 33, 68, 86, 88
 Місця поховань загиблих - 198, 199
 Міські голови - 15, 44, 49, 59, 63
 Мовознавство, Мовознавці - 19, 54, 155
 Монастирі - 50, 81
 Монографії - 30, 43, 61, 67, 95, 101, 113, 116, 117, 149, 155, 160, 162-164, 176, 179, 198, 203
 Морські вокзали - 173, 174
 Московська державна філармонія - 104, 179
 Музеї - 69, 83, 93, 106, 109, 119, 124, 126, 135, 145
- *Берлінський музей - 46*
 - *Дрезденський музей - 46*
 - *Кімната-музей Г.І.Котовського (м. Роздільна Одеської області) - 184*
 - *Літературно-меморіальний музей імені М.Рильського - 124*
 - *Літературно-меморіальний музей Олександра Корнійчука - 126*
 - *Музеї Одеси, Вільнюса, Таллінна, Тбілісі - 147*
 - *Музей «Степова Україна» (м. Одеса) - 94*
 - *Музей екслібрису і бібліофілства у м. Москві - 141*
 - *Музей історії піонерської організації Тульського палацу піонерів - 111*
 - *Музей Одеського товариства історії та старожитностей - 64*

- Національний музей освіти (м. Габрово, Болгарія) - 95
- Одеський археологічний музей - 93, 172, 177
- Одеський державний літературний музей - 102, 124, 172
- Одеський історико-краєзнавчий музей - 97, 104, 194
- Одеський музей західного та східного мистецтва - 172
- Одеський художній музей - 64, 144
- Румянцевський музей (м. Москві) - 41
- Центральний державний архів-музей літератури та мистецтва УРСР - 124
- Черкаський обласний краєзнавчий музей - 124
- Шкільні музеї у Києві та Одесі - 99

Музиканти - 96

Навчальні заклади - Див. Академії, Гімназії, Інститути, Коледжі, Корпуси кадетські, Курси, Технікуми, Університети, Училища, Школи

Нагороди - 16, 18, 31, 33, 34, 37, 43, 48, 49, 53, 55, 57, 59, 61, 62, 73, 74, 77, 78, 79, 81-84, 90, 91-93, 97-99, 102, 104, 106, 108, 112, 113, 115, 117, 127, 128, 130, 132, 133, 138, 140, 148, 151, 156, 159, 160, 162, 163, 166, 167, 168, 174, 178, 179, 180, 182, 184, 189, 191, 193, 195, 197, 200, 203

Нагороди іноземні:

- Нагороди Болгарії - 93, 99, 123
- Нагороди Бухари - 16
- Нагороди Греції - 49
- Нагороди Румунії - 16
- Нагороди Сербії - 16, 55, 82
- Нагороди Франції - 16
- Нагороди Чорногорії - 16

Надвірний радник - 51

Накази - 62, 81, 82, 104, 141, 191

Народовольці, народники - 76, 199

Настоятелі церков - 52

Наукові співробітники - 93, 106-109, 129, 146, 149, 166, 168, 176, 181, 185

Науковий комунізм - 116, 159

Науково-методична Рада - 182

Невропатологи - 148

Некрологи - 65, 67

Німецькі колоністи - 198

Нобелівські лауреати - 66

Нотаріальні акти - 85

Нотні рукописи - 184

Нумізматики - 31

Об'єднані церковні громади Кінборна - 34

Об'єднання - 112, 130, 137, 156, 183, 185

- Всесоюзне об'єднання народних депутатів «Союз» - 137
- Літературні - 183
- Радянське національне об'єднання історії та філософії, природознавства і техніки - 185
- Сільгосптехніка - 156
- Чорноморське рибпромислове об'єднання «Антарктика» - 130
- Шкільні методичні - 112

Оборона - 98, 109, 116, 138, 197, 198, 203

- Оборона Одеси - 109, 197, 198
- Оборона Кавказу - 116
- Оборона Полоцька та Твері - 98
- Оборона Радянського Заполяр'я - 138
- Оборона Сталінграду - 203

- Севастопольська оборона - 98

Оборонно-спортивна громадська організації «Українське козацтво» - 130

Обсерваторії - 176, 191, 192

- Одеська астрономічна обсерваторія - 176, 191, 192
- Полтавської еравіметрична обсерваторія АН УРСР - 176
- Голосіївська обсерваторія у м. Києві - 176

Одеська антифашистська група О.В.Уточкіна - 195

Одеські установи, організації:

- Одеська ГубЧК - 199
- Одеська дворянська опіка - 40
- Одеська кіностудія - 152, 171
- Одеська крайова економічна рада - 75
- Одеська купецька управа - 74
- Одеська митниця - 51, 69
- Одеська міська дума - 54, 74, 82, 190
- Одеська міська поліклініка шкірних та венеричних захворювань - 186
- Одеська міська поліція - 86
- Одеська міська рада - 103, 110, 121, 152, 199
- Одеська обласна атестаційна комісія з туризму - 134
- Одеська обласна держадміністрація - 156, 157, 159
- Одеська обласна протитуберкульозна лікарня - 131, 132
- Одеська обласна рада - 157, 158
- Одеська промислова обласна рада профспілок - 134
- Одеська рада робітничих депутатів - 89
- Одеська судова палата - 18
- Одеська телестудія - 171
- Одеська українська студентська громада - 23
- Одеська філармонія - 109
- Одеська філія Діпроміста («Гипроград») - 195
- Одеська філія Українського відділення Радянського національного комітету з історії та філософії природознавства і техніки АН СРСР - 185
- Одеське відділення Міжнародного фонду «Відродження» - 94
- Одеське відділення Радянського національного об'єднання історії та філософії природознавства і техніки - 185
- Одеське карантинне правління - 50
- Одеське телебачення - 172
- Одеський Архангело-Михайлівський жіночий монастир - 80
- Одеський Будинок вчених - 96, 121, 124, 140, 192
- Одеський виконком - 167
- Одеський виправний притулок - 190
- Одеський водопровід - 196
- Одеський гарнізон - 85
- Одеський градоначальник - 79
- Одеський губернський відділ народної освіти - 89
- Одеський губернський юридичний відділ - 190
- Одеський губЧК - 139
- Одеський губюрвідділ - 190
- Одеський залізничний вокзал - 111
- Одеський клуб шанувальників симфонічної музики - 193
- Одеський літературно-артистичний клуб - 190
- Одеський міський водопровід - 36
- Одеський міський голова - 63
- Одеський міський клуб любителів мініатюрних книг - 96
- Одеський міський комітет РСДРП - 85
- Одеський міський штабель - 49
- Одеський обком КПУ - 92, 138, 140, 159
- Одеський обласний благодійний фонд реабілітації дітей-інвалідів «Будущее» - 174
- Одеський облздраввідділ - 99
- Одеський облкниготорг - 171
- Одеський облпроект («Одспроект», «Діпромісто (Гипроград)» - 109, 113
- Одеський український клуб - 23

- Одеський учбовий округ - 23, 45, 62
- Одеський Центральний карантин - 199
- Одеські ринки - 193

Округи - 16, 48, 57, 90, 124

- Варшавський військовий округ - 90
- Одеський військовий округ - 16, 48, 124
- Петроградський військовий округ - 57
- Туркестанський військовий округ - 57

Окупація - 109, 168, 176, 195

Описи боргів - 78

Організації - 28, 150, 153, 190

- *Conférence Permanente du commerce Extérieur* (Париж, Франція) - 28
- Організація вчителів та бібліотекарів - 150
- Організація українських націоналістів - 153
- Організація Червоної гвардії (м. Одеса) - 190
- Одеська організація студентського руху - 152
- Одеська організація курсисток соціал-революціонерок - 201
- Одеська обласна організація Українського фонду культури - 94

Оркестри - 154

Особові справи - 68, 149, 186, 196, 199

Палаци - 172

Пам'ятники - 45, 46, 62, 64, 99, 100, 125, 142, 199

- Васильку В.С. - 142
- Визволителям Шипки - 99
- Григоровичу В.І. (Слисаветград) - 45
- Запорозьким козакам, що переселилися у 1792 р. на Кубань (ст. Таманська) - 46
- Катерині II (м. Катеринодар, м. Одеса) - 46
- Князю Святославу біля Ненаситицького порога на р. Дніпро - 46
- Кондратенку Р.І. (м. Одеса) - 46
- Невідомому матросу (м. Одеса) - 125
- Олександру II (м. Одеса) - 64
- Олександру II та Олександру III (м. Херсон) - 46, 100
- Пастеру Луї - 45
- Петру I (м. Таганрог) - 46
- Пушкіну О.С. (м.м. Харків, Одеса) - 46, 62, 64
- Радянському воїну-визволителю Альоші - 100
- Скобелєву М.Д. (м. Москва) - 46
- Суворову О.В. (Очаків, Ізмаїл, Боровичі, фортеця Кодак, м. Римник у Румунії) - 46
- Татарським кінним військам (м. Сімферополь) - 46
- Тотлебену Е.І. (м. Севастополь) - 46

Пам'ятні місця, знаки, дошки - 94, 150, 199

Паради військові - 35, 99

Парки - 173, 199

Пароплави - 85, 109

- «Патагонія» - 109
- «Петр Первый» - 109
- «Софія» - 85

Пароплавства - 81

Партійні організації - 88, 130, 157

Партії - 190, 201 та ін.:

- «Одесская партия правого порядка» - 24
- «Русское Собрание» - 26
- «Союз 17 октября» - 24
- «Союз Русских людей» - 26
- «Союз Русского Народа» - 26
- «Союз свободы, правды и миролюбия» - 24

- Болгарська компартія - 118
 - ВКП (б) - Всеросійська комінюстична партія більшовиків - 121
 - Комуністична партія України (Компартія України, КПУ) - 92, 102, 134, 138, 140, 152, 154, 156, 158, 159, 167, 184
 - Комуністична партія Радянського Союзу (КПРС) - 92, 116, 117, 138, 148-151, 157-158, 168, 193
 - Конституційно-демократична партія (кадети) - 24, 28, 89
 - Партійна організація «Політичний лідер» - 157
 - Партія Конгрес українських націоналістів - 130
 - Партія мирного оновлення - 28
 - Партія народної свободи - 88
 - Російська соціал-демократична робітнична партія (РСДРП) - 85, 201
 - Торгово-промислова партія - 28
 - Українська консервативна республіканська партія (УКРП) - 151
 - Українська християнська партія незалежних жінок - 152, 182
- Паспорти - 35, 50, 56, 61, 79, 86, 88, 90, 147, 193
- Патентознавці - 146
- Педагоги - 19, 76, 112, 139, 141, 168
- Переименовання вулиць - 199
- Перекладачі - 24, 146, 149, 178
- Переписки - 103, 106, 124, 142, 144, 147, 174, 182
- Письменники - 14, 16, 24, 67, 80, 89, 115, 121, 125, 157, 170, 173, 176, 199
- Піаністи - 176, 177
- Північний науково-дослідницький полігон - 136
- Підвідділ мистецтв губнаросвіти в м. Вінниці - 103
- Підводні човни - 130
- Підприємства електронної і радіотехнічної промисловості - 197
- Пісні - 61, 65, 88, 120, 153, 204
- Плакати - 126, 135, 136, 141
- Плани - 39, 48, 59, 83, 86, 117, 121, 126, 133, 136, 139, 191, 192, 199
- Повістки - 151
- Повстання - 118, 201
- Подорожі - 50, 52, 54, 61, 86, 87, 110
- Подорожні - 87
- Подяки - 20, 32, 88, 117, 124, 157, 164
- Поети - 89, 141, 143, 145, 173, 183, 188, 199
- Пожертви - 32, 49
- Поздоровлення - 189
- Поліклініки - 168, 186
- Політв'язні - 150
- Політвідділ окремого контрольно-пропускного пункту «Ізмаїл» - 95
- Політекономія - 137, 159, 161
- Політемігранти - 117
- Політичні процеси - 42, 85
- Політичні репресії - 147, 176
- Політкаторжани - 76
- Полки - 33, 96, 197
- 13-й запасний стрілковий полк - 96
 - 287-й стрілецький полк - 197
 - 632-й мінометний полк - 96
 - 69-й винищувальний авіаційний полк - 198
 - Артилерійський полк - 161
 - Білозерський мушкетерський полк - 59
 - Волинський полк - 16
 - Галицький піхотний полк - 33

- Гусарський полк - 91
 - Кавалерійський полк - 66, 91
 - Карантинний полк Керченського центрального карантину - 48
 - Кубанський полк - 35
 - Люблінський полк - 16, 57
 - Оренбурзький козацький полк - 57
 - Піхотний полк - 33, 148
 - Преображенський полк - 90
 - Сумський слобідський полк - 53
 - Уланський полк - 91
 - Феодосійський полк (м. Катеринослав) - 46
- Полтавська казенна палата - 58
- Польська шляхта - 17, 40, 74, 82
- Польсько-московські відносини - 62
- Поміщики - 39, 47, 51, 53, 69, 72, 80, 82, 90, 91
- Попечительство про недостатніх студентів - 17
- Порти - 38, 49, 51, 59, 73, 86
- Азовський порт - 49
 - Віндавський порт - 38
 - Іллічівський морський торговельний порт - 92, 130
 - Одеський порт - 28, 51, 59, 86, 174
 - Порт Нахічевань - 38
 - Порт Одеси - 38, 194
 - Порт Поті - 38, 59
 - Порт Сухумі - 59
 - Порт Туапсе - 59
 - Чорноморський порт - 49
- Портрети - 90, 115
- Посвідчення - 18, 35, 40, 74, 77, 82, 88, 115, 119, 121, 124, 126, 144, 145, 179, 192, 193, 196, 201
- Посібники - 111, 128, 143, 162, 181, 187
- Послужні списки - 17, 35, 48, 87, 90,
- Поховання - 98, 198, 199, 204
- Походи - 134
- Почесні звання - 67, 99, 142
- Почесні громадяни - 68, 75, 90, 92, 99, 123
- Почесні відзнаки - 92, 77, 157
- Почесні грамоти - 97, 166, 174, 177
- Поштові картки - 36, 119, 124, 147
- Поштові конверти - 91
- Правила - 20, 45, 142
- Правління Ради Одеського приказу громадської опіки - 49
- Правозахисна діяльність - 150
- Праці наукові - 15-17, 19, 20, 23-25, 28, 30-32, 34, 37, 41-44, 48, 50, 52-54, 59-61, 65, 68-71, 76, 77, 90, 92, 101, 107, 108, 110, 113, 114, 115, 117, 121, 125, 127-129, 137, 141, 143, 146-149, 155, 160, 162, 164, 165, 169, 178, 181, 185, 187, 190, 192, 195, 196
- Президенти - 21, 83, 117, 119, 150, 151, 159
- Прейскуранти - 84
- Прем'єр-міністри - 118, 119
- Премії - 19, 42, 55, 97, 163, 195
- Приват-доценти - 37, 42, 60, 64, 73, 78, 83, 89, 120
- Приватний одеський пансіонат Кнарі - 63
- Придніпровський промбудпроект - 109
- Приморський бульвар м. Одеси - 109

- Природознавство - 67, 159, 181
 Присяжні повірені - 17, 18, 25, 85, 190
 Пригулки - 64
 Програми - 22, 29, 36, 71, 96, 98, 107, 123, 126, 129, 132, 144, 145, 147, 154, 158, 177, 178, 185, 187, 191, 192
 Проекти - 39, 71, 75, 77, 81, 86, 109, 112, 113, 139, 152, 153, 158, 195
 Прозаїки - 183, 188
 Прокламації - 26, 62, 201, 202
 Прокуратури - 106, 132, 153,
 Прокурори - 151, 153
 Проповіді - 56, 70
 Проспекти - 95, 111, 126, 164, 194
 Протоісреї - 42, 52, 53, 73, 74
 Протоколи - 19, 20, 44, 59, 96, 101, 105, 117, 129, 133, 139, 145, 151, 160, 169, 177, 182, 190
 Професори - 19, 22, 29, 36, 37, 40, 41, 42, 43, 50, 52, 54, 55, 59, 60, 62, 64-66, 69, 71-73, 78, 83, 89, 93, 97, 100, 101, 106, 107, 108, 113, 114, 116, 119, 120, 122, 126, 127, 128, 143, 144, 148, 149, 151, 154, 159, 161, 162, 164, 169, 178, 180, 181, 185, 186, 190, 191, 200
 Психіатрія - 153
 Публіцисти, Публіцисти - 44, 67, 122
 Путівники - 93, 147
- Рада ветеранів** - 161, 194
 Рада Міністрів УРСР - 164
 Рада оборони міста Одеси - 75
 Радгоспи - 180
 Радіологічна експедиція Комі філії АН СРСР - 132
 Радіопередачі - 117
 Радіофізики - 177
 Радіоцентр - 197
 Радянський астрономічний комітет Міжнародної астрономічної ради - 191
 Радянсько-болгарські відносини - 93, 125
 Райвідділ народної освіти - 140
 Ратмани - 15
 Раціоналізатори - 108, 111, 133, 200
 Реабілітація - 18, 22, 97, 132, 151
 Ревізькі реєстри - 48, 88
 Революції - 75, 76, 113, 116, 121, 201
 Регіональні програми - 156
 Редактори - 19, 27, 43, 44, 51, 52, 54, 61, 62, 67-69, 77, 84, 88, 89, 94, 102, 105, 115, 122, 124, 137, 145, 146, 184, 188, 189, 191, 192, 197
 Редакції - 18, 23, 24, 27, 28, 32, 45, 62, 66, 68, 76, 85, 88, 89, 92, 97, 102, 103, 106, 109, 110, 119, 124, 136, 137, 145, 147, 159, 161, 162, 164, 169, 171, 174, 177, 184, 192-194, 197
 Редакція газети «Литературная газета» - 174
 Редакція Української Радянської Енциклопедія - 124
 Режисери - 104, 141, 142
 Реклама - 36, 126, 194
 Реконструкції - 109, 112, 193

Ректори - 43, 50, 70, 177, 185
 Рентгенологи - 131
 Репресовані - 22, 97, 131, 149, 199
 Ресторани - 32, 112
 Реферати студентів - 62
 Рецензії - 98, 125, 165, 192, 196
 Рецепти кулінарні старовинні - 65
 Римо-католицький собор - 58
 Ринок «Привоз» - 173
 Рідкісні видання, колекції - 102, 187
 Родоводи - 17, 18, 50, 65, 82, 86, 87, 88, 91
 Розвідки нафти - 39
 Російська амбасада у Відні (Австро-Угорська імперія) - 55
 Російська місія у Сербії - 68
 Російська Православна Церква - 50
 Рукописи - 43, 45, 56, 67, 71, 74, 75, 76, 88-90, 102, 104, 105, 109, 135, 143-145, 148, 187, 192, 193

Садівництво - 35

Сатира - 122, 188
 Свідоцтва - 17, 34, 46, 50, 65, 66, 87, 90, 92, 137, 141, 157, 166, 174, 177, 182, 193

Священики - 19, 52, 54, 55, 69

Секції - 93, 96, 191-193, 198, 199

- Військово-історична секція - 199
- Секція книголюбів при Одеському Будинку вчених - 124, 140, 192, 193, 198
- Секція «Одесика» при Одеському Будинку вчених - 96

Семінарії - 19, 42, 50, 52, 69, 120, 126

- Казанська семінарія - 19
- Київська духовна семінарія - 52
- Маріупольська вчительська семінарія - 126
- Московська духовна семінарія - 42
- Оренбурзька духовна семінарія - 120
- Орловська духовна семінарія - 50
- Пензенська духовна семінарія - 42
- Рязанська духовна семінарія - 42
- Смоленська духовна семінарія - 69

Сенат - 19, 86

Сенатори - 71, 84, 151

Серологія - 129

Синод - 42

Сільське господарство - 159

Сіоністський рух - 75

Скарги - 151

Скульптори, Скульптура - 41, 45, 145, 173

Славісти - 118, 123

Слов'язознавці - 40, 54

Слов'янська торгівельна палата - 29

Словник російсько-караїмський - 200

Союзи:

- «Всеросійський Торгово-промисловий союз» - 28
- «Кружок москвичей» - 28
- Крымський союз РСДРП - 201
- «Союз общественных деятелей» (СПб.) - 28

- «Союз Русского Народа» (СПб.) - 28

Спасо-Преображенський собор - 70

Списки:

- Списки ветеранів - 105
- Списки державних пам'яток природи союзного, республіканського та місцевого значення - 135
- Списки засуджених та ув'язнених в Одеському ДОПРІ - 190
- Списки праць - 128
- Списки ролей - 141
- Списки студентів Рішельєвського ліцею - 69
- Список докторів Одеського загальнодоступного університету - 190
- Список міст України - 159
- Список особливо жорстоких співробітників Казанської психіатричної лікарні спеціального типу, складений Г.В. Михайленко 151

Співаки - 22, 97, 177, 179

Спілки - 85, 92, 102, 120, 121, 123, 124, 126, 127, 128, 144, 151, 159, 168, 170, 171, 172, 176, 183, 186, 194, 195, 203

- Архітекторів УРСР - 194, 195
- Всеросійські - 186
- Геофізичні - 176
- Європейські - 176
- Журналістів СРСР - 102, 172, 203
- Каспійських моряків - 85
- Кінематографістів України - 172
- Міст - 186
- Письменників України - 123, 124, 170, 171, 183
- Працівників вищої школи - 120, 121
- Професійні - 85, 92, 126, 144
- Райспоживспілки - 159
- Союзу безбожників ССРСР - 126
- Театральних діячів СРСР - 203
- Товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця - 168
- Українська Гельсінська Спілка - 151
- Фотохудожників України - 172
- Художників УРСР - 127, 128
- Чехословацько-радянської дружби - 124

Спогади - 41, 44, 52, 65, 66, 76, 95, 99, 105, 110, 111, 113, 114, 118, 119, 123, 133, 135, 138-141, 143, 145, 147, 157, 160, 166, 169, 190, 204

Спорт - 174

Станції - 38, 64, 67, 83, 106, 107, 176, 181, 185, 196, 197, 200

- Всесоюзна науково-дослідницька проти філоксерна станція - 200
- Станція «Дністер» - 196
- Станція Київ-І - 38
- Станція Швидкої допомоги у м. Одесі (перша у Російській імперії) - 83
- Бактеріологічна станція (перша в Росії) - 64
- Південно-Киргизької дослідної станції тваринництва - 181
- Фізіологічна лабораторія психофізіологічної станції морського транспорту. - 185
- Електростанції - 134, 176
- Теплоелектростанції (ТЕЦ) - 98
- Камчатська морська станція - 106
- Карадазька біологічна станція АН УСРР - 106, 107
- Радіостанція - 197
- Одеська бактеріологічна станція - 67, 196
- Одеська біологічна станція - 106, 107
- Протифілоксерна станція - 200

Статистика - 29, 51, 67, 77, 88

Статські радники - 18, 31, 37, 65, 79, 80, 86

Статутути - 47, 56, 62, 95, 153

Страхові поліси - 57, 62

Студентський революційний рух - 168

Студії - 179

Суди, Судді - 33, 48, 58, 65, 72, 85, 89, 149, 151, 190

- Бессарабський комерційний суд - 36
- Верховний кримінальний суд - 58
- Верховний Суд УРСР - 151
- Зіньківський повітовий суд - 58
- Коломенський земський суд - 83
- Народні суди - 153,182
- Ніжинський повітовий суд - 89
- Одеський комерційний суд - 46, 49
- Одеський обласний суд - 151, 190
- Одеський окружний суд - 40, 48, 78
- Харківський окружний суд - 24

Суспільствознавство - 167

Схеми бойових дій - 19

Сходознавці - 24

Таємні радники - 47, 64, 77, 80, 84

Тамбовська казенна палата - 58

Танцювальні ансамблі - 158

Творчі зустрічі - 170, 171

Театри, театральні школи - 22, 36, 46, 54, 56, 64, 68, 79, 97, 103, 104, 126, 127, 141, 142, 145, 170, 171, 179, 180, 189, 195

- 1-й Всесоюзний театр «Кіно-актора» (м. Ташкент) - 103
- Академічний театр опери та балету в м. Алма-Аті - 127
- Бердичівський український драматичний пересувний театр - 171
- Білоруський театр опери і балету - 179
- Большой театр СРСР - 97
- Вінницький пересувний театр - 103
- Вінницький російський драматичний театр - 103
- Ворошиловградський державний український музично-драматичний театр ім. Островського - 171
- Госет - 103
- Державний єврейський театр «Кунст-Вінкл» («Мистецький куточок», м. Київ) - 103, 104
- Дніпропетровський музично-драматичний театр - 126
- Драматична трупа О.І. Сибірякова - 56
- Драматичний театр - 103
- Драматичний театр імені Н.К.Крупської у м. Фрунзе - 127
- Драматичний театр Червоної армії Київського військового округу (м. Чита, м. Одеса) - 103
- Єврейські театри України - 103
- Кіровоградський російський драматичний театр ім. С.Кірова - 171
- Луганський драматичний театр імені Артема - 127
- Львівський театр опери і балету - 179
- Московський циганський театр «Ромен» - 171
- Одеський державний єврейський театр («Госет») - 103, 104
- Одеський державний український драматичний театр ім. Жовтневої революції - 180
- Одеський драматичний театр - 36, 142
- Одеський драматичний український театр - 141
- Одеський міський театр - 36, 56, 64
- Одеський музично-драматичний театр - 126
- Одеський російський драматичний театр імені А.В.Іванова - 103, 104
- Одеський театр опери і балету - 22, 97, 109, 127, 159, 179, 195
- Одеський український театр імені Жовтневої революції - 170
- Пересувний єврейський театр Театрального тресту України «Роїтер факел» («Червоний факел») - 103, 104
- Перший державний драматичний театр УРСР імені Шевченка в Києві - 68
- Полтавський музично-драматичний театр - 126
- Сталінський театр - 142
- Театр «На Большом фонтане» - 56

- *Театр «Березіль»* - 142
- *Театр «Гармонія»* - 56
- *Театр «Комедіум»* - 189
- *Театр Одеської державної драми* - 142
- *Театр опери і балету в м. Тбілісі* - 97
- *Театр робітничої молоді в Одесі* - 84
- *Театр товариства «Руська бесіда» у Львові* - 68
- *Театральна школа М.Морської в м. Одесі* - 56
- *Театральне бюро І.І.Данського* - 56
- *Театри Вільнюса, Кишинєва, Тбілісі, Алма-Ати, Фрунзе, Тирані, Варні* - 128
- *Український театр* - 142
- *Українські театри в Подєбрадах* - 68
- *Українські театри в Ужгороді* - 68
- *Українські театри в Чехії* - 68
- *Харківський театр ім. Т.Г. Шевченка* - 180
- *Чернівецький драматичний театр* - 142

Телеграфний союз - 46

Телепередачі - 117, 188, 189

Технікуми

- *Астраханський водний технікум* - 183
- *Безенчуківський відварський технікум в Куйбишевській області* - 180
- *Бобринецький сільськогосподарський технікум* - 116
- *Вознесенський сільськогосподарський технікум* - 155
- *Кашинський зооветтехнікум Калінінської області* - 181, 182
- *Одеський борошномельний технікум* - 18, 98
- *Одеський обліково-кредитний технікум* - 161
- *Одеський педагогічний технікум* - 112
- *Одеський технікум культпросвітпрацівників* - 116
- *Одеський технікум політпросвіти* - 118
- *Петрівський технікум сільського господарства Комінтернівського району* - 125
- *Політехнікум міста Штутгарт (Німеччина)* - 195, 196
- *Політехнікум технології зерна та борошна* - 114
- *Театральний технікум* - 127
- *Технікум харчової промисловості* - 134

Технічна документація земснарядів - 141

Тижні дитини - 201

Тихоокеанський флот - 130

Товариства:

- *Англо-російське літературне товариство (Лондон, Англія)* - 28
- *Археологічне Афінське товариств* - 80
- *Афінське товариство вишуканих мистецтв* - 80
- *Благодійне товариство «Братская помощь»* - 66
- *Благодійні товариства* - 61
- *Болгарські товариства у Румунії (мм. Кукуреш, Браїл)* - 45
- *Всесоюзне астрономо-геодезичне товариство* - 191
- *Всесоюзне гідробіологічне товариство* - 107
- *Всесоюзне товариство офтальмологів* - 163
- *Всесоюзне товариство філателістів* 194
- *Всесоюзне товариство хірургів* - 178
- *Всеукраїнське товариство краєзнавців* - 94
- *Всеукраїнське товариство політичних в'язнів і репресованих»* - 153
- *Всеукраїнське товариство репресованих* - 152
- *Галицько-руське благодійне товариство в Санкт-Петербурзі* - 29
- *Галицько-руське благодійне товариство* - 28
- *Єлисаветградське товариство поширення грамотності та ремесел* - 76
- *Імператорське Військово-історичне товариство* - 46
- *Імператорське географічне товариство* - 84
- *Імператорське товариство сільського господарства Півдня Росії* - 47, 51
- *Історико-просвітницьке, правозахисне та благодійне товариство «Одеський меморіал»* - 146
- *Історико-філологічне товариство при Новоросійському університеті* - 23, 31, 43, 55

- Історичне товариство Нестора-літописця - 65
- Катеринославське художньо-артистичне товариство - 46
- Міжнародне національно-патріотичне Товариство «Сотниковий Кіш» - 130
- Міжнародне товариство очних хірургів - 163
- Младосербське товариство «Зоря» - 56
- Московське археологічне товариство - 62, 65
- Московське нумізматичне товариство - 31
- Московське товариство історії та старожитностей - 77
- Музичне товариство УРСР - 203
- Наукове товариство ім. Т.Г.Шевченка у м.Львові - 63
- Наукові товариства - 61, 65
- Науково-технічне товариство енергетики - 99
- Обласне правління товариства «Знання» - 99
- Общество любителей духовного просвещения - 43
- Общество нуждающихся учащихся в народных училищах г. Одессы - 22
- Общество Русских Патриотов (М.) - 28
- Общество славянской культуры в Москве - 28, 29
- Одеська обласна організація товариства «Просвіта» 191 - 192
- Одеська організація Всеукраїнського товариства політв'язнів та репресованих - 150
- Одеське автомобільне товариство - 18
- Одеське археологічне товариство - 93
- Одеське бібліографічне товариство при Новоросійському університеті - 61, 62
- Одеське відділення Всесоюзного фізіологічного товариства - 185
- Одеське відділення Товариства захисту жінок - 190
- Одеське літературно-артистичне товариство - 47
- Одеське обласне товариство культурних зв'язків з зарубіжними українцями «Україна» - 123
- Одеське педагогічне товариство - 114
- Одеське слов'янське благодійне товариство - 61
- Одеське товариство взаємного кредиту - 39
- Одеське товариство догляду немовлят і породіль Є.М.Яковлевої - 91
- Одеське товариство допомоги літераторам та вченим - 90
- Одеське товариство історії та старожитностей - 18, 24, 28, 30, 31, 37, 41, 43, 47, 50, 51, 52, 55, 64, 65, 69, 73, 74, 77, 84, 115
- Одеське товариство краєзнавців - 94
- Одеське товариство невропатологів і психіатрів АН УРСР - 148
- Одеське товариство опікування над тваринами - 74
- Одеське товариство охорони пам'яток історії і культури - 197
- Одеське товариство покровительства тварин - 47
- Одеське товариство хірургів - 178
- Одеське товариство художників - 143
- Одеського товариства краєзнавців - 93
- Одеської обласної організації Товариства пам'яток історії та культури - 109
- Офтальмологічне товариство Болгарії - 163
- Офтальмологічне товариство Німеччини - 163
- Офтальмологічне товариство Польщі - 163
- Офтальмологічне товариство Угорщини - 163
- Офтальмологічне товариство Чехословаччини - 163
- Південно-російське будівельне товариство - 39
- Почесне товариство Одеських грецьких неогоціантів - 49
- Російське географічне товариство - 30
- Російське технічне товариство - 18, 39, 59
- Російське Товариство Червоного Хреста - 18
- Російське товариство Чорноморсько-Дунайського пароплавства - 81
- Сімферопольське кредитне товариство - 42
- Студентське добровільне товариство «Буревестник» - 182
- Студентське наукове товариство Одеського університету - 185
- Східне торгово-промислове пайове товариство (м.Одеса) - 60
- Театр Товариства Грамотності - 36
- Товариства «Ліонський кредит» - 38
- Товариства по експлуатації залізниці Нев'янськ - Таборинськ - Ірбіт - 38
- Товариства сільського господарства Південної Росії - 52
- Товариство «Базлык» - 200

- Товариство «Жінки в боротьбі за мир» - 164
- Товариство «Знання» - 123, 124, 203
- Товариство «Меморіал» - 152
- Товариство «Одеський Меморіал» - 176
- Товариство «Просвіта» - 137
- Товариство «Ртутное дело А.Ауэрбаха» и К.» - 58
- Товариство «Славия» - 29
- Товариство Ахтанізовської залізниці - 39
- Товариство бібліофілів Росії - 96
- Товариство допомоги нужденним учням в народних училищах м.Одеси - 88
- Товариство допомоги селянам, які постраждали від неврожаю «Союз Копейки» - 28
- Товариство друзів повітряного флоту СРСР - 126
- Товариство об'єднаних українців у Канаді - 123
- Товариство одеських грецьких неогоціантів
- Товариство охорони пам'яток історії і культури - 199
- Товариство південно-російських художників - 45
- Товариство радянсько-болгарської дружби - 123
- Товариство російських академіків «Союз» (Чернівці) - 45
- Товариство сільського господарства Півдня Росії - 69, 80, 83, 84
- Товариство стрияння лісному господарству - 52
- Товариство Тавдинської залізниці - 39
- Товариство тверезості (Бостон, США) - 28
- Товариство Фальц-Фейна в Одесі - 85
- Товариство Червоного Хреста УРСР - 126
- «Товарищество борьбы с жилищной нуждой» - 28
- Тульське обласне товариство «Искатель» - 110
- Українське наукове товариство у м. Києві - 23
- Українське театральне товариство - 125
- Українське товариство «Просвіта» в Одесі - 23
- Українське товариство офтальмологів - 163
- Українське товариство охорони пам'яток історії та культури - 93-95, 136
- Українське товариство хірургів - 178
- Управління Всеросійської Харківської центральної ради споживчих товариств - 76
- Ухт-Печорське товариство «Меморіал» - 133
- Юридичне товариство - 28
- Юридичне товариство Массачусетського технологічного інституту (Кембридж, США) - 28
- «Società Utanitaria» (Мілан, Італія) - 28

Торгівля - 49, 54, 58, 80

Трести - 109, 111, 133, 141

- «Азовморпуть» (Ростов-на-Дону) - 141
- «Балтморпуть» (Рига) - 141
- «Одестрансбуд» - 111
- «Рейдморпуть – Рейдтехфлот» - 141
- «Черазморпуть» - 141
- «Чорноморгідробуд» - 111
- «Чорномортехфлот» - 141
- «Южтеплоенергомонтаж» - 133
- Український державний рибний трест - 109

Трудові книжки - 106, 108, 115, 118, 119, 128, 147, 157, 158, 160, 164, 167, 186, 193, 204

Туризм - 134, 135, 147

Уварівська премія Академії Наук - 31

Управління КДБ по Одеській області - 151

Українська література - 203

Український національний рух - 23, 62

Українсько-болгарські зв'язки - 117

Український підводний флот - 130

Українська Гельсінська група - 150

Університети:

- Белградський університет (Югославія) - 43
- Берлінський університет (Німеччина) - 25
- Бомбейський університет (Індія) - 28
- Віденський університет (Австрія) - 25, 27
- Віленський університет (Литва)- 77
- Гарвардський університет (Кембридж, США) - 28
- Гетингенський університет (Німеччина) - 31
- Горьковський державний університет - 185
- Дерптський університет - 30, 40
- Дніпропетровський університет - 155
- Йенський університет (Німеччина) - 30
- Казанський університет - 40, 71, 120
- Карлів університет (Прага, Чехія) - 28
- Київський університет - 60, 168
- Колумбійський університет (Нью-Йорк, США) - 28
- Ленінградський державний університет - 191
- Ліверпульський університет (Англія) - 29
- Львівський державний університет імені І.Я.Франка - 116, 118
- Мінський університет - 178
- Московський педагогічний інститут ім. В.І.Леніна - 187
- Московський державний університет - 23, 25, 40, 42, 47, 50, 51, 54, 69, 71, 77, 89, 176, 178
- Народний університет - 121
- Новоросійський університет - 17, 23, 25, 29, 31, 33-36, 40, 42, 43, 52, 53, 54, 55, 59, 60, 62, 64, 65, 66, 72, 73, 78, 83, 89, 118, 120, 121, 131, 148, 168, 199, 200
- Одеський державний університет імені І.І.Мечникова - 92, 93, 106, 107, 109, 113, 116, 120, 121, 122, 127, 149, 154-156, 160-162, 166, 168, 176, 182, 185, 186, 187, 191, 202, 203
- Одеський загальнодоступний університет - 190
- Одеський народний університет - 100
- Пенджабський університет (Лахор, Пакістан) - 28
- Пермський університет - 149
- Петербурзький університет - 67, 71
- Південно-український педагогічний університет - 187
- Санкт-Петербурзький університет - 31, 36, 60, 61, 67, 79, 120
- Саратовський держуніверситет - 102, 178
- Середньоазіатський університет імені В.І.Леніна - 113
- Смоленський університет - 178
- Софійський університет Св. Климента Охридського - 43, 73
- Університет імені Т.Г.Масарика в м. Брно - 37
- Університет марксизму-ленінізму - 137
- Університет штату Небраска (Лінкольн, США) - 28
- Харківський університет - 24, 40, 67, 71, 83, 186
- Цюрихський університет (Швейцарія) - 120, 196
- Чернівецький держуніверситет - 125
- Université Populaire du Faubourg Saint-Antonie (м. Париж) - 29

Управи - 44, 48

Управління - 18, 25, 28, 45, 65, 66, 76, 104, 109, 113, 123, 133, 137, 138, 144, 164, 166, 171, 180, 181, 183, 184

- Акцизно-питейне управління в Полтаві - 25
- Головне архівне управління УРСР - 166
- Головне управління військово-відбудівних робіт - 183
- Головне управління військово-навчальних закладів - 18
- Головне управління Генерального Штабу - 28
- Головне управління у справах друку - 45
- Історико-дипломатичне управління МЗС СРСР - 184
- Міське житлово-будівельне управління - 195
- Одеське монтажне управління «Юенергомонтаж» - 133
- Одеське обласне управління КДБ - 137, 138
- Одеське обласне управління культури - 104, 123, 144

- Одеське облуправління будівництва і промбудматеріалів - 109
- Політуправління Українського фронту - 113
- Тваринницьке управління Омського обласного земельного відділу - 181
- Українське політуправління - 180
- Українське управління з питань мистецтв - 104
- Управління акцизними зборами Ставропольської губернії - 65
- Управління акцизними зборами Таврійської губернії - 65
- Управління акцизними зборами Тамбовської губернії - 65
- Управління акцизними зборами Херсонської губернії - 65
- Управління Всеросійської Харківської центральної ради споживчих товариств - 76
- Управління захисту авторських прав УРСР - 171
- Управління зовнішніх зв'язків Міністерства охорони здоров'я СРСР - 164
- Управління одеського поліцеймейстера - 74
- Управління фінансів - 66
- Управління цивільною частиною на Кавказі - 65
- Херсонське губернське акцизне управління - 66

Училища:

- 2-ге Ленінградське артилерійське училище - 136
- Аккерманське повітове училище - 54
- Ананьївське училище - 48
- Балтське училище - 40
- Департамент у справах початкових училищ Міністерства народної освіти - 67
- Духовне училище - 52
- Єлисаветградське Реальне училище - 45
- Житомирське повітове училище - 77
- Іконостаське духовне училище - 42
- Імператорське училище правознавства - 90
- Катеринославське реальне училище - 34, 35
- Київське артилерійське підготовче училище - 136
- Комерційне училище Х.І.Гохмана - 100
- Костянтинівське артилерійське училище - 18
- Краснодарське військово-мінометне училище - 122, 203
- Мінське вище військово-політичне загальновійськове училище - 158
- Міське дівоче училище - 84
- Млинно-технічне училище - 114
- Мостівське початкове народне училище - 47
- Народні училища у місті та передмісті - 64
- Нахімовське військово-морське училище - 129
- Одеське духовне училище - 74
- Одеське комерційне училище - 62, 73, 115, 196
- Одеське млинно-технічне училище - 114
- Одеське морехідне училище - 92
- Одеське театральне училище - 170
- Одеське торгівельне 6-тикласне училище - 59
- Одеське художнє училище - 128, 143, 145
- Олександрівське духовне училище - 50
- Оренбурзьке духовне училище - 120
- Перше військове Павлівське училище - 16
- Початкові училища Міністерства народної освіти - 67
- Ремісничє училище імені Кулібіна - 114
- Ростовське артилерійське інженерне училище - 137
- Ростовське вище інженерне училище - 136
- Рязанське єпархіальне жіноче училище - 42
- Санкт-Петербурзьке реальне училище імператора Олександра II - 19
- Севське духовне училище (Оренбурзька губернія) - 52
- Сергіївське артилерійське училище в м. Одесі - 46
- Тихоокеанське вище військово-морське училище імені С.О.Макарова - 129
- Третє Військове Олександрівське училище - 57
- Училище правознавства - 71, 90

Фабрики - 84, 194

- *Одеська фабрика терезів* - 84
- Федерація адвокатів Бельгії (Брюссель) - 28
- Фестивалі - 123, 173, 174, 189
- Фізики-астрономи - 191
- Фізіологи - 185
- Філологи - 36, 40, 54
- Філософія - 137, 149
- Фірми - 39, 49, 54, 68, 141
- Фольклор, фольклорні жанри - 202-204
 - *Великдень-обряд* - 204
 - *Весілля* - 204
 - *Веснянки* - 204
 - *Громадянська війна - пісні* - 204
 - *Гуморески* - 204
 - *Дитячі ігри* - 204
 - *Загадки* - 204
 - *Ігри* - 204
 - *Казки* - 204
 - *Колекції* - 204
 - *Колядки* - 204
 - *Легенди* - 203
 - *Легенди* - 204
 - *Народна творчість* - 203, 204
 - *Народні прикмети* - 204
 - *Обряди* - 203, 204
 - *Оповідання* - 204
 - *Писанки* - 203
 - *Пісні* - 203, 204
 - *Проводи в армію* - 204
 - *Романси* - 204
 - *Свята* - 204
 - *Традиції* - 203
 - *Щедрівки* - 204
- Фонди - 94
 - *Міжнародний фонд «Відродження»* - 94
 - *Український фонд культури* - 94
- Формулярні списки - 31, 50, 58, 66, 74, 79, 84, 91
- Фотоальбоми - 158
- Фотовиставки - 173
- Фотографи, фотожурналісти, фотохудожники - 172, 173
- Фотографії - 17, 19, 24, 28, 35-36, 47, 57, 62, 67, 69-70, 73-74, 76, 82, 88-90, 92, 95, 97-98, 100, 102, 104, 106, 108, 111, 113-115, 119, 121, 125, 128, 131, 133-139, 141-145, 147-148, 153, 155, 157-158, 161, 162, 165, 166, 168-170, 172-173, 178-180, 182, 184, 186-188, 194-195, 199, 201, 204
- Фотонегативи - 139, 173
- Фронти - 99, 112, 161, 168, 197
 - *3-й Білоруський фронт* - 112
 - *3-й Український фронт* - 99
 - *4-й Український фронт* - 197
 - *Воронезький фронт* - 197
 - *Західний фронт* - 168
 - *Калінінський фронт* - 161
 - *Південний фронт* - 183, 197
 - *Південно-Західний фронт* - 18, 19, 161
 - *Український фронт* - 113, 163, 183
- Футбольна команда «Чорноморець» - 157

Характеристики - 19, 92, 95, 104, 119, 124, 143, 193, 196, 200
Харківський обласний відділ профосвіти - 113
Харківська спецпсихлікарня - 153
Херсонська духовна консисторія - 56
Херсонська земська управа - 47
Херсонський губернський предводитель дворянства - 28
Хіміки-технологи - 176
Хірурги - 99, 168, 178, 200
Хірургічні клініки - 168, 178, 200
Художники - 34-35, 45-46, 89, 110-111, 127-128, 132, 141, 143, 145, 171-174, 179, 199
Художник-постановник - 127
Художні виставки - 145
Художні керівники - 141, 188, 189
Художні фільми - 172
Художня самодіяльність - 126
Художня Рада Одеського облвиконкому - 126
Художньо-промислове ательє скульптури в м. Одесі - 45

Цвинтарі - 199

Цензор, Цензура - 50, 67
Центральний райвиконком м. Одеси - 152
Церкви - 50, 52-55, 56, 81, 159

Червона Армія, Червоноармійці - 106, 180, 133, 202

Читання - 140
Члени-кореспонденти - 22, 60, 73, 77, 97, 101, 115, 121, 163, 191
Чорноморське козацтво - 122, 198
Чорноморське морське пароплавство - 92, 133, 194
Чорноморське центральне проектно-конструкторське бюро - 200

Школи - 112

- Батракська семирічна школа - 167
- Березівська СШ № 3 - 157
- Вечірня школа - 96
- Вища школа УРСР - 116
- Ізюмська агропрофшкола - 180
- Куйбишевська середня школа № 83 - 167
- Ліонська національній школи витончених мистецтв
- Ліонської школи мистецтв - 35
- Маринівська восьмирічна школа - 155
- Механіко-професійна школа при цукроварні у м. Київ - 127
- Одеська вища партійна школа - 155, 160
- Одеська малювальна школа - 45, 143
- Одеська школа туризму - 134
- Радпартшкола - 167
- Рахівська ЗОШ I-III ст. - 158
- Розвідшкола МДБ СРСР - 102
- Російська вища школа в м. Софії - 37
- Середні школи робітничої молоді м. Одеси - 116, 119, 187
- Середня школа № 1 - 150
- Сільська школа Маріупольського району - 126
- Сільські школи ОДЕЩИНИ - 149
- Судацька середня татарська школа - 107

- Тринадцята піхотна Одеська школа - 18
- Школа «Метал» - 197
- Школа ім. проф. П.С.Столярського - 176
- Школа музики та мистецтв у м. Солсбері, Англія - 39
- Школа садівництва - 64
- Школа сержантів - 136
- Школи Вінницької області - 187
- Школи інструкторів туризму - 134
- Школи юнг - 133

Шпиталі - 178, 197

- Київський військовий шпиталь - 148
- Румунський шпиталь - 168

Штаби військові - 16, 19, 57, 99

- Генштаб - 57
- Штаб гарнізону радянських військ у м. Пловдив (Болгарія) - 99

Щоденники - 19, 48, 54, 61, 65, 66, 70, 97, 110, 119, 123, 135, 161, 164, 177, 182

Ювілеї - 67, 73, 119, 121, 140, 141, 142, 149, 157, 175, 185, 198

Юристи - 18, 24, 71, 78, 92, 190

Яський судовий округ - 64

ДРУКОВАНІ ТА РУКОПИСНІ ПРАЦІ, ТВОРИ ТА ІНШІ ВИДАННЯ

ЗА АЛФАВІТОМ НАЗВ:

- «[Всхлип слёз, скрипичных грёз...]», *вірш*, О.О.Борзенко - 27
 «[Декадент полезен в том...]», *вірш*, О.О.Борзенко - 27
 «[Спаситель трижды упал под бременем креста...]», *вірш*, О.О.Борзенко - 27
 «[Что может веселее быть...]», О.О.Борзенко - 27
 «[Я декадентов ненавижу...] В ответ А.А.Борзенко», *вірш*, В.І.Сафронов - 29
 «103 дня Второй Государственной Думы», О.О.Борзенко - 26
 «14-24 июня 1905 года», О.О.Борзенко - 26
 «200 лет Одессе», *стаття*, Р.О.Шувалов - 198
 «Заболевания вегетативной системы», *видання*, б.а. - 148
 «60 лет переходу яхты «Комсомолец» из Одессы в Стамбул» - 132
 «70 лет Одесскому Дому ученых», *стаття*, Р.О.Шувалов - 198
 «73 героических дня. Хроника обороны Одессы в 1941 году», *збірка*, С.О.Вольський - 111
 «Digital Photographer» - *журнал*, *буклет* авторських фотовиставок - 175
 «Herbert List. Photographien 1930-1970», *каталог* - 175
 «La Grece en 1821», О.С.Стурдза - 80
 «А.А. Рябинин-Скляревский: материалы к биографии», *видання*, Г.Л.Малінова, І.В.Сапожников - 146
 «Агнеса», *повість*, Б.В.Едуарда - 45
 «Актуальные вопросы теории и практики противохолерных мероприятий», *рукопис* книги, М.М.Жуков-Вережников, Є.П.Ковальов - 138
 «Ан Як Кирьязов», *нотатки*, М.Д.Дихан - 119
 «Антисемитская агитация в армии», *стаття*, б.а. - 57
 «Апендет в десятку», В.І.Хайт - 189
 «Археологические памятники Одесской области. Справочник», *довідник*, О.В.Гудков, С.Б.Охотников, Л.В.Субботін, І.Т.Черняков - 111
 «Археология», б.а. - 21
 «Архитектурная комедия», *рукописи статей* О.Л.Гольденберг - 113
 «Атлас Одесской области. До 70-річчя заснування.» - 158
 «Афганістан. Чорнобиль. Випробування трагедією: Березівський район», *видання*, І.І.Ніточко - 157
 «Баба Марія», *оповідання*, Л.Я.Селютіна - 170
 «Банки и банковские депозиты в Риме», *дисертація*, К.М.Смирнов - 78
 «Бахчисарайские арабские и турецкие надписи», О.О.Борзенко - 24
 «Бачинський Анатолій Діомидович», *науково-довідкове видання* - 95
 «Беглянка», *п'єса*, Л.Я.Селютіна - 170
 «Без любви нельзя», *п'єса*, Л.Я.Селютіна - 170
 «Без любви нельзя», *п'єса*, Л.Я.Селютіна - 170
 «Белый уголь на Кавказе», *рукопис*, Л.Єсен - 75
 «Берегите сердце», *оповідання*, Л.Я.Селютіна - 170
 «Березівський район: історія, люди, події», *видання*, І.І.Ніточко - 157
 «Березовщина вчера и сегодня», *буклет*, І.І.Ніточко - 159
 «Блаженство відчаю», *збірка віршів*, О.Номікос - 143
 «Болгарія», *путівник* - 100
 «Болгарский сладкодумец Михаил Дмитриевич Дыхан, профессор, доктор исторических наук. Библиография» («80-летнему юбилею посвящается», 2005), *книга*, І.Д.Єрґієв, С.Драгнев - 119
 «Большая тайна Де Волана», *рукопис статті*, В.А.Чарнецький - 193
 «Ботаника и основы агрономии», *програма курсу*, б.а. - 182
 «Брати», *оповідання*, Л.Я.Селютіна - 170
 «Братья Подобои и чешские католики в начале XVII в.», *дисертація*, О.О. Кочубинський - 54
 «Брачные разводы в древней Польше и Юго-Западной Руси», І.А.Линниченко - 60
 «Брестський мир», б.а. - 125
 «Буджацька заграда», *праця*, А.Д.Бачинський - 94
 «Будущность промышленной жизни Новороссийского края», *рукопис*, А.О.Скальковський - 77
 «Бумаги професора А.Е.Назимова», *брошура*, С.А.Авалиани - 60
 «Быть человеком», *роман*, Л.Я.Селютіна - 170
 «В Академічній спілці (з приводу виборів до Ради університету)», *промова*, І.А.Линниченко - 61
 «В дороге», *збірник оповідань*, б.а. - 184
 «В нашем классе», В.А.Короб - 135

- «В Одессе живут героини», *стаття*, Г.Лукинін - 165
 «В плену у желтого дьявола», *рукопис*, М.С.Рузанкін - 167
 «В поисках рифмы на слово давно...», Ю.Бойко - 175
 «В походе», В.А.Короб - 135
 «В семье советской. Социалистическое строительство в Придунайских землях Украинской ССР», *праця*, А.Д.Бачинський - 94
 «В.І.Антропов», *рукопис некролога*, С.В.Пахман - 71
 «В.С. Василько – режисер», П.І.Кравчук - 142
 «В.С.Василько - народний артист СРСР», б.а. -142
 «Василий Степанович Василько - Народный артист СССР», А. Недзведский - 142
 «Вера и ведение», О.С.Стурдза - 80
 «Ветер з моря», *п'єса*, Л.Я.Селютіна - 170
 «Ветер с моря», *п'єса*, Л.Я.Селютіна - 170
 «Вещное право», О.О.Борзенко - 25
- «Вещное право», *рукопис статті*, 190
 «Взгляд, устремленный в будущее», *колективна монографія під редакцією доктора економічних наук професора П.В.Проскуріна* - 162
 «Вздок», *вірш*, О.О.Борзенко - 27
 «Виставка живопису» - *каталог*, Б. Рапопорт - 165
 «Витамин А в рыбах и некоторых беспозвоночных Черного моря», *дисертація*, З.А.Виноградова - 107
 «Витяги із справ архіву МВС за 1802-1819 рр. про селянські заворушення в різних губерніях Російської імперії» - *рукопис*, С.В.Пахман - 71
 «Відродження Автокефальної православної церкви в Україні», *проспект* - 154
 «Візник Геншель», *п'єса*, Г.Гауптман - 68
 «Вірші і поеми»: *збірка віршів*, О.Номікос - 143
 «Влияние мышечной деятельности на функцию почек», *докторська дисертація*, Р.Й.Файтельберг - 185
 «Внутреннее устройство морских судов», С.Т.Каменський - 143
 «Возрождение античной общины. Воспоминания путешественника», І.А.Линниченко - 60
 «Война 1904-1905 гг. на Дальнем Востоке», *праця*, б.а. - 17
 «Воспоминания о боевом пути в составе 161-ой стрелковой дивизии», *мемуари*, Р.О.Шувалов - 198
 «Воспоминания о прошлом и встречи», *рукопис*, К.П.Добролюбський - 121
 «Воспоминания», *видання*, Є.С.Я.Боровой - 101
 «Восточный вопрос с русской точки зрения» *рукопис праці*, О.М.Клітін - 53
 «Времен стремительная связь», *збірка нарисів*, М.І.Бригін - 102
 «Время трав», В. Гоцуленко - 174
 «Врятована Мадона», *збірка віршів*, О.Номікос - 143
 «Всасывание в желудочно-кишечном тракте», *монографія*, Р.Й.Файтельберг - 186
 «Всасывание в пищеварительном аппарате», *монографія*, Р.Й.Файтельберг - 186
 «Все про школьный театр на селе», *посібник*, О.П.Злочевський - 128
 «Встреча с мечтой», *повідь*, б.а. - 184
 «Второе междудумие», О.О.Борзенко - 26
 «Второй фронт», П.Автомонов - 125
 «Выселение евреев», *стаття*, б.а. - 57
 «Вятские книголюбы», *праця*, Є.Д.Петряев - 161
 «Габров округ», *путівник* - 100
 «Газета "Правда" в борьбе за идейность и художественное совершенство украинской советской литературы (1929-1941 гг.)», *кандидатська дисертація*, І.М.Дузь - 122
 «Гайдамаччина», *історична монографія*, Д.Л.Мордовцев - 67
 «Гайдаржи», М.Д.Дихан, *нотатки*, М.Д.Дихан - 119
 «Галина Павловна Марцшпек», В.А.Короб - 135
 «Ганні Михайленко – 70», *стаття*, буклет, О.Різників - 153
 «Генерал А.А.Иедлицкий», *стаття*, В.С.Марков - 66
 «Говорим и показываем», *огляд*, В.І.Хайт 189
 «Гоголиана. Поправки к двум переводам», І.А.Линниченко - 60
 «Гостинная у Вас...», *вірш*, В.І.Сафронов - 29
 «Гражданские ограничения железнодорожных предприятий», О.О.Борзенко - 25
 «Грози минають», *п'єса*, Л.Я.Селютіна - 170
 «Грозы проходят», *п'єса*, Л.Я.Селютіна - 170

- «Гуманизм как фактор воспитания нового человека» - 127
 «Гуморески», С.Мельник - 125
 «Дай руку, другар», праця, А.Д.Бачинський, М. Дихан - 94
 «Даль», повість, б.а. - 184
 «Даль», повість, Ю.С.Трусов - 184
 «Дама с собачкой Баскервилей», С. Лівшин - 189
 «Дважды Герой нашего времени», програма, В.І. Хайт - 189
 «Две ночи», збірник оповідань, б.а. - 184
 «Две песни Великого Пятка», вірш, С.І.Пономарьов - 21
 «Две сестри», рукопис, Д.Л.Мордовцев - 67
 «Дві доли», рукопис, Д.Л.Мордовцев - 67
 «Дедушка танцует на балконе...», збірка, В.І.Хайт - 189
 «Делегаты XXVIII съезда Компартии Украины от Одесской областной партийной организации» - довідник, 156
 «Державні установи Болгарського королівства», О.О.Борзенко - 25
 «Десять врачей, которые помогут спасти вас???...», В.В. Потапов - 174
 «Детский коллектив и формирование личности в восьмилетней общеобразовательной школе» - 127
 «Джерелознавство новітньої історії та історії дипломатії», рукопис, Є.М.Щепкін - 90
 «Дзвонар», оповідання, Д.Л.Мордовцев - 67
 «Диалектика половой психологии человека», рукопис, Д.П.Коробко - 137
 «Дикий ангел» повість, А.Коломієць - 125
 «Для характеристики 2-го Отделения Академии: недавнее событие», доповідь, П.С.Білярський - 20
 «До востребования», збірка, В.І.Хайт - 189
 «Довідка про антирадянську діяльність Української комуністичної партії (боротьбистів)», рукопис статті, Г.Л.Малінова - 146
 «Доля шутки», збірка, В.І.Хайт, М. Гончарова - 189
 «Доля шутки», збірка, В.І.Хайт, Ю.Хайт - 189
 «Домашний спектакль», оповідання, В.С.Марков - 66
 «Дон-Кихот. Посвящается профессору А.И.Кирпичникову», вірш, б.а. - 27
 «Дорогами нескончаемых битв», видання, А.І.Куварзін - 138
 «Дороги», роман, Л.Я.Селютіна - 170
 «Древних стен негласное звучание», стаття, В.А.Чарнецький - 193
 «Дума при гробе графа Сперанского», рукопис, М.Л.Магницький - 52
 «Дума про Людину», стаття, Г. Голумбієвська - 153
 «Е. Димо», нотатки, М.Д.Дихан - 119
 «Евреи в Запорожской Сечи», дисертація, С.Я.Боровой - 101
 «Евреи в Левобережной Украине в XVII-XVIII вв.», дисертація С.Я.Боровой - 101
 «Еврейская земледельческая колонизация в Старой России: политика, идеология, хозяйство (по архивным материалам)», монографія, С.Я.Боровой - 101
 «Еврейская нищета в Одессе», видання, І.Р.Бродовський - 201
 «Економічні праці В.І.Леніна 90-х років», кандидатська дисертація, А.К.Покритан - 162
 «Ёлка», оповідання, В.С.Марков - 66
 «Еретик или формула успеха», О.Лозовський - 189
 «Есть город, который...», В.І.Хайт - 189
 «Етнографія півдня і сходу України (народні пісні)» - наукова праця, О.І. Маркевич - 65
 «Еще о музее г. Киева», І.А.Линниченко - 60
 «Єврейська археологія» («ЕВРАИКН АРХАИОЛОГА»), П.Комнін - 37
 «Живая память», праця, Є.Д.Петряев - 161
 «Живет на земле такой человек» (про лікаря Я.Й. Камінського), стаття - 188
 «Жизнь Бунина. 1870-1906», В.Н.Муромцевой-Буніної - 35
 «Жизнь и литературная деятельность старца Артемия (XVI в.)», С.Г.Вілінський - 37
 «Жизнь и судьба» (про журналістку Б. Єзерську), стаття В. Максименко - 188
 «Жизнь Черного моря», праця, К.О.Виноградов - 107
 «Житие Св. Василия Нового в русской литературе», дисертація, С.Г.Вілінський - 36
 «Житиме до віку», рукопис, Д.Л.Мордовцев - 67
 «З історії Російської держави» - лекція, рукопис, М.Н.Мурзакевич - 69
 «З історії Франції XVIII та наполеонівських війн» - рукопис, М.Н.Мурзакевич - 69
 «З історії цивільного права і юриспруденції» - літографовані стенограми лекцій, С.В.Пахман - 71
 «За землю рідну Кобзар воював», наукова праця, П.Т.Маркушевський - 203
 «За юною українку», оповідання, Д.Л.Мордовцев - 67
 «Завещание Орфея», А. Шевченко - 175

- «Задачи библиографии», промова, І.А.Линниченко - 61
 «Закон про фабричну інспекцію», видання, В.М.Лігін - 59
 «Законодавство про пам'ятки історії та культури», збірка нормативних актів - 111
 «Законы высшей жизни». конспект. А.Безант - 111
 «Заметки о Крымской войне 1854-1856 гг», рукопис, б.а. - 45
 «Заметки о провинциальной жизни», рукопис, б.а. - 45
 «Заметки о художниках» (про художників М.С.Сар'яна, І.С. Глазунова, співака Д.М. Гнатюка, піаніста С.М. Ріхтера), праця, І.І.Володін - 110
 «Замечания на статью Г.Ретабка», І.А.Линниченко - 60
 «Замечания о языке Сказания о Святых Борисе и Глебе», П.С.Білярський - 19
 «Записка о Москве», підписана «Карамзин», рукопис, І.О. Муранович - 69
 «Записки Историко-филологического общества при Новороссийском университете», В.И.Григоревич - 41
 «Записки книголюба», праця, Є.Д.Петряев - 161
 «Заседание продолжается (Клуб одесских джентльменов)», вірші, скетчі, тексти телерепортажу, В.І.Хайт - 189
 «Звіт товариства ремесел і промисловості», видання, В.М.Лігін - 59
 «Здравствуй, полк родной», нарис, М.Д.Дихан - 118
 «Зеленая ветвь» роман, Ю.С.Трусов - 184
 «Зеленая ветвь», роман, Ю.С.Трусов - 184
 «Знак Нострадамуса», В. Гоцуленко - 174
 «Игра в мячик», стаття, В.С.Марков - 66
 «Идеал и подражание в изящных искусствах», О.С.Стурдза - 80
 «Из воспоминаний боцмана с броненосца «Князь Потемкин-Таврический» Н.А.Богдановича-Мурзака», рукопис, П.З.Рябков - 76
 «Из воспоминаний о белом генерале», стаття, В.С.Марков - 66
 «Из воспоминаний об артисте Гореве», стаття, В.С.Марков - 66
 «Из воспоминаний первого сотника Красной Гвардии», Малих - 29
 «Из истории греческого населения Одессы», стаття, Р.О.Шувалов - 198
 «Из недавнего прошлого», караїмський автор - 201
 «Из прошлого Одессы», видання, Л.М.Де-Рібас (Дерибас) - 115
 «Изборский праведник», стаття, В.С.Марков - 66
 «Из-под завесы тайны», збірка праць, Г.Л.Малінова - 146
 «Изучение раневого процесса при помощи точных методов количественного учета изменений», наукова праця, М.П.Соколовський - 178
 «Иконография» (записи та коментарі до творів В.О.Солоухіна «Черные доски»), нотатки, І.І.Володін - 110
 «Именем любви» роман, Л.Я.Селютіна - 170
 «Иоахимизм до 1254 г.», рукопис праці, О.М.Клітін - 53
 «Искренность и поза», І.А.Линниченко - 60
 «Искусство советской Прибалтики», метод. посібник, З. Кудрявцев - 111
 «Исследования в области контактных зон Черного моря в 1960-1971 годах», праця, К.О.Виноградов - 107
 «Истински другари», праця, М.Д. Дихан, А.Д.Бачинський - 118
 «Историческая хрестоматия церковно-славянского и древне-русского языков», Ф.І.Буслаев - 20
 «Исторический очерк Елисаветградского общества распространения грамотности и ремесел», рукопис, П.З.Рябков - 76
 «Историческое сродство славянских языков», б.а. - 22
 «История Березовской пожарной охраны», довідник, Ф.І. Литв'яков - 158
 «История Болгар», К.Й.Иречек, переклад П.К.Бруна і В.М.Палаузова - 30
 «История губернского города Смоленска», видання, М.Н.Мурзакевич - 69
 «История одного поиска В.Короленко», стаття, Б.Єзерська - 188
 «История религии: историко-богословское исследование», О.М.Клітін - 53
 «История славянских законодательств», б.а. - 22
 «История философии», Р.В.Орбінський - 21
 «История школы в Украинской ССР. 1917-1941», монографія, М.С.Гриценко - 113
 «История языка и слога», О.О.Котлярєвський - 21
 «Источник одного из рассказов Л.Н.Толстого», доповідь, І.А.Линниченко - 61
 «І назвали село Розквіт», видання, В.Савчук - 158
 «Іван Михайлович Дузь», Л.С.Скржипчак - 125
 «Іду на вогник», збірка оповідань, Л.Я.Селютіна - 170
 «Історична граматика української мови» - 155

- «Історична фонетика давньоруської і української мови» - 155
 «Історичне краєзнавство Одещини», науковий збірник, б.а. - 94
 «Історичні погляди М.П.Огарьова», дипломна робота, Г.Л.Малінова - 146
 «Історія радянської патентно-винахідницької літератури. 1917-1936», кандидатська дисертація, Г.Л.Малінова - 146
 «Історія радянської патентно-винахідницької літератури», дисертація, Г.Л.Малінова - 146
 «Історія розвитку медицини на Одещині. Дореволюційний період», видання, І.І.Ніточко, О.А.Корецька і І.Л.Комаровський - 157
 «Історія російської церкви», монографія, О.П.Добрюклонський - 43
 «К 100-летию с дня рождения М.П.Погодина» - доповідь, І.А.Линниченко - 61
 «К 50-летию советского архивного дела», брошура - 158
 «К вопросу о взаимном отношении славянских наречий», дисертація, О.О. Кочубинський - 54
 «К вопросу о побочных явлениях при сальварсане», рукопис, Я.А.Фельдман - 186
 «К вопросу об abortивном лечении сифилиса», рукопис, Я.А.Фельдман - 186
 «К вопросу применения 60Б», рукопис, Я.А.Фельдман - 186
 «К вопросу характеристики категорий крестьянского населения средневековой Сербии», дипломан робота, М.Н.Фішер - 187
 «К истории Древне-Киевского кремля», І.А.Линниченко - 60
 «К истории премии имени И.Г. Вучинь», І.А.Линниченко - 60
 «К столетию отца», караймський автор - 201
 «К теории научного коммунизма», рукопис, Д.П.Коробко - 137
 «К столетию Императорской Публичной библиотеки, 2 января 1814 - 1914 года», віри, О.О.Борзенко - 27
 «К.Костанді», С.Каменський - 143
 «К.О.Виноградов», стаття, Ю.М.Макаров - 108
 «К-42: Под Полярной звездой и созвездием Южного Креста», збірка оповідань, О.О.Калініченко - 131
 «Как достигнуть познания высших миров», конспект, Р.Штейннер - 111
 «Как хлеб и воздух», видання, М.І.Бригін - 102
 «Каменное море», роман, Ю.С.Трусов - 184
 «Каменное море», Ю.С.Трусов - 183
 «Кампания 1815 г. в Бельгии», праця, б.а. - 17
 «Карайская свадьба», рукопис н'єси, Є.І.Оксюз - 201
 «Каштаны на память», П.Автомонов - 125
 «КВН», буклет, В.І.Хайт - 189
 «Квокче квочка в холодочку», В.Кравчук - 125
 «Кератопротезирование», видання, Н.О.Пучковська - 163
 «Кзыл-Ординский областной историко-краеведческий музей» (Алма-Ата), проспект, б.а. - 126
 «Кисе», М.Д.Дихан - 119
 «Клиническая хирургия», наукова праця, М.П.Соколовський - 179
 «Клуба одесских джентльменов», матеріали, В.І.Хайт - 189
 «Книгоиздательство М.С.Козмана в Одессе», М.Р.Бельський - 96
 «Книжная торговля в дореволюционной Одессе», довідник, М.Р.Бельський - 96
 «князь В.М.», рукопис, б.а. - 47
 «Кобилляньська Ольга. Земля: Інсценізація на 4 дії, 8 картин В. Василька», твір, В.С.Василько - 141
 «Когда мертвые воскреснут», І.А.Линниченко - 60
 «Когда рядом друг», роман, Ю.С.Трусов - 184
 «Когорта або роль українського чинника в зародженні, становленні та розвитку підводної військової справи. 1595-1995», О.О.Калініченко - 131
 «Когорта» збірка оповідань, О.О.Калініченко - 131
 «Козацтво на півдні України. 1775-1869», праця, А.Д.Бачинський, О.Бачинська - 94
 «Коліни тревоги», збірник оповідань, б.а. - 184
 «Команда. Спогади і роздуми районного керівника: Березівський район», видання, І.І.Ніточко - 157
 «Конструкция корпуса морских стальных судов», С.Т.Каменський - 143
 «Концессия железнодорожного права», О.О.Борзенко - 25
 «Кораблеустройство. Краткое пособие для судовых машинистов и кочегаров» С.Т.Каменський - 143
 «Кормовая оценка пастбищ и сенокосов юга Киргизии», кандидатська дисертація, Ф.К.Тихомиров - 181
 «Король скрипачей», н'єса, В.І.Хайт - 189
 «Красные маки», н'єса, Л.Я.Селютіна - 170
 «Краткий обзор действий войск Отдельного Кавказского корпуса в 1830 г.», рукопис, б.а. - 45
 «Кредит и банки России (сер. XVII в. - 1861 г.)», монографія, С.Я.Боровой - 101

- «Крестьянское движение на Херсонщине в 1905 году», *рукопис*, С.П.Трифільев - 83
 «Критическая оценка главных теорий происхождения городской организации на основании данных по истории возникновения городов в Англии», *И.М.Бондаренко* - 23
 «Круг», *збірка*, В.І.Хайт - 189
 «Крутые виражи», *повість*, Г.Мокряк - 165
 «Кстати о свадьбах...», *П.С.Воронов* - 21
 «Кубок А. Райкина», *буклет*, В.І. Хайт - 189
 «Культурні устремління естонського народу», Г.Розенталь, *рукопис перекладу*, Г.Л.Малінова - 147
 «Курс богословских знаний в его основных положениях» *О.М.Клітін* - 53
 «Курс истории христианской церкви», *монографія*, О.П.Доброклонський - 43
 «Лейтенант подводного флота», *збірка оповідань*, О.О.Калініченко - 131
 «Лекции по методике трудового обучения», *видання*, М.Н.Фішер - 187
 «Лечение экспериментального туберкулеза лизинами, получаемыми от микробов в условиях насильственного антагонизма», *наукова праця*, І.Г.Шиллер - 196
 «Лидеры», *М.Д.Дихан* - 119
 «Лилии как снег...», *повість*, Ю.С.Трусов - 184
 «Лист евкаліпту», *збірка віршів*, О.Номікос - 143
 «Лист митрополита Рязанского Стефана (Яворського) до Петра I», *рукопис*, б.а. - 21
 «Листопад», *збірка віршів*, О.Номікос - 143
 «Литва стремится к переменам», «Украинские старинные иконы», *буклет*, - 154
 «Личность, общечеловечность, собственность (очерки права)», *О.О.Борзенко* - 25
 «Лідія Карлівна Федорова *рукопис статті*, Г.Л.Малінова - 147
 «Літургічне богослов'я» («ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ»), *П.Комнін* - 37
 «Ложка дегтя», *рукопис статті*, А.А.Москаленко - 155
 «Любовное зелье», *роман*, Л.Я.Селютіна - 170
 «Любочкины «отчего» и «оттого», *видання*, М.І.Левін - 159
 «Любощі», *п'єса*, Шніцлер - 68
 «Люди дела. На них стояла, стоит и будет стоять земля, а значит, жизнь», *Л.Г. Бурчо* - 175
 «Люди, прошедшие ад», *рукопис*, М.С.Рузанкін - 167
 «Люди, рукописи, книги», *праця*, Є.Д.Петряев - 161
 «Люди», *поема*, О.Номікос - 143
 «Лялькова хатка», *п'єса*, Г.Ібсен - 68
 «Львов», *М.Д.Дихан* - 119
 «Мавроди», *М.Д.Дихан* - 119
 «Македонский вопрос», *нотатки*, М.Д.Дихан - 119
 «Малорусский вопрос и автономия Украины. (Открытое письмо профессору М.Грушевскому), *І.А.Линниченко* - 60
 «Малорусский сепаратизм», *І.А.Линниченко* - 60
 «Мариністика багатоліка», *стаття*, Д.Шупт - 131
 «Мариністика й підводні камені», *стаття*, Д.Шупт - 131
 «Маринове», *видання*, І.І.Ніточко, Л.І.Римяк - 157
 «Марсианка», *п'єса*, Л.Я.Селютіна - 170
 «Марсианка», *п'єса*, Л.Я.Селютіна - 170
 «Материалы для биографии М.В.Ломоносова», *П.С.Білярський* - 19
 «Материалы по железнодорожным вопросам», *О.О.Борзенко* - 25
 «Матеріали Сенату про розгляд спадкоємних справ» - *рукопис*, С.В.Пахман - 71
 «Матеріали судових розглядів з цивільних та кримінальних справ» - *рукописи*, С.В.Пахман - 71
 «Междумие», *О.О.Борзенко* - 26
 «Мережі», *Л. Тиховська* - 153
 «Мероприятия за 1967-1972 гг.», *брошура*, С.З.Луцик - 140
 «Метод подбора прививаемых компонентов и способы повышения выхода высококачественных привитых саженцев винограда», *програма курсу*, Е.І. Хреновсков - 182
 «Методика преподавания декоративно-прикладного искусства и труда», *дисертація*, М.Н. Фішер - 187
 «Методы воспитания коммунистической морали в советской школе», *докторська дисертація*, С.Ф.Збандуто - 127
 «Методы обучения в средней общеобразовательной школе» - 127
 «Метрическая запись о рождении Г.Г.Маразли», *стаття*, Р.О.Шувалов - 198
 «Микола Садовський та його театр», *твір*, В.С.Василько - 141
 «Минувшее проходит предо мною...», *рукопис мемуарів*, Я.Й.Камінський - 132
 «Мировой революционный процесс. Внешнеполитическая деятельность КПСС», *програма курсу* - 158

- «Мистика средних веков», *рукопис праці*, О.М.Кайтін - 53
 «Михаил Павлович Соколовский (к 85-летию со дня рождения)», *стаття*, А.А.Русонов, А.С.Сино-
 вець - 179
 «Міс Америка», *В.Канівуць* - 125
 «Мої листи», *збірка листів*, В.С.Василько - 141
 «Мой мир», *буклет авторських фотовиставок*, В. Опольська (Федоровська) - 175
 «Молодая гвардия», *буклети дитячого центру Стілки піонерських організацій України* - 175
 «Молодость нашего поколения», *рукопис статті*, Г.Л.Малінова - 146
 «Морская прибрежная ихтиофауна Юго-Восточной Камчатки», *праця*, К.О.Виноградов - 107
 «Морские биоценозы Юго-Восточного побережья Камчатки», *праця*, К.О.Виноградов - 107
 «Мотоциклет и аэроплан» », *вірш*, О.О.Борзенко - 27
 «Мрія пам'яті», *С. Стриженюк* - 174
 «Мы строим дом» 1, *В.І.Хайт* - 18989
 «Мысли и факты», *стаття*, І.А.Линниченко - 60
 «На Ангаре», *рукопис*, Є.І. Самінська - 76
 «На вахте», *збірка віршів*, Ю.С.Трусов - 183
 «На відкритті Одеського бібліографічного товариства при Новоросійському» - *промова*,
 І.А.Линниченко - 61
 «На все життя», *праця*, І.М.Дузь - 123
 «На Западном направлении», *П.Автомонов* - 125
 «На острове», «Кипплинг», *В.А.Короб* - 135
 «На порозі вічності», *б.а.* - 125
 «Назначение или выборы», *І.А.Линниченко* - 61
 «Нам Овидиопольскую трагедию забыть нельзя», *стаття*, Р.О.Шувалов - 198
 «Намтиев», *М.Д.Дихан* - 119
 «Направленный антагонизм микробов», *наукова праця*, І.Г.Шиллер - 196
 «Народна колонізація Придунайських степів у XVIII ст.», *дисертація*. А.Д.Бачинський - 93
 «Народная артистка СССР Е.Н.Гоголева», *буклет*, б.а. - 126
 «Народный артист Радянського Союзу В.С.Василько», *М.Бондарчук* - 142
 «Народные юридические обычаи по указаниям судебной практики», *рукопис статті*, С.В.Пах-
 ман -
 «Наследники», *роман*, Л.Я.Селотіна - 170
 «Наставление учителю Окнинского училища», *рукопис*, М.О.Гагарін - 81
 «Науково-інформаційний бюлетень Архівного управління УРСО» - 93
 «Научная библиотека в современных условиях», *дисертація*, С.Я.Боровой - 101
 «Национально-освободительная борьба украинского народа против польского владычества и еврей-
 ское население Украины», *дисертація*, С.Я.Боровой - 101
 «Наше учебное дело», *стаття*, І.А.Линниченко - 60
 «Некоторые показатели состояния организма человека, основанные на определении соотноше-
 ний микроэлементов в плазме крови» *рукопис праці*, О.С.Самохоцький - 169
 «Некрополь. Воспоминания», *збірка*, В.Д.Ходасевич - 111
 «Необыкновенная история», *В. Давиденко* - 175
 «Неожиданный знакомый», *В.А.Короб* - 135
 «Непокоренный Дунай», *праця*, А.Д.Бачинський - 94
 «Нервизм и лечебные закономерности», *рукопис праці*, О.С.Самохоцький - 169
 «Нет, Кисловодск совсем не храм!», *вірш*, В.І.Сафронов - 29
 «Нечто о философии христианской», *О.С.Стурдза* - 80
 «Нечто об этнологии и эстетике по отношению к истории и науке древностей», *О.С.Стурдза* - 80
 «Письма о должностях священного сана», *О.С.Стурдза* - 80
 «Нова мова про одеського українознавця», *праця*, А.Д.Бачинський, С. Водотика - 94
 «Новейшая война и кампания Наполеона», *праця*, б.а. - 17
 «Новые на Северном Причерноморье сорта винограда для производства десертных вин», *програма*
курсу, Н.Г. Станіславський - 182
 «Новый план действий Наполеона», *рукопис*, Є.П.Трифільєв - 83
 «Нормальные роды с иглой в области сердца», *рукопис статті*, Я.Й.Камінський - 132
 «О "Русской грамматике" В.І.Классовського», *рукопис праці*, П.С.Білярський - 20
 «О всенародной грамотности», *рукопис*, б.а. - 45
 «О дополнительных статьях к судебнику царя Иоанна Васильевича», *рукопис статті*, С.В.Пах-
 ман - 71
 «О дяде Захаре Моисеевиче Вайсброде и родственниках», *В.А.Короб* - 135
 «О естественном предназначении человеческой души», *б.а.* - 22
 «О картинах», *нотатки*, І.І.Володін - 110

- «О клеточке научного знания», *рукопис*, Д.П.Коробко - 137
- «О коллекционировании», *нотатки*, І.І.Володін - 110
- «О космонавтике», В.А.Короб - 135
- «О материалах личного архива», *рукопис статті*, К.Д.Петряев - 161
- «О насильственном антагонизме бактерий», *наукова праця*, І.Г.Шиллер - 196
- «О насильственном антагонизме микробов», *наукова праця*, І.Г.Шиллер - 196
- «О натуре междометий по отношению к первоначальным стихиям слова и к составу речи», *рукопис праці*, П.С.Білярський - 20
- «О начале или происхождении души», *б.а.* - 22
- «О невещественности, простоте и духовности души человеческой», *б.а.* - 22
- «О нервизме и его лечебных закономерностях», *праця*, О.С.Самохоцький - 169
- «О патогенезе и лечении ран», *монографія*, М.П.Соколовський - 179
- «О притяжении эллипсоидов», *праця*, В.М.Лігін - 59
- «О производительных силах хлебной торговли Новороссийского края и Бессарабии», *рукопис*, А.О.Скальковський - 77
- «О развитии философии, науковедения, гносеологии», *рукопис*, Д.П.Коробко - 137
- «О различии организмов человеческого языка и о влиянии этого различия на умственное развитие человеческого рода», В.Гумбольдт (*переклад рос. мовою П.С.Білярський*) - 20
- «О различии организмов человеческого языка...», *рукопис праці*, П.С.Білярський - 20
- «О славянском объединении», *рукопис*, *б.а.* - 29
- «О современном положении богословской науки», О.М.Клітін - 53
- «О составлении руководств практической грамматики [для военно-учебных заведений]», *рукопис*, *б.а.* - 21
- «О средне-болгарском вокализме по Патриаршему списку летописи Манасси», *рукопис праці*, П.С.Білярський - 20
- «О строгостях любви», Л.Лазарев, Ст. Рассадін, Б.Сарнов - 189
- «О судебных доказательствах по древнерусскому праву, преимущественно гражданскому, в историческом развитии», *дисертація*, С.В.Пахман - 71
- «О судьбах народного образования в России», *рукопис*, Є.Й. Самінська - 76
- «О тонком строении кровеносных сосудов у кольчатых червей. Арениколоды», *дисертація*, І.Г.Шиллер - 196
- «О торговле железом в Новороссийском крае», *рукопис*, А.О.Скальковський - 77
- «О химическом составе беспозвоночных Черного моря и его изменениях», *дисертація*, З.А.Виноградова - 107
- «О цито- и органотропных токсинах, образуемых бактериями» *наукова праця*, І.Г.Шиллер - 196
- «О Черноморской торговле», *рукопис*, *б.а.* - 52
- «О пробных лекциях по русской словесности [у військових навчальних закладах]», *рукопис праці*, П.С.Білярський - 20
- «О. Фадеев і М.Рильський», *стаття*, В.С.Потапов - 125
- «Об изысканиях античных древностей в Южной России», *рукопис*, М.М.Кир'яков - 52
- «Об инфекционных и паразитарных экземах», *рукопис*, Я.А.Фельдман - 186
- «Об охране и использовании памятников истории и культуры», Закон УРСР - 111
- «Обозрение преподавания славянских древностей», В.І.Григорович - 44
- «Обозрение славянских стран и наречий», *лекція*, В.І. Григорович - 55
- «Образование слова в связи с развитием мысли. Опыт предварительной разработки теоретической грамматики русского языка. Предисловие», *рукопис праці*, П.С.Білярський - 21
- «Общие итоги промышленности», *видання*, В.М.Лігін - 59
- «Одеса на сторінках "Правди"», *проспект*, Л.М.Смичок - 95
- «Одесса - город-герой», *нарис*, С.Я.Боровой - 101
- «Одесса. Краеведческий очерк», *видання*, М.І.Бригін - 102
- «Одесская строка биографии Анны Ахматовой», *стаття*, Р.О.Шувалов - 198
- «Одесские этюды инженера Володина», *б.а.* - 110
- «Одесское общество политкаторжан и ссыльнопоселенцев. Трижды преданные», *наукова праця*, Р.О.Шувалов - 197
- «Одесской таможне – 200 лет», *видання*, Л.Г.Білоусова, Г.Л.Малінова - 146
- «Одесські художники», *рукопис статей*, В.І.Удалов - 145
- «Один из рода Рудных (профессор А.А.Козлов», І.А.Линниченко - 61
- «Окупація. Березівський район. 1941-1944 рр.», *видання*, І.І.Ніточко - 157
- «Оленка», *оповідання*, Л.Я.Селютіна - 170
- «Описание плантаций, разведенных возле Одессы», *рукопис*, М.М.Кир'яков - 52
- «Описание портового города Одессы», *рукопис*, А.О.Скальковський - 77
- «Опiкунство народної тверезості», *нарис* В.С.Марков - 66

- «Определение орбит затменных двойных звезд», дисертація, В.П. Цесевич - 191
- «Оптимізація методів і засобів підготовки туристичних кадрів», рукопис, В.А.Короб - 136
- «Опыт изложения литературы словен в ее главнейших эпохах», дисертація, В.І.Григорович - 41
- «Опыт определения лечебных закономерностей», кандидатська дисертація, О.С.Самохоцький - 168
- «Опыт определения лечебных закономерностей», рукопис праці, О.С.Самохоцький - 169
- «Опыт применения пенициллина в дерматологии», рукопис, Я.А.Фельдман - 186
- «Опыт соглашения противоположных мнений о Геродотовой Скифии и смежных с нею землях», праця, П.К.Брун - 30
- «Опыт статистического описания Новороссийского края. Торговая статистика Новороссийского края и Бессарабской области», рукопис, А.О.Скальковский - 77
- «Организационно-уставные вопросы КПСС», довідник - 158
- «Осажденная Одесса», збірка, І.І.Азаров - 111
- «Освіта. Документи. Факти. Спогади: Березівський район», видання, І.І.Ніточко - 157
- «Освобождение Плевны» путівник - 100
- «Основы методологии историографии», монографія, К.Д.Петряев - 160
- «Основы научной организации труда», програма курсу - 188
- «Основы педагогики» - 127
- «Остання депортація: до 60-річчя примусового переселення 1951 року», видання, І.І.Ніточко - 157
- «Остап Вишня і розвиток української радянської сатири та гумору», докторська дисертація, І.М.Дузь - 122
- «Остров тревог», А.Уваров - 125
- «От указа 12 февраля 1906 г. и созыва Государственной Думы до указа 8 июля 1906 г. о роспуске Государственной Думы», О.О.Борзенко - 26
- «Ответ на ответ В.И.Сафронова», віри, О.О.Борзенко - 27
- «Откровенное слово студенчеству», І.А.Линниченко - 60
- «Открытое письмо студенчеству и молодежи», стаття, І.А.Линниченко - 60
- «Отношение богословской науки к всемирным задачам Богочеловечества», О.М.Клітін - 53
- «Очередь», І. Божко - 175
- «Очерки по истории евреев на Украине в XVI-XVII вв.», дисертація, С.Я.Боровой - 101
- «Очерки по истории школы и педагогики Украинской ССР. 1917-1961», монографія, М.С.Гриценко - 113
- «Памяти Скобелева», віри, В.С.Марков - 66
- «Памятники истории и культуры. Всероссийское общество охраны памятников истории и культуры. Владимирское областное отделение», збірка, б.а. - 111
- «Памятные места истории «Филики Этерии», стаття, Р.О.Шувалов - 198
- «Парижские картинки», буклет авторських фотовиставок, Г. Гарбузов - 175
- «Пассажи», В.А.Короб - 135
- «Пастбища высокогорной Алайской долины», докторська дисертація, Ф.К.Тихомиров - 181
- «Пасторское воззвание к православным жителям Херсонской паствы архиепископа Димитрия», брошура, б.а. - 40
- «Педагогіка» - 127
- «Первые шаги лечебной физкультуры на одесских курортах», рукопис статті, Я.Й.Камінський - 132
- «Перед распятым», віри, С.І.Пономарьов - 21
- «Пережитое-2», рукопис видання, Р.И.Файтельберг - 185 _мемуари
- «Перемога Радянської влади на Півдні України: березень 1917 - березень 1918 рр.», дисертація, С.К.Мельник - 149
- «Пересаджені квіти України», Г. Змієнко-Сенишин - 153
- «Пересадка роговицы при осложненных бельмах», книга, Н.О.Пучковська - 163
- «Пересадка роговой оболочки при стафиломах, выпяченных бельмах и некоторых других видах осложненных бельм», праця, Н.О.Пучковська - 165
- «Переход союзников к решительному наступлению», рукопис, Є.П.Трифільев - 83
- «Першотравень», поема, О.Номікос - 143
- «Петров», М.Д.Дихан, нотатки, М.Д.Дихан - 119
- «Пиодермия», рукопис, Я.А.Фельдман - 186
- «Письмо к русскому народу» (типографский экз.), І.А.Линниченко - 61
- «Питання соціалістичного відтворення суспільного продукту», кандидатська дисертація, А.К.Покритан - 162
- «Підготовка народу та війська до захисту батьківщини», праця, Л.Л.Байков - 16
- «Після балу», оповідання, Л.Я.Селютіна - 170
- «Плачь Пресвятой Борогодицы при кресте», віри, С.І.Пономарьов - 21
- «По поводу статьи Н.А.Некрасова», рукопис праці, П.С.Білярський - 20

- «Повесть о первой МТС», *видання*, Б.Дубров - 158
 «Под бомбами», В.А.Короб - 135
 «Подвиг Владимира Хавкина» з дарчим написом, *стаття*, М.А.Поповський - 197
 «Подлинность посланий Св. Павла к Тимофею и Титу», *дисертація*, О.М.Клітін - 52
 «Позитивная философия и сверхчувственное бытие», *праця*, Никанор, архієпископ - 70
 «Покинутая Царская Семья», *книга спогадів*, В.С.Марков - 66
 «Политические воззрения Н.М.Карамзина», І.А.Линниченко - 61
 «Полихеты Карадага (Черное море)», *дисертація*, К.О.Виноградов - 106
 «Політичні рухи російського народу», *історична монографія*, Д.Л.Мордовцев - 67
 «Положение и инструкции по технике безопасности на предприятиях по добыче строительных материалов», І.І.Бабичинський - 111
 «Портрет для первой полосы», *рукопис*, Ю.Макаров - 125
 «Португалія», *вірш*, С.Копитін - 47
 «Порыв», *роман*, Л.Я.Селютіна - 170
 «Послания старца Артемия (XVI в.)», *дисертація*, С.Г.Вілінський - 36
 «После боя», *повідь*, Ю.С.Трусов - 184
 «Последний день жизни Екатерины II и первый день царствования Павла I», *рукопис*, Ф.В.Ростопчин - 88
 «Пособие по составлению методических разработок для проведения семинарских и практических занятий на сборах, семинарах и в школах по подготовке общественных туристов», С.Горбунов - 136
 «Постановка библиотечного дела в университетских и некоторых других библиотеках России», П.С.Шестеріков - 32
 «Постройка судов. - Ч.1.», С.Т.Каменський - 143
 «Правда про Голодомор на Одещині. Березівський район», *видання*, І.І.Ніточко - 157
 «Право автора на перевод», О.О.Борзенко - 25
 «Православна апологетика» («ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΗ»), П.Комнін - 37
 «Превращение микробов в antagonистов туберкулезной палочки под влиянием продукта ее обмена», *дповідь*, І.Г.Шиллер - 196
 «Предварительные результаты исследования причин возникновения вспышки холеры в г.Одессе», б.а.; *фотокопія рукопису* - 138
 «Предметный указатель литературы по туризму», *рукопис*, В.А.Короб - 135
 «Председатель», *повідь*, Л.Я.Селютіна - 170
 «Преподобный Феодор, исповедник и игумен Студийский. Ч. I. Его эпоха, жизнь и деятельность. Ч. II. Его творения. Вып. I», О.П.Доброклонський - 42
 «Преследование украинских женщин в СССР», *брошура*, Н.А.Строката - 153
 «При чтении газет», *стаття*, В.С.Марков - 66
 «Про Гарібальді, борця за волю італійського народу», І.М.Бондаренко - 23
 «Про основні напрями економічного і соціального розвитку СРСР на 1986-1990 роки і на період до 2000 року», *довідник*, І.М.Рижков - 158
 «Про що розповів некрополь», *стаття*, Р.О.Шувалов - 198
 «Проблема шизофрении с общемедицинской позиции (биологический аспект в свете теории хронических заболеваний)», *рукопис*, Є.К.Свідзінський - 169
 «Проблеми туберкулеза», *наукова праця*, І.Г.Шиллер - 196
 «Проблеми естетического виховання учасників середствами дизайна», *дисертація*, М.Н.Фішер - 188
 «Пробуждение», *збірка*, В.І.Хайт - 189
 «Программы для экзамена лиц, желающих преподавать в военно-учебных заведениях русский язык и словесность», Ф.І.Буслаев, М.І.Сухомлинов - 21
 «Проект нового университетского устава», *видання*, *педисловие* І.А.Линниченко - 60
 «Производственная гимнастика - залог здоровья», *рукопис статті*, Я.Й.Камінський - 132
 «Промышленная собственность», О.О.Борзенко - 25
 «Проникновение в тайну», *роман*, б.а. - 184
 «Проникновение в тайну», *роман*, Ю.С.Трусов - 184
 «Пророчества и ожидания конца мира в XIII в.», *рукопис праці*, О.М.Клітін - 53
 «Протест переводного векселя», О.О.Борзенко - 25
 «Против гр. Льва Толстого», *праця*, Никанор, архієпископ - 70
 «Профактиву об охране труда», *збірка*, А.А.Купчин - 111
 «Профессори Одесского (Новоросійського) університету», *стаття*, О.О.Сурилов - 119
 «Профессор Виктор Иванович Григорович. К столетию со дня рождения», І.А.Линниченко - 60
 «Прочти себя. Только лирика», І.Рядченко - 175
 «Путеводитель от Москвы до Софии», *рукопис*, О.І.Мураневич - 68

- «Путевые заметки от границы Херсонской губернии до Ростов-Дон», *рукопис*, А.О.Скальковський - 77
- «Путевые заметки Эриха Лассоты, отправленного римским императором Рудольфом II к запорожцам в 1594 г.», *праця*, П.К.Брун - 30
- «Путешествие на Луну», *н'еса*, В.І.Хайт - 189
- «Путешествие на луну», *рукопис*, Хайт - 189
- «Путешествие по Уральским горам и зауральским степям в Оренбургском крае штабс-лекаря Билярского в 1863 году», *рукопис*, б.а. - 21
- «Путешествия Ивана Шильтбергера по Европе, Азии и Африке с 1394 по 1427 г.», *праця*, П.К.Брун - 30
- «Пути предупреждения заболевания раком» - 132
- «Раба любви» (режисерський сценарій) - Ф. Горенштейн, А. Михалков-Кончаловський, 111
- «Радикальное средство», *оповідання*, В.С.Марков - 66
- «Радянська система концтаборів 1917-1934 рр.», *рукопис статті*, Г.Л.Малінова - 146
- «Разбор римского учения о видимом главенстве в церкви, сделанный на основании Священного писания и Предания первых веков христианства», *праця*, Никанор, архієпископ - 70
- «Развитие и укрепление братских связей между КПСС и БКП (1917-1929 гг.). Участие болгарских интернационалистов в гражданской войне и социалистическом строительстве в СССР», 1972, *докторська дисертація*, М.Д.Дихан. - 116
- «Развитие морской биологии на Украине до 1917 года», *праця*, К.О.Виноградов - 107
- «Развитие общеобразовательной школы в Украинской ССР (1919-1970)», *дисертація*, М.С.Гриценко - 113
- «Рассмотрение Евангелия от Иоанна», *рукопис*, *дисертація*, О.М.Кудрявцев - 56
- «Рассуждение об обучении и духе православной церкви», *О.С.Стурдза* - 80
- «Ревизор», *п'єса*, М.В.Гоголь - 68
- «Режиссерское искусство В.С.Василько и проблемы воплощения советской драматургии на украинской сцене», *П.И.Кравчук* - 142
- «Реквием XX столетия», *видання*, В.О.Смирнов - 177
- «Рецепты караїмської кухні», *видання*, Е.І.Лебедева - 200
- «Речь, произнесенная 19 марта 1904 года в Одесском Юнкерском училище на обеде офицеров Одесского гарнизона в честь экипажей «Варяга» и «Корейца» капитаном 15 Артиллерийской бригады Гензеловичем», *рукопис*, б.а. - 29
- «Рисунок головы», *методичний посібник*, *посібник*, О.П.Злочевський - 128
- «Родник», *збірник*, б.а. - 184
- «Родной берег», *збірка віршів*, Ю.С.Трусов - 183
- «Розповсюдження ідей О.І.Герцена на Україні», *рукопис статті*, Г.Л.Малінова - 146
- «Роковое недоразумение», *стаття*, В.С.Марков - 66
- «Роковое совпадение» (друк. прим.), *оповідання*, В.С.Марков - 66
- «Роль факультативного курса «Основы технической эстетики» в эстетическом воспитании учащихся школ рабочей молодежи» *постановою президії Академії педагогічних наук СРСР від 11 січня 1978 р.*», *доповідь*, Я.А.Фельдман - 187
- «Рубец на сердце», *повість*, Ю.С.Трусов - 184
- «Рубец на сердце», *повість*, Ю.С.Трусов - 184
- «Руки», *оповідання*, Л.Я.Селютіна - 170
- «Руководство к сравнительной статистике европейских государств», *праця*, П.К.Брун - 30
- «Руководство по истории русской церкви», *монографія*, О.П.Доброклонський - 43
- «Русско - австрийский союз во время Семилетней войны. 1746-1758», *дисертація*, С.М.Щепкін - 89
- «Русское гражданское право. Введение», *О.О.Борзенко* - 25
- «Рынки заграничной торговли», *рукопис*, А.О.Скальковський - 77
- «Сборник вопросов для проверки знаний артиллерийских разведчиков», *праця*, Л.Л.Байков - 16
- «Сборник заметок из жизни великих артистов», *брошура*, В.В.Лорович - 63
- «Свойства боевых элементов и подготовка войск к войне и бою», *праця*, Л.Л.Байков - 16
- «Связисты 58-й дважды Краснознаменной дивизии в борьбе за Советскую власть. 1918-1921 гг.», *рукопис книги*, Ф.Д.Вовман, С.П.Пожидаев - 138
- «Сегодня праздник юбилейный...», *вірш*, С.І.Пономарьов - 21
- «Село» *вірш*, *рукопис*, М.Г.Любимий - 125
- «Серафим Чаркин. Живопись», *буклет* - 175
- «Серце отдаю людям» (про роботу пошукувців-дослідників України), *наукова праця*, Р.О.Шувалов - 197
- «Система причин случайных или посреднического пособия», б.а. - 22
- «Система физического влияния», б.а. - 22
- «Січ Задунайська. 1775-1828», *праця*, А.Д.Бачинський - 94

- «Сказание черноризца Храбра о письменах славянских», С.Г.Вілінський - 37
 «Скрипка», вірш, б.а. - 27
 «Скульптура Едуардса», ілюстроване видання І. Антоновича - 47
 «Славянские древности», В.И.Григорович - 41
 «Славянские наречия», В.И.Григорович - 41
 «Сливен», путівник - 100
 «Слов`янський літопис», рукопис, б.а. - 47
 «Сльози Магелану» збірка віршів, О.Номікос - 143
 «Снова с тобой» («Когда расходятся дороги»), п'еса, Л.Я.Селютіна - 170
 «Снова с тобой», п'еса, Л.Я.Селютіна - 170
 «Сношения России при Петре I с южными славянами и румынами», дисертація, О.О.Кочубинський - 54
 «Советская станковая графика», метод. посібник, А.А.Любчик - 111
 «Советский туризм как одно из средств коммунистического воспитания» - рукопис, В.А.Короб - 135
 «Советы моим детям», рукопис, Ерделі - 48
 «Современная историография истории Германии 1871-1914 гг.», докторська дисертація, К.Д.Петряев - 160
 «Современные вопросы западной богословской науки», О.М.Клітін - 53
 «Созвездие командора» (на компакт-диску), збірка оповідань, О.О.Калініченко - 131
 «Солдат трех революцій», праця, М.Д. Дихан, А.Богоєва - 118
 «Сологичинский монастырь, его слуги и крестьяне в XVII веке», монографія, О.П.Доброклонський - 43
 «Сотвори добро», повість, Л.Я.Селютіна - 170
 «Сотвори добро», повість, Л.Я.Селютіна - 170
 «Софизмы и парадоксы. Мой склад», збірка віршів з періодики, рукопис, Д.Л.Мордовцев - 67
 «Соціалістичне будівництво в Придунайських землях УРСР», докторська дисертація, А.Д.Бачинський - 93
 «Сочинение Факунда епископа Гермианского «В защиту трёх глав»: Историко-критическое исследование из эпохи V Вселенского Собора», дисертація, О.П.Доброклонський - 42
 «Союз любителей и друзей античного мира», стаття, І.І. Дусинський - 24
 «Союзники-предатели», стаття, П.М.Рутенберг - 75
 «Спадкоємці», роман Філдінга, рукопис перекладу, Г.Л.Малінова - 147
 «Спектри короткочасних атмосферних світлових явищ: метеори», монографія, В.О.Смирнов - 176
 «Спектрофотометрія метеорів», кандидатська дисертація, В.О.Смирнов - 176
 «Список Голокосту» - видання 157
 «Спогади про І.М. Дузя», збірник, б.а. - 123
 «Спросите вы у матерей», п'еса, Л.Я.Селютіна - 170
 «Спросите вы у матерей», п'еса, Л.Я.Селютіна - 170
 «Срібнянська трагедія», поема, О.Сидоренко - 204
 «Старая оперетта», В.А.Короб - 135
 «Старці», оповідання, Д.Л.Мордовцев - 67
 «Старые дома», п'еса, В.І.Хайт, Г. Голубенко, Л. Сущенко - 188
 «Статистическая записка о промышленности в г.Одессе», рукопис, М.М.Кир'яков - 52
 «Статистическое обозрение Нороссийского края и Бессарабии», рукопис, А.О.Скальковський - 77
 «Статьи о торговле в разных областях», рукопис, А.О.Скальковський - 77
 «Стихотворения», М. Степанов - 175
 «Сто дней после 17 октября 1905 г.», О.О.Борзенко - 26
 «Студенческая рапсодия», нотатки, М.Д.Дихан - 119
 «Судьба крестьянского населения Галицкой Руси XIV-XV вв.», І.А.Линниченко - 60
 «Судьба нотной библиотеки», В.А.Короб - 135
 «Судьбы местности, занимаемой Одессою», праця, П.К.Брун - 30
 «Судьбы церковного языка. Историко-филологические исследования. I. О средне-болгарском вокализме по Патриаршему списку летописи Манасси. II. О Кирилловской части Реймского Евангелия», П.С.Білярський - 19
 «Судьбы церковного языка», рукопис праці, П.С.Білярський - 20
 «Существовала ли самобытная русская культура», І.А.Линниченко - 60
 «Съезды и конференции КПСС», видання, О.А. Соловйов - 158
 «Таблица, показывающая употребление буквы Ж в Остромировом Евангелии», рукопис, О.Х.Востокова - 21
 «Тартюф», п'еса, Ж.Б.Мольер - 68
 «Твои имена, Одеса...», М. Огернич - 175
 «Творча юнь» (з правками І.І. Нігочко), рукопис статті, Д.Коваленко - 158
 «Театральный Ленинград», буклет, В.І. Хайт - 189

- «Театру віддане життя. Спогади», *мемуари*, В.С.Василько - 141
 «Театру віддане життя», *твір*, В.С.Василько - 141
 «Текстология п'єс Олександра Корнійчука», *праця*, І.М.Дузь - 123
 «Термидор. Классовая борьба во Франции в 1794-1795 гг.», *монографія*, К.П.Добролюбський - 121
 «Торговля привозная», *рукопис*, А.О.Скальковский - 77
 «Транспортное строительство», *збірка*, б.а. - 111
 «Три поездки на Дальний Восток», *спогади*, І.І.Володін - 110
 «Тридцатилетие Одесского общества истории и древностей, его записки и археологические собрания», *праця*, П.К.Брун - 30
 «Тричі зраджена», *збірка оповідань*, О.О.Калініченко - 131
 «Тропический и субтропический элемент в фауне Черного моря», *праця*, К.О.Виноградов - 107
 «Тулов Федор Андреевич», *нотатки*, І.І.Володін - 110
 «Тяжело больна Россия», *стаття*, П.М.Рутенберг - 75
 «У времени в плену», *Б.Сартов* - 189
 «У каждого своя биография», *рукопис*, М.С.Рузанкін - 167
 «У неділю рано зілля копала... Музична драма на 4 дії, 12 картин за однойменною повістю Ольги Кобилянської», *твір*, В.С.Василько - 141
 «У пам'ять про примусово переселених українців з території Польщі на південь України в 1951 році», *буклет*, І.І.Ніточко - 159
 «Указатель мест захоронения воинов, погибших в годы Великой Отечественной войны (1941-1945), прах, который покоится в земле города Одессы», *наукова праця*, Р.О.Шувалов - 197
 «Украина - Молдавия», *посібник*, О.П.Злочевський - 128
 «Українські радянські поети - учасники партизанської боротьби періоду Великої Вітчизняної війни Радянського Союзу», *дисертація* П.Т.Маркушевський - 203
 «Университет для науки», *рукопис*, б.а - 44
 «Утро на берегу», *збірка віршів*, Ю.С.Трусов - 183
 «Утро Одессы», *видання*, Ю.С.Трусов - 183
 «Утро Одессы», *роман*, Ю.С.Трусов - 184
 «Учение И.П.Павлова и лечебная медицина», *рукопис праці*, О.С.Самохоцький - 169
 «Учение о субъектах гражданских прав», *рукопис статті*, С.В.Пахман - 71
 «Ученик консерватории», *В.А.Короб* - 135
 «Ф.В.Левицкий. Нарис про життя і творчість», *твір*, В.С.Василько - 141
 «Фауна Прикамчатских вод Тихого океана», *дисертація*, К.О.Виноградов - 106
 «Физкультпауза на производстве», *рукопис статті*, Я.Й.Камінський - 132
 «Философско-экономические рукописи», *рукопис*, Д.П.Коробко - 137
 «Філфаківські каштани», *вірш*, П.Полубок - 125
 «Формирование градостроительной культуры Юга Украины», *збірка*, В.І.Тимофієнко - 111
 «Фотографии и чертежи железобетонных конструкций, примененные инженером И.И.Володиным на строительстве берегоукрепительных объектов в Одессе, Крыму и на Кавказе», *альбом* - 110
 «Фотоискусство и природа», *буклет авторських фотовиставок*, Г.І.Муляр - 175
 «Фронт без линии фронта», *збірка*, А.І.Куварзін - 138
 «Фуклев», *М.Д.Дихан* - 119
 «Хаджибей», *роман*, Ю.С.Трусов - 184
 «Хаджибей», *трилогія*, Ю.С.Трусов - 183
 «Хозяйка Рая (Гнездо Кукушкиных, семейное счастье)», *В.І.Хайт* - 189
 «Хозяйственная статистика колоний Херсонской губернии», *рукопис*, М.М.Кир'яков - 52
 «Хозяйственные заметки о Херсонской губернии», *рукопис*, М.М.Кир'яков - 52
 «Хрестоматія з історії української літературної мови» - 155
 «Хрисовул Стефана Уроша, короля сербского, 1303 года», *стаття*, К.Петкович - 21
 «Християнська археологія» («ХРИСТІАНІКН АРХАІОЛОПА»), *П.Комнін* - 37
 «Хронологическое обозрение истории Новороссийского края», *рукопис*, А.О.Скальковский - 77
 «Художественный труд 1-4 классов», *програма*, М.Н.Фішер - 187
 «Художне життя Одеси наприкінці XIX - початку XX сторіччя» на засіданні секції «Одесика», *доповідь*, А.М.Тарадаш - 144
 «Це ми не могли знати» (про боротьбу ОУН УПА), *рукопис статті*, І.І.Ніточко - 157
 «Цена падения», *п'єса*, Л.Я.Селютіна - 170
 «Цюлковський підводного світу - Володимир Кремінський», *стаття*, О.О.Калініченко - 131
 «Цыганка Рубинга», *роман*, Л.Я.Селютіна - 170
 «Чайки над містом», *п'єса*, Л.Я.Селютіна - 170
 «Чайки над містом», *п'єса*, Л.Я.Селютіна - 170
 «Чаяния конца света в Италии в XIII и XIV вв.», *рукопис праці*, О.М.Клітін - 53
 «Челобитная от "Б" Ера», *сатира* С.Я. Румовського - 21

- «Черазморпуть», *рукопис*, С.З.Луцик - 141
 «Червовый король» («Что было? Что будет?»), *н'еса*, Л.Я.Селотіна - 170
 «Червоне право та Червоний суд», *лекція*, І.А.Хмельницький - 190
 «Черноморье. Сборник исследований по исторической географии Южной России», П.К.Брун - 30
 «Четвертое пятилетие», *рукопис*, С.З.Луцик - 141
 «Что было? Что будет?» («Червовый король»), *н'еса*, Л.Я.Селотіна - 170
 «Что такое Бессарабия», *рукопис*, А.О.Скальковский - 77
 «Шаг культуры», І.А.Линниченко - 60
 «Шевченко Т.Г. Гайдамаки: Інценізація на 3 дії Леся Курбаса», *твір*, В.С.Василько - 141
 «Шипкинская эпопея», *путівник* - 100
 «Школьный театр», *посібник*, О.П.Злочевський - 128
 «Шутки и остроты Гоголя», *брошура*, М.С.Козман - 96
 «Шутки и остроты Пушкина», *брошура*, М.С.Козман - 96
 «Щоденники Ежена Делакура», *збірка*, б.а. - 111
 «Экономическое состояние Херсонщины в 1905 г.», *рукопис*, Є.П.Трифільев - 83
 «Элементы производственной эстетики на стройках и промпредприятиях», *метод. посібник* - 111
 «Элизе Реклю об общественном строе Северо-Американских Соединённых Штатов», О.О.Борзенко - 25
 «Эпрон», *спогади*. І.І.Володін - 110
 «Юморины-94», *програма*, В.І. Хайт - 189
 «Я буду ждать тебя». *н'еса*, Л.Я.Селотіна - 170
 «Яковенко», М.Д.Дихан - 119

ЗА ТЕМАТИКОЮ ТА ТИПАМИ ВИДАНЬ:

- Американська асоціація бібліотекарів, *проспекти*, - 154
 Астрофізика - *статті, рукописи, матеріали*, О.В.Смирнов - 178
 Бібліографічні та подорожні нотатки, І.А.Линниченко - 61
 З археології, філософії, літератури, педагогіки., *нотатки*, І.А.Линниченко - 61
 З астрономії та історії науки, *статті*, б.а. - 176
 З історії Візантії, *рукопис*, Є.М.Щепкін - 90
 З історії давньої культури - *рукописи*, Є.М.Щепкін - 90
 З історії євреїв, С.Я.Боровой - 101
 З історії і мистецтвознавства, *наукові статті*, б.а. - 144
 З історії інквізиції, православного богослов'я - *рукописи праць*, О.М.Кіітін - 53
 З історії місництва, *наукова праця*, О.І. Маркевич - 65
 З історії народної освіти., *праця*, М.С.Гриценко - 113
 З історії Німеччини, журналістики, філософії та педагогіки - *лекції, рукописи*, К.Д.Петряєв - 160
 З історії Новоросії та Одеси, *стаття*, О.І.Маркевич - 65
 З історії підводних човнів, О.О.Калініченко - 130
 З історії революційного руху 1905-1917 рр. на півдні України - *друковані відтиски та друкарські гранки монографій і статей*, К.С.Мельник - 149
 З історії робітничого руху 1871-1914 рр. у країнах Європи та США, історії та історіографії Німеччини - *праці*, К.Д.Петряєв - 160
 З історії Росії, України, *нотатки.*, І.А.Линниченко - 61
 З історії російської та всесвітньої літератури - *наукові праці*, О.І. Маркевич - 65
 З історії туризму, В.А.Короб - 135
 З історії філософії - *рукописи*, Є.М.Щепкін - 90
 З історії фінансових та банківських установ - *наукові праці*, С.Я.Боровой - 101
 З історії християнства - *рукописи творів*, О.С.Стурдза - 81
 З історії, історіографії та джерелознавства Росії, України та всесвітньої історії, *рукописи лекцій*, О.І.Маркевич - 65
 З історіографії та книгознавства - *наукові праці* С.Я.Боровой - 101
 Збірка нормативних актів - 111
 Збірки дитячих оповідань, Д.Л.Мордовцев - 67
 Каталог міжнародного будівельного форуму «Vira Ukraine!» - 175
 Каталоги видань російських та українських письменників XIX ст. - 188
 Конспекти краснавчої літератури з історії Естонії - 147
 Краснавча тематика, *видання* - 194
 Наукові конференції, конгреси та симпозиуми з історично-економічних проблем, С.Я.Боровой - 101

- Наукові рецензії на дисертації і монографії різних авторів, в т.ч.: Л.Ф.Тернового, Н.Я.Фіногіна, Л.Ф.Бутенко, Д.А.Драгомарецького, В.Н.Мазура, М.М.Дзядико, Н.К.Тяпкіна, *рецензії, П.В.Проскурін* - 162
- Німецька історія, історіографія, методологія історичної науки - *наукові праці, К.Д.Петряєв* - 160
- Нова історія європейських країн, *рукопис, Є.М.Щепкін* - 90
- Нотатки про війну 1813 р., *О.О.Яковлев* - 91
- Партизанська слава Одеси - *лекція-екскурсія (розділ «Підземний гарнізон»), В.А. Короб* - 135
- Періодичні видання СРСР, України та Росії, США, Ізраїлю, *довідник, М.Р.Бельський* - 96
- Портретні мініатюри старовинного роду Рибоп'єр - *нотатки, І.І.Володін* - 110
- Про Б.П.Бабкіна, М.П.Драгоманова, І.А.Линниченка, *рукописи, Г.Л.Малінова* - 147
- Про Велику Вітчизняну війну, *рукопис спогадів, М.Д.Дихан* - 118
- Про видавництва міст Херсона, Ізмаїла, Ростова-на-Дону, Мінська, Києва, Тирасполя, Єкатеринбурга, Талліна, Архангельська, *стаття, б.а.* - 96
- Про діяльність Г.С.Сковороди, М.В.Гоголя, К.Д.Ушинського, А.С.Макаренка, *статті, М.С.Гриценко* - 113
- Про діяльність Одеського слов'янського благодійного товариства, *довідна записка, І.А.Линниченко* - 61
- Про діяльність Херсонського губернського акцизного управління, *нарис В.С.Марков* - 66
- Про етнографічні звичаї народів Росії, *рукописи статей Є.Г. Соловйова і М.Кострова* - 71
- Про життя та діяльність К.Д.Ушинського та Я.А.Коменського - *навчальні діафілми, М.С.Гриценко* - 113
- Про значення О.С.Пушкіна, *І.А.Линниченко* - 61
- Про зустріч з Л.М.Толстим (з коментарями І.І.Володіна), *спогади, А.М.Володіна* - 110
- Про історію видавничої справи в Одесі, *стаття М.Р.Бельського* - 96
- Про Л.М.Толстого та Ясню Полянну, *спогади, І.І.Володін* - 110
- Про маєток у с. Мардарівці, *нарис, І.А.Линниченко* - 61
- Про малоросійську культуру, *І.А.Линниченко* - 60
- Про мінеральні води у Німеччині, *нарис, І.А.Линниченко* - 61
- Про мініатюрні книги, *стаття, М.Р.Бельський* - 96
- Про народні звичаї та пісні в Одесі, *стаття, О.І.Маркевич* - 65
- Про О.І. Маркевича, *І.А.Линниченко* - 60
- Про О.І.Маркевича з додатком списку його наукових праць (друк. екз.), *спогади І.А.Линниченка* - 65
- Про Одеський міський клуб мініатюрних книг, *стаття, М.Р.Бельський* - 96
- Про охорону та історію пам'яток історії та архітектури м. Одеси, *рукопис статті, В.А.Чарнецький* - 193
- Про політичні репресії 1930-х років, *Г.Л. Малінова* - 146
- Про професора Московського університету Н.С.Тихонравова «Казачество», *нарис, І.А.Линниченко* - 61
- Про професуру, *І.А.Линниченко* - 60
- Про Раду робітничих та солдатських депутатів, *довідна записка, І.А.Линниченко* - 61
- Про реорганізацію Одеського порту, *нотатки, В.М.Лігін* - 59
- Про репресовану одеську інтелігенцію - *нарис, О.В.Смирнов* - 177
- Про свою наукову діяльність, *довідна записка, І.А.Линниченко* - 61
- Про творчість Генріха Гейне, *Л.Ф.Воеводський* - 44
- Про театр, *рукописи спогадів та статей, В.С.Василько* - 141
- Про театральні вистави, *б.а.* - 141
- Радіовиступи - *тексти, Я.Й.Камінський* - 132
- Релігійний рух в Італії XI-XIII ст., *О.М.Клітін* - 53
- Рукописи інсценізацій, *В.С.Василько* - 141
- Рукописи монографій та підручників - 127 (І.М.Дузь)
- Спогади Л.Д.Менделєєвої, доньки Д. І.Менделєєва, дружини О.О.Блока (машинописна копія з позначками І.І.Володіна) - 111
- Спогади про закордонні подорожі, *рукопис, М.М.Кир'яков* - 52
- Спогади учасниці Громадянської війни Одеського підпілля в роки Великої Вітчизняної війни К.І.Николюк-Стугарьової - 138
- Створення Одеського державного літературного музею, *робочі матеріали, О.М.Бригін* - 103
- Українське мовознавство - *монографії та підручники, 155*
- Українські пісні - *нотатки, І.А.Линниченко* - 61

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Абеліов Лазар Тимофійович — 104
Абрагам Р.С. — 110
Абрагам С.Р. — 110
Абраїмов С. — 182
Абрамов В. — 98
Абрамова Е.П. — 110
Авагян Сірвард — 150
Аваліані С. — 61, 89
Аваліані С.А. — 60
Аваліані С.Л. — 24, 44
Авальяні К.Л. — 76
Авгітідіс Костас — 199
Автомонов П. — 125
Адам-Ламбер Жульєтта — 27, 29
Адов І.О. — 103
Азаров І.І. — 111
Айвазовський І.К. — 61
Акбройт Є.Я. — 196
Акріш Г.К. — 95
Аксаков І. — 45
Алдан-Семенов А. — 141
Александрович О. — 87
Алексєєв-Попов В.М. — 121, 140
Алексинський Г.А. — 89
Альбранд Емілія — 14
Альбранд К.О. — 14
Альбранд Лев Львович — 14
Альбранд М. — 14
Альбранд О. — 14
Альбранд Олександр Петрович — 14
Альбранд П. — 14
Альбранд Петро Львович — 14
Альбранд Стратоніка — 14
Амарантов Б. — 175
Амброз Ю. — 199
Амчиславський Б.С. — 141
Анатольєв С. — 94
Андрєєв А. — 142
Андрєєвський В.Є. — 45
Андрєєв В. — 100
Андрієвський К.Є. — 76
Андроніков К. — 38
Андросов Іван Ілліч — 15
Андросов Ілля Андрійович — 15
Анін О.І. — 165
Анов Микола Федорович — 15
Антонов М. — 171
Антонович І. — 47
Антропов В.І. — 71
Анциферов Л. — 88
Аракчєєв О.А. — 59
Арнаутов В. — 61
Артем — 127
Артемій — 36, 37
Атанасіу В. — 85
Атрахович З.Н. — 165
Афанасьєв Г. — 65
Афанасьєв Г.Є. — 88
Афанасьєв Г.О. — 44
Афанасьєва Г.А. — 110

Ахлопков — 71
Ахльостишев Д. — 87
Ахматова А.А. — 198, 199
Ашик М.В. — 95
Ашкеназі Л.Г. — 22
Бабель І. — 140
Бабкін Б.П. — 147
Багров М. — 36
Бадер В.А. — 162
Базілі Костянтин Михайлович — 14
Базілі Марія — 14
Байєр Л.Ф. — 37
Байков Кирило — 16
Байков Лев Львович — 16
Байков Лев Матвійович — 16, 17
Байков Сергій — 16
Байкова Віра Дмитрівна — 16, 17
Байкова Тамара — 16
Бак І.С. — 102
Балашов В.А. — 27
Балуков У.Т. — 162
Бальбі Адріан — 32
Бальмен О. — 45
Бандера Степан — 154
Бандурист А.З. — 152
Бант Н.М. — 110
Барановський — 14
Барановський Анатолій Андрійович — 92
Барашков В.І. — 165
Баркан С.О. — 170
Барклай де Толлі М.Б. — 58, 59
Барладяну В. — 149, 152
Бартєєв С.П. — 27
Барчєєвська (Родоканакі) Венчєслава Феліксівна — 74
Баршєв Д.С. — 27
Барятинський В. — 84
Баумгардєн — 46
Бачинська О. — 94
Бачинський Анатолій Діомидович — 93-95, 118
Башилов А. — 72
Бєз'язичний В.Л. — 184
Бєзант А. — 111
Бєзим'яний В.І. — 184
Бєйкот Н. — 58
Бєйліс Мендєль — 85
Бєккер А. — 72
Бєлен-де-Баллю О.С. — 37
Бєлєцький О. — 71
Бєлизький-Носиков П. — 72
Бєлінський М. — 45
Бєлєзовов Р. — 199
Бєляєв В. — 15
Бєльський Мирон Романович — 96, 97, 141
Бєрезовська (Богуцька) Камілія — 17
Бєрезовська Юлія — 17
Бєрезовський Андрій — 17
Бєрезовський Владислав — 17
Бєрезовський Генріх — 17

- Березовський Генріх Андрійович – 17
 Березовський Григорій – 17
 Березовський Конрад Генріхович – 17, 18
 Березовський Л.М. – 14
 Березовський Мартин – 17
 Березовський Матвій Олександрович – 17
 Березовський Микола – 17
 Березовський Тадеуш – 17
 Березовські – 17-18
 Бернар Сара – 29
 Бернардацци О. – 74
 Бернацький Володимир Олександрович – 18, 19
 Бернацький О.В. – 19
 Бернацький Олександр Олександрович – 18, 19
 Бертьє-Делагард Олександр Львович – 61, 65, 74
 Бехтерев В.М. – 148
 Беческу Міхай – 108
 Белов О.О. – 188
 Беляев В.С. – 165
 Бирильов І.О. – 21
 Бичков А.Ф. – 27
 Біланов Ігор – 157
 Білецький Є.Ю. – 110
 Білімович О.Д. – 44, 62
 Білоус Ф.Ф. – 124
 Білоусова Л.Г. – 146, 199
 Білярський Петро Спиридонович – 19, 20, 21, 41
 Бінов М.Л. – 95
 Бірюков В.П. – 161
 Блаватська О.Д. – 165
 Благовидов Микола Федорович – 22, 97
 Благовидова Ольга Миколаївна – 22, 97, 98
 Благой Д.Д. – 102
 Блок О.О. – 111
 Блудов Д.М. – 47, 50
 Бобошко Т. – 98
 Бобров Н.Ф. – 165
 Бобчев – 74
 Богданович Г. – 71
 Богданович О.В. – 141, 199
 Богданович-Мурзак Н.А. – 76
 Богоєва А. – 118
 Богомоленко В. – 175
 Богомолець О.О. – 169
 Богусловські – 17 –
 Богуцька (Березовська) Камілія – 17
 Богуцькі – 18
 Богуш П. – 199
 Боделан Р.Б. – 152, 153, 175
 Божко І. – 175
 Боїштян В.Є. – 165
 Бойко Ю. – 175
 Боленбрух А.Т. – 199
 Бондаренко (Скобникова) Катерина – 23, 24
 Бондаренко Ілья Васильевич – 24
 Бондаренко Іван Михайлович – 23
 Бондаренко К.О. – 24
 Бондаренко М.І. – 24
 Бондаренко Микола – 23
 Бондаренко Надія – 23
 Бондаренко Олексій – 23
 Бондаренко Петро – 24
 Бондаренко Поля – 24
 Бондаренко Рая – 24
 Бондарін С. – 103
 Бондарчук М. – 142
 Борзенко Віктор Михайлович – 27
 Борзенко О.О. – 24-27, 115
 Борзенко Олександр Олександрович – 24
 Борзенко Олександр Олександрович – 24
 Боринська Марія Миронівна – 98
 Боринський Аба Маркович – 98
 Боринський Ісаак Абович – 98
 Борисов Іван Олексійович / Інокентій / – 50
 Бормусов Е.А. – 166
 Боровой Саул Якович – 100, 101
 Боровой Яков Аронович – 100
 Бородин О.П. – 179
 Боскан – 58
 Ботев Христо – 100
 Ботук – 201
 Боффо – 193
 Бочаров В.Г. – 108
 Бражелон, віконт – 172
 Брежнев Л.І. – 151
 Бречкевич М.Б. – 74
 Бригін Микита Олексійович – 102
 Брикнер О.Г. – 32
 Брилінг Єлизавета Давидівна – 100
 Бровкович Олександр Іванович / Никанор / – 70
 Бровченко В. – 184
 Бродовський Ісидор Романович – 201
 Бродський Б.О. – 165
 Бртошновський О.П. – 62
 Брун (Де-Рібас) Юлія Феліксівна – 31
 Брун Генріх Карлович – 31
 Брун Генріх Пилипович (Філіпович) – 31
 Брун Карл Пилипович (Філіпович) – 31
 Брун Людовик / Людвіг Пилипович (Людвіг Філіпович) – 31
 Брун Люція Пилипівна (Філіпівна) – 31
 Брун Люція Карлівна – 31
 Брун Октавія Пилипівна (Філіпівна) – 31
 Брун Олександр Львович – 32
 Брун Пилип (Філіп) Карлович – 29, 30, 31, 32
 Брунс (Валікер) Єлена – 33
 Брунс Генріх – 32
 Брунс Кароліна – 32
 Брусилів О.О. – 17 –
 Буадзе Г.М. – 40
 Бугов І. – 104
 Бугова Лія Ісаївна – 103, 104
 Будищев О. – 88, 89
 Бузгалін А.В. – 162
 Буйко О.С. – 165
 Букатов С.О. – 171
 Буковецька (Карманова) Ірина Євгенівна – 35
 Буковецька Парасковія Осипівна – 33, 35
 Буковецька-Бутенко Віра Опанасівна – 34

- Буковецька-Карманова (Бутенко) Ірина Євгенівна — 34, 35
 Буковецький Євген Йосипович — 34, 35
 Булатов І.О. — 169
 Булатов М.О. — 169
 Булацель (Тройницька) Віра — 84
 Буліч М.Н. — 20
 Бунін І.О. — 88, 89
 Бурлаченко Н.М. — 95
 Бурчо Л.Г. — 175
 Буряк Н. — 162
 Бутаслав Ф.І. — 20, 21
 Бутаков В. — 87
 Бутенки — 33
 Бутенко (Буковецька) Віра Афанасіївна (Опанасівна) — 35
 Бутенко (Буковецька-Карманова) Ірина Євгенівна — 34
 Бутенко (Нілус) В.Б. — 34
 Бутенко В.О. — 35
 Бутенко Володимир Миколайович — 34, 35
 Бутенко Володимир Пилипович — 33
 Бутенко Гаврило Іванович — 35
 Бутенко Є. — 35
 Бутенко Євген Миколайович — 34, 35
 Бутенко Євген Пилипович — 33
 Бутенко Єфросинія Онуфрійвна — 33
 Бутенко Іван Пилипович — 33
 Бутенко Л.Ф. — 162
 Бутенко М.Ф. — 35
 Бутенко М.Ф. — 35
 Бутенко Микола — 33
 Бутенко Микола Пилипович (Філіпович) — 33, 35
 Бутенко Олександр Пилипович (Філіпович) — 33, 34
 Бутенко П.О. — 35
 Бутенко Пилип (Філіп) Савович — 33, 34
 Бутенко С. — 171
 Бутенко Сава Іванович — 33, 34
 Бутмі П.Й. — 68
 Бушмич Д.С. — 165
 Бялковська Ганна (Анна) Вацлавівна — 36
 Бялковський Марк Миколайович — 36
- В'яземський** — 58
 В'язовський Г.О. — 125
 В'язовський І.О. — 165
 Вавілов М.І. — 163
 Вазов Г. — 100
 Вайнштейн О.С. — 105, 106
 Вайсброд Захар Мойсейович — 135
 Валицький В. — 72
 Валікер (Брунс) Єлена — 33
 Ван дер Хорст Х.С. — 151
 Ван дер Шкруф Єлизавета Андріївна — 115
 Ванжандр Анн-Марі — 152
 Ванічкін О.О. — 165
 Варнаков Є.Д. — 188
 Варун-Секрет С. — 51
 Василевська З. — 98
- Василевський С. — 110
 Василій, архієпископ Полоцький і Вітебський — 50
 Васильєв Н. — 171
 Васильєв С.Ф. — 165
 Василько (Міляєв) Василь Степанович — 141, 142
 Василько (Розумовська) Юлія М. — 141, 142
 Василько В. — 203
 Ведута П.П. — 158
 Везно А. — 35
 Вейденбаум Є.Г. — 32
 Вейсберг Марія — 27
 Венгер Г.Є. — 165
 Вергун Д.М. — 27
 Верді Д. — 179
 Веріго О. — 45
 Верн Ж. — 159
 Вершков — 71
 Веселаго А.В. — 188
 Веселовський К.С. — 21
 Веселовський М. — 74
 Веселовський О. — 61
 Веселовський О.М. — 20
 Весенін Є.М. — 103
 Веске Т.Я. — 179
 Вилкун М. — 175
 Виноградов Костянтин Олександрович — 106, 107, 108
 Виноградов М. — 40
 Виноградова Зоре Аблякимівна — 106, 108
 Виноградови — 106
 Винокамнев А. — 105
 Висніовський О. — 28
 Вишня Остап — 122, 123
 Вігель-Панччлідзів П.О. — 27
 Візар, де — 89
 Вілінська Пелагея Іванівна — 37
 Вілінський Валерій Сергійович — 37
 Вілінський Сергій Григорович — 36
 Вінграновський М.С. — 171
 Вітте С.Ю. — 27, 79
 Віттегебен — 91
 Віхрев В — 142
 Віцин О. — 71
 Владикін — 68
 Владикін П.І. — 56
 Вовк Ф.К. — 76
 Вовман Ф.Д. — 138
 Вогое Ежен Мелькіор, віконт — 27
 Водинін В.Ф. — 95
 Водозовов А.М. — 165
 Водотика С. — 94
 Восводський Л.В. — 32
 Восводський Л.Ф. — 44
 Войно-Ясенецький В.В. — 165
 Волинський К. — 171
 Волков А. — 105
 Волков В.О. — 106
 Волконський С.Г. — 193
 Володимиров В.М. — 27
 Володін Іван Іванович — 108

- Володіна А.М. — 110, 111
 Володіна Н.В. — 110
 Володіна О.І. — 111
 Волошин — 84
 Волошко І.Є. — 125
 Волховський — 142
 Волчанецька С. — 171
 Вольдман Я.Л. — 95
 Вольський С.О. — 111
 Вольф — 179
 Воринець Є. — 89
 Воробйов А. — 72
 Воровський Вацлав — 190
 Воронов П.С. — 21
 Воронова Ольга Володимирівна — 112
 Воронцов М.С. — 15, 25, 52, 64, 77, 86
 Воронцова Є.К. — 81
 Востоков О.Х. — 21
 Врангель О. — 61
 Врангель П.М. — 35, 139
 Вулф Е. — 152
 Вускович М.М. — 18
 Вучина І.Г. — 60
 Вяземський П.А. — 21
- Гаврюшенко А.** — 171
 Гагарін — 50
 Гагарін Анатолій — 80
 Гагарін Григорій Іванович — 80
 Гагарін Євген — 80
 Гагарін Ю.О. — 138
 Гагарін Юрій — 80, 81
 Гагаріна (Стурдза) Марія Олександрівна — 80
 Гагаріна М.О. — 81
 Гагаріна Ольга — 80
 Гагаріна-Стурдза (Пюеш) Ганна Григорівна — 80
 Гагаріна-Стурдза Марія Дмитрівна — 80
 Гагаріна-Стурдза О.Г. — 81
 Гагаріна-Стурдза Ольга Євгенівна — 80
 Гагарін-Стурдза Андрій Григорович — 80
 Гадомська (Шеміот) Єлизавета — 86
 Гайдаржи — 119
 Гайос Сергій Іванович — 38
 Гакебуш Л.М. — 142
 Галицький О. — 14
 Галіфе — 89
 Галіфе Г. — 88
 Галкер Я. — 145
 Галкін І.С. — 161
 Гамалея М.Ф. — 197
 Ганєв О.Ф. — 69
 Гапон — 75
 Гаранін В. — 171
 Гарбузов Г. — 175
 Гарібальді — 23
 Гарін-Михайловський М.Г. — 199
 Гарріс Анна — 39
 Гарріс Е. — 39
 Гарріс Едмонд (Едмунд) Генріхович — 38
 Гарріс Наталі — 39
 Гарріс Самоель — 39
- Гаско М.Є. — 184
 Гатеський — 58
 Гауптман Г. — 68
 Гейд Вільгельм — 32
 Гейне Генріх — 44
 Гензелович — 29
 Генов Іван — 118
 Георг (Жорж) Едуардс — 46
 Гербст Н. — 39
 Германов І. — 118
 Герцен О.І. — 146
 Герцо-Виноградський П.Т. — 91
 Герье В.І. — 45
 Гессен Д. — 169
 Гете Г. — 47
 Гефт М.А. — 139
 Гіртнер М. — 56
 Гітельмахер М.Б. — 141
 Главче Є.С. — 129, 186
 Главчев Тодор — 118
 Гладков Н.Р. — 165
 Гладковська А.І. — 121
 Гладкон І. — 87
 Глазунов І.С. — 110
 Глебів Л. — 45
 Глинський Б. — 67
 Глобачев В. — 88
 Глотов А.Л. — 125
 Глухов В.В. — 169
 Гмиря А.І. — 165
 Гнатюк Д.М. — 110
 Гоголева Е.Н. — 126
 Гоголь М.В. — 68, 96, 113, 199, 203
 Голишев О. — 171
 Голіков Зіновій — 39
 Голіков Леонід — 39
 Голіков Володимир Іванович — 39
 Голіков Зіновій Іванович — 39
 Голікова (Яворська) Олімпіада — 39
 Голікова Валентина Костянтинівна — 39
 Голікова І.Г. — 40
 Голікова Марія — 39
 Голікова С.С. — 40
 Голікова Софія — 40
 Голікови — 39
 Голіцин — 50, 81
 Голіцин-Онегін М.М. — 56
 Голованівський С. — 142
 Головань В.І. — 199
 Головін М.М. — 17 —
 Голодницький О. — 105
 Голота В. — 171
 Голубенко Г. — 189
 Голубенко Ю.Є. — 165
 Голубинський Є.Є. — 19
 Голубовський Є. — 125, 171
 Голумбієвська Г. — 153
 Голумбієвська Г.В. — 151
 Гольденберг Олександр Львович — 112, 113
 Гольдфельд Н.Г. — 165
 Гончаренко С.Н. — 165
 Гончарова Маріанна — 189

- Горанський В. — 15
 Горб В.Д. — 181
 Горбань А.І. — 165
 Горбачев Л.І. — 151
 Горбачов М.С. — 150
 Горбунов С. — 136
 Горгіладзе Т.У. — 165
 Гордієвський М.І. — 44
 Гордон А.М. — 35
 Гордон Борис — 39
 Горов — 66
 Горенштейн Ф. — 111
 Горизонтов О. — 15
 Горін-Горайнов Б. — 56
 Горленко М. — 72
 Городцов В. — 61
 Горшков П. — 35
 Горький М. — 94
 Гохман Х.І. — 100
 Гоц А.Р. — 28
 Гоцуленко В. — 174
 Градовський О. — 71
 Грановський Т.Н. — 90
 Гржибовський М. — 184
 Григорін П. — 35
 Григорович Віктор Іванович — 40, 41, 44, 45, 55, 60
 Григорович Олександр — 41
 Григорович Олімпій — 41
 Гридін В. — 141, 171, 199
 Гриневецький С.Р. — 157
 Гринман Анна Миколаївна — 37
 Грипенберг Олександр — 27
 Гриценко А. — 162
 Гриценко Михайло Семенович — 113
 Гриценко С. — 114
 Гриценко М.С. — 113, 114
 Гришин Т.І. — 111
 Гроздинський П.М. — 181
 Гроссфельд (Гроссфельд) Юрій (Юлій) Ісидорович — 42
 Гросул-Толстой В.І. — 66
 Грохольська (Шеміот) Михалина — 86
 Грохольська М. — 87
 Грузинський-Лазарев А. — 88
 Грушевський М. — 61
 Грушевський М.С. — 61, 65
 Губонін П.І. — 68
 Гудков О.В. — 111
 Гузхарська М.В. — 165
 Гулін В.І. — 95
 Гуляев Є.І. — 182
 Гумбольдт В. — 19, 20
 Гурбан Йосип — 56
 Гурвіц Е. — 154, 189
 Гуревич А.І. — 68
 Гуржій І.А. — 102
 Гуркович В. — 199
 Гучков О.І. — 17 —
- Д'Артаньян** — 172, 173
 Давиденко В. — 175
- Давидов І. — 171
 Давидов Н.С. — 28
 Давіташвілі Л.Ш. — 108
 Дайліс І.Л. — 141
 Данилевський Г. — 45
 Дануленко — 171
 Данчев Л.Д. — 165
 Данчич — 72
 Даргомижський О.С. — 179
 Дашков О. — 87
 Де Візар — 89
 Де Волан — 193
 Дебу — 46
 Девицький Ф.В. — 141
 Девід Р. — 193
 Дедичко З. — 14
 Дезімоні Корнеліо — 32
 Дейнека Василь — 137
 Дейнека І.Я. — 164
 Деянов І.Д. — 25
 Демидов Павло Геннадійович — 114, 115
 Демидов А. — 94
 Демичев К.Н. — 165
 Денисов Г.В. — 182
 Денисюк І. — 115
 Денікін А.І. — 66
 Дерibas — 189
 Де-Рібас (Брун) Юлія Феліксівна — 31
 Де-Рібас (Дерibas, Дерibas) Єлизавета — 115
 Де-Рібас (Дерibas, Дерibas) Іосиф — 115
 Де-Рібас (Дерibas, Дерibas) Людвіг / Луї-Антоній-Михайло / Михайлович — 115
 Де-Рібас (Дерibas, Дерibas) Михайло-Еммануїл Феліксівич — 115
 Де-Рібас (Дерibas, Дерibas) Олександр — 115
 Де-Рібас (Дерibas, Дерibas) Ольга — 115
 Де-Рібас (Дерibas, Дерibas) Фелікс — 115
 Де-Рібас Михайло Михайлович — 61
 Де-Рібас Фелікс — 193
 Дерюжинський А.Ф. — 35
 Дебов С. — 165
 Джаліашвілі — 165
 Джамагорцян А.В. — 22, 97
 Джассим Фалах Х. — 125
 Дзержинський Ф.Е. — 138, 139
 Дзядик М.М. — 162
 Дивний І.В. — 147, 199
 Дикий В.М. — 169
 Димитров Г. — 100
 Димитров Георгій — 118
 Димитров Є. — 100
 Димич Іван — 122
 Димо Е. — 119
 Димчев Т. — 100
 Дирович А. — 15
 Дихан А.Д. — 118
 Дихан Ігор — 119
 Дихан М. — 94
 Дихан Михайло Дмитрович — 116-120
 Дібіч-Забалканський І.І. — 59
 Дідик Ганна — 154
 Дмитрієв С.Д. — 102

- Дмитрієва А.М. – 182
 Доброклонська Марина Григорівна – 43
 Доброклонський Олександр Павлович – 42, 43, 44
 Добролюбський Костянтин Павлович – 120-121
 Добужинский М. – 36
 Довбуш О. – 204
 Доливо О. – 169
 Домашньов С.Г. – 21
 Дорош П. – 72
 Драгнев С. – 119
 Драгоманов М.П. – 147
 Драгомарецький Д.А. – 162
 Дринов – 74
 Дробович П. – 14
 Дубельт – 115
 Дубенко Г.М. – 157
 Дубов Л. – 17 –
 Дубров Б. – 158, 171
 Дубровін М.Ф. – 27
 Дугельний Г.О. – 165
 Дузь Іван Михайлович – 121
 Дузь Л.І. – 125
 Дузь М.І. – 125
 Дукакіс М. – 151
 Думбадзе А.І. – 66
 Дусинський І.І. – 24
 Дядюша Г.Ф. – 165
 Дьяков Г.І. – 125
 Дьяковська А.Ф. – 81
 Дьяковська Марія-Целіна Едуардівна – 81
 Дьяконов В.М. – 72
 Дьяконов Василь Михайлович – 72
 Дьяконов Михайло Олексійович – 72
 Дьяконов Н.В. – 72
 Дьяконова (Маркевич) Софія Іванівна – 72
 Дьяконова (Пилипенко) Софія Михайлівна – 72
 Дьяконова О. – 72
 Дьяконова С.М. – 72
 Дьяконова С.М. – 72
- Едлинский А.А.** – 66
 Едлінг (Стурдза) Роксандра Скарлатівна – 80, 81
 Едуардс Борис Васильович – 41, 45-47, 88
 Едуардс Вільям – 46
 Едуардс Георг – 46
 Едуардс Йозеф – 46
 Едуардс Муся – 46
 Едуардс Петро Осипович – 46
 Елі Річард – 27
 Енгельгард О.П. – 79
 Енгельгардт Н. – 81
 Ерделі – 47
 Ерделі Борис Миколайович – 48
 Ерделі Віра Костянтинівна – 48
 Ерделі Володимир Якович – 47
 Ерделі Єгор Якович – 48
 Ерделі Микола Володимирович – 47
 Ерделі Микола Петрович – 48
- Ерделі Ніна – 48
 Ерделі Олександр Семенович – 47
 Ерделі Олімпіада Яківна – 48
 Ерделі Павло Петрович – 48
 Ерделі Петро Петрович – 48
 Ерделі Семен Якович – 47
 Ерделі Серафима Петрівна – 47
 Ерделі Сергій Миколайович – 48
 Ерделі Христофор Петрович – 48
 Ерделі Яків Володимирович – 47
 Ерделі Яків Павлович – 47
 Еренбург І. – 100
 Ермолов А.С. – 26
- Єзерська Б.** – 188
 Єлагін Г.В. – 70
 Єлагіна І.І. – 70
 Єрґівс І.Д. – 119
 Єрмоленко Г. – 100
 Єрмолов М. – 61
 Єрошевський Т.І. – 165
 Ессен Л. – 75
 Єфет В.О. – 165
 Єфремов П.А. – 45
- Жарко Я.** – 63
 Железняк В. – 141
 Желев Желя – 117
 Желихівська Н.В. – 89
 Желиховська В. – 45
 Жирмунський А.В. – 108
 Жовнерович Л.С. – 166
 Жолобов М.В. – 175
 Жужи Д.І. – 182
 Жук М.І. – 140, 141
 Жуков-Вережников М.М. – 138
 Жуковський А.В. – 147
 Жуковський Михайло Павлович – 126
 Жуковський П.М. – 181
 Журавин Ю. – 69
- Заболотний Д.К.** – 196
 Заверюха Р.В. – 161
 Загоруйко В.А. – 184
 Заградська Лідія Василівна – 176, 177
 Зайцев С.Н. – 141
 Заль Е. – 33
 Замриборщ Ф.С. – 108
 Занегін А.Г. – 162
 Зарецька І.І. – 188
 Захаров А. – 141
 Збандут І.С. – 166
 Збандуто Степан Федорович – 126, 127
 Збарський М.І. – 162
 Зелений О.П. – 74
 Зелений Павло Олександрович – 44, 45, 73
 Зельдіс І.В. – 188
 Зенкевич Л.О. – 108
 Зернов С.Х. – 108
 Зерновий Олег – 143
 Зинаїдов А. – 105
 Зільберштейн Л.І. – 182

- Зімін О.О. — 102
 Златарський — 74
 Златарський В.І. — 74
 Зленко Г.Д. — 141
 Злочевський Петро Опанасович — 127, 128
 Зміско-Сенишин Г. — 153, 154
 Значко-Яворська О.О. — 46
 Золотарьов В.Н. — 108
 Золотарьов М.М. — 165
 Золотухін М.П. — 188
 Зуев Л. — 171
 Зув О.С. — 188
- Ібсен Г.** — 68
 Іваненко З.І. — 155
 Іванов І.І. — 44
 Іванов Н. — 199
 Іванов О.О. — 62
 Іванов П. — 61
 Іванов Ю.М. — 188
 Іванова (Сухих) О.Д. — 169
 Іванович В. — 171
 Івасюк О.І. — 125
 Іглицький М.М. — 23
 Ізмайлов Олександр Олександрович — 48
 Ізраельсон Мері Мойсеївна — 129
 Іконников В.С. — 32
 Ілієва Русанка — 99
 Ільїн Т.Г. — 165
 Інбер В.М. — 199
 Інглезі — 17 —
 Інглезі Віра Дмитрівна — 16
 Інглезі Дмитро Спиридонович — 49
 Інзов І.М. — 86
 Іноземцев Ю.М. — 141
 Інокентій /Борисов Іван Олексійович/ — 47, 50
 Іофчоглу В. — 157
 Іречек К.Й. — 30
 Істрін В.М. — 36
 Ісупов С. — 40
- Кавецький Р.Є.** — 185
 Казаков І.Г. — 182
 Казалет Є.О. — 27
 Казас Ілля Азарович — 200, 201
 Казасов Димо — 100
 Казначев О. — 87
 Калачов М.В. — 71
 Калініченко Олександр Олександрович — 129
 Калоті К.П. — 75
 Каманін М. — 61
 Каменецька М. — 73
 Каменс Л. — 147
 Каменев Сергій — 51
 Каменев Сидір — 51
 Каменсва Авдотія Сидорівна — 51
 Каменсви — 51
 Каменський С.Т. — 143
 Камінська Бетя Йосипівна — 133
 Камінська Віра Григорівна — 133
 Камінський Я.Й. — 188
- Камінський Яків Йосипович — 131
 Кампіоні М.М. — 194
 Канаки С. — 46
 Кандиба О.І. — 63
 Канівець В. — 125
 Канкрін Є.Ф. — 86
 Каннічі Лінн Кей — 152
 Каподистрія Іоан — 81
 Капустин М.М. — 28
 Караванська (Строката) Н.А. — 150
 Караванський С.Й — 153
 Карагезов Радослав Крайчев (Раді Красвич) — 139
 Карамзин — 69
 Караулов Г.Е. — 32
 Каргашин Л.В. — 165
 Карев Т. — 184
 Каришковський П.О. — 144
 Карлтон Юнг Джеймс — 29
 Карманов Володимир Митрофанович — 34, 35
 Карманова (Буковецька) Ірина Євгенівна — 35
 Карманський П. — 63
 Карпенко-Карий І. — 180
 Карпинська Ніна — 142
 Картамишев К. — 45
 Катаєв В.П. — 199
 Катерина II — 46, 73, 88
 Катоні Антоніо — 22
 Кацнельсон Л.А. — 165
 Каченовський Д.І. — 71
 Кашенський — 74
 Кашинцев Л.Т. — 165
 Кащев Б.А. — 192
 Кащенко А.І. — 162
 Кеба О.В. — 125
 Келеповський Сергій Іполитович — 51
 Кеннеді Джозеф — 153, 154
 Кеппен П.І. — 32
 Килимник О.В. — 125
 Кир'яков М.М. — 51, 69
 Кир'яков Михайло Михайлович — 51
 Кирилов З. — 22
 Кирпель І. — 125
 Кирпичников А.І. — 27
 Кирпичников О.І. — 44, 45, 74
 Кирьязов А.Я. — 119
 Кисе — 119
 Кислок В.О. — 188
 Кінборн — 34
 Кіплінг — 135
 Кіхнер П. — 73
 Кіч Марія Фердинандівна — 64
 Класовський В.І. — 20
 Клец Олександр — 158
 Клітін Олександр Михайлович — 52, 53
 Клітіна Антоніна Павлівна — 53
 Клодт В. — 38
 Клодт П. — 38
 Клюк І.В. — 165
 Ключеві С.І., О.І. — 165
 Князев А. — 175
 Кобилянська Ольга — 141

- Кобле Ф.О. — 50
 Ковалевський Є.І. — 165
 Коваленко С.І. — 131
 Коваленко С.О. — 125
 Коваль В. — 153
 Коваль В. — 175
 Коваль О. — 56
 Ковальов Є.П. — 138
 Ковальов Л. — 178
 Ковальов О.І. — 165
 Ковбасюк С.М. — 93
 Ковганюк С.І. — 171
 Ковтурман К.К. — 154
 Ковчак П.П. — 157
 Коденчук О.Г. — 153, 154
 Кожевников В.О. — 27
 Кожокару В.М. — 95
 Козлов (Лігін) Валеріан Миколайович — 59
 Козлов А.А. — 61
 Козлов М.М. — 95
 Козловський І. — 142
 Козловські-Сухомлинські — 54
 Козман М.С. — 96
 Коларов В.П. — 139
 Колісніченко О. — 171
 Колмановський Є. — 100
 Кологривов В.Д. — 46
 Коломієць А. — 125
 Колонтай О.М. — 199
 Комаров М.Ф. — 39
 Комаровський І.Л. — 157
 Коменський Я.А. — 37, 113
 Комнін П. — 37
 Компаніченко Петро Фокич — 133, 134
 Кондаков М. — 61
 Кондаков Н.П. — 44
 Кондратенко Р.І. — 46
 Кондратьєв Андрій Васильович — 53
 Кондратьєви — 53
 Коні А. — 61
 Конічек С.О. — 27
 Коноваленко Д. — 158
 Коновалова-Айсфельд О.В. — 157
 Коновніцин О. — 88
 Кононенко М. — 63
 Копиленко О. — 142
 Копитін С. — 47
 Копп О.П. — 166
 Корейво Б.О. — 38
 Коренев В.В. — 46
 Корецька О.А. — 157
 Корнійчук А.Е. — 126
 Корнійчук Олександр Є. — 122, 123, 126, 142, 180
 Корнілов А.Ф. — 165
 Корнілов Л.Г. — 35
 Короб Вадим Абрамович — 134
 Коробко Дмитро Павлович — 136
 Короленко В.Г. — 76, 88, 188
 Корсак-Дігбі Є. — 56
 Корсан К. — 56
 Корхов С.С. — 165
 Корш Ф. — 27, 61, 74
 Косинський В. — 88
 Костанді Кіріак — 143
 Костров М. — 71
 Костюшко Т. — 88
 Котелянська К.Є. — 165
 Котелянський Е.О. — 165
 Котляревська Н.М. — 171
 Котляревський — 122
 Котляревський Павло Петрович — 21, 54
 Котович М.О. — 171
 Котовський Г.І. — 118, 184
 Кочерга І. — 142
 Кочкар'єв О.І. — 165
 Кочубинський Олександр Олександрович — 44, 54, 62, 73
 Кравченко В. — 63
 Кравченко М.Ф. — 151
 Кравченко Н.Н. — 166
 Кравчук В. — 125
 Кравчук Л.М. — 152
 Кравчук П.И. — 142
 Красвський А.О. — 20
 Крайнев Антон — 143
 Крайнев Д.К. — 143
 Крайчева Вела Рачевна — 139
 Красников П.Г. — 165
 Красновид Т.О. — 165
 Красовський — 50
 Краузе В. — 68
 Крафтан М.Я. — 35
 Кременський Володимир — 131
 Кржечковський Антон Ігнатович — 81, 82
 Кржечковський В.К. — 82
 Кржечковський Вацлав — 81
 Кржечковський Г.К. — 82
 Кржечковський Георгій — 81
 Кржечковський Казимир Антонович — 81, 82
 Кржечковський Станіслав — 81
 Кривицький О.К. — 165
 Кривусев Георгій Семенович — 24
 Кривусева Антонина Алексеевна — 24
 Кривусьов Олексій — 23
 Крижановський П. — 74
 Крим П.А. — 147
 Кричевська — 14
 Кролевська П. — 165
 Круг Ф.І. — 21
 Кругляков М. — 84
 Крупська Н.К. — 112, 127, 139
 Крушельницький О. — 63
 Кршивицький П. — 68
 Куварзін Анатолій Іванович — 137
 Кудрявцев З. — 111
 Кудрявцев М. — 56
 Кудрявцев Н. — 56
 Кудрявцев Олександр Миколайович — 55
 Кудрявцева Л. — 56
 Кудрявцева П. — 56
 Кудряшев П. — 91
 Кузманім В.К. — 56
 Кузнецов Полікарп Олексійович — 57

- Кузовкін (Ніколаєв) Микола Іванович — 56, 57
 Кузовкін С. — 56
 Кузовкіна Клавдія — 56
 Кулаков В. — 68
 Кулеш О.П. — 165
 Кулик — 139
 Кулініч І.М. — 118
 Куліш О.М. — 89
 Кулозін А.М. — 79
 Купер Ф. — 159
 Купчин А.А. — 111
 Курбас Лесь — 141, 142, 203
 Курдявцев О.М. — 55
 Курява М.Т. — 165
 Кутепов О.П. — 35
 Кухта — 58
 Кухта Г. — 58
 Кухта Костянтин Павлович — 58
 Кухта Марія Анатоліївна — 58
 Кухта Павло Григорович — 54, 58, 68
 Кучков І. — 14
 Кучма Л.Д. — 151
- Лавров** О. — 84
 Ладженський Б.І. — 175
 Лазарев Є.М. — 188
 Лазарев Л. — 189
 Лазарева Г.Я. — 171, 204
 Лазаренко Л.Ф. — 165
 Лазурський В.Ф. — 62
 Ламбрев Коста — 100
 Ланге Г.А. — 192
 Ланжерон Олександр Федорович /Луї Олександр Андре/ — 15, 49, 50, 58, 193
 Лапшо-Данилевський О.С. — 62
 Лардецький В. — 14
 Лардецький Є. — 14
 Ларін І.В. — 182
 Ласкін Б.С. — 124
 Лассота Еріх — 30
 Лаубманн Георг — 32
 Лачинов — 51
 Лебедєва Е.І. — 200
 Лебідь Микола — 154
 Левановська О. — 73
 Левицька (Черкунова) Віра Миколаївна — 139, 140
 Леві Борис Захарович — 200, 201
 Леві В.З. — 201
 Леві Захарій Борисович — 201
 Левіна М.І. — 159
 Левські Васил — 100
 Левтюх В.І. — 165
 Легеза Г.В. — 165
 Леженков Ф. — 182
 Лейбенон В.Д. — 51
 Лейфер Д.Ш. — 75
 Ленін В.І. — 204
 Леонтович Ф. — 71
 Леонтовська Т.Д. — 46
 Лернер М. — 88, 89
 Леруа Л. — 199
- Леруа-Больє Поль — 27
 Лехнер — 193
 Лещенко Петро — 177
 Лесков М.С. — 47
 Ливанов К.В. — 182
 Ликов Костянтин Якович — 60
 Линник Л.О. — 165
 Линник Л.Ф. — 165
 Линниченко А. — 62
 Линниченко Іван Андрійович — 44, 60, 65, 88, 115, 147
 Линниченко Лідія Іванівна — 61
 Линниченко Н. — 61
 Линниченко С. — 62
 Линниченко А.І. — 60, 62
 Липа Іван Львович — 62
 Липовецька Є.М. — 165
 Лисенко В. — 171
 Литв'яков Ф.І. — 158
 Литвак Б.Д. — 175
 Литвинович М. — 63
 Лібман Є.С. — 165
 Лівшин С. — 189
 Лігін (Козлов) Валеріан Миколайович — 59
 Лінн Кей Каннічі — 152
 Ліпкевич Ян — 40
 Ліпсяк І. — 87
 Лісаневич Григорій Іванович — 59
 Ліст Ф. — 47
 Літке Ф.П. — 21
 Ліхманович (Морська) М.І. — 56
 Логай І.М. — 165
 Логінов О.Г. — 84
 Логовський О. — 87
 Лоза Г.М. — 182
 Лозовський О. — 189
 Локтіонов І.І. — 95
 Ломоносов М.В. — 20
 Лонгінов М.М. — 115
 Лорович Венедикт Вікентійович — 63
 Лук'янчук І.І. — 124
 Лук'яненко Л. — 150, 154
 Лункін Г. — 165
 Луньяк М. — 73
 Луцик Г.А. — 118
 Лучич — 193
 Лущик Сергій Зенонович — 140, 199
 Любимий М.Г. — 125
 Любич Ю. — 91
 Лясковський В. — 171, 184
 Ляскоронський В. — 61
- Мавроди** — 119
 Мавродін В.В. — 102
 Магницький М.І. — 52
 Мазаракі О. — 87
 Мазур В.Н. — 162
 Майоров Н. — 125
 Майстровий Я.Я. — 199
 Майчук Ю.Ф. — 165
 Макаренко А.С. — 113, 127, 147
 Макаров П.Г. — 165

- Макаров С.М. — 165
 Макаров С.О. — 129
 Макаров Ю. — 125
 Макаров Ю.М. — 108
 Макарова М.Ф. — 162
 Макензі Уоллес Дональд — 27
 Маковій О. — 63
 Максименко В. — 188
 Маланчук В.Е. — 161
 Малєєв О. — 45
 Малиновська А. — 66
 Малінін І.М. — 84
 Малінов Л.І. — 147
 Малінов Л.М. — 103
 Малінова Галина Леонідівна — 99, 146, 199
 Манасси — 19
 Мандес М.І. — 44
 Мансуров П.Б. — 27
 Мао Ха — 108
 Мар'яненко [І.] — 142
 Маразлі Григорій Григорович — 59, 63, 64, 198
 Маразлі Григорій Іванович — 63
 Маринеско О.І. — 199
 Маришев Ю.О. — 165
 Марінов Васил — 119
 Марія Федорівна, імператриця — 59
 Маркарян В.Х. — 165
 Маркевич Арсеній — 65
 Маркевич В.І. — 65
 Маркевич Л.С. — 65
 Маркевич М.І. — 65
 Маркевич Олексій Іванович — 60, 62, 64, 65, 198
 Маркевич П.І. — 65
 Маркевичі — 72
 Маркелов Григорій Іванович — 148
 Марков Володимир Сергійович — 65, 66
 Марков М. — 66
 Марков О. — 66
 Марков Сергій Володимирович — 66
 Марковська Ф. — 14
 Маркс А.Ф. — 88
 Маркушевська Раїса Філімонівна — 204
 Маркушевський Петро Трохимович — 171, 202-204
 Маркхем Клемент — 32
 Мармур Р.К. — 165
 Мартенс Ф. — 71
 Мартос Б.Н. — 63
 Марухін В.В. — 110
 Мархоцькі (Мархотські) — див. Сцибор-Мархоцькі
 Марцишек Галина Павлівна — 135
 Марченко А. — 125
 Маршаль О.Л. — 81
 Маршаль Ольга — 80
 Мас К. — 47
 Масарик Т.Г. — 37
 Масс Н. — 73
 Матіс Т.О. — 188
 Матоуш Р. — 27
 Матренко А. — 95
 Мачехін В.О. — 165
 Машура Л. — 52
 Маяк І.Ф. — 125
 Медведєв Р. — 147
 Меженко Ю. — 142
 Межеричер П.І. — 91
 Мейер З.М. — 169
 Меліков П. — 62
 Мель Анна (Anna Mehl) — 32
 Мелькіор Ежен, віконт Вогює — 27
 Мельник С. — 125
 Мельник Степан Кирилович — 148, 149
 Мельников [Печерський] П. — 45
 Мельников Т. — 171
 Мельниченко А.Н. — 185
 Менделєєв Д.І. — 111
 Менделєєв О. — 91
 Менделєєва Л.Д. — 111
 Менке Генріх Теодор — 32
 Мерсер Еллен — 151
 Месс-Кулішов С. — 152
 Местяр Г. — 81
 Мечинський І. — 40
 Мечников Ілля Ілліч — 66
 Мешко О.Я. — 153
 Мешко Оксана — 150
 Мещерюк І. — 118
 Микитенко І. — 142
 Микитенко Ю.О. — 125
 Микташев М. — 27
 Микола II — 28, 43
 Микола I — 52
 Миронів Дмитро — 154
 Михайлевський А. — 125
 Михайленко Ганна Василівна — 149
 Михайленко Іван — 122
 Михалков-Кончаловський А. — 111
 Мілепушкін Ю.І. — 196
 Міллер Бернард — 36
 Мілюков П. — 89
 Міляєв (Василько) Василь Степанович — 141
 Міницька Олена — 80
 Мініх Б.К. — 90
 Мініх К. — 91
 Міславська Явдоха — 65
 Мітєв Іоно — 118, 119
 Міхеєв В. — 79
 Міхневич Й.Г. — 32
 Міцев Серафим — 118
 Модестов В.І. — 91
 Моїсєєв І. — 100
 Мойсєєв М.І. — 74
 Мойсєєв Н.Н. — 166
 Мойсюк В.К. — 95
 Мойшу Р.О. — 188
 Мокряк Г. — 165
 Молодцов-Бадаєв В.О. — 139, 168
 Мольєр Ж.Б. — 68
 Монтесума — 147
 Монтефейль Ганна — 90
 Мордовцев /Мордовець/ Данило Лукич — 63, 67
 Морозова Б.Д. — 179

- Морська (П'єткєвич-Фєссінг, Лїхманович)
 Марія Іванівна — 56, 57, 68
 Морхат І.В. — 165
 Москаленко Артемій Амвросійович — 154
 Мотуза-Матузязвічос В. — 132
 Мохрін О.І. — 39, 40
 Моцарт — 172, 173
 Моцьо В.П. — 157
 Моценський І. — 78
 Мрост Л.М. — 33
 Муляр Г.І. — 175
 Муравйов — 71
 Мурадов Адиль Теймур Огли — 181
 Муральт Іоганн — 30
 Мураневич К. — 69
 Мураневич М.І. — 69
 Мураневич О.М. — 38
 Мураневич Олександр Іовович — 68
 Мурзакевич Микола Никифорович — 41, 69
 Мурзакевич Никифор Адріанович — 69
 Муромцева-Буніна В.Н. — 35
 Мурузі — 80
 Мусієнко О.Г. — 171
 Мусоргський М.П. — 29
 Мушкетик Ю.М. — 124
 Мюрієл Наталі — 39
 Мьяєнко К.Л. — 37
- Наве Гано** — 133
 Навроцький В.В. — 89
 Навроцький О. — 71
 Нагорний Н. — 162
 Назимов А.А. — 70
 Назимов А.Е. — 60
 Назимов А.Л. — 70
 Назимов Андрій Федорович — 69, 70
 Назимов Е.А. — 70
 Назимов Л.М. — 70
 Назимов О.Г. — 70
 Назимов Олександр — 69
 Назимов Олексій Гаврилович — 69
 Назимов Павло Федорович — 69
 Назимови — 69
 Налбантов Петко Рашков — 100
 Наленцов — 70
 Намлиєв — 119
 Насакіна О. — 46
 Нахабін Г.П. — 165
 Нгуєн Тхієн Тхань — 165
 Неверов І. — 171
 Недзведський А. — 142
 Недзвідський А.В. — 125, 203
 Нежданова А.В. — 97
 Нейдгарт — 89
 Нессельроде К.В. — 50, 81
 Нєстеров А.П. — 165
 Нєстеровська (Пилипенко) Параска Іванівна — 72
 Нєстеровський В. — 72
 Нєстеровський В.І. — 72
 Нєсторова Марія Петрівна — 96
 Нєстурх М. — 74
- Негушев — 74
 Нечерда Б. — 184
 Нечкіна М.В. — 102, 161
 Нєшумов Б.В. — 188
 Нєщєретний Д. — 203
 Никанор /Бровкович Олександр Іванович/ — 70
 Никитєнко М.К. — 15
 Николок-Стугарьова К.І. — 138
 Нікітєнко — 74
 Нікітін П.В. — 27
 Нікітін С. — 169
 Нікулін В.І. — 36
 Нікулін Н.Б. — 165
 Нілус А.О. — 44
 Нілус Віра Богданівна — 33, 34
 Нігочко Іван Іванович — 155-159
 Нігочко Іван Федорович — 158
 Нігочко Ірина — 158
 Нігочко Марія Іванівна — 157
 Нігочко Олег — 158
 Новодворський В. — 61
 Новопокровський І.В. — 182
 Новохатський А.С. — 165
 Нольде Є. — 79
 Номікос Галина — 144
 Номікос Орєст Іванович — 143
 Норвежський О. — 91
 Нордман О.Д. — 32
 Носков А. — 125
 Нострадамус — 175
 Нурмамєдов Н.Н. — 165
- Обідченко** Надія Андріївна — 168
 Оболенські — 17 —
 Обух-Воцатинська Марія Цєзарівна — 70
 Обух-Воцатинський І.І. — 70
 Обух-Воцатинський М.І. — 70
 Обух-Воцатинський Цєзар Іванович — 70
 Обух-Воцатинський Ян Цєзарович — 70
 Обух-Воцатинські — 70
 Овідій — 172, 173
 Овсяннико-Куликовський Д.М. — 44, 88
 Огарьов М.П. — 146
 Огородник В.М. — 110
 Огрєнич М. — 98, 175
 Оксюз Є.І. — 201
 Окуджава Б. — 147
 Олександр І — 52, 59, 78, 80
 Олександр ІІ — 19, 46, 64
 Олександр ІІІ — 46, 74
 Олєсь О. — 63
 Олійник Степан — 122
 Ольдєнбург С.Ф. — 27
 Опольська (Фєдоровська) В. — 175
 Орбєлі Л.А. — 185
 Орбінський Р.В. — 21
 Орєхов О.К. — 60
 Орлов В. — 67
 Орлов С. — 177
 Осипов М. — 124
 Осташєвський В.Л. — 165

- Островська Н.М. – 199
 Островський К. – 87
 Отрох Л.М. – 171
 Охотников С.Б. – 111
- П'єткевич-Фессінг (Морська) Марія Іванівна**
 – 68
- Павло І – 59, 88
 Павлов І.І. – 169
 Павлов П. – 72
 Павлович – 76, 159
 Павловский М.К. – 44, 81
 Падалко Л.В. – 61
 Пайлодзе Валентина – 150
 Палаузов В.М. – 30
 Палаузов М. – 45
 Палаузов Мітко – 100
 Панін В.К. – 182
 Панов С. – 45
 Панфілов Г.В. – 165
 Панч Петро – 122
 Паньков А. – 125
 Пападимитріу С.Д. – 44
 Папудов Ф. – 38
 Паскевич І.У. – 32
 Пастер Л. – 45
- Патуї Жюль – 89
 Пахман В.Ф. – 71
 Пахман Г.В. – 71
 Пахман М.В. – 71
 Пахман Семен Вікентійович – 71
 Пахомов А.І. – 165
 Пашук О. – 175
 Педа Панько – 123, 125
 Пекарський П.П. – 21
 Переверзев П.М. – 76
 Перевозніков І.П. – 67
 Перс Бернард – 27
 Петкович К. – 21
 Петрицький А. – 142
 Петрівс (Петріашвілі) Василь Мойсейович – 72, 73
 Петрівс О. – 62
 Петрівса Катерина Караманівна – 73
 Петро І, Пётр І – 46, 54, 109
 Петров – 119
 Петровський Б. – 165
 Петровський Ігнатій – 39
 Петровський Михайло – 39
 Петровський О. – 14
 Петровський С. – 62
 Петряєв Є.Д. – 161
 Петряєв Костянтин Дмитрович – 161, 159
 Петряєва К.І. – 161
 Печерська С.Н. – 181
 Печерський [Мельников] П. – 45
 Печора О.А. – 192
 Пилипенки-Дьяконови – 72
 Пилипенко (Дьяконова) Софія Михайлівна – 72
 Пилипенко (Нестерівська) Параска Іванівна – 72
- Пилипенко Г.М. – 72
 Пилипенко Михайло Григорович – 72
 Пилипенко Ф.Я. – 72
 Пилипенкова П.І. – 72
 Писарев Д.І. – 47
 Писчурников Т.А. – 125
 Пихтін Д.Г. – 171
 Пікок Карл – 39
 Пікуль В.І. – 184
 Піленко О.О. – 27
 Піотровський М. – 74
 Піскорська З. – 89
 Піччоні Піа – 199
 Пламенко О.Л. – 54
 Платон – 56
 Плева В.К. – 79
 Плевінскіс В.П. – 165
 Побиванець Д. – 84
 Погодін М.П. – 19, 20, 61
 Подолінський С. – 45
 Пожидаєв С.П. – 138
 Покатаєв В.Ф. – 110
 Покритан Анатолій Карпович – 161
 Полканов Ю.А. – 200
 Полосін А.Н. – 110
 Полубок П. – 125
 Польовий М.О. – 47
 Пономарьков С.І. – 188
 Пономарьов С.І. – 21
 Попов Г.П. – 165
 Попов І.С. – 182
 Попов О.Л. – 103
 Попович Л.Ф. – 95
 Поповський М.А. – 197
 Попруженко Георгій – 74
 Попруженко Михайло Георгійович – 24, 43, 44, 73, 74
 Портний І.П. – 118
 Посмітний М.О. – 158
 Потапов В.В. – 174
 Потапов В.С. – 125
 Потехін П.А. – 27
 Прендель О.Р. – 108
 Присяженко В. – 15
 Проскурін П.В. – 162
 Проскуров – 202
 Протасов К.О. – 50
 Протопопов А. – 66
 Протопопов В. – 90
 Проценко Ю.(Г).П. – 32
 Прянишников Т.М. – 165
 Пуколов Євген – 56
 Пуришкевич – 89
 Пустошина О. – 87
 Путята Д.В. – 21
 Пучковська Надія Олександрівна – 162
 Пушкін О.С. – 46, 61, 62, 64, 90, 96
 Пфейфер Мальвіна Миколаївна – 115
 Пюєш (Гагаріна-Стурдза) Ганна Григорівна – 80
 Пюєш Д. – 80

- Рабинович** М.Г. — 165
 Райнов В. — 118
 Раковський Георгій — 118
 Раллі Марія Степанівна — 90
 Рапопорт Б. — 165
 Рапопорт Е.О. — 145
 Рассадін Ст. — 189
 Рагибор-Уличний Я.В. — 27
 Ратушний В. — 175
 Рафалович Д.А. — 68
 Рахманов О. — 56
 Рац М.В. — 140
 Редін С. — 74
 Резніченко О.Г. — 108
 Рекло Еліз — 27
 Ременной Л. — 199
 Репнін — 65
 Решетник А.А. — 104
 Решетняк Н. — 184
 Ржевуська (Собанська) Кароліна — 193
 Рибалкін В.А. — 162
 Рибалко Є. — 199
 Рибоп'єр — 110
 Рижков М.І. — 158
 Рижкова С.В. — 147
 Рильський Б.М. — 124
 Рильський М. — 142
 Римяк Любов Іванівна — 157
 Ринцький — 14
 Ричков — 71
 Ріан Поль — 32
 Різник О. — 153
 Ріхтер З. — 62
 Ріхтер О. — 71
 Ріхтер С. — 177
 Ріхтер С.М. — 110
 Ріхтер Т. — 177
 Рішельє Е. — 15, 172, 173
 Ровняков — 49
 Рогожин — 142
 Роготченко О. — 171
 Родоканакі - Юр'євичі — 74
 Родоканакі (Барчевська) Венчеслава Феліксівна — 74
 Родоканакі В.Ф. — 74, 75
 Родоканакі Перикл Федорович — 74, 75
 Родоканакі Станіслав Йосипович — 74
 Родоканакі Федір Павлович — 74, 75
 Розенберг В. — 89
 Розенталь Г. — 147
 Розенталь М. — 186
 Розенталь Р.Г. — 68
 Розумовська-Василько Юлія М. — 141, 142
 Рок М. — 110
 Роксанін О. — 171
 Ролев — 126
 Роліх О. — 60
 Романов Костянтин Миколайович — 50
 Романов Н.О. — 165
 Романови — 43, 78
 Романченко Н. — 125
 Роселер — 58
 Росс Едвард — 27
 Ростовцев Я.І. — 20, 21
 Ростопчин Ф.В. — 88
 Рошковські З.Б. і Р.Б. — 106
 Рошин В. — 175
 Рубінстайн Джошуа — 153
 Рубінштейн С.Л. — 101
 Руденко А. — 44
 Руденко Б. — 98
 Руденко Клавдія Степанівна — 166
 Рудзіт А. — 133
 Рудзіт Марія — 133
 Рудольф II — 30
 Рузанкін Микола Степанович — 167
 Рузанкіна Тамара Миколаївна — 167
 Рум'янцеви — 133
 Румовський С.Я. — 21
 Русонов А.А. — 179
 Руссов Олександр Петрович — 75
 Рутенберг Петро Мойсейович — 75
 Рябінін-Скляревський О.О. — 101, 146
 Рябков Павло Захарович — 76
 Рядченко І. — 175

Сабанська Іполіта Ліборівна — 78
 Сабанська Анеля Юзефа — 78
 Сабанська Гелена — 78
 Сабанська Юзефіна — 78
 Сабанський Конрад Ліборович — 78
 Сабанський Михайло — 78
 Сабанський Олександр — 78
 Сабанський Станіслав Ліборович — 78
 Сабанські — 78
 Савич А.М. — 47
 Савчук В. — 158
 Савчук Л.Н. — 166
 Садовський Микола — 141, 142
 Сайчук Г.І. — 144
 Саконський Л. — 184
 Сакскобургготський Сімеон — 118
 Салабаш М.К. — 95
 Салдан І.Р. — 165
 Салікліте І.І. — 165
 Самарін Д.Ф. — 27
 Самінська Єва Йосипівна — 76
 Самойлов Ф.О. — 118
 Самохоцька Ірина — 169
 Самохоцький Олександр Святославович — 168
 Самохоцький С.О. — 169
 Санников О.С. — 17 —
 Саннікова Олена — 150
 Сапожников І.В. — 146, 199
 Сапожникова Г.В. — 199
 Сар'ян М.С. — 110
 Сарандінак І.Ю.Г. — 36
 Сарафов І.К. — 17 —
 Сарбей В.Г. — 95
 Сарпов Б. — 189
 Сарри-Леві Георгій Михайлович — 200
 Сарри-Леві М.І. — 200
 Сарри-Леві Михайло Осипович — 200
 Сафронов В.І. — 27

- Сахаров А.Д. — 153
 Сахаров І.М. — 17 —
 Сахновський Л.Л. — 132
 Свідзінський Є.К. — 169
 Свободін М. — 56
 Северняк Серфим — 119
 Северов П. — 171
 Сегаль І. — 184
 Селіван А. — 125
 Селіванова - Крушевська Т.В. — 119
 Селіванова Т.В. — 119
 Селютіна Лідія Яківна — 170
 Семашко С. — 40
 Семашко Софія Семенівна — 39, 40
 Семевський В. — 62
 Семевський М. — 88
 Сенкевич Г. — 18
 Сергесвич В. — 71
 Сергісвич Д. — 171
 Сергієнко Г.Я. — 95
 Сергієнко Н.М. — 165
 Сердюк В.В. — 125
 Серебренникова Сарра Семенівна — 99
 Сибіряков О.І. — 56, 68
 Сидоренко О. — 204
 Сидорський Леонід Семенович — 172-175
 Силаєв О.В. — 125
 Сильванський І. — 144
 Симон Жюль — 27
 Симон Ч. — 29
 Синельников — 87
 Синельников В. — 199
 Синовець А.С. — 179
 Шищенко Д. — 28
 Сікорський Я. — 171
 Сімуков О. — 171
 Сіннер (Язикова, Циннер) Софія — 90
 Сіннер С.О. — 91
 Скабичевський А.М. — 88
 Скадовський Георгій Львович — 14
 Скальковський Аполлон Олександрович — 77
 Скаржинська Н. — 91
 Скаржинський Г. — 35
 Скарлато О.О. — 108
 Скворцов О. — 46
 Скиталець С.Г. — 88
 Скобелев — 66
 Скобелев М.Д. — 46
 Скобников М.П. — 24
 Скобникова (Бондаренко) Катерина — 23
 Сковорода Г.С. — 113
 Скорняков І. — 87
 Скородинська-Філатова В.В. — 166
 Скржипчак Л.С. — 125
 Скринник А.В. — 165
 Скрипниченко З.М. — 165
 Слабченко М.С. — 101
 Славін Л. — 103
 Слинько І. — 125
 Сльозкін Ю. — 88, 89
 Смагленко Ф.П. — 125
 Смирнов Володимир Олександрович — 176
 Смирнов Костянтин Михайлович — 78
 Смирнов М.П. — 44
 Смирнов О.А. — 139
 Смирнова (Голстая) Олена Григорівна — 83
 Смичок Л.М. — 95, 125
 Сміріанов Є.Ф. — 69
 Смолич Ю. — 142
 Смолій В.А. — 95
 Смолій П.В. — 152, 153
 Смолянинов В.М. — 18
 Смутін А.Ю. — 181
 Собанська (Ржевська) (Кароліна — 193
 Сокальський І.П. — 32
 Соколов — 65
 Соколов В.Н. — 165
 Соколов Г.І. — 50
 Соколов Д.П. — 35
 Соколов М.О. — 56
 Соколовська М.М. — 69
 Соколовський Михайло Павлович — 178, 179
 Сократ Н.А. — 153
 Солдатов А.М. — 165
 Солженіцин О.І. — 147
 Соловійов А.В. — 186
 Соловійов В.П. — 166
 Соловійов В.С. — 45
 Соловійов Є.Г. — 71
 Соловійов О.А. — 158
 Соловійов С. — 74
 Соловійов С.М. — 47
 Солоневич Ів. — 35
 Солоухін В.О. — 110
 Сосновський Василь Осипович — 79
 Сосновський Іван Васильович — 79
 Сосновський О. — 68
 Сосновський О.Г. — 169
 Сохань П.С. — 118
 Сперанський М.М. — 52, 62, 86
 Сперанський О.Д. — 169
 Спиридонова Н. — 162
 Средневський І.І. — 41
 Стадников Г.Л. — 62
 Сталайкович М.І. — 88
 Стамеров Дмитро Васильович — 79
 Станіславський Н.Г. — 182
 Старицький М. — 45
 Старов М.Є. — 24
 Стародубцев О.І. — 165
 Старух Василь — 154
 Стасюлевич М. — 88
 Стевен Х.Х. — 32
 Стеклов Ю. — 89
 Стельченко В. — 199
 Степанов М. — 175
 Степанов Т.С. — 22
 Штешенко І. — 63
 Стибор-Мархоцький Ю. — див. Сцибор-
 Мархоцькі
 Стогній П.М. — 95
 Століпін П.А. — 79
 Столиця Н.В. — 110
 Столярський П.С. — 177

- Стороженко В. — 171
 Стороженко Софія — 65
 Стоянов Петро — 119
 Стоянов С. — 108
 Стратонов В.І. — 145
 Стриженюк С. — 174
 Стров В. — 62
 Строката, Строката-Караванська Н.А. — 150
 Струве Анатолій — 34
 Струве Ф.А. — 41
 Студийський — 42
 Стукалов С.Є. — 165
 Стурдза (Гагаріна) Марія Олександрівна — 80
 Стурдза (Едлінг) Роксандра Скарлатівна — 80
 Стурдза Дмитро — 80
 Стурдза Олександр Скарлатович — 80, 81
 Стурдза Скарлат Дмитрович — 80, 81
 Стурдза Султана Костянтинівна — 80
 Стурдза, Гагаріни-Стурдза — 80-81
 Стюарт — 115
 Субботін Л.В. — 111
 Суворов О.В. — 34, 46, 199
 Судаков І.П. — 139
 Суммов І. — 199
 Супічич Г. — 115
 Сурилов О.О. — 119
 Сурма Терешко — 180
 Суровежин — 141
 Сухих Л.А. — 193
 Сухомлинов М.І. — 21
 Сухомлинов Микола Федорович — 82
 Сухомлинова Олена — 82
 Сушинський Богдан — 157, 171
 Сущенко Л. — 189
 Цибор-Мархоцька Надіна — 82
 Цибор-Мархоцький Адальберт — 82
 Цибор-Мархоцький Альберт — 82
 Цибор-Мархоцький Ігнатій — 82
 Цибор-Мархоцький Карл Ігнатович — 82
 Цибор-Мархоцькі — 82
- Таганцев** — 71
 Тамбовцев В. — 199
 Тарадаш А.М., М.Б. — 144
 Таран Юхим — 98
 Татарчук М. — 171
 Татури — 88
 Таубе Є. — 68
 Твардовський О.Т. — 143
 Твен М. — 159
 Твердохліб А. — 203
 Твердохліб Іван Йосипович — 180
 Тейлор Г. — 182
 Тейлори — 39
 Телегін Д.Я. — 199
 Тенер Г.С. — 144
 Терентьев Л.С. — 165
 Терещенко В. — 184
 Терещенко М. — 142
 Терновий Л.Ф. — 162
 Тивончук А.І. — 162
 Тизенгаузен В.Г. — 32
- Тимофієнко В.І. — 111
 Тимченко Є.К. — 63
 Тиніцький — 62
 Тирмос Н. — 171
 Титаренко З.Д. — 165
 Тихівська-Чупіль Л. — 153
 Тиховська Л. — 153
 Тихомиров В.К. — 182
 Тихомиров Федір Костянтинович — 180-183
 Тихомирова Г.П., П.К., Р.М. — 182
 Тихонова Варвара — 56
 Тихонравов Н.С. — 61
 Тихоцький Н. — 15
 Тичина Павло — 122
 Тітс О. — 46
 Ткаченко В.Т. — 157
 Ткаченко Нінель Олександрівна — 179
 Ткачук М.С. — 171
 Тобілевич Т. — 45
 Токарєв О.Н. — 125
 Толль Антуан — 34
 Толстая (Смирнова) Олена Григорівна — 83
 Толстой — 50
 Толстой Л.М. — 110
 Толстой Михайло Дмитрович — 83
 Толстой Михайло Михайлович — 74, 83
 Толстой О.К. — 199
 Толстой О.М. — 88
 Толстой П. — 89
 Томас Георг — 32
 Топалов Н. — 68
 Торічеллі — 193, 199
 Тотлебен Е.І. — 46
 Тработті А.І. — 75
 Травушкін В. — 118
 Тредіаковський В.К. — 21
 Трепов Д.Ф. — 79
 Третьяков — 67
 Третьяков Д.К. — 108
 Триндафілов Н. — 100
 Тринчук В.В. — 165
 Трифільєв Євген Парфенович — 61, 83
 Троїцький Марк — 34
 Троїницька (Булацель) Віра — 84
 Троїницька М.Ф. — 84
 Троїницький Володимир — 84
 Троїницький Г. — 62
 Троїницький Григорій — 84
 Троїницький М.О. — 27
 Троїницький Микола — 84
 Троїницький Микола Григорович — 84
 Троїницький Олександр Григорович — 84
 Троїницькі — 84
 Трохименко П. — 171
 Трубецької В.С. — 27
 Трусов А.М. — 184
 Трусов Юрій Сергійович — 169, 171, 183, 203
 Тузіні О. — 40
 Тулов Федір Андрійович — 110
 Тумський Б.К. — 27
 Тургенєв І.С. — 115
 Турський О. — 88

Турянська А.М. – 165
Тяпкін Н.К. – 162

Уваров А. – 125
Уголева А.М. – 186
Удалов (Стратонов) Василь Іванович – 145
Ужвій Н.М. – 110
Українка Л. – 203
Урняж К. – 51
Урош Стефан – 21
Усенко Павло – 122
Усиченко Ю. – 169
Успенський Є.Ф. – 110
Успенський Ф.І. – 44, 74
Уточкін О.В. – 195
Уточкін С. – 89
Ухтомська А.Д. – 18
Ухтомський Е. – 88
Ушаков М. – 144
Ушаков П.В. – 108
Ушакова Г.В. – 144
Ушинський К.Д. – 113, 127

Фадєєв Л.Р. – 102
Фадєєв О. – 125
Файтельберг Рафаїл Йосипович – 185, 186
Факунд – 42
Фалах Х. Джассим – 125
Фальц-Фейн – 85
Фармаковський Б.Ф. – 62
Федоров І. – 84
Федоров Л.І. – 165
Федоров П. – 87
Федорова Лідія Карлівна – 147
Федорович А.Б. – 139
Федоровська (Опольська) В. –
Федоровський К.К. – 45
Федосєєв К.А. – 162
Федченко О.О. – 32
Фельдман Яким Абрамович – 186
Федориді Зоя Федорівна – 63
Федоров Г.Т. – 40
Фесик О. – 95
Филипчук В.С. – 125
Філарет – 50
Філатов В.Г. – 62, 163-166
Філатов В.П. – 88, 163-165, 166
Філатов С.В. – 165
Філдінг – 147
Фінк Я. – 28
Фіногін Н.Я. – 162
Фіх М.М. – 51
Фішер Мирон Наумович – 187
Франко І.Я. – 76, 180, 203
Франо М. – 40
Францев В. – 74
Фраполлі – 193
Фредерікс В.Б. – 27
Фрейтаг І.П. – 188
Фролов І.Ф. – 84
Фролова (Яворська) Віра Петрівна – 84
Фролуа – 58

Фуклев – 119
Фукс Ісаак Маркович – 84
Фундуклей – 193
Фуратов В.М. – 199

Хавкин Владимир – 197
Хаїт Валерій Ісаакович – 188, 189
Хаїт Юлія – 189
Хант Мері – 29
Харечко Є.І. – 132
Харитонов П.О. – 27
Хатминський Ю.Ф. – 165
Хвойко В.В. – 62
Хендерсон Чарлз Річмонд – 27
Хенкін – 142
Хмара С. – 154
Хмарський В. М. – 95
Хмельницький Ісаак Абрамович – 190
Ходасевич В.Д. – 111
Хомяк Є.Я. – 165
Хомяков М.О. – 27
Хорошайло С.І. – 110
Храбр – 37
Хреновскіє Е.І. – 182
Хржановський В.Г. – 182
Христенко О. – 171
Христенко Асен В. – 118, 119
Хрущова Марія Анастасіївна – 85
Худолей – 17 –

Цвілінг Михайло Борисович – 85, 190
Цєбриков М.К. – 45
Цєретеллі У. – 76
Цєсєвич Володимир Платонович – 176, 191
Циннер (Язикова, Сіннер) Софія – 90
Цитович М.П. – 17 –
Цицин Н.В. – 182
Ціолковський – 131
Цомакіон Борис Федорович – 22, 97, 177
Цонєв – 74
Цуканов Ю.С. – 182
Цуріхов А. – 81

Чавачін В.Н. – 161
Чавдарова Верба – 100, 199
Чайковська Н.Д. – 72
Чайковський П.І. – 179
Чаркин Серафим – 175
Чарнецький Володимир Адамович – 175, 192
Чарномська В.І. – 14
Чарномська Марія Петрівна – 14
Чарномська Стратоніка – 14
Чарномський Л.К. – 14
Часовников П. – 169
Чеботарьов Д.Ф. – 165
Челишов М.Д. – 27
Черикчі Л.Є. – 165
Черкасов І.С. – 165
Черкезов Сотир – 118
Черкунова (Лєвицька) Віра Миколаївна – 139
Черневська Н. – 91
Чернишев М. – 87

- Чернігівський В.М. — 169
 Чернов М.І. — 56, 57
 Чернявська Н. — 91
 Чернявський М. — 63
 Черняк С.С. — 166
 Черняков І.Т. — 111
 Черткова Ганна — 150
 Черховський Ф. — 32
 Четбарьов Ю. — 188
 Чешихін В.Є. — 27
 Чижиков Л.О. — 115
 Чикаленко Є. — 63
 Чикало І.І. — 166
 Чистяков О.С. — 169
 Човган Д.В. — 151
 Чудновська Л.Д. — 56
 Чудновський С. — 89
 Чуковський К. — 88
- Шабан** Г.П. — 179
 Шамбра В.В. — 165
 Шандра В. — 147
 Шанявська Л.О. — 27
 Шапеллон А.А. — 44
 Шапіро Соломон Борисович — 85
 Шаповаленко Микола Андрійович — 194-195
 Шаповалов І.І. — 171
 Шапошников Г.С. — 199
 Шафарик П.Й. — 41
 Шахматов О. — 62
 Шахов О.В. — 194
 Шаховський І.П. — 62
 Шаховський М.Л. — 27
 Шацилло Б.А. — 169
 Шведов Л.М. — 196
 Швець В.О. — 177, 178
 Шевальов О.Є. — 166
 Шевченко В. — 45
 Шевченко М.А. — 126
 Шевченко Т.Г. — 63, 68, 122, 123, 141, 154, 203
 Шеміот Марія — 86
 Шеміот (Гадомська) Єлизавета — 86
 Шеміот (Грохольська) Михалина — 86
 Шеміот Вікентій Леонтійович — 86, 87, 88
 Шеміот Вікентій Станіславович — 86, 87
 Шеміот Г.В. — 87
 Шеміот Г.Д. — 87
 Шеміот Ганна Дмитрівна — 86
 Шеміот Густав — 86
 Шеміот Доміцелла Мартинівна — 86
 Шеміот Емануїл — 86
 Шеміот Є.В. — 88
 Шеміот Євгенія — 86, 87
 Шеміот Євлалія — 86, 87
 Шеміот Єлизавета — 87
 Шеміот Й.С. — 87
 Шеміот Йосип — 86
 Шеміот К.В. — 87, 88
 Шеміот К.С. — 87
 Шеміот Казимир — 86
 Шеміот М.В. — 87
 Шеміот М.С. — 87
- Шеміот Марія — 87
 Шеміот Мечислав — 86
 Шеміот Михайлина — 87
 Шеміот Михайло — 86
 Шеміот О.В. — 86, 87
 Шеміот Олександр — 86
 Шеміот Софія — 86
 Шеміот Станіслав Вікентійович — 86, 87
 Шеміоти — 86
 Шереметьєв В.С. — 68
 Шерзаї М.Х. — 165
 Шерцель В.І. — 73
 Шерцель Є.М. — 44
 Шершевська С.Ф. — 165
 Шестаков Леонід Миколайович — 80
 Шестакова О.Є. — 81
 Шесталов Ю. — 125
 Шестериков П.С. — 32
 Шибаловська М.Н. — 165
 Шиллер Ігнатій Гораційович — 196
 Шильтбергер Іван — 30
 Шиндлер Тетяна — 157
 Шипович А. — 75
 Шитов І.Я. — 165
 Шифнер А.А. — 20
 Шипкан Г.В. — 181
 Шишкіна Р.П. — 95
 Шипман Микола — 118
 Шлапак Д. — 171
 Шмаков О.С. — 27
 Шмідт П.П. — 199
 Шніцер І. — 68
 Шойхет А. — 141
 Шольп О.Г. — 37
 Шостаківський М. — 73
 Шпак Н.І. — 165
 Штакельберг — 91
 Штакельберг (Язикова) Констанція Карлівна — 90
 Штейн І., фон — 40
 Штейннер Р. — 111
 Штерн Е.Р., фон — 44, 62, 74
 Штерн Сергій Федорович — 88
 Штїд Людвиг — 32
 Штрайх С.Я. — 115
 Шувалов — 171
 Шувалов Роман Олександрович — 197
 Шутуров Микола Васильович — 89
 Шутурова Надія Антонівна — 89
 Шутурови — 89
 Шульгін В.В. — 139
 Шульгін Н.С. — 166
 Шумаков Л. — 125
 Шуніч Франьо — 108
 Шупта Д. — 131
 Шухевич Роман — 154
- Щапов** В.А. — 188
 Щепкін Євген Миколайович — 44, 53, 89
 Щепкін М.С. — 90
 Щербина М.Ф. — 89
 Щербина О.Ф. — 166

Щерев М. — 100
 Щупик П.Л. — 164
 Щусев С. — 89

Эбергардт Н.А. — 28

Юзефович Г. — 58
 Юль Генрі — 32
 Юнг Джеймс Карлтон — 29
 Юодкайте Г.Ю. — 165
 Юр'евич Мечислав Станіславович — 74
 Юр'евич Павло Станіславович — 74
 Юр'евич Ф.М. — 75
 Юр'евич Федір Станіславович — 74
 Юр'евич С.Й. — 74
 Юргевич В.Н. — 41
 Юров С.І. — 165
 Юрченко В.Б. — 76
 Юсупов Ф.Ф. — 45
 Юферов С.Ф. — 88
 Юхименко — 142
 Юшко Н.О. — 165
 Ющенко В.А. — 152

Яблонський Г.С. — 110
 Яворська (Голікова) Олімпіада — 39
 Яворська (Фролова) Віра Петрівна — 84
 Яворський Стефан — 21
 Ягич І.В. — 27, 32, 44, 55
 Язиков М.Г. — 90
 Язиков Микола Олександрович — 90, 91
 Язиков Олександр Петрович — 90, 91
 Язиков Петро Григорович — 90
 Язикова (Сіннер) К.К. — 90

Язикова (Сіннер, Циннер) Софія — 90
 Язикова (Штакельберг) Констанція Карлівна — 90

Язикова М.С. — 91
 Язикови — 90-91
 Яковенко — 119
 Якович О. — 14
 Яковлев М.Я. — 127
 Яковлев — 74
 Яковлев М. — 91
 Яковлев Олексій Олексійович — 91
 Яковлева Єлизавета Михайлівна — 91
 Яковлеви — 91
 Якубович Г. — 15
 Якубович Тетяна — 15
 Якупін В. — 35
 Якушкін В.Є. — 27
 Ямчитський П.З. — 64
 Яні О. — 171
 Янсон Ю. — 45
 Янчевецький Г.А. — 32
 Ястребов В.М. — 32, 45
 Яхненко — 193
 Яцен М. — 63
 Яцунський В.І. — 102
 Ячменєва А.Ф. — 95

Godina Dragutin — 27
 List Herber — 175
 Mehl Anna — 32
 Rocheverre Pierre — 27
 Thring Henry — 27, 29
 E. Demi — 27

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

- Австралія** – 99, 174, 175
Австрія – 56, 66, 203
Австро-Угорщина, Австро-Угорська імперія
 – 32, 55
Адигея – 127
Азія – 30, 181
Азов – 23
Акерман, Бессарабія – 54, 85, 86
Алайська долина – 181
Албанія – 128
Александрія – 59
Алма-Ата – 126, 127
Алтайський край – 172, 187
Альошки Дніпровського повіту Таврійської губернії – 105
Америка – 75, 125, 150, 151
Амстердам, Голандія – 164
Амудар'я – 57
Амурська область – 79
Ананіївський повіт – 47, 51
Англія – 23, 27
Аннівка – 47
Антоно-Кодинцевський повіт Херсонської губернії – 195
Аргентина – 164
Ардаатов, Мордовія – 167
Архангельск – 58, 79, 96, 138, 193, 194,
Астрахань – 141, 183
Аустерліц – 59
Афганістан – 157
Афіни, Греція – 80
Афон – 175
Африка – 30
- Баден** – 33
Байрам-Алі, Туркменістан – 127, 155
Балкани – 118
Балта – 40
Балтійське помор'я – 55
Балтський повіт Подільської губернії – 14, 17
Батраки (Батрак) Сизранського округу Середньо-Волзької області – 167
Батрацький район – 167
Батумі – 193
Бахмутський повіт – 48
Безенчук Куйбишевської області – 180
Белград, Сербія – 16, 27, 35, 43, 66
Бельгія – 29
Бельци, Бессарабія – 36
Бердичів – 170, 171
Березівка Одеської області – 17, 157, 158
Березівський район Одеської області – 155-157
Березовське Пермської губернії – 160
Берлін, Німеччина – 25, 30, 46, 54, 78, 152, 202
Берн, Швейцарія – 46, 47
Бессарабія – 36, 77, 80
Бессарабська губернія – 74, 80
Біаріц – 27
Бійськ Алтайського краю – 187
- Білгород-Дністровський Одеської області** – 54, 188
Біле Смоленської губернії – 52
Білорусія – 164, 179
Благоеве Одеської області – 116, 117, 119, 120
Бобрик – 53
Бобринець – 116
Богданівка – 47, 51
Богородський повіт Московської губернії – 42
Болгарія, Народна Республіка Болгарія – 25, 34, 37, 73, 93, 94, 98, 99, 100, 108, 110, 111, 116-119, 123, 126, 128, 139, 163, 164, 194, 199, 203
Народна Республіка Болгарія – див. Болгарія
Бонн, Німеччина – 30
Боровичі – 46
Бостон, США – 28, 154
Ботушани – 75
Брайл, Браїла, Браїлов – 45, 50, 118
Бранденбург – 55
Брацлавське воєводство, Брацлав – 82, 88
Брест, Білорусія – 58
Брно – 37
Брюссель, Швейцарія – 28
Брянськ Орловської губернії – 15
Буг, ріка – 136
Будапешт, Угорщина – 29
Буджак – 94
Бузулукський повіт Самарської губернії – 120
Буковина – 76
Бурдюжеве – 47
Бутовка (Бутівка) Тираспольського (Одеського) повіту Херсонської губернії – 33
Бухарест, Румунія – 38
- В'єтнам** – 108, 166
Валахія – 58
Варварівка – 47
Варна, Болгарія – 34, 118, 128
Варшава, Польща – 32, 34, 58, 59
Василівка – 53
Вашингтон – 28
Великі Сорочинці Полтавської губернії – 113
Великобританія – 39, 182
Вельск – 21
Венеціанська республіка – 49, 50
Верхня Силезія, Німеччина – 124
Вишні – 53
Відень, Австрія – 25, 27, 32, 55, 56, 58, 61, 66, 77
Візантія – 90
Вільно, Литва – 128, 140, 147
Віндава – 38, 39
Вінниця – 103, 187
Вінницька область – 161, 187, 188, 204
Вісконсін, США – 27
Вітебськ – 30, 50, 178
Владивосток – 130
Вознесенськ Миколаївської області – 155
Волгоград – 111, 137
Волинська губернія, Волинь – 31, 61, 70

Вологда, Вологодська область – 50, 102, 103
 Володимир – 54
 Володимирська губернія – 55, 90
 Волочиськ Хмельницької області – 122-124
 Вороніж – 35, 174, 178, 179
 Вюрцбург – 32

Габрово, Габров округ, Болгарія – 95, 100, 199
 Гаджибей, порт – 139; *див.* Хаджибей
 Галац – 50, 60, 62
 Галицька Русь, Галичина – 60
 Гамільтон – 152
 Гатчина – 56, 198
 Гейдельберг, Німеччина – 30, 33
 Генуя, Італія – 32, 164
 Гетинген, Німеччина – 31
 Гола Пристань – 38
 Голандія – 141, 151
 Голта – 202
 Горький – 185
 Гота – 32
 Грачовка (Грачівка) Бузулукського повіту
 Самарської губернії – 120
 Греція – 50, 74, 80, 81
 Григор'ївка Катеринославської губернії – 154
 Грузія, Грузинська РСР – 72, 128, 146; *див. та-
 кож* 25, 32, 39, 73, 97, 142, 147, 193, 202

Дагестан – 190, 202
 Далекій Схід – 109, 110
 Данилівка Ростовської губернії – 67
 Данилівський повіт Ярославської губернії –
 137
 Данія – 202
 Даугавпілс (Дінабург) – 30
 Дентон, США – 152
 Дербент – 52
 Дергачівський район – 180
 Дерпт – 31, 32, 40
 Дінабург (Даугавпілс) – 30
 Дніпровський повіт – 105
 Дніпропетровськ – 107, 126, 179
 Дніпропетровська область – 179, 190, 193, 194
 Довжик Дергачівського району Харківської
 області – 180
 Донецьк – 128, 195, 202
 Донська область – 36
 Дрезден, Німеччина – 46
 Дрогобицька область – 155, 157
 Дунай, ріка – 94
 Душанбе (Сталінабад) – 191

Егершельд, півострів – 130
 Ердєлівка – 47
 Естонія, Естонська РСР – 111, 147, 194

Європа – 30, 160
 Єгипет – 128, 164
 Єкатеринбург – 96
 Єкатеринодар – 66
 Єлець Орловської губернії – 50
 Єлисаветград – 15, 32, 41, 45, 76, 131

Єлисаветградська губернія – 149
 Єлисаветградський повіт – 44, 51, 76, 168
 Єрусалим – 75

Жевахова гора, м. Одеса – 136
 Женева, Швейцарія – 83, 202
 Житомир – 77, 124, 170, 197, 203
 Житомирська область – 70, 124, 125
 Житомирське воєводство – 82
 Жмеринка – 28
 Жовте Катеринославської губернії – 38

Забайкальська область – 79
 Закавказзя – 39, 147
 Закарпатська область, Закарпаття – 134, 147
 Заксенхаузен-Оранієнбург, Німеччина – 167
 Запоріжжя – 113
 Запорізька область – 154

Іванівка – 82
 Іванівка Куп'янського району Харківської
 області – 67
 Іванівський район Одеської області – 116
 Іваново – 96
 Івано-Франківська область – 204
 Ізмаїл – 33, 34, 38, 46, 96, 129, 136, 203
 Ізраїль – 75, 96
 Ізюм Харківської області – 16, 180
 Іллічівськ Одеської області – 92, 173
 Іллічівський район м. Одеси – 139, 140, 182
 Індія – 39, 164
 Іонічні острови – 50
 Ірак – 164
 Ірбіт – 38
 Ірландія – 45
 Іспанія – 81
 Італія – 32, 54, 82, 89, 128, 164, 194
 Йена, Німеччина – 30
 Йосипівка Овідіопольського району Одеської
 області – 92

Кавказ – 45, 63, 65, 75, 110
 Казань – 15, 19, 40, 70, 71, 150, 151
 Казахстан – 166
 Калінінград – 146
 Калінінградська область – 181
 Калінінська область – 178
 Кам'янець-Подільський – 188
 Кам'януватка Єлисаветградського повіту – 51
 Камчатка – 106, 107, 108
 Канада – 34, 35, 116, 123, 124, 153, 154, 164
 Карадаг – 106
 Карелія – 135
 Карлсрує, Німеччина – 33
 Карпати – 136
 Катеринодар – 46
 Катеринослав – 27, 46
 Катеринославська губернія – 38, 49, 86, 88, 154,
 190
 Кембридж, США – 28, 152, 153
 Кенігсберг – 112
 Керч – 39, 107

- Кефалонія, острів — 49
 Кзил-Орда — 126
 Київ — 23, 24, 32, 38, 57, 50, 56, 60, 66, 68, 76, 85, 96, 99, 103, 105, 113, 127, 128, 129, 133, 136, 137, 151, 154, 163, 164, 168, 170, 176, 179, 180, 191
 Київська губернія — 17, 72
 Київське воєводство — 82
 Киргизія, Киргизька РСР — 113, 129, 181, 182
 Кисловодськ — 28
 Китай — 56
 Китайгород Тростянецького району Вінницької області — 161
 Кишинів — 25, 36, 42, 54, 121, 128, 182, 185
 Кілія Одеської області — 152
 Кімбелі — 53
 Кінборн — 34
 Кіров — 161
 Кіровоград — 131, 170, 171
 Кіровоградська область — 149, 204
 Кіровськ (Хібіногорськ) — 138
 Ковалівка Херсонської губернії — 47, 51
 Кода, Грузія — 72, 73
 Кодак — 46
 Кодима, ріка — 136
 Кодри — 135, 136
 Кольчура (Некрасове) Феодосійського повіту Таврійської губернії — 107
 Комі, Комі АРСР — 132, 160
 Комінтернівський район Одеської області — 125, 195
 Константинополь, Туреччина — 31, 50, 55, 86
 Копанка Молдавської РСР — 47, 99
 Копенгаген, Данія — 202
 Кострома — 25
 Костромська губернія — 114
 Котовськ Одеської області — 112
 Котовський район Одеської області — 145
 Краків, Польща — 61
 Краснодар — 120, 122, 197, 203
 Красноярськ — 97
 Крим — 32, 45, 60, 108, 110, 134, 136, 201
 Кримська АР — 204
 Кримський півострів — 183
 Кроткове — 81
 Кубань — 46
 Куйбишев — 138, 167, 185
 Куйбишевська область — 180
 Кукуреш — 45
 Куп'янський район Харківської області — 67
 Курськ — 58, 179, 183
 Курська губернія — 51
 Кутаїсі, Грузія — 25, 146
 Кутаїська губернія — 39
 Кучургани Херсонської губернії — 112
- Ланжерон, пляж** — 172
 Лахор, Пакистан — 28
 Лейпциг, Німеччина — 30, 61
 Ленінград — 96, 98, 110, 136, 137, 189, 193, 194
 Лесной — 41
 Липняжки (Ново-Українка)
- Єлисаветградського повіту Херсонської губернії — 168
 Липовецький район — 188
 Литовська РСР — 194
 Ліван — 194
 Ліверпуль, Англія — 27, 29
 Лівобережна Україна — 101
 Лінкольн, США — 27
 Ліон, Франція — 34
 Літин Вінницької області — 203
 Лондон, Англія — 23, 27, 28, 32, 34, 46, 164, 196
 Лохвиця Полтавської області — 136
 Луганськ — 127
 Любашівський район Одеської області — 149, 151
 Людвіг-Шафені — 34
 Люстдорф Одеської області — 172
 Ляхове — 204
 Львів — 18, 61, 63, 68, 116, 118, 119, 128, 179
 Львівська область — 204
 Львівське воєводство — 149
 Льєж — 29
- Мадісон, США** — 27
 Мадрид, Іспанія — 81
 Майкоп, Республіка Адігея — 127
 Македонія — 119
 Малий Бобрік — 53
 Мальта, острів — 46
 Мангейм, Німеччина — 34
 Манзир, Бессарабія — 80
 Мар'їн Буг Ананівського повіту — 51
 Марбург, Німеччина — 147
 Маргаритівка Донської області — 36
 Мардарівка — 61
 Маринове Березівського району — 155
 Маріуполь, Маріупольський район — 83, 126
 Марсель, Франція — 164
 Масачусетс, ЧША — 151
 Маслов — 53
 Махачкала — 190, 202
 Мехико, Мексика — 164
 Миколаїв — 34, 85, 112, 129, 168, 170, 195, 202
 Миколаївська область — 204
 Михновець Турківського повіту Львівського воєводства — 149
 Мілан — 28
 Міннеаполіс, США — 29, 96, 156, 164
 Мінськ, Білорусія — 96
 Могильне Єлисаветградської губернії — 149
 Молдавія, Молдавська РСР — 80, 99, 116, 128, 187, 203, 204
 Молдавські Кодри — 135
 Монако — 196
 Мордовія — 167
 Морицьке — 69
 Москва — 19, 21, 25-28, 32, 38, 41, 46, 50, 56, 62, 68, 69, 77, 86, 89, 90, 96, 98, 101, 102, 106-109, 123, 128, 138, 139, 141, 146, 147, 161, 173, 174, 177, 179, 185, 193, 194, 200, 202
 Московська губернія (область) — 42, 198
 Мостове — 47

- Мурманськ – 138
 Мюнхен, Німеччина – 32, 61, 144, 175
- Нахічевань** – 38, 39
 Нев'янськ – 38
 Незавертайлівка Слободзейського району Молдавської РСР – 204
 Некрасове (Кольчура) Феодосійського повіту Таврійської губернії – 107
 Немирів Подільської губернії – 103
 Нечаянне – 82
 Нижній Новгород – 114
 Нижньо-Амурськ – 133
 Нижньо-Устрицький район – 155
 Ніжин – 89
 Німецька Демократична Республіка – 194
 Німеччина – 25, 27, 30-34, 35, 46, 54, 60, 61, 78, 80, 124, 144, 147, 152, 160, 163, 164, 167, 175, 196, 202
 Новий Південний Уельс, США – 99
 Нові Прилуки Липовецького району Вінницької області – 188
 Новогригорівка – 39
 Новоросійський край, Новоросія – 30, 65, 77
 Ново-Українка (Липняжки)
 Єлисаветградського повіту Херсонської губернії – 168
 Ной-Штадт, Німеччина – 34
 Нью-Йорк, США – 28
- Овідіополь**, Овідіопольський район Одеської області – 92, 198
 Окниця – 82
 Олександрівськ – 202
 Олександрія, Олександрійський повіт Херсонської губернії – 47, 59
 Ольгопольський повіт – 47
 Омськ – 105, 181
 Ораніенбург – 167
 Орел – 40
 Оренбург, Оренбурзька губернія, Оренбурзький край – 21, 52, 120
 Орловська губернія – 15, 50
 Острава – 27
 Острополь Старокостянтинівського району Хмельницької області – 68
 Очаків – 15, 46
- Павлівка** – 47
 Павловськ – 41
 Павловський Посад Богородського повіту Московської губернії – 42
 Павлоград Катеринославської губернії – 190
 Пакистан – 28
 Палермо, Італія – 32
 Палестина – 75
 Париж, Франція – 27-29, 32, 58, 63, 67, 88, 196, 202
 Пенза – 25
 Переяславська земля – 61
 Перм – 148
 Пермська губернія – 79, 160
- Персія – 79
 Петербург – 143, 148; *див.* Санкт-Петербург
 Петрівське Комінтернівського району Одеської області – 125
 Петроград – 88
 Петропавлівськ-Камчатський – 106, 108
 Писарівка – 75
 Південно-Західна Русь – 60
 Південь Росії – 47
 Південь України – 94, 111, 117
 Північне Причорномор'я – 182
 Плевна, Болгарія – 100
 Пловдив, Болгарія – 37, 99, 100
 Подебради, Чехія – 68, 124
 Подільська губернія, Поділля – 74, 82, 122
 Подольськ Московської області – 198
 Покровське Тираспольського повіту Херсонської губернії – 33
 Полоцьк – 50, 70, 98
 Полтава – 25, 61, 126, 137, 176
 Полтавська губернія (область) – 58, 64, 72, 75, 113, 136, 204
 Польща – 60, 82, 96, 110, 149, 155, 157, 158, 163, 164, 167, 176, 177
 Пономарьове Данилівського повіту Ярославської губернії – 137
 Попівка Антоно-Кодинцевського повіту Херсонської губернії – 195
 Португалія – 194
 Поті – 39, 59
 Прага – 28, 29, 37, 113, 114, 196, 197
 Прибалтика – 26, 111, 147
 Придунайські землі – 93
 Прилуки Вологодської області – 102
 Прилуцький повіт – 64
 Приморська область – 79
 Причорномор'я – 198
- Раухівка** Березівського району Одеської області – 157, 158
 Ревель – 46, 58, 106; *див.* Таллінн
 Рені Одеської області – 112
 Республіка Адигея – 127
 Ржава – 27
 Ржев Калінінської області – 178
 Рибниця – 188
 Рига – 27, 90, 136, 141
 Римник – 46
 Роздільна, Роздільнянський район Одеської області – 112, 184
 Розквіт Березівського району Одеської області – 158
 Ромни Полтавської губернії – 75
 Російська Федерація – 116
 Росія – 27, 32, 33, 38, 52, 54, 56, 61, 65-67, 71, 75, 80, 86, 96, 101, 130, 200, 201
 Ростов, Ростов-на-Дону, Ростов-Дон – 38, 39, 77, 96, 137, 141, 202
 Ростовська губернія – 67
 Роцца – 47
 Рубцовськ Алтайського краю – 172
 Румунія – 45-47, 108, 128, 194, 203

- Русь-Україна — 130
Рязань — 49
- Савранський район** Одеської області — 173
Саврань, ріка — 136
Самара — 22, 27
Самарканд — 120
Самарська губернія — 90, 120
Санкт-Петербург — 18-20, 22, 23-28, 34, 36, 45, 50, 55-58, 60, 66, 67, 71, 77, 84, 91, 97, 120, 198, 202
Санкт-Петербурзька губернія — 16
Саратов, Саратовська губернія — 67, 80, 102, 178
Саяни — 136
Свердловська область — 160, 161
Севастополь — 46, 111, 200, 202
Северо-Американские Штати — 25, 27, 29
Североморськ — 92
Сегедін, Угорщина — 32
Сент-Луїс, США — 29
Сербія — 43, 66, 68, 82, 88, 187
Сергіїв Посад — 58
Середня Азія — 181
Середньо-Волзька область — 167
Сибір — 76, 79, 86
Сизранський округ — 167
Сиктивкар — 160
Симбірськ — 57
Сирія — 194
Сироватка — 53
Сідней, Австралія — 99
Сімферополь — 27, 46, 60, 134, 161, 200
Скіфія — 30
Славута Волинської губернії — 31
Сливен, Болгарія — 99, 100
Слободзейський район, Молдавія — 204
Смоленськ, Смоленська губернія — 52, 69, 79, 163
Смошні Прилуцького повіту Полтавської губернії — 64
Сокольничий район м. Москви — 139
Солсбері — 39
Софія, Болгарія — 37, 68, 73, 18, 99, 116, 117, 119, 123, 202
Сочі — 109, 180
Соше-Островське Тираспольського повіту Херсонської губернії — 39
Срібнянка — 204
СРСР — 96, 99, 116, 126, 158
Ставрополь, Ставропольська губернія — 25, 65
Сталінабад (Душанбе) — 191, 183
Сталінград — 203
Стамбул — 132
Стародавній Схід — 30
Старокостянтинівський район Хмельницької області — 68
Стримба Балтського повіту Подільської губернії — 14
Судак — 32
Суми — 166
Сумська область — 204
Сумський повіт Харківської губернії — 53
- Суррей — 27
Суходомни — 53
Сухумі, Сухум — 32, 59
Схід — 86
Східні Саяни — 136
США — 27, 28, 29, 96, 99, 123, 125, 150, 151, 152, 153, 154, 156, 160, 164, 165; *див.* Америка
- Таборинськ** — 38
Таврійська губернія, Таврія — 49, 50, 65, 105, 107
Таганрог — 24, 38, 39, 46, 49, 90
Таджикістан — 191
Таджицька РСР — 113
Таллінн (Ревель) — 96, 106, 107, 108, 111, 136, 147,
Тамбов, Тамбовська губернія — 58, 65
Тара Тобольської губернії — 57
Татарбунари, Бессарабія — 118
Ташкент, Ташкентська область — 93, 96, 103, 114, 186
Тбілісі, Грузія — 97, 128, 142, 147, 193; *див.*
Тифліс
Твер — 70, 98
Темрюк — 39
Тернопіль — 123, 124
Тернопільська область — 204
Тилігул, ріка — 158
Тирана, Албанія — 128
Тирасполь — 96
Тираспольський повіт Херсонської губернії — 33, 39, 88, 85
Тирлища — 38
Тифліс, Грузія — 32, 39, 202
Тихий океан — 129
Тобольська губернія — 57
Токарівка — 47
Торонто, Канада — 34
Трестіно Костромської губернії — 114
Тропшау, Чехія — 124
Тростянецький район Вінницької області — 161
Троянів Вал — 38
Трясно Тульської губернії — 109
Туапсе — 59
Тула — 71, 202
Тульська губернія — 109
Туреччина — 86, 164
Туркестан — 57
Турківський повіт Львівського воєводства — 149
Туркменістан — 127
Тузкум — 81
- Угорщина** — 110, 111, 128, 163, 164, 194, 203
Ужгород — 68
Узбецька РСР, Узбекистан — 121, 166
Україна — 61, 65, 93, 96, 98, 107, 113, 116, 117, 126, 127, 128, 130, 155, 159, 194, 200, 201, 203
Українська РСР, УРСР — 113
Умань — 40
Унгени — 38
Урал — 79
Уржичени — 38

- Устянове Нижньо-Устрицького району – 157, 155
 Уфа – 106, 107
 Ухт-Печора – 133
- Феодосійський повіт** Таврійської губернії – 107
 Феодосія – 192, 202
 Ферганська область – 57
 Фінляндія – 30, 164, 194
 Франція – 30, 34, 58, 69, 88, 120, 121
 Фрідріхсгам (Хамина) – 30
 ФРН – 164
 Фрунзе – 127
- Хабаровськ** – 133
 Хаджибей – 183
 Хаджибейський лиман – 136
 Хамина (Фрідріхсгам) – 30
 Харків, Харківська губернія (область) – 32, 46, 50, 53, 67, 71, 75, 83, 106, 113, 114, 128, 134, 140, 144, 179, 180, 186, 202, 204
 Херсон – 24, 38, 40, 46, 50, 76, 96, 138, 139, 181
 Херсонська губернія (область) – 33, 47, 48, 51, 52, 59, 65, 80, 85, 112, 168, 180, 195, 204
 Херсонський повіт Херсонської губернії – 47, 48
 Херсонщина – 83
 Хібіногорськ (Кіровськ) – 138
 Хіос, острів – 74
 Хмельницька область – 68, 122, 204
- Цюрих**, Швейцарія – 196
- Черевнове** – 70
 Черкаська область – 204
- Чернівецька область – 204
 Чернівці – 45, 125, 141
 Чернігівська губернія – 72
 Чернігівська область – 204
 Чехія – 37, 55, 68, 124
 Чехословацька ССР – 114
 Чехословаччина – 37, 110, 111, 115, 163, 194, 196, 197
 Чикаго, США – 27
 Чирчик, Узбекистан – 166
 Чита – 103
 Чорне море – 107
 Чорнобиль – 157
- Шаджан** – 57
 Шаркове – 119
 Шахти – 38
 Швейцарія – 30, 47, 196; *див. також* 28, 46, 83, 196, 202
 Шеміотівка – 88
 Шипка, Болгарія – 99
 Шпола – 38
 Штеттін, Німеччина – 167
 Штутгарт, Німеччина – 32, 196
- Югославія** – 16, 35, 108, 128, 164
 Южне Одеської області – 173
- Ялта**, на Катеринослащині – 126
 Японія – 164, 194, 201
 Японське море – 130
 Ярославка – 204
 Ярославль – 25
 Ярославська губернія – 79, 137
 Ясна Поляна – 110
 Ясси – 63

Довідкове видання

Державний архів Одеської області

ПУТІВНИК

Випуск 1

Фонди особового походження

Оригінал-макет виготовлено
в Редакційно-видавничій фірмі «Прес-кур'єр»
Свідоцтво про внесення видавця до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 3764 від 22.04.2010 р.
(65057, м. Одеса, пл. Незалежності, 1, оф. 206,
тел./факс (0482) 64-96-58,
E-mail: gazeta.press@mail.ru).

Головний редактор
Технічний редактор
корректор
Комп'ютерна верстка

Й. О. Бурчо
Л. М. Афанасенко
Л. А. Гарлицька
О. В. Замойська

Здано у виробництво 14.07.2012. Підписано до друку 27.07.2012.
Формат 60x84/8. Ум. друк. арк. 36,8. Папір офсетний. Друк офсетний.
Гарнітура Book Antiqua. Наклад 300 прим.

Віддруковано з готового оригінал-макета.
Видавництво і друкарня „Астропринт”.
65091, м.Одеса, вул. Разумовська, 21. Тел. 7-855-855.
www.astroprint.odessa.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №1373 від 28.05.2003 р.